

Sbírka rozhodnutí nejvyšších stolic soudních.

Svazek 143.

Sbírka nálezů nejvyššího soudu ve věcech občanských

Ročník XXVII.

V Praze 1947.

Majitel a vydavatel: Právnícké vydavatelství JUDr. V. Tomsa, Praha XII., Římská 37.

Odpovědný redaktor JUDr. Tomsa, Praha XII., čp. 1453.

G-20

Rozhodnutí nejvyššího soudu ve věcech občanských.

Ročník dvacátý sedmý,

obsahující rozhodnutí od srpna do prosince 1945 a z roku 1946
(od čísla 1 do čísla 162 Sbns II.)

Na příkaz presidia nejvyššího soudu pořádá redakční komise
nejvyššího soudu.

SEMINÁRNÍ
Judicial.

KNIHOVNA
oddělení

V Praze 1946.

Tiskem firmy Hejda & Zbroj v národní správě, Mladá Boleslav.

Všecká práva,
zejména právo překladu, jakéhokoliv zpracování nebo použití,
jsou vyhrazena.

Koupi od	<i>Fr. Hornířka</i>
Darem od	<i>~</i>
v	<i>Bymě</i> za Kčs <i>252.-</i>
Inv. čís:	<i>36.999</i>
Sign:	

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND
C. inv. - *020633*

OBSAH:

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém	V. - VI.
Seznam rozhodnutí podle spisových značek	VII. - VIII.
Rozhodnutí nejvyššího soudu č. 1-162 Sbns II. 1-399	1 - 399
Věcný seznam abecední	401 - 449
Seznam ustanovení zákonných	450 - 460

Seznam rozhodnutí v pořadí časovém.

	č.		č.
Rok 1945.			
Srpen 30. R. I 41/45	1	Leden 16. Rv II 219/44	35
Září 7. Rv I 424/44	2	» 18. R II 55/45	36
» 7. Rv I 425/44	3	» 22. Rv I 835/44	37
» 13. R I 458/44	4	» 23. Rv II 98/45	38
» 13. R I 40/45	5	» 23. R I 86/45	39
» 20. R I 446/44	6	» 24. R I 273/44	40
» 29. Rv I 915/44	7	» 24. Rv I 54/45	41
Ríjen 16. Rv II 345/44	8	» 24. Rv I 81/45	42
» 20. Rv II 37/44	9	» 24. Rv I 229/45	43
» 26. R I 443/44	10	» 29. R I 57/45	44
Listopad 3. R II 9/45	11	» 29. Rv I 18/45	45
» 8. Rv I 1198/43	12	» 29. Rv II 96/45	46
» 22. Rv I 469/44	13	» 31. R I 183/45	47
» 23. Rv II 59/45	14	Unor 6. R I 103/45	48
» 27. R I 157/45	15	» 7. Rv II 117/45	49
» 27. R II 52/45	16	» 8. R II 50/45	50
» 28. Rv II 212/44	17	» 13. R I 232/44	51
» 30. R II 44/45	18	» 19. Rv I 276/45	52
Prosinec 4. Rv I 280/45	19	» 19. Rv I 289/45	53
» 11. Rv I 862/44	20	» 20. R II 24/45	54
» 12. Rv I 767/44	21	» 20. Rv I 190/45	55
» 13. R I 253/44	22	» 20. Rv II 309/44	56
» 13. R II 125/44	23	» 21. Rv I 113/45	57
» 14. R I 342/44	24	» 21. Rv I 234/45	58
» 14. R I 410/44	25	» 26. R I 66/45	59
» 14. R I 454/44	26	» 27. R II 21/45	60
» 18. R I 335 — 337/44	27	» 27. Rv II 117/44	61
» 20. Rv II 44/45	28	Březen 6. R I 8/46	62
Rok 1946.			
Leden 8. R II 32/45	29	» 6. Rv II 63/45	63
» 9. R I 158/45	30	» 8. Rv I 187/45	64
» 9. R I 170. 171/45	31	» 9. R II 49/45	65
» 9. Rv II 99/45	32	» 13. R II 54/45	66
» 11. R I 99/45	33	» 14. R I 131/45	67
» 15. Rv I 6/45	34	» 23. Rv I 110/45	68
		» 27. R I 1/45	69
		» 27. R I 14/45	70
		» 27. Rv I 94/45	71
		» 28. Rv I 301/45	72
		» 28. Rv II 97/45	73

	č.		č.
Duben 9. R II 17/46	74	Říjen 2. Rv I 158/46	118
» 24. Rv I 140/45	75	» 2. R II 61—62/45	119
» 25. Rv I 189/45	76	» 2. R II 79/46	120
» 25. R II 15/46	77	» 3. R I 94/46	121
» 25. Rv II 102/45	78	» 3. R I 150/46	122
» 30. R I 18/46	79	» 3. Rv I 163/46	123
Květen 3. Rv I 29/46	80	» 8. R I 55/46	124
» 15. R I 155/45	81	» 10. R II 1/46	125
» 15. Rv II 109/45	82	» 11. Rv II 63/46	126
» 16. Rv I 17/46	83	» 16. R II 80/46	127
» 17. Rv II 22/46	84	» 17. Rv II 74/46	128
» 21. Rv I 311/45	85	» 22. R I 188/46	129
» 21. Rv I 2/46	86	» 24. R I 123/45	130
» 22. R I 140/45	87	» 24. R I 145/46	131
» 23. R I 20/46	88	» 24. Rv I 194/46	132
» 27. Rv II 73/45	89	» 25. Rv I 68/46	133
» 29. R I 61/46	90	» 29. Rv I 187/46	134
» 29. R I 67/46	91	» 31. R I 144/46	135
Červen 1. R I 48/46	92	» 31. R I 166/46	136
» 1. R II 20/46	93	» 31. R I 178—179/46	137
» 4. Rv I 41/46	94	Listopad 6. Rv II 68/46	138
» 5. R I 52/46	95	» 7. R I 154—155/46	139
» 7. R I 14/46	96	» 8. R II 95/46	140
» 7. Rv II 33/46	97	» 13. R I 137/46	141
» 12. R I 101/44	98	» 21. Rv I 173/46	142
» 12. R I 31/46	99	» 26. R II 44/46	143
» 14. Rv II 1/46	100	» 26. R II 121/46	144
» 21. Rv II 27/46	101	Prosinec 3. Rv I 126/46	145
» 26. R II 61/46	102	» 4. Rv I 274/45	146
Červenec 2. R I 23/46	103	» 4. Rv II 84/46	147
» 3. R I 79/46	104	» 5. Rv I 148/46	148
» 12. R II 57/46	105	» 7. R I 131/46	149
» 12. R II 75/46	106	» 7. R II 146/46	150
Srpen 29. Nd I 5/46	107	» 12. R I 185/46	151
Září 6. Rv I 49/46	108	» 13. R I 170/46	152
» 6. Rv I 112/46	109	» 13. R II 36/46	153
» 11. R II 28/46	110	» 13. R II 91/466	154
» 17. R I 88/46	111	» 13. Rv II 36/46	155
» 17. Rv II 38/46	112	» 14. Rv I 287/45	156
» 18. R II 76/46	113	» 14. Rv I 65/46	157
» 19. R I 65/46	114	» 14. R II 30/46	158
» 19. Rv I 140/46	115	» 17. R I 247/46	159
» 19. R II 77/46	116	» 18. R I 173/46	160
» 25. R I 46/46	117	» 20. R I 103/46	161
		» 20. R I 136/46	162

Seznam rozhodnutí podle spisových značek.

	č.		č.
R I		R I 145/46	131
R I 101/44	98	» 150/46	122
» 232/44	51	» 154—155/46	139
» 253/44	22	» 170/46	152
» 273/44	40	» 173/46	160
» 335—337/44	27	» 166/46	136
» 342/44	24	» 178—179/46	137
» 410/44	25	» 185/46	151
» 443/44	10	» 188/46	129
» 446/44	6	» 247/46	159
» 454/44	26		
» 458/44	4	Rv I	
» 1/45	69	Rv I 1198/43	12
» 14/45	70	» 424/44	2
» 40/45	5	» 425/44	3
» 41/45	1	» 469/44	13
» 57/45	44	» 767/44	21
» 66/45	59	» 835/44	37
» 86/45	39	» 862/44	20
» 99/45	33	» 915/44	7
» 103/45	48	» 6/45	34
» 123/45	130	» 18/45	45
» 131/45	67	» 54/45	41
» 140/45	87	» 81/45	42
» 155/45	81	» 94/45	71
» 157/45	15	» 110/45	68
» 158/45	30	» 113/45	57
» 170, 171/45	—31	» 140/45	75
» 183/45	47	» 187/45	64
» 8/46	62	» 189/45	76
» 14/46	96	» 190/45	55
» 18/46	79	» 229/45	43
» 20/46	88	» 234/45	58
» 23/46	103	» 274/45	146
» 31/46	99	» 276/45	52
» 46/46	117	» 280/45	19
» 48/46	92	» 287/45	156
» 51/46	95	» 289/45	53
» 61/46	90	» 301/45	72
» 65/46	114	» 311/45	85
» 67/46	91	» 17/46	83
» 79/46	104	» 29/46	80
» 88/46	111	» 41/46	94
» 94/46	121	» 49/46	108
» 103/46	161	» 55/46	124
» 131/46	149	» 65/46	157
» 136/46	162	» 68/46	133
» 137/46	141	» 112/46	109
» 144/46	135	» 126/46	145

	č.
Rv I 140/46	115
» 148/46	148
» 158/46	118
» 163/46	123
» 173/46	142
» 187/46	134
» 194/46	132

	R II
R II 125/44	23
» 9/45	11
» 21/45	60
» 24/45	54
» 32/45	29
» 44/45	18
» 49/45	65
» 50/45	50
» 52/45	16
» 54/45	66
» 55/45	36
» 61 — 62/45	119
» 1/46	125
» 15/46	77
» 17/46	74
» 20/46	93
» 28/46	110
» 30/46	158
» 36/46	153
» 44/46	143
» 57/46	105
» 61/46	102
» 75/46	106
» 76/46	113
» 77/46	116
» 79/46	120

	č.
R II 80/46	127
» 91/46	154
» 95/46	140
» 121/46	144
» 146/46	150

Rv II

Rv II 37/44	9
» 117/44	61
» 212/44	17
» 219/44	35
» 309/44	56
» 345/44	8
» 44/45	28
» 59/45	14
» 63/45	63
» 73/45	89
» 96/45	46
» 97/45	73
» 98/45	38
» 99/45	32
» 102/45	78
» 109/45	82
» 117/45	49
» 1/46	100
» 22/46	84
» 27/46	101
» 33/46	97
» 36/46	155
» 38/46	112
» 63/46	126
» 68/46	138
» 74/46	128
» 84/46	147

č. 1.

Spoluvlastník reálně nedělené nemovitosti je oprávněn uzavřít bez souhlasu ostatních spoluvlastníků v příčině svého ideálního podílu společné nemovitosti s třetí osobou pachtovní smlouvu.

(Rozh. ze dne 30. srpna 1945, R I 41/45.)

Srovn. rozh. č. 12601 Sb. n. s.

A. U. byl až do své smrti dne 28. května 1944 vlastníkem ideální poloviny louky č. kat. 1503/2. Vlastníkem druhé poloviny byla F. S-ová. Po smrti A. U-a přešla jeho polovina do správy a později do vlastnictví F. S-ové. Ve sporu, o který tu jde, domáhá se R. N. (syn A. U-a) proti F. S-ové zjištění, že žalobce je pachtýřem ideální poloviny poz. parc. č. kat. 1503/2 louky, zapsané ve vl. č. 562 poz. knihy kat. území N., za roční pachtovné 333 K 33 h a tvrdí, že mu počátkem roku 1943 A. U. zmíněnou ideální polovinu louky propachtoval. Žalovaná namítala, že nelze propachtovat ideální polovinu nemovitosti.

Prvý soud zamítl žalobu.

Odvolaací soud zrušil k žalobcovu odvolání napadený rozsudek a uložil soudu prvě stolice, aby po právní moci zrušovacího usnesení doplnil řízení a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalované.

Z d ů v o d ů:

Stěžovatelka napadá zrušovací usnesení pro nesprávné právní posouzení. Rekurse není vyvrácen právní názor odvolacího soudu, že spoluvlastník reálně nedělené nemovitosti může bez souhlasu druhého spoluvlastníka uzavřít k ideálnímu podílu této nemovitosti s třetí osobou pachtovní smlouvu. Podstatou spoluvlastnictví je, že jeden spoluvlastník není oprávněn proti vůli druhého spoluvlastníka společné věci fyzicky užívat a druhého spoluvlastníka z tohoto užívání vylučovat, že však může volně podle své libosti nakládat svým ideálním podílem. To vyplývá z ustanovení § 828 obč. zák., že žádný podílník nemůže bez souhlasu druhého podílníka učinit na společné věci změnu, kterou by se dotýkal podílu druhého, a z ustanovení § 829 obč. zák., že každý podílník je úplným vlast-

nikem svého podílu a že může svůj podíl nebo užítky z něho, pokud neporušuje práv svých společníků, podle své vůle a nezávisle zastaviti, odkázati nebo zciziti (§ 361 obč. zák.). Z toho, že v tomto ustanovení není uvedeno i propachtování, nelze dovozovati, že propachtování ideálního podílu není dovoleno. Neboť tím, že podílník poskytne třetí osobě za úplaty užívání svého ideálního podílu na určitý čas (§ 1090 obč. zák.), se nikterak neporušují práva druhých podílníků, stejně jako při zastavení, odkázání nebo zcizení podílu. Nutno tudíž rozlišovati, zda jde o pachtovní smlouvu týkající se jen ideálního podílu nebo celé společné nemovitosti, po případě její hmotné části. Uzavření smlouvy pachtovní o společné nemovitosti, nebo její reálně oddělené části není bez souhlasu druhého podílníka přípustné, ježto podílník nemá výhradní právo ani k nejmenší hmotné části společné věci a může podle libosti nakládati jen svým ideálním podílem. Poukaz na rozhodnutí, podle nichž spoluvlastník nemůže bez vědomí a souhlasu druhých spoluvlastníků zřídit na své ideální části výměnek a služebnost bytu, není správný, neboť v těchto případech se dotýká zřízené právo celé nemovitosti a nikoliv jen její ideální části.

Rekurs, pokud napadá právní názor projevený v napadeném usnesení, není tudíž opodstatněn.

Č. 2.

Zcizením nemovitosti ve smyslu zákona ze dne 27. května 1931, č. 93 Sb. (malý přídělový zákon) rozumí se každé její dělení, jež má za následek, že se ve vlastnickém poměru, ať již k celku nebo i jen k nějaké jeho části, mění dosavadní právní stav.

(Rozh. ze dne 7. září 1945, Rv I 424/44.)

M. B., M. B-ová, E. B-ová a K. K. jsou spoluvlastníky lesa č. kat. 1957/1, 1958, 1957/2, zapsaného ve vl. č. 771 poz. kn. kat. úz. L., a to tak, že K. K-ovi patří ideální třetina, ostatním spoluvlastníkům zbývající dvě třetiny. Této nemovitosti nabyli M. B., M. B-ová a E. B-ová příklepem ze dne 30. května 1940 v exekuční dražbě zn. sp. E 86/40 okresního soudu v H., a ježto šlo o nemovitosti nabyté z pozemkové reformy, bylo třeba i souhlasu bývalé obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu v Praze, který byl udělen dne 21. května 1940.

Ve sporu, o který tu jde, domáhají se M. B., M. B-ová a E. B-ová proti K. K-ovi vydání rozsudku, že se společenství k uvedené nemovitosti zrušuje a že se nařizuje její naturální rozdělení soudem tak, že žalující straně společně připadnou dvě třetiny a žalovanému jedna třetina.

Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Z důvodů:

Zákon č. 93/1931 Sb. (malý zákon přídělový) stanoví omezení vlastnického práva nových nabyvatelů přídělových pozemků ve prospěch Pozemkového úřadu po určitou dobu uvedenou v § 2, odst. 5, posl. věta. Zcizením rozumí se tu i dělení nemovitosti, třeba jen s částečným převodem vlastnického práva, t. j. jakmile se ve vlastnickém poměru, ať již k celku nebo i jen k nějaké jeho části, mění dosavadní stav. Mezi případy zcizení, uvedenými v témže § 2, odst. 4, v nichž nebylo zapotřebí souhlasu bývalého Pozemkového úřadu, uvedeny jsou jen ony, k nimž dojde mezi manžely, mezi rodiči a jejich potomky a manžely těchto potomků, nikoliv však i mezi spoluvlastníky. Z toho plyne, že souhlasu bývalého Pozemkového úřadu bylo zapotřebí i pro žalobu na zrušení spoluvlastnictví k přídělovým nemovitostem a k fyzickému jejich rozdělení mezi spoluvlastníky, neboť jde o dělení s převodem vlastnického práva. Při fyzickém rozdělení se totiž mění spoluvlastnický poměr všech spoluvlastníků k celku ve vlastnictví jednotlivých (dosavadních) spoluvlastníků k poměrným částem celkové nemovitosti, jednotlivé fyzické díly nemovitosti se tudíž převádějí ze spoluvlastnictví více osob do vlastnictví jednotlivých osob. Takové dělení však zákon výslovně staví na roveň zcizení, k němuž bylo zapotřebí souhlasu bývalého Pozemkového úřadu.

Je-li podle výpisu z pozemkové knihy poznamenáno ve vl. č. 771 kat. úz. L. podle tržové smlouvy z 9. června 1923, sepsané 13. července 1923, že k dalšímu zcizení této nemovitosti je zapotřebí souhlasu bývalého Pozemkového úřadu, platí toto omezení vlastnického práva knihovních vlastníků, pokud není vymazáno (§ 2 zák. č. 93/1931 Sb. ve znění vl. nař. č. 125/1935 Sb., nově změněném vl. nař. č. 205/1941 Sb.). Toto posléze uvedené vládní nařízení se nepříčí ani znění ani demokratickým zásadám naší ústavy, ježto jen prodlužuje dobu zmíněného omezení vlastnického práva stanoveného shora citovaným zákonem (čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 úř. věst. čsl.).

Měli tedy žalobci již se žalobou předložiti souhlas bývalé Obvodové úřadovny pro pozemkovou reformu s žádaným zrušením spoluvlastnictví a fyzickým rozdělením přídělových pozemků, neboť právní jednání bez schválení bývalého Pozemkového úřadu je podle § 2, odst. 3 zák. č. 93/1931 Sb. neplatné. Když tak neučinili, nehodí se žaloba k tomu, aby o ní bylo jednáno.

Č. 3.

Zcizení koní podle § 9 vyhlášky z 10. května 1943, č. 133 Sb. je soukromoprávní smlouvou, o níž platí nejen všeobecná ustanovení o smlouvách, nýbrž i zvláštní ustanovení o smlouvě tržové.

Kupitel koně podle § 9 vyhl. č. 133/1943 Sb. není oprávněn v případě, že odhadní cena koupeného koně byla správním úřadem dodatečně snížena, trvati na původní smlouvě a současně se domáhati rozdílu v tržové ceně vyplývajícího v jeho prospěch podle nového odhadu.

(Rozh. ze dne 7. září 1945, Rv I 425/44.)

Podle směrnic platných pro zcizování užitkových koní byli V. Z-ovi na jeho žádost podanou k okresnímu úřadu ve V. při svodu koní konaném dne 26. července 1943 v S. přiděleni dva koně, jejichž vlastníkem a zcizitelem byl F. K. Koně byli oceněni jeden na 18.000 K a druhý na 16.500 K. Stanovená cena za oba koně 34.500 K byla V. Z-em F. K-ovi zaplácena a koně jím převzati.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se V. Z. na F. K-ovi vrácení částky 10.500 K s přísl. uváděje, že při prohlídce přidělených koní bylo žalobcem zjištěno, že koně byli následkem nesprávného zařazení do věkové, jakostní a mohutnostní třídy nesprávně oceněni. Na zákrok V. Z-a byl proveden nový odhad zmíněných koní a byly vydány nové odhadní lístky, podle nichž byli koně oceněni na 13.000 a 11.000 K.

Prv ý s o u d zamítl žalobu. Z d ů v o d ů: Lístky o ocenění koní bere soud za zjištěno, že dne 26. července 1943 byli koně, které koupil žalobce od žalovaného, oceněni a sice jeden na 18.000 K a druhý na 16.500 K a u obou uveden věk 3 roky. Lístky obsahují veškeré formální náležitosti, které jsou předepsány pro ocenění koní podle vyhl. č. 133/1943 Sb. Bylo tudíž po stránce formální provedeno ocenění orgány k tomu povolányi správně. Soud zjistil dále spisy okresního úřadu ve V., že žalobce podal dne 4. srpna 1943 dvě stížnosti k zemskému úřadu, které došly dne 7. srpna 1943 okresnímu úřadu ve V., v nichž činil návrh, aby zemský úřad zrušil ocenění koní podle oceňovacích lístků č. 408/62 a č. 408/63 vydaných komisí okresního úřadu ve V. dne 26. července 1943 a aby stanovil cenu předvedených koní jako dvouletých, jednoho bez vady, druhého s vadou na 11—15.000 K. Z výměru okresního úřadu ve V. ze dne 19. srpna 1943 bere soud za zjištěn tento obsah: »Na základě § 5 vyhl. min. zemědělství a předsedy nejvyššího cenového úřadu č. 133/1943 Sb. zrušují se lístky o ocenění č. 408/62 a 408/63, poněvadž odporují cenovým ustanovením zmíněné vyhlášky a nařizuje se nový odhad koní dne 26. srpna 1943 o 9. hod. ve V. Ve smyslu § 4, odst. 4 Vás vyzývám, abyste se k tomuto novému odhadu dne 26. srpna 1943 sám osobně dostavil anebo vyslal zplnomocněného, s vlastnostmi a stavem koní obeznáměného zástupce. Neuposlechnutí tohoto nařízení bude potrestáno podle § 45, odst. 2 cit. vyhl.« Mezi stranami je nesporné, že tento výměr byl žalovanému doručen a že proti němu nepodal stížnost. Je též nesporné, že žalovaný byl při druhém ocenění koní přítomen. Potvrzením okresního úřadu ve V. je zjištěno, že při druhém ocenění byly přítomny obě strany a byly jim výsledky ocenění ihned sděleny a nové lístky ocenění koní také ihned vyhotoveny a odevzdány novému majiteli koní. Novými lístky pro ocenění koní č. 663/79 a 663/80 je zjištěno, že dne 26. srpna 1943 byl jeden z koní

oceněn na 13.000 K a druhý na 11.000 K. U obou koní je uveden věk dva roky a výška je u jednoho podle prvního odhadu 158 cm, podle druhého odhadu 152 cm a u druhého koně podle prvního odhadu 170 cm a podle druhého odhadu 171 cm; v prvním odhadu jsou koně uvedeni jako těžcí, v druhém jako střední. Také popis znaků koní se v obou odhadních lístcích neshoduje. Tyto okolnosti jsou však pro tento spor podřadné, protože není namítáno, že by po druhé dne 26. srpna 1943 byli odhadnuti koně jiní. Opisem stížnosti ministerstvu zemědělství ze dne 23. září 1943 bere soud za zjištěno, že žalovaný podal podle § 24 vyhl. č. 133/1943 Sb. žádost na ministerstvo zemědělství o vyšetření celé záležitosti. V stížnosti uvádí, že došlo ke dvojímu ocenění koní a sice dříve než po uplynutí tří měsíců a že byly vydány nové lístky o ocenění, v nichž se uvádí nově stanovené ceny. Přípisem ministerstva zemědělství ze dne 3. listopadu 1943 a přípisem okresního úřadu ve V. bere soud za zjištěno, že nové oceňovací lístky koní vydané dne 26. srpna 1943 ministerstvem zemědělství nebyly zrušeny a že řízení vedené u ministerstva zemědělství nemá pro strany v tomto sporu významu. Odhadní lístky ze dne 26. srpna 1943 také vykazují všechny formální náležitosti a majitel koní je má dosud v ruce. Ze nové odhadní lístky nebyly zrušeny, zjišťuje soud také z přípisu ministerstva zemědělství ze dne 7. prosince 1943. Soud může přezkoumávat výměry správních úřadů jen po stránce formální, tedy zda je úřad vydal v mezích své pravomoci, a nikoliv po stránce jejich materiální správnosti (viz rozh. č. 2198, 5714 Sb. n. s.). V daném případě nabyt žalobce koní podle § 9 vyhl. ministerstva zemědělství a předsedy nejvyššího cenového úřadu ze dne 10. května 1943, č. 133 Sb., podle níž okresní úřad je oprávněn a) dáti si nabídnouti každého koně určeného k prodeji za stanovenou nejvyšší hodnotu nebo kupní cenu zřejmou z lístků ocenění, b) určití zcizovateli podle stupně naléhavosti potřeby koní nabyvatele, při čemž povinnosti a práva mezi zcizovatelem a nabyvatelem určeným okresním úřadem je posuzovati podle ustanovení občanského zákona. V daném případě jde zřejmě o druhý případ. Přichází zde tudíž v úvahu ustanovení o smlouvě tržové a sice zejména ustanovení § 1056 obč. zák., kdy cenu kupovaných koní neurčují strany, nýbrž osoba třetí, tudíž úřad, pokud se týče úřední funkcionáři, jímž je svěřeno stanovení cen za prodávané koně. Žalobce také neustoupil od smlouvy tržové a od žalovaného za cenu stanovenou oním odhadem ze dne 26. srpna 1943 oba koně koupil, převzal a zaplatil, čímž se stala celá smlouva perfektní a také byla splněna. Podle § 1060 obč. zák. může však kupec nebo prodáváč odporovati smlouvě tržové jen pro zkrácení přes polovici ceny podle §§ 934 a 935 obč. zák. O tento případ nejde, neboť žalobce v žalobě výslovně uvádí, že nejde ani o žalobu ze správy, ani o žalobu pro zkrácení přes polovinu ceny, protože k tak značnému zkrácení ani podle tvrzení žalobce nedošlo. Žalobce sice dále uvádí a poukazuje na nově provedený odhad koní ze dne 26. srpna 1943, že při původním odhadu odhadci zařadili omylem koně do nesprávných jakostních, věkových a mohutnostních tříd, což bylo druhým odhadem napraveno a za koně stanovena správná jejich cena a že tudíž žalobce, který platil podle původní ceny stanovené ve zrušených odhadních lístcích, zaplatil za tyto koně více než jak pro ně byla stanovena správná cena

úřední. Tím se však soud nemůže zabývatí vzhledem na ustanovení § 1060 obč. zák. a vzhledem na to, že výměry správních úřadů může přezkoumávatí jen po stránce formální, nikoliv po stránce materiální. Tím, že žalobce převzal od žalovaného koně za cenu uvedenou v citovaném výměru a tuto cenu zaplatil, byla smlouva trhová splněna a další odhady, i když snad zase úřadem byly správně provedeny, nemají žádného vlivu na skutečnou smlouvu trhovou, která již byla splněna, ať již cena při dalším odhadu byla stanovena nižší nebo vyšší. Smlouva trhová byla uzavřena za původně stanovenou cenu odhadní a nemůže se tudíž v diferenci mezi dřívějším a pozdějším odhadem, spatřovatí obohacení jedné nebo druhé strany. Ke skutečnému obohacení ve skutečnosti vůbec nedošlo, neboť odhadní lístek ztrácí platnost po třech měsících a nové ocenění nemá na smlouvu vlivu. Žalobce zaplatil cenu, která byla v odhadu ze dne 26. července 1943 určena jako přípustná a tedy za tuto cenu ve skutečnosti koně od žalovaného koupil a nemůže se tudíž odvolávatí podle § 1060 obč. zák. na nějaký pozdější odhad. Také o omyl odhadců podle § 875 obč. zák. nelze tuto žalobu oprítí a žaloba se také o toto ustanovení neopírá, neboť není ani tvrzeno, že na případném omylu odhadců měla druhá strana účast, nebo o něm patrně musila vědětí. Také ustanovení § 879 obč. zák. nelze na daný případ aplikovatí. Žalobce ani nežadá, aby byla trhová smlouva zrušena. Koně byli koupeni po řádném, formálně správně provedeném řízení a za cenu úředně stanovenou. Druhý odhad byl proveden až po jednom měsíci. Nedá se tudíž prokázat, že se cena, za níž byli koně koupeni, přičila zákonnému zákazu, když byla určena při řádném úředním řízení a soud nemůže věcně výměry správních úřadů zkoumatí, nehledíc k tomu, že by v tom případě byla celá smlouva neplatná, čemuž zase odporuje shora citovaný výnos ministerstva zemědělství, že jednou provedeně přidělení koně, když tento byl již od naznačeného kupce převzat, nemůže úřad dodatečně zrušití, protože jednání tomu se přičící je nepřípustné a vedlo by k právní nejistotě.

Odvolací soud změnil k žalobcovu odvolání napadený rozsudek a vyhověl žalobě. Z důvodů: Vzhledem k zjištěním, jež učinil prvý soud a jež přejímá i odvolací soud, byli koně, které koupil žalobce dne 26. července 1943, oceněni podle lístků o ocenění č. 408/62 a č. 408/63 na 18.000 K a 16.500 K. Okresní úřad ve V. výměrem z 19. srpna 1943 zrušil tyto lístky o ocenění, určil nový odhad na 26. srpna 1943. Proti tomuto výměru nepodal žalovaný stížnost. Poté byli koně znovu oceněni lístky č. 663/79 a 663/80 na 13.000 a 11.000 K. Při druhém odhadu byly obě strany a tyto vzały výsledek ocenění na vědomí, nové lístky převzal žalobce. Tyto lístky nebyly ministerstvem zemědělství podle jeho přípisu z 3. listopadu 1943 a ze 7. prosince 1943, jakož i přípisu okresního úřadu ve V. ze dne 7. prosince 1943 zrušeny, nutno tedy mítí za platné jediné lístky č. 663/79 a 663/80. Dodatečný výnos ministerstva zemědělství ze dne 1. prosince 1943, vydaný na podkladě tohoto případu, jak zřejmo z přípisu téhož ministerstva ze dne 7. prosince 1943, dává sice pokyn okresním úřadům, jak mají v podobných případech v budoucnu postupovat, na daný případ se však nemůže vztahovat. Za tohoto stavu věci, kdy je cena koní podle druhého odhadu o 10.500 K nižší, cítí se žalobce poškozeným tím, že zaplatil za

koně podle původního mylného odhadu o uvedenou částku více. Podle žalobcovu skutkového přednesu jde vlastně o žalobu z bezdůvodného obohacení, jejíž náležitosti uvedené v § 1431 obč. zák. jsou dány. S názorem prvního soudu, že se v diferenci ceny koní vzniklé mezi prvním a druhým odhadem, nemůže spatřovatí obohacení žalovaného, se odvolací soud neztotožňuje. Prvý soud sice odůvodňuje toto své stanovisko tím, že nové ocenění nemá vliv na původní smlouvu z 26. července 1943, tím však přehlíží, že se nové ocenění na základě úředního nařízení stalo, že nebylo zrušeno a je tedy platné. Pravoplatným správním aktem je soud vázán, nemůže jej po stránce věcně přezkoumávatí, nýbrž musí založití své rozhodnutí na něm. Že k druhému odhadu došlo až 26. srpna 1943, tedy měsíc po prvním odhadu, nepadá na váhu; žalobce již dne 4. srpna 1943, tedy po prvním odhadu žádal o nové ocenění a poukázal na omyl prvního odhadu, jak je zřejmé ze spisů okresního úřadu ve V. Ustanovení §§ 1056 a 1060 obč. zák. nelze na daný případ upotřebití. Vzhledem k tomu, co uvedeno, má odvolací soud na rozdíl od prvního soudu za to, že žalovaný, ponechav si 10.500 K za koně odhadnuté sice podle prvního odhadu částkou 34.500 K, leč novým odhadem sníženou na 24.000 K, při čemž byl první odhad mylný a druhý je platný, se bezdůvodně obohatil ke škodě žalobcově a je povinen rozdíl vrátit.

Nejvyšší soud obnovil k dovolání žalovaného rozsudek prvního soudu.

Z důvodů:

Odvolací soud změnil rozsudek prvního soudu, kterým byla zamítnuta žaloba o vrácení rozdílu v ceně koní přidělených žalobci podle § 9 vyhl. min. zemědělství a předsedy nejvyššího úřadu cenového o zcizování koní z 10. května 1943, č. 133 Sb., jak vyplynul ve prospěch žalobcův, a to podle nového odhadu o stanovení nižší odhadní ceny až do splnění trhově smlouvy. Zmíněná vyhláška vyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky z 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb., o obnovení právního pořádku, ježto se ani svým obsahem nepřičí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů ji měnících a doplňujících, vydaných do 29. září 1938), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny. Odvolací soud založil své stanovisko především na zjištění, že původní odhadní lístky byly pravoplatně zrušeny z důvodů, že odporují novým předpisům vyhlášky, že byla stanovena nová odhadní cena a že soudům nepřisluší právo přezkoumávatí po věcné stránce správnost rozhodnutí správních úřadů, a dále na ustanovení § 1431 obč. zák. Žalovaný napadá rozsudek odvolacího soudu z důvodu nesprávného právního posouzení (§ 503, č. 4 c. ř. s.), a to právem. Nelze sdíletí právní stanovisko odvolacího soudu, který shledává náležitosti nároku z bezdůvodného obohacení podle § 1431 obč. zák. již v tom, že žalobce zaplatil za koně vyšší trhovou cenou, jež byla stanovena podle původního mylného odhadu, který byl nahrazen novým správným a pravoplatným odhadem spojeným s určením nové, nižší odhadní ceny, a že se žalovaný zdráhá vzniklý tím rozdíl ve prospěch žalob-

cův tomuto vrátiti. K tomuto stanovisku dospěl odvolací soud i pro svůj další mylný názor, že nové ocenění koní, k němuž došlo z nařízení úřadu a které nebylo zrušeno, nezůstalo bez vlivu na trhovou smlouvu z 26. července 1943, ježto jde o pravoplatný správní akt, kterým je soud vázán. Z obsahu shora citované vyhlášky totiž plyne, že i při zcizení koní podle § 9 téže vyhlášky jde o smlouvu soukromoprávní, o níž platí nejen všeobecné ustanovení o smlouvách vůbec (§§ 861 a násl. obč. zák.), nýbrž i zvláštní ustanovení o smlouvě trhově (§§ 1053 a násl. obč. zák.). Chovatelé užitkových koní jsou citovanou vyhláškou omezeni ve volné dispozici užitkovými koni potud, že je smějí prodati za úplatu mimo obchodníkům koňmi a sdružením pro zpeněžení dobytka pouze majitelům po osvědčení o nutné potřebě (§ 7, odst. 1 vyhl.) nebo je nabídnouti okresnímu úřadu nebo nabyvateli jím označenému za cenu předem stanovenou v odhadním řízení (§§ 4 a násl. vyhl.), pokud se týká za kupní cenu zřejmou z lístku o ocenění koně (§ 9 vyhl.). V souzeném případě bylo zjištěno, že koně byli oceněni okresním úřadem ve V. při svodu koní konaném dne 26. července 1943 v S., a že okresní úřad označil žalovanému žalobce jako nabyvatele koní. Z toho, že žalovaný jako vlastník koní je odevzdal žalobci za odhadní cenu jako cenu trhovou a žalobce je za tuto cenu převzal a zaplatil, plyne, že se dohodli jak o předmětu koupě, tak o výši trhově ceny a že tedy mezi nimi došlo k trhově smlouvě. Nově stanovená odhadní cena se proto nestala bez nové dohody stran cenou trhovou, a pokud trhová smlouva mezi stranami uzavřená a jimi oběma splněná nebyla vzájemnou dohodou stran zrušena nebo prohlášena za neplatnou výrokem soudním, není nárok z bezdůvodného obohacení opodstatněn. Uplatnění nároku podle § 1431 obč. zák. není ani žalobcem provedeno podle zákona, neboť jedním ze zákonných předpokladů uplatňování tohoto nároku je, aby byla uplatňována neplatnost celé trhově smlouvy, a to v souzeném případě snad proto, že trhová cena odporuje cenovým předpisům, a dále, aby se žalobce nabídl vrátiti, co sám obdržel ze splnění smlouvy. To však žalobce neučinil, nýbrž, chtěje zachovati trhovou smlouvu v platnosti a ponechat si koně, domáhá se jen vrácení části trhově ceny jako rozdílu vyplývajícího v jeho prospěch podle nového odhadu. Takové uplatňování nároku z bezdůvodného obohacení odporuje jak ustanovení § 1431 obč. zák., tak zásadám vysloveným v ustanoveních §§ 877 a 1447 obč. zák.

Č. 4.

Svémocným dlužníkovým prodejem zabavených movitých věcí nepřechází zástavní právo na peníze stržené za tyto věci.

(Rozh. ze dne 13. září 1945, R I 458/44.)

Srovn. rozh. č. 11084, 17167 Sb. n. s.

V exekuční věci Všeobecného pensijního ústavu v Praze a dalších přistoupivších věřitelů proti společnosti s r. o. »S« zn. sp. E IX 4472/39 složil

zástupce povinné strany podáním z 29. října 1939 k exekučnímu soudu částku 22.080 K jako výtěžek ze svémocného prodeje svršků, zabavených povinné straně. Usnesením z 31. prosince 1940, které bylo doručeno všem přistoupivším vymáhajícím věřitelům, mezi jinými i Vladimíru K-ovi, a které nabylo právní moci, zamítl exekuční soud návrh povinné strany na rozvrh této částky z toho důvodu, že nešlo o výtěžek exekučního prodeje zabavených svršků, odmítl tuto částku přijmouti do svého deposita a postoupil ji příslušnému státnímu zastupitelství k zjištění trestného činu. Usnesením ze dne 27. ledna 1941 zn. sp. E IX 271/41 byl nárok povinné strany na vydání této částky zabaven a přikázán k vybrání Všeobecnému pensijnímu ústavu, a to proti Dr. O. L-ovi, advokátu v P., zástupci povinné strany, jako podlužníku. Po skončení trestního řízení byla částka 22.080 K s přirostlými úroky 579.10 K vrácena exekučnímu soudu. Usnesením z 5. ledna 1944 zn. sp. E IX 6/44 a E IX 7/44 byl nárok povinné strany na vydání celé částky zabaven a přikázán k vybrání vymáhajícímu věřiteli Karlu K-ovi, a to proti okresnímu soudu v P. jako podlužníku.

Exekuční soud přikázal částku 22.080 K s úroky ve výši 579 K 10 h a s dalšími narostlými úroky Všeobecnému pensijnímu ústavu v Praze k uspokojení jeho pohledávek 1.900 K, 5.676 K, 5.515.80 K, 3.655.20 K, 1.084.40 K, 710 K, 1.628.10 K, 236.90 K, vycházejí z právního názoru, že se pořadí zástavních práv k částce 22.080 K řídí časem doručení platebních zápočtů.

Rekursní soud zrušil k rekursům vymáhajících věřitelů Karla K-a a Vladimíra K-a napadené usnesení a uložil, vyhradiv právní moc, prvému soudu, aby doplně řízení znovu rozhodl. Z důvodů: Je důvodná výtka vadnosti řízení, ježto prvý soud rozhodl o poukazu částky 22.080 K s přísl., aniž provedl podle zásad §§ 285 a násl. ex. ř. řádné rozvrhové řízení a bylo proto napadené usnesení v části týkající se zmíněné částky zrušeno. Na prvém soudu bude, aby provedl rozvrhové řízení a předvolal k němu všechny věřitele, kteří získali na předmětech, jichž výtěžek tvoří zmíněná částka, neb přímo na výtěžku samém exekuční zástavní práva a pak znovu rozhodl. Tomuto řízení není na závadu, že prvý soud ve věci E IX 4472/39 (mobilární exekuce) v usnesení z 31. prosince 1940 odepřel provéstí rozvrh dotčené částky, ježto toto usnesení nemá normativního obsahu, nýbrž je pouze povahy řízení řídicí. Při rozvrhu samém musí soud přihlížeti k zástavním právům věřitelů jen s hlediska priority a nakládati proto se všemi věřiteli stejně a nedbatí toho, že výtěžku z prodeje zabavených svršků bylo dosaženo nepravdělným způsobem. Ta okolnost totiž, že některé ze zabavených věcí byly prodány dlužníkem, nemá za následek zánik exekučního zástavního práva, jež někteří vymáhající věřitelé na těchto věcech získali, neboť podle obsahu exekučních spisů nenastal zde žádný ze zákonných důvodů pro jeho zánik, a nutno proto míti za to, že přešlo ve svém původním pořadí na výtěžek podle zásady »pretium succedit in locum rei«.

Nejvyšší soud 1. odmítl dovolací rekurs Karla K-a, 2. změnil k dovolacímu rekursu Všeobecného pensijního ústavu napadené usnesení tak, že se rekurs vymáhajícího věřitele Vladimíra K-a odmítá.

Z důvodů:

Ad 1. Zrušil-li rekursní soud usnesení prvního soudu a vrátil mu věc, aby ustanovil rozvrhový rok a znovu rozhodl, vyhověl tím jednomu z rekursních návrhů Karla K-a, takže napadeným usnesením není ve svých právech dotčen a chybí mu proto legitimace k dovolacímu rekursu. Nelze ji dovodit jen z toho, že napadá důvody usnesení rekursního soudu. Jeho dovolací rekurs bylo proto odmítnouti jako nepřipustný (§ 528, odst. 1 c. ř. s. a § 78 ex. ř.).

Ad 2. Rekursní soud zastává v napadeném usnesení právní názor, že se exekuční zástavní právo nabyté k movitým věcem dlužníkovým vztahuje i na výtěžek dosažený za ně svémocným prodejem, provedeným stranou povinnou, a že proto měli býti k rozvrhu tohoto výtěžku předvoláni všichni vymáhající věřitelé, kteří získali exekuční zástavní právo na předmětech, jejichž výtěžek tvoří částka 22.080 K s přísl., složená k soudu, nebo přímo na výtěžku samém. K odůvodnění tohoto svého stanoviska dovolává se rekursní soud obecnoprávní zásady »pretium succedit in locum rei«. Stěžovatel důvodně napadá uvedeně stanovisko rekursního soudu. Právo zástavní jako právo věcné vztahuje se na určitou jednotlivou věc. Zcizil-li vlastník věc, jež tvoří zástavu, nepřechází zástavní právo na výtěžek dosažený za věc. Není proto obecně platnou zásadou, že předmět, nastupující do jmění zástavcovy místo zástavy, ručí jako zástava. To se stane jen výjimečně v případech upravených platným právem (na př. při exekuční dražbě podle § 258, odst. 2 ex. ř. a při vyvlastnění. Srov. Tilsch: Zástava ruční 54, Kom. Rouček-Sedláček II, 724, Klang I/2 296 a rozh. č. 11084 a 17167 Sb. n. s.). Není proto správný úsudek, že prodejem zabavených movitých věcí přešlo samo o sobě zástavní právo na peníze stržené ze zabavené věci svémocným prodejem strany povinné. Ježto nejde o výtěžek dosažený v exekuční dražbě, netvoří rozdělovací podstatu a nemůže jej exekuční soud ani rozdělovati mezi ony vymáhající věřitele, kteří nabyli na svémocně prodaných movitých věcech exekuční zástavní právo (§ 285, odst. 1 ex. ř.). Z toho plyne, že usnesením prvního soudu, kterým byl celý výtěžek za věci zabavené i ve prospěch Vladimíra K-a a dlužníkem svémocně prodané příkázán Všeobecnému pensijnímu ústavu v Praze, nebyl Vladimír K. ve svých právech dotčen a chybí mu proto legitimace k rekursu. Bylo proto částečnou změnou napadeného usnesení jeho rekurs do usnesení prvního soudu odmítnouti jako nepřipustný (§ 526, odst. 2 c. ř. s. a § 78 ex. ř.). Tento částečný úspěch stěžovatelův zůstal však jinak bez vlivu na rozhodnutí samo, když nárok na vydání zmíněné částky straně povinné byl zabaven a příkázán k vybraní okresním soudem v P. jednak usnesením ze 27. ledna 1941, zn. sp. E IX 271/41 ve prospěch Všeobecného pensijního ústavu v Praze pro jeho vykonatelné pohledávky na pensijních příspěvcích, jež úhrnem zabavenou částku převyšují, a to jako nárok povinné strany na vydání proti Dru O. L-ovi, advokátu v P. jako poddlužníku, jednak usnesením z 5. května 1944, zn. sp. E IX 6/44 a E IX 7/44 ve prospěch Karla K-a pro jeho vykonatelné pohledávky 30.000 K a 9.320 K 45 h s přísl. jako nárok povinné strany na vydání u poddlužníka okresního soudu v P. Ježto si oba posléz jmenovaní věřitelé činí nárok na částku u soudu slo-

ženou a navrhli i ustanovení roku k jejímu rozvrhu, měl býti ustanoven k jejímu rozvrhu rok a k němu předvoláni oba vymáhající věřitelé a dlužník a podle výsledku jednání při roku a podle obsahu spisů mělo býti rozhodnuto (§§ 307, 283—287, 54, 212, 214, 229, 231—234 a 236 ex. ř.). Pro tuto vadu řízení je míti za to, že rekursní soud právem zrušil usnesení prvního soudu a uložil mu doplnění řízení a nové rozhodnutí, při němž ovšem bude třeba vycházeti z výše vyloženého právního názoru, odchýleného od názoru rekursního soudu.

Č. 5.

Jde o zmatek podle § 477, čís. 4 c. ř. s., byla-li žalovanému doručena obsílka k prvnímu roku bez připojení stejnopisu žaloby.

(Rozh. ze dne 13. září 1945, R I 40/45.)

Srovn. rozh. č. 12040 Sb. n. s.

Ve sporu žalobkyně M. S-ové proti O. P-ovi o zaplacení 2.499 K 90 h byl vynesena dne 25. září 1944 proti žalovanému rozsudek pro zmeškání.

Odvolací soud zamítl odvolání žalovaného, v němž tento vytýkal jako zmatečnost podle § 477, č. 4 c. ř. s., že mu nebyl s obsílkou k prvnímu roku doručen stejnopis žaloby.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu žalovaného napadené usnesení i rozsudek pro zmeškání s předcházejícím řízením, počínajíc doručením obsílky k prvnímu roku, a vrátil věc soudu prvního stolice, aby o ní dále po zákonu jednal a rozhodl.

Z důvodů:

Je podstatným znakem zmatečnosti podle § 477, č. 4 c. ř. s., aby straně byla nezákonným postupem soudu odňata možnost před soudem projednávat. Tomu je tak nejen tehdy, bylo-li opominuto doručiti straně obsílku k roku, jak zejména uvádí citovaný paragraf, nýbrž i tehdy, když žalovanému byla sice obsílka k prvnímu roku doručena, ale bez žaloby, jak se stalo v této věci. Zákon spojuje s doručením žaloby dalekosáhlé důsledky jak soukromoprávní, tak procesní (zahájení sporu) a musí proto předpisy o doručení býti přesně zachovávány (§§ 80, 106 a násl. a 438 c. ř. s.). Pokud nebyla žalovanému doručena žaloba, nebylo řízení o ní zahájeno (§ 232 c. ř. s.); bez doručení žaloby se nemohl žalovaný ani připravit k roku, ani se postarati o řádné zastoupení. Na obsílku k roku bez doručení žaloby nebyl povinen se dostaviti, ani jej nemohly stihnouti následky zmeškání (§ 396 c. ř. s.), když bez doručení žaloby spor nebyl zahájen. Doručení obsílky k prvnímu roku pouze s opisem návrhu na opětné doručení žaloby, avšak bez připojení stejnopisu žaloby neodpovídá ustanovením shora citovaných paragrafů. Jde tedy o nezákonný postup soudu, kterým byla žalovanému odňata možnost jednati před soudem a

dlužno v něm proto spatřovati zmatek podle § 477, č. 4 c. ř. s. Vzhledem k tomu, že žalovaný neuplatnil jiný odvolací důvod, nebylo třeba věc vrátiti odvolacímu soudu k novému jednání a rozhodnutí a bylo napadené usnesení i rozsudek pro zmeškání s řízením jim předcházejícím, počínajíc doručením obsílky k prvnímu roku, zrušiti jako zmatečné a vrátiti věc prvému soudu, aby o ní dále po zákonu jednal a znovu rozhodl (§§ 503, č. 1 a 510 c. ř. s.).

Č. 6.

Jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., neřešil-li pozůstalostní soud otázku platnosti dohody mezi zletilými účastníky o rozdělení dědictví jen prejudiciálně, aby mohl rozhodnouti o odevzdání pozůstalosti, nýbrž učinil-li ji předmětem samostatného rozhodnutí.

(Rozh. ze dne 20. září 1945, R I 446/44.)

Srovn. rozh. č. 18360 Sb. n. s.

V pozůstalostní věci po A. Č-ové, zemřelé dne 10. března 1944, zn. sp. D 274/44, usnesl se pozůstalostní soud, že uznává za platnou dědickou dohodu, podle níž má manžel zůstavitelčin obdržeti veškeré pozůstalostní jmění s povinností vydati rodičům zůstavitelčiným J. a A. P-ovým svršky, jež se v usnesení vypočítávají. Z důvodů: Manžel zůstavitelčin K. Č. a její rodiče J. a A. P-ovi se přihlásili k pozůstalosti ze zákona s dobrodinným inventáre. Podle zákonné posloupnosti dědické přísluší podle § 757 obč. zák. manželu polovina a rodičům rovněž polovina pozůstalosti, nehledic ovšem k přednostnímu odkazu manželovu ve smyslu § 758 obč. zák. Dědicové se dohodli na místě samém na rozdělení dědictví a zhotovili o tom listinu, kterou všichni podepsali. Podle této listiny měli rodiče zůstavitelky obdržeti seznamenané věci na úhradu jejich dědického práva, kdežto zbytek celé pozůstalosti měl obdržeti zůstavitelčin manžel. Poněvadž tato listina byla všemi účastníky podepsána a všichni účastníci jsou svépřívní, nutno míti za to, že je dohoda platná, a nutno k ní při odevzdání pozůstalosti přihlížeti. Ježto uvedená dohoda nemá ustanovení stran pozůstalostních dluhů, dědické daně a ostatních pozůstalostních výloh, třeba míti za to, že se na tyto okolnosti vztahují ustanovení zákona.

Rekursní soud zrušil k rekursu pozůstalého manžela K. Č-a napadené usnesení a uložil soudu své stolice další jednání a rozhodnutí bez ohledu na tvrzenou dědickou dohodu. Z důvodů: Existence dědické dohody je mezi pozůstalými dědici, kteří se vesměs přihlásili k dědictví, sporná a totéž platí o její závaznosti. Je nápadné již to, že k dohodě došlo prý dne 21. května 1944 (tvrzení pozůstalých rodičů), ačkoliv při prvním jednání u soudního komisaře dne 19. července 1944 se nikdo o nějaké dědické dohodě ani nezmínil. Jen v závěru protokolu je zmínka o možné budoucí dohodě. Ve spisech založená listina je kusým seznamem určitých pozůstalostních věcí (srovn. na př. nepřesnost ohledně nádobi), jež sama

o sobě bez dalších důkazů nemůže být spolehlivým dokladem, k jaké dohodě o pozůstalostním jmění (tedy o aktivech i pasívech případně i dalších závazcích plynoucích z převzetí dědictví) došlo. Sami navrhovatelé (rodiče zůstavitelčiny) uznávali neúplnost dohody potud, že »ohledně určitých dědických otázek« navrhovali projednání pozůstalosti podle zákona. Pak ovšem nemůže být taková dohoda, při níž se dědici ve skutečnosti nedohodli o předmětu jednání, podkladem pro pozůstalostní řízení. Nadto ovšem odpůrce (pozůstalý manžel) napadl závaznost tvrzené dohody dalšími důvody. První soud neměl takovouto spornou dohodu brát za základ k projednání pozůstalosti. Nevadilo by ovšem, když všichni dědicové jsou zletilí a způsobilí se sami zastupovati (§ 170 nesp. pat.), že k ujednání dohody došlo mimosoudně. Pak ale také není věcí pozůstalostního soudu, aby takovou dohodu schvaloval. Zde jde o to, zda má být podkladem projednání pozůstalosti zmíněná dohoda či zákon jako delační titul, a to je věcí dědiců, kterou si po případě musí vyřídit sporem. Její řešení není věcí pozůstalostního soudu (rozh. č. 10876 Sb. n. s.). Tvrzená dohoda není zcela jasná, je nadto napadena, pokud jde o právní platnost, takže pozůstalostní soud nemůže ji sám vykládati a svým rozhodnutím doplňovati.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu J. a A. P-ových.

Z důvodů:

Podle § 25 zák. č. 100/1931 Sb., který se týká, jak plyne z nadpisu tohoto ustanovení, otázek předurčujících, může se, závisí-li rozhodnutí nesporného soudce na předchozím zjištění práva nebo právního poměru, i toto zjištění státi v nesporném řízení, i když toto právo nebo právní poměr jsou mezi účastníky sporny, ale jen s účinky pro toto řízení, jinak může soud, závisí-li rozhodnutí o předurčující otázce na zjištění sporné skutečnosti, účastníka odkázati na řízení sporné. Musí tedy jíti o otázku prejudiciální pro rozhodnutí soudu, v daném případě pro rozhodnutí o odevzdání pozůstalosti, a otázku tu lze řešiti pouze v důvodech rozhodnutí a nikoli samostatným usnesením vzhledem k tomu, že zjištění práva neb právního poměru má míti jen účinky pro řízení pozůstalostní. Ale odevzdání pozůstalosti nezávisí na rozdělení pozůstalosti mezi zletilými svépřívními dědici a je jejich věcí, zda si chtějí pozůstalost rozdělit (§§ 170 a 171 nesp. pat.) (rozh. č. 18360 Sb. n. s.), takže rozdělení dědictví není pro řízení pozůstalostní, pokud se týče pro odevzdání pozůstalosti povahy prejudiciální. Proto nebylo přípustno použít zde ustanovení § 25 cit. zák. Nebylo tu však lze použiti ani ustanovení §§ 170, 171 nesp. pat., ježto nebyl učiněn návrh, aby soud rozdělil dědictví. Mimo to, učinil-li pozůstalostní soud otázku platnosti dohody o rozdělení dědictví, předmětem samostatného rozhodnutí a neřešil-li ji jen prejudiciálně, aby případně mohl rozhodnouti o odevzdání pozůstalosti, jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) nesp. řiz., ježto takové samostatné rozhodování nepřísluší nespornému soudci, jak je nahoře uvedeno, nýbrž soudci spornému.

Č. 7.

Příkazem trestního soudu schovateli doličných věcí, aby je vydal určité osobě, vzniká této osobě soukromoprávní nárok na vydání věcí.

(Rozh. ze dne 29. září 1945, Rv I 915/44.)

Srovn. rozh. č. 1062, 15395 Sb. n. s.

V trestní věci zn. sp. Tk XV 1516/43 vedené u krajského soudu v P. proti J. P-ovi, byl P-ovi v červenci a srpnu 1943 zabaven sklad šamotového zboží jako věci doličné. Okresní soud v Z. ustanovil schovateli zabaveného zboží R. P-a a B. Š-a. Usnesením ze dne 24. srpna 1943 zrušil krajský soud v P. zabavení v příčině většího množství zabaveného zboží a uložil B. Š-ovi, aby uvlněné zboží vydal J. P-ovi nebo jeho zmocněnci.

Ve sporu proti B. Š-ovi domáhá se J. P. vydání 8.089 kusů bílých obkládaček ve výměře 183.84 m², 4.210 kusů šamotových dlaždic ve výměře 42.10 m² (porfyr šedobílý), 414 kusů obkládaček černých soklových s požlábekem. Žalovaný vznesl námitku nepřipustnosti pořadu práva a hájil se mimo jiné i nedostatkem pasivní legitimace.

První soud 1. zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva, 2. vyhověl žalobě. Z důvodů: Ad 1. námitka nepřipustnosti pořadu práva vznesená žalovaným z toho důvodu, že jako úschovce ustanovený soudem podléhá jen dispozicím soudu, není důvodná. Uschování zabavených předmětů podle § 143 tr. ř. není zvláštním prostředkem exekuce na movitost, nýbrž pouze úkonem ochranným, který se provádí z moci úřední nebo se povoluje na návrh poškozeného, aby byly obstaveny věci, jimiž byl trestný čin spáchán nebo které mohou být důležité pro vyšetřování. Uschovatel není v tomto případě orgánem soudu, jako je tomu při vnučeném správci podle § 114 ex. ř., nýbrž jeho práva a povinnosti nutno posuzovat podle ustanovení § 968 obč. zák., a to podle pravidel stanovených pro smlouvy schovací (§§ 957 a násl. obč. zák.). Platí tudíž pro schovatele jako sekvestra předpisy o smlouvě schovací a tyto nároky patří na pořad práva. Proto námitka žalovaného o nepřislusnosti pořadu práva byla soudem zamítnuta. Ad 2. Ani v meritu námitky žalovaného neobstojí. Výpovědi svědka J. V-a je zjištěno, že přejímal na požádání žalovaného sklad u žalobce, že se zboží odváželo do různých skladišť, při čemž bylo tříděno, počítáno a zaznamenáváno do t. zv. kvitančního sešitu, jehož průpis dostával vždy žalobce. Některé dlaždice byly v bednách a poněvadž se podle udání zaměstnanců mohly při vysypání poškodit, nebylo toto zboží počítáno v bednách, nýbrž zapsáno pouze počet beden. I když byli jako schovatelé zabavených věcí doličných soudem ustanoveni žalovaný i R. P., nejde v daném případě o nějaké nerozlučné společenství podle ustanovení §§ 888 a násl. obč. zák., aby musili být žalováni oba úschovci, nýbrž stačí, že je žalován ten, který nechce zboží zabavené vydati, ač mu to bylo soudem uloženo. Žalovanému bylo usnesením krajského soudu v P. uloženo, aby uvlněné zboží žalobci vydal. Jestliže žalovaný dosud odpírá vydati

část tohoto zboží, marně se brání námitkou nedostatku pasivní legitimace proto, že není žalován též druhý soudem ustanovený úschovce R. P.

Odvolaací soud 1. zamítl odvolání žalovaného, pokud bylo vzneseno z důvodu zmatečnosti podle § 477, č. 6 c. ř. s., 2. ani ve věci mu nevyhověl. Z důvodů: ad 1. Názor odvolatele, že spor nepatří na pořad práva, ježto jde o uschování nařízené soudem, takže žalobce mohl by svůj nárok uplatňovat jen proti soudu, není správný. Tím, že trestní soud nařídil, aby část zabaveného zboží, která je nyní předmětem sporu, byla žalovaným žalobci vydána, pozbylo toto zboží povahy doličné věci a žalovaný, který je měl dosud v uschování, přestal být soudním schovatelem a drží zboží dále bez úředního příkazu jako soukromá osoba. Zdráhá-li se nyní toto zboží vydati žalobci, postupuje tento právem proti němu žalobou o vydání zboží pořadem práva. (Srovn. rozh. 1062 Sb. n. s.) ad 2. Ani ve věci samé není odvolání opodstatněné. Pokud se tu odvolatel dovolává § 259 ex. ř. a prováděcího předpisu k němu, totiž nařízení min. sprav. z 10. ledna 1900, č. 1 Věst. min. sprav., tvrdě, že těchto předpisů je přiměřeně šetřiti i při zabavení podle ustanovení trestního řádu, a zároveň poukazuje na předpis § 968 obč. zák., na který se odkazuje v § 259, odst. 3 ex. ř., nemůže z těchto ustanovení pro sebe nic vytěžit. Citace § 968 obč. zák. v § 259 ex. ř. znamená jen, že i o uschování věcí zabavených exekucí soudem podle §§ 259 až 261 ex. ř., je analogicky použiti předpisů §§ 957 a násl. obč. zák. Pokud pak jde o citovaný prováděcí předpis k § 259 ex. ř., přehlídí odvolatel, že při tomto předpisu jde o vydání zabavené věci výkonnému orgánu k výkonu exekucí úkonů, t. j. proto, aby věc byla vydražena. O takový případ však v tomto sporu nejde. V souzené věci podle nenapadeného zjištění prvního soudu vyhověl krajský soud v P. usnesením ze dne 24. srpna 1943, zn. sp. Tk XV 1516/43 návrhu žalobce, aby mu byly uvlněny zabavené věci, mezi nimiž, jak odvolatel sám doznává, jsou i věci, o něž jde v tomto sporu, a žalovanému jako schovateli uložil, aby uvlněné věci vydal žalobci nebo jeho zmocněnci. Tohoto pravoplatného příkazu trestního soudu měl žalobce uposlechnouti a věci, o něž jde, žalobci vydati (§§ 961 a 968 obč. zák.), neboť v důsledku zmíněného trestního příkazu přestal být žalovaný soudním schovatelem a drží věci nadále bez jakéhokoliv úředního příkazu jako osoba soukromá. K dalšímu držení těchto věcí, které byly u žalobce zabaveny jako věc doličná, nemá již žalovaný právního důvodu. Žalobce se proto právem domáhá na žalovaném vydání těchto věcí pořadem práva a tvrzení odvolatele, že není obligačně vázán splniti žalobní nárok, ježto se žalobcem neuzavřel žádné právní jednání, je vzhledem k tomu, co bylo uvedeno, bez významu.

Nejvyšší soud 1. odmítl dovolání žalovaného pokud uplatňovalo nepřipustnost pořadu práva, 2. jinak jeho dovolání nevyhověl.

Z důvodů:

Pokud dovolání uplatňuje, že věc nepatří na pořad práva soukromého, napadá ve skutečnosti usnesení odvolacího soudu v otázce připustnosti pořadu práva. Poněvadž v této otázce odvolací soud potvrdil rozhodnutí

soudu prvé stolice, jde o souhlasná usnesení nižších stolic a další opravný prostředek není přípustný (§ 528 c. ř. s.). Dovolání musilo proto býti v této části — v níž je vlastně rekursem — odmítnuto.

Uschovatel soudně ustanovený v exekučním řízení (§ 259 ex. ř.) není orgánem soudu, jako na př. vnučený správce, nýbrž jeho schovatelská činnost vyvěrá z poměru čistě soukromoprávního, jak nejvyšší soud vyložil v rozhodnutí č. 15395 Sb. n. s. Totéž platí i pro schovatele v řízení trestním (§§ 98, 143 tr. ř., § 3 vl. nař. č. 38/1920 Sb. a § 108 instr. pro trestní soudy), neboť jde o stejnou činnost schovatelskou a platí proto pro poměr mezi stranami předpisy práva soukromého. Otázka, s kým je schovatel v soukromoprávním poměru, je pak otázkou aktivní či pasivní legitimity v sporném řízení a nižší soudy právem rozhodly, že žalovaný je pasivně legitimován.

Bylo-li totiž usnesením krajského soudu trestního žalovanému jako soudem ustanovenému uschovateli nařízeno, aby vydal sporné věci žalobci, vznikl již tím samým žalobci vůči žalovanému nárok na vydání oněch věcí, a žalobce je oprávněn na žalovaném cestou sporu vydání těchto věcí na základě onoho usnesení se domáhat. Od zásady, vyslovené v rozhodnutí č. 1062 Sb. n. s., není příčiny se odchýliti. Otázkou případných formálních závad usnesení — tvrzených dovolatelem — nelze se zabývat, když jde o pravoplatné usnesení vydané příslušným soudem v oboru jeho působnosti.

Č. 8.

Je přípustné započtení pohledávky, která sice již v době, kdy byla ve sporu uplatněna, podle zvláštních pro ni platných předpisů propadla, která však byla po právu v době, kdy se střetla s pohledávkou žalobcovou.

(Rozh. ze dne 16. října 1945, Rv II 345/44.)

Srov. rozh. č. 1497 Sb. n. s.

Dne 30. prosince 1942 uzavřela pojišťovna »N.« s V. M-em pracovní smlouvu, podle níž byl V. M. u uvedené pojišťovny zaměstnán jako pojišťovací zástupce. Ve sporu zn. sp. C 15/44 domáhá se pojišťovna »N.« na V. M-ovi zaplacení částky 3.373 K 50 h tvrdíc, že služební poměr se žalovaným byl rozváznán jeho výpovědí ze dne 26. února 1943, a že v příslušném přípise uznal žalovaný výslovně, že dluží žalobkyni ke dni 1. února 1943 částku 3.801.50 K. Žalovaný namítl k započtení pohledávku 3.600 K, o níž tvrdil, že o tuto částku ho žalobkyně zkrátila tím, že mu započítávala do minimálního platu i smlouvenou měsíční náhradu na výdeje a cestovné 300 K, ač prý mu tato částka podle vyhlášky č. 221/1942 (Úř. I. č. 56/1942) příslušela vedle minimálního platu. Proti tomu uvedla žalobkyně, že je žalovaný se svou k započtení namítanou pohledávkou prekludován podle § 14 cit. vyhl.

Prvý soud uznal zažalovanou i k započtení namítanou pohledávku po právu a v důsledku toho zamítl žalobu. K otázce přípustnosti započtení částky 3.600 K uvedl v důvodech: Jde především o částku 3.600 K, měsíční to příspěvky po 300 K na věcné výlohy, jež žalobkyně započítávala od platnosti vyhlášky č. 221/1942, t. j. od 1. ledna 1942, žalovanému do zákonného minimálního platu. Vyhláškou č. 221/1942, a to § 13, č. 3 je stanoveno, že skutečně vzniklé nutné výdaje třeba zaměstnanci hraditi po předchozím písemném ujednání. Na místě této náhrady může býti také předem písemně ujednána přiměřená úhrada kromě celkových požitků. Z ujednání ze dne 30. prosince 1942, ze dne 12. června 1940 a 30. prosince 1942 je patrné, že žalobkyně povolovala žalovanému měsíční příspěvek 300 K jako náhradu na věcné výlohy. Soud zjišťuje na základě těchto listin ve spojení s § 13 vyhl. č. 221/1942, že tím byla s žalovaným ujednána úhrada na nutné výdaje a že mu tato úhrada náležela kromě celkových požitků, t. j. kromě minimálního služného 1.150 K měsíčně. Z obsahu výpovědi žalovaného však také soud zjistil, že žalovaný nevěděl, že mu tato částka přísluší mimo minimální plat, zvláště když mu bylo úředníky žalobkyně tvrzeno, že je částka 300 K obsažena v minimálním příjmu. Z tohoto zjištění dovozuje soud, že žalovaný, když uznal saldo ke dni 31. prosince 1942 a 30. června 1943 správným, byl o obsahu svého projevu, který se týkal podstatné části uznání na omylu. Třebaže je uznání zjištěného zůstatku (salda) samostatným důvodem zavazovacím, namítá přece v souzeném případě žalovaný omyl právem. Pro tento omyl žalovaného platí promlčecí lhůta podle § 1487 obč. zák., tedy lhůta tříletá a nikoliv propadná lhůta podle § 14 vyhl. č. 221/1942. Avšak i kdyby v době, kdy se kompensuje, pohledávka žalovaného preklusí zanikla, byla po právu v době, kdy se pohledávky střetly, jak soud zjistil výpisy z účtů a dopisy k nim připojenými, ujednáním z 30. prosince 1942, dopisy z 30. prosince 1942, 12. června 1940 a dopisem z 26. února 1943, jímž byla služební smlouva rozváznána. Ostatně k uznání správnosti posledního salda žalovaným, došlo dne 16. října 1943, jak je zjištěno dopisem připojeným k výpisu z účtu. Je tedy částka 3.600 K kompensando namítaná do výše zažalované pohledávky rovněž po právu.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně, upravil toliko rozsudkový výrok napadeného rozsudku týkající se kompenzační pohledávky tak, že zjištěná pohledávka žalobkynina 3.373.50 K je plně vyrovnána vzájemnou pohledávkou 3.600 K namítanou žalovaným k započtení. Z důvodů: Podlé názoru odvolání neměla být kompenzace pohledávky žalovaného připuštěna; brání prý tomu ustanovení § 14 vyhl. č. 221/1942, Úř. I. č. 56/1942, které zní takto: »Doložka o propadnutí nároků z pracovního poměru. Nároky z pracovního poměru propadají, nebyly-li nejpozději do 6 měsíců po vystoupení z podniku nebo závođu vůči tomuto uplatněny.« Navazujíc na citované ustanovení, rozebírá odvolání obšírně rozdíl mezi pohledávkou promlčenou a pohledávkou prekludovanou, uvádějíc, že pohledávku žalovaného nutno zařaditi mezi pohledávky prekludované. Dále se odvolání zabývá institucí kompenzace dovozujíc, že se pohledávka žalovaného právě proto, že jde o pohledávku prekludovanou, ke kompenzaci nehodí. Pokud jde o povahu započtením namítané pohledávky žalo-

vaného, sdílí odvolací soud názor odvolání, že vzhledem na ustanovení § 14 vyhl. č. 221/1942 nutno na pohledávku žalovaného 3.600 K pohlížeti jako na pohledávku prekludovanou, protože nebyla uplatněna v propadné lhůtě 6 měsíců. Vzhledem na tuto okolnost provedl odvolací soud stylistickou úpravu rozsudečného výroku. Odvolací soud však nemůže přijati tvrzení odvolání, že soudní praxe nepřipouští kompensaci pohledávky zaniklé preklusí. V rozh. č. 1497 Sb. n. s. je totiž vyslovena tato právní věta: »Lze kompensovati i pohledávku, jež v čase, kdy se kompenzuje, již preklusí zanikla, jen když trvala po právu v době, kdy pohledávky se střetly«. V posuzovaném případě započtením namítaná pohledávka žalovaného trvala v době střetnutí, t. j. v době rozvázání služebního poměru, po případě v době uznání zažalované pohledávky žalovaným, po právu. Že by námitka kompensace nebyla způsobem stanoveným v civilním řádě soudním řádně uplatněna, odvolání netvrdí. Je tudíž zbytečné reagovati na vývody odvolání uvádějící, jakou formou se může kompensace státi. Výše citované rozh. č. 1497 Sb. n. s. není v soudní praxi osamoceno; ve stejném smyslu se vyslovuje rozh. býv. nejv. soudu vídeňského č. 1155 Gl. U. n. ř. U obou rozhodnutí a hlavně u rozh. č. 1497 Sb. n. s. nutno předpokládat znalost opačných názorů literatury, na něž odvolání poukazuje. Řídí-li se praxe zásadou, která došla vyjádření ve výše citovaných rozhodnutích, nutno odmítnouti jako nesprávný názor odvolání, že se preklusí zaniklé pohledávky nehodí zásadně ke kompensaci. Odvolání zastává též názor, že by připuštění kompensace znamenalo obcházení § 14 cit. vyhl. Proti tomu možno uvést, že § 14 cit. nevyslovuje zákaz kompensace propadlých mzdových nároků. Nutno proto souditi, že se ustanovením § 14 cit. vyhl. neměla zaváděti, pokud jde o kompensaci prekludovaných pohledávek, změna proti dosavadní soudní praxi. Odvolatel též míní, že by námitka kompensace, aby k ní mohlo býti přihlíženo, musila býti podle § 14 cit. vyhl. vnesena nejpozději do 6 měsíců, ježto prý jinak nemá místa. Tento názor mohl by si činiti nároky na uznání, kdyby bylo v moci žalovaného přinutit též žalobkyni k podání žaloby do 6 měsíců, aby mu takto bylo umožněno námitku kompensace uplatniti. Podala-li žalobkyně žalobu po šestiměsíční lhůtě zmíněné v § 14 vyhl. č. 221/1942, sotva by bylo spravedlivé upírati žalovanému právo na kompenzační námitku, třebas vznášenou po šesti měsících od zrušení pracovního poměru se žalobkyní.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně, jež odvolací soud prohlásil za přípustné.

Z d ů v o d ů:

V dovolacím řízení jde již jen o vzájemnou pohledávku žalovaného proti žalobkyni na zaplacení 3.600 K za výdaje a jízdné podle písemného ujednání a § 13, č. 3 vyhl. č. 231/1942 (Ůř. I. č. 56/1942). Soud první stolice uznal, že žalovanému přísluší, že nepropadla podle § 14 cit. vyhl., ale i kdyby v době, kdy byla namítána k započtení, byla již propadlou, byla po právu v době, kdy se střetla s pohledávkou zažalovanou a že jí nevadí uznání salda ke dni 31. prosince 1942 a ke dni 30. června 1943 žalovaným. Proti tomu uplatnila žalobkyně v odvolání jen odvolací důvod nesprávného

posouzení po stránce právní a jen v tom směru, že nelze k započtení namítati pohledávku již propadlou. Byl tedy odvolací soud podle § 462 c. ř. s. oprávněn a povinen přezkoumati jen v tom směru právní posouzení věci soudem první stolice co do této vzájemné pohledávky žalovaného namítané k započtení. To odvolací soud učinil a správně uznal za přípustnou kompensaci i pohledávky, která sice v době kompensace byla již propadlá, ale byla po právu ještě v době, kdy se střetla s pohledávkou žalující strany. Odvolací soud poukázal při tom na rozh. č. 1497 Sb. n. s., kde byla vyslovena tato právní zásada, od níž nemá dovolací soud příčiny se odchýliti ani v souzené věci. Dovolatelka poukazuje sice na to, že nestačí střetnutí vzájemných pohledávek, nýbrž že je třeba také uplatnění kompensace, ale i k tomu bylo v citovaném rozhodnutí přihlídnuto. I když tedy podle § 14 cit. vyhl., která se nepřiči znění ani demokratickým zásadám československé ústavy, nároky z pracovního poměru propadají, nebyly-li uplatněny do 6 měsíců po vystoupení z podniku nebo závodu, stačí v souzené věci, že vzájemná pohledávka žalovaného byla po právu v době, kdy se střetla s pohledávkou zažalovanou, a nesejde na tom, že byla v době, kdy ji žalovaný namítl k započtení, již propadlou.

Čís. 9.

Ustanovení § 190 c. ř. s., podle něhož si může procesní soud sám rešit předurčující otázku správního práva, nebyla-li dosud v správním řízení rozhodnuta, neplatí tehdy, když rozhodnutí příslušného správního úřadu je podmínkou nároku.

Změny nastalé na vodním toku přirozenou cestou jdou podle zákona ze dne 28. srpna 1870, č. 51. z. z. sl. na vrub vlastníka vodního díla a postihují i obsah a rozsah udržovací povinnosti, jež mu byla vodoprávním řízením uložena. Jde-li však o umělou změnu záležející v prodloužení toku a provedenou třetí osobou mimo území a nad schválený dosah vodního díla, nelze udržovací povinnost vlastníkovu beze všeho rozšiřovat.

(Rozh. ze dne 20. října 1945, Rv II 37/44.)

V projednávaném sporu domáhají se vlastníci domu č. p. 197 v M. V. a M. S-ovi na spolku »N.« v H. náhrady škody v částce 14.077 K 50 h s přísl. tvrdíce, že jejich dům byl na jaře roku 1940 zatopen, když se voda z m-ského příkopu vylila a zaplavila okolí i tento domek a vtékala do něho okny a dveřmi. Žalobci opírají povinnost žalovaného spolku k náhradě o to, že je jako právní nástupce továrny v H. povinen udržovati m-ský příkop v pořádku a čistiti jej, jak bylo právnímu předchůdci uloženo výměrem okresního úřadu v P. ze dne 31. října 1907 a ze dne 26. ledna 1909, a že tuto povinnost porušil. Žalovaný spolek namítá nepřipustnost pořadu práva a ve věci samé se hájil mimo jiné tím, že m-ský příkop byl v r. 1924 bez účasti žalovaného spolku prodloužen, zřízena na něm hráz a propust a nebylo prý ještě správními úřady rozhodnuto, kdo je podle vodního zákona slezského a moravského povinen udržovati vodní dílo v pořádku. Příkop,

o který jde, neslouží prý též k odvádění vod z továrny žalovaného spolku nebo jiných jeho objektů.

Prv ý s o u d a) zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva, b) uznal žalovaný spolek povinným zaplatiti žalobcům 13.368 K 80 h. Z d ů v o d ů: Ad a) Pokud jde o námitku nepřipustnosti pořadu práva třeba uvést, že podle § 75 vod. zák. mor. náležejí před politické úřady jen takové záležitosti, jež se týkají používání a svádění vod a takových obran proti nim, při nichž jde o ochranu veřejných zájmů. Jde-li však o ochranu poměrů čistě soukromoprávních, jsou k rozhodnutí o tom příslušné řádné soudy. Účelem této žaloby podle jejího znění je náhrada škody vzniklé tím, že žalovaná strana opominula čistiti příkop a jde tu tedy o uplatnění nároku, který je nárokem na náhradu škody, na nějž se vztahují předpisy XXX. hlavy obč. zák. Jedná se tedy v tomto případě o ochranu poměrů čistě soukromoprávních a k rozhodnutí o tom jsou příslušné řádné soudy. Ad b) Jak je patrné z přednesu sporných stran a z vodoprávních spisů, skládá se nyní vodní tok m-ského příkopu ve sporných místech ze tří částí: 1. Z tak zvané horní části, která je přírodním tokem nijak neregulovaným a je dodnes nezměněna. 2. Z další části, na kterou se vztahují vodoprávní spisy okresního úřadu v P. Tento díl počíná v místě, kde začíná regulace, a vede až k hranici parcely žalované strany. 3. Třetí část vznikla zřízením hráze řeky N. Tuto stavbu provedla státní regulační komise na pozemku E. S-ové. Až do roku 1924 protékal potok podél parcely žalované strany č. 25/33 přes parcelu č. 377/2 patřící žalované, až na hranici této parcely a parcelou č. 375/2, jež není již vlastnictvím žalované a leží mimo území země slezské. V roce 1924 zřídila státní regulační komise řeky N. v P. vlastním nákladem na cizích pozemcích regulační hráz a také zcela samostatně, bez součinnosti žalované strany zřídila i k této regulační hrázi svým vlastním nákladem propust. Tato státní regulační komise prodloužila vlastním nákladem příkop přes pozemky žalované strany na cizích pozemcích asi o 90 dalších metrů od hranice pozemků žalovaného až k regulovanému břehu řeky N. a zaústila tento příkop do propusti, široké asi 60 cm. Jak prodloužený příkop, tak také hráz a propust leží výhradně na pozemcích E. S-ové a na katastru obce P. (země moravská). Podle zprávy stavební správy pro úpravu řeky N. a O. v M. ze dne 3. února 1939, bylo prodloužení odpadního příkopu m-ského a postavení hráze s propustí provedeno v r. 1924 nákladem úpravního fondu, k čemuž zájemci přispěli. K zájemcům patřil také spolek »N.«. Udržovací povinnost však nebyla stanovena. Úpravní stavby a tedy i odpad propustí nezřídil regulační fond pro své účely, nýbrž v zájmu veřejném v ochraně pobřežníků. Hráze zůstaly kromě toho v majetku dřívějších majitelů pozemků. Propust se stala regulací příslušenstvím odpadního příkopu. Které osoby mají propust čistiti a v jakém poměru jsou k tomu povinni, může určit po předchozím vodoprávním jednání jen příslušný úřad vodoprávní. Zprávou magistrátu v M. ze dne 7. dubna 1942 je zjištěno, že řízení, jímž má být určen nový udržovací klíč pro t. zv. m-ský příkop, není dosud skončeno. Z posudku soudního znalce inž. Dra A. S-a soud zjišťuje, že profil příkopu úplně vyhovuje. Nastalo-li přelévání z břehů, jak je prokázáno svědectvím V. N-a, který potvrdil, že řeka tehdy nebyla ještě zvednuta, příkop že však byl plný

a že z břehů na levé straně přetékala voda do zahrady S-ových a zatékala do sklepa, dále svědectvím L-a, stalo se tak ne proto, že by odtok vody nebyl normální, nýbrž proto, že byl zadržán. Soud se ztotožňuje s názorem, který vyslovil tento znalec pokud jde o důvody, jež mohou zdržení odtoku vyvolati, totiž, že jsou to tyto okolnosti: 1. Vysoká voda v řece N., která zatlačí vodu v m-ském příkopu zpět do tohoto příkopu, 2. překážky v příkopu samém, 3. zdržení v propusti. Že vysoká voda v řece N. tehdy nebyla, je prokázáno svědectvím inž. Č-a a také zjištěním, jež provedl znalec sám. Pokud jde o druhou okolnost, o překážky v příkopě samém, je prokázáno svědectvím inž. Č-a, že v příkopu byly poblíže domku v sousedství žalobců hromádky zmrzlého sněhu, který značně zasahoval do průtočného profilu odpadu, a to na svazích odpadu. Také svědectvím L-ovým je prokázáno, že tento svědek prokopával v potoce led. Správnost výpovědi těchto svědků není vyvrácena ani svědectvím A. H-a, který uvedl, že krátce před povodní nemohl býti příkop čistěn, protože byl zamrzlý a že dělníci odkopali led na klapce, která je na propustku. Podle svědectví J. Š-a byl příkop čistěn asi dva nebo tři dny před povodní. Není tedy vyloučeno, že během těchto dvou nebo tří dnů za tehdejšího počasí, kdy bylo třeba ještě prokopávati podle L-ova svědectví na potoce led, nahromadil se i po eventuálním vyčištění prokazovaném Š-em, na potoce led opětně, jak to potvrzuje svědek L., který udává, že došlo k zátopě následkem tání místního rázu a že voda běžela po ledě a po prokopání odtékala a uvolnila se, ale zastavila se zase u zamrzlé propusti a začala se opět rozlévat. Byl tudíž tento stav potoka, totiž sníh a led v něm, jak je to prokázáno svědectvím inž. Č-a, V. N-a a A. L-a, jednou z příčin, proč nastalo přelévání z břehů, prokazané svědectvím L-ovým a N-ovým. V souvislosti s těmito výpověďmi svědků je také zdůrazněna výpověď inž. F. Š-a, že dne 14. března 1940 viděl příkop plný vody, že přítékající vody bylo více než odtékající. Soud se tudíž neztotožňuje v tomto směru s názorem vysloveným znalcem inž. Drem Sch-rem, že příkop nebyl ledem ucpán, alespoň prý ne tolik, aby bylo zabráněno odtékání poměrně malého množství vody, které v době záplavy mohlo odtékat. Podle toho, co bylo uvedeno, nešlo tehdy o odtékání poměrně malého množství vody, nýbrž i podle výpovědi inž. Š-a byl dne 14. března 1940 příkop plný vody, vody přítékající bylo víc než odtékající, takže patrně za nějakou chvíli zvedla se hladina vody tak, že se voda začala hrnout do sklepa žalobců, a podle výpovědi N-ovy přetékala z břehů na levé straně do zahrady žalobců a zatékala do sklepa. Tedy i v tomto stavu potoka, který nebyl čistěn žalovanou tak, jak jí to bylo uloženo výměrem okresního hejtmanství v P. z r. 1907, je nutno shledávati jednu z příčin zátopy v domku žalobců. Pokud jde o třetí příčinu, která podle citovaného posudku mohla vyvolati zdržení odtoku vody, t. j. o zdržení v propusti, má soud za to, že tato propust, jak to zjišťuje citovaný posudek, k němuž se soud připojuje, je nejobavějším bodem příkopu a nejčastější příčinou poruch v odtoku vody. Tuto propust je i s novou částí příkopu považovati za část regulační stavby zřízené v r. 1924. Jak bylo zjištěno soudem na místě samém, světlost této propusti, která je opatřena také záklopkou, jež podle svědectví A. H-a a J. Š-a sem tam zamrzává, není dostačující, takže nepropustí všecku vodu, kterou by snad

za normálního toku vody mohl pojmouti celý profil potoka. Ježto je svědectvím L. N-a zjištěno, že před propustí se tehdy nahromadilo i seno a proutí a pod. a protože je vůbec propust malá, pokud jde o její světlost, bylo třeba starati se o to, aby tato poměrně malá propust byla tím bedlivěji ohledávána, zda se tam nenahromadilo mnoho těles, překážejících toku vody. Ze tuto povinnost pocítovala i žalovaná strana, je patrné i ze svědectví A. H-a a J. Š-e, kteří měli jako dělníci žalované strany na starosti příkop a kteří potvrdili, že klapka na propustí někdy zamrzne a že odkopávali led na klapce asi dva nebo tři dny před povodní. I kdyby nebylo této povinnosti, žalovanou stranou mlčky uznávané, třeba mít za to, že žalovaný spolek přichází podle vodoprávních spisů v úvahu jako jeden z největších zájemců na užitečném vodním díle zřízeného shora zmíněnou regulační komisí. Žalovaný má podle citovaného výměru z r. 1907 povinnost udržovati původní část příkopu v pořádku a je rovněž povinen, byť i ne zcela sám, starati se o řádný odtok vody i v třetí části potoka, t. j. v části prodloužené při pracích regulačních. Kdyby se měl žalovaný spolek starati jen o plnění povinnosti, jak mu byla uložena výměrem z r. 1907 k čištění střední části potoka, a nemusil se starati o další tok vody prodlouženým potokem po pozemcích S-ové, nezabránilo by ani splnění této povinnosti záplavám. Byla-li uložena žalované straně povinnost čistiti a udržovati potok po jeho staré délce, nutno mít za to, že žalovaná je, jako v úvahu přicházející velký zájemce na dalším vodním díle, alespoň částečně povinna pečovati i o poslední část potoka, až k hrázi, třeba že jí tato povinnost nebyla dosud výslovně ani smluvně ani úředně uložena, ani částečně dosud tuto povinnost nepřevzala. Je nepochybné, že při dalším vodoprávním řízení, které nutno očekávati, bude i žalovanému spolku jako jednomu z největších zájemců tato povinnost určitým procentem uložena. Je tedy vzíti v tomto případě zřetel i na ustanovení § 1302 obč. zák., které uvádí, že nedá-li se určití, mnoho-li škody způsobil ten který jednotlivec, ručí všichni za jednoho a jeden za všechny, avšak ten kdo vynahradil škodu, může se hojiti na ostatních. Nese tedy v tomto případě žalovaný spolek odpovědnost za škodu vzniklou i vzdutím vody u propustí a v důsledku toho zvednutím se hladiny potoka.

Soud druhé stolice 1. nevyhověl rekursu žalovaného spolku proti usnesení, jímž byla zamítnuta jeho námitka nepřipustnosti pořadu práva; 2. nevyhověl jeho odvolání. Z důvodů: Ad 1. Pořad práva je přípustný, neboť v souzeném sporu nejde o řešení otázky, kdo je povinen udržovati příkop, nýbrž o nárok na náhradu škody, a soud je oprávněn a povinen řešiti všechny prejudiciální otázky. Ad 2. Poměr mezi hlavní příčinou a podřadnými příčinami zátopy domu žalobců nelze zjistiti a soud první stolice tedy právem použil ustanovení § 1302 obč. zák. Není třeba, aby žalovaná strana způsobila žalobcům škodu úmyslně, nýbrž stačí neopatrné jednání nebo opominutí (srovn. rozh. č. 4940 Sb. n. s.). I znalec inž. A. Sch. odhadl poměr příčin zátopy jen přibližně, udav, že odhad je zcela hrubý, vyplývající ze zkušeností, neboť není měřítko, kterým by se mohlo takové posouzení státi přesně, ježto je mnoho působících vlivů, vyskytujících se najednou. Odvolatelka tvrdí tedy neprávem, že by mohla býti odsouzena podle poměru svého zavinění nejvýše k náhradě 10% škody

způsobené žalobcům. Odvolací soud nesouhlasí s úsudkem napadeného rozsudku, že je nepochybné, že v dalším vodoprávním řízení bude i žalovaná uložena určitým procentem povinnost pečovati o poslední část m-ského příkopu až k hrázi, neboť podle stavu, platného v době vynesení rozsudku první stolice, je žalovaná strana podle výměrů bývalého c. k. okresního hejtmanskví v P. povinna čistiti a udržovati m-ský příkop i propust, která je jeho příslušenstvím. Podle spisu magistrátu města M. žádala sice žalovaná, aby povinnost čistiti a udržovati m-ský příkop byla uložena i jiným jeho uživatelům, leč do skončení jednání u prvního soudu nebyla tato povinnost jiným zájemcům uložena, takže stíhá nyní zatím výlučně žalovanou stranu. Dům žalobců byl kolaudován, jak zjišťuje odvolací soud dodatečně z posudku znalce inž. A. Sch-a. Nezáleží na tom, zda se kolaudace stala správně či nikoliv, nýbrž je směrnaté, že je pravoplatná. Nezáleží na tom, že dům žalobců leží v inundačním území, neboť v době, kdy byl postaven, nebyl v inundačním území; pozemek, na němž byl postaven, byl parcelován a prodán jako stavební pozemek, takže žalovaná strana marně svaluje vinu na žalobce.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalovaného napadený rozsudek i rozsudek soudu první stolice a vrátil věc tomuto soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Dovolání uplatňuje neprávem zmatečnost rozsudku, který prý rozhodl o věci nepatřící na pořad práva (§ 503, č. 1, § 477, č. 6 c. ř. s.). Neboť první soud zamítl usnesením, pojatým do rozsudku, námitku nepřipustnosti pořadu práva a odvolací soud nevyhověl rekursu a napadené usnesení potvrdil. Tím se stal rozhodnutí o přípustnosti pořadu práva formálně pravoplatným, poněvadž další dovolací rekurs na nejvyšší soud je podle § 528, odst. 1 c. ř. s. vyloučen. Byla-li již otázka přípustnosti pořadu práva rozřešena kladně formálně pravoplatným usnesením nižších soudů, nelze se dovolacímu soudu, k němuž se věc dostala přípustným opravným prostředkem, znovu zabývat touto otázkou (plen. rozh. č. 3775 Sb. n. s.).

Dovolání ve věci samé, opírající se o dovolací důvody podle § 503, č. 2—4 c. ř. s., je však důvodné. Podle napadeného rozsudku přivodila žalovaná žalobcům škodu zanedbáním své povinnosti postarat se o to, aby voda, tekoucí m-ským příkopem, nezpůsobila záplavu. Tuto povinnost, spočívající v udržování a čištění m-ského příkopu, vztahuje odvolací soud na dva úseky: A) na úsek od počátku regulace k západní hranici pozemkové parcely č. kat. 377/2, patřící žalovanému, B) na úsek odtud na západ až po nové vyústění příkopu do řeky N. Podle napadeného zjištění se týkají úseku A) spisy bývalého c. k. okresního hejtmanskví v P., jehož výměrem z 31. října 1907, č. ... bylo právní předchůdkyni žalované povoleno přeložení m-ského odvodňovacího příkopu, a výměrem z 26. ledna 1909 provedené přeložení schváleno. Při povolení byla právní předchůdkyni žalované strany uložena povinnost, aby příkop byl čištěn a udržován v pořádku. Úsekem B) prodloužila v roce 1924 státní regulační komise

příkop přes pozemek E. S-ové čís. kat. 375/2, 375/3 asi o 90 m tvořících spojku mezi dosavadním vyústěním m-ského příkopu do řeky N., ležícím tehdy na hranici pozemkové parcely čís. kat. 377/2, a novým přeloženým břehem řeky N., zřídila na pozemcích E. S-ové regulační hráz a v této hrázi propust. Udržovací povinnost m-ského příkopu uznává žalovaná na úseku A), nikoliv na úseku B). Je zjištěno, že bylo zavedeno před správními úřady řízení o určení nového udržovacího klíče pro m-ský příkop, které není dosud skončeno. Jde tedy o to, náleží-li žalované, která se nesporně k udržování úseku B) ani nezavázala, ani jí tam povinnost nebyla uložena, udržovací povinnost i na úseku B). Právním nesouhlasil odvolací soud s úsudkem prvního soudu, že jí tato povinnost náleží z toho důvodu, že prý je nepochybné, že v dalším vodoprávním řízení bude tato povinnost určitým procentem uložena i žalované, jakožto jednomu z největších zájemců, případajících v úvahu. Prvý soud neuvádí kromě hlediska praktické účelnosti prameny, z nichž tato povinnost plyne, a má patrně na mysli důvod veřejného zájmu. K takovému závěru nebyl první soud oprávněn. Předpis § 190 c. ř. s., podle něhož si může procesní soud sám řešit předurčující otázku správního práva, nebyla-li posud v správním řízení rozhodnuta, nemá platnost tehdy, když rozhodnutí příslušného správního úřadu je podmínkou nároku. Než nelze přisvědčit ani vývodům odvolacího soudu, který vidí základ zmíněné povinnosti žalované v tom, že byla udržovací povinnost žalované uložena k m-skému příkopu na základě citovaných výměrů bývalého c. k. hejtmantství v P., a proto že hráz i s propustí jsou příslušenstvím m-ského příkopu. Úsek A) je samostatnou vodní stavbou, která byla předmětem zvláštního vodního konsensu podle § 17 vod. zák. pro Slezsko ze dne 28. srpna 1870, č. 51 a z. z. sl. Byla proto povinnost uložena žalované jako majitelce vodního díla v rozsahu díla určeného vodoprávním povolením. Změny na vodním toku, nastalé přirozenou cestou, jdou ovšem na vrub vlastníka vodního díla a postihují tak obsah a rozsah uložené mu udržovací povinnosti. Úsek B) je však, jak již uvedeno, stavbou nového umělého koryta, postaveného v roce 1924 státní regulační komisí, prodlužujícího dosavadní tok m-ského příkopu asi o 95 m na cizích pozemcích a vyplývajícího z provedené regulace a přeložení toku řeky N. Jde tedy o umělou změnu spočívající v pokračování toku m-ského příkopu, provedenou třetí osobou mimo území a nad schválený dosah vodního díla žalované strany. Nelze tedy bez dalšího rozšiřovat udržovací povinnost žalované strany, jak jí byla uložena bývalým c. k. hejtmantstvím v P. v roce 1907, 1909, na úsek B). Je-li tomu tak, je nerozhodné, že propust, ležící v úseku B), se stala příslušenstvím odpadového příkopu. Nemá proto v předpokladech probraných nižšími soudy oporu závěr o povinnosti žalované čistit a udržovat propust v úseku B) m-ského příkopu. Nelze však o ní rozhodnout dovolacím soudem, neboť se nižší soudy v důsledku svého mylného nazírání nezabývaly otázkou, zda náleží k úseku B) zákonná povinnost žalované z jiných důvodů, zejména jako vlastníci vodního díla, nebo jako osobě, která vodního díla [B)] užívá. Při tom je považovati za vlastníka ve smyslu § 44 vod. zák. nikoliv toho, komu vodní dílo náleží podle zásad občanského práva, nýbrž toho, jehož účelům vodní dílo slouží, kdo je zřídil, kdo jím nakládá. V tom směru neprobraly nižší soudy tvrzení

žalobců, zejména tvrzení, že úsek B) byl zřízen na žádost a v zájmu žalované strany, že jí a jejím účelům slouží, tím méně pak obranami žalované, že příkop zájmům strany žalované néslouží, že žalovaná jej nepoužívá a nemá na něm zájmu. Při tom by ovšem bylo nerozhodné, že příkop zájmům žalované přestal sloužit, že jej žalovaná přestala užívat. Zjištění prvního soudu, že žalovaná dávala si občas i úsek B) čistit, a že je žalovaná v úvahu přicházejícím zájemcem, nevyčerpávají celý tvrzený skutkový stav.

Stran úseku A) zjistil první soud jako spolupříčinu záplavy: 1. znečištění příkopu (sněhem, ledem a jiným nánosem), 2. betonový můstek.

Uvedená zjištění opřely nižší soudy také o svědeckou výpověď Ing. J. Č-a, a to způsobem, který činí tuto výpověď nepostradatelným článkem jmenovaných zjištění.

Proti hodnocení svědecké výpovědi Ing. J. Č-a uplatnila žalovaná strana mimo jiné, že je svědek předpojatý, protože prý dával informace a rady zástupci žalobců, což prý týž připustil u soudu. Odvolací soud odmítl výtka tím, že tvrzené skutečnosti nejsou zřejmé ze spisů. Tu se rozsudek ocitl v rozporu se spisy, neboť zástupce žalobců připustil, že se obrátil na Ing. J. Č-a o některé informace, které mu byly poskytnuty. Skutkový předpoklad rozporu stížený se týká podstatné části rozsudku, neboť postihuje zjištění o příčinách škodné události. Jsou proto v části odvolacího rozsudku stran úseku A) dány předpoklady pro zrušení rozsudku odvolacího soudu, aniž bylo potřebí zabývat se i ostatními vývody dovolání, týkajícími se této části. Pokud jde o první část rozsudku, jednájící o úseku B), bylo pro nedostatek potřebných skutkových zjištění potřebí zrušit odvolací rozsudek i rozsudek soudu první stolice. Ježto však oba díly zrušeného rozsudku tvoří celek, který nutno společně projednat a rozhodnout, byl zrušen také v části stran úseku A) rozsudek prvního soudu a celá věc vrácena do první stolice k novému projednání a rozhodnutí.

Č. 10.

Přijal-li zemský úřad zbožný odkaz, jde o zmatečnost podle § 41, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb., jestliže pozůstalostní soud nevyrozuměl o projednání pozůstalosti finanční prokuraturu a jestliže jí nedal příležitost k návrhu na zajištění odkazu.

(Rozh. ze dne 26. října 1945, R I 443/44.)

Dne 23. listopadu 1943 zemřela M. Č-ová a zanechala poslední pořízení, v němž — mimo jiné dispozice — uložila odkazovníkům A. a V. L-ovým splnění pododkazy, a to: na zádušní mši svatou za F. Č-a a M. Č-ovou, jež má býti sloužena vždy 29. července v -ském kostele částku 1.000 K, na světle a květiny na Všechny svaté a Dušičky a na modlitbu za duše v očištění 1.500 K, na udržování hrobu a květin na hrobě částku 2.000 K.

Pozůstalostní soud vydal dvě usnesení ze dne 22. srpna 1944 zn. sp. D 83/44, v nichž mimo jiné schválil soupis, určil odměnu notáře,

uložil odkazovníkům A. a V. L-ovým splnění zbožných pododkazů, poukázal přihlášené dědice a některé odkazovníky s jejich nároky na pořad práva a vydal odevzdační listinu.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti dědiců.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu napadené usnesení i obě usnesení pozůstalostního soudu a uložil pozůstalostnímu soudu, aby pokračoval v řízení a znovu rozhodl.

Z d ů v o d ů:

Nejvyšší soud při přezkumu napadeného usnesení shledal, že řízení nižších soudů trpí zmatečností nevytýkanou dovolacím rekuresem (§§ 41, odst. 4 a § 46, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb.).

Zemský úřad v Praze, kterému pozůstalostní soud sdělil podle § 84 nesp. pat. obsah poslední vůle, již zůstavitelka uložila odkazovníkům A. a V. L-ovým splnění některých pododkazů a příkazů, přijal zbožný pododkaz uložený zůstavitelkou odkazovníkům A. a V. L-ovým. Za tohoto stavu byl pozůstalostní soud povinen, aby o projednání pozůstalosti vyrozuměl finanční prokuraturu a dal jí příležitost k projednání pozůstalosti, zejména k zajištění zbožných odkazů (§ 159 nesp. pat.) se vyjádřiti (§ 18 zák. č. 100/1931 Sb.), neboť podle § 2 služební instrukce pro finanční prokuraturu nař. č. 82/1936 Sb. koná finanční prokuratura úkoly právního zastupce v případech uvedených pod č. 5—7, o něž by mohlo v této věci jíti.

Řízení nižších soudů a jejich rozhodnutí jsou tedy zmatečná podle § 41, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb.

Bylo proto napadené usnesení spolu s usneseními nižších soudů podle § 43, odst. 2 a § 46, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb. zrušeno a pozůstalostnímu soudu uloženo, aby dále ve věci jednal a znovu rozhodl.

Č. 11.

Nepodali-li v době, kdy na soud došel návrh jednoho z dědiců na udělení správy pozůstalosti, ještě všichni, kdož přicházejí podle stavu spisů v úvahu jako dědici, dědičkou přihlášku, je na pozůstalostním soudu, aby před rozhodnutím o návrhu obeslal všechny tyto osoby a vyžádal si od nich vyjádření, zda a jakým způsobem chtějí nastoupiti dědictví. Jestliže se tak nestalo, jsou usnesení nižších soudů, jimiž bylo o návrhu rozhodnuto, nezákonná.

(Rozh. ze dne 3. listopadu 1945, R II 9/45.)

V pozůstalostním řízení po K. P-ové zemřelé se zanecháním posledního pořízení, jímž byla universální dědičkou zůstavitelčina jmění ustanovena A. D-ová, podala zůstavitelčina sestra M. W-ová podmíněnou přihlášku ze zákona a navrhla, aby jí byla udělena správa pozůstalostního jmění.

Pozůstalostní soud přijal dědičkou přihlášku M. W-ové na soud, návrh na udělení správy však zamítl z toho důvodu, že M. W-ová

není jedinou zákonnou dědičkou a že neprokázala souhlas ostatních zákonných dědiců.

Rekursní soud nevyhověl rekursu M. W-ové. Z důvodů: Stěžovatelce je dáti za pravdu, že je mylný právní názor pozůstalostního soudu, že jí nelze svěřiti správu pozůstalosti již proto, že neprokázala souhlas ostatních zákonných dědiců, aby jí samotné byla svěřena správa pozůstalosti. Tento právní názor neobstojí, a to ani tenkrát, kdyby se mělo za to, že správa pozůstalosti může býti svěřena jednotlivému dědici jen se souhlasem ostatních spoludědiců, nebo že správa pozůstalosti může býti, je-li několik dědiců, svěřena jen jim všem společně, splní-li všichni podmínky § 810 obč. zák. (viz rozh. č. 225, 3061, 10.209, 11.463 Sb. n. s.). V případech, kde navrhl jednotlivý z dědiců, aby byl ustanoven správcem pozůstalosti před jejím odevzdáním, je, jak bylo vyloženo v rozh. č. 6850 Sb. n. s., před rozhodnutím o návrhu dáti všem spoludědicům možnost, aby se o návrhu vyjádřili a přednesli své možné námitky nebo návrhy. V souzené pozůstalostní věci však tohoto postupu nebylo třeba, ježto se kromě stěžovatelky, dosud nikdo k pozůstalosti, o níž tu jde, nepřihlásil, a není tedy nikdo jako spoludědic účastníkem pozůstalostního řízení (srov. rozh. č. 16392, 16775 Sb. n. s.), jehož by bylo nutno vyslechnouti o návrhu podaném stěžovatelkou. Avšak přesto, co bylo řečeno, vyhovuje výrok napadeného usnesení o zamítnutí stěžovatelčina návrhu stavu věci a zákonu. Z obsahu předložených spisů vyplývá, že zůstavitelka K. P-ová nezemřela bez zanechání posledního pořízení, nýbrž zanechala poslední vůli, v níž ustanovila universální dědičkou veškerého svého jmění A. D-ovou. Podle toho není stěžovatelka v souzeném případě vůbec povolána k dědictví po své sestře, a to tím spíše, že stěžovatelka pravost oné poslední vůle ani v rekursu nepopírá. Za tohoto stavu věci nespovídá stěžovatelce v konkrétním případě delační důvod ze zákona, jehož se dovolává, neboť ze zákona napadá určitá pozůstalost zákonným dědicům teprve, nebyla-li vyloučena testamentem nebo dědičkou smlouvou (§ 533 obč. zák.). Důsledkem toho nedokázala stěžovatelka dostatečně své dědičné právo, pokud se týče nutno mítí vážné pochybnosti o jejím dědičném právu ze zákona a není tak splněna podstatná podmínka, vyžadovaná podle § 810 obč. zák., § 145, odst. 1 nesp. pat. k tomu, aby jí mohla býti svěřena správa dotčené pozůstalosti. Kromě toho, co uvedeno, nebylo by možno svěřiti stěžovatelce již v nynějším období pozůstalostního řízení správu oné pozůstalosti ani proto, že o testamentární posloupnosti nebylo dosud zahájeno řízení podle §§ 115 a dal. nesp. pat. a povolána testamentární dědička se dosud k dědictví nepřihlásila. V takovém případě, kde je povolán dědic závětí a svědčí mu in concreto silnější delační důvod, nelze svěřiti správu pozůstalosti beze všeho tomu, kdo se přihlásil k dědictví z delačního důvodu ze zákona, tedy z důvodu slabšího. Ze tomu tak je, plyne z ustanovení §§ 127, odst. 1 a 128 nesp. pat., která chtějí zabrániti, aby byla správa svěřena někomu, jehož dědičné právo je buď v kolisi s dědičným právem jiného, nebo tomu, kdo se pouze přihlásil k dědictví a jehož dědičká přihláška byla soudem přijata, ač testamentární dědic nemohl vykonati nebo ještě nevykonal dědičné právo plynoucí pro něho ze závětí.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu M. W-ové napadené usnesení i usnesení prvního soudu a vrátil věc prvnímu soudu k doplnění a rozhodnutí.

Důvody:

Jak stěžovatelka právem vytýká, je potvrzující usnesení rekursního soudu nezákonné ve smyslu § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., uznal-li v něm rekursní soud, že stěžovatelka nedokázala dostatečně své dědické právo podle § 810 obč. zák. a § 145, odst. 1 nesp. pat. Podle stavu spisů není pochybnosti, že stěžovatelka je jako sestra zůstavitelky povolána k dědictví ze zákona. Je tu však listina, obsahující poslední vůli zůstavitelky, v níž byla ustanovena universální dědičkou veškerého jmění zůstavitelky A. D-ová. Leč jmenovaná nebyla dosud vyzvána, aby se přihlásila k dědictví a dokud se tak nestalo, nelze říci, že stěžovatelce svědčí delační důvod ze zákona, neboť teprve tím, že by testamentární dědic nepřijal dědictví, byla by zákonná dědička povolána k posloupnosti (§ 727 obč. zák.). První soud měl proto, než rozhodl o návrhu stěžovatelky na ustanovení správkyni, postupovati podle § 116 nesp. pat. a obeslati způsobem tam uvedeným všechny osoby přicházející podle stavu spisů v úvahu jako dědici, zejména i A. D-ovou, povolanou testamentem, a vyžádati si od nich vyjádření, zda a jakým způsobem chtějí nastoupiti dědictví. Ježto se tak nestalo a schází důsledkem toho vyjádření A. D-ové, zda nastoupí dědictví z testamentu čili nic, je rozhodnutí nižších soudů zamítající stěžovatelčinu žádost o ustanovení správkyni pozůstalostního jmění nezákonné, ježto odporuje jasnému a nepochybnému znění a smyslu §§ 727 a 810 obč. zák. a §§ 115 a 145 nesp. pat., jichž bylo na tento případ použití (čl. V., č. 1 zák. č. 251/1934 Sb.). Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověti, usnesení nižších soudů zrušiti a věc vrátiti soudu první stolice, by po doplnění řízení v naznačeném směru o návrhu stěžovatelky znovu rozhodl.

Č. 12.

Prodal-li vlastník věc, jejíž prodej potřebuje ke své platnosti schválení správního úřadu, dále jinému, aniž vyčkal rozhodnutí tohoto úřadu o tom, zda se dříve uzavřená kupní smlouva schvaluje, je povinen nahraditi původnímu kupiteli způsobenou škodu, jestliže tento dokáže, že by uzavřená smlouva byla úředně schválena, kdyby byla bývala ke schválení předložena.

(Rozh. ze dne 8. listopadu 1945, Rv I 1198/43.)

Dne 19. prosince 1942 koupil V. H. od J. V-a neotypovaný traktor bez pluhu za 18.500 K. Prodávatel J. V. se zázal opatřiti otypování a připravení V. H-ovi traktor do 15. ledna 1943 k odebrání. J. V. tento svůj závazek nesplnil a prodal traktor V. F-ovi. Ve sporu, o který tu jde, domáhal se V. H. na J. V-ovi původně vydání traktoru, za sporu však změnil žalobní žádost tak, že žalovaný je povinen nahraditi mu způsobenou škodu a ušlý zisk v částce 28.250 K.

První soud uznal mezitímním rozsudkem žalobní nárok důvodem po právu.

Odvolačím soud změnil k odvolání žalovaného napadený rozsudek tak, že žalobní nárok není důvodem po právu. Z důvodů: Názor prvního soudu, že vznik vzájemných práv a závazků smluvních stran není závislý na úředním schválení, není správný. § 1 vyhlášky t. zv. říšského protektora z 5. listopadu 1941, věstník str. 623, podle které je daný případ posouditi, ustanovuje: »Všechna motorová vozidla a přívěsné vozy motorových vozidel, mající stanoviště v protektorátu Čechy a Morava, se tímto zabavují.« § 3 cit. vyhl. pak praví: »Zcizení zabaveného motorového vozidla nebo taková právní jednání, která slouží stejnému hospodářskému účelu, potřebují schválení.« § 5 cit. vyhl. praví, že jednání příčí se této vyhlášce budou potrestána peněžitým trestem nebo vazbou. Podle § 3 cit. vyhl. je tedy k platnosti smlouvy o zcizení motorového vozidla — ať otypovaného nebo neotypovaného — třeba nezbytně úředního schválení. Bez tohoto schválení jsou tudíž právní jednání, na která se vztahuje předpis § 3 cit. vyhl. neplatná. Při tom nutno uvěsti, že citovaná vyhláška nečiní rozdíl mezi otypovanými a neotypovanými motorovými vozidly. To doznává nepřímo i žalobce, praví-li, že i on je povinen zachovati se podle citované vyhlášky, miní však mylně, že má tuto povinnost teprve při vymáhání svého nároku na vydání traktoru uvedeného v žalobní žádosti. Proto také žalobce, který se původně domáhal vydání traktoru, po námitce žalovaného, že smlouva o prodeji traktoru nebyla úředně schválena, doplnil žalobní žádost dodatkem, podle něhož se má vydání traktoru státi do 14 dnů po úředním schválení rozsudku podle shora citované vyhlášky. Avšak ani toto takto doplněné žalobní žádání by nebylo obstálo, neboť, pokud šlo o žádané schválení rozsudku správními úřady a tím i o schválení stranami uzavřené smlouvy, nebylo by bývalo jisté a také není jisté, zdali toto schválení by bylo bývalo vůbec uděleno. Nevznikl proto stranám z této správními úřady dosud neschválené smlouvy žádný nárok, a proto nárok na vydání traktoru nebyl by mohl býti s úspěchem uplatňován ani po shora uvedeném doplnění žalobního žádání (srovn. rozh. č. 18447 Sb. n. s.). Jestliže žalobce od vydání traktoru upustil a domáhá se nyní náhrady škody pro nesplnění smlouvy, předpokládá i tento nárok, že smlouva o dodání traktoru byla již příslušným úřadem správním schválena. Žalobce by byl proto musil v první stolici tvrditi a prokázati, že smlouva, o kterou tu jde, byla již ve smyslu shora citované vyhlášky schválena, neboť jen za tohoto předpokladu je tato smlouva platná a může býti po právu žalobní nárok, který žalobce z ní vyožuje. Žalobce však ani netvrdil, tím méně prokázal, že by smlouva o prodeji traktoru byla schválena podle citované vyhlášky. Za tohoto stavu věci nemohl by se proto žalobce domáhati na žalovaném ani vydání v žalobě uvedeného traktoru. Nemůže-li se však žalobce domáhati vydání tohoto traktoru, nemůže ani žalovati na náhradu škody vzniklé mu nedodáním tohoto traktoru.

Nejvyšší soud zrušil k žalobcovu dovolání napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a uložil prvnímu soudu, aby o věci dále jednal a rozhodl.

Z důvodů:

Že kupní smlouva, na základě níž koupil dovolatel od žalovaného neotypovaný traktor, měla veškeré náležitosti s hlediska práva soukromého, jak z tohoto předpokladu vychází i odvolací soud, nepopírá již ani žalovaný v dovolací odpovědi a proto z tohoto předpokladu vychází i dovolací soud. Nepřisvědčuje však námitce dovolání, že k platnosti této smlouvy nebylo potřebí schválení správního úřadu ve smyslu vyhlášky t. zv. říšského protektora ze dne 5. listopadu 1941, str. 623 věstník t. zv. říšského protektora v Čechách a na Moravě, protože šlo o traktor neotypovaný, řečená vyhláška se pak podle dovolatelova mínění vztahuje jen na motorová vozidla otypovaná. To proto, že tato vyhláška, jež vyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb. o obnovení právního pořádku, ježto se ani svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů jí měnících a doplňujících, vydaných do 9. září 1938), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny, nerozlišuje vůbec mezi motorovými vozidly, ať již otypovanými či neotypovanými. Pro názor shora uvedený svědčí dále nejen účel, sledovaný touto vyhláškou, totiž zajištění pořádku hospodaření motorovými vozidly, nýbrž i samo znění § 1 vyhlášky, podle něhož se zabývají veškerá vozidla a přívěsné vozy motorových vozidel bez jakéhokoliv rozdílu. Kupní smlouva, o níž jde, potřebovala tudíž podle § 3 cit. vyhl. schválení správního úřadu. Jde tu o jednu z podstatných náležitostí smlouvy, bez níž je, i kdyby měla jinak veškeré náležitosti, jichž je třeba k jejímu uzavření s hlediska práva soukromého, neplatná. Smluvní strany jsou však v případech, kde zákon vyžaduje k platnosti smlouvy schválení správního úřadu, smlouvou od jejího uzavření vázány potud, že jsou povinny zachovat smluvní věrnost a nesmí proto podniknout dále nic, co by mohlo zmařit její uskutečnění, zejména je každá z nich povinna učinit vše, čeho třeba s její strany, aby došlo k úřednímu projednání za účelem schválení smlouvy. Tuto smluvní věrnost, již by byl zproštěn jen záporným rozhodnutím správního úřadu, žalovaný porušil, jestliže prodal traktor, prodaný již dovolateli, dále V. F-ovi, aniž vyčkal rozhodnutí správního úřadu o tom, zda se schvaluje kupní smlouva, kterou uzavřel s dovolatelem. Toto porušení smluvní věrnosti žalovaným naznačuje dovolatel právem námitkou, že smlouvy musí býti dodržovány, shledává právě v uvedeném jednání žalovaného její úmyslné porušení, pro něž mu nezbyvá, než požadovat na žalovaném již jen náhradu škody. Je ovšem pravda, že nebyla-li smlouva správním úřadem schválena, nemůže kupitel z neplatné smlouvy žádat na prodatelí vydání koupené věci a důsledně ani žádat náhradu škody pro její nedodání. To nemůže učiniti ani do doby, než správní úřad rozhodne o tom, zda smlouvu schvaluje, neboť i v tomto případě není smlouva dosud platná. Tu se však předpokládá, že strany jsou smlouvě věrny a že má dojít k úřednímu projednání o schválení smlouvy. Nelze totiž nechat kupitele smlouvě věrného bez právní ochrany vůči protiprávnímu jednání druhého smluvce, jak je tomu v souzeném případě. Jestliže žalovaný prodal traktor třetí osobě, aniž vyčkal úředního

řízení o schválení kupní smlouvy o traktoru uzavřené s dovolatelem výroku správního úřadu, dal tímto jednostranným a protiprávním postupem nepokrytě najevo nezájem na tom, aby došlo k úřednímu projednání o schválení této smlouvy, již nehodlal plnit. Nemůže se proto vyhnouti odpovědnosti za toto své jednání pouhou námitkou, že kupní smlouva nebyla správním úřadem schválena, a není-li tu již — a tomu tak není podle obsahu spisů — výroku správního úřadu o tom. Za stavu věci, jak se jeví tímto postupem žalovaného podle zjištění nižších soudů a žalobní žádosti, nelze však také dovolateli ukládat povinnost, aby po případě zakročil napřed proti žalovanému žalobou, aby učinil, čeho třeba k úřednímu projednání u správního úřadu o tom, zda se kupní smlouva schvaluje či nikoliv, ani aby sám takové rozhodnutí jako předpoklad žaloby, o níž jde, vyvolal, když k plnění, t. j. k dodání traktoru dovolateli nemá již dojít, protože byl zatím zcizen třetí osobě. Není tu totiž s hlediska správního úřadu již nutkavého důvodu, aby ještě uvažoval o tom, zda se zřetelem na veřejný zájem má dát souhlas k zcizení traktoru dovolateli, t. j. též k převodu traktoru na dovolatele, či nikoliv, a podle toho rozhodl, když tento předpoklad podle stavu spisů nemá nastat, a dovolatel, přizpůsobiv se situaci, vyvolané žalovaným, na dodání traktoru netrvá. Podle toho není v souzené věci rozhodné, že smlouva nebyla dosud schválena. Jen s obmezením vyplývajícím z předešlých úvah možno proto přisvědčiti tomuto dovolatelovu názoru. Předpisy řečené vyhlášky nepozbývají totiž ani pak významu pro rozhodnutí souzeného případu, a to potud, že třeba k úspěšnému rozhodnutí o žalobním nároku na náhradu škody pro porušení smluvní věrnosti, pro které nedošlo vinou žalovaného k platné smlouvě, aspoň tvrzení a důkazu, že by byla uzavřena smlouva úředně schválena, kdyby byla bývala ke schválení předložena, a že protiprávní jednání žalovaného zmařilo nabytí její platnosti, při čemž žalovaného stihá důkaz opaku. Nižší soudy vycházejíce z jiného právního názoru s tohoto hlediska věc zatím neřešily, nejezdnavše si důsledkem toho v tomto směru spolehlivý podklad pro řádné rozhodnutí případným postupem podle § 182 c. ř. s.

Č. 13.

Došlo-li k uzavření pojistné smlouvy (proti následkům podnikatelské odpovědnosti) pod výminkou, že pojistník převezme hospodářství od své matky, nenabyla smlouva účinností v případě, že pojistník převzal jen ideální polovici hospodářství, kdežto druhou polovici nabyla jeho manželka.

(Rozh. ze dne 22. listopadu 1945, Rv I 469/44.)

Srovn. rozh. č. 18856 Sb. n. s.

Vlastnice usedlosti čp. 3 v H., K. B-ová, jednala se zástupci pojišťovny »N.« o pojištění proti následkům podnikatelské odpovědnosti. Za jednání byla též řeč o tom, že syn K. B-ové F. B. převezme v dohledné době hospodářství po své matce a že přichází pro pojištění v úvahu jako budoucí vlastník. Byl proto v návrhu uveden jako navrhovatel vedle K. B-ové i F. B.

»co budoucí vlastník« a k návrhu byly připojeny dodatky: »Pojištění toto ohledně F. B-a vstoupí v platnost jakmile p. F. B. převezme pojištěné předměty« a »Pojištění toto ohledně p. F. B-a stane se účinným, jakmile převezme hospodářství«. Návrh podepsali dne 25. července 1940 K. B-ová a F. B. Pojišťovna »N.« návrh přijala a doručila oběma navrhovatelům příslušnou pojistku č. 689 . . . , v níž je však F. B. uveden jako majitel a provozovatel hospodářství čp. 3 v H. Svatební smlouvou ze dne 4. března 1943 bylo usnesením okresního soudu v L. č. d. 124/43 ze dne 10. dubna 1943 F. B-ovi a jeho manežlce R. B-ové vloženo k usedlosti č. 3 v H. vlastnické právo každému na polovici. Dne 14. dubna 1943 vypověděl F. B. pojistnou smlouvu. Pojišťovna »N.« výpověď nepřijala, upomenula F. B-a o zaplacení splatné prémie 118.— K a zaslala mu dodatek k pojistce.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se pojišťovna »N.« na F. B-ovi zaplacení dlužné prémie splatné dne 15. dubna 1943 v částce 118.— K s přísl. Obě sporné strany učinily za sporu mezitímní návrh určovací, a to žalobkyně, že pojistná smlouva je, a žalovaný, že není po právu. Žalovaný se ve sporu hájil mimo jiné: 1. že neměl zájem na pojištění, ježto v době uzavření pojistné smlouvy nebyl provozovatelem, vlastníkem a uživatelem usedlosti čp. 3 v H., nýbrž jeho matka K. B-ová, které žalovaný jako syn pouze bezplatně vypomáhal; 2. že smlouva není platná ani jako pojištění budoucího zájmu. Pojistný návrh prý nevyjadřuje pojištění budoucího zájmu, poněvadž jeden dodatek, a sice psaný v ní perem, zní, že pojištění v příčině F. B-a vstoupí v platnost, jakmile F. B. převezme pojištěné předměty, zatím co druhý dodatek, a to tištěný, zní, že pojištění se stane účinným, jakmile převezme hospodářství, takže dodatky jsou konfusní, pokud se týče navzájem nesouhlasí. Dodatek na návrhu je prý neúčinným již proto, že není uveden v pojistce, kde je žalovaný uveden již jako majitel a provozovatel hospodářství, majitel dvou koní a držitel hlídacího psa. I kdyby však prý byl dodatek, že se pojištění stane pokud jde o žalovaného účinným, jakmile převezme hospodářství, platný, nesplnila se podmínka, ježto se nestal vlastníkem, nýbrž pouze spoluvlastníkem hospodářství čp. 3 v H.

Prvým soudem vyhověl mezitímním rozsudkem mezitímnímu určovacímu návrhu žalobkyně. Z důvodů: Obsahem pojistného návrhu o odpovědnostním pojištění z 25. července 1940 i jednáním, které mu předcházelo, má soud za zjištěno, že pojištění mělo u žalovaného počítati až tento převezme nebezpečenského zdroje a až bude tudíž mít zájem na tom, aby byl proti odpovědnostnímu ručení pojištěn. Byť v době sepsání návrhu žalovaný nebyl vlastníkem usedlosti, nejde o pojištění na cizí účet (§ 69, odst. 1 zák. o poj. sml.) již proto, že při uzavírání pojistné smlouvy oznámil žalovaný svůj vlastní pojistný zájem (rozh. č. 18178 Sb. n. s.) a pojistil vlastní věci, až mu budou patřiti, takže se neuplatní § 69, odst. 2 cit. zák. Jde o pojištění budoucího zájmu žalovaného, o kterém tento očekává, že vznikne, přesněji, o návrh takového pojištění, jehož přijetím je pojistná smlouva hotova, je ovšem uzavřena výmínečně (rozh. č. 11180, 9327 Sb. n. s.), a o kterém se zmiňuje zákon v § 63, odst. 2 cit. zák. Při tom jde o pojištění proti následkům odpovědnosti z provozování podniku podle § 118 cit. zák. Perem psané místo, že totiž pojištění, pokud jde

o žalovaného, vstoupí v platnost, jakmile tento převezme pojištěné předměty, nelze vykládati gramaticky, nýbrž nutno dáti přednost výkladu logickému, byť gramaticky nesprávnému (§ 914 obč. zák.). Kdyby se perem psané místo mělo vykládati gramaticky, závisel by počátek pojištění na libovůli žalovaného a odsunutím až do jeho smrti by pozbylo vůbec významu. Je nemyšlitelné, že by některá pojišťovna měla o takové pojištění zájem. Rovněž nelze předpokládati, že bylo úmyslem stran uzavření pojištění neplatné, kdyby se pro rozpor mezi uvedenou, perem psanou a mezi strojem psanou doložkou nemělo vůbec k těmto doložkám přihlížeti, takže by šlo o pojištění přítomného, avšak neexistujícího zájmu podle § 63, odst. 1 zák. o poj. sml., anebo kdyby rozpor měl mít za následek neplatnost pojistného návrhu. Poněvadž nejen vlastník — podnikatel, nýbrž i spoluvlastník — spolupodnikatel ručí třetím osobám, vnesou-li nároky v důsledku porušení zákonné povinnosti, a to dokonce solidárně, nelze uvedené doložky omeziti na případ, že se žalovaný stane vlastníkem celého podniku. Bylo zájmem žalovaného, aby byl pojištěn, jakmile počne jeho zákonná odpovědnost, tedy i když nabyt jen část podniku. Výpovědi svědka A. R-a a obsahem pojistky proti následkům zákonné odpovědnosti je zjištěno, že tato byla žalovanému a jeho matce vystavena na základě pojistného návrhu, a jak nutno usuzovati z toho, že žalovaný bydlel v téže domě se svojí matkou, zaslána a doručena nejen matce žalovaného, ale i tomuto (vždyť žalovaný podle vlastního doznání vyplňoval i složenky, kterými byly žalobkyni zasilány prémie), že však pojistka neobsahuje shora uvedené doložky, vyjadřující pojištění budoucího zájmu u žalovaného, nýbrž uvádí žalovaného jako by byl již majitelem a provozovatelem. O otázce, zda vzhledem k tomuto nesouhlasu došlo k pojistné smlouvě, uvažoval soud takto: § 2 předlohy k zákonu o smlouvě pojistné (zák. č. 501/1917 ř. z.), podstatně shodný s nynějším § 2 prolamuje pravidla § 869 obč. zák., že stane-li se přijetí za jiných podmínek, než za jakých se stala nabídka, nevzniká smlouva, a místo toho stanoví, že se smlouva uskutečňuje buď podle návrhu, anebo podle sdělení pojistitelova. Totéž platí i s hlediska čl. 322 obch. zák. Rozh. č. 14351, 3300 Sb. n. s. jsou z doby, kdy § 2 zák. č. 501/1917 ř. z. ještě neměl účinnost. Předcházející návrhy § 2 vypočítávaly odchylky pojistného návrhu od pojistky: Obnos pojistný, předmět pojištění, objem ručení, trvání pojištění, výše prémie, závazky pojistníkovy obsažené v podmínkách, a připouštěly tedy značné odchylky. Nynější § 2 zák. o poj. sml. neomezuje vůbec pojem odchylky a nelze proto míti za to, že by připouštěl odchylky v menším rozsahu než jak bylo nahoře uvedeno. Pojištění budoucího zájmu v návrhu pojistky na rozdíl od obsahu samotné pojistky spadá proto též mezi uvedené odchylky přípustné podle § 2 zák. o poj. sml. Poněvadž pojistitel nevyhověl ustanovení § 2, odst. 2 cit. zák., platí tudíž podle § 2, odst. 3 cit. zák. obsah pojistníkovy návrhu za sjednaný a nikoliv obsah pojistky podle § 2, odst. 1 cit. zák. Zbývá tedy jen zjistiti, zda uvedená pojistná smlouva nezanikla výpovědí. Zcizí-li pojistník pojištěnou věc, přecházejí práva a povinnosti z pojistné smlouvy na nabyvatele (§ 64, odst. 1 cit. zák.), aby pojištěná věc neztratila náhle pojistnou ochranu. Poněvadž zcizení přináší s sebou změnu subjektivního rizika, nemůže býti vnuceno pokračování v pojistném

poměru až do doby, kdy by byla skončila smlouva uzavřená se zcizitelem. Proto dává též § 65 cit. zák. při zcizení pojistiteli i nabyvateli právo vypovědět pojistný poměr. Tato ustanovení platí též při zcizení podniku (§ 118 cit. zák.). Zatím co u jiného pojištění než proti následkům odpovědnosti podnikatelské jsou odchýlná ujednání v neprospěch zcizitele nebo nabyvatele neúčinná (§ 72 cit. zák.), platí při pojištění podle § 118 cit. zák., že lze učiniti odchýlná ujednání v neprospěch zcizitele nebo nabyvatele, neboť změna v podnikateli má již a priori větší vliv na subjektivní riziko než zcizení nemovité věci. Na příklad lze si pro případ zcizení podniku vymíniti i zánik pojištění. Celý § 118 zák. o poj. sml. je povahy dispositivní, neboť není citován v donucovacích předpisech § 124 cit. zák. Mezi pojistitelem s jedné strany a mezi zcizitelem anebo nabyvatelem s druhé strany lze tedy smluviti nevypověditelnost v případě zcizení. Při pojištění uzavřeném pro budoucí zájem s budoucím nabyvatelem byl moment osobnosti nabyvatele podniku a s tím spojené změny rizika vzat v úvahu již při odhadu v době uzavření smlouvy a není proto důvodu dovoliti ať pojistiteli nebo nabyvateli výpověď pojistného poměru. Kdyby smlouva o pojištění budoucího zájmu měla mít též účinky jako smlouva, která podle § 64 zák. o poj. sml. na strany pouze přešla, bylo by zbytečné, že strany uzavíraly smlouvu o pojištění pro budoucí zájem. Na tuto samostatnou smlouvu mezi stranami uzavřenou nelze proto vztahovati pravidla platná pro pojištění přítomného zájmu, zejména nikoliv právo výpovědi podle § 65 cit. zák. Donucovací předpisy zákona, jak dovozeno, nevypověditelnost v případě zcizení nevylučují. Proto má soud za to, že výpověď uvedená pojistné smlouvy je podle § 65, odst. 2 cit. zák. nepřipustná. Nemůže proto způsobiti zánik pojistného poměru, i když byla dána včas. Opožděné odmítnutí této vůbec nepřipustné výpovědi se strany žalobkyně je nerozhodné.

Odvolací soud zamítl k odvolání žalovaného mezitímní určovací nárok žalobkyně a vyhověl mezitímnímu určovacímu návrhu žalovaného. Z důvodů: Odvolací soud posuzuje věc shodně s prvním soudem, pokud jde o otázku, že šlo o perfektní pojistnou smlouvu jen podmíněně odloženou do doby, kdy se žalovaný stane vlastníkem usedlosti, že tedy nešlo o pojištění na cizí účet, a dále, že je pro žalovaného závazný pojistný návrh a nikoliv vystavená pojistka a že výpověď nebyla žalující stranou přijata mlčky. K opačnému právnímu názoru dospěl však odvolací soud v otázce přípustnosti výpovědi pojistné smlouvy a zrušení pojistného poměru, když se žalovaný nestal vlastníkem usedlosti. Je tudíž posouditi věc s hlediska §§ 2, 63 až 65 a 69 zák. o poj. sml. Jde o odpovědnostní pojištění podle §§ 115 a násl. Podle § 118 cit. zák. musí býti přiměřeně užito ustanovení § 64 až 66 zák. o poj. sml., když podnik převezme třetí osoba nebo se podnik zcizí či propachtuje. Základem pojištění, o něž tu jde, je pojistný návrh z 25. července 1940, který žalovaný, jak sám doznal, podepsal. I kdyby jej nečetl, je tato okolnost nerozhodná. (Rozh. č. 10198 Sb. n. s.). Podle tohoto návrhu neplatí jiné ujednání, než ta, která se stala v návrhu písemně. Žalovaný uzavřel pojištění, jak vysvítá z pojistného návrhu z 25. července 1940 ad 1, jako budoucí vlastník a v tomto smyslu

je posuzovati i oba dodatky na konci návrhu, že se pojištění stane pro žalovaného účinným, až převezme hospodářství. Po názoru odvolacího soudu není mezi oběma dodatky nesouhlasu, když oba v podstatě tvrdí totéž a podle zjištění ze svědectví P-a a Š-a, jež převzal i odvolací soud, podepsal žalovaný návrh poté, když k němu byl připojen dodatek na stroji psaný (tištěný). V tom smyslu je vykládati uzavřenou smlouvu ve smyslu § 914 obč. zák. Správně tedy dospěl první soud k právnímu názoru, že pojištění bylo uzavřeno vzhledem k osobě žalovaného pro jeho budoucí zájem ve smyslu § 63, odst. 2 zák. o poj. sml. Žalovaný projevil jako budoucí vlastník matčina hospodářství výslovně svůj budoucí zájem na pojištění, neboť byl synem K. B-ové, v jejím hospodářství pracoval a sám mohl předpokládati, že mu matka hospodářství odevzdá, což se také později stalo. Nešlo tedy na straně žalovaného o pojištění ihned účinné, nýbrž o pojištění jeho budoucího zájmu ve smyslu § 63, odst. 2 zák. o poj. sml. Okolnost, že vystavená pojistka tento dodatek neměla, není na újmu platnosti pojištění. Při tom odvolací soud sdílí názor prvního soudu, že jde o odchylky od návrhu a podle § 2, odst. 3 zák. o poj. sml. platí obsah pojistníkovy návrhu za sjednaný, když pojistitel nevyhoví ustanovení odst. 2 téhož zákonného ustanovení. Odvolací soud nemá zato, že by šlo o disens při smlouvě vzhledem k tomu, že žalovaný byl vázán pojistným návrhem ve smyslu § 1, odst. 2 zák. o poj. sml.; poněvadž šlo o skutečné odchylky, neplatí znění pojistky, nýbrž pojistný návrh za sjednaný. Vždyť také žalovaný nic v tom směru žalující pojišťovně nevytýkal a že by tak činil, ani netvrdil, ač sám udal při posledním ústním jednání, že si všiml, že premie je stejná jako u dřívější pojistky, totiž 118.— K, že seznam nebezpečenských zdrojů v ní byl, že sám psal stvrzenky o platbách své matky a již z tohoto i odvolací soud zjišťuje, že žalovaný o pojištění bezpečně věděl; to vysvítá i z jeho výpovědi ze dne 14. dubna 1943, již pojistnou smlouvu vypověděl, jakmile se stal spoluvlastníkem hospodářství. Že by šlo o případ §§ 870 a násl. obč. zák. nebo o případ § 47 zák. o poj. sml., nebylo žalovanou stranou ani tvzeno. Pro výslovně vyjádřený vlastní zájem žalovaného do budoucna nejde pak ani o pojištění na cizí účet ve smyslu § 69 zák. o poj. sml. a přirozeně nejde ani o případ § 63, odst. 1. Žalovaný v návrhu jasně označil svůj zájem na pojištění »jako budoucí vlastník«, takže veškeré pochybnosti v tom směru jsou odstraněny (rozh. č. 18178 Sb. n. s.). Nebyl-li tedy žalovaný pojistníkem na cizí účet, nýbrž pojistníkem ve vlastním zájmu přesně označeném, nemohl by ovšem žalovaný ani vypovědět pojištění podle § 65, kdyby zůstalo i nadále při právním názoru prvního soudu, že bylo nerozhodno, zda žalovaný se stal vlastníkem nebo jen spoluvlastníkem hospodářství své matky. Pokud jde o dodatek k pojistce ze dne 6. července 1943, stal se již po výpovědi dané žalovaným 14. dubna 1943 a po jeho dopisu z 25. června 1943. Šlo o pojištění budoucího zájmu žalovaného, který byl vyjádřen v pojistném návrhu tím, že žalovaný byl vázán pojistným návrhem jako budoucí vlastník, a pojištění mělo nabýti účinnosti jakmile žalovaný převezme hospodářství své matky. Podle svatební a postupní smlouvy ze 4. března 1943, jež byla dne 2. dubna téhož roku schválena okresním úřadem ve smyslu vl. nař. č. 218/1938 Sb., stal se žalovaný jen spolu-

vlastníkem usedlosti své matky K. B-ové a dnem sňatku tato jemu a jeho manželce usedlost nejen odevzdala, nýbrž usedlost byla oběma v téže době i převzata. Kladná odkládací výminka podle § 699 obč. zák. nebyla tedy splněna a je lhotejno, z jakých důvodů bylo splnění výminky zmařeno. Stanovená výminka »co budoucí vlastník« resp. »až žalovaný převezme hospodářství« je zcela jasná a není tu nesrozumitelností, nemožností neb nedovoleností podle §§ 697, 698, 997 a 898 obč. zák. V tomto bodě je přisvědčiti odvolavší se žalované straně a odvolací soud také přejímá její právní názor, že daná podmínka nebyla splněna. Stanovisko žalující strany a prvního soudu pokládá odvolací soud za mylné, když zastávají právní názor, že z důvodů společného ručení třetím osobám ručí spoluvlastníci solidárně a že je tedy lhotejno, zda nabyt žalovaný celé usedlosti či jen její části. Daný případ je posuzovati podle § 839 obč. zák., podle něhož se společně užitky a břemena vyměřují podle poměru podílů a v pochybnosti se pokládají všechny podíly za stejně velké. Není tedy stejný pojistný zájem vlastníka jako u spoluvlastníka hospodářské usedlosti a není ani stejně krytí pojištěné částky. Uvažoval-li první soud s hlediska předpisů o náhradě škody, nejsou tu podmínky § 1302 obč. zák. a solidární ručení nelze posuzovati ani s hlediska § 891 obč. zák., neboť podle § 896 obč. zák. by měl spoluvlastník proti druhému spoluvlastníku postížití nárok, což ovšem není u pouhého vlastníka. Platí tedy v daném případě předpis § 888 a § 889 obč. zák. o ručení podle podílu. Solidární ručení nebylo výslovně ani vymezeno. Převedla-li pojišťovna po výpovědi pojistku se všemi dřívějšími právy i závazky na žalovaného, stalo se tak neprávem a proti závaznému ujednání návrhu. Za těchto okolností byl pak žalovaný oprávněn k výpovědi podle § 65 zák. o poj. sml. a že by výpověď nebyla dána včas, nebylo žalující stranou ani tvrzeno. Oprávněnou a včasnou výpovědi pojistná smlouva zanikla a proto změnil odvolací soud mezitímní rozsudek prvního soudu a rozhodl, že pojistný poměr mezi stranami netrvá. (Rozh. č. 11180, 18316 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z d ů v o d ů:

V souzeném sporu jsou oba nižší soudy zajedno v tom, že pojistná smlouva, o níž v tomto sporu jde, je smlouvou uzavřenou pod odkládací výminkou, až žalovaný převezme hospodářství od své matky K. B-ové. Účinnost této smlouvy byla tedy podmíněna splněním smlouvené výminky, t. j. skutečným převzetím hospodářství žalovaným.

První soud dospěl k závěru, že k takovémuto převzetí došlo, třebaž žalovaný převzal od matky jen jednu ideální polovici jejího hospodářského podniku, kdežto druhou polovici nabyla jeho manželka R. B-ová a že tedy pojistná smlouva nabyla účinnosti a žalovaný nebyl oprávněn k výpovědi této smlouvy. Naproti tomu dospěl odvolací soud k závěru odchylnému,

přihlížeje právě k okolnosti, že se žalovaný jako pojistník nestal vlastníkem celého zemědělského podniku.

Žalobkyně napadá tento právní závěr odvolacího soudu jako mylný jednak z toho důvodu, že se odvolací soud omezil jen na obsah pojistného návrhu a pojistky a nepřihlížel k ostatním výsledkům průvodního řízení a nepátral po úmyslu stran při uzavírání pojistné smlouvy, jednak že se nezabýval otázkou vzniku pojistného zájmu u žalovaného jako spoluvlastníka zemědělského podniku, ani právními důsledky vzházejícími pro něho z převzetí třebaž jen jedné ideální poloviny. Leč neprávem.

I když je žalobkyně přisvědčiti v tom, že budoucí zájem, který mohly strany při uzavírání pojistné smlouvy jediné míti na mysli, se stal zájmem skutečným teprve převzetím — třebaž pouze jedné ideální poloviny — zemědělského podniku žalovaným, přece jen nelze přehlížeti, že šlo o smlouvu podmíněnou, jejíž účinnost měla nastati, jakmile dojde ke smlouvené skutečnosti jako odkládací výmince. Byla-li smlouvena jako taková skutečnost převzetí hospodářství žalovaným, nelze ji vykládati jinak, než že pojistná smlouva měla nabýti účinnosti jen tehdy, když žalovaný převezme sám celé hospodářství, neboť, není-li zřejma jiná vůle stran, vyžaduje se přesné splnění výminky (§ 699 obč. zák.). Pakli strany zamýšlely, aby práva a povinnosti z pojistné smlouvy přešly na žalovaného i v tom případě, že by žalovaný od své matky převzal jen ideální část zemědělského podniku, musely by to v pojistném návrhu, pokud se týče ve smlouvě vyjádřit.

Okolnost, že se při sepisování pojistného návrhu mluvilo v souvislosti s převzetím usedlosti žalovaným i o jeho případném sňatku, nemůže nic změnit na výkladu, zda byla splněna smlouvená výminka čili nic, neboť šlo-li žalující straně o to, aby pojistná smlouva po postoupení statku žalovanému nebo jemu a jeho manželce nebyla vypovězena na zbytek smluvního období ujednaného s K. B-ovou, stačilo, aby si s ní jako pojistníci a skutečnou vlastníci ujednala, že smlouva platí i pro případ zřízení podniku, neboť úmluva taková je přípustná hledíc k dispositivní povaze ustanovení § 118 zák. o poj. sml. (§ 124 zák. o poj. sml.).

Pakli si strana žalující — aby si zajistila pokračování v pojistném poměru uzavřeném s vlastníci zemědělského podniku K. B-ovou na dobu do 15. dubna 1950, a to jejím synem žalovaným F. B-em jen pro zbytek smlouveného období (od skutečného převzetí zemědělského podniku žalovaným) — zvolila formu pojištění budoucího zájmu, musela počítati s jeho eventuálním zmařením, když splnění výminky záviselo zcela na M. B-ové a jejím synovi.

Ježto převzetím jen části zemědělského podílu žalovaným nebyla splněna smlouvená odkládací výminka, nenabyla pojistná smlouva, pokud jde o žalovaného, účinnosti a proto byla právem vypovězena v zákonné lhůtě, aby odpovědnostní pojištění proti zákonnému ručení za škody vzešlé z provozu zemědělského podniku nepřešlo podle § 118, odst. 3 zák. o poj. sml., neboť jinak by stačilo jen oznámení, že ke smluvnímu převzetí nedošlo.

Hledíc k tomu nebylo již ani zapotřebí zabývatí se obsáhlými právními vývody a ostatními dovolacími důvody.

Č. 14.

Na pachtovní smlouvu, jejímž předmětem je hotel s hostinskou a hotelierskou koncesí, se vztahuje ustanovení § 1 vládního nařízení ze dne 26. června 1941, č. 248 Sb.

(Rozh. ze dne 23. listopadu 1945, Rv II 59/45.)

Srovn. rozh. č. 5579, 18712 Sb. n. s.

Dne 14. března 1939 uzavřel nezl. A. Z., zastoupený otcovským opatrovníkem A. Z-em, s manželý J. a M. H-ovými smlouvu o provozu živnosti hostinské a hotelové na koncesi H. Z-ové. Toutéž smlouvou najali provozovatelé živnosti manželé H-ovi v hotelu »P.« č. p. 7 v N. patřícím nezl. A. Z-ovi i místnosti nezbytné k provozu. Smlouva byla uzavřena na dobu do 31. března 1944. Dopisem ze dne 29. prosince 1943 zaslal otcovský opatrovník A. Z. manželům H-ovým dopis, v němž sděluje, že zrušuje smlouvu ze dne 14. března 1939 ke dni 1. dubna 1944. Manželé H-ovi podali námítky, v nichž uvedli mimo jiné, že se na smluvní poměr mezi stranami vztahují ustanovení zákona o ochraně nájemníků, že žalovani zpachtovali smlouvou ze dne 14. března 1939 hotel, t. j. místnosti i inventář, jakož i reální koncesi na domě na dobu 5 let. V téže smlouvě prý bylo ujednáno, že koncesi nelze vypovědět samostatně bez výpovědi z najatých místností.

Prvý soud zrušil mimosoudní výpověď z místností a práv v domě č. p. 7 v N. Z důvodů: V souzeném sporu třeba především řešiti otázku, zda je dopis ze dne 29. prosince 1943, zasláný otcovským opatrovníkem nezl. žalobce žalovaným, výpovědí. V kladném případě je pak řešiti otázku, zda smlouvou ze dne 14. března 1939 byl mezi stranami založen pachtovní poměr, který podléhá ochraně nájemníků. Dopisem ze dne 29. prosince 1943, jehož pravost a správnost byla spornými stranami uznána, bylo zjištěno, že A. Z. zrušuje jako zákonný zástupce nezl. žalobce pachtovní poměr hotelu ke dni 1. dubna 1944. V tomto dopisu spatřuje soud výpověď, t. j. projev nesoucí se ke zrušení pachtovního poměru. Je to projev jednostranný, učiněný A. Z-em. Podle zákona není pro výpověď předepsána žádná forma a lze jí dáti též mlčky (viz kom. k obč. zák. Rouček-Sedláček, díl pátý, strana 119). Třeba proto řešiti otázku, zda se na poměr mezi spornými stranami vztahuje ochrana nájemníků. Podle § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků vztahují se od 1. července 1941 ustanovení zákona o ochraně nájemníků č. 44/1928 Sb. ve znění vyhl. č. 62/1934 Sb. pokud se týkají výpovědi, soudní příslušnosti a řízení o svolení k výpovědi, na všechny nájemní nebo podnájemní smlouvy o bytech, částech bytu a jiných místnostech, jakož i na pachtovní smlouvy o provozování živnosti v najatých místnostech. Výjimky z této všeobecné působnosti ochrany nájemníků jsou ustanoveny v § 7 cit. vl. nař. Podle § 2 cit. zák. zanikají nájemní a podnájemní smlouvy, uzavřené na určitou dobu před 3. květnem 1920 projitím času, jestliže před uplynutím nájemní doby, a to ve výpovědní lhůtě stanovené zvláštními předpisy nebo v místě obvyklé, buď ná-

jemník prohlásí, že v nájmu nechce pokračovati, anebo pronajímatel dá se svolením soudu výpověď podle § 1. Jinak se nájemní a podnájemní smlouva obnovuje na neurčitou dobu s výpovědní lhůtou stanovenou zvláštními předpisy nebo v místě obvyklou. Jde-li o nájem učiněný teprve po lhůtě stanovené v § 2, odst. 3 vyhl. č. 62/1934 Sb., prodlužuje se nájemní smlouva bez výhrady předcházející výpovědi projitím smluvené nájemní doby (§§ 1113 a 1114 obč. zák.) na neurčitou dobu s výpovědní lhůtou stanovenou zvláštními předpisy nebo v místě obvyklou. Výjimka platí toliko pro nájemní smlouvy, sjednané na dobu kratší než tři měsíce. Nájemní smlouvy sjednané na neurčitou dobu (§ 1116 obč. zák.) nebo sice na dobu určitou, avšak s výhradou předcházející výpovědi (§ 1114 obč. zák.), může pronajímatel vypovědět jen se svolením okresního soudu, v jehož obvodu je nájemní předmět. Opisem pachtovní smlouvy ze dne 14. března 1939, jehož pravost a správnost byla oběma spornými stranami uznána, zjistil soud, že pachtovní smlouva ze dne 14. března 1939 byla spornými stranami uzavřena za účelem provozu živnosti hostinské a hotelové, a že toutéž smlouvou byly propachtovány, správně spolunajaty místnosti nezbytné k provozu živnosti hostinské a hotelierské. V této pachtovní smlouvě, která byla uzavřena na dobu pěti roků, tvoří nedílný celek jednak propachtování hostinské koncese H. Z-ovou a propachtování reální koncese, jednak nájem místností s příslušenstvím od žalující strany. Za koncesi H. Z-ové nebyla stanovena žádná samostatná úplata, v úplatě 20.000 K je též uvedena úplata za tuto koncesi. Z obsahu pachtovní smlouvy dále vysvitá, že hlavní věcí byl provoz živnosti hostinské a hotelové, který měla žalovaná strana využiti píli a přičinlivosti (§ 1091 obč. zák.), kdežto místnosti spolupachtované, pokud se týče spolunajaté za jednotnou úplatu jsou jen místem, na němž se živnostenská činnost soustřeďuje. Jsou tudíž pouze prostředkem výdělečné činnosti strany žalované. Rozh. č. 4984 Sb. n. s. stálo na stanovisku, že pacht nepožívá ochrany nájemníků, byly-li za jednotnou úplatu přenechány místnosti k výlučnému užívání pro účel hostinské živnosti. Od tohoto stanoviska však nejvyšší soud upustil již z rozh. č. 5579 Sb. n. s., v němž poukázal i ke vzniku příslušného ustanovení, jež podle § 6 zák. č. 275/1920 Sb. platilo původně jen pro živnosti koncesované, kdežto nyní platí pro veškeré živnosti, a vyslovil tam též názor, že předmětem ochrany zák. č. 48/1925 Sb. je podle § 7, odst. 1 právě pacht živnosti, provozuje-li pachtýř živnost v místnostech najatých, a nikoliv spojený s ním nájem místnosti, který je chráněn již § 1 a § 30 zák. o ochr. náj., a že zákon úmyslně chce chrániti proti výpovědi každého pachtýře živnosti, který ji provozuje v místnostech najatých, z nichž by mohl býti libovolně vypověděn a tak zbaven pramene své výživy. Zákon nečiní žádný rozdíl, jak patrné z tohoto rozhodnutí, mezi místnostmi najatými v užším slova smyslu a místnostmi najatými spolu se živností. Nezáleží tedy na tom, zda je smluvní poměr hledíc k tomu, že jeho předmětem byla živnost, pokládati podle § 1091 obč. zák. za pacht, neboť i pak platí též pokud jde o místnosti, v nichž se živnost provozuje, ochrana § 7, odst. 1 zák. o ochr. náj. Zákon sice mluví jen o místnostech najatých, ale rozumí tím všechny do užívání dané místnosti, v nichž je živnost provozována, ať jest již právní povahu příslušného právního poměru kvalifikovati podle § 1091 obč.

zák. jako nájem v užším slova smyslu, či jako pacht. Na tomto stanovisku setrval nejvyšší soud i v dalších rozh. č. 7522 a 8710 Sb. n. s. V záhlaví rozh. č. 7522 Sb. n. s. je věta: Najatými místnostmi ve smyslu § 7, odst. 1 zák. o ochr. náj. jsou všechny do užívání dané místnosti, v nichž je provozována živnost, necht' je právní poměr posuzovati jako nájem v užším slova smyslu nebo pacht. V tomto rozhodnutí bylo výslovně poukázáno k rozh. č. 5579 Sb. n. s. a bylo v něm přímo vysloveno, že se nejvyšší soud zatím odchýlil od právního názoru vysloveného v rozh. č. 4984 a k odůvodnění změny svého stanoviska uvedl, že pachtýřům živnosti nebyla a není poskytnuta ochrana nájemníků snad proto, že byla a je nouze o živnosti, které by mohly býti zpachtovány, nýbrž o místnosti, v nichž tyto živnosti mohou býti provozovány. Stejně tak setrává nejvyšší soud na svém stanovisku v rozh. č. 8710 Sb. n. s., v němž šlo o pacht kavárny, a v němž se nejvyšší soud dovolává důvodů svých rozh. č. 5579 a 7522 Sb. n. s., v nichž právě v této otázce zaujal konečné a správné stanovisko. Rozh. č. 8962 a 10943 Sb. n. s. nedotýká se vůbec otázky výkladu § 7, odst. 1 cit. zák., nýbrž obě řeší otázky zcela jiné. Vzhledem k tomu dospěl soud k závěru, že se na souzený případ vztahují předpisy zákona o ochraně nájemníků. Poněvadž žalující strana nežádala příslušným návrhem u okresního soudu o souhlas k výpovědi, ve kterém by uvedla důležité důvody podle § 1 zák. o ochr. náj. a sama dala straně žalované přímo výpověď, bylo rozhodnuto, jak v enunciatě je uvedeno.

Odvolací soud nevyhověl odvolání nezl. A. Z-a. Z důvodů: Nesprávné právní posouzení spatřuje odvolatel ve dvou směrech. Především v otázce, zda lze dopis žalobcova zákonného zástupce z 29. prosince 1943 považovati za mimosoudní výpověď, a dále v otázce, zda se na pachtovní smlouvu ze dne 14. března 1939 uzavřenou mezi spornými stranami vztahují předpisy zákona o ochraně nájemníků ve znění vl. nař. č. 248/1941 Sb. V prvním směru hájí odvolání stanovisko, že pachtovní smlouva byla uzavřena dne 14. března 1939 na pět let, takže pachtovní poměr zanikl k 1. dubnu 1944 uplynutím doby. Dopis, jež první soud považoval za výpověď, byl reakcí na sdělení žalované strany, že hodlá po 1. dubnu 1944 pokračovat v nájmu, a to reakcí nutnou k tomu, aby bylo zabráněno následkům uvedeným v § 1114 obč. zák. Tomu prý nasvědčuje i obsah dopisu, jenž je pouhým oznámením toho, že žalující strana nemíní v pachtovním poměru pokračovati a že smlouva bude zrušena pouhým uplynutím času k 31. březnu 1944. Podle toho měl prý první soud námitky odmítnouti, poněvadž nejde o mimosoudní výpověď. Odvolatel však přehlíží znění dopisu z 29. prosince 1943. Není v něm obsaženo upozornění na to, že pacht skončí uplynutím času, nýbrž tento dopis obsahuje výslovný jednostranný projev zákonného zástupce žalobcova, že se zrušuje pachtovní poměr hotelu »P.« k 1. dubnu 1944. Takovýto jednostranný projev nesoucí se ke zrušení nájemního nebo pachtovního poměru, je právě výpovědí ve smyslu § 1116 obč. zák. (srovn. Roučkův výklad v komentáři k obč. zák.). Právní posouzení této otázky prvním soudem je tedy po názoru soudu odvolacího správné. Ale ani pokud se týče právního posouzení otázky druhé, nelze prvním soudu vytýkati nesprávnost. Odvolatel se snaží dovoditi ze slo-

ného znění § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. (§ 7, odst. 1 zák. o ochr. náj. ve znění vyhl. č. 62/1934 Sb.) — totiž ze slov, že se ochrana nájemníků vztahuje na pachtovní smlouvu o provozu živnosti v »najaté« místnosti a z toho, že podle smlouvy mezi spornými stranami jde o pachtovní smlouvu i v příčině místnosti, v nichž je živnost hostinská a hotel provozován — že se ochrana nájemníků na souzený případ nevztahuje. Dovolává se při tom rozh. č. 4984 Sb. n. s. a prohlašuje za nesprávný — aniž blíže uvádí proč — opačný názor, který nejvyšší soud vyslovil v novějším rozh. č. 5579 a 7522 Sb. n. s. V obou těchto rozhodnutích vyložil nejvyšší soud, že »najatými místnostmi« ve smyslu § 7, odst. 1 zák. o ochr. náj. rozumí se všechny do užívání dané místnosti, v nichž je živnost provozována, necht' právní poměr dlužno podle § 1091 obč. zák. posuzovati jako nájemní v užším slova smyslu nebo jako pacht. V obou těchto posléze citovaných rozhodnutích však je odůvodněn novější názor. Ze skutečnosti, že nejvyšší soud takto rozhodoval opětovně a vyslovil takřka shodnými slovy stejnou právní větu, je patrné, že svůj opačný názor vyslovený v dřívějším rozh. č. 4984 Sb. n. s. opustil vědomě a že na novém výkladu pojmu »najatých místností« ve smyslu § 7, odst. 1 cit. zák. setrává. Výklad novější je přesvědčivý a odvolací soud se k němu přiklání. Tento výklad pojmu »najatých místností« netřeba měniti ani za platnosti vl. nař. č. 248/1941 Sb., a to proto, že § 1 cit. vl. nař. in fine přejímá doslovně ustanovení § 7, odst. 1 zák. o ochr. náj., že ustanovení zák. o ochr. náj., pokud se týkají výpovědi, soudní příslušnosti a řízení o svolení k výpovědi, platí i pro výpovědi pachtovních smluv o provozování živností v najatých místnostech. Usuzuje proto odvolací soud stejně s prvním soudem, že pro výpověď smlouvy, o níž jde mezi spornými stranami, platí předpisy zákona o ochraně nájemníků, pokud jde o zrušení pachtovního poměru, a že hledíc k výkladu pojmu »najatých místností«, není třeba blíže rozebírat, zda jde v souzeném případě, pokud se místností týče, o pacht či nájem, ježto v obou případech jsou právní důsledky stejné. Nutno konečně osvětliti otázku, zda v souzeném případě skončil pachtovní poměr uzavřený spornými stranami na pět let projitím času čili nic. V tomto směru nutno se uchýliti k předpisu § 2 zák. o ochr. náj. Tento předpis platí vzhledem k § 7, odst. 1 cit. zák. na pachtu živností v najatých místnostech; tedy ve směru shora uvedených vývodů i na právní poměr, o jaký se v tomto sporu jedná, a to i za platnosti vl. nař. č. 248/1941 Sb., protože ustanovení §§ 2 i 7 zák. o ochr. náj. jsou v oddíle, jehož marginální rubrika zní »o výpovědi«. Tyto předpisy platí i teď podle § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb., a ježto jde v souzeném případě o smlouvu uzavřenou po datu uvedeném v § 2, odst. 3 zák. o ochr. náj., pokládá se tato smlouva po dobu platnosti vl. nař. č. 248/1941 Sb. za uzavřenou na neurčitou dobu s výpovědní lhůtou, stanovenou zvláštními předpisy nebo v místě obvyklou. Z toho plyne, že právní poměr mezi spornými stranami nemohl bez souhlasu pachtýřů skončiti uplynutím lhůty, na kterou byl uzavřen, a že proti vůli pachtýřů mohl býti skončen jedině výpovědí ve smyslu § 1 zák. o ochr. náj. Tímto závěrem je podepřeno také stanovisko žalovaných i názor soudu obou instancí, že dopis žalobcův z 29. prosince 1943 nemohl býti jinak chápán, ani jinak vyložen, nežli jako výpověď smluvního poměru.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z d ů v o d ů:

Především jde o to, zda se na pachtovní smlouvu, jejímž předmětem je hotel s koncesí hostinskou a hotelierskou, vztahuje ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb., že ustanovení zákona o ochraně nájemníků, pokud se týkají výpovědi, soudní příslušnosti a řízení o svolení k výpovědi, platí i pro výpovědi pachtovních smluv o provozování živností v najatých místnostech. Na tuto otázku odpověděly nižší soudy kladně, přidrževše se právní zásady vyslovené v rozh. č. 5579 Sb. n. s., že »najatými místnostmi« rozumí se všechny do užívání dané místnosti, v nichž je živnost provozována, nechť právní poměr dlužno posuzovati podle § 1091 obč. zák. jako nájem v užším slova smyslu, nebo jako pacht.

Na této právní zásadě třeba setrвати i za vl. nař. č. 248/1941 Sb., ježto předpokladem ustanovení § 1, je rovněž, aby propachtovaná živnost byla provozována v najatých místnostech. Nezáleží tudíž na tom, zda celý smluvní poměr je považovati ve smyslu ustanovení § 1091, posl. věta obč. zák. za pacht nebo nájem, nýbrž rozhodným je, aby šlo o provozování propachtované živnosti v najatých místnostech. Tak je tomu též v souzené věci, neboť předmětem smluvního poměru je provozování hostinské a hotelierské živnosti v najatých místnostech. Nižší soudy dospěly proto k správnému závěru, že pro výpověď celé smlouvy platí předpisy zákona o ochraně nájemníků.

Výtky dovolatelovy, jimiž napadá právní závěr nižších soudů, že prohlášení žalobcovo v dopise z 29. prosince 1943 o zrušení pachtovního poměru ke dni 1. dubna 1944, je výpovědí ve smyslu § 1116 obč. zák., nejsou rovněž opodstatněné. Je rozhodné, že smlouva byla uzavřena na určitý čas a že pachtovní poměr měl končiti ke dni 1. dubna 1944, neboť ve smyslu ustanovení § 2, odst. 3 zák. o ochr. náj. ve znění vyhl. č. 62/1934 Sb. pokládá se taková smlouva za uzavřenou na dobu neurčitou s výpovědní lhůtou stanovenou zvláštními předpisy nebo v místě obvyklou. Prohlášení žalobcovo je proto pokládati za výpověď, která byla podkladem pro podání námitek, aby nenabyla právní moci (§ 566 c. ř. s.). Ježto žalobce dal tuto výpověď bez svolení soudu, byla právem prohlášena za nepřipustnou a zrušena.

Č. 15.

Soud není oprávněn uložit pod exekuci jednomu z účastníků řízení, v němž jde o to, u kterého z rodičů má být vychovááno manželské dítě, aby se odebral do léčebného ústavu a zdržoval se tam po určitou dobu za účelem vyšetření zdravotního stavu.

Účastník, jemuž byl uložen za uvedeným účelem pobyt v ústavě a povinnost podrobiti se vyšetření, má proti soudnímu usnesení, pokud obsahuje pohrůžku exekučního donucení, samostatný opravný prostředek.

(Rozh. ze dne 27. listopadu 1945, R I 157/45.)

Manželský otec J. Š. navrhl důkaz o tom, že jeho manželka Ž. Š-ová je nemocná plicní tuberkulosou a že dítě nezl. P. Š., jenž je v její výchově, je pobytem u matky ohrožen na zdraví. Usnesením ze dne 4. prosince 1944, zn. sp. P VII 167/43 nařídil opatrovnický soud, rozhodující o tom, u kterého z rodičů má být živen a vychováván nezl. P. Š., znalecký důkaz, zda je matka dítěte nemocna plicní tuberkulosou a ustanovil znalcem MUDr. A. P-a. Ustanovený znalec trval na tom, aby se matka dítěte odebrala za účelem provedení nařízeného znaleckého důkazu na 10 až 14 dnů na vyšetření na plicní oddělení nemocnice v P. a odůvodnil to tím, že jinak mu není možno podati ve věci přesný vědecký posudek pro konečné rozhodnutí soudu. Toto usnesení nabylo právní moci.

Po té vydal opatrovnický soud dne 15. července 1945 usnesení, jímž uložil matce nezl. P. Š-a Ž. Š-ové, aby se pod následky exekuce odebrala do 8 dnů po právní moci usnesení na dobu 14 dnů k pobytu na vyšetřování na plicní oddělení nemocnice v P. Tímtež usnesením uložil opatrovnický soud manželskému otci E. Š-ovi složení zálohy na znalečné. Z d ů v o d ů: Jde o znalecký důkaz, jehož provedení je nezbytně třeba pro posouzení návrhu na odevzdání dítěte do otcovy výživy a výchovy. Je proto nutno, aby se matka podrobila provedení důkazu tak, jak to požaduje lékařský znalec. Její námitky proti tomu, totiž, že po dobu jejího pobytu v nemocnici by musila pečovati o dítě její matka a že by jí proto nemohla nositi do nemocnice stravu, takže by byla odkázána pouze na nedostatečnou nemocniční stravu, nejsou tak závažné, aby se na ně mohl vzít zřetel při řešení tak důležité otázky, jako je zjištění, zda je dítě v matčině výchově na zdraví ohroženo či nikoliv. Lékařská vysvědčení předložená matkou dítěte o jejím zdravotním stavu a její poukaz na důkazy provedené již jinými lékařskými znalci, nejsou směrodatné, ježto ustanovení lékařského znalce MUDr. A. P-a se stalo pravoplatným usnesením a proti osobě znalce nebyly podány námitky. Z opatrovnických spisů je zřejmo, že matka nemá vlastního výdělečného zaměstnání a vedení domácnosti obstarává společně se svou matkou J. S-ovou. Z toho vyplývá, že po dobu čtrnáctidenní nepřítomnosti matky dítěte bude domácnost obstarávati a o výživu a výchovu dítěte pečovati babička J. S-ová. Nemůže proto matce dítěte býti za těžko přinéstí v zájmu dítěte obě čtrnáctidenního pobytu v nemocnici, když je tohoto pobytu nezbytně třeba k provedení znaleckého důkazu, na němž závisí další blaho dítěte (§ 142 obč. zák.; §§ 28, 31 nesp. říz.). Pokud se týče zálohy manželskému otci uložené, poukazuje se na ustanovení §§ 11 a 26 nesp. říz.

Rekursní soud odmítl recurs Ž. Š-ové. Z d ů v o d ů: Jak vyplývá z napadeného usnesení a obsahu spisů, byl znalecký důkaz připuštěn a jmenován znalec za účelem vyšetření zdravotního stavu navrhovatelky. Znalec žádá, aby se stěžovatelka odebrala na čtrnáct dnů na pozorování, aby mohl podati ve věci svůj posudek, což bylo stěžovatelce napadeným usnesením uloženo. Jde tedy o usnesení, jehož splnění stěžovatelkou je nezbytně k provedení znaleckého důkazu, tedy o usnesení, týkající se vedení rozepře, proti němuž podle § 186 c. ř. s. a 34 nesp. říz. není samostatného opravného prostředku.

Nejvyšší soud vyhověl rekursu Z. Š-ové, pokud čelil proti výroku, jímž byl odmítnut jako nepřipustný rekurs proti rozhodnutí soudu první stolice, ukládajícímu stěžovatelce odebrat se do nemocnice pod exekucí, a změnil napadené usnesení v této části tak, že se rekursu připouští; zároveň v témž rozsahu vyhověl rekursu stěžovatelky proti rozhodnutí soudu první stolice a změnil jeho rozhodnutí tak, že se pohrůzka »pod následky exekuce« vypouští. Jinak rekursu nevyhověl.

Z d ů v o d ů:

Dovolací rekurs proti usnesení druhé stolice, jímž byl odmítnut jako nepřipustný rekurs proti rozhodnutí prvního soudu, je přípustný (§ 35, 46, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb.). Je částečně i důvodný.

1. Soud první stolice nařídil k účelu znaleckého důkazu způsob, jakým má dojít při lékařském vyšetření k prohlídce části osoby (těla) stěžovatelky. Nařídil tudíž opatření při provádění ohledání podle §§ 368 a násl. c. ř. s., §§ 23, 34 zák. č. 100/1931 Sb.;

2. nařízené opatření postavil pod pohrůzkou vynucení (slova »pod následky exekuce«).

K 1. Proti usnesením a opatřením při provádění ohledání není podle § 370, odst. 1 c. ř. s. samostatného opravného prostředku (§ 515 c. ř. s.) a nepochybil rekursní soud, pokud stěžovatelčin rekurs, čelící proti opatření pod 1. odmítl jako nepřipustný.

K 2. Soudu přísluší učiniti opatření, umožňující provedení důkazů. Ukládá-li se však při tom účastníku součinnost nebo povinnost, které účastník podle zákona nemá, předpokládá provedení opatření souhlas onoho účastníka. Nejvyšší soud blíže vyložil zejména v rozh. č. 6865 a 7131 Sb. n. s., které povinnosti ukládá československý zákon účastníkům řízení při důkazu. Mezi ně nepatří ani povinnost odebrat se a zdržovat se za účelem ohledání v léčebném ústavu. Tím méně zná zákon právo soudu nutiti k tomu, aby se účastník podrobil proti své vůli znalcem žádanému vyšetření. Tomu brání právo účastníkovy na nedotknutelnost osoby, která je omezena jen potud, pokud to zákon připouští. Vynucuje-li tedy soud opatření, vydané pod 1, nejde již o součást opatření podle § 370 c. ř. s. a účastník se může bránit proti donucování samostatným opravným prostředkem. Byl proto rekurs proti rozhodnutí soudu druhé stolice v mezích uvedených pod 2 uznán za přípustný. Zároveň z důvodů již výše uvedených, bylo v týchž mezích vyhověno rekursu stěžovatelky proti rozhodnutí soudu první stolice tak, že změnou rozhodnutí byla vypuštěna slova »pod následky exekuce«. Na prvním soudu bude, aby důkaz znalcem provedl prostředky a opatřeními, s nimiž stěžovatelka souhlasí. Bude třeba působit na dosavadního znalce, aby se po případě obešel bez nabízeného opatření, nebo přibrati znalce jiného.

Č. 16.

Není li jádrem neshody mezi několika osobami otázka úpravy výkonu užívacího práva, nýbrž otázka, zda jedné z nich vůbec přísluší právo spoluužívání nemovitosti (její části), nelze o neshodě rozhodovati v nesporném řízení.

(Rozh. ze dne 27. listopadu 1945, R II 52/45.)

Srov. rozh. č. 18196 Sb. n. s.

F. N. navrhl, aby soud upravil výkon užívacího práva podle obdoby §§ 833 až 835 obč. zák. a tvrdil, že mu přísluší spolu s vlastníci B. H-ovou právo spoluužívání k mlýnu a nemovitostem na parc. č. 466 kat. úz. J., zapsaným ve vl. č. 2423, a že se nemůže v příčině výkonu tohoto práva s B. H-ovou dohodnouti. B. H-ová navrhla zamítnutí N-ova návrhu proto, že navrhovateli nepřisluší užívací právo k místnostem ve mlýně, k nimž svoje právo uplatňuje, ježto byly přistavěny teprve poté, kdy si N. užívací právo vymínil.

První soud upravil užívací právo k obytným místnostem ve mlýně na stav. parc. č. 466 vl. č. 2423 kat. úz. J. tak, že navrhovatel je napříště oprávněn užívatí obytných místností v druhém poschodí obytné budovy, kdežto odpůrkyně bude užívatí obytných místností v prvním poschodí. Přístup k místnostem obývaným navrhovatelem upravil první soud tak, že se má díti mlýnem do verandy v prvním poschodí a odtud po schodech do poschodí druhého. Z d ů v o d ů: Spisem sp. zn. Ck II 5/40 tohoto soudu a nesporným přednesem obou stran je zjištěno, že navrhovatel — prodávatel nemovitosti zapsaných ve vl. č. 2423 poz. kn. kat. úz. J. — si při uzavření kupní smlouvy vyhradil doživotní volné a bezplatné spoluužívání prodané nemovitosti i veškerého příslušenství společně s B. H-ovou. Totéž je zjištěno také opisem kupní smlouvy a výpisem z pozemkové knihy stran vl. č. 2423 kat. úz. J. a toto právo spoluužívání je také knihovně zajištěno v pozemkové knize. Právo spoluužívání nemovitosti společně s vlastníci nemovitostí je určitým majetkovým objektem představujícím určitou hodnotu. Tento majetkový objekt, to jest právo užívací, náleží vlastnický jak navrhovateli, tak i odpůrkyni, lze tudíž na úpravu tohoto výkonu práva spoluužívacího aplikovati také ustanovení §§ 833 a násl. obč. zák. a je tedy soud oprávněn upravit výkon tohoto práva spoluužívacího. Listinami je zjištěno, že navrhovateli přísluší právo spoluužívání k nemovitostem na stav. parc. č. 466 mlýn, vl. č. 2423 kat. úz. J. Ze žádné listiny však nevychází, že by šlo jediné o onen podnik živnostenský, nýbrž toto právo spoluužívání se vztahuje na všechny objekty na této stavební parcele. Ostatně i když je pravda, že tyto obytné místnosti byly přistavěny teprve v době po uzavření oné kupní smlouvy, je zjištěno zejména místním ohledáním, že toto stavení s obytnými místnostmi slouží výlučně jen pro uživatele mlýna. Uplatňuje-li tedy navrhovatel své právo spoluužívání také k tomuto dodatečně přistavěnému obytnému stavení, nelze v tom spatřovati nějaké rozšíření služebnosti, jak to namítá odpůrkyně. Místním ohle-

dáním pak soud zjistil, že obytné místnosti v prvním poschodí jsou, pokud jde o velikost stejně, jako místnosti v poschodí druhém, a protože navrhovatelka sama již užívá bytu v prvním poschodí, je odůvodněn nárok navrhovatelův, aby jemu bylo umožněno za účelem výkonu práva spoluzívacího obývatí místnosti v poschodí druhém. Protože pak toto právo spoluzívacího užívání vlastně přísluší oběma stranám, nehledíc k tomu, že odpůrkyni přísluší právo vlastnické a že výkon tohoto práva užívacího přísluší oběma stranám ve spolek rovným dílem, a protože se strany o výkon tohoto práva spoluzívacího nedohodly, je soud podle § 835 obč. zák. povinen upravití výkon tohoto práva spoluzívacího a bylo proto rozhodnuto, jak svrchu je uvedeno.

Rekursní soud nevyhověl rekursu B. H-ové. Z důvodů: Kupní smlouvou a výpisem z pozemkové knihy stran vl. č. 2423 kat. úz. J. je zjištěno, že právo spoluzívacího je pro navrhovatele F. N-a knihovně zajištěno, a že si vyhradil při uzavření kupní smlouvy doživotní bezplatné spoluzívacího prodané nemovitosti i veškerého příslušenství společně se stěžovatelkou. Má-li někdo užívací právo k pozemku, má zásadně užívací právo i k budově na pozemku postavené. Uplatňuje-li někdo odchylku od této základní zásady, zejména dovolává-li se stěžovatelka toho, že při uzavření kupní smlouvy nemohly mít strany v úmyslu, aby budovu užíval odpůrce stěžovatelky, případně, dovolává-li se ustanovení § 418 obč. zák., nelze tyto otázky řešit v nesporném řízení, nýbrž cestou sporu. Pro řízení nesporné je rozhodující, že odpůrce stěžovatelky je podle stavu pozemkové knihy spoluzívatel nemovitostí, na které budova stojí, a jen na základě tohoto skutkového stavu mohl soud prvé stolice v nesporném řízení rozhodnout o úpravě výkonu spoluzívacího k nemovitosti.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu B. H-ové napadené usnesení i usnesení prvního soudu i s předcházejícím jim řízením pro zmatečnost a návrh F. N-a odmítl.

Z důvodů:

Navrhovatel navrhl u soudu první stolice, aby soud upravil podle § 833 až 835 obč. zák. rozdělením správy a užívání spoluzívacího právo, jež prý přísluší navrhovateli společně s odpůrkyní k mlýnu čp. 421, na stav. parc. č. 466 ve vl. č. 2423 poz. kn. pro J. s veškerým příslušenstvím.

O neshodě mezi účastníky, která se týká užívání nebo řádné správy (§ 833 obč. zák.) nedílného práva (§ 825 obč. zák.), rozhoduje soudce podle § 835 obč. zák. v řízení nesporném. Závisí-li jeho rozhodnutí na předchozím zjištění práva nebo právního poměru, může se i toto zjištění s účinky pro toto řízení stát v nesporném řízení, i když právo nebo právní poměr jsou mezi účastníky sporny (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.).

Leč v souzené věci uvedl navrhovatel, že se odpůrkyně veřejně vyjadřuje, že prý navrhovatel nemá ve mlýně žádného oprávnění a že její do obytné části mlýna vůbec nepustí. Odpůrkyně se pak omezila na jedinou námitku, že navrhovatelovo spoluzívacího právo k mlýnu se nevztahuje na

obytný dům, postavený dodatečně až po tom, co byla uzavřena smlouva o spoluzívacího mlýna s příslušenstvím.

Podle toho není mezi účastníky neshody o způsobu společného užívání obývacího domu při mlýně na podkladě smluveného práva spoluzívacího, nýbrž mezi účastníky je sporná vlastní dohoda o spoluzívacího právu.

Není vyloučeno, že by nebylo mezi účastníky řízení o způsobu užívání vůbec neshody, kdyby byla odklizená neshoda o tom, zda patří navrhovateli právo spoluzívacího také k obytné části, přistavené k mlýnu. Spor o právo spoluzívacího není tedy otázkou předurčující pro rozhodnutí nesporného soudce o způsobu úpravy výkonu spoluzívacího práva, nýbrž spor o právo spoluzívacího tvoří vlastní jádro neshody mezi účastníky řízení. Nečkví pak jen v právním výkladu nesporného děje skutkového, nýbrž v spornosti skutkového děje, t. j. v spornosti obsahu smlouvy (§ 914 obč. zák.). Otázka, o jejíž řešení tedy účastníkům vpravdě jde, nespadá již mezi případy podle § 833 nebo § 834 obč. zák., o nichž možno podle § 835 obč. zák. rozhodovat v nesporném řízení, nýbrž jde o zjištění právního poměru mezi stranami, jemuž je vyhrazena cesta sporného řízení. Ježto oba nižší soudy rozhodly o tomto nároku v řízení nesporném, jsou rozhodnutí nižších soudů i řízení jim předcházející stížena zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb. Byla proto obě rozhodnutí i řízení jim předcházející zrušena a návrh navrhovatelův odmítnut.

Č. 17.

Nelze se domáhati sporem zjištění, že pravoplatně skončené projednání pozůstalosti je pro použití listi jedním z účastníků a využití omylu jiného účastníka neplatné.

Pouhé delátovo opominutí podati dědickou přihlášku nevyklučuje její, i když byl vyzván podle § 120 nesp. pat., z práva podati úspěšnou žalobu podle § 823 obč. zák., leč by snad bylo z jiných skutečností zřejmo, že delát měl svým opominutím podati přihlášku v úmyslu odmítnouti dědictví.

(Rozh. ze dne 28. listopadu 1945, Rv II 212/44.)

Ve sporu zahájeném pod zn. sp. Ck Ia 43/43 domáhá se žalobkyně J. K-ová proti F. K-ové 1. zjištění, že projednání pozůstalosti pod zn. sp. D 147/37 po zemřelém žalobkyninu otci A. K-ovi je neplatné a bylo způsobeno listivě zamlčením a využitím žalobkynina omylu žalovanou; 2. že žalovaná je povinna trpěti, aby pozůstalost po zemřelém A. K-ovi byla odevzdána žalobkyni a že je za tím účelem povinna trpěti, aby ve vl. č. 70 poz. kn. kat. úz. D. bylo na ideální polovici patřící dříve A. K-ovi vloženo právo vlastnické ve prospěch žalobkyně. Žalobkyně přednesla, že její otec zemřelý dne 1. listopadu 1937 zanechal poslední pořizování, v němž jí ustanovil dědičkou. Pozůstalost prý byla soudem zjištěna jen v hodnotě ideální poloviny domu čp. 70 v D. a byla odhadnuta částkou 2.500 K, naproti tomu prý byly zjištěny dluhy ve výši 3.737 K 65 h, a tak celá pozůstalost byla odevzdána iure crediti žalované. K takovému výsledku však prý

došlo jen proto, že žalovaná (pozůstalá vdova) neuvedla v aktivech pozůstalosti řadu svršků a listivým způsobem zamlčela pohledávku 3.000 K za manžely B-ovými, čímž uvedla soud v omyl o stavu pozůstalosti i kolisního opatrovníka žalobkyně, která byla tehdy nezletilou, J. F-a, takže ten nepodal za žalobkyni dědickou přihlášku, ani nevnesl námítky proti nízkému ocenění polovice nemovitosti čp. 70 v D. a proti neúplnosti inventáře. Žalovaná namítla, že se nelze domáhat zrušení a odevzdání pravoplatně projednané pozůstalosti a že se žalobkyně dědictví vzdala.

Prv ý s o u d zamítl žalobu. Z d ů v o d ů: Nutno přisvědčiti žalované, že pozůstalostní řízení po zemřelém A. K-ovi z D. vedené pod zn. sp. D 147/37 okresního soudu v H. bylo pravoplatně skončeno, pozůstalost odevzdána a že se nelze domáhat zrušení odevzdání pozůstalosti, leč by žalobkyně dokázala žalované nějaké listivé jednání, kterým přivedla, že se tehdejší její opatrovník J. F. vzdal dědických nároků na pozůstalost proto, že tato pozůstalost byla pasivní. Žalobkyně se snaží doložit, že žalovaná listivě zamlčela pohledávku 3.000 K za manžely B-ovými. Žalovaná namítla v tomto směru, že tehdy tato pohledávka neexistovala, neboť manželé B-ovi byli v tak špatné finanční situaci, že tato pohledávka v době projednání pozůstalosti nepředstavovala žádné aktivum, nehledíc ani k tomu, že se ještě za života A. K-a žalovaná s ním dohodla a B-ovým také oznámila, že na zaplacení zapůjčené částky netrvá. Tuto okolnost zjistil soud také ze svědeckých výpovědí M. B-ové a C. M-a, že totiž již zanedlouho po poskytnutí zápůjčky 3.000 K, oba manželé K-ovi B-ovým tento dluh odpustili vzhledem k tomu, že B-ovi mají hodně dětí. Pro posouzení této právní rozepře je rozhodno, zdali v době projednání pozůstalosti měla tato pohledávka nějakou majetkovou hodnotu a zdali jejím neuvedením do pozůstalostních aktiv byla žalobkyně poškozena. Ze zjištěného stavu věci vyplývá, že částka 3.000 K neměla v době projednání pozůstalosti žádnou majetkovou hodnotu, byvši jednak prominuta, a i kdyby prominuta nebyla, jsouc pro neutěšené finanční poměry manželů B-ových naprosto nedobytná. To soud zjišťuje ze svědeckých výpovědí M. B-ové, C. M-a a ze spisu E 60/36 okresního soudu v H. Ze spisu zn. sp. D 147/37 zjistil pak soud, že usnesením tohoto soudu ze dne 20. dubna 1938 bylo pozůstalostní řízení po A. K-ovi ukončeno a vzdání se opatrovníka nezl. J. K-ové J. F-a dědických nároků jménem této nezl. dědičky bylo opatrovnícky schváleno pro předlužení pozůstalosti. Okolnost, že žalobkyně navrhla dodatečně projednání pozůstalosti v příčině částky 3.000 K za manžely B-ovými a že tato částka byla také M. B-ovou uznána a pozůstalost pak odevzdána žalobkyni, je pro posouzení tohoto sporu nerozhodnou, neboť v době žalobkyni tvrzeného listivého jednání žalované toto dodatečně na jevo vyšlé jmění nemělo majetkovou hodnotu a nelze proto o žalované tvrditi, že by je byla na úkor žalobkyně listivě zamlčela. Okolnost, že manželé B-ovi se zavázali částku 3.000 K později spláceti, je nerozhodná, ať již se stalo z jakýchkoli důvodů, neboť jedinou rozhodnou okolností bylo, zdali tato pohledávka existovala v době projednání pozůstalosti, a tu bylo zjištěno, že pohledávka neexistovala jako majetková hodnota a jestliže nebyla uvedena v aktivech pozůstalosti, nelze to žalované přičísti k tíži.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Z d ů v o d ů: Především třeba řešiti otázku, zda je žalobkyně vůbec k této žalobě legitimována. Žalovaná se totiž bránila v tomto sporu tím, že se žalobkyně vzdala dědického práva po svém otci a že se proto nemůže nyní domáhati tohoto práva. Obrana žalované je správná. Podle obsahu spisů zn. sp. D 147/37 prohlásil opatrovník nynější žalobkyně, že se vzhledem na značné předlužení pozůstalosti, s výhradou schválení poručenského soudu, nepřihlašuje, a okresní soud v H. jako soud pozůstalostní a zároveň poručenský usnesením ze dne 20. dubna 1938 schválil ono vzdání se opatrovníka J. F-a jménem nynější žalobkyně. Poněvadž se žalobkyně vzdala dědických nároků po svém otci, není aktivně legitimována k této žalobě. Žalobkyně by musila napřed dosáhnouti, aby její vzdání se dědictví bylo prohlášeno neplatným, teprve potom by případně mohla podati dědickou žalobu. To však žalobkyně v tomto sporu neuplatnila, naopak výslovně popřela, že by se byla vzdala dědického práva po svém zemřelém otci, a tvrdila, že její kolisní opatrovník se jen nepřihlásil k pozůstalosti jejím jménem, což prý nelze považovati za vzdání dědictví. S tímto názorem žalobkyniným nelze však souhlasiti, neboť prohlášení kolisního opatrovníka ve spise D 147/37, že se nepřihlašuje k dědictví s výhradou poručenského schválení, je rozuměti tak, že se žalobkyně zřekla dědického práva. Tak chápal tento projev kolisního opatrovníka též okresní soud v H., jako soud pozůstalostní a poručenský ve svém usnesení ze dne 20. dubna 1938. Vzdání se kolisního opatrovníka dědických nároků jménem nynější žalobkyně v pozůstalostním řízení je posuzovati podle ustanovení §§ 805 a 806 obč. zák. Dědictví lze se vzdáti v pozůstalostním řízení pouhým prohlášením u pozůstalostního soudu a takové vzdání nelze odvolati, neboť ustanovení § 806 obč. zák. se týká také zřeknutí se dědictví (srovn. rozh. č. 6487 Sb. n. s.). V takovém případě není třeba ke vzdání se dědictví formy notářského spisu a stačí pouhé prohlášení vůči pozůstalostnímu soudu. Již z toho důvodu nebylo lze žalobkyninu odvolání vyhověti a bylo napadený rozsudek potvrditi, aniž bylo třeba se zabývati ostatními vývody odvolání.

Ne j v y š š í s o u d I. zrušil z podnětu žalobkynina dovolání pro zmatečnost napadený rozsudek i rozsudek soudu prvé stolice jakož i řízení mu předcházející, počínajíc doručením žaloby, pokud bylo jednáno a rozhodnuto o žalobní žádosti domáhající se zjištění, »že projednání pozůstalosti pod zn. sp. D 147/37 po zemřelém A. K-ovi z D. je neplatné a bylo způsobeno listivě zmlčením a využitím omylu se strany žalované« a odmítl žalobu. II. ve zbývajících částech (povinnost žalované trpěti, aby pozůstalost po zemřelém A. K-ovi byla odevzdána žalující straně a aby bylo za tím účelem ve vl. č. 70 poz. kn. kat. úz. D. na ideální polovici patřící dřívě O. K-ovi vloženo právo vlastnické ve prospěch žalobkyně) napadený rozsudek zrušil a vrátil věc odvolacímu soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

I. V první části žalobní žádosti se domáhá žalobkyně určení, »že projednání pozůstalosti pod zn. sp. D 147/37 po zemřelém A. K-ovi je neplatné a bylo způsobeno listivě zmlčením a využitím omylu se strany ža-

lované». Tuto část žalobního žádání žalobkyně odůvodňuje v žalobě kromě toho, co přímo v petitu je uvedeno ještě také tím, že prý její opatrovník, zřízený jí tehdy pro její nezletilost, nebyl zřízen řádným způsobem, nebyl poučen a nehájil vůbec jejich zájmů. Domáhá se tedy žalobkyně toho, aby cestou sporu bylo zrušeno nesporné řízení v pozůstalosti po A. K-ovi, projednané a pravoplatně skončené okresním soudem v H. zn. sp. D 147/37. Ve sporném řízení však mohou být projednány občanské věci právní jen tehdy, nejsou-li zvláštními zákony přikázány jiným orgánům (§ 1 j. n.). Podle nadpisu § 105 j. n. náleží projednání pozůstalosti do řízení nesporného a jen v řízení nesporném tedy může být jednáno a rozhodnuto o předmětu obsaženém ve svrchu uvedené části žalobní žádosti. To platí i potud, pokud se tato domáhá přímo vyslovení neplatnosti projednání pozůstalosti, neboť řízení sporné nemůže být opravným řízením proti pravoplatným rozhodnutím vydaným v řízení nesporném — vyjma případy naznačené v § 33, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., o něž však v tomto sporu nejde.

Ježto tedy uvedená první část žalobní žádosti nepatří na pořad práva sporného, bylo z podnětu dovolání v rozsahu shora ve výroku uvedeném vyslovení zmatečnosti předcházejícího řízení počínajíc doručením žaloby a tuto část žalobní žádosti odmítnouti (§§ 477, č. 6, 478, odst. 1 a 513 c. ř. s.).

II. Po provedeném projednání pozůstalosti se může podle § 823 obč. zák. ten, kdo tvrdí, že má dědické právo lepší nebo stejné, domáhati na tom, kdo pozůstalost vzal v držbu, odstoupení nebo rozdělení dědictví. Přípustná je proto druhá část žalobní žádosti, pokud se domáhá toho, aby žalovaná byla uznána povinnou trpěti, aby jí byla pozůstalost po zemřelém A. K-ovi odevzdána a aby za tím účelem bylo v její prospěch vloženo vlastnické právo ve vl. č. 70 poz. kn. kat. úz. D. na ideální polovici náležející dříve A. K-ovi.

Odvolací soud založil napadený rozsudek na právním názoru, že v prohlášení opatrovníka žalobkyně v pozůstalostním řízení, že se k pozůstalosti nepřihlašuje, je spatřovati odmítnutí dědictví ve smyslu § 805 obč. zák. Tento názor nelze schváliti. Pouhé opominutí deláta podati dědickou přihlášku, ať k tomu byl vyzván způsobem uvedeným v § 120 nesp. pat., má sice též za následek, že se jeho dědický podíl odevzdá tomu, komu by se ho dostalo, kdyby nepřihlásivšího se deláta vůbec nebylo, ale toto opominutí samo o sobě nevyklučuje tohoto deláta z možnosti, podati úspěšnou dědickou žalobu podle § 823 obč. zák., leč by snad z jiných skutečností bylo zřejmo, že delát svým opominutím podati přihlášku měl v úmyslu odmítnouti dědictví. Takovou skutečností není samo o sobě usnesení okresního soudu v H. z 20. dubna 1938, zn. sp. D 147/37, kterým bylo opatrovnícky schváleno »vzdání se« opatrovníka žalobkyně dědických nároků, když opatrovník podle obsahu dosavadních spisů ve skutečnosti žádné takové prohlášení neučinil.

Ježto odvolací soud v důsledku svého právě uvedeného právního názoru, se jinak nezabýval odvoláním žalobkyně, bylo napadený rozsudek podle § 510, odst. 1 c. ř. s. zrušiti a věc vrátiti za tím účelem odvolacímu soudu.

Č. 18.

Je věcí odporového soudu, aby se zabýval otázkou soudní příslušnosti podle § 12 řádu o zbavení svéprávnosti, i když nepřislušnost soudu, vyslovenějšího zbavení svéprávnosti, byla uplatněna teprve v odporu (stížnosti).

(Rozh. ze dne 30. listopadu 1945, R II 44/45.)

Usnesením okresního soudu v K. ze dne 6. září 1944, zn. sp. L 8/44 byl F. Š. zbaven pro duševní chorobu úplně svéprávnosti.

Krajský soud v B. nevyhověl z věcných důvodů ani odporu F. Š-a, ani jeho stížnosti.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu F. Š-a napadené usnesení a uložil odporovému soudu, aby doplně řízení jednal znovu o stížnosti a odporu.

Důvody:

Rekurs stěžovatelův je důvodný, pokud se vytyká, že okresní soud v K. není příslušný pro rozhodnutí věci, správně, že se odporový soud nezabýval vůbec otázkou příslušnosti tohoto soudu podle § 12 ř. o zbav. svépr., popíranou opravným prostředkem. Podle § 12 ř. o zbav. svépr. je pro rozhodnutí o zbavení svéprávnosti příslušný okresní soud, v jehož obvodu má při zahájení řízení svůj stálý pobyt osoba, která má být zbavena svéprávnosti. Podle § 4 zák. č. 100/1931 Sb. a §§ 41, 44 j. n. má soud z úřední povinnosti zkoumati svou příslušnost a v nesporném řízení, o jaké jde (§ 56 ř. o zbav. svépr.), má k tomu hleděti v každém období řízení, aniž je vázán přednesením neb návrhem účastníků. Odporový soud pochybil proto, když ve svém rozhodnutí nepřihlédl vůbec k vývodům stěžovatelova odporu a k jeho stížnosti, ve kterých tvrdil, že při zahájení řízení neměl svůj stálý pobyt v obvodu okresního soudu v K., nýbrž v T., a že je tedy podle § 12 ř. o zbav. svépr. příslušný pro rozhodnutí věci okresní soud v Z. a nikoliv okresní soud v K.

Vzhledem k ustanovení § 40, zák. č. 100/1931 Sb. nevádí, že stěžovatel námitku nepřislušnosti uplatnil a po skutkové stránce opodstatnil až v opravném prostředku, zejména když teprve v odporu měl stěžovatel vůbec první příležitost, aby námitku nepřislušnosti uplatnil. Bylo proto napadené usnesení podle § 43, odst. 2, 46, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb. zrušiti. Na odporovém soudu bude, aby okolnosti důležité pro posouzení příslušnosti v souzené věci vyšetřil a podle výsledku svého šetření znovu rozhodl.

Č. 19.

Pravoplatná rozluka manželství a zrušení spolubydlení není skutečností zrušující nebo zastavující pravoplatný nárok jednoho z manželů na obnovení posledního držebního stavu svršků ve společné domácnosti.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1945, Rv I 280/45.)

Dne 19. února 1944 odstěhovala A. M-ová v nepřítomnosti svého manžela J. M-a ze společné domácnosti svršky a umístila je ve skladišti fy N. v P. J. M. podal pod zn. sp. C IX 32/44 proti A. M-ové žalobu pro rušenou držbu, již bylo pravoplatně vyhověno. Pod zn. sp. E IV 809/44 byla J. M-ovi povolena na jeho návrh exekuce k vymození nezastupitelného jednání, směřujícího k znovuumístění svršků v společném bytě. Rozsudkem vydaným ve věci Ck XI a 604/43, jenž nabyl právní moci dne 9. října 1944, bylo manželství M-ových rozloučeno z viny obou stran.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se A. M-ová proti J. M-ovi vydání rozsudku, že nárok žalovaného z konečného usnesení ze dne 17. března 1944, zn. sp. C IX 32/44 byl pravoplatnou rozlukou manželství sporných stran a zánikem společného manželského bydliště zrušen, pokud se týče, že se jeho splnění stalo nemožným, a že se exekuce povolená usnesením ze dne 30. června 1944, zn. sp. E IV 809/44 jako nepřipustná zrušuje. Žalobní nárok odůvodnila žalobkyně tak, že rozlučka manželství a zrušení společného bydliště jsou okolnosti nastalé po vzniku exekučního titulu a jsou zároveň skutečností, zrušující nárok žalovaného plynoucí z tohoto titulu, neboť tím byla znemožněna restituce manželské spoludržby, jelikož již není ani manželství, ani společného bydliště. Žalovaný se hájil zejména tím, že na nárok, jenž mu byl přisouzen konečným usnesením zn. sp. C IX 32/44, nemá rozlučka manželství vlivu.

P r v ý s o u d zamítl žalobu. **Z d ů v o d ů:** Ze spisů zn. sp. C IX 32/44 má soud zjištěno, že se tam žalobce domáhal jako vlastník bytového zařízení žalobou pro rušenou držbu restituce posledního stavu držby svršků, které žalovaná dne 18. února 1944 za jeho nepřítomnosti odstěhovala z jeho bytu a umístila ve skladišti fy N. v P. Z toho vyplývá, že se žalobce nedomáhal restituce manželské spoludržby do společného manželského bytu. Konečným usnesením vydaným ve sporu zn. sp. C IX 32/44 nebylo vysloveno, jak tvrdí žalující strana, že má A. M-ová restituovat manželskou spoludržbu do společného manželského bytu. Pokud bylo těchto výrazů užito v odůvodnění, stalo se tak za tím účelem, aby byla zjištěna držba sporných předmětů. Okolnosti tvrzené žalující stranou, a to rozlučka mezi stranami a zrušení společného bydliště, nejsou okolnostmi, které by mohly být ve smyslu § 35 ex. ř. okolnostmi zrušujícími neb zastavujícími stěžovatelův nárok. Žalobě pro rušenou držbu bylo vyhověno bez ohledu na trvání manželství mezi stranami nebo jejich společné soužití v bytě a proto tyto později nastalé okolnosti nemožnou mít ani vliv na zánik nároku, vzniklého ze sporu pro rušenou držbu. Žalující strana porušila držbu žalované strany a byla proto zavázána k restituci. Tento žalobkynin závazek trvá dále, bez ohledu na tvrzené okolnosti.

O d v o l a c í s o u d zrušil z podnětu žalobkynina odvolání napadený rozsudek ve výroku, jímž bylo uznáno právem, že se zamítá žaloba, aby byla zrušena exekuce, vedená pod zn. sp. E IV 809/44 a odmítl žalobu; jinak nevyhověl odvolání. **Z d ů v o d ů:** Z moci úřadu musil být napadený rozsudek zrušen ve výroku, jímž bylo věcně rozhodnuto o návrhu na zrušení exekuce, neboť v tomto směru bylo rozhodnuto o věci nepatřící na pořad práva (§ 39, první věta ex. ř., § 477, č. 6 c. ř. s.). Zrušení exe-

kuce je důsledkem pravoplatného uznání exekuce za nepřipustnou ve sporu podle § 35 ex. ř. a lze je vyslovit jedině v řízení exekučním s vyloučením pořadu práva (rozh. č. 9048 Sb. n. s.). Vada zakládá zmatečnost uvedenou v § 477, č. 6 c. ř. s., pro niž byl napadený rozsudek v uvedené části zrušen a vyřčeno odmítnutí žaloby (§ 478, odst. 1 č. ř. s.). Pokud jde o výtku nesprávného právního posouzení, nepovažuje ji odvolací soud za důvodnou. Jde o to, zda je rozlučka manželství a zrušení společné domácnosti sporných stran takovou skutečností, kterou má na mysli předpis § 35 ex. ř. Podle § 454 c. ř. s. směřuje žalobní prosba ve sporu o rušenou držbu toliko k ochraně posledního stavu držby a k jeho obnovení. Podle § 457 c. ř. s. jsou v posesorním sporu vyloučeny výklady o právu k držbě a o titulu. Podle § 35, odst. 1 věta druhá ex. ř. přicházejí tu v úvahu pouze takové skutečnosti, kterých by mohl dlužník účinně užití v předchozím soudním řízení, pokud by byly nastaly již před vznikem exekučního titulu, po případě před dobou uvedenou v § 35, odst. 1 věta druhá ex. ř. Žaloba tvrdí, že jedině manželství zakládalo pro žalovaného právo k držbě a že tohoto práva pozbyl zrušením manželství. Ztráta práva k držbě byla by ovšem ve sporu C IX 32/44 pro rozhodnutí bez významu a musí být důsledně bez významu i ve sporu podle § 35 ex. ř. S hlediska procesního nemohla by být uplatněna účinně ani podle § 457 c. ř. s. ani ve sporu opozičním. Leč ani s hlediska hmotněprávního nemá odvolání pravdu. Rozlučka manželství není o sobě skutečností, kterou by držba jako faktický stav sama zanikla (§ 349 obč. zák.). Důsledně není jí dotčen ani nárok, směřující k obnově posledního stavu držby. Takovou skutečností není ani zrušení spolubydlení, zejména nebyla-li tím dotčena faktická možnost nakládati věcmi, které již v době rozchodu netvořily zařízení společné domácnosti, a není jí dotčen ani restituční nárok. Obnovení předešlého stavu držebnostního není pro žalobkyni nemožné fakticky ani právně, ježto tímto plněním neukládá se jí obnova společné domácnosti ani nic jiného, co by bylo nemožné fakticky nebo právně. Nezbude proto žalobkyni než dokázat svá práva cestou petitorní. Pokud soud ve sporu o rušenou držbu operoval zjištěním, že strany žily v manželství, přijímal tuto skutečnost jen jako fakt nasvědčující držbě, vedle toho však zjistil, že i žalovaný věci užíval či spoluužíval nerušeně. Manželství není ovšem skutečností zakládající anebo podmiňující držbu jako stav faktický a právě tak zrušení manželství není faktem zrušujícím držbu kusů bytového zařízení a nedotýká se tudíž nároku na obnovu posledního stavu držby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z d ů v o d ů:

Napadený rozsudek netrpí vadou podle § 503, č. 3 c. ř. s., když odvolací soud opominul přihlídnout ke skutečnosti, že se prý žalovaný ujal v lednu 1944 držby násilím. Tato skutečnost je bezvýznamná s hlediska § 35 ex. ř., neboť nastala před dobou, až do které (§ 179 c. ř. s.) ji mohla žalobkyně účinně užit v soudním řízení, předcházejícím exekučnímu titulu.

Také po právní stránce posoudil odvolací soud věc správně. Námitky proti nároku, pro který byla exekuce povolena, mohou být podány za exe-

kučního řízení toliko potud, pokud spočívají na skutečnostech nárok zrušujících nebo zastavujících (§ 35 ex. ř.). Posléze uvedených skutečností se žalobkyně vůbec nedovolává.

Nárok, pro který byla povolena exekuce v souzené věci, čelí k ochraně posledního stavu držby a k jeho obnovení (§ 454 c. ř. s.). Skutečnosti nárok zrušující mohou být proto jen okolnosti postihující držbu samu způsobem podle § 349 obč. zák., jako zánik držby podle posledního stavu, dobrovolné opuštění této držby nebo její přechod v držbu cizí. Takové skutečnosti žalobkyně neuplatňuje. Dovožujíc, že dodatečně nastalou rozlukou a zrušením spolubydlení pominulo právo spoludržby žalovaného, opírá námitky proti nároku, pro který byla exekuce povolena, o tvrzení zániku poměru, na němž se nárok nejen vůbec nezakládá, nýbrž který je ve sporu o rušenou držbu z projednávání vyloučen (§ 457 c. ř. s.).

Pravoplatná rozluka manželství sporných stran a zánik společného manželského bydliště rovněž nečiní nemožným obnovení stavu poslední držby, o které jediné tu jde.

Č. 20.

Nářizení ze dne 18. července 1906, č. 176 ř. z. (plynový regulativ).

K splnění povinnosti uložené § 4 uved. nař. nestačí, že bylo plynové potrubí správně položeno a že bylo při jeho budování použito trvanlivé a proti zevnějšímu poškození dostatečně bezpečné látky, nýbrž je třeba, aby bylo potrubí, pokud se týče používané látky i dostatečně udržováno v řádném stavu. Jakou činnost třeba při udržování potrubí vyvinouti, závisí na tom, zda za ně odpovídá majitel domu či podnik.

(Rozh. ze dne 11. prosince 1945, Rv I 862/44.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhala se žalobkyně M. H-ová proti Městským podnikům pražským náhrady škody v částce 33.600 K, kterou prý utrpěla tím, že do jejich nájemních místností unikal z vadného plynového potrubí žalované strany svítiplyn.

Prvým soudem zamítl žalobu. Z důvodů: Vznik závazku k náhradě škody z nedovoleného činu, o který jde podle žaloby, předpokládá jednání o sobě bezprávné, ať již pozitivní nebo negativní, při čemž jednání negativní je bezprávné jen tehdy, když je po zákonu uložena povinnost k pozitivnímu činu, tedy na př. bylo-li opominuto předepsaných bezpečnostních opatření. Žalobkyně domáhající se náhrady škody musí tento základ žaloby dokázat. K takovému důkazu však nestačí její přesvědčení, že žalovaná nedbala o ošetření plynového potrubí, když ani netvrdí, že žalovaná strana nezachovala některý úřední předpis nebo porušila zákonné ustanovení. Je zjištěno z výpovědi svědka A. Ch-a a deníku (příl. 2 orig.), že žalovaná strana provádí každoročně kontrolu plynového potrubí a že v S. ulici, ve které má žalobkyně najatou místnost, byla kontrola provedena dne 26. února 1942 bez závady a dne 9. února 1943 byla při kontrole zjištěna závada u domu čp. 1500, že tyto kontroly provádí zkusmo na různých

místech tak, že k tomu určený montér prohlídí vodní hrníčky, hydranty, kanalizační vstupy a jiné šachty, které otvírá a čichá v nich, pro případy pochybné má železné bodlo, které zapichuje do země v místech, kde je uloženo plynové potrubí, ať již domovní přípojka nebo hlavní řada. Nebylo sice zjištěno, že tato kontrola byla žalovanou stranou provedena také právě na plynovém potrubí, pokud se týče přípojce vedoucí do domu, v kterém má žalobkyně najatou místnost, to však ještě neznamená, že by proto žalovaná nevynaložila na potrubí takové péče a pozornosti, jaké se lze vzhledem na povahu podniku od každého člověka obyčejných schopností nadíti, neboť při velikém rozsahu plynového potrubí žalované strany není hospodářsky myslitelné, aby bylo pod stálou, absolutní kontrolou potrubí celé. Nebyla-li tedy zkusmo prováděná kontrola provedena právě u domu, kde bydlí žalobkyně, je to náhoda, ke které došlo bez porušení nějakého předpisu, směřujícího k předejití takové nehody. Je zjištěno z výpovědi žalobkyně jako strany, že začala mít již na podzim 1940 podezření, že snad do místnosti, kterou obývá, vniká svítiplyn, žalované straně to však neoznámila, ježto připouštěla možnost, že snad to je cítití plyn z uhlí, které měla v místnosti složené. Je dále zjištěno: z výpovědi svědkyně J. H-ové, že na jaře 1942 byl v místnosti žalobkyně cítit svítiplyn, takže ji z toho bolela hlava; z výpovědi M. L-ové, že v březnu 1943 při návštěvě u žalobkyně cítila v místnosti svítiplyn, až se jí z toho udělalo nevolno a žalobkyně jí při tom říkala, že zaměstnanci plynárny nenašli žádnou závadu. Že v místnosti byl cítit svítiplyn, je zjištěno i z výpovědi svědkyně M. S-ové a A. M-ové. Přes to tudíž, že žalobkyně měla již od podzimu roku 1940 podezření, že do její místnosti vniká svítiplyn, učinila o tom teprve dnem 17. března 1943, jak se zjišťuje z její výpovědi a z výpovědi svědka J. S-a, na strážnici městské plynárny v Praze první hlášení. Z výpovědi svědků J. S-a, J. K-a, J. P-a, J. K-a a A. Ch-a se zjišťuje, že na toto hlášení žalobkyně zjistili a odstranili zaměstnanci žalované strany ve dnech 18. a 19. března 1943 závadu na plynovém vedení u místnosti žalobkyně. Podle zjištěného stavu věci nabyta tudíž žalovaná strana teprve na hlášení žalobkyně ze dne 17. března 1943 vědomost o porušení plynového vedení a poruchu po jejím zjištění bez průtahů odstranila. Nebylo dokázáno, že by se žalovaná strana dopustila nějakého bezprávného činu, a žalobkyně nedokázala, že by ke zjištění a odstranění poruchy na plynovém vedení došlo až 17. nebo 18. března 1943 vinou žalované strany. Když tedy podle tvrzení žaloby vnikal již od jara 1940 do místnosti žalované svítiplyn a vdechování jeho mělo pro žalobkyni v žalobě uvedené škodné následky, stalo se to nešťastnou náhodou, vyvolanou tím, že si žalobkyně neuvědomila, že jde o svítiplyn, a příslušné hlášení u žalované strany učinila až 17. března 1943, kdy se již podle žaloby projevíly následky vdechování svítiplynu. Ježto však, jak bylo uvedeno, žalobkyně nedokázala, že žalovaná strana zavdala této náhodě svým zaviněním příčinu, nebo že přestoupila zákon, který se snaží předejiti náhodným poškozením, stihá náhoda žalobkyni samu (§ 1311 obč. zák.), a poněvadž nebyl ani jinak právní důvod žaloby dokázán (§§ 1293 obč. zák. a násl.), bylo rozhodnuto, jak je ve výroku uvedeno, aniž bylo třeba blíže se obíratí otáz-

kou, v kterých místech, zda na přípojce pod chodníkem nebo v potrubí vedeném ve zdivu domu byla zjištěna porucha vedení.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Z důvodů: Pokud jde o právní posouzení, připoustí odvolání, že se žalovaná strana nedopustila opominutí, které by bylo v příčinné souvislosti se škodou tvrzenou v žalobě, že naopak vyhověla všem platným předpisům, a že její zařízení šetřili všech nařízení, tvrdí však, že šlo o takovou náhodu, za kterou ručí žalovaná podle § 1311 obč. zák. Žalobkyně ovšem ve sporu tvrdila, a to zdůrazňuje i v odvolání, že žalobní nárok kotví v opominutí žalované strany. Odvolání se rozchází s rozsudkem, který, opíraje se též o ustanovení § 1311 obč. zák. upravující t. zv. casus mixtus, mluví v druhé větě o těch případech, v nichž podle odvolání přichází v úvahu případ druhý, totiž, že někdo porušil zákon hledící zabránit náhodnému poškození. Předpokládá se tedy porušení zákonné normy. To ovšem u žalované nebylo zjištěno, a ani odvolání netvrdí, že byl porušen nějaký zákonný předpis. Nejde tedy ani o druhý případ druhé věty § 1311 obč. zák. Stejně odvolání připoustí, že se žalovaná strana nedopustila opominutí, které by bylo v příčinné souvislosti se zažalovanou škodou, ač je žalováno ze zavinění, záležejícím v opominutí žalované. Nelze-li však žalované přičísti ani protiprávní čin, ani opominutí ve smyslu zákonných předpisů, které se snaží předejiti náhodným poškozením, jde o náhodu, za kterou žalovaná neručí. Na ustanovení § 335 tr. z. nelze poukazovati, poněvadž žalovaná strana jako osoba právnická se tohoto deliktu nemůže dopustiti; že by se její zaměstnanci, za které by ručila, dopustili tohoto deliktu, nebylo ani tvrzeno, ani není na tomto základě žalováno. Je tudíž správný úsudek prvé stolice, že šlo o takovou náhodu, která stihá žalobkyni samu podle první věty § 1311 obč. zák.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobkyně napadený rozsudek i rozsudek soudu prvé stolice a uložil tomuto soudu další jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Žalobkyně se domáhá v žalobě náhrady škody způsobené jí tím, že byla poškozena na zdraví plynem unikajícím z potrubí podniku žalované. Tvrdí, že unikání plynu bylo přivoděno tím, že potrubí, procházející v blízkosti její provozovny, bylo vadné a že za tuto vadnost odpovídá žalovaná strana. Přípojková roura plynového vedení byla totiž všestranně proděravělá a mimo to byla položena neobyčejně mělko pod chodníkem, takřka hned pod jeho dlažebními kostkami, od nichž je oddělovala jen nepatrně tenká vrstva písku. Zmíněné potrubí potřebovalo už dávno před válkou výměny přípojek a podle tvrzení A. B-a je plynové potrubí ve veřejném statku staré 45 až 50 let a po celou tu dobu nebylo žalovanou prohlédnuto.

Žalovaná popírá, že by ručila za způsobenou škodu, a namítá mimo jiné nedostatek pasivní legitimace z toho důvodu, že odpovídá jako provozovatelka pouze za potrubí, jež je položeno ve veřejném statku, zejména pod povrchem jízdní dráhy; potrubí uložené v domě — a o vadnost tohoto šlo — stává se součástí domovního majetku a jeho opatrováním a udržo-

váním je pověřen majitel domu. Pokud jde o její část potrubí, tvrdí žalovaná, že kontrolu provádí.

Předpisem § 4 plynového regulativu (nař. č. 176/1906 ř. z.) je nařízeno, že úpravy k rozvádění a užívání hořlavých plynů musí býti ve všech částech věci přiměřeny a provedeny s příslušnou pečlivostí. »Zvláště buď k tomu přihlédnuto, aby jakékoliv ohrožování života a zdraví lidského a každé poškození věci takovouto úpravou a jejím provozováním bylo vyvarováno.« Látky použité k takovým úpravám musí býti trvanlivé a proti zevnějšímu poškození dostatečně bezpečné. Má-li býti tomuto předpisu vyhověno, nestačí, že látky uvedené jakosti byly při zakládání zařízení použity a správně položeny, nýbrž ony látky musí býti i dodatečně v řádném stavu udržovány.

Jakou činnost třeba vyvinouti při udržování potrubí v pořádku, závisí na tom, zda za ně odpovídá majitel domu či podnik. Pochybily proto nižší soudy, když se neobíraly a neřešily předem otázku, zda za vadnou část potrubí ručí žalovaná strana či majitel domu.

Kdyby soud došel k názoru, že ručí žalovaná strana, bude nutno obírat se shora dotčenými výtkami (vadnost potrubí, jeho nesprávné položení, nedostatečná kontrola), neboť v tom by zřejmě bylo zanedbání žalované strany, jež by ji zavazovalo k náhradě škody.

Nižší soudy následkem svého nesprávného právního názoru takto věc neprobraly a bylo proto nutno napadený rozsudek a rozsudek první stolice zrušiti a věc vrátiti soudu první stolice, aby věc s naznačeného hlediska se zřetelem na ostatní námítky žalovaných znovu projednal a rozhodl.

Č. 21.

Vdova — universální dědička svého manžela — je oprávněna domáhati se na manželovu smluvci předložení společné listiny sepsané o uzavřeném právním jednání.

(Rozh. ze dne 12. prosince 1945, Rv I 767/44.)

Zesnulý skladatel N. M. je autorem hudby k několika operetám. Poslední vůlí ze dne 24. října 1940 ustanovil universální dědičkou svého jmění svoji manželku N. M-ovou a jí byla též pozůstalost odevzdána.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se N. M-ová proti J. D-ovi vydání rozsudku, podle něhož má být žalovaný uznán povinným předložiti žalobkyni k nahlédnutí a opsání v obchodních místnostech svého závodu v P. dopisy, pokud se týče smlouvy ze dne 10. srpna 1928, ze dne 19. března 1929 a ze dne 25. března 1929, které se týkají převodu práv k určitým (v žalobní žádosti výslovně jmenovaným) dílům hudebního skladatele N. M-a. Žalobní žádost opírá žalobkyně o tvrzení, že žalovaný má v ruce listiny, z nichž vyvozuje svůj nárok nákládati veškerými autorskými právy N. M-a, která prý tento na něho převěd. Žalobkyně prý nezná podrobnějšího obsahu těchto listin, nemá prý přístupu k nim a žalovaný odmítl jí

je poskytnouti k nahlédnutí v originálu, ačkoliv žalobkyně potřebuje jako univerzální dědička N. M-a znáti obsah těchto listin, ježto zamýšlí napadnouti smlouvu o převodu. Žalovaný se hájil tím, že má v rukou pouze jeden ze zmíněných dopisů, druhými dvěma prý nedisponuje, ježto jsou u právního zástupce, jehož nechce z vážných důvodů o ně požádati. Jinak přednesl mimo jiné, že žalobkyně není přes to, že je dědičkou N. M-a oprávněna k podané žalobě, že smlouva o převodu autorských práv byla uzavřena mezi žalovaným a N. M-em ústně a že žalobní nárok je promlčen.

První soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Žalobkyně je univerzální successorkou autorovou a podle § 547 obč. zák. představuje v poměru ke třetím osobám zůstavitele. To se týká všech práv, pokud nejde pouze o vztahy osobní (§ 531 obč. zák.), a to hmotných i nehmotných, tedy i práv autorských. I když snad byla o převodu autorských práv N. M-a na žalovaného uzavřena ústní smlouva, plněná inter vivos, jsou přesto dopisy autorovy, týkající se jeho děl listinami důležitými k důkazu o obsahu ústního ujednání mezi autorem a žalovaným a jimi jsou právní poměry mezi nimi dotvrzeny. Jde tedy o listiny společné mezi N. M-em a žalovaným a podle toho, co je svrchu uvedeno o successi, jsou tyto listiny stranám společné i v procesu (§ 304 c. ř. s.). Má tedy žalobkyně nárok na to, aby jí byly ony listiny dány k nahlédnutí. Nárok tento plyne z § 844 obč. zák., a se zřetelem k civilnímu procesu, je v podrobnostech upraven v §§ 303 a násl. c. ř. s. Zásady tam uvedené nutno však považovati za rozhodující i mimo formální rámec rozepře o autorská práva. Námitka promlčení může míti význam teprve, až bude znám obsah listin, o něž jde v tomto sporu. Nároku na předložení listin se tato námitka nemůže dotýkati; ostatně dlužno míti za to, že žalobou uplatněný nárok je nepromlčitelný (§ 1481 obč. zák.).

Odvolaací soud nevyhověl odvolání žalovaného. Z důvodů: Soud první stolice zjistil (§ 498 c. ř. s.), že žalobkyně byla ustanovena univerzální dědičkou svého manžela N. M-a a že jí byla též jeho pozůstalost odevzdána. Odevzdáním však přechází majetek zůstavitelův na dědice, tím se obě majetkové podstaty, t. j. zůstavitelova a dědicova slučují (§§ 174, 177 nesp. pat.). Správně tudíž usoudil napadený rozsudek, že žalobkyně představuje v poměru k třetím osobám zůstavitele, a že tudíž má nárok na to, aby jí byly doklady, dotvrzující právní poměr mezi žalovaným a zůstavitelem, dány k nahlédnutí. Jde zajiště o listiny, které dotvrzují obsah ujednání mezi zůstavitelem a žalovaným, tedy o listiny oběma těmto kontrahentům společné ve smyslu § 304 c. ř. s. a čl. XLIII uvoz. zák. k c. ř. s. bez ohledu na to, zda jsou listiny ve spoluvlastnictví (rozh. č. 13286 Sb. n. s.), ježto žalobkyně sukcedovala ve veškerá zděditelná práva svého zemřelého manžela, jehož pozůstalost jí byla odevzdána, má též práva jako on a proto i právo k nahlédnutí a opsání těchto dokladů. Právní zájem žalobkyně na žalobním nároku plyne z jejího nepopřehého přednesu, že má v úmyslu napadnouti platnost příslušných smluv. Při tom nesejde v tomto sporu ani na tom, zda a jaký nárok má žalobkyně z ujednání mezi N. M-em a žalovaným. Ani okolnost, že žalobkyně vede konkurzní podnik jako žalovaný, není důležitá, neboť ona uplatňuje své právo jako dědička, pokud se týče osoba, již byla pozůstalost odevzdána. Žalo-

vaný uznal, že listiny, o které jde, mají totéž datum, jak uvádí žaloba, obsah listin byl popřen; dále uznal, že zůstavitel byl autorem hudby k operetám uvedeným v žalobě, a ze spisu vyplývá, že se doklady týkají práv k oněm komposicím, jak je uvádí žaloba. Ani okolnost, že žalovaný odevzdal některé doklady svému právnímu zástupci, jak tvrdil, neopravňuje jej ještě k tomu, aby předložení těchto dokladů odpíral. Že o promlčení nemůže jíti, uvedl správně procesní soud, poukávav i na ustanovení § 1481 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

Žalovaný uznává v dovolání, že žalobkyně je univerzální dědičkou po hudebním skladateli N. M-ovi, že mu byla N. M-em postoupena autorská práva k hudebním dílům v žalobě uvedeným a že dopisy, o jichž předložení ve sporu jde, se týkají převodu práv k hudebním dílům zemřelého N. M-a uvedeným v žalobě.

Podle toho nutno proto žalobkyni podle §§ 531, 535, 547, 819 obč. zák. považovati za legitimovanou k uplatnění zažalovaného nároku, jímž žalobkyně jako univerzální dědička uplatňuje vpravdě nárok zemřelého N. M-a ze smluvního poměru se žalovaným.

Žalobou uplatněný nárok je plně odůvodněn ustanovením čl. XLIII uvoz. zák. k c. ř. s. ve spojení s ustanovením § 304 c. ř. s. Dopisy, jichž předložení se žalobkyně domáhá, týkají se podle shora řečeného písemného vyjednávání o převodu autorských práv mezi skladatelem N. M-em a žalovaným, tedy písemného vyjednávání o právním jednání ve smyslu § 304, odst. 2 c. ř. s. Platí o nich tudíž podle citovaného ustanovení, že jde o listiny oběma společně, jejichž předložení nemůže býti podle § 304, odst. 1, č. 4 c. ř. s. ve sporu odepřeno a jejichž předložení může se účastník vyjednávání podle čl. XLIII uvoz. zák. k c. ř. s. domáhati též mimo zahájený spor.

Z povahy věci plyne, že nejde ani o žalobu svévolnou, neboť žalobkyně jako dědička zemřelého N. M-a má dobré právo a právní zájem znáti obsah převodních smluv sjednaných žalovaným se zemřelým N. M-em, zejména, když rozsah převodních smluv může býti různý (§ 16 autor. zák.) a všechna práva žalobkyně k původcovským právům nelze tedy beze všeho vylučovati. Povšechná námitka dovolatelova, že vydržel již původcovská práva k dílům, o něž ve sporu jde, neznamená ještě, že žalobkyně nemá k hudebním dílům žádných práv, neboť i vydržení může míti různý rozsah a tento může býti sporný.

Je nerozhodné, zda obsahem požadovaných dopisů je přímo smlouva o převodu autorských práv na žalovaného, či jen nabídka zemřelého N. M-a na takový převod, nebo jiný projev N. M-a. Rozhodné je podle § 304, odst. 2 c. ř. s., že se dopisy týkají písemného vyjednávání o tomto převodu a nebylo zapotřebí již zkoumati, zda k postupu autorských práv na žalovaného došlo podle písemné či ústní smlouvy. Ježto pak nejde o předložení listin za sporu podle §§ 303 a násl. c. ř. s., netřeba zkoumati, zda jsou tu předpoklady těchto ustanovení pro předložení listiny za sporu.

Dovolatelova námitka, že ke dvěma požadovaným dopisům nemá přístupu a neví vůbec, zda existují, je nepřipustnou novotou (§ 504 c. ř. s.), neboť žalovaný uvedl v uvedeném směru v řízení před soudem první stolice, že dva dopisy jsou v rukou právního zástupce, k němuž by z vážných důvodů nerad šel. Tato námitka žalovaného nemohla ovšem býti překážkou, aby žalobě nebylo vyhověno a ani příčinou, aby bylo zkoumáno, zda žalovaný dopisy vskutku disponuje.

č. 22.

Nadzástavní věřitel a poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) nejsou oprávněni k stížnosti proti usnesení o povolení převodu souvazného zástavního práva na dědice zástavního (hypotekárního) věřitele a o výmazu předcházejících zástavních práv; poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) je však oprávněn k stížnosti, pokud byl nadzástavnímu věřiteli povolen výmaz předcházejícího zástavního práva a poznámky souvaznosti, a to i když takováto žádost byla obsažena v exekučním návrhu nadzástavního věřitele o vklad dlužníkovy zástavního práva (§ 350, odst. 2 ex. ř.).

(Rozh. ze dne 13. prosince 1945, R I 253/44.)

V exekuční věci zn. sp. E 8/44 vymáhající strany Lidové záložny v H. proti dědicům dlužníka J. K-a pro pohledávky 1.000 K a 8.000 K povolil exekuční soud vymáhající věřitelce na její žádost tento zápis: A) a) Podle odevzdací listiny okresního soudu v P. z 19. února 1937, zn. sp. D I 178/31 převod zástavního práva za pohledávku J. K-a ve výši 600.000 K, ve zbytku 563.283 K s přísl. váznoucí pod C 97 ve vložce č. 2578 pozemkové knihy pro katastrální území H. jako vkladbě hlavní na dědice dlužníkovy 1. A. S-ovou částkou 281.641 K 50 h, 2. B. K-ovou částkou 140.820 K 75 h, 3. J. K-a částkou 28.164 K 17 h, 4. L. K-a částkou 28.164 K 17 h, 5. A. V-ovou částkou 28.164 K 17 h, 6. F. K-a částkou 28.164 K 17 h, 7. nezl. B. P-a, 8. nezl. J. P-a, 9. nezl. L. P-a, 10. nezl. L. P-ovou a 11. nezl. H. P-ovou, na každého z nich částkou 5.632 K 83 h; b) podle výmazného prohlášení ze dne 7. listopadu 1933 výmaz práva zástavního za pohledávku v částce 210.000 K s přísl. váznoucího pod C 79 a v částce 600.000 K s přísl. váznoucího pod pol. C 80 na téže vložce a výmaz poznámky společného závazku; B) Ve vložkách č. 1161, 2670, 2689, 3017, 2600 pozemkové knihy pro kat. území H., ve vl. č. 364 pozemkové knihy pro kat. území V. a ve vl. 172 poz. knihy S. výmaz práva zástavního za pohledávku J. K-a v částce 210.000 K s přísl. a 600.000 K s přísl. a výmaz poznámek společného závazku a označení těchto vložek jako vedlejších.

Rekursní soud změnil k rekursům nadzástavního věřitele zemřelého dlužníka J. K-a, J. B-a a Dr. A. H-a, správce konkursní podstaty poddlužníka (vlastníka zástavy) V. D-a napadené usnesení tak, že návrh vymáhajícího věřitele zamítl. Z důvodů: Je přisvědčiti oběma stížnostem, že navrhovatelce k navrhovanému způsobu vymáhání dlužných pohledávek

chybí exekuční titul. Podle rozsudku C III 455/32 okresního soudu v P. a Ck Ia 365/32 krajského soudu v Ch. vedla vymáhající strana exekuci na knihovní pohledávku J. K-a a pod zn. sp. E 2242/33, resp. E 2333/33 okresního soudu v H. zabavila tuto pohledávku do výše svého nároku zřízením nadzástavního práva; usnesením zn. sp. E 44/43 okresního soudu v H. si ji dala přikázati. Tím nabyla práv zmíněných v §§ 308, 320 ex. ř. a je na ní, aby si přikázanou pohledávku realizovala. Takovouto realizací, ba ani přípravou k ní nemůže ovšem býti navrhovaný způsob převodu zabavené pohledávky z původního zástavního věřitele na jeho dědice. Z příkazního usnesení a ustanovení §§ 320 a násl. ex. ř. oprávnění takové neplyne. Zmíněné již exekuční tituly C III 455/32 a Ck Ia 365/32 zavázaly J. K-a jen k plnění, nezmocnily však vymáhající stranu k nějakým převodům a tím méně k realizaci a zavtělení odevzdací listiny, počítajíc v to i navrhované výmazy zástavních práv (sub A), b) a B) výroku usnesení prvního soudu). Nemá proto vymáhající strana exekučního titulu, o nějž by mohla exekuci založenou na § 350 ex. ř. navrhovati, pokud se týče vymoci a prvý soud neprávem návrhu vyhověl.

Nejvyšší soud dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky částečně vyhověl a napadené usnesení v části A) a) zrušil a odmítl zcela rekurs J. B-a a rekurs správce poddlužníkovy podstaty Dr. A. H-a, pokud směřoval proti části napadeného usnesení pod A) a); jinak dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky, pokud směřoval proti napadenému usnesení pod A) b) a B) nevyhověl.

Z důvodů:

Stěžovatelka vytýká především napadenému usnesení, že rekursní soud přiznal legitimaci k rekursu jak správci poddlužníkovy konkursní podstaty Dru A. H-ovi, tak nadzástavnímu věřiteli J. B-ovi proti povolujícímu usnesení exekučního soudu, ač stěžovatelé jako takoví nemají legitimaci k rekursu.

Dovolací rekurs je jen zčásti důvodný.

Oba jmenovaní stěžovatelé nejsou stranami, nýbrž jen účastníky exekučního řízení, a jako takoví jsou oprávněni k rekursu jen tehdy, připouští-li exekuční řád proti usnesením exekučního soudu samostatný opravný prostředek (§ 65 ex. ř.) a jen potud, pokud jsou usnesením prvního soudu dotčeni ve svých právech (§ 19 obč. zák., § 17 c. ř. s. a § 78 ex. ř.). Tato zásada platí i v řízení knihovním (§ 123 knih. zák.), jež tu přichází v úvahu, pokud jde o výkon povolujícího usnesení exekučního soudu v pozemkových knihách.

Povolením převodu souvazného zástavního práva, jež nabyl J. K. k zajištění úvěru poskytnutého dlužníku V. D-ovi na jeho nemovitostech, uvedených ve výroku napadeného usnesení pod A), na dědice knihovního věřitele J. K-a, a to částkami přikázanými jim v odevzdací listině okresního soudu v P. z 19. února 1937, zn. sp. D I 178/31, nebylo jinak nic změněno na rozsahu zástavního práva, takže nedoznalo změny ani nadzástavní právo nabyté na něm J. B-em.

Avšak ani povolení výmazu zástavního práva souvazně zavtěleného na nemovitostech V. D-a pro pohledávky J. K-a ve výši 600.000 a 210.000 K s přísl. a výmazu poznámky souvaznosti není na újmu nadzástavnímu právu stěžovatelovu, ježto jde o výmaz předcházejících zástavních práv.

Není proto nadzástavní věřitel J. B. usnesením prvního soudu v uvedené části ve svých právech nijak dotčen a nepřislušelo mu tudíž oprávnění k rekursu. Rekursní soud proto neprávem jeho rekurs věcně vyřídil, ač jej měl odmítnouti jako nepřipustný.

Avšak ani správci poddlužnickovy konkursní podstaty Dr. A. H-ovi nepřisluší oprávnění k rekursu proti oné části usnesení, pokud jím byl povolen převod zástavního práva hypotekárního věřitele J. K-a na jeho dědice, a to částkami přikázanými jím v odevzdací listině, poněvadž jím nedošlo ke ztížení závazku a tudíž ani k jinakému porušení práv dlužníka, pokud se týká poddlužníka V. V-a, místo něhož správce konkursní podstaty vystupuje za trvání konkursu, jak bylo za řízení v odvolacím rekursu zjištěno.

Není proto rekurs správce konkursní podstaty, pokud směřuje proti této části usnesení prvního soudu, přípustný a měl být rekursním soudem odmítnut. Ježto proti této části usnesení prvního soudu nebyl podán rekurs oprávněným účastníkem řízení, nelze je po věcné stránce přezkoumávat.

Jinak je tomu ovšem, pokud jde o jeho rekurs proti oné části usnesení prvního soudu, již se povoluje výmaz zástavního práva pro pohledávky J. K-a ve výši 600.000 a 210.000 K s přísl. na nemovitostech V. D-a a výmaz poznámky souvaznosti. V. D. jako knihovní vlastník zavazených nemovitostí je oprávněn podle kvitance nebo jiné listiny prokazující zánik dluhu krytého knihovním zástavním právem převést zástavní právo na novou pohledávku, která nepřevyšuje částku zapsané zástavní pohledávky (§ 469, obč. zák. ve znění III. dílčí nov. k obč. zák. — § 33).

Z toho plyne, že jedině vlastník nemovitosti je oprávněn žádati za výmaz zástavního práva. Hypotekární věřitel je oprávněn žádati za výmaz zaniklého zástavního práva jen tehdy, je-li k tomu dlužníkem zmocněn (§ 77 knih. zák.). V tomto svém právu nemůže vlastník nemovitosti doznati újmy ani tehdy, je-li žádost o výmaz zaniklých zástavních práv obsažen v návrhu nadzástavního věřitele učiněném podle § 350 ex. ř., neboť výmaz zaniklých zástavních práv, dojde-li k realizaci nadzástavního práva přímo proti dlužníkovi, může být proveden (mimo případ žádosti vlastníka nemovitosti) podle ustanovení § 237 ex. ř., tedy v souvislosti s knihovním provedením rozvrhového usnesení.

Stěžovatelčina výtka, že poddlužníku jako úpadci nepřisluší právo rekursu proti usnesení, jehož účelem je realizace podstaty, a že tudíž nepřisluší ani správci konkursní podstaty vystupujícímu místo něho, neobstojí, ježto nejde o usnesení vydané konkursním komisařem a ani o usnesení exekučního soudu provádějící usnesení konkursního komisaře za účelem realizace konkursní podstaty.

Rekursní soud proto právem vyhověl v této části přípustnému a věcně odůvodněnému rekursu správce konkursní podstaty, zamítnuv návrh na výmaz, třebaš tak učinil z důvodů jiných.

Č. 23.

Universitní asistent provádějící operaci na klinice je státním úředníkem ve smyslu dvorského dekretu ze dne 14. března 1806, č. 758 Sb. z. s.

(Rozh. ze dne 13. prosince 1945, R II 125/44.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se Z. J-ová na MUDr. N. M-ovi a Československém státě náhrady škody v částce 300.000 K a placení měsíčního důchodu 2.500 K tvrdíc, že ji žalovaný operoval v r. 1934 štítnou žlázou a že následkem neúspěšné operace trpí stálými nervovými záchvaty, že téměř oslepla a je neschopná práce. Žalovaní vznesli především námitku nepřipustnosti pořadu práva.

První soud odmítl žalobu. Z důvodů: Námitka nepřipustnosti pořadu práva je důvodná. Spisem zeniského úřadu bylo zjištěno, že MUDr. N. M. byl v době operace asistentem lékařské fakulty univerzity v Brně. Zákon ze dne 31. prosince 1896, č. 8/1897 ř. z. propůjčil asistentům při učebných stolicích a ústavech universit, pokud vyhovují všem kvalifikačním podmínkám, na dobu jich ustanovení, které se děje zpravidla pokaždé na dvě léta, vzhledem k výkonu jejich služebního povolání charakter státních úředníků, třebaž jich nezařadil do určitých hodnostních tříd. Za státní úředníky považují vysokoškolské asistenty v důsledku citovaného ustanovení i další zákony, zejména zákon z 25. ledna 1914, č. 5 ř. z., z 24. června 1926, č. 103 Sb. (§ 93) a ze 17. června 1936, č. 174 Sb. (§ 2), i když jejich předmětem není právě úprava jejich veřejnoprávního charakteru, nýbrž jiné otázky jejich služebního poměru. Operoval-li Dr. M. žalobkyni podle jejího vlastního tvrzení ne jako soukromník, nýbrž jako lékař ústavu, do něhož se uchýlila, provedl na ní operaci jako úkon, spadající do oboru jeho úřední působnosti a poněvadž mu podle zákona náležel charakter státního úředníka, vykonal operaci jako jemu svěřený úkon státní správy. Nelze pochybovati o tom, že péče o veřejné zdravotnictví, pokud se týče školství, převzatá státem, je též jedním z oborů státní správy, a není důvodu lišiti úkony náležející do tohoto oboru od jiných úkolů státní správy snad proto, že za lékařské úkony svých zaměstnanců stát požaduje a přijímá úplatu. Musí se tedy zákrok Dra M-a považovati za úřední výkon státního úředníka. Avšak pro své úřední výkony nesmějí býti státní úředníci žalováni před civilními soudy, jak předpisuje žalovanými uváděný dvor. dekr. č. 758/1806 Sb. z. s. Takové žaloby musí býti podle § 2 cit. dekr. civilními soudy odmítnuty. Je-li vyloučen pořad práva proti žalovanému Dr. N. M-ovi, není přípustný ani proti státu, který je žalován podle obsahu žaloby podle § 1313 a) neb § 1315 obč. zák. jako solidární dlužník; žaloba proti němu jako zaměstnavateli sdílí nutně osud žaloby proti údajnému škůdci.

Rekursní soud změnil k rekursu žalobkyně napadené usnesení tak, že námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl. Z důvodů: V souzené věci jde o žalobní nárok z důvodu náhrady škody, který žalobkyně vyvozovala v řízení u soudu prvě stolice proti prvnímu žalovanému z toho

důvodu, že jí na chirurgické klinice v zemské nemocnici v Brně jako zaměstnanec státu provedl vadně lékařskou operaci, následkem čehož utrpěla trvalou újmu na zdraví. Domáhá se tedy žalobkyně náhrady škody na prvním žalovaném z důvodu § 1299 obč. zák. a na druhém žalovaném jako zaměstnavateli prvního žalovaného z důvodu §§ 1313 a), 1315 obč. zák. Nárok na náhradu škody jako nárok soukromoprávní lze zásadně uplatňovati jen pořadem práva (§ 1338 obč. zák.). Věci soukromoprávní nenáleží na pořad práva jen tehdy, jsou-li zvláštní platnou právní normou vyňaty z pravomoci řádných soudů (rozh. č. 5803 Sb. n. s.). Nutno tedy zkoumati jediné otázku, zda je tento uplatňovaný nárok na náhradu škody vyloučen nějakou platnou zvláštní normou, zejména dekr. č. 758/1806 Sb. z. s. Soud první stolice správně zjistil z osobních spisů prvního žalovaného, že první žalovaný byl v době, kdy prováděl žalobkyni operaci, asistentem lékařské fakulty v Brně. Toto zjištění není žalobkyni vůbec napadeno. Soud první stolice též správně vyvodil z ustanovení zák. č. 8/1897 ř. z., §§ 1, 93 zák. č. 103/1926 Sb. a § 2 zák. č. 174/1936 Sb., že vysokoškolské asistenty nutno považovati za státní úředníky. Provedení operace žalobkyně na chirurgické klinice v zemské nemocnici v Brně prvním žalovaným jako vysokoškolským asistentem náleželo ovšem do služebního oboru prvního žalovaného. Odvolací soud však nesouhlasí s názorem soudu první stolice, že lékařské zákroky prvního žalovaného provedené na žalobkyni, jsou úředním úkonem podle dvor. dekr. ze dne 14. března 1806, č. 758 Sb. z. s. Poměr mezi pacientem léčeným na chirurgické klinice lékařské fakulty a vysokoškolským asistentem provádějícím léčení je poměrem soukromoprávním, neboť vysokoškolský asistent je vůči pacientu jen lékařem, kterého si pacient zvolil tím, že vyhledal léčení na chirurgické klinice. Nevztahují se tedy na léčebné úkony, prováděné vysokoškolským asistentem předpisy dvor. dekr. č. 768/1806 Sb. z. s., takže nárokům pacienta na náhradu škody vyvozovaným z domněle vadného léčení vysokoškolským asistentem, nelze odepřítí pořad práva (rozh. 6969 Gl. U. n. ř.). Jestliže v souzeném případě není vyloučen pořad práva podle vývodů proti prvnímu žalovanému, nelze jej odepřítí ani proti druhému žalovanému jako jeho zaměstnavateli.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacím rekursům žalovaných usnesení prvního soudu.

Z d ů v o d ů:

Žalobkyně opřela nárok na náhradu škody, jehož se domáhá, u procesního soudu výslovně o to, že byla prvním žalovaným v r. 1934 operována na chirurgické klinice v zemské nemocnici v Brně, že operace byla provedena vadně, že jí z toho vzešla újma na zdraví, a že i druhý žalovaný je zavázán k náhradě škody, poněvadž žalobkyni operovavší lékař byl jeho zaměstnancem. Je tudíž při řešení otázky, kterou je třeba se tu na prvním místě zabývatí, není-li totiž v této věci vyloučen pořad práva podle dvor. dekr. ze dne 14. března 1806, č. 758 sb. z. s., vycházeti z toho, že k operaci došlo na universitní klinice, která, jak známo, byla tehdy v Brně pouze včleněna v zemské nemocnici.

Operaci prováděl žalovaný v době, ve které byl — jak žalobkyně ani v rekursu nepopírá a jak je rovněž soudu známo — na klinice asistentem, a žalobkyně v první stolici netvrdila, že by jí byl na klinice operoval vykonávaje nějakou jinou praxi, což by ostatně ani výnos ministerstva kultu a vyučování z 12. října 1910, čís. 12532 nepřipouštěl. Tvrdí-li žalobkyně teprve v rekursu, že jí žalovaný lékař právě v projednávaném případě neoperoval ve funkci klinického lékaře, nýbrž že ji operoval v zemské nemocnici a pro tuto, a vyvozuje-li z toho vadnost řízení a zmatečnost podle § 477, č. 9 c. ř. s. staví žalobu na nový podklad, což je podle § 482 c. ř. s. nepřípustné.

Jde tu tudíž podle tvrzení žalobkyně samotné u procesního soudu o t. zv. klinický případ a je proto rozhodnouti otázku, byl-li žalovaný státním úředníkem a byla-li operace, o níž jde, jeho úředním úkonem.

Že asistent kliniky, jímž byl v době operace první žalovaný, je přes to, že je ustanovován usnesením profesorského sboru a jen na omezenou dobu, státním úředníkem, vyplývá z ustanovení zák. ze dne 31. prosince 1896, č. 8 z r. 1897 ř. z., v němž se universitním asistentům výslovně přiznává charakter státních úředníků, i z pozdějších platových zákonů citovaných již v usnesení procesního soudu.

Než také na otázku, zda je operaci provedenou na klinice universitním asistentem považovati za úřední výkon, t. j. za úkon předsevzatý ve výkonu působnosti vyhrazené svrchovaností státu, který soud nemůže podle svrchu uvedeného dvorského dekretu přezkoumávati, je odpověděti kladně. Kliniky, třeba jsou i včleněny jen jako oddělení do všeobecných zemských nemocnic, jsou v první řadě vyučovacími ústavami pro posluchače lékařství a badacími ústavami v oboru toho kterého odvětví medicíny. Tohoto účelu dosahují tím, že se obírají léčením nemocných. Toto léčení není tedy účelem, jak tomu je v nemocnicích, nýbrž jen prostředkem k vyučovacím a badatelským účelům fakultních klinik. Vždyť nauka o léčení (therapie) je podstatnou součástí vyučování na lékařských fakultách. Kliniky nejsou proto povinny jako veřejné nemocnice přijímati, pokud prostor stačí, každého nemocného, nýbrž jen ony, kteří mají nějaký význam pro vyučovací a badatelský účel kliniky, tedy pouze t. zv. klinické případy. Je-li klinika včleněna do veřejné nemocnice, zůstává jí léčení klinických případů vyhrazeno a jest je pak ovšem prováděti tak, aby vyhovovalo účelu vysokoškolského vyučování a vědeckého badání. Podle toho spadá na klinikách vyučování i samo léčení, jež obě podle povahy věci nebude možno ani vždy od sebe zcela rozlišiti, v jedno. Vysokoškolské vyučování je však vyhrazeno státní svrchovaností a v § 1 zák. z 25. května 1868, č. 48 z. je uvedeno, že jak samo nařízení, tak dohled na veškerou výchovu a vyučování přísluší státu a že obě vykonává ministerstvo vyučování (Věst. mín. vnitra z r. 1923, str. 15). V souhlasu s tím ustanovuje také zák. z 28. ledna 1919, č. 50 Sb., kterým se zřizuje universita v Brně, že se zmocňuje ministerstvo školství a národní osvěty, aby vyslechnuvši poradní sbor pro vysoké školy, vydalo pro počáteční dobu potřebná nařízení, z čehož je zjevno, že na zmíněné výhradě státu řídití vysokoškolské vzdělání nebylo ani tímto zákonem nic změněno. Platí-li však v příčině vysokoškolského

vyučování, že je vyhrazeno státní svrchovanosti, platí totéž také v příčině jeho části, klinického léčení, třeba by samotné mimoklinické léčení bylo možno obstarávat i jinými ústavy než státními, takže samo o sobě by nebylo léčení výkonem státní svrchovanosti (srov. rozh. č. 9792 Sb. n. s.). Na tom nic nemění, že osoby léčené na klinice nejsou nuceny dáti se právě na ní léčiti a že vstupují do léčení dobrovolně v dohodě s přednostou příslušného oddělení kliniky. Vždyť se právě tak vysokoškolská posluchači stávají účastníky přednášek dobrovolným zápisem a vyučování přes to neztrácí svou veřejnoprávní povahu. Konečně pak není žádného ustanovení, podle něhož by poměr mezi klinickým lékařem, pokud vystupuje jako takový, a pacientem, týkající se léčení, měl býti výjimečně považován za poměr soukromoprávní ve smyslu § 1165 obč. zák.

Poněvadž tedy tu jde o náhradu škody vzniklé z úředního úkonu státního úředníka, nelze se jí domáhati žalobou u soudu.

Č. 24.

Jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., řešil-li soud v pozůstalostním řízení otázku platnosti výminky (závady) omezující povinný díl svéprávného dědice.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1945, R I 342/44.)

Srov. rozh. č. 16006 Sb. n. s.

Podle pravoplatné odevzdací listiny ze dne 19. listopadu 1943 zn. sp. D 167/44 byla pozůstalost J. V-a st., zemřelého dne 20. února 1943, odevzdána jako substituční jmění testamentárním dědici zůstavitelovu synovi J. V-ovi ml. Po smrti J. V-a ml. dne 21. ledna 1944 vznesla jeho dcera nezl. A. V-ová (vnučka J. V-a st.) návrh, aby byla do pozůstalosti po J. V-ovi ml. pojata ona část jmění J. V-a st., která by tvořila povinný díl jejího otce J. V-a ml., aby byl v každém případě vyhrazen navrhovatelce pořad práva a aby byla v odevzdací listině označena určitá část jmění jako jmění volné.

Nižší soudy návrh zamítly. Rekursní soud uvedl v důvodech: Z odevzdací listiny ze dne 19. listopadu 1943 zn. sp. D 167/44 je zřejmé, že veškeré pozůstalostní jmění je jměním substitučním, takže není žádného volného jmění, z něhož by bylo lze vyměřiti povinný díl pro stěžovatelku. Pokud stěžovatelka usiluje o to, aby její povinný díl byl vyměřen se zřetelem na jmění případně z pozůstalosti J. V-a st., nelze jejímu návrhu vyhověti, neboť stěžovatelka nebyla a není účastnicí pozůstalostního řízení po J. V-ovi st., neboť její otec J. V. ml., který byl přímým descendentem, jí z dědictví vylučoval, a má nárok jen na to, co by bývalo zbylo z volného jmění jejího nyní zemřelého otce J. V-a ml.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolacího rekursu nezl. A. V-ové usnesení obou nižších soudů a nárok nezl. A. V-ové odkázal na pořad práva.

Důvody:

Stěžovatelka se domáhá toho, aby ta část jmění jejího zemřelého děda (J. V-a st.), která by tvořila povinný díl jejího zemřelého otce (J. V-a ml.), byla pojata do pozůstalosti jejího otce jako volné jmění tak, aby se v pozůstalosti po svém otci mohla jako jeho zákonná universální dědička k tomuto jmění přihlásiti, aby jí byl v každém případě vyhrazen pořad práva, aby se mohla po případě domáhati svých nároků sporem, a aby odevzdací listina v pozůstalosti po jejím dědu byla opravena (§§ 419, 431 a 477 c. ř. s.) tak, že se část jmění jejího děda, tvořící povinný díl jejího otce, označuje jako jmění volné. Petit dovolacího rekursu směřuje k tomu, aby bylo vyhověno jejímu návrhu na vyměření povinného dílu jejího otce ze jmění tvořícího substituční podstatu po jejím dědovi. Jde tedy o to, zda je neplatnou výminka nebo závada, omezující povinný díl jejího svéprávného otce (§ 774 obč. zák.). Tuto otázku nelze však v nesporném řízení řešiti (srov. rozh. č. 16006 Sb. n. s.). Z tétož důvodu nelze v projednávané věci zatím opravit odevzdací listinu, vydanou v pozůstalosti po J. V-ovi st. Nebyly proto nižší soudy povolány k tomu, aby o návrhu nezletilé A. V-ové věcně jednaly; učinily-li tak přesto, rozhodly o věci, o níž mělo býti podle zákona rozhodnuto sporným řízením, takže jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., již je dbáti z moci úřadu. Byla tudíž usnesení nižších soudů zrušena a nezl. A. V-ová odkázána na pořad práva.

Č. 25.

Neplýne-li nepochybně již z knihovní žádosti, že vkladem poživacího práva, které zřídil jeden ze spoluvlastníků nemovitosti ke svému ideálnímu podílu třetí osobě, bude zasazeno proti vůli ostatních spoluvlastníků do jejich vlastnických a držebnostních práv, není žádný z těchto spoluvlastníků oprávněn odporovat v knihovním řízení rekurssem vkladu poživacího práva.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1945, R I 410/44.)

Srov. rozh. č. 7265, 17135 Sb. n. s. a 2184, 10988, 12224, 17484 Sb. n. s.

Na žádost V. D-a a firmy »D.« v S. vydal knihovní soud navrhovatelům toto usnesení: Podle smlouvy o služebnosti požívání ze dne 7. června 1944 vkládá se a) ve vložce č. 37 na polovici mlýnské usedlosti čp. 37 v S. s pozemky, připsanou V. D-ovi, b) ve vložce č. 22 na polovici kovárny čp. 39 v S., připsanou V. D-ovi, c) ve vložce č. 52 na polovici pozemků čk. 25/2 louka, 27/2 role a 797 cesta v S., připsanou V. D-ovi, 1. služebnost požívání na dobu do 15. června 1947 pro firmu »D.«, 2. předkupní právo podle odst. VII. smlouvy pro firmu »D.« v S.

Rekursní soud zamítl k stížnosti druhého spoluvlastníka nemovitostí zapsaných ve vl. č. 37, 22 a 52 J. H-a v S. knihovní žádost. Z důvodů: Prvý soud povolil a knihovně provedl knihovní zápis k návrhu

knihovního spoluvlastníka V. D-a. Proti tomu podává stížnost druhý spoluvlastník ideální polovice nemovitostí, o něž tu jde, J. H., jemuž nebylo knihovní usnesení doručeno. Uplatňuje svoji legitimaci k podání stížnosti a navrhuje změnu napadeného usnesení a zamítnutí žádaného knihovního zápisu, poněvadž smlouva ze dne 7. června 1944, která je vkladní listinou, nebyla schválena správním úřadem ve smyslu vl. nař. č. 218/1938 Sb. a vl. nař. č. 443/1941 Sb. Stížnosti nelze upřít oprávnění. Z předloženého originálu smlouvy o služebnosti ze 7. června 1944 je zjištěno, že ideální spoluvlastník V. D. zřídil firmě »D.« za úplatu 66.000 K služebnost požívání podle §§ 509 a násl. obč. zák. na dobu tří roků do 15. června 1947, při čemž bude poživatelce příslušet zejména veškerý čistý užitek z uvedené polovice nemovitostí a bude na nemovitostech těch provozovati činnost mlynářskou, pilu, elektrárnu a hospodářství, po případě též tkalcovnu. Ve smlouvě je uvedeno, že celková výměra všech uvedených pozemků činí 3 ha 72 a 96 m², takže na polovici patřící V. D-ovi připadá z této výměry 1 ha 86 a 48 m². Mimo to zřídil V. D. touto smlouvou za výše uvedenou úplatu firmě »D.« předkupní právo ve smyslu §§ 1072, 1079 obč. zák. Podle odst. IX. je tato smlouva uzavřena s výhradou schválení přiměřenosti výše uvedené úplaty cenovým úřadem. Ze smlouvy je jasné patrné, že se jí zřizuje věcné právo k nemovitostem, které jsou podle knihovního lustra ve své značné části v přírodě louky, role, zahrady a jen zčásti stavební parcela, obytné a mlýnské stavení a kovárna. Toto věcné právo, které je ve smlouvě označeno jako »služebnost požívání«, opravňuje druhého smluvníka k brání veškerých užitků beze všeho omezení šetříc jen podstaty (§ 509 obč. zák.), tedy zejména též zemědělských výrobků a hospodářství. Je zřejmo, že jde o případ předvídaný v ustanovení čl. II. vl. nař. č. 443/1941 Sb., neboť jde o zemědělské nemovitosti ve výměře daleko vyšší než 0.25 ha, když výměra i jen polovice těch nemovitostí, o nichž smlouva nejasně předpokládá reální dělení při ideálním spoluvlastnictví, činí 1 ha 86 a 48 m². Že by žalující strana byla obdržela souhlas ve smyslu citovaného vládního nařízení, není ničím doloženo a výměr nebyl předložen. Mimo to v odst. IX. smlouvy předpokládané schválení přiměřenosti výše uvedené úplaty cenovým úřadem není rovněž doloženo, takže podle § 94, č. 3 knih. zák. nevychází z předložené listiny, že je žádost knihovni na jejím podkladě odůvodněna. Poněvadž pak souhlas okresního úřadu ve smyslu čl. IX. vl. nař. č. 443/1941 Sb. rovněž schází, měla býti knihovni žádost již prvním soudem zamítnuta (§ 9 vl. nař. č. 218/1938 Sb.). Pokud se týče legitimace stěžovatele k podání rekursu, je sice patrné ze spisů, že nebyl o napadeném usnesení vyrozuměn, jeho legitimace k podání stížnosti je však dána tím, že je přímo dotčen knihovním zápisem, jenž má býti povolen, poněvadž je podle lustra ideálním spoluvlastníkem všech nemovitostí, o něž jde, takže zatížení navrhovatelovy ideální polovice poživacím a předkupním právem bez předepsaného zákonného schválení správním úřadem může mít vážné důsledky i pro stěžovatele. Třeba jej proto považovati za účastníka řízení, a to tím spíše, že vyplývá ze spisu, že pozemky, které jsou předmětem smlouvy poživací, obdělává výhradně stěžovatel J. H. Může tedy býti rozhodnutím soudu ve svých právech dotčen a je k rekursu oprávněn (§§ 6, 37 zák. č. 100/1931 Sb. a § 126 knih. zák.).

Nejvyšší soud změnil k dovolacímu rekursu V. D-a a firmy »D.« napádené usnesení tak, že se rekurs J. H-a odmítá.

Důvody:

V rozh. č. 17135 Sb. n. s. dovedil nejvyšší soud, že spoluvlastník nemovitostí je oprávněn knihovně zříditi třetí osobě k svému ideálnímu podílu poživací právo podle § 509 obč. zák. To může učinit bez souhlasu spoluvlastníků ovšem jen tehdy, jestliže tím nezasáhne do jejich práv, plynoucích jim ze spoluvlastnictví ke společné věci. Odpověď na tuto otázku bude dána vždy obsahem zřizovaného poživacího práva, jež může spočívat od případů pouhého výkonu užitkových práv nebo zřízení práva na brání užítku z věci, aniž se tím zasahuje do práv ostatních spoluvlastníků, až do případů bezprostředního nakládání s hmotným jejím substrátem. Neplyne-li proto nepochybně již z knihovni žádosti, že žádaným vkladem poživacího práva bude zasaženo též do vlastnických a držebnostních práv ostatních spoluvlastníků proti jejich vůli, nemůže knihovni soud a podle §§ 94, 95 knih. zák. ani nesmí se touto otázkou zabývat, nýbrž, jsou-li splněny ostatní náležitosti, jež zákon ke knihovnímu vkladu vyžaduje, musí žádosti vyhověti a vklad povolit. Tomu je tak i v souzeném případě, neboť z knihovni žádosti, ani ze smlouvy o zřízení poživacího práva připojené k této žádosti jako příloha neplyne nepochybně, zda a pokud zřízením poživacího práva pro navrhující firmu bude zasaženo do práv odpůrcových. Navrhující firmě se ovšem vedle oprávnění na veškerý čistý zisk přiznává užitek z ideální poloviny nemovitostí i oprávnění provozovati živnosti, na nemovitostech dosud provozované, zejména živnost mlynářskou, pilu, elektrárnu, hospodářství a případně též tkalcovnu. To by sice nasvědčovalo tomu, že se navrhující firmě přiznává i právo na bezprostřední nakládání obtíženými nemovitostmi, jež povahou věci není možné na jejich ideálním podílu, nýbrž dotýká se obtížených nemovitostí jako celku-a tím zasahuje do spoluvlastnických práv odpůrcových. Než dosah tohoto oprávnění a jeho význam není jasný a nelze jej v knihovním řízení řešit, když V. D. nepřejímá současně závazky nebo odpovědnost za to, zda vůbec nebo na nějaké části bude možno poživatelce živnosti na nemovitostech provozovat a je (jejich ideální polovice) přímo užívat. Naopak otázka, zda bude zřízením poživacího práva pro navrhující firmu zasaženo do práv odpůrcových, je podle stanoviska účastníků zaujatého v opravném řízení, sporné. Lze ji proto řešit nikoliv k rekursu v řízení knihovním, nýbrž jen pořadem práva k žalobě odpůrce, pokud má za to, že zřízením poživacího práva na ideální polovinu nemovitostí jemu nepatřící bylo zasaženo do jeho práv plynoucích mu ze spoluvlastnictví k společným věcem. Důsledně nemohl proto odpůrce navrhovatelů poukázat v rekursu ani nato, že vklad poživacího práva neměl být povolen proto, že smlouva, jež byla podkladem tohoto vkladu, je neplatná pro nedostatek potřebného přý schválení správním úřadem podle vl. nař. č. 218/1938 a č. 443/1941 Sb. použitelného jinak podle čl. 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb. Poněvadž knihovni stav nebránil ani tomu, aby nebylo pro navrhující firmu zapsáno též právo předkupní na ideální polovici

patřící V. D-ovi a odpůrce navrhovatelů ve svém rekursu nepoukázal na žádnou takovou okolnost, ani na újmu plynoucí mu z tohoto zápisu, měl být jeho recurs do usnesení prvního soudu odmítnut v celém rozsahu. Na nedostatek oprávnění k rekursu jejich odpůrce poukázali navrhovatelé v dovolacím rekursu právem. Bylo proto jejich dovolacímu rekursu vyhověno a recurs odpůrce odmítnut.

Č. 26.

Oddělení pozůstalostního jmění od jmění dědicova lze před jeho povolením odvrátit složením jistoty a lze sloučiti řízení o povolení oddělení s řízením o jeho odvrácení složením jistoty.

Nárok svépřávného nepominutelného dědice na započtení daru (§§ 785, 951 obč. zák.) lze uplatnit v pozůstalostním řízení.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1945, R I 454/44.)

K odst. 1 srovn. rozh. č. 9379, 16814, 18010 Sb. n. s.

K odst. 2 čís. 18472 Sb. n. s.

Dne 1. března 1944 zemřel S. M., zanechav poslední pořizení, v němž není zmínky o jeho dceři J. S-ové. J. S-ová navrhla 1. oddělení pozůstalostního jmění od jmění testamentární dědičky B. M-ové, 2. výpočet svého povinného dílu vzhledem k zůstavitelovu darování mezi živými. Testamentární dědička B. M-ová se k návrhu na oddělení jmění vyslovila v tom smyslu, že pokud by soud dospěl k závěru, že návrh nepominutelné dědičky je po právu, nabízí zajištění povinného dílu složením jistoty.

Pozůstalostní soud 1. ustanovil znalce za účelem provedení soupisu a odhadu pozůstalostního jmění, 2. odkázal návrh nepominutelné dědičky J. S-ové na provedení odhadu jmění zůstavitelem za živa postoupeného a na výpočet povinného dílu na pořad práva.

Rekursní soud vyhověl jak rekursu testamentární dědičky B. M-ové, tak i rekursu nepominutelné dědičky J. S-ové, zrušil napadené usnesení a vrátil věc soudu první stolice k dalšímu jednání a rozhodnutí. V důvodech uvedl recursní soud mimo jiné: 1. K rekursu B. M-ové: Nutno souhlasit s rekurentkou, že separace neměla být povolena, dokud nebylo vyšetřeno, zda nárok J. S-ové není jinak spolehlivě zajištěn. Literatura (Rouček-Sedláček, komentář k zák. obč. díl III, str. 546, č. 2) i judikatura (rozh. č. 16814 Sb. n. s.) připouštějí, že lze navržené oddělení pozůstalosti od dědicova jmění odvrátit složením spolehlivé jistoty. Je-li tedy takováto jistota dána, nelze separaci povolit. A tu rekurentka právem poukazuje na to, že nabídla ve svém podání z 2. června 1944 zajištění nároku J. S-ové na povinný díl a právem vytýká, že první soud se tímto jejím návrhem vůbec nezabýval a žádné šetření o něm neprovedl (§§ 18 a 23 zák. č. 100/1931 Sb.). 2. K rekursu J. S-ové: I tento recurs je důvodný. První soud nerozeznal, že rekurentka neuplatňuje ve svém návrhu nárok podle § 951 obč. zák., nýbrž podle § 785 obč. zák. nárok

na započtení daru. Jde o nároky různé povahy, od sebe odlišné (viz rozh. č. 5954 Sb. n. s.). Nárok na započtení daru vzhledem ke správě justiční komise k III. dílčí novele, str. 115 a násl. lze uplatnit buď za řízení pozůstalostního návrhem u pozůstalostního soudu, nebo je-li toto skončeno, žalobou (rozh. č. 7912 a č. 9578 Sb. n. s.). Poněvadž v daném případě je řízení pozůstalostní dosud v běhu, je rekurentka oprávněna, aby o jejím nároku bylo rozhodnuto v řízení nesporném a aby za tím účelem byl též v řízení nesporném proveden odhad podniku darovaného za živa zůstavitelem V. M-ovi.

Nejvyšší soud nevyhověl žádnému z dovolacích recursů.

Z důvodů:

K dovolacímu rekursu J. S-ové:

Rozhodnutí rekursního soudu se nepříčí jasnému a nepochybnému znění a smyslu § 812 obč. zák., jak neodůvodněně vytýká stěžovatelka. Ustanovení to neřeší otázku, zda lze separaci bonorum odvrátit před jejím povolením a zda lze sloučiti řízení o povolení separace pozůstalosti s řízením o odvrácení separace složením jistoty. Řízení v tomto směru řídí se zásadně předpisy občanského zákoníka, nesporného patentu a zák. č. 100/1931 Sb. (rozh. č. 18010 Sb. n. s.). Podle obdoby jiných ustanovení hmotného práva (zvláště podle obdoby § 341 obč. zák.) není separace a jejího povolení třeba, je-li separatista zajištěn složením jistoty (srov. rozh. č. 18010 Sb. n. s. v důvodech pod V.). Bylo by zbytečné povolovati v případě, že separatista prohlašuje ochotu dáti jistotu, separaci bonorum a ji pak po složení jistoty zrušovati, takže názor rekursního soudu napadený stěžovatelkou je správný.

I když B. M-ová dosud jistotu nesložila, nýbrž prohlásila, že »pokud by soud dospěl k závěru, že návrh nepominutelné dědičky podle § 812 je po právu, nabízí náležitě zajištění nárok její na povinný díl«, stačí toto prohlášení k tomu, aby ji soud vyzval k tomuto zajištění a vyřešil pak otázku, zda je toto zajištění dostačující, a v případě kladném, aby separaci nepovolil.

K dovolacímu rekursu B. M-ové:

Názor rekursního soudu, že lze v pozůstalostním řízení uplatnit nárok svépřávného nepominutelného dědice na započtení daru, je správný. Již ze slovního znění §§ 785 a 951 obč. zák. plyne, že úkony uvedené v tomto ustanovení byly odkázány na nesporné řízení. Výslovně se tam praví, že na žádost dítěte, jež má nárok na povinný díl, buďtež při výpočtu pozůstalosti vpočtena darování, která zůstavitel učinil mezi živými. Slova »na žádost« ukazují, že věc ta byla zákonným předpisem nepřímo odkázána do nesporného řízení (srov. rozh. č. 18010 Sb. n. s.). I z důvodové zprávy § 68 III. dílčí novely, jímž byl změněn § 785 obč. zák., plyne, že jde o věc nesporného řízení. V ní se praví, že byla-li žádost o započtení daru vznesena, má to tvořiti objektivní základ pro vypočtení povinného dílu pro všechny oprávněné, kteří mají nárok na povinný díl v čas nápadu dědictví, což je myslitelné a možné jen v řízení nesporném.

Č. 27.

Právo vdovy vésti živnost podle § 56, odst. 4 ž. ř. má význam jen pro otázku živnostenského oprávnění, nedotýká se však nijak soukromých práv souvisejících s podnikem jako majetkovým substrátem spojeným s provozováním živnosti.

Nemohou-li se dědici, jimž byla přenechána správa pozůstalosti, dohodnouti o způsobu jejího vedení, je pozůstalostní soud, vyžaduje-li to zájem pozůstalosti, oprávněn, aby ustanovil podle obdoby § 836 obč. zák. i jiného správce pozůstalosti neb určité její samostatné části.

(Rozh. ze dne 18. prosince 1945, R I 335-337/44.)

Srovn. rozh. č. 10209, 16939 Sb. n. s.

Dne 29. dubna 1942 zemřel F. D. Do jeho pozůstalosti patří kloboučnická živnost, dílny a kloboučnický obchod. K pozůstalosti se přihlásily mimo jiné pozůstalá vdova A. D-ová a zůstavitelovy dcery M. D-ová, L. D-ová, provdaná H-ová. Usnesením ze dne 1. září 1942 zn. sp. D II 480/42 udělil pozůstalostní soud uvedeným dědičkám správu pozůstalosti a ty se shodly na tom, že ji povede F. S. jako jejich plnomocník. Pozůstalé vdově A. D-ové bylo uděleno právo vésti kloboučnickou živnost po F. D-ovi. Po nějakém čase se F. S. vzdal úřadu správce.

Pozůstalostní soud ustanovil usnesením ze dne 3. dubna 1944 na návrh dědičky M. D-ové správcem zůstavitelovy kloboučnické živnosti a dílny kloboučnického místra V. K-a a správcem kloboučnického obchodu A. M-a, a sice na dobu, než se dědici sami dohodnou o osobě správce. Z důvodů: Mezi dědici není shody o osobě vhodných správců pro pozůstalost. Zájem dosud neprojednané pozůstalosti vyžaduje jak pro vedení obchodu, tak i dílny a živnosti kloboučnické, zásahů třetí osoby rozdílné od dědiců, kteří se sami nemohou shodnouti o správě. Povolání, pokud se týče činnosti jak V. K-a, tak i A. M-a jsou zárukou, že tito provedou správu odborně a jen k prospěchu pozůstalosti.

Proti tomuto usnesení podala stížnost pozůstalá vdova A. D-ová.

Usnesením ze dne 5. května 1944, nařídil na návrh dědičky M. D-ové pozůstalostní soud okamžitý výkon usnesení z 3. dubna 1944, zejména nařídil řádné převzetí a pokračování ve správě obchodu, dílny a živnosti kloboučnické správci A. M-em a V. K-em. Za tím účelem přikázal soud pozůstalé vdově A. D-ové, aby správcům M-ovi a K-ovi vydala všechny knihy, zápisy, obchodní knihy, listiny, pojistky a korespondenci včetně příslibu zboží a bodového šeku, jakož i všechny klíče, tržbu, pokladní hotovost a vše, co přísluší k vedení řádné správy, aby sama nijak do správy činně nezasahovala a zejména nepodnikala nic, co by bylo v rozporu s nařízením správců. Z důvodů: Usnesením tohoto soudu z 3. dubna 1944 byli jmenováni správci A. M. pro obchod a V. K. pro dílnu a živnost kloboučnickou. Proti tomuto usnesení podala stížnost pozůstalá vdova A. D-ová. Ježto pozůstalá dcera M. D-ová podáním ze dne 25. dubna 1944

navrhla odnětí odkladného účinku a okamžitý výkon usnesení a ježto má soud zjištěno sdělením správce A. M-a ze dne 14. dubna 1944, jakož i úředním záznamem z 15. dubna 1944 o hlášení tohoto správce, že by neprovedením usnesení o zřízení správy a zavedení správců vzniklo nebezpečí v prodloužení zájem účastníků, zejména i pro zájem samotné pozůstalosti, rozhodl soud podle § 50, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb., jak shora je uvedeno. S tím souvisí také opatření, aby správci řádně správu převzali, pokud se týče v ní pokračovali, a nařízení, že se pozůstalá vdova nesmí žádným způsobem této správy zúčastnit proti vůli správců nebo ji nějak mařit.

Stížnost A. D-ové proti tomuto usnesení (ze dne 5. května 1944) pozůstalostní soud usnesením ze dne 18. května 1944 podle § 50, odst. 4 zák. č. 100/1931 Sb. odmítl.

Rekursní soud usnesením ze dne 13. června 1944 R IV 248/44 a R IV 364/44 1. nevyhověl stížnosti A. D-ové pokud směřovala proti té části usnesení ze dne 5. května 1944, v níž byla odmítnuta její stížnost proti nařízení okamžitého výkonu usnesení ze dne 3. dubna; 2. zrušil usnesení ze dne 18. května 1944, pokud jím byl odmítnut recurs A. D-ové a uložil soudu prvé stolice, aby stížnost přijal a po zákonu s ní naložil; zrušil dále tu část usnesení ze dne 5. května 1944, v níž bylo stěžovatelce nařízeno, aby vydala ustanoveným správcům veškeré obchodní pomůcky, zejména i obchodní knihy, bodová konta, klíče a vše, čeho je v přítomné době zapotřebí k provozování živnosti kloboučnické; 3. změnil usnesení ze dne 3. dubna 1944 tak, že návrh přihlášené dědičky M. D-ové na ustanovení V. K-a správcem kloboučnické živnosti a dílny a A. M-a správcem kloboučnického obchodu zamítl; 4. usnesením ze dne 20. června zn. sp. R IV 378/44 změnil usnesení pozůstalostního soudu ze dne 5. května 1944 tak, že zamítl návrh dědičky M. D-ové na způsob výkonu usnesení ze dne 3. dubna 1944 a vyslovil, že se upouští od nařízeného způsobu výkonu tohoto usnesení, jimž bylo pozůstalé vdově A. D-ové přikázáno, aby správcům M-ovi a K-ovi vydala všechny knihy, zápisy, obchodní knihy, listiny, pojistky a korespondenci včetně příslibu zboží a bodového šeku, jakož i všechny klíče, tržbu, pokladní hotovost a vše, co přísluší k provádění řádné správy a aby sama nijak do správy činně nezasahovala a zejména nepodnikala nic, co by bylo v rozporu s nařízením správců. Z důvodů: ad 1. a 2. Podle § 50, odst. 4 zák. č. 100/1931 Sb. není stížnosti proti usnesení, které nařizuje výkon nebo zajištění dříve vydaného usnesení. Avšak usnesení ze dne 5. května 1944, proti němuž směřuje odmítnutý recurs, nenařizuje pouze výkon usnesení ze dne 3. dubna 1944, jež zní pouze na jmenování uvedených správců živnosti a obchodu kloboučnického, nýbrž i určitý způsob výkonu, proti němuž recurs je přípustný. (Viz kom. Mrština 1931.) Pochybil tudíž prvý soud, pokud odmítl stížnost stěžovatelky i proti způsobu výkonu usnesení ze dne 3. dubna 1944, nařízeného usnesením ze dne 5. května 1944. Ad 3. Stěžovatelka tvrdila již ve svém vyjádření k návrhu M. D-ové na jmenování dalších dvou správců kloboučnické živnosti a dílny, jakož i kloboučnického obchodu, že vede živnost kloboučnickou po svém zemřelém manželovi F. D-ovi právem vdovským, které jí bylo uděleno výměrem městského úřadu v P. ze dne 1. října 1942...

Podle § 56, odst. 4 ž. ř. může býti po smrti živnostníkově řemeslná živnost nebo živnost obchodní na základě dekretu o koncesi nebo živnostenského listu svědčící zemřelému živnostníku dále provozována na účet vdovy po čas jejího vdovství, a to na pouhé oznámení živnostenskému úřadu. To se v daném případě stalo, jak se rekursní soud přesvědčil z příslušných spisů živnostenského úřadu. A. D-ová oznámila podáním ze dne 19. června 1942 městskému úřadu v P. jako úřadu živnostenskému další provozování živnosti právem vdovským. Výměrem úřadu ze dne 1. října 1942 bylo vzato podle § 56 ž. ř. na vědomí a schváleno podle § 55 ž. ř. jmenování K. K-a náměstkem vdovy při provozování této živnosti. Toto vdovské právo nebylo A. D-ové žádným dalším výměrem živnostenského úřadu odňato a trvá i nadále. Podle zprávy městského úřadu z 25. května 1944 byl prý městský úřad v P. pouze toho mínění, že A. D-ová vede živnost ve prospěch pozůstalosti. Avšak toto mínění postrádá jakékoli opory ve spisech a podle citovaného sdělení městského úřadu v P. nebylo právo vdovské A. D-ové odňato. A. D-ová je držitelkou práva vdovského, jež řádně oznámila a které je právem originálním a podle § 56, odst. 4 ž. ř. nezávisí na jejím právu dědickém. Oznámí-li vdova provozování živnosti vdovským právem a ustanoví-li způsobilého náměstka, nemůže jí býti v provozování živnosti bráněno, ani jí nelze podle § 139 ž. ř. toto oprávnění odejmouti; lze jí pouze zakázat osobní provozování. (Viz judikaturu a literaturu citovanou v § 56 ž. ř., vydání Štědrý-Buchtela 1924 - Kompas.) Z těchto zákonných ustanovení plyne, že do pozůstalosti patří živnost zůstavitelova svojí ideální hodnotou a svým inventářem v době úmrtí, nepatří tam však provoz živnosti pozůstalá vdova, a provozní výtěžky této živnosti, jež je vedena na její účet, a nemůže jí býti ani pozůstalostí ani některými z dědiců v provozu této živnosti bráněno, ani v něm nemůže býti omezována. Ježto se tedy provoz kloboučnické živnosti a obchodu s klobouky děje výhradně na účet stěžovatelky, nikoliv na účet pozůstalosti, je bezpředmětným ustanovovat zvláštní dva pozůstalostní správce, kloboučnické dílny a obchodu kloboučnického, a to tím spíše, byl-li, jak zjištěno, ustanoven oprávněnou vdovou způsobilý náměstek, který byl příslušným úřadem živnostenským jako takový schválen. Ad 4. Napadené usnesení sestává ze dvou částí: prvou je nařízen okamžitý výkon usnesení ze dne 3. dubna 1944, zn. sp. D II 480/42, jímž ustanoveni byli V. K. správcem kloboučnické živnosti a dílny a A. M. správcem kloboučnického obchodu, druhou pak nařízen byl určitý způsob výkonu tohoto usnesení nařízením daným stěžovatelce. Podle § 50, odst. 4 zák. č. 100/1931 Sb. není proti usnesení nařizujícímu výkon nebo zajištění dřívějšího usnesení stížností. Proto prvý soud právem stížnost proti první části usnesení v odpor vzaté odmítl, jak dovozeno ve zdejší usnesení ze dne 13. června 1944. Přípustný je však recurs proti nařízenému určitému způsobu výkonu dřívějšího usnesení, pročež v tomto směru podléhá napadené usnesení přezkoumání soudem rekursním ve směru rekursních důvodů a návrhů stěžovatelky. Ta poukazuje k tomu, že živnost kloboučnickou jakož i obchod s klobouky vykonává sama právem vdovským, takže způsob výkonu usnesení ze dne 3. dubna 1944, jak byl napadeným usnesením nařízen, jí zbavuje možnosti

provozu této živnosti, kteréhož práva nenabyla v řízení pozůstalostním, nýbrž na základě § 56, odst. 4 ž. ř. Jak dovozeno ve zdejší usnesení ze dne 13. června 1944, R IV 248/44 oznámila stěžovatelka podle citovaného ustanovení živnostenského řádu provozování živnosti právem vdovským na svůj vlastní účet živnostenskému úřadu, který je vzal výměrem z 1. října 1941 na vědomí, schváliv zároveň jmenování K. K-a náměstkem vdovy při provozování této živnosti. Jak dále dovozeno v citovaném zdejší usnesení, trvá toto oprávnění vdovy dále a nebylo žádným dalším výměrem živnostenského úřadu stěžovatelce odňato. Způsobem výkonu usnesení ze dne 3. dubna 1944, zn. sp. D II 480/42 nařízeným napadeným usnesením, je zasahováno do tohoto práva stěžovatelky, jež samo o sobě netvoří část pozůstalosti, v jehož provozu tudíž nemůže býti stěžovatelce ani pozůstalostí, ani některými z dědiců bráněno, ani v něm nemůže býti omezována. Pokud prvý soud nechal na tento skutkový stav zřetel a nařídil způsob výkonu dřívějšího usnesení tak, jak je uvedeno v nálezu, jímž bylo podstatně zasaženo do trvajících práva stěžovatelky k provozování živnosti právem vdovským, posoudil věc nesprávně po stránce skutkové i právní.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacím rekursům dědičky M. D-ové napadená usnesení i usnesení soudu první stolice a vrátil věc tomuto soudu, aby doplnil řízení a znovu rozhodl o návrhu na ustanovení V. K-a správcem kloboučnické živnosti a dílny a A. M-a správcem kloboučnického obchodu.

Důvody:

I. K usnesení ze dne 13. června 1944, R IV 248/44:

Rekursní soud zamítl návrh na ustanovení V. K-a správcem kloboučnické živnosti a A. M-a správcem kloboučnického obchodu, vycházející z názoru, že živnost provozuje pozůstalá vdova na svůj účet a provozní výtěžky této živnosti nepatří do pozůstalosti a že tedy nemůže býti pozůstalá vdova v provozování živnosti omezována ani pozůstalostí ani spoludědici. S tímto názorem však nelze souhlasit. Právo vdovy vésti dále živnost podle § 56, odst. 4 ž. ř. nemá význam v oboru práva soukromého, nýbrž je omezeno jenom na pole živnostenskoprávní, pokud jde o provoz živnosti, k níž zaniklo živnostenské oprávnění úmrtím zůstavitele. Zákon nezamýšlel zmíněným ustanovením určit jakékoliv směrnice, pokud jde o dispoici s podnikem, který zůstavitel provozoval, tedy s majetkovým substrátem, spojeným s provozováním živnosti. Dispoice tohoto druhu spadají výlučně do oboru práva soukromého (srov. rozh. nejvyššího správního soudu z 9. prosince 1927 č. 25800 Boh. 6951). Podnik sám je součástí pozůstalosti a přechází na dědice teprve odevzdáním pozůstalosti (§ 819 obč. zák.).

V projednávaném případě vysvitá ze spisů, že pozůstalost po zemřelém F. D-ovi projednává se na základě zákonné posloupnosti a že k pozůstalosti se přihlásily vdova a dvě dcery zůstavitele. Všem třem dědičkám byla usnesením pozůstalostního soudu ze dne 1. září 1942 a podle potvrzení ze dne 26. října 1942 povolena správa pozůstalosti a její užívání. Do pozůstalosti patří i podnik zůstavitele (živnost a obchod

kloboučnický (t. j. majetkový substrát, tvořící základ provozování živnosti). O tom se koná jako o jiných kusech zůstavitelova majetku pozůstalostní řízení. Pozůstalá vdova je proto ke spolusprávě pozůstalosti a tedy i podniku oprávněna jen v důsledku svého práva dědického. Zda a kdo získal při tom od živnostenského úřadu oprávnění vésti živnost, nepadá na váhu, pokud jde o dispoziční tímto substrátem.

Jde nyní o to, zda a jak může zakročiti pozůstalostní soud, když nekolik zákonných dědiců (správců) nemůže se shodnouti o způsobu vedení správy po odstoupení plnomocníka všech tří dědiček, F. S-a.

Nejvyšší soud se obíral podobnou situací v rozh. č. 10209 Sb. n. s. a zdůraznil v něm, že dědici, jimž byla přenechána správa pozůstalosti, vedou ji pod soudním dozorem; pozůstalostní soud má při tom míti na zřeteli, a to z úřadu, všechny zájmy přicházející v úvahu, tedy nejen zájmy dědiců, nýbrž i případných pozůstalostních věřitelů a jiných osob. Pozůstalostnímu soudu je dbáti i toho, aby správa pozůstalosti netrpěla ani tím, že se dědici, jimž byla přenechána správa pozůstalosti, nemohou dohodnouti o způsobu správy. V takovém případě je pozůstalostní soud, vyžaduje-li to zájem pozůstalosti, oprávněn, aby ustanovil podle obdoby § 836 obč. zák. i jiného správce pozůstalosti nebo určité její samostatné části.

Opatření takové nelze však učiniti bez podstatných důvodů. Navrhovatelky (dcery) takové důvody přednesly; odpůrkyně — vdova — je popřela. Nižší soudy se však těmito okolnostmi nezabývaly a prostředky nabídnuté k jejich osvědčení neprovedly. Bylo proto nutno usnesení obou nižších stolic zrušiti a vrátiti věc soudu první stolice k doplnění řízení a k novému rozhodnutí.

II. K usnesením ze dne 13. června 1944, R IV 364/44 a ze dne 20. června 1944, R IV 378/44:

Se zřetelem k tomuto výsledku dovolacího rekursu ve věci ustanovení správců podniku stala se bezpředmětnými usnesení prvního soudu, jimž byla odmítnuta stížnost pozůstalé vdovy proti usnesení, kterým pozůstalostní soud nařídil okamžitý výkon usnesení ze dne 3. dubna 1944 a učinil další opatření k jeho provedení, stejně jako toto usnesení prvního soudu samotné, a bylo nutno obě tato usnesení spolu s rozhodnutími rekursního soudu zrušiti, aniž bylo třeba se jimi věcně zabývat.

Č. 28.

Pro zápůjčku platí obecná promlčecí lhůta podle § 1478 obč. zák., a to i tehdy, byla-li zápůjčka poskytnuta bankou.

I když byla pohledávka zjištěna v konkursu veřejné společnosti v promlčecí lhůtě podle čl. 146 obč. zák., je přece přípustná žaloba na zaplacení této pohledávky proti bývalému veřejnému společníku.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1945, Rv II 44/45.)

K odst. 1 srovn. rozh. č. 16125 Sb. n. s.

K odst. 2 rozh. č. 18747 Sb. n. s.

Banka »Č.« poskytovala veřejné obchodní společnosti provozované pod firmou »Jan J. a spol.« v P. úvěr. Když firma »Jan J. a spol.« upadla dne 3. března 1930 do konkursu, přihlásila banka »Č.« svoji pohledávku vzniklou z kontokorentu a z eskontu nezaplacených směnec ve třetí třídě věřitelů. Z pohledávky banky »Č.« uznali konkursní správce a za úpadkyni i bývalý její veřejný společník F. částku 2,885.367.20 Kč. Usnesení o zrušení konkursu bylo soudem vydáno dne 30. srpna 1938 a dne 7. září 1938 byla firma »Jan J. a spol.« vymazána z obchodního rejstříku.

Žalobou podanou dne 8. července 1943 domáhá se banka »Č.« na bývalém veřejném společníku veřejné společnosti »Jan J. a spol.« Janu J-ovi zaplacení 200.000 K s přísl., jež jsou částí celkové její pohledávky za firmou »Jan J. a spol.« v částce 2,885.367 Kč 20 h. Žalovaný se hájil mimo jiné tím, že 1. žaloba je nepřipustná, ježto žalobkyně má již proti němu exekuční titul, totiž úřední výpis ze seznamu přihlášek v konkursním řízení a úřední potvrzení, že žalovaný byl veřejným společníkem firmy a může proto žalobkyně bez žaloby a rozsudku přímo proti žalovanému pohledávku exekučně vymáhati; 2. žalobní nárok je podle § 1486, č. 1 obč. zák. promlčen.

První soud vyhověl žalobě. Útraty sporu však navzájem zrušil. Z důvodů: Žalovaný namítá, že podle povahy pohledávky platí v daném případě kratší promlčecí lhůta než pětiletá, totiž tříletá. Ježto jde mezi stranami o úvěr, tedy o zápůjčku a ne o provádění jednání na účet žalovaného jako komitenta, nepadá tento právní poměr pod ustanovení § 1486, č. 1 obč. zák. a platila by obecná lhůta promlčecí, tedy třicetiletá, kdyby nebylo zvláštního ustanovení čl. 146 obč. zák. (komentář Rouček-Sedláček, Klang u § 1486 obč. zák.). V daném případě platí tedy pětiletá promlčecí lhůta, která počala běžeti po 30. srpnu 1938, a ježto žaloba byla podána 8. července 1943, byla podána včas. Námitka žalovaného, že je žalobní nárok nepřipustný a žaloba zmatečná, neobstojí, neboť res není dosud judicata. Soud však zjistil ze spisu E VIII 1597/42 okresního soudu v B., že žalobkyně má v ruce exekuční titul podle § 63 konk. ř., totiž úřední výpis ze seznamu přihlášek v konkursním řízení krajského soudu v P. ze 16. listopadu 1942, zn. sp. K 4/30, a úřední potvrzení téhož soudu z 6. února 1943 a 9. ledna 1943 o tom, že žalovaný byl veřejným společníkem fy »Jan J. a spol.« až do jejího zrušení a že firma byla po skončení konkursu vymazána, že žalobkyně vedla na základě výpisu ze 16. listopadu 1942 exekuci na 200.000 K a že exekuční návrh byl pořadem instancí zamítnut proto, že žalobkyně nepřiložila potvrzení z 9. ledna 1943 a 6. února 1943 k návrhu na povolení exekuce, nýbrž až rekursním soudem. Žalobkyně mohla tudíž exekuční návrh opakovati, aby vyhovoval předpisům § 11 ex. ř., po případě mohla si opatřiti výpis a potvrzení a vésti exekuci již dříve. Námitka žalovaného, že útraty sporu nejsou nutné a účelné, je proto důvodná a proto soud nepřiznal žalobkyni útraty sporu. Ježto však žalovaný nárok žalobkyně neuznal a pustil se do sporu, který prohrál, nepřiznal soud útraty ani jemu.

Odvolačím soudem nevyhověl odvolání žalovaného, přiznal však žalobkyni k jejímu rekursu útraty sporu. Z důvodů: Výpis ze seznamu

příhlášek v konkursu firmy »Jan J. a spol.« je pro žalobkyni bezcenný, neboť na jeho základě nemůže vésti proti žalovanému exekuci. Prohlášení konkursu na jmění firmy »Jan J. a spol.« bylo poznamenáno v obchodním rejstříku dne 3. března 1930. Podle čl. 123, č. 1 obch. zák. zrušuje se obchodní společnost uvalením konkursu na její jmění. Podle § 11 ex. ř. a čl. 146 obch. zák. může býti na základě exekučního titulu, získaného proti veřejné obchodní společnosti, navržena proti jejímu společníku exekuce do pěti roků ode dne, kdy bylo prohlášení konkursu poznamenáno v obchodním rejstříku (srovnej rozh. ze dne 27. července 1905, č. 12.067, uveřejněné v časopise Oesterreichisches Zentralblatt für die juristische Praxis z roku 1906, str. 94). Žalobkyně mohla tedy na základě výpisu ze seznamu přihlášek v konkursu firmy »Jan J. a spol.« navrhnouti exekuci proti žalovanému jen do dne 3. března 1935. Žalovaný ani netvrdil, že byl do dne 3. března 1935 majetný a že exekuce by byla proti němu do toho dne úspěšná, naopak, jak odvolací soud zjišťuje ze spisu E VIII 1597/42 okresního soudu v B., byly v exekuci vedené proti žalovanému dne 5. ledna 1943 zabaveny různé movitosti a na všechny tyto zabavené movitosti vznesla vlastnické nároky manželka žalovaného. Žalobkyně tedy zahájila právem tento spor, aby získala exekuční titul, na jehož základě by mohla po dobu 30 roků vésti exekuci proti žalovanému, až nabude zabavitelného jmění. Ostatně žalobkyně mohla předpokládati, že její pohledávka bude uspokojena v konkursním řízení zahájeném proti firmě »Jan J. a spol.«. Tento konkurs byl ukončen teprve dne 30. srpna 1938 a tehdy již nemohla žalobkyně vésti proti žalovanému exekuci na základě výpisu ze seznamu přihlášek v konkursu firmy »Jan J. a spol.«. Tento spor byl tedy nutný a účelný a patří útraty sporu žalobkyni.

Je však správný názor soudu prvního stolice, že nejde v souzeném případě o rozsouzenou věc. Námitka rei iudicatae je výronem materiální právní moci rozsudku vyneseného ve sporném civilním řízení a je nezávislá na vykonatelnosti. Na př. rozsudek určovací je účasten právní moci a věc jím rozhodnutá nemůže býti mezi týmiž spornými stranami znovu rozhodována, ačkoliv není exekučním titulem, neboť nezní na plnění. Naproti tomu je na př. vykonatelným notářský spis, zřízený podle § 3 zák. č. 75/1871 ř. z. na základě § 1, č. 17 ex. ř., ale není účasten právní moci podle civilního řádu soudního a neodůvodňuje námitku věci rozsouzené. Tak je tomu také při exekučních titulech podle § 63 konk. ř., které přes svou vykonatelnost nejsou rozhodnutími, o něž by bylo lze opřít námitku věci rozsouzené. Civilní řád soudní jedná v souvislosti s touto námitkou všude o rozsudku jako vyvrcholení sporného civilního řízení. Námitka věci rozsouzené je námitkou privilegovanou, která brání opětovnému domáhání se nároku, jenž byl určen nezvratně, ať kladně nebo záporně rozsudkem nabytým formální právní moci. Má-li býti námitka věci rozsouzené úspěšná, předpokládá se totožnost pravoplatně rozřešeného a opakovaného sporu, jak stran konkrétního žalobního nároku, tak stran podmětů. V souzeném případě nejsou ani podměty, ani předmět totožné a nejde tedy o věc rozsouzenou (srovnej §§ 240, odst. 3, §§ 411, 471, č. 6, 475 c. ř. s. Horovo Civilní právo procesní, díl III, str. 91 a násl., str. 887, 1275, Ottovo Studium nového řízení soudního, str. 279, 280).

Nejvyšší soud I. odmítí dovolání žalovaného, pokud směřovalo proti výroku odvolacího soudu o útratách, II. jinak jeho dovolání nevyhověl.

Z d ů v o d ů:

Ad I.

Dovolání z výroku o útratách je vzhledem k ustanovení § 528 c. ř. s. nepřipustné a bylo proto odmítnuto.

Ad II.

Odvolací soud se námitkou rozsouzené rozepře obšírně zabýval, neshledal ji však odůvodněnou. Správnost rozhodnutí o uvedené námitce nelze v dovolacím řízení přezkoumávat, ježto oba nižší soudy rozhodly souhlasně, třeba jen v důvodech, že nejde o věc rozsouzenou, takže jde v tomto směru o souhlasná usnesení (srovnej § 261 c. ř. s.), proti němuž není podle § 528 c. ř. s. opravného prostředku.

V otázce promlčecí lhůty nelze souhlasiti se žalovaným, že zažalovaná pohledávka podléhá tříletému promlčení podle § 1486, č. 1 obč. zák. vzhledem k tomu, že jde o zápůjčku, kterou poskytla banka ve svém obchodním provozu. Zápůjčené peníze musí vypůjčitel považovati hospodářsky stále za cizí majetek, jehož celou hodnotu musí svého času vrátiti. Poskytnutí zápůjčky nelze považovati za takové jednání denního styku, pro které zavedl § 1486 obč. zák. z důvodu účelnosti kratší promlčecí lhůtu. Pro zápůjčku platí obecná promlčecí lhůta § 1478 obč. zák., a to i tehdy, byla-li zápůjčka poskytnuta bankou. Poskytnutí zápůjčky nelze vzhledem k její právní povaze podřaditi pod pojem jinakého plnění v obchodním provozu, jaké má na mysli § 1486, č. 1 obč. zák. Zažalovaná pohledávka není tedy promlčena (srovnej rozh. č. 16125 Sb. n. s.).

Neprávem vytýká žalovaný nesprávné právní posouzení i v otázce nutnosti a účelnosti souzeného sporu. Na základě výpisu ze seznamu přihlášek v konkursu veřejné obchodní společnosti »Jan J. a spol.« mohla žalující strana vésti exekuci proti žalovanému jakožto bývalému veřejnému společníku jen do uplynutí promlčecí lhůty uvedené v čl. 146 obch. zák. (srovnej rozh. č. 9822 Sb. n. s.), t. j. do 30. srpna 1943, kdy uplynulo pět let od pravoplatného ukončení konkursu uvedené obchodní společnosti. Bylo proto pro žalobkyni nutným a účelným zahájit tento spor, ježto na základě příznivého rozsudku bude moci vésti exekuci po dobu 30 let. Této možnosti by bez takového rozsudku neměla.

Č. 29.

Soudní smír, který je jednak smlouvou o uznání práva nabytého vydržením, jednak směnou nemovitostí, vyžaduje ke své platnosti schválení správním úřadem podle vládního nařízení ze dne 9. října 1938, č. 218 ve znění vládního nařízení ze dne 18. prosince 1941, č. 443 Sb.

(Rozh. ze dne 8. ledna 1946, R II 32/45.)

Ve sporu zn. sp. C 54/43 vedeném u okresního soudu v R. uzavřely sporné strany E. O-ová a F. V. soudní smír, v němž souhlasily s tím, aby 1. byl od pozemku č. k. 322 louka, patřícího vlastníku F. V-ovi, zapsaného ve vl. č. 9 poz. kn. kat. úz. U., odepsán díl (označený podle geometrického plánu) ve výměře 8 a 25 m² a sloučen s pozemkem E. O-ové č. k. 329 louka, zapsaným ve vložce č. 8 téže pozemkové knihy a do této vložky zapsán; 2. byl od pozemků č. k. 318/2 role a č. k. 318/1 louka, zapsaných ve vl. č. 8 poz. kn. kat. úz. D. a patřících E. O-ové odděleny díly ve výměře 7 a 59 m² a 66 m² a sloučeny s pozemkem F. V-a č. k. 322 zapsaným ve vl. č. 9 poz. kn. D. a zapsány do této vložky.

Knihovní soud povolil na žádost E. O-ové všechny navrhované změny.

Rekursní soud zamítl k rekursu F. V-a knihovní žádost.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu E. O-ové.

Z důvodů:

Rekursní soud odůvodnil zamítnutí celé knihovní žádosti tím, že právní jednání trpí nedostatkem příslušného schválení ve smyslu vl. nař. č. 218/1938 Sb. Předpisy vl. nař. č. 218/1938 Sb. ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb. vyhovují ustanovení čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb. o obnovení právního pořádku, ježto se ani svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, ani nepatří do skupiny předpisů, které byly z používání naprosto vyloučeny.

Dovolací rekurs, napadající právní závěr rekursního soudu, že knihovní žádost nutno zamítnouti, ježto smír uzavřený mezi stranami dne 20. prosince 1943 u okresního soudu v R. zn. sp. C 54/43 trpí nedostatkem příslušného schválení podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. (ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb.), není opodstatněn. Stěžovatelka dovolává se toho, že v souzené věci nešlo o derivativní nabytí zemědělských nemovitostí, nýbrž o nabytí originální, ježto strany uvedly ve smíru jako právní důvod směny částí pozemků vydržení, a že originální způsob nabytí vlastnictví nepotřebuje ke své platnosti souhlasu okresního úřadu, podobně jako ho nepotřebuje rozsudek o vydržení práva vlastnického. Tento právní názor stěžovatelčin je správný jen pokud se týče směny částí parcel č. k. 322 a 319/2, neboť strany o nich ve smíru prohlásily, že jde o vydržené částice. Navrhovatelka domáhá se však knihovní žádosti též odepsání z vl. č. 8 části vyznačené v knihovní žádosti od parcely č. k. 318/1 a zapsání této části do vl. č. 9. Ve smíru není uvedeno, že jde i v tomto případě o vydrženou částici. Strany se podle smíru také dohodly, že bude zbytek od parcely č. k. 322 přiměřen, pokud vymezený úsek parcely č. k. 322 v přírodě nebude na výměnu dostačovat. V těchto směrech nejde o nabytí originální z důvodu vydržení, nýbrž derivativní. Celkem jde o smlouvu smíšenou, k jejíž platnosti je třeba souhlasu příslušného okresního úřadu. Rekursní soud dospěl proto k správnému závěru, že smír je pro nedostatek úředního schválení podle § 1, odst. 1 vl. nař. č. 218/1938 Sb. neplatný.

Č. 30.

Přijaly-li nižší soudy, třebaš podmíněně, přihlášku dědice povolanoého jen pro případ, že skutečně ustanovený dědic nesplní odkazy uložené mu zůstavitelem v posledním pořízení, přiči se jejich usnesení jasnému a nepochybnému znění § 703 obč. zák. a § 121 nesp. pat.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1946, R I 158/45.)

Posledním pořízením ze dne 12. července 1944 ustanovil zůstavitel A. V. universálním dědicem svého jmění svého syna V. V-a, uloživ mu současně i splnění nařízených odkazů. Pro případ, že by V. V. uložené mu odkazy nesplnil, byl za universálního dědice povolán druhý syn zůstavitelův M. V. Po smrti zůstavitelově podal vedle V. V-a i M. V. výmínečnou dědickou přihlášku, kterou pozůstalostní soud přijal.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti universálního dědice V. V-a, pokud tento brojil proti přijetí podmíněně přihlášky M. V-a. Z důvodů: Pozůstalostní soud musí podle § 125 nesp. pat. přijmouti všechny přihlášky, i sobě odporující. Podle obsahu napadeného usnesení přijal soud přihlášku M. V-a »výmínekově«, což odpovídá jeho přihlášce a ustanovení § 121 nesp. pat.

Nejvyšší soud změnil k dovolacímu rekursu napadené usnesení, jakož i usnesení prvního soudu tak, že odmítl dědickou přihlášku, kterou se přihlásil M. V. k pozůstalosti po svém zemřelém otci A. V-ovi podle posledního pořízení ze dne 12. července 1944 s výhradou inventáře pro případ, že se splní předpoklad, za něhož byl oním posledním pořízením povolán zůstavitelem jako universální dědic k dědictví.

Z důvodů:

O dovolacím rekursu, podaném do potvrzujícího usnesení rekursního soudu, lze rozhodnouti jen v rámci § 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. Z důvodů uvedených v tomto zákonném ustanovení uplatňuje stěžovatel zřejmý rozpor se spisy a nezákonnost.

Podáním ze dne 31. srpna 1944, došlým soudu 1. září 1944 přihlásil se pozůstalý syn M. V. v souhlase s obsahem ústního posledního pořízení zůstavitele A. V-a ze dne 12. července 1944 a zaznamenaném v protokole k pozůstalosti podle této poslední vůle s výhradou inventáře pro případ, že stěžovatel nesplní to, co mu bylo touto poslední vůlí stěžovatelem nařízeno. Přijal-li první soud tuto dědickou přihlášku »výmínekově« a uvedl-li rekursní soud, že to odpovídá dědické přihlášce, jak ji M. V. uvedl ve svém podání, není tento předpoklad v zřejmém rozporu se spisy.

Podle obsahu posledního pořízení ze dne 12. července 1944 byl M. V. povolán za universálního dědice pod výmínkou odkládací, t. j. pro ten případ, že druhý pozůstalý syn V. V. (stěžovatel) nesplní odkazy uložené mu tímto posledním pořízením a že se zruší tak podle obsahu onoho po-

sledního pořízení stěžovatelovo povolání za universálního dědice podle poslední vůle ze dne 14. prosince 1943. Z toho plyne, že pozůstalost není M. V-ovi deferována již smrtí zůstavitelovou, nýbrž bude mu deferována jen, splní-li se uvedená výminka, jak stanoví předpis § 703 obč. zák. Tato výminka dosud podle obsahu dědické přihlášky M. V-a nenastala a jmenovaný není proto ještě dědicem, poněvadž pozůstalost mu není ještě deferována a dědictví mu dosud nenapadlo. Jestliže nižší soudy přijaly jeho dědickou přihlášku, učiněnou »výminkově«, příčí se jejich usnesení jasnému a nepochybnému znění, případně smyslu zákona v ustanovení § 703 obč. zák. a § 121 nesp. pat., jichž mělo být na případ užito (čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. I zák. č. 314/1936 Sb.).

Nezákonnost tu (§ 46, odst. 2 nesp. zák.) vytkl stěžovatel v dovolacím rekursu právem a bylo proto v této části dovolacímu rekursu vyhověno.

Č. 31.

Právo vdovino provozovat zůstavitelovu živnost (§ 56, odst. 4 ž. ř.) nebrání zařazení živnostenského podniku do pozůstalosti, pokud jsou pro ně splněny zákonné podmínky (§§ 97, 104 nesp. pat.).

(Rozh. ze dne 9. ledna 1946, R I 170, 171/45.)

Srovn. rozh. č. 16939 Sb. n. s. I a č. 27 Sb. n. s. II.

V pozůstalostní věci O. H-a, holiče v P., vydal pozůstalostní soud usnesení, v němž do pozůstalosti zařadil mimo jiné i holičský závod zůstavitelův oceněný na 15.000 Kčs.

Rekursní soud nevyhověl v tomto bodě rekursu pozůstalé vdovy a přihlášené dědičky H. H-ové. Z důvodů: Prvnímu soudu třeba přisvědčiti v tom, že do soupisu pozůstalostního jmění třeba zařadit majetkovou hodnotu zůstavitelova holičského závodu, v jehož držení byl zůstavitel v době úmrtí. Stěžovatelka v rekursu zdůrazňuje, že holičský podnik provozuje vdovským právem a že za dnešních poměrů nelze živnost prodati, neboť živnostenského oprávnění nelze vůbec dosíci. Takový podnik je však majetkovou podstatou, jež může být, třeba za určitých podmínek, předmětem právních jednání mezi živými, a z toho plyne, že takový podnik je součástí pozůstalostního jmění (§§ 531, 532 obč. zák.). Mají-li dědicové ručiti i za dluhy takového podniku jako za součást pozůstalostních pasiv, musí mít v poměru svých dědických podílů nárok i na příslušný podíl na všech součástkách jakýchkoliv aktiv pozůstalostních, jež mají nebo mohou mít majetkovou hodnotu. Hodnota holičského závodu není jen jeho zařízení, i když provozování závodu záviselo převážně na osobní činnosti zůstavitelově. To, že holičskou živnost za nynějších poměrů nelze prodati, jak stěžovatelka tvrdí, neznamená, že je bez hodnoty. Ani to, že zůstavitelka provozuje podnik vdovským právem, na věci nic nemění. V § 56 ž. ř. je totiž jen vysloveno, že po smrti živnostníkově může být živnost

dále provozována na základě živnostenského listu svědčícího zemřelému živnostníku na účet vdovy po čas jejího vdovství, a to na pouhé oznámení živnostenskému úřadu. Nebylo účelem předpisu § 56, odst. 4 ž. ř., aby jí byla vydána norma soukromoprávní, nýbrž uvedené ustanovení mělo upravit jen otázku živnostenského oprávnění s hlediska živnostenskopolicejního, tedy veřejnoprávního. Soukromé právo dědické, jak je upravuje občanský zákoník, nemělo tím být změněno. § 56 ž. ř. ve znění novely ze dne 5. února 1907, č. 26 ř. z. obsahuje pravidlo, že každé živnostenské oprávnění zaniká úmrtím oprávněného (§ 56, odst. 1). Jedinou výjimkou je, že pozůstalá vdova nebo nezletilí potomci živnostníka mohou po jeho smrti provozovat živnost dále na jeho živnostenský list, kdežto každý universální nebo singulární nástupce potřebuje nového živnostenského oprávnění. Účelem řečeného předpisu je poskytnouti vdově (nezletilcům) možnost další existence i tehdy, když nemohou splnit potřebné osobní náležitosti. Nelze proto usuzovati, že by jí zákon zamýšlel dáti nějaké směrnice, pokud jde o dispozice s podnikem zemřelého, t. j. s majetkovým substrátem spojeným s provozováním živnosti. Dispozice takového druhu patří výhradně do oboru práva soukromého (srov. rozh. č. 16371 Sb. n. s.). Při zjišťování obecné hodnoty závodu je pak přihlížeti nejen k souhrnu věcí a práv k němu patřících, nýbrž i k hospodářskému celku, vzniklému organickým spojením těchto částí, při čemž obecnou hodnotu závodu spoluurčují i jeho poměry, samy o sobě jinak neocenitelné, jako je pověst, umístění, okruh zákazníků (srov. rozh. č. 12420 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu pozůstalé vdovy.

Z důvodů:

Není nezákonností, jestliže byla do pozůstalostního soupisu zařazena mezi aktiva pozůstalosti hodnota holičské živnosti, kterou provozoval zůstavitel. Tomu nebrání jasné a nepochybné znění nebo smysl § 56, odst. 4 ž. ř., jak se domnívá stěžovatelka. Vdovské právo upravené řečeným zákonným předpisem je totiž výlučně výronem práva veřejného, které nikterak neupravuje poměry mezi dědici, do poměrů těchto nezasahuje a o osudu živnostenského podniku, samého jako majetkové jednotky nerozhoduje. Poskytuje-li živnostenský řád vdově po zůstaviteli oprávnění vdovským právem provozovat jeho živnost, neposkytl jí podle toho již i podnik samotný, zejména ne snad ve formě přednostního odkazu. Zda se podnik skutečně dostane vdově, jež hodlá vésti dál právem vdovským, záleží na výsledku pozůstalostního řízení závislém na okolnostech případu. Z uvedeného plyne, že podnik je součástí zůstavitelova jmění, patřícího do pozůstalosti (§§ 531, 532 obč. zák.), je předmětem pozůstalostního řízení a nutno jej (jeho hodnotu) zařadit do pozůstalostního soupisu, jsou-li tu podmínky §§ 97, 104 nesp. pat. a to, jak se stalo i v souzeném případě, hodnotou, jakou měl ke dni úmrtí zůstavitele, i když pozůstalá vdova uplatnila své právo podle § 56 odst. 4 ž. ř.

Č. 32.

»jinými místnostmi« ve smyslu § 1 vládního nařízení ze dne 26. června 1941, č. 248 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi se rozumí i místnosti, jež nejsou právě částí bytu nebo jež nejsou potřebné pro provoz živnosti, na př. garáž pronajatá samostatnou nájemní smlouvou.

(Rozh. ze dne 9. ledna 1946, Rv II 99/45.)

Srov. rozh. č. 18758 Sb. n. s.

Dne 28. listopadu 1944 obdržel nájemce garáže A. P. od pronajímatele B. N-a výpověď ke dni 3. prosince 1944. Proti této výpovědi podal A. P. včas námítky, v nichž uvedl mimo jiné, že garáž je součástí bytu a proto prý se i na ni vztahuje zákon o ochraně nájemníků, a navrhl zrušení dané výpovědi.

První soud ponechal výpověď v právní účinnosti; k otázce, zda garáž podléhá ustanovením zákona o ochraně nájemníků, uvedl v důvodech: Ze svědecké výpovědi O. N-ové se zjišťuje, že žalobce je vlastníkem domu, v němž má žalovaný pronajatu garáž. Byt nemá žalovaný od žalobce pronajat. Zákon o ochraně nájemníků mluví v § 1, odst. 1 výslovně o bytech a jen v § 1, odst. 2, č. 14 až 16 mluví o provozovnách. S hlediska těchto ustanovení by se tudíž žalovaný nemohl dovolávat ochrany zák. č. 44/1928 Sb. v příčině garáže, poněvadž nejde o byt ani o provozovnu, ježto ani netvrdí, že by garáž byla provozovnou nějakého jeho výdělečného podniku. Ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. mluví o tom, že zákon na ochranu nájemníků platí, není-li stanoveno jinak, pro výpovědi všech nájemních a podnájemních smluv o bytech, částech bytu, nebo o jiných místnostech, jakož i pro výpovědi pachtovních smluv o provozování živnosti v najatých místnostech. Než ani podle tohoto ustanovení nelze mít za to, že by garáž byla chráněna podle uvedeného vládního nařízení, když nejde o provozovnu. Tendence zákona na ochranu nájemníků směřuje zřejmě k tomu, aby chránila nejdůležitější existenční statky lidí, totiž byt, pokud se týče místnosti, v nichž nájemce provozuje svou živnost a které jsou nezbytnou podmínkou jeho výdělku. O nic takového v tomto případě nejde a proto soud dochází k závěru, že garáž, i když jde o místnost, na niž se podle § 1 cit. vl. nař. předpisy ochrany nájemníků mohou vztahovati, nepodléhá ochraně nájemníků a že je proto volně vypověditelná.

Odvolací soud změnil k odvolání žalovaného napadený rozsudek a zrušil výpověď ze dne 28. listopadu 1944. Z důvodů: Odvolání je důvodné, pokud napadá právní názor prvního soudu, že najatá místnost (garáž) nepodléhá ustanovením zákona o ochraně nájemníků, a že lze proto dáti z této místnosti výpověď bez svolení soudu, jehož je jinak podle zákona o ochraně nájemníků k výpovědi nutně třeba. Napadený rozsudek zjistil, že žalovaný má najatý byt v domě třetí osoby, kdežto v domě žalobcově má najatu pouze garáž, v níž má uloženo auto na špalcích mimo provoz. Na základě toho uvážil první soud, že pronajatá místnost není ani

bytem, ani provozovnou žalovaného, a že proto nepodléhá ustanovením zákona o ochraně nájemníků ani podle § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. Odvolací soud se dříve, než rozhodl věcně o těchto výtkách žalovaného, zabýval předběžnou otázkou, zda je možno i nadále použití tohoto ustanovení, vydaného za doby nesvobody (čl. 1, odst. 2, čl. 2, odst. 1, čl. 3 úst. dekr. pres. republiky ze dne 3. srpna 1944). Podle čl. 2, odst. 1 cit. dekr. je zcela na přechodnou dobu nadále používati předpisů vydaných za doby nesvobody, avšak jen těch, které se svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy. Uvažuje-li se s tohoto hlediska o ustanovení, o něž byl opřen napadený rozsudek, nutno vysloviti, že tohoto ustanovení lze přechodně i nadále použiti. Toto ustanovení bylo totiž vyvoláno v důsledku změněných poměrů ve válce a vzhledem k těmto poměrům (v daném případě k poměrům v bytovém hospodářství) a snažilo se zjednatí stabilitu nájmu u všech pronajatých místností. Stanovilo proto, že nájemní poměr v příčině těchto místností lze zrušiti v každém případě pouze s předchozím svolením soudu. Z těchto důvodů je odvolací soud názoru, že ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. zůstává prozatím v platnosti. V tomto ustanovení se praví, že zákon č. 44/1928 Sb. platí pro výpovědi všech nájemních nebo podnájemních smluv o bytech, částech bytů, nebo o jiných místnostech. Mluví-li se tu nejen o bytech a částech bytů, nýbrž i o jiných místnostech, je zřejmo, že oněmi jinými místnostmi se nemíní snad jen příslušenství bytů, které je přece součástí bytu, nýbrž že je tím míněna každá jiná místnost než byt nebo jeho část. Takovou místností je nepochybně garáž, která, jak je tomu v daném případě, byla pronajata samostatnou nájemní smlouvou. Z ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. nelze vyčíst, že by taková jiná místnost, která není bytem nebo jeho částí, musila, aby spadala pod ochranu nájemníků, sloužiti k účelům bydlení nebo k účelům výdělečné činnosti jako provozovna. Odvolací soud je proto názoru, že napadený rozsudek vyložil po právní stránce nesprávně citované ustanovení, a naopak v souhlase se slovním zněním ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. považuje odvolací soud i pronajatou garáž za místnost, u níž nelze zrušiti nájemní smlouvu prostou výpovědí bez předchozího soudního svolení. Proto je mimosoudní výpověď, kterou dal žalobce žalovanému dopisem ze dne 28. listopadu 1944, nepřípustná a bylo jí prohlášiti za neúčinnou a zrušiti ji.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb., kterého možno, jak již odvodnil odvolací soud, použití přesto, že bylo vydáno v době nesvobody, nelze vykládati tak, že by »jinými místnostmi« bylo rozuměti jen místnosti, které jsou částí bytu, nebo potřebné pro provoz živnosti. Slovné znění zákona takovému výkladu nenasvědčuje, účelem vládního nařízení bylo pak mimo jiné i rozšíření ochrany na nájemní poměry týkající se jiných nájemních objektů než bytů a provozoven. Odvolací soud posoudil proto věc po právní stránce správně a dovolání uplatňující dovolací důvod podle § 503, č. 4 c. ř. s. není odůvodněno.

Č. 33.

Zavázal-li se otec smírem poskytovat svým několika dětem jednotnou peněžitou částku na výživném, není v případě, že se jedno z oprávněných dětí domáhá částky, která na ně poměrně připadá podle počtu oprávněných, určitosti exekučního titulu na újmu, že částka výživného nebyla ve smíru stanovena pro každého z oprávněných zvláště.

(Rozh. ze dne 11. ledna 1946, R I 99/45.)

Srov. rozh. č. 18501 Sb. n. s.

Vykonatelným smírem okresního soudu v P., zn. sp. Nc III 1114/31, zavázal se J. P. platit na výživném na své manželské děti O. J. a S. P-ovy měsíčně částku 300 Kč počínaje dnem 1. března 1931.

Dne 6. března 1945 navrhla nezl. S. P-ová (jedno z dětí), zastoupená mateřskou opatrovnící B. P-ovou, jednak uhrazovací exekuci na plat dlužníkův pro svůj alimentární nárok 100 K měsíčně za dobu od 1. března 1931 do 1. března 1945, jednak zajišťovací exekuci pro částky splatné v době od 1. dubna 1945 do 31. března 1946.

Prvý soud exekuci povolil, ponechav dlužníku ve smyslu předpisu nařízení o zabavení mzdy určitou částku volnou.

Rekursní soud zamítl k rekursu povinného exekuční návrh. Z důvodů: Stěžovatel vytýká v rekursu především, že soudní smír, sjednaný u okresního soudu v P. a opatrovnícky schválený usnesením téhož okresního soudu z 24. července 1931, zn. sp. Nc III 1114/31, na jehož podkladě byla vymáhající straně povolena exekuce pro výživné po 100 K měsíčně, neopodstatňuje exekuční nárok, ježto ze smíru, jímž se povinný zavázal platit na výživném pro své děti O., J. a S. P-ovy 300 K měsíčně, naprosto nevyplývá, že by se byl dlužník zavázal platit na každé z jmenovaných dětí částku 100 K měsíčně, jak vymáhající strana uplatňuje ve svém návrhu na povolení exekuce. Tato výtka je důvodná. Je nezbytným předpokladem pro povolení exekuce, aby plnění, jež vymáhající věřitel vymáhá, bylo mu přiznáno vykonatelným exekučním titulem. To plyne z § 7 ex. ř., podle něhož smí býti exekuce povolena, lze-li z exekučního titulu seznati předmět a objem plnění neb opominutí. V tomto směru neplatí výjimka ani ve prospěch nezletilců. Uvedeným soudním smírem, jehož se vymáhající věřitelka dovolává jako exekučního titulu, zavázal se povinný platit částku 300 K měsíčně na výživu svých dětí, aniž bylo stanoveno, kolik z uvedené částky na to které dítě připadá, a není tedy z tohoto exekučního titulu zřejmo, že na vymáhající věřitelku nezl. S. P-ovou připadá z oněch 300 K právě částka 100 K měsíčně, kterou vymáhá. Prvý soud jako soud povolující exekuci, jež se může při rozhodování o předmětu a objemu vymáhaného plnění řídit jen exekučním titulem, nebyl povolán k tomu, aby i tuto otázku řešil při povolení exekuce, a měl tudíž exekuční návrh vymáhající strany již pro nedostatek náležitostí § 7 ex. ř.

v celém rozsahu zamítnouti, což právem stěžovatel v rekursu vytýká (srov. rozh. č. 18501 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu vymáhající věřitelky napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu nové rozhodnutí.

Důvody:

Rekursní soud vyhověl rekursu dlužníkovu a exekuční návrh vymáhající věřitelky zamítl podle ustanovení § 7, odst. 1 ex. ř. Z exekučního titulu — smíru ze dne 24. července 1931 zn. sp. Nc III 1114/31 okresního soudu v P. — není prý zřejmo, že z částky 300 Kčs výživného měsíčně, k němuž se povinný v exekučním titulu zavázal ve prospěch svých nezletilých dětí O., J. a S. P-ových, připadá na vymáhající věřitelku právě vymáhaná částka 100 Kčs měsíčně.

S tímto názorem nelze souhlasiti. Určitosti smíru zn. sp. Nc III 1114/31 okresního soudu v P. jako exekučního titulu (§ 7, odst. 1 ex. ř.) nepřekáží, že částka výživného nebyla ve smíru stanovena pro každého ze tří nezletilců jednotlivě určitou částkou. Nárok každého z nich činí totiž za tohoto stavu rovný díl, t. j. $\frac{1}{3}$ celkového plnění dlužníkovu, neboť závazek dlužníkův ze smíru spočívá v dělitelném plnění a nárok každého z oprávněných nutno proto posouditi podle § 889 obč. zák., neboť nejde podle smíru o společný nárok zákonně jinak upravený.

Vymáhající věřitelka je tedy podle smíru, o který opírá svoji exekuční žádost, oprávněna vymáhati na povinném částku 100 Kčs měsíčně, t. j. podíl, který na ni podle § 889 obč. zák. připadá z celkového závazku dlužníkovu. Tak si nepočínala vymáhající věřitelka v případě řešeném v rozh. č. 18501 Sb. n. s. a rozhodnutí v souzené věci nemohlo proto býti shodné s uvedeným rozhodnutím.

Rekursní soud se vzhledem k svému názoru nezabýval dalšími výtkami rekursu proti povolujícímu usnesení soudu první stolice. Zrušil proto dovolací soud rozhodnutí rekursního soudu za tím účelem, aby se rekursní soud v novém rozhodnutí ještě vypořádal s dalšími výtками rekursu.

Č. 34.

Podnikatel stavebního díla (přestavby nádraží), jenž si nezískal u stavebníka dostatečné informace o povaze terénu a porušil proto podzemní kabel, odpovídá za veškerou tím způsobenou škodu.

(Rozh. ze dne 15. ledna 1946, Rv I 6/45.)

N-ské elektrárny, akc. spol. v N. položily někdy v r. 1912 přes pozemek nádraží v S. kabel o napětí 15.000 V. Prot. firma »S.« byla železniční správou pověřena pracemi na přestavbě nádraží v S. Při výkopech za této přestavby se přicházelo na trubky, zakreslené v zadávacích plánech. Při výkopu pro kanalisaci sloužící k odvodnění nového nástupiště byl odkryt

zmíněný kabel a kopáč firmy »S.« pracující za vedení políra J. F-a profizl dne 5. února 1943 tento kabel.

Ve sporu, o který tu jde, domáhají se n-ské elektrárny, akc. spol. v N. na prot. firmě »S.« náhrady škody v částce 71.411 K 30 h tvrdíce, že profiznutí kabelu mělo za následek přepálení v místě řezu, proražení kabelové koncovky v rozvodně elektrárny v S., poškození vypínače a přerušení do-
dávky proudu. Žalovaná strana se bránila mimo jiné tím, že kabel žalob-
kynin nebyl v plánech S-ského nádraží zakreslen.

Prv ý s o u d, zamítnuv námitku nepřipustnosti pořadu práva, uznal žalobní nárok polovinou po právu.

O d v o l a c í s o u d zamítl odvolání žalovaného, pokud vytýkalo zma-
tečnost podle § 477, č. 6 c. ř. s., jinak nevyhověl odvolání žádné ze stran.
Z d ů v o d ů: K odvolání žalované bylo zjištěno, že žalovaná strana při
svých pracích na nádraží přicházela již dříve na trubky i na slaboproudné
kabely nádražní, a že vždy někdo od žalované si vyžadoval od staveb-
ního dozorce ing. Ž-a, či traťmistra Ž-a potřebné příkazy. I když nebyly
v plánech odevzdaných žalované straně kabely zakresleny, třeba přece
schváliti názor soudy prvé stolice, že samovolné profiznutí neznámé roury
či kabelu způsobem, který byl s to přivoditi dělnictvu nebezpečí života či
přivoditi jinak škodu, není přípustno, a že takovým postupem může býti
způsobena škoda. Neučinil-li tedy polír F. příslušná a nutná opatření, ne-
přesvědčil-li se, o jakou rouru jde, a nedotázal-li se ani na nutné dispo-
sice, je zřejmo, že šlo u tohoto stavebního mistra při výkopu kanalisace,
tedy síly odborné s bohatou zkušeností (60letý), o takový případ bezšta-
rostnosti, lehkomyšlnosti a přímo trestuhodné neomluvitelné nedbalosti, že
ho sluší považovati za osobu nezdatnou. Ani kdyby bylo pravda, že F.
nedal příkaz k přeriznutí, ani tehdy by nebyla žalovaná strana exkulpo-
vána, neboť z toho, že přes to kabel byl naříznut, bylo by patrné, že ža-
lovaná nedbala o řádný dohled na práci, že neučinila opatření, aby nebyla
ohrožena bezpečnost dělníků a majetku. Názor žalované odvolatelky, že
ojedinelý případ nestačí, aby byl někdo pokládán za nezdatného, nelze
sdílet. Nezdatnost může býti prokázána i okolnostmi, doprovázejícími i jen
jedinou nehodu. Kromě způsobilosti předpokládá zdatnost svědomitost, spo-
jenou s nejlepší vůlí uplatniti schopné síly a svědomitě vynaložiti píli a
dbalost. Zaměstnanec, který vědomě jednal nesevědomitě a nedbale, není
zdatnou osobou, ani šlo-li o ojedinelý případ. Případ v souzené věci byl
takového rázu, že sám o sobě prozrazuje nedostatek mravní spolehlivosti
a nezpůsobilost k svěřené práci. Žalovaná strana za tento nedostatek ručí
podle § 1315 obč. zák.

K odvolání strany žalující:

V ý k u právní mylnosti rozvádí odvolatelka tak, že prý její opominutí
nelze považovati za bezprávné, neboť nebylo prý její povinností upozor-
ňovati někoho na kabelové vedení, ježto nebyla sama poučena o potřebě
zachování nějaké zvýšené opatrnosti. Poukazuje-li žalobkyně ve svém od-
volání k tomu, že má své elektrovedné kabely a vedení položeny na území
zaujímajícím více než jednu třetinu Čech, pak tím více možno a dlužno

u ni předpokládati, že při práci jí svěřené si musila býti dobře vědoma ohře-
žení bezpečnosti lidské i majetku, nebude-li učiněno zadost všem opatře-
ním, která vyžaduje normální opatrnost. To se s její strany nestalo, ač se
tak státi mohlo a mělo. Ona jako firma odborná byla povinna dohledem,
aby elektrovední vedení, tedy zařízení nebezpečné, jak je obecně známo,
nikoho nemohlo ohroziti. Nešlo o abnormální lidskou pozornost, nýbrž
o běžnou opatrnost, diktovanou nebezpečným zařízením při napětí 15.000 V.
Neučinila-li potřebná opatření, spoluzavinila i ona svoji škodu. Je tudíž
úsudek prvního soudu, že i žalující strana nese přibližně stejnou vinu na
škodě jako žalovaná správný a je podepřen ustanovením § 1304 obč. zák.

Nejvyšší s o u d nevyhověl dovolání žalované, změnil však k do-
volání žalující strany oba rozsudky nižších soudů tak, že žalobní nárok
na náhradu škody je celý důvodem po právu.

Z d ů v o d ů:

O d v o l a c í s o u d posoudil, pokud jde o žalovanou stranu hledíc ke zjiště-
nému skutkovému stavu a § 1315 obč. zák. věc správně po stránce právní
a musilo proto toto dovolání zůstatí bez úspěchu.

Nelze však souhlasiti s právním názorem nižších soudů, že žalující
strana měla bez vyčkání nějakých zpráv z vlastní iniciativy učiniti nějaká
opatření, při nejmenším upozorniti žalovanou, aby zmenšila každé možné
ohrožení kabelu. Naopak na žalované straně jakožto podnikatelce stavby
bylo, aby se před zahájením vykopávacích prací náležitě informovala o stavu
a povaze terénu, na němž stavba měla býti prováděna, a když nezískala
dostatečné informace u stavebníka, mohla se obrátiiti přímo na stranu ža-
lující. To tím více, když šlo o přestavbu velkého nádraží, kde se s elektric-
kým vedením musili počítati. Žalující strana mohla důvodně předpokládati,
že žalovaná strana jako odborná firma bude si takto počínati a tudíž nelze
jí klásti za vinu, že ona zanedbala potřebnou opatrnost.

Neposoudily tudíž nižší soudy věc správně po stránce právní, když
uznaly také na spoluvinu žalující strany na škodné události a bylo proto
opodstatněnému dovolání žalující strany vyhověti a rozhodnouti jak se
stalo.

Č. 35.

Dědický podíl přirůstá ostatním testamentárním dědicům i tehdy, jest-
líže dědic nenastoupí dědictví z toho důvodu, že jeho ustanovení dědicem
je neplatné.

Ten, jemuž by nepřipadlo pozůstalostní jmění odevzdané testamentár-
nímu dědici ani tehdy, kdyby byla poslední vůle, podle níž byla pozůsta-
lost projednána, uznána za neplatnou, není oprávněn k žalobě podle § 823
obč. zák.

(Rozh. ze dne 16. ledna 1946, Rv II 219/44.)

Dne 8. září 1942 zemřel P. P., zanechav poslední vůli ze dne 23. srpna 1942, v níž ustanovil dědičkami veškerého svého nemovitého majetku své neteře M. A-ovou a A. C-ovou. Majetek však měl dědičkám připadnouti až po smrti P-ovy manželky F. P-ové, již bylo zřízeno právo užívati majetku až na louku »N.«, kterou oběma dědičkám odkázal přímo. F. P-ová uznala platnost této poslední vůle. Na jejím základě bylo provedeno pozůstalostní řízení a vydána dne 2. listopadu 1942 odevzdací listina, podle níž obdržely M. A-ová a A. C-ová rovným dílem veškerou nemovitou pozůstalost. Pro F. P-ovou bylo vloženo doživotní a bezplatné užívací právo s výjimkou louky »N.«. Poslední vůli, kterou psala třetí osoba a zůstavitel ji jen vlastnoručně podepsal, podepsaly jako svědkyně L. S-ová, A. R-ová a A. G-ová.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se F. P-ová na M. A-ové a A. C-ové, aby byly žalované uznány povinnými vydati žalobkyni každá po ideální čtvrtině nemovitostí nabytých odevzdací listinou ze dne 2. listopadu 1942. Žalobní nárok opírá žalobkyně o relativní neplatnost zůstavitelova testamentu vyvozanou z toho, že svědkyně L. S-ová je dcerou žalované dědičky A. C-ové a že tudíž byla, pokud jde o tuto dědičku, nezpůsobilým svědkem. O této skutečnosti se prý žalobkyně dověděla teprve dodatečně a k uznání platnosti testamentu byla svedena nepravdivými údaji žalovaných o příbuzenských poměrech svědkyně L. S-ové. Podle svého zákonného práva má prý nárok na polovinu pozůstalosti.

Prvý soud uznal žalovanou A. C-ovou povinnou vydati žalobkyni jednu ideální čtvrtinu pozůstalosti; proti M. A-ové žalobu zamítl.

Odvolací soud zamítl k odvolání žalované A. C-ové vůbec žalobu. V důvodech uvedl odvolací soud mimo jiné: Prvý soud posoudil nesprávně otázku namítané akrescence. Právnem usuzuje odvolatelka, že ani kdyby žalobkyně nebyla uznala za platnou poslední vůli, nebyla by oprávněna ze zákona se domáhati vydání polovice, pokud se týče čtvrtiny pozůstalostních nemovitostí. O osudu pozůstalostního majetku rozhoduje především vyslovená vůle zůstavitelova. Bylo-li povoláno zůstavitelem k dědictví více dědiců bez určitého podílu aneb všeobecným výrazem znamenajícím rovné podělení a některý z dědiců nemůže aneb nechce svého dědičského práva užívati, přichází v úvahu ustanovení § 560 obč. zák., podle něhož přibude uvolněný podíl ostatním ustanoveným dědicům. Takto povolání dědicové tvoří společenstvo, v němž se podíly jednotlivých společníků utváří podle počtu dědiců. Odpadne-li některý ze společníků tím, že se stane nezpůsobilým k dědění před napadnutím pozůstalosti, přirůstá takto uvolněná část, není-li z poslední vůle nic jiného patrné, zbývajícím dědicům povolaným k témuž celku. Nenastává tudíž v takovém případě povolání dědiců podle zákona, zvláště když, jak je tomu v daném případě, je z poslední vůle patrné, že zůstavitel chtěl žalobkyni vyloučiti z dědění svého nemovitého majetku a že ji chtěl omeziti pouze na jeho užívání. Kdyby tudíž žalobkyně nebyla uznala testament za platný a kdyby v důsledku toho žalovaná A. C-ová dědictví podle testamentu nenabyla, byl by díl pozůstalosti takto uvolněný připadl spolužalované testamentární dě-

dičce M. A-ové, vzhledem k tomu, že obě dědičky byly povolány k pozůstalosti bez určení dědičského podílu a žalovaná C-ová v době dědičského nápadu nebyla způsobilou k dědění v důsledku relativní neplatnosti poslední vůle. S opačným názorem prvního soudu nelze souhlasiti. Při posuzování otázky akrescence je nerozhodné, že žalovaná C-ová pozůstalosti již nabyta, vždyť žalobkyně svůj nárok opírá o to, že se toto nabytí stalo neprávem v důsledku jejího omylu, že tedy žalovaná po právu dědití neměla a nemohla, a žádá, aby žalovaná jí vydala, co takto neprávem drží. Ježto tedy o osudu uprázdněného dědičského podílu rozhoduje v první řadě vůle zůstavitelova a ježto, pokud není zřejma jiná jeho vůle a nemá-li nastati substituce aneb transmise, nastává akrescence, která předchází zákonné posloupnosti, nebylo lze ani z tohoto důvodu vyhověti žalobě, neboť žalobkyně nedokázala, že by jí byla pozůstalost ze zákona deferována, naopak podle zřejmé vůle testátora měla býti z dědění pozůstalostních nemovitostí vyloučena.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z důvodů:

Z důvodů vhodnosti nutno přezkoumati nejprve právní názor odvolacího soudu v otázce akrescence, neboť důvody odvolacího soudu stačí tu samy k zamítnutí žaloby a nebude potřeba zabývat se ostatními výtkami dovolání. Dovolatelka vytýká odvolacímu soudu, že neměl usuzovati podle toho, co by se stalo, kdyby byla prokázána neplatnost poslední vůle při projednání pozůstalosti, nýbrž měl prý vycházeti ze skutečnosti, že žalovaná nabyta na základě neplatné poslední vůle majetek, jehož nabytí neměla. Výtka je lichá, neboť odvolací soud tuto skutečnost zřejmě neopominul, právem však uvažoval o tom, zda je to žalobkyně, které by příslušelo pro případ relativní neplatnosti poslední vůle »lepší dědičné právo«, než je právo žalované, neboť žaloba podle § 823 obč. zák. přísluší jen dědici, pokud se týče spoludědici. V tom směru dospěl však odvolací soud správně k závěru, že i pro případ neplatnosti poslední vůle nebyla by to žalobkyně, které by připadlo pozůstalostní jmění, odevzdané žalované, nýbrž druhá testamentární dědička, která byla platně povolána k dědictví bez určení podílu. Podle § 560 obč. zák. přibude uvolněný díl ostatním dědicům, když některý z dědiců svého práva nemůže nebo nechce užiti, a to bez zvláštního přihlášení. Pod toto ustanovení zákona spadá i případ, kdy dědic nenastoupí dědictví z toho důvodu, že jeho ustanovení dědicem je neplatné. Posoudil proto odvolací soud věc po stránce právní správně, když žalobu zamítl již z toho důvodu, t. j. proto, že dovolatelka nemůže být podle stavu věci považována za dědičku, pokud se týče spoludědičku pozůstalosti po P. P-ovi, a dovolání nebylo proto vyhověno, aniž bylo třeba se zabývatí dalšími jeho vývody.

Č. 36.

Je-li rekurs nepřipustný již podle ustanovení exekučního řádu, není rekursní soud oprávněn připustit jej pro zásadní význam právní otázky podle § 11 vládního nařízení ze dne 26. srpna 1944, č. 183 Sb.

(Rozh. ze dne 18. ledna 1946, R II 55/45.)

V exekuční věci vymáhajícího věřitele Československého státu, zastoupeného berním úřadem v F. proti A. S-ovi v F. navrhl vymáhající věřitel dne 20. července 1945 pod zn. sp. E 20/45, aby na dlužníkově nemovitosti zapsané ve vl. č. 31 kat. úz. F. bylo vloženo podle výkazu nedoplatek berního úřadu v F. právo zástavní k vydobytí vykonatelné berní pohledávky 129.320 K.

Prvý soud exekuci povolil.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti dlužníkovra národního správce, vyhradil však podle § 11 vl. nař. č. 183/1944 Sb. dovolací rekurs. Z důvodů: Jestliže stěžovatel i v rekursu připouští, že je národním správcem domu č. 31 v F., nelze tvrdit, že mu bylo usnesení o povolení exekuce doručeno nezákonně. Povinný A. S. je nepochybně jako Němec osobou státně nespolehlivou a proto byl jeho majetek dán podle § 2 dekr. pres. republiky č. 5/1945 Sb. pod národní správu. Podle § 21 cit. dekr. spravuje národní správce majetek daný pod národní správu a je oprávněn a povinen učinit všechna opatření, jichž je v řádné správě zapotřebí. Naproti tomu dosavadní majitelé, držitelé a správci majetků daných pod národní správu, jsou povinni zdržet se jakéhokoliv zásahu do jednání národních správců podle § 20, odst. 2 cit. dekr. a nebylo lze proto napadené usnesení doručit povinnému a nebylo tudíž ani nutno zřizovat mu opatrovníka k věci. Při povolení exekuce nuceným zřízením práva zástavního nutno pak zkoumat, zda je návrh podložen řádným exekučním titulem a zda je nemovitost knihovně připsána povinnému. Poněvadž tyto předpoklady stěžovatel ani v rekursu nenapadá, povolil první soud právem navrženou exekuci. Stal-li se knihovní převod nemovitostí na povinného právem čili nic nelze v rekursu řešit. Podle § 24 cit. dekr. je dřívější vlastník, pokud se týče jeho dědic, oprávněn, pozbyl-li majetku v době nespolehlivosti národní, politické neb rasové persekce, žádat, aby byl majetek vyňat z národní správy a ihned mu vrácen, šlo-li o majetkový převod neplatný podle § 1 cit. dekr. Stěžovatel však netvrdí, že by se to již stalo.

Do tohoto rozhodnutí připouští se rekurs k nejvyššímu soudu pro zásadní význam právní otázky, která byla řešena (§ 11 nař. č. 183/1944 Sb.). O vl. nař. č. 183/1944 Sb. má rekursní soud ve smyslu vyhlášky ministra vnitra ze dne 27. července 1945 o platnosti ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku č. 30 Sb. za to, že se ustanovení čl. V č. 183/1944 Sb. vydané v době nespolehlivosti nepříčí svým obsahem znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, a že je lze považovat za součást československého právního řádu.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs dlužníkovra národního správce.

Důvody:

Jde o dovolací rekurs proti potvrzujícímu usnesení rekursního soudu ve věci exekuční, který je podle § 78 ex. ř. a § 526 c. ř. s. nepřipustný. Na tom nemůže nic měnit okolnost, že rekursní soud v napadeném usnesení podle čl. V § 11 nař. č. 183/1944 Sb. připustil rekurs pro zásadní význam právní otázky, která se má řešit. Uvedený předpis, směřující k »zjednodušení« v občanském soudnictví, změnil v čl. V exekuční řád jen potud, že dále omezil možnost podání opravných prostředků, připojiv k dosavadním případům nepřipustnosti rekursu ještě další. Stanoví-li proto uvedené nařízení v čl. V, § 11, že rekursy proti rozhodnutím soudů druhé instance v exekučním řízení jsou vůbec přípustné jen tehdy, když rekursní soud rekurs zásadně připustí pro zásadní význam právní otázky, která se má řešit, vztahuje se to jen na případy, kde rekurs je jinak přípustný. Je-li rekurs již podle ustanovení exekučního řádu — a tato ustanovení zůstala citovaným nařízením nedotčena — vůbec nepřipustný, není místa pro úvahu rekursního soudu podle čl. V, § 11 cit. nař. a rekursní soud nemůže připustit rekurs pro zásadní význam právní otázky, která se má řešit. Učinil-li tak přece, je tato výhrada nezákonná a nemůže být závazná pro nejvyšší soud při řešení otázky přípustnosti rekursu. Výhrada je proto bezúčinná i v souzené věci, kde dovolací rekurs, jak již řečeno, je nepřipustný podle § 78 ex. ř. a § 528 c. ř. s. Bylo jej proto odmítnouti.

Č. 37.

Promlčením nároku z jeho původního zvláštního právního důvodu pomíjí žalobní právo vůbec a nelze žalovat ani z jiného obecného a širšího právního důvodu promlčujícího se v delší promlčecí lhůtě.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1946, Rv I 835/44.)

M. B. byl v letech 1928 až 1940 zaměstnán jako technická pomocná síla ve smyslu zákona o silničním fondu u zemského úřadu v Praze. V letech 1928 až 1934 byl přidělen technickému oddělení okresního úřadu v L. Za cesty konané při dozoru nad silničními stavbami, při nichž používal vlastního motocyklu, předložil cestovní účty (cestovní deníky); v nichž však nebyly účtovány náklady na používání vlastního motocyklu. V žádosti z 15. února 1935 žádal žalobce u zemského úřadu v Praze o náhradu nákladů vzniklých mu při používání motocyklu v letech 1931 až 1934, t. j. nákladů na pohonné látky a motocykl, v částce 24.060 K. Tato žádost B-ova byla zamítnuta výměrem zemského úřadu ze dne 11. července 1935.

Ve sporu, o který tu jde, zahájeném v r. 1943, domáhal se žalobce na t. zv. protektorátu Čechy a Morava zastoupeném finanční prokuraturou v Praze zaplacení 26.940 K a tvrdil, že na příkaz svých nadřízených,

inspektora K-a a Ing. H-a, pracoval až do 11 hodin v kanceláři, pak teprve prováděl dozor na přidělených mu silničních úsecích; bylo proto vyloučeno, aby dosáhl těchto úseků hromadnými dopravními prostředky. Nadřízení prý žalobce ujišťovali, že mu bude nahrazen náklad spojený s používáním jeho vlastního motocyklu.

Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Předeslati je, že označení žalované strany z »Protektorát Čechy a Morava« bylo opraveno na »Československý stát« k návrhu zástupce žalované strany finanční prokuratury v Praze.

Dovolání uplatňuje dovolací důvody podle § 503, č. 2 až 4 c. ř. s.

K dovolacímu důvodu podle § 503, č. 4 c. ř. s.:

Podle svého přednesu konal žalobce od r. 1930 až do 15. října 1934 pro žalovaný stát služební cesty, při nichž používal svého vlastního motocyklu. Udržovací náklady s tím spojené a cena benzínu, který k tomu účelu zakoupil z vlastních prostředků, činí 24.060 K a také náhrady této částky se domáhá žalobou, o níž tu jde, a jen tento nárok je předmětem dovolacího řízení.

Plyne tedy z tohoto žalobcovu přednesu, že původním právním důvodem zažalovaného nároku je služební smlouva žalobcovu s žalovaným státem, neboť žalobce konal cesty jen proto, že k nim, jak nesporno, byl podle služební smlouvy povinen, a náklad, který mu z důvodu těchto cest za udržování motocyklu a nákup benzínu vznikl, je proto pokládán za výlohy, které mu vznikly z této služební smlouvy.

Je-li však původním právním důvodem tohoto nároku služební smlouva a je-li z tohoto právního důvodu nárok již promlčen, netřeba se již obíratí otázkou, zda jej lze podřadit též pod ustanovení §§ 1037, 1041 nebo 1431 obč. zák., neboť promlčením nároku z jeho původního právního důvodu pomíjí žalobní právo vůbec a nelze žalovati ani z jiného, obecného a širšího právního důvodu.

Přichází tedy v souzené věci v otázce promlčení v úvahu jen zvláštní tříletá promlčecí lhůta podle § 1486, č. 5 obč. zák. Tato lhůta by začala objektivně běžeti nejpozději dnem 15. října 1934, neboť běh promlčecí lhůty počíná po výkonu služeb (podobně rozh. č. 9662 Sb. n. s.) a tedy i po vynaložení výloh z důvodu služební smlouvy, což bylo nejpozději uvedeného dne, kdy žalobce přestal pro změnu svého služebního přidělení konati služební cesty. Pokud žalobce dovozuje, že promlčecí lhůta by mohla také objektivně počítati teprve dnem adjustace těchto výloh, jde vzhledem na to, co bylo právě uvedeno, o mylný právní názor dovolatelův.

Žalobce měl pak nejpozději dne 1. září 1935 možnost spornou náhradu vymáhati sporem, neboť podle jeho vlastního přednesu byla jeho žádost na zemský úřad v Praze o náhradu těchto výloh zamítnuta a zamítavé vy-

řízení mu bylo doručeno v srpnu 1935. Pro počátek běhu promlčecí lhůty po subjektivní stránce je nerozhodné, že podal proti vyřízení zemského úřadu rekurs a že svou žádost o náhradu opakoval v červnu 1943, neboť vzhledem na soukromoprávní povahu svého služebního poměru nemusil své nároky ze služebního poměru vymáhati pořadem správních stolic.

Počala tedy v souzené věci běžet subjektivně promlčecí lhůta nejpozději dne 1. září 1935. Poněvadž žaloba byla podaná dne 8. prosince 1943, právem usoudily nižší soudy, že zažalovaný nárok je promlčen.

Posuzuje-li se věc s tohoto právního hlediska, jsou ostatní vývody dovolání bez právního významu a netřeba se jimi obíratí.

Č. 38.

Lékař, který podnikl jako zaměstnanec veřejné nemocnice léčebný zákrok s použitím Roentgenova přístroje, ač náležitě nerozuměl prosvěcování Roentgenem, odpovídá za škodu, která tím pacientovi vznikla.

(Rozh. ze dne 22. ledna 1946, Rv II 98/45.)

Srov. rozh. č. 15141 Sb. n. s.

Dne 21. listopadu 1941 prováděl MUDr. L. P. jako lékař městské veřejné nemocnice v M. na V. M-ové operaci, a sice extrakci zlomené jehly na dlani levé ruky. Při operaci bylo použito pojízdného Roentgenova aparátu.

Ve sporu zn. sp. Ck I 114/43 domáhá se V. M-ová na MUDr. L. P-ovi zaplacení 58.830 K a placení renty 500 K měsíčně z důvodu náhrady škody tvrdíc, že dlouhým vystavením ruky roentgenovému záření (půl hodiny) z bezprostřední vzdálenosti způsobil žalovaný neodborným postupem vznik roentgenového vředu na operované ruce, který pak vedl k druhé operaci, po níž ruka úplně ochromla a žalobkyně se stala nezpůsobilou k práci. Žalovaný hájil se mimo jiné tím, že operace netrvala déle než 10 minut, že se žalobkyně řádně a včas neléčila, že spálenina mohla vzniknout jen pro zvláštní citlivost kůže a že nebyl poučen, jak se má s roentgenovým přístrojem zacházet.

Prvý soud vyhověl žalobě v příčině částky 21.790 K a renty 200 K měsíčně, počínajíc dnem 25. dubna 1943.

Odvolaací soud nevyhověl žádnému z odvolání. Z důvodů: Prvý soud rozhodl věc po právní stránce správně. Ustanovení § 1299 obč. zák. nerozlišuje mezi znalci podle jejich služebního zařazení. Znalcem je ten, kdo podniká práci, k níž je zapotřebí zvláštních vědomostí (§ 1299 obč. zák.). Když jde o ošetření v nemocnici, odpovídá nemocnice za zavinění lékaře jako za svoje vlastní (§ 1313 a) obč. zák.), avšak i lékař odpovídá samostatně poškozenému podle §§ 1295, 1297 a 1299 obč. zák. (srov. rozh. č. 15141, 4826 Sb. n. s.). Žalovaný byl v době úrazu takovým lékařem. Zavinění žalovaného, jak vyplývá ze skutkového zjištění, spočívá

v tom, že použil roentgenového aparátu na vzdálenost 8 cm, tedy blízko, a na dobu více než 10 minut, tedy na dobu delší než je doba, za kterou vznikne erythemová dávka. Žalovaný není prost odpovědnosti proto, že se mu v roce 1941 nedostalo poučení, ani proto, že se mu tohoto poučení dostalo až v roce 1943; byť jeho povinností jako lékaře, aby si poučení o potřebné vědomosti opatřil dříve, než použil roentgenového aparátu. Jde o nedopatření, za které ručí, jestliže se mu nedostávalo potřebných odborných znalostí a jestliže způsobil pacientovi škodu tím, že nepostupoval *lege artis*, neznaje nebezpečí hrozícího pacientovi při používání roentgenů. Žalovaný sám doznává i v odvolání, že se přednášela roentgenologie na lékařské fakultě. Chtěl-li se tedy k její znalosti hlásiti, měl nabýti vědomosti už v době svých studií. Neučinil-li tak, měl si je opatřiti v praxi, ať už čtením vědeckých časopisů neb jiným způsobem. Rozhodně neměl použití roentgenů, dokud nevěděl o účincích roentgenových paprsků, dokud neznal u aparátu, s nímž pracoval, i kritickou dobu pro ED, i když obsluhu konal školený personál. Učinil-li tak přes to, dopustil se nedopatření, neboť neuvážil, zda jeho jednání nebude míti škodlivý účinek pro pacienta. Na odpovědnosti žalovaného nic nemění, že si jeho starší kolegové počínali stejně jako on. Měřítkem pečlivosti může býti pro žalovaného jen ustanovení § 1299 obč. zák. Poněvadž žalobkyně onemocněla na roentgenový vřed, vzniklý následkem operace (extrakce jehly) prováděné žalovaným a poněvadž příčinou její nemoci bylo, že ruka byla roentgenovou lampou prosvěcována déle a příliš blízko, je žalovaný odpovědný za škodu podle §§ 1295 a 1299 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

Napadený rozsudek není právně mylný. Žalovaný shledává tuto mylnost v tom, že prý napadený rozsudek — třeba i ne výslovně — zastává názor, že žalovaný měl raději extrahovati žalobkyni jehlu bez prosvěcování a riskovati, že žalobkyně zemře na phlegmonu. Než pro tyto vývody žalovaného není v rozsudku žádného podkladu. Odvolací soud zastává naopak názor, že žalovaný, nerozuměl-li náležitě prosvěcování roentgenovým přístrojem tak, jak toho bylo potřebí v souzeném případě, a neznal-li dostatečně nebezpečí, jež může nesprávné použití přístroje přivoditi — tento nedostatek náležité vědomosti sám žalovaný doznává — neměl zákrok předsevzítí a pustil-li se do operace při prosvícení ruky žalobkyně, že ručí za všechnu škodu, k níž by bylo nedošlo, kdyby měl k použití přístroje potřebné znalosti a s náležitou opatrností s ním zacházel. Tento právní názor odpovídá zásadám vysloveným v §§ 1295, 1299 obč. zák. a na tom nic nemění, že žalovaný byl jen zaměstnancem nemocnice, která prý za škodu ručí podle § 1313 a) obč. zák. a že nebyl v žádném smluvním poměru k žalobkyni. Vždyť každý, kdo předsevzeme nějaké jednání, ručí za škodu, která při tom vzejde z jeho neznalosti anebo nedbalosti. Nevyznal-li se žalovaný dostatečně v prosvěcování a nemohl-li si včas opatřiti potřebné znalosti, bylo na něm, aby to ohlásil a zařídil předání extrakce jinému,

kteří by byl schopen přístroje bezpečně použiti, anebo aby si k prosvícení vyžádal aspoň jeho pomoci. Neměl však pracovati sám s přístrojem, jehož nebezpečnosti nedovedl zabrániti, ba ani ji náležitě neznal. Že by takové opatření nebylo nijak možné a že žalobkyně jinde aneb jiným lékařem nemohla býti včas ošetřena, to žalovaný ani netvrdil, takže vývody dovození, že žalovaný byl k zákroku, který předsevzal, poměry donucen, přesto, že neměl dostatečné potřebné znalosti, nejsou opodstatněny. Odpovídá proto bez ohledu na případné ručení nemocnice za všechnu škodu, která vznikla z toho, že ruku žalobkyně prosvěcoval v takové blízkosti ohniska lampy a tak dlouho, že jí vznikl z toho roentgenový vřed a ruka pak — třeba i částečně následekem připojivši se sekundární infekce — ochromla.

Pokud jde o ostatní výtky právní mylnosti, činěné žalovaným, stačí ukázati na zevrubné důvody napadeného rozsudku.

Č. 39.

Odkazovník není oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž pozůstalostní soud bere na vědomí prohlášení testamentárního dědice, že neuznává platnost posledního pořízení a přijímá na soud jeho podmíněnou přihlášku ze zákona.

(Rozh. ze dne 23. ledna 1946, R I 86/45.)

Srov. rozh. č. 5731, 8967 Sb. n. s.

Dne 8. června 1944 zemřel F. J. a zanechal poslední pořízení, v němž ustanovil dědicem Z. J-a a určité části majetku odkázal M. K-ové. Z. J. — zůstavitelův syn — neuznal platnost zanechaného pořízení, podal podmíněnou dědičnou přihlášku ze zákona a navrhl, aby mu byla udělena správa pozůstalosti. M. K-ová učinila návrh na oddělení jmění pozůstalostního a dědicova.

Pozůstalostní soud 1. vzal na vědomí prohlášení zákonného dědice Z. J-a, že neuznává platnost posledního pořízení, 2. přijal jeho přihlášku na soud a 3. svěřil mu správu pozůstalosti.

Rekursní soud změnil k rekursu M. K-ové napadené usnesení tak, že se podmíněná zákonná přihláška Z. J-a na soud nepřijímá. Z důvodů: Především třeba řešit otázku legitimace k stížnosti. Stěžovatelka je jen odkazovnicí, je jí tudíž v zásadě pokládati jen za věřitelku pozůstalosti, již jsou vyhrazena některá práva, mezi něž náleží i právo na oddělení dědictví od jmění dědicova (§ 812 obč. zák.). Tohoto práva rekurentka také použila. Tím se stala účastnicí pozůstalostního řízení. Nevadí, že tento její návrh není dosud vyřízen. Stačilo tudíž, že byl návrh na oddělení pozůstalosti podán a již jeho podáním stala se stěžovatelka, i když je jinak jen odkazovnicí, účastnicí pozůstalostního řízení (srov. rozh. č. 8368, 17447 Sb. n. s.). Nutno se proto zabývatí rekursu věcně. Nelze mu přisvědčiti v tom, že by řízení neb napadené usnesení bylo zmatečné

proto, že prvý soud přijal dědickou přihlášku syna zůstavitelova a povolit mu správu pozůstalosti, aniž siyšel stěžovatelku. Zde rekurentka přehlíží, že rozhodnutí o těchto návrzích dědice nepředpokládalo řešení žádných skutkových, nýbrž jen ryze právních otázek, takže nebylo potřeba před rozhodnutím o návrzích dědice o jeho dědické přihlášce a udělení správy vyslechnouti ani navrhovatele, ani jiné účastníky (rozh. č. 13508 Sb. n. s.). Výtka stěžovatelky, že jde o zmatečnost podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. není proto odůvodněna. Jinak však je rekurs důvodný. Zůstavitel zanechal holografní poslední pořízení, které v příčině vnější formy nezanechává žádných pochybností o pravosti, neboť neobsahuje žádných ihned seznatelných poklesků. Dědic obmyšlený tímto posledním pořízením ani nečiní výtek v tom směru a neplatnost dovozuje v podstatě z toho, že zůstavitel, byv vážně nemocen, nemohl se rozhodovati samostatně a nezávisle, zejména nemohl poříditi na případ smrti, neb prý na něho vykonávala výlučný a rozhodný vliv jeho družka M. K-ová, stěžovatelka a odkazovnice. Tu jde však již o vnitřní náležitosti posledního pořízení, které nesporný soudce nemůže zkoumati. Když pak, jak vyplývá z obsahu spisu, nebylo pořadem práva dosud rozhodnuto o platnosti posledního pořízení, nemůže být dědická přihláška testamentem obmyšleného dědice, kterou tento podal ze zákona s dobrodiním inventáře, na soud přijata. Brání tomu totiž předpis § 803 obč. zák., který výslovně dědici povolánému ze závěti zakazuje přihlásiti se k pozůstalosti ze zákona a tím zmařiti projev poslední vůle, již po vnější stránce nelze nic vytykat a o jejíž platnosti nebylo dosud pořadem práva rozhodnuto (srovn. rozh. č. 5731 Sb. n. s.). V tom směru bylo proto stížnosti vyhověno a dědická přihláška nebyla na soud přijata, když delačným důvodem této přihlášky je zákon. V důsledku toho musily býti zrušeny i další výroky napadeného usnesení o vzetí na vědomí prohlášení dědice o neplatnosti posledního pořízení a svěřeni mu správy pozůstalosti (§ 810 obč. zák., § 145 nesp. pat.), které se stalo na základě nesprávně přijaté dědické přihlášky ze zákona.

Nejvyšší soud zrušil k dovoacím rekursu Z. J-a napadené usnesení a rekurs odkazovnice M. K-ové odmítl.

Důvody:

Rekursní soud, změniv usnesení prvního soudu, rozhodl, že dědická přihláška Z. J-a, podaná podmíněně ze zákona, se nepřijímá na soud. Dovolací rekurent napadá toto usnesení a domáhá se, aby bylo obnoveno usnesení prvního soudu a poukazuje mimo jiné na to, že M. K-ová nebyla oprávněna stěžovati si do rozhodnutí prvního soudu a že proto rekursní soud neměl podkladu pro to, aby usnesení prvního soudu změnil. Tato výtka je oprávněna. Otázka, na základě kterého důvodu práva dědického má být pozůstalost projednána, řeší se, jsou-li tu odporující dědické přihlášky, v řízení upraveném v §§ 125 a 126 nesp. pat., avšak jen mezi dědici. Odkazovnik není účastníkem pozůstalostního řízení a nemá proto práva domáhati se rozhodnutí, podle kterého dědického důvodu má být pozůstalost projednána. Takové rozhodnutí se také jeho práv vůbec nedotýká, neboť neuzná-li dědic posledního pořízení za platné, může odkazovnik beze

všeho svoje právo uplatňovati žalobou. Rozhodnutím prvního soudu nebyla proto M. K-ová na svých právech nikterak zkrácena a nebyla proto ani oprávněna odporovati tomuto rozhodnutí stížností.

Je pravda, že Marie K-ová, která uplatnila svůj nárok na oddělení dědictví ve smyslu § 812 obč. zák., stala se tím účastnicí pozůstalostního řízení. Tomu je tak ovšem jen v otázkách, které se těchto jejích práv na oddělení po případě zajištění odkazu dotýkají, o kterýžto případ však, jak bylo shora vyloženo, v souzené věci nejde. Poněvadž pak nejde o takový případ ani potud, pokud byla přihlášenému dědici svěřena správa pozůstalosti podle § 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat., bylo dovolacímu rekursu vyhověno a odmítnutím rekursu M. K-ové obnoveno usnesení prvního soudu.

Č. 40.

Je nezákonností, vyzval-li rejstříkový soud po úmrtí jednoho ze dvou společníků veřejné obchodní společnosti zbylého společníka k opovědi zápisu zrušení společnosti a její likvidace do obchodního rejstříku aniž zkoumal, zda společenská smlouva nemá buď ustanovení, jež by umožňovalo další trvání společnosti s dědici zemřelého společníka, nebo ustanovení, jež by pro případ zrušení společnosti vylučovalo likvidaci.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1946, R I 273/44.)

Ve firemní věci veřejné obchodní společnosti A. C. a spol. v H. rejstříkový soud I. nevyhověl návrhu J. L-a, vnuceného správce firmy A. C. a spol. v H., aby v obchodním rejstříku byla u této firmy zapsána změna: »Dosavadní veřejný společník S. C. se vymazuje, ježto zemřel. Znění firmy zůstává nezměněno;« 2. uložil vnucenému správci, aby byly do 14 dní opověděny k zápisu zrušení veřejné obchodní společnosti a její likvidace. Z důvodů: Jak vyplývá ze sp.sů, byli v obchodním rejstříku zapsáni pouze dva veřejní společníci, A. C. a S. C. Po úmrtí S. C-a zůstal tudíž pouze A. C., jednotlivec. Je však pojmovou nemožností společnost o jednom členu. V návrhu také není uvedeno, že se dědici S. C-a stávají veřejnými společníky, nýbrž pouze to, že je v písemné společenské smlouvě z 5. ledna 1942 obsaženo ustanovení, že úmrtím veřejného společníka nezaniká veřejná obchodní společnost. Při veřejné obchodní společnosti dvoučlenné podle čl. 129 obch. zák. musí být při vystoupení či úmrtí jednoho veřejného společníka zapsáno zrušení společnosti. Do obchodního rejstříku nelze tedy zapsati výmaz zemřelého S. C-a, nýbrž zrušení veřejné obchodní společnosti v důsledku úmrtí jednoho ze dvou veřejných společníků zapsaných v obchodním rejstříku, a její likvidaci (rozh. Adl. Cl. 1802, č. 13791 Sb. n. s.). Opověď o zrušení společnosti, likvidaci a likvidátorech může býti učiněna i jedním ze společníků. Výnosem ministerstva ze dne 18. května 1942 byl veřejné obchodní společnosti A. C. a spol. v H. ustanoven vnučeným správcem J. L., který společnost a tím i jednotlivé společníky zastupuje před soudy. Návrh byl tudíž podán osobou oprávněnou k podání.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti vnučeného správce J. L-a. Z důvodů: Rejstříkový soud odůvodnil, že do obchodního rejstříku nelze zapsat výmaz zemřelého S. C-a, nýbrž jen zrušení veřejné obchodní společnosti v důsledku úmrtí jednoho ze dvou veřejných společníků. Vystupuje-li z veřejné obchodní společnosti o dvou společnicích jeden společník, nelze vůbec zapsat do rejstříku jeho vystoupení, nýbrž zrušení společnosti (srovn. rozh. č. 13791 Sb. n. s.). Ale ani ad 2. není napadené usnesení pochybené. Jde pouze o formální provedení změny v obchodním rejstříku podle ustanovení čl. 123, odst. 2, 129, odst. 1, a 133 obch. zák. Úmrtí jednoho ze dvou společníků má za následek, že se veřejná obchodní společnost zrušuje, pokud není smlouvou určeno, že má trvat dále s dědici zemřelého. Podle stížnosti obsahuje společenská smlouva ustanovení, že úmrtím jednoho veřejného společníka společnost nezaniká a že bude vedena dále pod dosavadní firmou a konečně, že podíl zemřelého k datu úmrtí bude vyplacen dědicům. Pokud smlouva obsahuje ustanovení, že společnost úmrtím jednoho ze dvou společníků nezaniká, je toto smluvní ustanovení v rozporu s čl. 123, odst. 2 obch. zák. a nelze k němu hledět. Z tohoto důvodu je nerozhodno, že se o tuto otázku vede spor u krajského soudu v Ch. Úmrtím S. C-a společnost zaniká a nutno tuto skutečnost ohlásit k zápisu do rejstříku podle čl. 129, odst. 1 obch. zák. Pokud se pak určuje, že se společnost povede dále pod dosavadní firmou, má to pouze ten význam, že zbylý společník může podle čl. 24 obch. zák. vést dosavadní firmu dále jako jediný majitel, při čemž by svolení k vedení dosavadní firmy bylo třeba od dědiců zemřelého jen, pokud by jméno zemřelého bylo uvedeno ve firmě, čemuž zde není (kniha judikátů č. 177). Podíl zemřelého má být k datu úmrtí vyplacen dědicům. Bude úkolem likvidátorů, aby tento podíl určili, neboť po zrušení společnosti nastane likvidace (čl. 123 obch. zák., čl. 135 obch. zák.). Bude třeba tedy oznámit k zápisu jak zrušení společnosti, tak likvidaci.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu vnučeného správce J. L-a, pokud se týče národního správce V. V-a napadené usnesení i usnesení soudu první stolice a vrátil věc tomuto soudu, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Z důvodů:

Dovolací rekurs z důvodu nezákonnosti (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. podal J. L., jenž byl ustanoven bývalým ministerstvem hospodářství a práce vnučeným správcem firmy ve smyslu vl. nař. č. 87/1939 Sb. Poněvadž se použití zmíněného nařízení v této věci nepřičí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástek a zákonů jí měnících a doplňujících vydaných do 29. září 1938), a ježto vnučený správce zřízený podle tohoto nařízení zastupuje podle § 3, odst. 2 podnik do správy mu svěřený před soudy a úřady, není o legitimaci bývalého vnučeného správce k podání dovolacího rekursu pochybností. Na dovolací rekursu výslovně setrval i později ustanovený národní správce firmy V. V.

Dovolací rekurs je opodstatněn.

Podle čl. 123, č. 3 obch. zák. zrušuje se veřejná společnost úmrtím jednoho ze společníků, nemá-li podle smlouvy trvat dále s dědici zemřelého. Předpis čl. 133 obch. zák., že po zrušení společnosti následuje likvidace, je pak rázu jen dispozitivního, který může být úmluvou stran změněn. Nemusí proto ani v případě zrušení společnosti dojít nutně k likvidaci, shodli-li se účastníci na jiném způsobu vzájemného vypořádání (srov. rozh. č. 10902 Sb. n. s.). Názor nižších soudů, že v důsledku úmrtí veřejného společníka S.-C-a nutno zapsat v obchodním rejstříku zrušení společnosti a likvidaci, byl by tudíž správný jen za předpokladu, že společenská smlouva neměla ustanovení, jež by umožňovalo další trvání společnosti s dědici zemřelého společníka, pokud se týče, jež by pro případ zrušení společnosti vylučovalo likvidaci. To však nižší soudy nezkoumaly, neučinily v tomto směru žádných zjištění a žádný z nich si ani nevyžádal od účastníků společenskou smlouvu, ač tak učiniti měly, a to tím spíše, když v návrhu, který byl podnětem k usnesení, o něž jde, bylo výslovně tvrzeno, že podle písemné společenské smlouvy z 5. ledna 1942 společnost úmrtím veřejného společníka nezaniká, aniž byl bližší uváděn důvod pro další trvání společnosti; a když nebyl navrhován zápis likvidace. Tato neúplnost zakládá důvod nezákonnosti, neboť byl jí porušen předpis § 23 zák. č. 100/1931 Sb., ukládající soudu, aby z úřední moci vyšetřil okolnosti a poměry pro důležité rozhodnutí (srov. rozh. 12881, 13127, 17500 Sb. n. s.). Bylo proto usnesení obou nižších soudů zrušit a věc vrátit soudu první stolice, aby řízení doplnil a znovu rozhodl.

Č. 41.

I když není komplementář povinen vést obchodní knihy a sestavovat bilanci, ježto není kupcem práva, je přece povinen složit tichému společníku účet, t. j. dáti mu podrobné sestavení příjmů a vydání (čl. 253 obch. zák.).

(Rozh. ze dne 24. ledna 1946, Rv I 54/45.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se Z. H. proti K. H-ovi vyúčtování o společném podniku a tvrdí, že se spojil s K. H-em za účelem výroby hraček na společný účet, že podnik byl podle vzájemné dohody veden pod firmou »K. S.« a že žalovaný vedl správu podniku. Žalobní nárok opírá žalobce jednak o zákon, neboť podle jeho názoru šlo o společnost podle §§ 1175 a násl. obč. zák., jednak o smlouvu, ježto prý se mu žalovaný zavázal, že koncem každého roku sestaví vyúčtování. Žalovaný popřel smluvní závazek k vyúčtování a namítal, že společnost mezi spornými stranami byla společností tichou, a že není tudíž k vyúčtování povinen.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Odvolací soud zamítl k odvolání žalovaného žalobu. Z důvodů: Žalobce jako strana uvedl, že se se žalovaným dohodl, že spolu povedou živnostenský provoz podniku na společný účet, a to pod firmou

»K. H.«, že se rezie, zisk i ztráta rozdělí na polovic, že každý vloží do podniku stejnou částku, a že se bude sestavovat dvakrát do roka bilance, již sestaví k pololetí a ke konci roku žalovaný, který měl vésti správu podniku. Již z výslechu žalobcova plyne, že vyúčtování mezi společníky mělo se provádětí sestavením bilance, a to dvakrát do roka a nikoliv nějakým jiným každoročním vyúčtováním, jak původně žalobce v žalobě tvrdil. Nepotvrdil tedy žalobce jako strana žádný smluvní závazek k nějakému vyúčtování společenského jmění, příjmů a vydání, nýbrž sám přiznal, že šlo jen o sestavení bilance. Smluvní závazek k vyúčtování nebyl tudíž prokázán a z odvolacího sdělení je patrné, že žalobci nejde jen o předložení opisu bilance, na který má právo tichý společník, nýbrž o řádné vyúčtování o tom, jak se obchody vyvíjely, jaký byl jejich výsledek a jaký je stav společenského kmenového jmění. Povinnost žalovaného vydati vyúčtování opírá žalobce v odvolacím sdělení i o to, že žalovaný vedl správu podniku, což prý sám dvakrát ve své výpovědi doznal, a dožaduje se nyní vlastně účtu ze správy. Nepodařilo-li se tedy žalobci prokázatí smluvní závazek k požadovanému vyúčtování, je zkoumati, zda má žalobce tento nárok ze zákona. Je třeba proto zjistiti, zda šlo mezi stranami o společnost podle §§ 1175 a násl. obč. zák., jak tvrdí žalobce, anebo o společnost tichou, jak tvrdí žalovaný. Soud odvolací má za to, že šlo ve skutečnosti o společnost tichou ve smyslu čl. 250 a násl. obch. zák., neboť žalovaný měl provozovati živnost toliko pod svou firmou (čl. 251 obch. zák.) a žalobce se měl účastniti tohoto provozování toliko majetkovým vkladem za podíl na zisku a ztrátě (čl. 250 obch. zák.) a proto se také strany dohodly, že živnostenské oprávnění obstarává pro firmu, t. j. na své jméno žalovaný. Žalovaný také žalobce ujistil, že oprávnění dostane, a doufal, že mu bude povoleno. Žalobce věděl, že bez živnostenského oprávnění se nesmí vyrábět. Z toho je zřejmo, že provozovatelem a majitelem podniku podle konečné dohody mezi společníky měl býti toliko žalovaný. Kdyby mělo jíti o společnost podle §§ 1175 a násl. obč. zák., pak by musily obě strany dosáhnouti pro tuto společnost živnostenského oprávnění a kdyby přes to v této společnosti měl býti provozovatelem toliko žalovaný, šlo by o neoprávněné krytí provozu společné živnosti jménem a osobou žalovaného. Protože nelze z výsledků řízení předpokládati, že by strany tento úmysl měly, nutno míti za to, že se strany chtěly spolčiti k provozu ve formě se stanoviska živnostenskoprávního jedině přípustné, t. j. ve formě tichého společenství žalobcova, neboť jinak by šlo o nedovolené krytí. Po této úvaze dospívá odvolací soud k závěru, že se strany chtěly sdružití k tomuto jedině dovolenému provozování živnosti ve formě tiché společnosti, byť by samy smlouvu neoznačily ani za společenskou smlouvu podle občanského zákona, ani za smlouvu o tiché společnosti; jinou smlouvu se zřetelem k tomu, že o živnostenské oprávnění žádal toliko žalovaný, strany ani platně uzavřítí nemohly. Smlouvou lze ovšem práva tichého společenství rozšířiti (rozh. č. 1477 Sb. n. s.). Ježto však žalobce neprokázal takového rozšíření na povinnost žalovaného vydati účet ze správy podniku, má žalobce jako tichý společník pouze práva uvedená v čl. 253 obch. zák., těch však se v tomto sporu nedomáhá.

Nejvyšší soud zrušil k žalobcovu dovolání napadený rozsudek a vrátil vec odvolacímu soudu, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl.

Z důvodů:

Dovolání napadající rozsudek odvolacího soudu z důvodů podle § 503, č. 2—4 c. ř. s. je důvodné.

Žalobce opřel svůj nárok na vyúčtování jednak o ústní ujednání se žalovaným, jednak o ustanovení zákona. Odvolací soud má za to, že žalobce nemá ze žádného z uvedených důvodů nárok na vyúčtování; s jeho odůvodněním nelze však souhlasiti.

Pokud jde o první důvod, neobstojí podle názoru odvolacího soudu povinnost žalovaného k vyúčtování už podle vlastní výpovědi žalobce, který prý udal, že mezi stranami bylo ujednáno, že budou provádět bilanci dvakrát do roka a že ji sestaví k pololetí a ke konci roku, z čehož prý plyne, že vyúčtování mělo se provádět sestavením bilance, a to dvakrát do roka a nikoliv nějakým jiným každoročním vyúčtováním. Tomuto odůvodnění odvolacího soudu právem žalobce výtýká, že je založeno na předpokladu, který je v rozporu se spisy; žalobce totiž nemluvil jen o bilanci, nýbrž příslušná část jeho výpovědi zní tak, že se strany dohodly, že budou provádět bilanci dvakrát do roka, vyúčtování že sestaví žalovaný, který měl správu podniku. Mluvil tedy žalobce v souvislosti s bilancí výslovně v téže větě i o vyúčtování, kterýžto výraz odvolací soud přechází. Uvedené části žalobcovy výpovědi nelze pak rozuměti tak, že by byla míněna pouhá bilance, t. j. závěr z poměru aktiv a pasiv bez podrobného vyúčtování; takový výklad neodpovídal by zřejmě ani žalobcovu úmyslu, ani zvykům poctivého obchodu (§ 914 obč. zák.), neboť bez vyúčtování, které sloužilo za podklad pro sestavení bilance, neměl by žalobce možnost přezkoumati správnost bilance. Náзор, že v žalobě požadované vyúčtování nemá opory v žalobcově přednesu, tudíž neobstojí.

K závěru, že se žalobce nemůže domáhati vyúčtování ani ze zákona, došel odvolací soud z předpisu čl. 253 obch. zák. Podle jeho názoru šlo v souzeném případě o tichou společnost ve smyslu čl. 250 obch. zák., v níž žalobce byl tichým společníkem, a nemá proto nárok na vyúčtování, nýbrž jen práva uvedená v čl. 253 obch. zák. Žalobce naproti tomu zastává názor, že poměr mezi stranami nutno posuzovati podle §§ 1175 a násl. obč. zák., takže žalovaný jako vedoucí účastník je zavázán podle § 1198 obč. zák. vydati mu účet o společenském jmění a o výsledcích provozování společenského podniku. Žalobcovými vývody v tomto směru netřeba se však zabývatí, neboť jeho nárok na vyúčtování nebyl by zásadně vyloučen ani kdyby mezi stranami šlo o společnost tichou. Je sice správné, že čl. 253 obch. zák. poskytuje tichému společníku jen oprávnění žádati v opisu roční bilanci a přezkoumati její správnost nahlédnutím do knih a papírů, toto ustanovení však předpokládá, že komplementář je kupcem plného práva, neboť jen ten je se zřetelem k ustanovení § 1 zák. č. 183/1928 Sb. povinen vésti obchodní knihy a sdělovati bilanci. Žalovaný však — jak patrné ze spisů krajského soudu v P. — v době, za níž se žalobce domáhá vy-

účtování, t. j. od konce listopadu 1941 do podání žaloby, nebyl kupcem plného práva. Neměl proto povinnost, aby vedl knihy, činil bilance a pořizoval inventuru, jež obchodní zákon čl. 29 a násl. ukládá kupcům plného práva. Že by snad přes to takové pravidelné uzávěrky a inventury činil už v době, o níž jde, žalobce ani netvrdil. Možno tudíž čl. 253 obch. zák. užít jen obdobně a říci, že žalovaný byl by povinen žalobci složit účet, t. j. dát mu podrobné sestavení příjmů a vydání, neboť toto sestavení má právě nahradit u kupce neplného práva to, co u kupce plného práva představuje inventář a bilance dohromady, jež články 29 a násl. obch. zák. uvádějí vždy jen společně, ježto řádná bilance může být sestavena jen na základě inventáře, jsouc závěrem z aktiv a pasiv (srov. i rozh. 1939, 4702 Sb. n. s.).

Poněvadž odvolací soud vzhledem k svému odchýlnému názoru v otázkách, o nichž byla řeč, nevyřídil všechny výtky odvolání a jeho rozsudek neobsahuje žádná skutková zjištění, nezbylo než rozsudek zrušit a věc vrátit odvolacímu soudu, aby o ní rozhodl znovu.

Č. 42.

Procesní úkony podniknuté některou ze stran nebo soudem poté, kdy byla věc podle § 13 v.ádního nařízení ze dne 26. srpna 1944, č. 183 Sb. pravoplatně odsunuta, nemají právního účinku.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1946, Rv I 81/45.)

Ve sporu žalobkyně A. K-ové proti K. H-ovi o vydání věcí a náhradu škody zn. sp. C I 124/43 uznal soud prv. stolice žalobu zčásti důvodem po právu.

Odvolací soud uznal rozsudkem ze dne 24. listopadu 1944 k odvolání žalobkyně žalobní nárok celý důvodem po právu.

Usnesením ze dne 14. prosince 1944, odsunul procesní soud projednání uvedené právní věci podle § 13 nař. č. 183/1944 Sb. Přes to podal žalovaný po právní moci tohoto usnesení dovolání, soud je doručil žalobkyni, stejně jako její dovolací odpověď žalovanému, a předložil spisy opravné stolici k vyřízení.

Nejvyšší soud odmítl z podnětu předloženého dovolání, jak dovolání, tak i dovolací odpověď a prohlásil procesní úkony, podniknuté za účelem předložení dovolání, za bezúčinné.

Z důvodů:

Procesní soud usnesením ze 14. prosince 1944, zn. sp. C I 124/43 odsunul projednání této právní věci za účelem konečného vyřízení tohoto sporu podle čl. VII § 13 nař. min. sprav. ze 26. srpna 1944, č. 183 Sb., účinky jeho však trvají dále, třeba § 18, odst. 2, č. 1 dekretu presidenta republiky z 19. září 1945, č. 79 Sb. byly §§ 13 a násl. cit. nař. min. sprav.

zrušeny, pokud soud, povolivši odsunutí, z úřední moci nenařídí pokračování v řízení anebo nevyzve strany, aby učinily případný návrh.

Podle § 14, odst. 1 cit. nař. má odsunutí stejný účinek jako přerušování řízení (§ 163 c. ř. s.), t. j. přestává veškerá činnost soudu i stran v odsunutém sporu. Nemohou být vydány obsilky k projednání sporu a obsilky vydané již dříve na dobu po nastalém odsunutí pozbývají své působnosti a přestává běh každé lhůty k provedení kteréhokoliv procesního úkonu. Plná lhůta jde znovu, až se počne pokračovat v řízení buď k návrhu stran nebo z úřední moci. Procesní úkony podniknuté za odsunutí některou stranou hledíc k zahájení sporné věci nemají právního účinku proti druhé straně.

Jsou proto bez právního účinku jak procesní úkony stran, t. j. podání dovolání s dovolací odpovědí, tak procesní úkony soudu (doručení dovolání a dovolací odpovědi a předložení jich opravné stolici k vyřízení) a měly být dovolání i dovolací odpověď odmítnuty, a vyslovena bezúčinnost procesních úkonů soudu (§ 169 c. ř. s.).

Ježto nižší soudy takto nepostupovaly, bylo rozhodnouti jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení. Na procesním soudu bude, aby postupoval podle ustanovení § 18, odst. 2, č. 1 věty druhé cit. dekretu presidenta republiky.

Č. 43.

Byla-li v době vynesení rozsudku procesního soudu, k němuž došlo v době druhé světové války, za oba na zrazení spoluvlastnictví k nemovitosti hledíc k rozvráceným právním, hospodářským a měnovým poměrům s hlediska žalovaného spoluvlastníka nečas, nelze jí vyhověti ani ve vyšší stolici, třeba se o opravném prostředku rozhoduje již po skončení války.

(Rozh. ze dne 24. ledna 1946, Rv 229/45.)

Srovn. rozh. č. 18649, 18690, 18751 Sb. n. s.

Ve sporu zn. sp. Ck XIII 72/43 domáhala se ideální spoluvlastnice domu čp. 1636, zapsaného ve vložce č. 2136 poz. kn. kat. úz. K. proti druhému spoluvlastníku F. V-ovi rozdělení spoluvlastnictví veřejnou dražbou a rozdělení výtěžku. Kdežto nižší soudy vyhověly žalobě, zrušil nejvyšší soud pod zn. sp. Rv I 764/43 rozsudky nižších soudů a vrátil věc soudu prv. stolice k novému jednání a rozhodnutí (srov. rozh. č. 18690 Sb. n. s.).

Novým rozsudkem ze dne 21. června 1944 zamítl prvý soud pro tentokrát žalobu, neshledav naléhavých osobních důvodů pro její vyhovění.

Odvolací soud nevyhověl rozsudkem ze dne 30. dubna 1945 odvolání.

V dovolání proti tomuto rozsudku uvedla žalobkyně mimo jiné, že výnos ze dne 28. července 1942, ř.š. zák. I, str. 481, o němž se zmiňuje rozhodnutí nejvyššího soudu zn. sp. Rv I 764/43, pozbyl platnosti a tím odpadl i právní důvod pro zamítnutí žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z d ů v o d ů:

Otázka platnosti tak zv. vůdcova výnosu z 28. července 1943, říš. zák. I, str. 481, je pro řešení tohoto sporu nerozhodná.

Před zrušovacím usnesením tohoto soudu ze dne 23. února 1944, č. j. Rv I 764/43, vykládala judikatura nejvyššího soudu ustanovení druhé věty § 830 obč. zák. tak, že při posuzování otázky nevčasnosti zrušení spoluvlastnictví lze přihlížet pouze k poměrům objektivním, jež se dotýkají věci samé a na ni účinkují, nikoliv však k osobním poměrům spoluvlastníků a k újmám z nich snad vyplývajícím. Mimo to neshledávala judikatura, že by poměry vyvolané válkou a změněné hospodářské, cenové a měnové poměry byly pro svoji udánlivou trvalost způsobily k tomu, aby na jejich podkladě mohlo být uznáno, že se rozdělení nemovitého majetku požaduje v nevhodný čas a na újmu ostatních spoluvlastníků. Tento právní názor, který hověl dobře úmyslu zákonodárcovu v uspořádaných právních a hospodářských poměrech v Československé republice před druhou válkou světovou, ukázal se časem neudržitelným, když území Československé republiky bylo obsazeno nepřitelem a když světová válka hluboce rozvrátila základy právního a hospodářského života. Je zřejmé, že bylo by v neprospěch spoluvlastníka, kdyby jeho majetek za rozvrácených právních, hospodářských a měnových poměrů měl býti na žádost druhého spoluvlastníka prodán ve veřejných dražbách. V této se skrývalo ne jedno nebezpečí. Nejen, že koupěchtivým byla vzata volnost podávání, protože nejvyšší nabídka nesměla převyšovat cenu uvedenou v nařízení předsedy vlády č. 175/1939 Sb., nýbrž německé úřady měly v rukou i schvalování převodu nemovitého majetku podle vl. nař. č. 313/1938 Sb. a vl. nař. č. 169/1939 Sb. a dávaly přednost Němcům, čímž se jejich nemovitý majetek rozmnožoval ke škodě českého obyvatelstva a tedy ke škodě národního celku. Vzhledem k tomu upustil nejvyšší soud od dosavadního výkladu § 830 obč. zák., a aby zabránil podle možnosti uvedeným škodám, zaujal stanovisko, že zrušení nemovitého spoluvlastnictví za trvání války nelze povolovat, poněvadž by to bylo v nečas a na újmu ostatních spoluvlastníků, ledaže by uplatňované osobní důvody byly výjimečně takového rázu, že by bylo přece jen lépe, připustit rozdělení majetku než nepřipustit je.

Poněvadž však t. zv. říšský protektor mohl podle čl. 5 odst. 5 a čl. 12 výnosu č. 75/1939 Sb. a podle nař. ze dne 4. dubna 1940, říš. zák. I, str. 603 jakýkoliv rozsudek nejvyššího soudu zrušiti, hrozilo nebezpečí, že zmaří cíl sledovaný judikaturou nejvyššího soudu. Když tedy v souzené věci sám žalovaný opřel své námitky, a to ještě i v dovolání, o tak zv. vůdcův výnos a nejvyšší soud se tudíž již z tohoto důvodu musil výnosem zabývat, došel k závěru, že změněný výklad § 830 obč. zák. nebudou moci říšské orgány pozastaviti, když správnost změněného výkladu bude formálně odůvodněna i hledisky, na nichž spočíval i onen výnos, totiž že doba války není vhodná pro nemovitostní transakce. Nejvyšší soud se však nezabýval oním výnosem jako pramenem práva, které by nejvyšší soud zavazovalo, nýbrž právě naopak výslovně uvedl, že není třeba řešit otázku platnosti výnosu na území t. zv. protektorátu.

Nelze proto nejvyššímu soudu přes vývody dovolání rozhodnouti opačně, poněvadž musí věc posuzovati s toho hlediska, zda v době vynesení prvního rozsudku, tedy v době druhé světové války, požadovala žalobkyně zrušení spoluvlastnictví v čas vhodný či nevhodný s hlediska druhého spoluvlastníka.

Č. 44.

Vzal-li manžel žalující na rozlukou manželství v odvolacím řízení svoji žalobu zpět a navrhl-li zamítnutí návrhu žalované manželky na rozlukou, jestliže soud prvního instance vyhověl, platí pro odvolací řízení zásada vyhledávací a manžel je oprávněn přednésti nové skutkové okolnosti a nové důkazy.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1946, R I 57/45.)

Srov. rozh. č. 18040, 18213, 18636 Sb. n. s.

Ve sporu A. M-a proti M. M-ové o rozlukou manželství navrhl žalobce rozlukou bez viny stran; k tomuto návrhu se žalovaná připojila.

První soud vyslovil rozlukou z viny žalobcovy z důvodu podle § 13, písm. h) rozl. zák.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce odvolání a navrhl změnu napadeného rozsudku tak, že se manželství sporných stran rozlučuje bez viny stran. Při ústním jednání odvolacím vzal žalobce zpět svůj návrh na vyslovení rozluky manželství se vzdáním se žalobního nároku a, učiniv nový přednes, navrhl, aby vzájemná žaloba žalované byla zamítnuta.

Žalovaná prohlásila, že se změnou odvolacího návrhu nesouhlasí, že popírá dodatečné přednesy žalobcovy a že trvá na žalobním návrhu na rozlukou z viny žalobce.

Odvolací soud a) vzal zpětvezení žaloby žalobcem za vzdání se žalobního nároku na vědomí; b) vyhověl žalobcovu odvolání, zrušil, vyhradiv právní moc, napadený rozsudek a vrátil věc soudu prvního instance, aby o ní dále jednal a znovu rozhodl. Z důvodů: Hledíc k přednesům stran učiněným za odvolacího jednání bylo třeba se nejprve zabývat zpětvezením žaloby žalobcem. Poněvadž v řízení rozlukovém neplatí první odstavec § 237 c. ř. s., je zpětvezení žaloby o rozlukou manželství podle zásad rozlukového řízení vyslovených v § 14 dvor. dekr. č. 1595/1819 Sb. z. s. a § 10 nař. min. sprav. č. 283/1897 ř. z. o zachování platného manželství i v odvolacím řízení právně účinné a bylo proto k němu přihlížeti (rozh. č. 18040, 18213 Sb. n. s.). Za tohoto stavu věci zůstává k žalobě žalované vyslovena prvním soudem rozlukou z viny žalobcovy. Prohlášení žalobcovu učiněnému při odvolacím jednání, že trvá na svém odvolání i po zpětvezení žaloby, je rozuměti tak, že navrhuje změnu rozsudku prvního soudu v tom smyslu, aby vzájemná žaloba žalované byla zamítnuta. Poněvadž jde o řízení rozlukové a podle znění citovaných předpisů třeba vzíti platné manželství vždy v ochranu proti každému svévolnému odporu a bdíti nad jeho zachováním; je přípustná i změna odvolacího návrhu; tím, že byl rozsudek prvního soudu

napaden jen ve výroku o vině, není výrok o rozluce samé ještě účasten právní mocí, ježto výrok o vině je v souzeném případě podstatnou a neoddelitelnou součástí výroku o rozluce manželsví. Z řízení provedeného prvním soudem je zřejmé vzhledem na jedinou svědeckou výpověď M. N-ové, která ještě není dost přesná, zejména, pokud jde o údaje časové a o to, zda žalobce urážel žalovanou v přítomnosti svědkyně, že řízení to je neúplné. Žalobce učinil též nové přednesy. Prvý soud měl v tomto případě dbáti, aby přednesy stran byly doplněny. Poněvadž se tak nestalo, nezbylo než rozsudek napadený ve smyslu § 496, č. 3 c. ř. s. zrušiti. Bude na prvním soudu, aby o tvrzeních uvedených stranami a o tvrzeních nově přednesených provedl důkazy a postupoval i podle § 182 c. ř. s., aby věc byla probrána co nejdůkladněji.

Nejvyšší soud nevyhověl stížnosti žalované.

Z důvodů:

Stěžovatelka uplatňuje rekursní důvod nesprávného právního posouzení neprávem.

Manžel žaloval na rozlukou manželství bez viny stran. Manželka se připojila k jeho návrhu na rozlukou manželství. Soud první stolice rozloučil jejich manželství z viny manželovy. Manžel se odvolal z jeho rozsudku, pokud vyslovil rozlukou výhradně z jeho viny, a domáhal se rozluky bez viny stran. Manželka se naproti tomu domáhala v odvolacím sdělení potvrzení rozsudku soudu první stolice, tedy rozluky z viny manželovy.

Manžel však vzal při odvolacím ústním jednání svou žalobu zpět, vzdává se žalobního nároku. K tomu byl oprávněn, protože v rozlukovém řízení neplatí § 237, odst. 1 c. ř. s. a lze žalobu vzít zpět teprve v oprávněném řízení, jak bylo doloženo již v rozh. č. 18040 a 18213 Sb. n. s.

Je tedy nynější stav takový, jako kdyby byla žalovala manželka na rozlukou manželství z viny manželovy, soud první stolice její žalobě vyhověl a odvolal se proti tomu manžel. Tento se sice domáhal původně rozluky manželství bez viny stran, ale pak navrhl zamítnutí žaloby. K tomu byl oprávněn ze stejných důvodů jako k zpětvzetí své vlastní žaloby v oprávněném řízení. Protože první soud manželství stran rozloučil, platila v odvolacím řízení zásada vyhledávací a byl tedy manžel oprávněn přednésti nové skutkové okolnosti a navrhnouti nové důkazy, jak učinil. Nesejde na tom, že odvolání podal jen proti výroku o vině, neboť první soud rozloučil manželství jen z rozlukového důvodu podle § 13, písm. h) rozl. zák. a odvolatel, změniv svůj odvolací návrh na zamítnutí žaloby manželčiny, uplatňuje výhradnou nebo převážnou její vinu na rozvratu; takže i tu platí zásada vyslovená v rozh. č. 18298 Sb. n. s. o přípustnosti zamítnutí žaloby odvolacím soudem.

Č. 45.

Výměr obchodní a živnostenské komory o prominutí zkušební doby podle § 12 vládního nařízení ze dne 3. července 1943, č. 200 Sb. je vý-

měrem správního úřadu; přezkoumávají jej jsou soudy oprávněny jen po stránce formální.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1946, Rv I 18/45.)

Podle učební smlouvy ze dne 14. července 1941 byl J. P. zaměstnán u firmy J. M. v P. jako učeň — strojný zámečnický. Učební doba měla skončiti dne 14. července 1944. Na podzim 1943 na vyzvání tehdejšího úřadu práce — pobočky v P. — podal si J. P. žádost o předčasné připuštění k tovaryšské zkoušce. Tuto zkoušku vykonal J. P. dne 2. prosince 1943 s dobrým prospěchem. Poté zůstal J. P. nadále v zaměstnání u firmy J. M. a odpracoval u ní za dobu od 2. prosince 1943 do 29. dubna 1944 680,25 hod.

Tvrdě, že hodinová mzda dělníka v prvním roce po vyučení činí při III. m.s.ní třídě v kovodělných závodech 4 K, domáhá se J. P. na firmě J. M. v P. zaplacení 1.594 K 80 h. Žalovaná firma namítla, že obchodní a živnostenská komora v B. povolila sice J. P-ovi předčasné složení závěrečné zkoušky, leč pod podmínkou, že žalobce bude jako příslušník ročníku 1924 pracovně zařazen v jiném závodě, zejména v býv. ř.š. Ke splnění této podmínky nedošlo. Žalobce byl zaměstnán u žalované strany až do 29. dubna 1944. V důsledku toho prý nevydala obchodní a živnostenská komora žalobci tovaryšský list. Teprve dne 26. června 1944 vydala žalobci výměr č. j. 14694/44, jímž rozhodla, že učební poměr se ukončuje dnem 6. června 1944 a že se zbývající učební doba promíjí. Výměr tento je prý pravoplatný.

První soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Podle § 12 vl. nař. č. 200/1943 Sb. o úpravě výcviku k povolání mohou být po dobu trvání války učňové (§ 97 ž. ř.), kteří si odbyli nejméně dva roky učební doby, připuštění k výkonu závěrečné učňovské zkoušky. Učňům, kteří s prospěchem vykonali učňovskou zkoušku, se promíjí zbývající učební doba a vydá se jim výuční (tovaryšský) list. Podle výnosu ministerstva ze dne 14. prosince 1943, č. j. A I 6554/43 vydaného k provedení ustanovení § 12 vl. nař. č. 200/1943 Sb. mohou být připuštěni k předčasné učňovské zkoušce mimo jiné učňové, kteří se narodili v r. 1924. O připuštění rozhodují obchodní a živnostenské komory. Podle posledního odstavce tohoto výnosu, vykoná-li učeň předčasné připuštěný k závěrečné zkoušce učňovské, tuto zkoušku s dobrým prospěchem, končí jeho učební doba podle ustanovení druhé věty § 12 vl. nař. č. 200/1943 Sb. dnem složení zkoušky. K tomuto dni je vystaviti výuční (tovaryšský) list. Z nesporného přednesu stran vyplývá (§ 266 c. ř. s.), že žalobce byl k závěrečné zkoušce připuštěn a že ji vykonal s dobrým prospěchem. Že jde o příslušníka ročníku 1924, doznává sama žalovaná strana. V důsledku toho promíjí se žalobci podle uvedených ustanovení již podle zákona (§ 12, druhá věta cit. vl. nař.) učební doba. Okolnost, že obchodní a živnostenská komora v B. připustila žalobce k předčasné závěrečné učňovské zkoušce jen pod podmínkou, že žalobce bude zařazen v jiném závodě, jak tvrdí žalovaná, nemá právního významu. Z ustanovení § 12 vl. nař. č. 200/1943 Sb. vyplývá zcela jasně.

že se učri, který byl připuštěn k výkonu závěrečné učňovské zkoušky a s úspěchem ji složil, promíjí učební doba a že se mu vydá výuční (tovaryšský) list. Toto ustanovení neobsahuje žádného omezení. Podle § 3, odst. 1 uved. vl. nař. přísluší sice obchodní a živnostenské komoře péče o provádění závěrečných zkoušek, avšak z tohoto ustanovení nelze nikterak dovodit oprávnění této korporace, vázati připuštění k předčasné závěrečné učňovské zkoušce na nějakou podmínku. Rovněž nemá právního významu okolnost, namítaná žalovanou stranou, že obchodní a živnostenská komora v B. vydala žalobci výměr, jímž prohlásila učební dobu za skončenou dnem 6. června 1944, neboť otázku, kdy byla skončena v souzeném případě učební doba, je soud oprávněn řešiti zcela samostatně a není vázán názorem této korporace. Žalobci přísluší proto plat řemeslného dělníka v prvním roce po vyučení, který činí podle vyhlášky ze dne 10. listopadu 1941 (Úř. list č. 266/1941) ve znění vyhlášky ze dne 27. března 1943 (Úř. list č. 74/1943) ve III. mzdové oblasti, kam patří podnik žalované strany, 4 K za hodinu. Poněvadž je mezi stranami nesporné, že žalobce odpracoval od výkonu zkoušky, t. j. dne 2. prosince 1943 u žalované 680.25 hod., přísluší mu za tuto dobu mzda 2.721 K. Žalobce odpovídává od této částky vychovávací příspěvek 1.126 K 20 h, takže žalovaná je povinna zaplatiti žalobci částku 1.594 K 80 h.

O d v o l a c í soud zamítl k odvolání žalované strany žalobu. **Z d ů v o d ů:** Odvolatelka vytýká právem prvému soudu, že neposoudil věc správně po právní stránce. Toto nesprávné právní posouzení spatřuje odvolatelka právem v právním názoru prvního soudu, že je bezvýznamnou pro právní posouzení věci okolnost uplatňovaná žalovanou stranou, že obchodní a živnostenská komora v B. vydala žalobci výměr, kterým prohlásila učební dobu za skončenou dnem 6. června 1944, a že otázku, kdy byla skončena v žalobcově případě učební doba, je soud oprávněn řešiti zcela samostatně a není vázán názorem jmenované korporace. Je též podle vývodů odvolání pro spor nerozhodné, že žalobci byl vydán tovaryšský list teprve, když předložil výměr tehdejšího úřadu práce o zvláštním pracovním zařazení počínajícím dnem 6. června 1944. Mezi stranami spornou okolnost, do které doby byl žalobce u žalovaného zaměstnán jako učeň a od které doby jako tovaryš po vyučení, by mohl soud pro své potřeby sporu samostatně řešiti jen tehdy, kdyby se otázka ta nestala již předmětem rozhodování příslušného správního úřadu, pokud se týče příslušné veřejnoprávní zájmové korporace, jež byla oprávněna o těchto věcech rozhodovati. V daném případě došlo k takovému rozhodnutí veřejnoprávní korporace, jak to lze seznati z výměru obchodní a živnostenské komory v B. ze dne 26. června 1944, č. j. 14694/44. Odvolací soud proto doplnil řízení příslušnými učňovskými spisy, z nichž zjišťuje, že na žádost ze dne 19. února 1944 o vydání tovaryšského listu odpověděla žalobci jmenovaná komora dopisem ze dne 18. února 1944 — patrně nesprávně datovaným —, ve kterém žalobci sděluje, že mu bude učební doba zkrácena a tovaryšský list vydán, jestliže prokáže své zvláštní zařazení úřadem práce. Dopisem z 15. června 1944 žádal žalobce znovu za vydání tovaryšského listu ke dni výkonu závěrečné zkoušky učňovské a se žádostí předložil výměr úřadu práce o svém zvláštním zařazení. Dopisem, pokud se týče výměrem adresova-

ným žalobci z 26. června 1944 rozhodla zmíněná komora, že se učební poměr žalobcův u žalované končí dnem 6. června 1944 a že zbývající učební doba se mu promíjí a současně zasílá žalobci tovaryšský list opatřený datem vydání 6. června 1944, ve kterém je jako učební doba uvedena doba od 14. července 1941 do 6. června 1944 a den 3. prosince 1943 jako den, kdy se žalobce podrobil závěrečné zkoušce učňovské před zkušební komisí jmenované komory. Výměr obsahuje dále důvody, o které opírá komora své rozhodnutí, neobsahuje však právní poučení o opravných prostředcích. V dalším dopise ze dne 6. července 1944 žalobce potvrzuje, že obdržel tovaryšský list, a žádá o vrácení příkazovacího výměru úřadu práce. Za tohoto stavu byl první soud oprávněn přezkoumávati rozhodnutí obchodní a živnostenské komory v B. jako správního úřadu jen po stránce formální. Jde tedy jen o to, zda zmíněné rozhodnutí působí proti druhé straně, nikoliv o to, proč bylo právě tak rozhodnuto; jinými slovy soudce se nesmí zabývati materiálními stránkami nálezu, a to ani tehdy, kdyby se přičil samému zákonu (srovn. Pražák »Spory o příslušnost«, § 19 a rozh. č. 2198 Sb. n. s.). Rozhodovati o zkrácení učební doby a o vydání tovaryšského listu náleží zmíněné komoře, jak to jasně vyplývá z ustanovení §§ 3, 6, 7, 12, 21 a j. vl. nař. č. 200/1943 Sb. Okolnost, že rozhodnutí bylo žalobci doručeno, je rovněž nepochybná. Skutečnost, že rozhodnutí neobsahuje poučení o opravných prostředcích, nespadá již do oboru přezkumné činnosti soudcovy a žalobce mohl by z oné skutečnosti dovozovati důsledky jen v řízení správním. Za tohoto stavu věci byl žalobce až do 29. dubna 1944 zaměstnán u žalovaného jen jako učeň, třebaže vykonal závěrečnou učňovskou zkoušku již dne 3. prosince 1943. Tím nebyl podle rozhodnutí obchodní a živnostenské komory v B. jeho učební poměr skončen a nestal se tovaryšem a proto nemůže požadovati na žalované mzdu jako tovaryš, neboť ani žalovaná nebyla oprávněna před uplynutím učební doby žalobce jako tovaryše zaměstnávat. Nemá tedy žalobce nárok na doplatek mzdy, takže první soud pochybil, když žalobě o tento nedoplatek mzdy vyhověl.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z d ů v o d ů:

Dovolání uplatňuje jen dovolací důvod podle § 503, čís. 4 c. ř. s.

Poněvadž v souzené věci přicházejí při právním posouzení v úvahu předpisy vl. nař. č. 200/1943 Sb., rozhoduje předem nejvyšší soud, že předpisy tohoto nařízení vyhovují ustanovení čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb. o obrození právního pořádku, ježto se ani svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástek a zákonů ji měnících a doplňujících, vydaných do 29. září 1938), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny.

Vzhledem na výtky dovolání je rozhodnuto, zda je obchodní a živnostenská komora správním úřadem.

Pojem správního úřadu sice žádný zákon výslovně neurčuje, lze jej

však odvoditi ze zák. č. 164/1937 Sb. o nejvyšším správním soudě a z předp.sů ústavní listiny.

I když zák. č. 164/1937 Sb. mluví v § 2, odst. 2 první větě o tom, »že správními úřady, proti jejich rozhodnutím nebo opářením může být vznesena stížnost u nejvyššího správního soudu, jsou jak orgány státní správy, tak i orgány správy zemské, okresní a obecní«, přece nelze usoudit, že jen tyto orgány je pokládati za správní úřady. Zák. č. 164/1937 Sb. je pouze provedením § 88 úst. l., v jehož hlavě li. pod nadpisem »Ministerstva a nižší správní úřady« se vysouvuje, že »soudní ochranu proti správním úřadům poskytuje v nejvyšší stoličí soud, složený z neodvislých soudců a zřízený pro celé území republiky«. Mluví se tedy v tomto ustanovení o správních úřadech bez jakéhokoliv omezení. Rovněž § 91 úst. l. jedná o »samostatných svazcích« bez jakéhokoliv omezení. Vykládá-li se tedy výše citované ustanovení § 2, odst. 2 zák. č. 164/1937 Sb. v souvislosti s předpisy § 83 a 91 úst. l., plyne z něho, že za správní úřady nelze považovati jen úřady státní správy (vyjímaje soudy) a úřady autonomní správy územní, nýbrž že za správní úřady je pokládati též orgány samostatných svazů zájmových (odborových), případně jiných novodobých nositelů funkcí správních, pokud v rámci moci vládní a výkonné vydávají u výkonu veřejné správy jim svěřené akty stejné povahy jako rozhodnutí neb opatření správních úřadů výslovně imenovaných v zák. č. 164/1937 Sb. (podobně rozh. č. 14105 Sb.).

Pokud jde o obchodní a živnostenské komory, byl v zák. č. 85/1868 ř. z. vytčen obor jejich působnosti v § 2. Tam uvedené správní funkce obchodních a živnostenských komor, zvláště pokud jsou uvedeny v § 2, písm. B), písm. a) cit. zák. (zapisování známek a vzorků), písm. b) (vliv na zkoušení a jmenování dohodců zboží a směnek, vliv na jmenování burzovních radů a přísedících obchodního soudu) a písm. c) (vydávání vysvědčení o zvyklostech obchodních a protokolování známek) jsou povětšinou takového rázu, že kdyby nebylo speciálních ustanovení zák. č. 85/1868 ř. z., tvořily by všeobecnou součást správy státní. Totéž plyne i z § 3 cit. zák., podle něhož podléhají obchodní a živnostenské komory přímo ministerstvu obchodu, vykonávají jeho příkazy v záležitostech, spadajících do oboru jejich působnosti a mají také ostatním ministerstvům a úřadům svých okresů podávati na požádání vysvětlení z oboru své působnosti. Ještě více to platí o novém oboru působnosti, který byl obchodním a živnostenským komorám přikázán ve vl. nař. č. 200/1943 Sb. o úpravě výcviku k povolání. Pro to tedy zvláště u výkonu úkolů jim svěřených vl. nař. č. 200/1943 Sb. obchodní a živnostenské komory správními úřady (podobně též rozh. č. 1612 Sb. n. s.).

Je proto výměr obchodní a živnostenské komory v B. ze dne 26. června 1944 pokládati za výměr správního úřadu. Výměry správních úřadů jsou však soudy oprávněny přezkoumávat jen po stránce formální, nikoli po stránce jejich věcné správnosti (rozh. 2198, 4690, 5714, 15983, 16696 Sb. n. s.). Do rámce tohoto formálního přezkumu náleží též posouzení, zda zmíněný výměr vydala obchodní a živnostenská komora v rámci jí přikázané pravomoci.

VI. nař. č. 200/1943 Sb. byl upraven výcvik k povolání. Podle § 3, odst. 1 tohoto nař. náleží obchodním a živnostenským komorám (v dalším komory), aby vedly seznamy učňů, pečovaly o provádění závěrečných zkoušek učňovských a měly všeobecný dozor nad vznikem a průběhem učebních poměrů. Podle § 4, odst. 3 cit. nař., je komoře hlásit každou změnu učebního poměru, podle § 6, odst. 1 činí komora potřebná opatření k provedení závěrečné zkoušky učňovské, zřizuje příslušné komise k provádění zkoušek (§ 7, odst. 1) a vydává učňům, kteří vykonali s úspěchem zkoušku, výuční nebo tovaryšský list (§ 7, odst. 4).

Z toho tedy plyne, že komorám přísluší kontrolovat a vésti v patrnosti trvání učebního poměru a jeho skončení a vydávat o skončení učebního poměru výuční nebo tovaryšské listy. I promlčení zkušební doby a předčasné složení zkoušky učňovské podle § 12 cit. nař. patří tedy do kompetence komor, přikázané jim citovaným vládním nařízením a je proto také věci komory určovat, kdy v případě předčasného složení učňovské zkoušky končí učební doba. Nepřekročila tedy obchodní a živnostenská komora vydáním výměru ze dne 26. června 1944 přikázaný jí obor působnosti.

Poněvadž dovolatel nevznesl jiných námitek proti formální správnosti tohoto výměru, bylo ostatní vývody dovolání, týkající se jen věcné správnosti tohoto výměru, nechatí bez povšimnutí pro nerozhodnost.

Č. 46.

Po pravoplatnosti rozsudku, jímž bylo vysloveno, že uzavřené manželství je pro soukromoprávní překážku neplatné bez viny stran, není ani manžel oprávněn požadovati na manželce náhradu za to, že plnil svoji povinnost podle § 91 obč. zák., ani manželka nemá nárok na náhradu nákladů vynaloženého proto, že manžel po dobu trvání manželství svoji povinnost podle § 91 obč. zák. neplnil.

(Rozh. ze dne 29. ledna 1946, Rv II 96/45.)

Ve sporu manželů A. V-ové proti F. V-ovi o zaplacení 372 K vznesla žalobkyně mezitímní návrh na určení, že jí přísluší i po pravoplatnosti rozsudku krajského soudu v N. ze dne 19. února 1944, zn. sp. Ck II 78/45, jímž bylo její manželství se žalovaným uzavřené dne 30. června 1941 prohlášeno za neplatné bez viny stran, nárok na náhradu toho, co vynaložila za žalovaného v době uzavření sňatku až do pravoplatnosti uvedeného rozsudku.

Mezitímní návrh na určení zamítly soudy všech tří stolic. Nejvyšší soud uvedl

v důvodech:

Manželství sporných stran, uzavřené dne 30. června 1941, bylo prohlášeno pravoplatným rozsudkem krajského soudu v B. ze dne 19. února 1944, zn. sp. Ck II 78/43 za neplatné (§ 93 obč. zák.) pro překážku sou-

kromého práva (§§ 60, 100 obč. zák.; § 28, odst. 2 rozl. zák.) bez viny stran. Žalobkyně se domáhá v souzené věci určení, že jí přísluší proti žalovanému i nyní po zmíněném rozsudku nárok na náhradu toho, co vynaložila v době od uzavření sňatku až do pravoplatnosti onoho rozsudku ke splnění povinnosti žalovaného jako manžela (§ 1042 obč. zák.). Domáhá se tedy náhrady plnění spadajících svou původní podstatou mezi povinnosti žalovaného podle §§ 89, 91 obč. zák. Nejde o vrácení jmění, pokud je tu, ve smyslu § 1265 obč. zák., nýbrž požadavek žalobkyně, opřený o ustanovení § 1042 obč. zák., vychází z majetkoprávních účinků ve smyslu § 91 obč. zák., pokud vzešly mezi manžely za neplatného manželství od jeho uzavření do jeho prohlášení neplatným. Požadavek však není po právu, neboť jmenované účinky jsou pro případ vyslovení neplatnosti putativního manželství, o jaké tu jde, zvláště upraveny v ustanovení § 102, 2. věta obč. zák. v ten smysl, že manželství, byly-li obě strany dobré víry (bez viny), je sice také neplatné, ale bez vzájemné povinnosti náhradní. To znamená, že manžel z takového manželství nejenom nemůže po rozsudku vyslovivším neplatnost manželství požadovat na druhém z manželů náhradu za to, co plnil z titulu povinnosti k účelu manželského spojení, ale také že ani druhý z manželů nemůže po témž rozsudku žádat na prvním manželu to, co tento z titulu povinnosti k účelu manželského spojení neplnil. Byly-li účinky výroku o neplatnosti manželství pokud jde o posuzované majetkoprávní nároky upraveny tak, jak vyloženo, nezáleží již na dalších otázkách žalobkyně probíraných, zejména ani na tom, jaký účinek je přikládati rozsudku vyslovivšímu neplatnost manželství, pokud jde o manželství samé.

Č. 47.

Odpadl-li důvod, který bránil soudu vykonávati soudnictví a pro nějž byl delegován podle § 30 j. n. jiný soud, není vyloučena další delegace z důvodů vhodnosti (§ 31 j. n.), a to i soudu původně příslušného.

(Rozh. ze dne 31. ledna 1946, R I 183/45.)

Pro spor M. S-ové proti jejímu manželu F. S-ovi o výživné, byl místo příslušného okresního soudu v Ch. delegován nadřízeným krajským soudem v K. okresní soud v P., ježto u okresního soudu v Ch. byl v té době pouze jediný soudce, který byl podle § 19 j. n. z vykonávání soudnictví vyloučen. V srpnu 1945 navrhla žalobkyně, aby místo okresního soudu v P. byl delegován k dalšímu projednání a rozhodnutí jejího sporu okresní soud v H. v obvodu krajského soudu v H. a žalovaný navrhl, aby místo okresního soudu v P. byl delegován okresní soud v Ch. O těchto návrzích rozhodl krajský soud v K. pravoplatně, že příslušným zůstává okresní soud v P.

Zemský soud návrh žalobkyně zamítl, návrhu žalovaného vyhověl. Z důvodů: Okresní soud v P. byl pro tento spor delegován krajským soudem v K. podle § 30 j. n. místo okresního soudu v Ch., poněvadž v té době nebylo u tohoto soudu soudce, který by tento spor mohl projednat

a rozhodnout. Tento důvod nyní odpadl, jak plyne z vyjádření okresního soudu v Ch., který zároveň uvádí, že tento soud je k projednání nejhodnějším hledíc k bydlišti stran. Návrh žalovaného je proto důvodným, neodůvodněným je ale návrh žalobkyně, aby byl delegován okresní soud v H., od Ch. značně vzdálený.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalobkyně.

Z důvodů:

Pro delegaci okresního soudu v H. navrženou žalobkyní nebyly uvedeny žádné důvody vhodnosti, jak správně uznal zemský soud v Praze, a proto se rekursu nevyhovuje.

Pokud stěžovatelka napadá další rozhodnutí zemského soudu v P. o delegaci okresního soudu v Ch., neřeba uvažovat, zda tu jsou opravdu dostatečné důvody vhodnosti pro delegaci tohoto soudu podle § 31 j. n., protože recurs se opírá o mylný názor, že pravoplatnost usnesení krajského soudu v K., jímž byl z důvodů nutnosti, tedy podle § 30 j. n., delegován okresní soud v P. k vyřízení této rozepře, brání, aby tomuto soudu byla později věc opět odňata a k jejímu vyřízení delegován jiný soud z důvodu vhodnosti.

O významu okolnosti, že k projednání rozepře o výživné podané žalobkyní na jejího manžela byl delegován z důvodu nutnosti okresní soud v P., protože svého času byl u okresního soudu v Ch. pouze jediný soudce, jenž byl vyloučen, a že později důvod této delegace odpadl, rozhodl krajský soud v K. pravoplatně tak, že delegovaný soud zůstává dále příslušným přesto, že odpadl důvod jeho delegace.

Pravoplatnost tohoto usnesení však nepřekáží rozhodování o tom, zda jsou tu důvody vhodnosti pro delegaci jiného soudu podle § 31 j. n., neboť krajský soud v K. zmíněným rozhodnutím neřešil a ani nemohl řešiti přípustnost delegace jiného soudu s hlediska § 31 j. n., o níž může rozhodovati pouze zemský soud, nikoliv však krajský soud. Ustanovení § 31 j. n. však nevylučuje, aby na místo soudu delegovaného podle § 30 j. n. nebyl z důvodu vhodnosti na návrh některé strany delegován jiný soud, tedy po případě zase soud původně příslušný, odpadl-li mezitím důvod, který tomuto soudu svého času bránil vykonávati soudnictví z některého z důvodů uvedených v § 19 j. n. § 31 j. n. nečiní totiž rozdíl mezi soudem příslušným podle §§ 65 a dalších j. n. a mezi soudem, který se stal na místo soudu původně příslušného sám příslušným v cestě nutné delegace podle § 30 j. n. Již podstata delegace z důvodu vhodnosti svědčí proti názoru, že se ustanovení § 31 j. n. nemůže uplatnit vůči soudu, jenž se stal příslušným cestou delegace nutné. Nelze tedy sdílet názor, že se ustanovení § 31 j. n. hodí pouze na delegace z důvodů vhodnosti od soudů, u nichž rozepře byla zahájena, na soud jiný a že pravoplatnost usnesení o delegaci z důvodu nutnosti brání jinému rozhodnutí o delegaci dalšího soudu opírající se o důvod vhodnosti. Při každé z těchto delegací se totiž rozhoduje o jiné skutkové a právní otázce a pro to rozhodnutí o jedné z nich, třeba pravoplatně, není na závadu, aby se později nerozhodlo o delegaci druhé.

Č. 48.

Rozsudek vynesený ve sporu úrazové pojišťovny uplatňující nároky podle § 47 úraz. zák. proti tomu, kdo poškodil jejího pojistěnce, je podle § 120, odst. 1 zák. o pojistné smlouvě a § 20 c. ř. s. právně účinný i proti škůdci. Nevstoupil-li pojistitel do tohoto sporu, není již ve sporu, v němž se na něm úrazová pojišťovna domáhá plnění z pojistné smlouvy uzavřené se škůdcem, oprávněn uplatnit námitku proti výši plnění úrazové pojišťovny poškozenému pojistěnci podle zákona o úrazovém pojištění dělnickém.

(Rozh. ze dne 6. února 1946, R I 103/45.)

Srovn. rozh. č. 17764, 18204, 18241 a 18631 Sb. n. s.

Dne 11. července 1939 došlo na křižovatce státní a okresní silnice S.-D. k srážce osobního auta, jež řídil J. F., s nákladním autem, jež řídil M. H. a na němž jel jako závozník St. H. Při srážce přišel St. H. o život a M. H. utrpěl těžké zranění. Řidič osobního auta J. F. byl uznán rozsudkem krajského soudu v O. ze dne 13. ledna 1941 zn. sp. Tk VII 954/40 vinným, že zavinil smrt St. H-a, jakož i těžké poškození na těle M. H-a a že tím spáchal přečin proti bezpečnosti života podle § 335 tr. z. Výměrem ze dne 22. února 1940 přiznala Ústřední sociální pojišťovna vdově po St. H-ovi A. H-ové ode dne 12. července 1939 vdovský důchod v prozatímní výši 658.25 K ročně. Rozsudkem krajského soudu v O. ze dne 29. června 1940 zn. sp. Ck II 3/40 uznán byl J. F. povinným zaplatiti vdově A. H-ové 5.857.95 K s 5% úroky od 11. května 1940 a od 1. února 1940 platiti měsíční rentu, a to A. H-ové 10.90 K a nezl. jejím dětem S., F., J. a V. H-ovým po 8.10 K a zaplatiti útraty sporu v částce 2.732.35 K. Ve sporu zn. sp. Ck Ia 125/40 domáhal se M. H. na J. F-ovi náhrady své škody. K vyřízení jeho žaloby v tomto sporu však nedošlo, ježto věc byla vyřízena mimosoudně zaplacením úhrnné částky 12.000 K. Rozsudkem ze dne 27. listopadu 1942 zn. sp. Ck I 143/42 byl J. F. uznán povinným nahraditi Úrazové pojišťovně v B. platby, které vykonala z titulu podnikového smrtelného úrazu St. H-a, jednak vdově A. H-ové po 89.10 K měsíčně, jednak dětem nezl. S., F., J. a V. H-ovým po 66.90 K měsíčně, celkem 4.637 K 10 h, a útraty sporu 1.875 K. Rozsudkem ze dne 19. prosince 1942, zn. sp. Ck Ia 623/42, byla Úrazové pojišťovně v B. přiznána náhrada za platby konané M. H-ovi z důvodu jeho podnikového úrazu v částce 160 K měsíčně od 24. ledna 1942 celkem 8.080 K a útraty sporu v částce 1.623 K 60 h. Usnesením okresního soudu v M. ze dne 8. února 1943, zn. sp. E IX 97/43, byla Úrazové pojišťovně v B. povolena pro pohledávku 6.717.10 K s úroky a 3.783.60 K útrat proti J. F-ovi exekuce zabavením pohledávky 200.000 K, již má řidič J. F. proti pojišťovně »N.« z pojistné smlouvy o odpovědnostním pojištění z provozu motorových vozidel podle pojistky ze dne 5. prosince 1938, č. 1.031.893 a příkázáním zabavené pohledávky k vybrání až do výše vykonatelné pohledávky. Mimo to si Úrazová pojišťovna v B. dala postoupit nárok J. F-a proti pojišťovně »N.« a zahájila

proti této pojišťovně spor, v němž se domáhala, aby žalovaná byla uznána povinnou 1. složit zbytek pojistné částky připadající podle pojistky č. 1.031.893 na smrtelný úraz St. H-a ze dne 11. července 1939 32.391 K k soudu podle § 307 ex. ř. a § 1425 obč. zák.; 2. zaplatiti žalující straně na důchodě vyplaceném M. H-ovi: a) měsíčně předem splatný obnos 160 K za dobu od 24. ledna do 24. října 1942 v celkové částce 1.440 K, b) měsíčně splatnou částku 72 K počínajíc dnem 24. října 1942 a pak 24. každého následujícího měsíce, a to částky dospělé do dne vydání rozsudku s 5% úroky od dne své jednotlivé splatnosti do 14 dnů pod exekuci a částky dospělé v budoucnosti vždy 24. každého měsíce předem a v případě prodlení s 5% úroky ode dne splatnosti pod exekuci, c) útraty podle rozsudku krajského soudu v M. ze dne 19. prosince 1942, zn. sp. Ck Ia 623/42 v částce 1.623.60 K a útraty povolení exekuce 285 K, avšak, pokud jde o nároky ad a) a b) pouze do výše částky 20.275.10 K jako zbytku pojistné sumy připadající podle pojistky na úraz M. H-a. Žalovaná pojišťovna uvedla mimo řadu jiných námitek, že již složila celou pojistnou sumu po srážce 10% spoluúčasti k soudu, že je tím její závazek splněn a že žalující Úrazová pojišťovna plnila a plní pozůstalým po St. H-ovi a M. H-ovi více než jak vyplývá z její povinnosti podle §§ 6, 7 úraz. zák.

Prvý soud uznal žalovanou pojišťovnu »N.« povinnou: 1. složit do soudního deposita podle § 307 ex. ř. a § 1425 obč. zák. částku 20.415.13 K, 2. zaplatiti žalující straně a) 1.440 K, b) útraty v částce 1.908.60 K, 3. platiti měsíčně předem 72 K počínajíc dnem 24. října 1942, a to vše pod exekuci, avšak pouze do celkové výše částky 20.275.10 K; jinak žalobu zamítl.

Odvolaací soud zrušil k odvolání obou stran napadený rozsudek a vyhradiv právní moc uložil soudu první stolice nové jednání a rozhodnutí. K zrušení rozsudku prvního soudu došlo podle právního posouzení věci odvolacím soudem jednak proto, že nebyl vyšetřen rozsah škody vzniklé M. H-ovi, jednak proto, že nebyla náležitě probrána námitka žalované, že žalobkyně plnila více, než byla povinna podle zákona o úrazovém pojištění dělnickém.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu žalované strany, k rekursu žalobkyně však napadené usnesení zrušil a uložil odvolacímu soudu nové rozhodnutí.

Z důvodů:

Nutno ponechat bez povšimnutí veškeré vývody žalobkyně rekursu, pokud jimi není napaden právě jen právní názor odvolacího soudu, pro který byl zrušen rozsudek prvního soudu v části napadené odvoláním žalované. V tom směru shledal odvolací soud za nutné zrušiti rozsudek prvního soudu s dvojího hlediska. Jednak proto, aby byl vyšetřen rozsah škody vzniklé M. H-ovi, při čemž důkazní břemeno tíží žalující, a dále proto, že je třeba probrat námitku žalované, že žalující plnila více než byla povinna podle zákona o úrazovém pojištění dělnickém.

Tato poslední námitka žalované a přednes žalobkyně k ní není nepřipustnou novotou, neboť žalovaná ji uplatnila již v řízení před prvním soudem. Další přednesy stran v tomto směru mají podklad v této námitce.

Nezáleží na tom, že k vyřízení žaloby M. H-a proti pojistníku nedošlo (spor zn. sp. Ck 125/40) a že nebylo zjištěno, které jeho nároky byly částkou 12.000 K odškodněny, když žalovaná v řízení před prvním soudem vůbec nenamítla, že nárok žalobkyně přesahuje nárok M. H-a na ušlém výdělku. V souvislosti s druhým důvodem, pro který byl rozsudek prvního soudu zrušen, třeba uvést, že žalující uplatňuje proti žalované nároky v témže rozsahu, jak byly její nárok a povinnost vymezeny rozsudky ve sporech zn. sp. Ck I 143/42, Ck Ia 623/42 a rozsudkem rozhodčího soudu Cu 261/43, v němž byla nynější žalobkyně žalována M. H-em. K námitce žalované, že žalující plnila nad svou zákonnou povinnost vyplývající jí z předpisu §§ 6, 7 úraz. zák., jak tuto námitku skutkově opodstatňuje v souzené věci, nelze však již hledět. To plyne z předpisu § 120, odst. 1 zák. č. 145/1934 Sb. ve spojení s ustanovením § 119, odst. 2 řeč. zák., jež byv v tomto ustanovení dán ve prospěch a zájmu pojistitele, umožňoval žalované, aby do sporů Ck I 143/42 a Ck Ia 623/42 vedených žalobkyní proti pojistníku vstoupila na stranu žalovaného pojistníka s právy nerozlučného společníka v rozepři podle § 20 c. ř. s. Slo o spory, v nichž žalobkyně uplatňovala proti pojistníku nárok na náhradu škody, jež na ni přešel zákonnou cessí podle § 47 úraz. zák. a který ve stejném rozsahu uplatňuje právě nyní proti žalované mimo jiné též z důvodů postupu pohledávky z pojistné smlouvy. Žalovaná tohoto svého oprávnění nepoužila a nemajíc na těchto sporech zájem nevstoupila do nich, ač v nich mohla a měla uplatnit ony námitky, jež uplatňuje nyní proti výši plnění, jež žalobkyně poskytuje poškozeným tvrdíc, že překročí rámec §§ 6, 7 úraz. zák. Když pak se nedovolávala předpokladů § 120, odst. 2 zák. o poj. sml. a čl. 13, odst. 5 pojistných podmínek a nevznesla včas v tomto směru žádnou námitku, musí se i spokojit s tím, jak byla výše nároků žalující strany uplatněných v rámci § 47 úraz. zák. zjištěna oněmi rozsudky. Že by za tohoto předpokladu čtvrtletní výpomoc vyměřená na každé pozůstalé dítě částkou 40 K, o níž nebylo rozhodnuto ve sporu zn. sp. Ck I 143/42 rozsudkem, převyšovala částku, k jaké byla žalobkyně podle zákona povinna, není námitkami žalované již skutkově doličováno. Tím méně lze přiznat oprávněnost výtce, pokud jde o rozsah povinnosti žalující vůči M. H-ovi, jak byla určena rozsudkem rozhodčího soudu žalobkyně ve sporu Cu 261/43, když v onom sporu byla Úrazová pojišťovna stranou žalovanou a žalovaná pojišťovna ani nenaznačuje, že Úrazová pojišťovna v onom sporu zanedbala povinnost chránit své zájmy tak, že to mělo za následek, že povinnost plnit poškozenému M. H-ovi uložená jí oním rozsudkem se svým rozsahem nesnáší s předpisy §§ 6, 7 úraz. zák. Z uvedeného plyne, že důvody, z nichž odvolací soud zrušil rozsudek v části vyhovující žalobě, neobstojí.

Č. 49.

Privodil-li dlužník, oprávněný splatit zápůjčku kdykoliv a v jakýchkoli mimořádných splátkách, zapravením nedoplatku dluhu ukončení obligač-

ního poměru, je věřitel, nedošlo-li k jinému ujednání, povinen započísti na kapitál úroky, které zaplatil dlužník předem v předpokladu, že obligační poměr potrvá až do konce období, za něž byly úroky zaplacený.

(Rozh. ze dne 7. února 1946, Rv II 117/45.)

E. M. si vypůjčil podle dlužního úpisu ze dne 26. května 1941 u spořitelny města N. hotově částku 250.000 K a tato zápůjčka je dosud zájistiána na nemovitostech M-ových, a to ve vl. č. 391 poz. kn. kat. úz. Č. a ve vl. č. 410 téže poz. knihy. K sepisu dlužního úpisu bylo použito normálního formuláře spořitelny města N., v němž je uvedeno, že anuity jsou splatny půlročně předem a že zápůjčka se smí vypovědět jen se zachováním půlroční výpovědní lhůty. E. M. si vymohl hned při uzavření zápůjčky změnu této podmínky, a to písemnou dohodou ze dne 26. května 1941, k níž došlo přípisem spořitelny města N. tohoto znění: »Na Vaši žádost Vám potvrzujeme, že jsme ochotni přijmouti od Vás kdykoliv a v jakékoliv výši obnos jako splátku na kapitál ve věci Vaší hypotekární zápůjčky, kterou jsme Vám povolili pod č. 132/41.« E. M. zaplatil spořitelně města N. dne 13. července 1944 anuitu 7.500 K, z čehož připadalo na kapitál 1.804,90 K a na úroky za dobu od 1. července 1944 do 31. prosince 1944 5.695,10 K. Krátce na to, když měl peníze potřebné na zaplacení celé zápůjčky, sdělil spořitelně svůj úmysl zápůjčku proplatit a požádal ji o sdělení výše zbytku pohledávky s přísl. Spořitelna města N. mu oznámila dopisem ze dne 22. července 1944, že zbytek dluhu na kapitálu činí 239.793 K 60 h a že kolky a výlohy kvitance činí 2.650 K, celkem tudíž 242.443 K 60 h. E. M. na to oznámil dopisem ze dne 27. července 1944 spořitelně v N., že si od uvedené částky 239.793 K 60 h odpočítává úroky za dobu od 1. srpna 1944 do 31. prosince 1944 4.745,90 K, a zbytek 237.687,70 K spořitelně poukázal a tato jej obdržela dne 29. července 1944. Současně žádal o vystavení kvitance. Spořitelna města N. odmítla započítati napřed zaplacené úroky za dobu od 1. srpna 1944 do 31. prosince 1944 na kapitál a odmítla vydati E. M-ovi kvitanci.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se E. M. na spořitelně města N., aby bylo uznáno právem, že žalovaná je povinna vystaviti a vydati žalobci kvitanci na zaplacení částky 250.000 K, podle níž by bylo možno vložiti výmaz zástavního práva pro tuto částku s přísl., zapsaného ve prospěch žalované strany na nemovitostech ve vložce č. 391 kat. úz. Č. jako vkladbě hlavní a ve vl. č. 410 téže pozemkové knihy jako vkladbě vedlejší.

Prvý soud zamítl pro tentokrát žalobu.

Odvolací soud žalobě vyhověl. Z důvodů: Je přisvědčiti odvolateli v tom, že nezaplatil žalované dlužnou jistinu předčasně, nýbrž že ji zaplatil včas, neboť jak odvolací soud zjišťuje z dopisu žalované strany ze dne 26. května 1941 adresovaného žalobci (příloha C orig.), dohodly se sporné strany na tom, že žalobce může zaplatiti žalované straně dlužnou jistinu kdykoliv. V tom směru se tedy odvolací soud neztotožňuje s důvody napadeného rozsudku, že žalobce zaplatil žalované straně dlužnou jistinu předčasně. Znalci Dr. O. V. a V. Š. udali, že nevědí, jaký je

zvyk při předčasném splacení dlužné jistiny, zda totiž má peněžní ústav dlužníku úroky předem zaplacené vrátiti či nikoliv. Jde-li v souzeném případě v příčině dohody ze dne 26. května 1941 (příl. C orig.) o tak výjimečný případ, že žádný z obou znalců jej v praxi ještě neměl, nelze k výkladu této dohody užívatí důkazu z opaku z natištěných podmínek dlužního úpisu ze dne 26. května 1941 (příl. 2 orig.), nýbrž třeba zkoumati vůli stran při oné dohodě. V tomto směru, i když sporné strany při uzavírání oné dohody nezdůraznily výslovně motiv této dohody, sedoval žalobce, jak odvolací soud zjišťuje z jeho výpovědi, při své žádosti o možnost dřívějšího splacení kapitálu ten účel, aby ušetřil anuity a úroky, pro případ, že by si kapitál dříve obstaral. Vrchní ředitel a člen správní komise žalované strany sice vypověděl jako strana, že potvrzení ze dne 26. května 1941 (příl. C orig.) má ten smysl, že žalobce při splacení mimořádné kapitálové splátky nebo celé dlužné jistiny nemusil dáti výpověď a mohl mimořádnou splátku nebo celou dlužnou jistinu zaplatiti kdykoliv, že však podle § 914 obč. zák. třeba smlouvě rozumět tak, jak toho žádá obvyčej poctivého obchodu. Podle § 915 obč. zák. při smlouvách dvousměrně závazných třeba vyložití nejasný výraz na škodu toho, kdo ho použil. Povinnost platiti úrok předpokládá, že dlužník užívá jistiny, ze které má býti úrok placen. Úroková povinnost je povinností jen akcessorickou. Úrok je úplatou za užívání jistiny a předpokládá existenci hlavního dluhu, jehož je vedlejším závazkem. Z toho plyne závěr, že věřitel nesmí si zadržovati předem zaplacený úrok, přijal-li jistinu. Dlužník platí přece úrok jen za předpokladu, že bude dále jistiny užívatí. Odpadne-li tento předpoklad, má dlužník vůči věřiteli conditionem causa finita ve smyslu § 1435 obč. zák. Toto zákonné ustanovení platí, nebylo-li nic jiného mezi stranami ujednáno. Poněvadž v souzeném případě sama žalovaná strana tvrdí, že o vrácení přeplacených úroků nebylo nic ujednáno, platí ustanovení § 1435 obč. zák. a je nesprávný názor žalované strany, že pro nedostatek takového ujednání mohla si přeplacené úroky ponechatí. Projevila-li tedy žalovaná strana dopisem ze dne 26. května 1941 (příl. C orig.) ochotu, přijmouti od žalobce kdykoliv a v jakékoliv výši mimořádnou splátku na kapitál jeho hypotekární zápůjčky, je toto vyjádření podle obvyčeje poctivého obchodu vyložití tak, že žalovaná strana byla oprávněna žádati úroky jen do dne splacení celé dlužné jistiny a že si nemůže činiti nárok na úroky za dobu, za kterou dlužník již jistiny neužíval. Podle vl. nař. ze dne 8. května 1940, č. 209 Sb. smí žalovaná strana obdržeti na úrocích při hypotekární dlouhodobé zápůjčce nejvýše 4½%. § 28, odst. 1, písm. b) cit. nař. prohlašuje za trestné a tedy i neplatné takové jednání, při němž věřitel přijme vyšší, nežli dovolený úrok. Kdyby si žalovaná strana ponechala sporný přeplacený úrok, dostala by za rok 1944 ze zapůjčené jistiny úrok přes 8%, tedy úrok téměř dvakrát tak vysoký, než je dovoleno v citovaném vládním nařízení. Poněvadž citované vládní nařízení také stanoví, že je jakékoliv právní jednání, kterým peněžní ústav přijme vyšší nežli dovolené úroky, neplatné, plyne z toho závěr, že žalovaná je i proto povinna vrátiti žalobci předem zaplacené úroky. Žalovaná uznala, že žalobce jí dluhuje na úplné zaplacení dlužné jistiny ještě částku 2.095 K 90 h. Je nesporné, že úroky, které žalobce zaplatil žalované dopředu za dobu

od 1. srpna 1944 do 31. prosince 1944, kdy již dlužné jistiny vůbec neužíval, činí 4.745 K 90 h, tedy více nežli je žalobce žalované podle jejího tvrzení dlužen na jistině. Zaplatil tudíž žalobce žalované straně více než celou dlužnou jistinu s průslušenstvím a jeho žalobní nárok je oprávněn.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Z důvodů:

Je zákonným předpokladem dlužníkovra nároku žádati na uspokojeném věřiteli kvitanci, aby závazek byl splněn (§ 1426 obč. zák.). Domáhá-li se proto dlužník tohoto nároku žalobou, musí za sporu tvrditi a prokázati, že svůj smluvní závazek splnil. Žalobce tvrdil již v žalobě a nabídl důkaz o tom, že celý zbytek dluhu 242.443.60 K žalované zaplatil jednak hotovým složením (237.697.70 K), jednak započtením úroků předem zaplacených částkou 4.745.90 K.

Započítává-li si žalobce do částky potřebné k zaplacení celého zbytku včetně výloh kvitančních i částku 4.745.90 K na úrocích zaplacených půlročně předem a obsažených ve smluvené anuitě, spadá otázka, započítává-li si žalobce uvedenou částku předem zaplacených úroků na účet splacení dluhů právem čili nic, pod širší prejudiciální otázkou, zda se mu podařil důkaz o splnění dluhu; nutno ji proto řešiti již v tomto sporu a nikoliv sporem zvláštním.

Připustila-li žalovaná, že žalobce splatil na kapitál 237.697.70 K místo 239.793.60 K a popřela-li povinnost připočísti žalobci k dobru část úroků předem zaplacených z dlužného kapitálu, stačily nejvyššímu soudu k rozhodnutí o dovolání listinné důkazy nepopřené stranami, pokud jde o jejich pravost a správnost, a nesporné přednesy stran.

Je správné, že žalovaná přijala poslední anuitu i s úroky placenými půlletně předem jako smluvní plnění a že je jako takové ve svých obchodních knihách zapsala; ovšem, pokud jde o úroky, mohlo se tak státi jen za podmínky, že žalobce setrvá ve smluvním poměru až do konce roku 1944. Jestliže žalobce podle obsahu dopisu žalované z 26. května 1941 (příl. C orig.), jenž je odchylkou od obsahu dluhopisu z téhož data, přivodil zapravením nedoplatku dluhu ukončení obligačního poměru, odpadl, pokud jde o předem zaplacené úroky, jež měly býti úplatou za užívání zapůjčeného kapitálu po celé druhé pololetí 1944, právní důvod, aby si je žalovaná podržela (§ 1435 obč. zák.) a nastala jí tudíž povinnost, aby je žalobci ve svých obchodních knihách připsala k dobru. Neučinila-li tak, nemůže se dovolávati svých obchodních knih k důkazu o tom, že dluh na kapitálu částkou rovnající se výši přeplacených úroků není žalobcem zapraven. Této povinnosti není zproštěna žádným ustanovením dluhopisu, který nepamatuje na případ splacení dluhu dlužníkem bez výpovědi a nevylučuje tudíž ani použití § 1435 obč. zák. na předem zaplacené úroky.

To se mohlo platně státi jen výslovným ujednáním, k němuž však nedošlo ani přijetím shora citovaného dopisu žalobcem, v němž mu povolila splatiti dluh kdykoliv a v jakýchkoliv mimořádných splátkách, aniž si v něm výslovně vymínila, že se tak může státi bez povinnosti zúčtovatí

dlužníku k dobru úroky zaplacené dopředu z důvodů, že jde o dlouhodobou zápůjčku. Není-li prokázáno takové ujednání, byl žalobce oprávněn započísti si do částky potřebné k zaplacení celého dluhu i částku předem zaplacenou na úrocích, a ježto se tato poslední částka spolu s částkou zaplacenou na kapitále rovná výši celého dluhu i s výlohami kvitančními, právem uznal odvolací soud žalobní nárok odůvodněným.

Hledíc k tomu, co bylo shora uvedeno, nebylo již ani zapotřebí zabývat se domnělými rozpory. Odvolací soud posoudil proto věc po právní stránce správně, pokud své právní stanovisko založil na ustanovení § 1435 obč. zák., jehož se žalobce již v žalobě, pokud se týká za sporu, dovolával.

Č. 50.

Při rozhodování o odporujících si přihláškách podle §§ 125, 126 nesp. pat. je pozůstalostní soud oprávněn řešit prejudiciálně otázku, zda soudu předložené pos. ední pořizení je závětí či dovětkem.

(Rozh. ze dne 8. února 1946, R II 50/45.)

V pozůstalostní věci po A. S-ovi pozůstalostní soud a) přijal podmíněně dědické přihlášky zůstavitelových synů A. a O. S-ových opírajících se o poslední pořizení zůstavitelovo ze dne 2. dubna 1942 a povolil jim správu pozůstalosti; b) nepřijal podmíněnou dědickou přihlášku ze zákona podanou vdovou M. S-ovou. Z důvodů: Soud přijal dědické přihlášky zůstavitelových synů, ježto poslední pořizení z 2. dubna 1942 jeví se býti závětí jak po stránce formální, tak po stránce věcné. Zůstavitel odkázal v ní totiž »veškeren majetek nemovitý a movitý svým oběma synům«. Tímto ustanovením stali se oba synové universálními dědici. I když by byli považováni za pouhé odkazovníky a kdyby se poslední pořizení považovalo za dovětek, vyčerpávají odkazy veškeré jmění zůstavitelovo a A. a O. S-ovi třeba tudíž stejně považovati za dědice ze závětí. Nezáleží na pojmenování dědici či odkazovníky, hlavní náležitostí platnosti poslední vůle jako závětí je jednak skutečná vůle zůstavitele, jednak skutečnost, zda pořídil o celém svém jmění. Tyto podmínky jsou v daném případě splněny. Pozůstalá vdova se domnívá, že poslední pořizení je pouhým dovětkem, následkem čehož prý nastává dědická posloupnost ze zákona a proto se přihlásila k pozůstalosti ze zákona a uplatňuje nárok na přednostní odkaz. Soud její dědickou přihlášku nepřijal, ježto zákonná posloupnost je vyloučena platným posledním pořizením.

Rekursní soud přijal k rekursu vdovy M. S-ové její zákonnou dědickou přihlášku na soud a uložil M. S-ové, aby zakročila do jednoho měsíce od pravoplatnosti usnesení rekursního soudu žalobou o zjištění, zda je poslední pořizení ze dne 2. dubna 1942 závětí či dovětkem; pokud pozůstalostní soud udělil A. a O. S-ovým správu, zrušil rekursní soud napadené usnesení a uložil pozůstalostnímu soudu nové jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Rekurs je důvodný, pokud vytýká prvému soudu ne-

správné právní posouzení v rozhodnutí o dědické přihlášce M. S-ové, která je manželkou zůstavitelovou a která se k pozůstalosti přihlásila podmíněně ze zákona. Podle ustanovení § 122 nesp. pat. musí býti na soud přijata dědická přihláška vyhovující předepsané formě. Tato formální náležitost byla v daném případě splněna. Pozůstalostní soud smí odmítnouti jen dědické přihlášky zřejmě nezákonné, zcela libovolné a žádným dědickým důvodem nepodložené (rozh. č. 11.472 Sb. n. s.), když je předem jisto, že osoba přihlašující se jako dědic nemá dědické právo a že přihláška nemůže vésti k odevzdání pozůstalosti (rozh. č. 14.478 Sb. n. s.). Prvý soud vycházel při rozhodování o dědické přihlášce stěžovatelčině z názoru, že je dědická posloupnost ze zákona vyloučena platným posledním pořizením, které je závětí, a nikoliv dovětkem, jak to tvrdila stěžovatelka v řízení před prvním soudem a jak to uplatňuje také v rekursu. Podle těchto námitek, o kterých první soud rozhodl v nesporném řízení, šlo o výtky, že poslední pořizení vůbec neoznačuje dědice a zejména, že nebylo pořizeno o veškerém majetku zůstavitelově, že tudíž nebylo vyčerpáno celé pozůstalostní jmění. Prvý soud tyto výtky vyřídil poukazem na to, že podle posledního pořizení se odkazuje synům zůstavitele veškeren majetek nemovitý, a to zejména ideální $\frac{2}{3}$ domu v K. a movitostí podle seznamu připojeného k poslednímu pořizení. Při tom však první soud přehlédl, že v tomto seznamu není řeč o výnosu z ideálních $\frac{2}{3}$ domu v K., ani o dvou životních pojistkách zůstavitelových, z obsahu posledního pořizení pak neplyne s naprostou určitostí, že by i toto jmění zůstavitelovo a dále peněžní hotovost a dvě vkladní knížky seznamenané v inventáři, byly kryty obsahem posledního pořizení. Jde tu proto i se zřetelem na celý obsah posledního pořizení o sporné skutkové okolnosti, na jejichž zjištění záleží, zda poslední pořizení je v daném případě považovati za závět' či za dovětek. Prvý soud proto neprávem odmítl přijati dědickou přihlášku stěžovatelky opřenou o zákonné dědické právo, ježto jde o zůstavitelovu manželku. Nelze ji předem zbavovati dědického práva a bude záležeti na výsledku sporu, který snad bude zahájen, jaký bude míti její dědická přihláška osud.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu A. a O. S-ových usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Stěžovatelé vytýkají napadenému usnesení právem, že rekursní soud neměl řešení otázky, zda zůstavitelovo poslední pořizení ze dne 2. dubna 1942 je závětí či dovětkem, odkazovati na pořad práva. Podle § 25 zák. č. 100/1931 Sb. může se zjištění práva neb právního poměru, na němž závisí rozhodnutí nesporného soudce, státi v nesporném řízení, i když toto právo nebo tento právní poměr jsou mezi účastníky sporné, ovšem jen s účinky pro toto řízení. Závisí-li však rozhodnutí o předurčující otázce na zjištění sporné skutečnosti, může soud na návrh nebo z úřadu účastníky odkázati na řízení sporné. V projednávaném případě jde jen o rozřešení otázky, zda je zůstavitelovo poslední pořizení ze dne 2. dubna 1942 pokládati podle § 553 obč. zák. za závět' či za dovětek. Při řešení této otázky vystačí se úplně s prostředky, jež dává nesporné řízení, neboť jde

jen o výklad písemného pořízení, jehož obsah je nesporný, a není tu sporných skutkových okolností, jež by bylo zapotřebí zjišťovat provedením formálního provedení řízení podle předpisů civilního soudního řádu (srov. rozh. čis. 11935 Sb. n. s.). Otázkou tuto lze tudíž řešit v nesporném řízení a stěžovatelům je dáti za pravdu i v tom, že zůstavitelovo poslední pořízení ze dne 2. dubna 1942 je závětí, vylučující zákonné právo zůstavitelky vdovy M. S-ové. V uvedeném posledním pořízení nebyli sice A. S. a O. S., synové zůstavitele, výslovně povoláni za dědice, ale je v něm stanoveno, že zůstavitel jim odkazuje veškeren majetek nemovitý a movitý. Pokud se při tom zůstavitel zmiňuje též o jednotlivých určitých majetkových kusech uvedených v posledním pořízení, pokud se týče v připojeném seznamu, je z použitého slova »zejména« patrné, že jde jen o výpočet příkladný, jímž neměly být podle vůle zůstavitele vyloučeny případné majetkové kusy, které v posledním pořízení nebyly synům zvlášť odkázány, ale byly jim odkázány větou, již jim odkázal veškeren svůj majetek nemovitý a movitý. Rekursní soud přehlíží tuto větu, pokud z toho, že zůstavitel zanechal též majetkové předměty, o nichž nepořídil zvlášť, dovozuje, že zůstavitel nepovolal syny k celé pozůstalosti neb aspoň k poměrné její části, nýbrž obmyslil je jen určitými předměty. Hledíc k zmíněné větě posledního pořízení, nemůže být pochybná zůstavitelova vůle povolati syny k celé pozůstalosti, což plyne ostatně také z toho, že v témže pořízení vyloučil jedinou osobu přicházející v úvahu jako dědičku ze zákona vedle synů, z poslušnosti slovy, že své manželce neodkazuje nic, poněvadž na základě darovací smlouvy dostala ideální čtvrtinu hodnoty zůstavitelova domu v K. Ježto však nezáleží na slovech, jakými byl kdo dědicem ustanoven, nýbrž na tom, zda je z pořizovatelova výroku podle vykládacích pravidel patrné, že někoho povolal za dědice (srov. rozh. č. 7041 Sb. n. s.), čemuž je tak zejména tehdy, když někoho neb několik osob povolal k celé pozůstalosti neb aspoň k poměrné jejich části (srov. rozh. č. 2242 Sb. n. s.), nutno poslední pořízení ze dne 2. dubna 1942 považovati za závět, nikoli za pouhý dovětek. Tím je však zároveň rozhodnuto o osudu podmíněné dědické přihlášky pozůstalé vdovy M. S-ové ze zákona. I při ustanovení §§ 122 a 125 nesp. pat. není soud povinen přijati dědickou přihlášku, i dědickou přihlášku zřejmě neodůvodněnou, zcela libovolnou a žádným důvodem nepodloženou, nebo když je předem jisté, že osoba přihlašující se jako dědic nemá dědické právo a že přihláška nemůže proto vésti k odevzdání pozůstalosti. Bylo by zbytečné a nevhodné přijetím takové přihlášky nutiti účastníky do sporu (§ 125 nesp. pat.), jehož výsledek je již předem jistý. Tyto úvahy dopadají i v projednávaném případě, kde zůstavitel pořídil posledním pořízením, jehož platnost M. S-ová ani nepopírá, o celém svém majetku a kromě toho M. S-ovou z dědické poslušnosti vyloučil, takže nemůže být pochybností, že jí dědické právo, na něž se ve své přihlášce odvolává, nepřísluší. Prvý soud nepřijal proto právem její přihlášku na soud. Není-li však její dědická přihláška pravoplatně přijata, pozbyla také postavení účastníka oprávněného v tomto řízení k rekursu proti usnesení prvního soudu, jímž přihlásivším se dědicům ze závěti byla povolena správa a obstarávání pozůstalosti podle § 810 obč. zák. a bylo obnoviti i toto usnesení prvního soudu.

Č. 51.

Pozůstalostní soud není oprávněn ukládati pozůstalostnímu věřiteli povinnost, aby podal žalobu k uplacení pohledávky, pro niž mu bylo povoleno oddělení pozůstalostního jmění, a to pod pohružkou, že jinak bude oddělení pozůstalostního jmění zrušeno.

(Rozh. ze dne 13. února 1946, R I 232/44.)

Srovn. rozh. č. 18010 Sb. n. s.

V pozůstalostní věci po E. B-ovi povolil pozůstalostní soud J. L-ové na její návrh oddělení pozůstalostního jmění od jmění dědičky S. B-ové pro její nárok na povinný díl a pro další pohledávky 1. z důvodu účasti navrhovatelky na firmě »R.« v P., 2. z důvodu nároku na zbytek částky 70.000 K přislíbené navrhovatelce zůstavitelem podle notářského spisu ze dne 19. září 1925 ve výši 35.000 K, 3. z důvodu výplaty věna v částce 125.000 K s příslušnými úroky z prodlení, 4. z důvodu alimentace založené notářským spisem ze dne 30. října 1933, ustanovil separačního opatrovníka a nařídil soupis a uschování některých věcí.

Rekursní soud změnil k rekursu dědičky S. B-ové napadené usnesení tak, že zamítl návrh J. B-ové na oddělení pozůstalosti pro pohledávky vyplývající z titulu navrhovatelčiny účasti na firmě »R.« v P. a uložil navrhovatelce, aby do jednoho měsíce po právní moci zrušovacího usnesení vykázala u pozůstalostního soudu, že podala žalobu k uplacení pohledávek, pro které bylo oddělení pozůstalostního jmění povoleno a které nebyly testamentární dědičkou do důvodu a výše uznány, jinak že bude oddělení pozůstalostního jmění pro tyto pohledávky zrušeno. Pokud šlo o povolení separace pro pohledávky z povinného dílu a pro pohledávky uvedené v napadeném usnesení ad 3 a 4 potvrdil napadené usnesení. V příčině pohledávky z titulu výplaty zbytku částky 70.000 K přislíbené navrhovatelce zůstavitelem podle notářského spisu ze dne 19. září 1925 ve výši 35.000 K nebylo usnesení pozůstalostního soudu napadeno. V důvodech uvedl rekursní soud mimo jiné: Prvý soud neuložil navrhovatelce, aby podala žaloby k uplacení pohledávek pokud byly dědičkou opřeny, ježto prý k takovému opatření není v zákoně opory. Povahou odloučení pozůstalostního jmění od jmění dědicova se zabýval nejvyšší soud v plen. usn. č. 18010 Sb. n. s. při řešení právních vět uvedených v tomto rozhodnutí. Z úvodu a důvodů ad 1 tohoto rozhodnutí plyne, že opatření podle § 812 obč. zák. je opatřením když ne prozatímním, tedy alespoň zajišťovacím, daným k ochraně věřitelů. Jde zřejmě o opatření pouze dočasné. Z této povahy opatření podle § 812 obč. zák. by ovšem plynulo, že je na druhé straně věcí věřitelů, aby své pohledávky, pokud nebyly pozůstalostí uznány, zjistili soudním rozsudkem. Kdyby jim nebyla tato povinnost uložena, mohlo by dojiti k šikánám se strany věřitelů a zbytečnému zatěžování pozůstalosti, zejména, když i náklady separačního opatrovníka jdou na vrub pozůstalosti (viz i Klangův Komentář k § 812 obč. zák.). Ježto pak opatření podle § 812 obč. zák. jsou dána ve prospěch

pozůstalostních věřitelů, nebylo by spravedlivé, aby bylo ponecháno pozůstalosti (dědicům), aby se domáhali žalobami, že tvrzené pohledávky neexistují nebo alespoň ne v tvrzené výši.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu J. B-ové usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Z předpisů o oddělení pozůstalosti nelze dovodit, že by byl pozůstalostní soud oprávněn obdobou podle § 391, odst. 2 ex. ř. ukládat pozůstalostnímu věřiteli povinnost, aby podal žalobu k uplatnění pohledávky, pro niž mu bylo povoleno oddělení pozůstalosti jeho jmění, a to pod pohružkou, že jinak bude oddělení pozůstalostního jmění zrušeno.

Separaci pozůstalostního jmění lze totiž zrušit i tehdy, jsou-li věřitelé, pro něž byla povolena, zajištěni nebo se svojí pohledávkou uspokojeni. Z tohoto hmotněprávního ustanovení plyne, že nelze uložit věřiteli, aby podal do určité lhůty žalobu k vymožení pohledávky, pro kterou bylo povoleno oddělení pozůstalostního jmění, pod pohružkou, že jinak bude oddělení zrušeno. Nejde tudíž o případ podpůrného použití předpisu exekučního řádu, jak se o něm zmiňuje plenární rozhodnutí nejvyššího soudu č. 18010 Sb. n. s., pokud jde o podmínky, po jejich splnění lze oddělení jmění povolit, jak to ustanovuje předpis § 391 ex. ř. pro zatímní opatření. To je zřejmo i z toho, že dědic může odvrátit oddělení jmění složením jistoty; o této otázce se rozhoduje v řízení nesporném a nikoliv podle předpisů § 391, odst. 1 ex. ř. (srovnej odst. V rozh. č. 18010 Sb. n. s.). Je věcí dědice, o jehož zájmy se v této příčině pozůstalostní soud nemá povinnost starat, aby odvrátil oddělení jmění složením jistoty. Je pak dále i zřejmo, že neobstojí úvahy rekursního soudu, které její vedl k tomu, aby vzal povolení oddělení jmění na podání žaloby do určité lhůty pod uvedenou již pohružkou. Rozhodnutí rakouského nejvyššího soudu uveřejněné ve sbírce SZ VI č. 97, na něž poukazuje dovolání, řešilo případ po stránce skutkové i právní zcela odlišný od souzeného případu. V tomto směru bylo tudíž dovolacímu rekursu vyhověno.

Č. 52.

Prohlášení zůstavitelovo podle § 579 obč. zák. se nemusí státi jen slovy, nýbrž stačí i znamení, která podle okolností nezanechávají pochyby o tom, že přsemnost, kterou má dožádaný svědek podepsati, obsahuje zůstavitelovu poslední vůli (§ 863 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 19. února 1946, Rv I 276/45.)

Ve sporu zn. sp. Ck Ia 94/44 domáhají se J. K., F. K., S. K., M. H-ová, R. V-ová proti R. P-ovi zjištění, že poslední vůle B. V-ové zemřelé dne 12. března 1944 (v žalobní žádosti je její znění podrobně uvedeno) je neplatná mimo jiné proto, že zůstavitelka, ač její poslední vůle je allografní,

neprohlásila před třemi způsobilými svědky výslovně, že sepsaný spis obsahuje její poslední vůli.

Prvý soud vyhověl žalobě a k důvodu neplatnosti poslední vůle vyplývající podle žalobního tvrzení z toho, že zůstavitelka výslovně neprohlásila spis za svoji poslední vůli, uvedl v důvodech: Výpovědi svědka K. Č-a má soud za zjištěno, že jednoho dne v březnu 1944 přišel k němu syn žalovaného s tím, že k nim má přijíti. Domníval se, že ho budou potřebovat při naložení zůstavitelky do auta za účelem dopravy do nemocnice. Když přišel do místnosti viděl zůstavitelku sedět za stolem a podpisovat nějakou listinu a, že jí žávaný při podpisování drží ruku. Na vyzvání, aby listinu podepsal, ji vzal svědek do ruky, pro sebe přečetl a zeptal se zůstavitelky, zda se všem, co je napsáno, souhlasí. Soud má dále za zjištěno výpovědi svědka K. Č-a, že zůstavitelka na to kývla hlavou a řekla tiše: »jo«, že při tom svědek F. K. stál za ním a S. P. sál u dveří, že slovo »jo« bylo proneseno tiše, takže nemůže říci, zda druhí svědci toto slovo slyšeli. Soud konečně zjistil, že svědek K. Č. potom listinu podepsal a na upozornění žalovaného napsal i slova »vyžádaný svědek k podpisu«. Soud má za zjištěno, že svědek K. Č. i tato slova sám napsal a že i ostatní dva svědkové rovněž napsali doložku stejným způsobem. Výpovědi svědka F. K-a má soud za zjištěno, že mu M. P-ová řekla, aby k nim šel podepsat jako svědek poslední vůli, že nevěděl o jakou poslední vůli se jedná, ale že si myslel, že jde o poslední vůli B. V-ové; šel hned, vešel spolu s P-em do místnosti, kde už byl K. Č. Zůstavitelka seděla za stolem a podpisovala nějakou listinu, že se po jejím podpisu K. Č., když si byl listinu potichu pro sebe přečetl, ptal zůstavitelky, zda s tím souhlasí. Svědek F. K. se nedával zda zůstavitelka přikývla, neví též zda vůbec něco řekla, poněvadž stál u dveří a nevěnoval jejmu chování pozornost. Na výzvu žalovaného potom po Č-ovi listinu podepsal, a to i s doložkou »vyžádaný svědek podpisu« Výpovědi svědka S. P-a má soud za zjištěno, že žalovaný ho zavolał s tím, aby svědek podepsal nějakou listinu, jakou listinu, mu žalovaný neřikal. Po podpisu zůstavitelky podepsal na vyzvání žalovaného listinu naposled, a to i s doložkou o vlastnosti svědecké a tušil, že jde o poslední vůli B. V-ové. Svědek S. P. udal, že zůstavitelka na otázku Č-ovu, zda ví, co v listině jest, jen kývla hlavou, aniž řekla nějaké slovo. V této podstatné okolnosti je tedy rozpor mezi výpovědi svědka K. Č-a a tímto svědkem. Soud, jak již uvedeno, vzal za zjištěno, že zůstavitelka nejen kývla hlavou, ale, že řekla též i slovo »jo«. Soud věří v tom ohledu svědku Č-ovi, protože on zůstavitelce byl nejbližší, sám se jí ptal, její odpovědi proto přirozeně věnoval plnou pozornost a mohl ji, když byla pronesena tiše, slyšet. Třebáže zůstavitelka měla úmysl zříditi poslední vůli toho obsahu, jak soudu byla předložena, a tento jiným na stroji psaný, a tedy allografní, testament podepsala, a přesto, že ho podepsali i tři svědkové s doložkou a že byla zachována unitas actus, není jej možno pokládati za platný testament, a to proto, že nebyly zachovány všechny formality, jak je má na mysli ustanovení § 579 obč. zák., podle kterého se vyžaduje k platnosti testamentu, aby zůstavitel výslovně prohlásil, že spis obsahuje jeho poslední vůli. Stačí sice podle § 863 obč. zák. k prohlášení i znamení, na př. kývnutí hlavy, ale je nezbytně třeba, aby svědci

projev slyšeli, nebo věděli a jemu rozuměli (rozh. č. 12645 Sb. n. s.). Náležitost tato není splněna u svědka K-a, který neví ani, zda zůstavitelka přikývla anebo něco řekla. Přikývnutí bylo viděno jen svědkem P-em a Č-em, který potvrdil i slovo »jo«, takže prohlášení zůstavitelky se stalo správně jen před dvěma svědky, protože svědkem K-em nebylo ani vzato na vědomí.

Odvolaací soud nevyhověl odvolání žalovaného. Z důvodů: Podle § 579 obč. zák. požaduje se k platnosti poslední vůle, aby zůstavitel před třemi způsobilými svědky výslovně prohlásil, že spis obsahuje jeho poslední vůli. To se v souzeném případě nestalo. Je ovšem výslovným prohlášením, odpověděla-li zůstavitelka na otázku jednoho ze svědků, jenž vzal spis do ruky, zda s tím vším co je napsáno, souhlasí, slovem »jo« (rozh. č. 6661 Sb. n. s.). Avšak podle § 579 obč. zák. nestačí, jestliže zůstavitelka projevila výslovně, že listina je její poslední vůlí, jestliže svědci projev ten neslyšeli (rozh. č. 12645 Sb. n. s.). Bylo zjištěno, že svědek poslední vůle K. Č. slyšel, jak k jeho otázce, zda se vším, co je napsáno, souhlasí, zůstavitelka kývla hlavou a řekla tiše »jo«. Naproti tomu další dva svědkové poslední vůle K. a P. přesně nevědí, zda zůstavitelka něco řekla. Nebyly proto splněny všechny formalities předepsané v § 579 obč. zák. Zůstavitelka by byla musila prohlásit před každým ze svědků výslovně a nepochybným způsobem, že listina, kterou jim k podpisu předkládá, je její poslední vůle. Nestačí tedy jen takový projev vůle, který by svědci posledního pořízení neslyšeli (rozh. č. 6661, 12645 Sb. n. s.). Projev vůle učiněný podle předpisu § 579 obč. zák. jen vůči jednomu ze svědků posledního pořízení není proto řádným projevem. Při tom je nerozhodný důvod, proč ostatní svědkové projev zůstavitelčin neslyšeli, zejména proto, že byl učiněn příliš tiše, nebo že svědkové nedávali pozor, neboť svědkové jsou si teprve na základě projevu vědomí, že stvrzují svými podpisy poslední vůli.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalovaného napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a uložil tomuto soudu, aby dále jednal a znovu rozhodl.

Z důvodů:

Podle § 579 obč. zák. se vyžaduje k platnosti t. zv. allografního testamentu, aby zůstavitel výslovně prohlásil, že spis obsahuje jeho poslední vůli. To se však nemusí státi jen slovy, nýbrž stačí i znamení (§ 863 obč. zák.), která podle okolností nenechávají pochyby o tom, že písemnost, kterou má dožádaný svědek podepsati, obsahuje zůstavitelovu poslední vůli. V souzeném případě je zjištěno, že zůstavitelka poslední pořízení podepsala před svědkem K-em, o kterého tu jde, a pak že je podala svědkům, kteří je rovněž podepsali a že toto poměrně krátké, na stroji psané poslední pořízení bylo nadepsáno »Poslední vůle«. Za tohoto stavu věcí nemělo by bývalo smyslu, aby zůstavitelka ještě zvlášť prohlašovala, že listina obsahuje její poslední vůli a svědek K. nemohl mít o tom pochybností právě tak, jako kdyby to zůstavitelka byla prohlásila hlasitě a srozu-

mitelně vůči němu a musil tudíž tento svědek a rovněž i ostatní svědci z toho všeho také subjektivně seznati, že listina je poslední vůli.

Bude pak na prvním soudu, aby se zabýval i ostatními tvrzeními žalobců.

Č. 53.

Ve sporu, v němž se odkazovník domáhá po odevzdání pozůstalosti na zákonném dědici vydání odkazu, nutno posuzovati pořizovací projev zůstavitelův nikoli po stránce formální, jako v pozůstalostním řízení, nýbrž po stránce vnitřní. K zjištění pravé vůle zůstavitelovy při sepsání posledního pořízení nutno použiti všech okolností, jež mohou přispěti k jejímu vyzkoumání.

(Rozh. ze dne 19. února 1946, Rv I 289/45.)

Srovn. rozh. č. 14462 Sb. n. s.

Dne 6. října 1940 zaslal spisovatel N. M. A. K-ové vlastnoručně sepsaný a podepsaný dopis tohoto znění: »Leccos se může stát, není-li člověk dosti zdrav, musí mysliti i na to, co kdyby se rozstonal a zemřel. Pak mé věci náležejí mým věřitelům. Především Tobě, vždyť to, čím jsi mi vypomohla v těžkých časech, hlavně v nemoci, činí jistě přes 10.000 K. Zejména své knihy a obraz pokládám již dávno za Tvé, jak jsem Ti již řekl. Všechno by se snad rozdělilo poměrně.« Na konci dopisu po podpisu N. M-a následují věty, které však již podepsány nejsou: »Mé věci v případě mé smrti náležejí ovšem všechny především Tobě a věřitelům podle dohody s Tebou, tak je to správné.« K pozůstalosti po N. M-ovi se přihlásila jako dědička ze zákona S. P-ová a A. K-ová, opírajíc se o dopis ze 6. října 1940, který pokládala za testament, jako dědička z testamentu. Pozůstalostní soud usnesením ze dne 11. listopadu 1943, zn. sp. D III 687/43 přijal obě přihlášky a odkázal S. P-ovou proti A. K-ové na pořad práva. Rekursní soud usnesením ze dne 31. prosince 1940, zn. sp. R I 641/43 vyhověl stížnosti S. P-ové a změnil usnesení pozůstalostního soudu tak, že se podmíněná dědičná přihláška A. K-ové z testamentu odmítá a zrušil odkázání S. P-ové na pořad práva. Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti A. K-ové usnesením ze dne 5. dubna 1944, zn. sp. R I 70/44, a vyslovil právní názor, že dopis zůstavitelův ze dne 6. října 1940 není závětí a že tudíž nemá místo řízení podle §§ 125, 126 nesp. pat. Pozůstalost po N. M-ovi byla pak dne 19. září 1944 odevzdána S. P-ové.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se A. K-ová na S. P-ové vydání portretu N. M-a od místra V-a a knihovny N. M-a, t. j. veškerých knih a rukopisů zesnulého.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: Podle §§ 647 a 553 obč. zák. je k platnosti odkazu potřebí platného posledního pořízení. Ze svědeckých výpovědí soud dovozuje, že si zemřelý N. M. přál, aby žalobkyně byla jeho dědičkou, nikoliv odkazovnicí, avšak vůli svou neprojevil řádným způsobem, takže dopis ze dne 6. října 1940 nelze považovati za po-

slední pořízení, jak rozhodl nejvyšší soud. Pořízení to bylo tedy neplatné již od původu (§ 576 obč. zák.). Z toho však dále vyplývá, že se žalobkyně nemůže dopisu ze dne 6. října 1940 dovolávat ani jako kodicilu a proto se také nemůže dohadovati s věřiteli pozůstalosti, neboť věřitelům je zavázán jen dědic.

Odvolačí soud nevyhověl odvolání žalobkyně.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobkyně napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a uložil tomuto soudu nové jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

V této věci není již mezi stranami sporné, že žalobkyně nebyla ustanovena v dopise zůstavitele ze dne 6. října 1940 dědičkou a že nejde tudíž o závěť. Nyní jde jen o to, je-li dopis zůstavitelův podle svého obsahu projevem poslední vůle zůstavitele ustanovujícím, že žalobkyně má po jeho smrti dostat věci, kterých se domáhá, a je-li tedy onen dopis aspoň do větším. Prvý soud zastává mínění, že zůstavitel v dopise neprojevil svou vůli řádným způsobem, takže nejde o platné poslední pořízení. Dovolává se rozhodnutí nejvyššího soudu, vydaného v tomto pozůstalostním řízení dne 5. dubna 1944, zn. sp. R I 70/44, v němž je uvedeno, že pravá vůle zůstavitele je v části dopisu napsané před podpisem zůstavitele — ke kteréž části bylo jediné hleděti při řešení otázky, zda dědičkou přihlášku žalobkyně je přijati na soud — nejasně vyjádřena. Odvolací soud souhlasil s právním názorem procesního soudu.

Nižším soudům nelze však dáti za pravdu. Jde tu o posouzení projevu zůstavitele nikoliv po stránce formální, jako v pozůstalostním řízení, nýbrž po stránce vnitřní. I když totiž uvedený písemný projev zůstavitelův není sám o sobě zcela srozumitelný, nelze jej v tomto sporu již proto považovat za neplatný (§ 565 obč. zák.) a omezovati se na slovné jeho znění. Nutno naopak zjistiti pravou vůli zůstavitelovu a úmysl, který sledoval při napsání dopisu (rozh. č. 14462 Sb. n. s.). K tomu cíli bude zapotřebí, aby byly po provedení příslušných důkazů zjištěny veškeré okolnosti tvrzené stranami, jež mohou přispěti k vyzkoumání pravé vůle zůstavitelovy při sepsání dopisu, a aby byl vzat i zřetel na jeho poznámku napsanou v dopisu až pod jeho podpisem (§ 582, věta 2. obč. zák.). Pak teprve bude lze na základě všech takto zjištěných skutečností rozhodnouti, co zůstavitel dopisem opravdu chtěl a zda a co jím aspoň žalobkyni odkázal, i když ji neustanovil v onom dopise dědičkou.

Poněvadž nižší soudy se touto otázkou nezabývaly, bylo proto jejich rozsudky zrušiti.

Č. 54.

Kdo uplatňuje vlastnické právo k majetkovým hodnotám jsoucím v pozůstalosti, je účastníkem oné části pozůstalostního řízení, v níž pozůsta-

lostní soud nařídil vinkulaci těchto hodnot. V stejném rozsahu je účastníkem peněžní ústav, u něhož jsou hodnoty uloženy.

(Rozh. ze dne 20. února 1946, R II 24/45.)

V pozůstalostní věci po B. K-ovi pozůstalostní soud 1. uložil na podnět dědice F. K-a J. M-ové manifestační přísahu podle čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. a vyzval ji, aby předložila seznam zůstavitelova jmění nebo aby udala, co je jí o tomto jmění známo; 2. poukázal n-skou banku v B., aby vinkulovala pro pozůstalostní soud veškeré majetkové hodnoty, jež J. M-ová převedla na svůj osobní vkladový a depotní účet z depotního a vkladového účtu zůstavitelova u n-ské banky a jež jsou pojety do pozůstalostního jmění.

Rekursní soud k stížnosti J. M-ové usnesení ad 1. i 2. zrušil a uložil soudu prvé stolice nové jednání a rozhodnutí; stížnost n-ské banky odmítl. Z d ů v o d ů: Ad 1. Pozůstalostní soud uložil stěžovatelce vyjevovací přísahu podle čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. a stanovil k tomu rok, aniž stěžovatelku vyslechl. Před každým rozhodnutím, jímž je zajisté i uložení vyjevovací přísahy, musí býti v nesporném řízení slyšeni účastníci, tedy zejména i ten, jehož se soudní usnesení týká, a to pod zmatečností (§ 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. Právem proto vylučá J. M-ová tuto zmatečnost, neboť jí nelze upříti, že se rozhodnutí soudu dotýká přímo jejich práv, že je tedy účastnické řízení. Ad 2. a) Pozůstalostní soud nařídil vinkulaci hodnot převedených stěžovatelkou ze vkladového a depotního účtu zůstavitelova na její vkladový a depotní účet u n-ské banky v B. N-ská banka napadá toto usnesení stížností, v níž dovozuje, že se převod hodnot stal v rámci pravoplatně uděleného disposičního práva, takže banka je podle předpisů o smlouvě schovací povinna J. M-ové tyto hodnoty na její požádání zcela nebo zčásti vydat. Banka se považuje napadeným usnesením za dotčenou ve svých právech, vyplývajících z povinnosti, které pro ni plynou ze smlouvy schovací a považuje se proto za účastnické řízení, legitimovanou ke stížnosti. Leč není tomu tak. Zásahem soudním není dotčeno žádné právo stěžovatelky jako uschovatelky. Není proto n-ská banka účastnické ve smyslu § 6 zák. č. 100/1931 Sb. a není legitimována ani k stížnosti (§ 37 cit. zák.). Byla proto její stížnost odmítnuta. b) Rozhodnutí prvního soudu se však přímo týká práv J. M-ové, třeba i dědicem popíraných, když nařizuje vinkulaci jejího, pokud se týče na její jméno znějícího vkladového a depotního účtu u n-ské banky. J. M-ová je tedy účastnické ve smyslu shora už citovaného zákonného předpisu a musila proto býti slyšena před rozhodnutím, a to pod zmatečností (§ 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti F. K-a, zrušil však k dovolací stížnosti n-ské banky napadené usnesení ad 2.a a uložil rekursnímu soudu nové rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

I. Pozůstalostní soud je sice nejen oprávněn, nýbrž i povinen naříditi vinkulaci majetkových hodnot, tvoří-li součást pozůstalostního jmění, jak

plyne z předpisu §§ 38 a násl. nesp. pat. (č. 17125 Sb. n. s. ve spojení s předpisem § 28 nař. č. 278/1915 ř. z. a je tak povinen učinit i v případech uvedených v § 30 nař. č. 397/1915 ř. z. Než správnost předpokladu, z něhož prvý soud ve svém usnesení vycházel, je totiž majetkové hodnoty, o něž jde, jsou součástí pozůstalostního jmění, J. M-ová popřela. Učinila tak zejména námitkou vlastnického práva k oněm majetkovým hodnotám, jež podle jejího názoru do pozůstalosti nepatří, tím spíše, že byly v její držbě ještě za zůstavitelova života. Z toho plyne, že povahou nařízené vinkulace mohla být J. M-ová v těchto právech přímo dotčena a nelze jí proto odeprít vlastnost účastníka ve smyslu § 6 nesp. zák., když dosud nebyly v napadeném usnesení prvního soudu spolehlivě vyšetřeny všechny předpoklady, potřebné k rozhodnutí otázky, byl-li pozůstalostní soud povolán k tomu, aby k nařízenému opatření přistoupil.

Jestliže J. M-ová nebyla o věci před rozhodnutím slyšena, jak to vyžaduje § 18 nesp. zák., zrušil rekursní soud právem z tohoto důvodu usnesení prvního soudu pro zmatečnost podle § 41, písm. g) nesp. zák.

II. Nařídil-li pozůstalostní soud n-ské bance, aby provedla vinkulaci veškerých majetkových hodnot, o něž jde, bylo tímto jeho opatřením zasaženo do smluvního poměru, jak je vymezen mezi n-skou bankou a J. M-ovou schovací smlouvou. N-ské bance, jež byla tím ve své právní pozici vůči svému smluvníku J. M-ové přímo dotčena, nelze důsledkem toho odeprít postavení účastníka tohoto úseku řízení podle § 6 nesp. zák., a nelze jí ani upírat oprávnění k rekursu do tohoto usnesení prvního soudu, když dovozuje, proč se tímto usnesením pokládá za zkrácena (§ 37 nesp. zák.). Jejím dovolacímu rekursu bylo proto již z těchto důvodů vyhověno.

Č. 55.

Byla-li pozůstalost dědici pravoplatně odevzdána, je dědic oprávněn domáhat se na zůstavitelově dlužníku zaplacení, třeba se pohledávka vyskytla až dodatečně po projednání pozůstalosti a nebylo v příčině ní provedeno řízení podle § 179 nesp. pat.

(Rozh. ze dne 20. února 1946, Rv I 190/45.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se B. K. na A. Ř-ové zaplacení 7.750 K s přísl. Žalovaná A. Ř-ová namítla mimo jiné, že žalobce není k žalobě oprávněn, ježto stranou v pachtovní smlouvě v příčině hostince čp. 17 v M., z níž je žalováno, byla i P. K-ová zemřelá dne 25. března 1941, zažalovaná pohledávka nebyla prý vůbec předmětem pozůstalostního řízení a žalobce není sám dědicem P. K-ové.

Prvý soud zamítl žalobu. K otázce, o níž tu jde, uvedl v důvodech: Spisy okresního soudu v Z. zn. sp. D 201/41 je zjištěno, že P. K-ová, manželka žalobcova, zemřela dne 25. března 1941. Odevzdací listinou ze dne 20. dubna 1942 byla pozůstalost P. K-ové odevzdána ze zákona s dobrodiním inventáře přihlášeným dědicům, a to pozůstalému

manželu B. K-ovi polovinou, pozůstalé matce M. K-ové a pozůstalé sestře J. K-ové každé jednou čtvrtinou. Pozůstalému manželu B. K-ovi se dostalo ještě přednostního odkazu svršků v domácnosti. Sporná pohledávka 7.750 K, jakožto jmění vyšlé dodatečně na jevo, není a nebyla dosud předmětem pozůstalostního řízení po zemřelé P. K-ové. Žalobce se domáhá žalobního nároku jako dědic své manželky, jemuž byla pozůstalost odevzdána jednou polovinou, takže žalobci jako dědici přísluší jen polovina zažalované částky. Jak vyplývá ze žalobního tvrzení, jde o jmění vyšlé na jevo po odevzdání pozůstalosti, v příčině něhož má pozůstalostní soud dodatečně provést potřebné úřední jednání (§ 179 nesp. pat.). Pokud se příslušné úkony neprovedou, nemůže žalující dědic nově objeveným jměním bez souhlasu soudu vládnouti. Bylo-li zjištěno, že uvedená polovina částky, na kterou má žalobce nárok jako dědic své manželky, nebyla dosud předmětem pozůstalostního řízení (§ 797 obč. zák.), žaluje žalobce v příčině této poloviny předčasně.

Odvolací soud vyhověl k žalobcovu odvolání žalobě v příčině částky 3.875 K s přísl. Z důvodů: Právem napadá odvolatel právní názor prvního soudu, že je žaloba v příčině poloviny vymáhané částky, na kterou má nárok jako dědic své manželky, předčasná, ježto nebyla dosud předmětem pozůstalostního řízení (§ 797 obč. zák.). Po odevzdání pozůstalosti a vydání odevzdací listiny je dědic oprávněn k žalobě v příčině všech věcí a práv patřících do pozůstalosti, byť i nebyly pojaty do inventáře, a to bez ohledu na řízení podle § 179 nesp. pat. Odevzdání pozůstalosti je účinným i co do nově se vyskytnuvšího jmění pozůstalostního řízení podle § 179 nesp. pat. má toliko za účel, by byly provedeny takové úřední úkony, jichž je v konkrétním případě zapotřebí k zabezpečení nároků účastníků a zvláště k zajištění poplatků (srov. rozh. č. 1976, 14603, 15053 Sb. n. s.). Byla-li tedy pozůstalost žalobci odevzdána, je žalobce aktivně legitimován i k žalobě na vydání jiného jmění patřícího k pozůstalosti, a sice v rámci a do výše svého dědického nároku.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Z důvodů:

V dovolání jde o to, zda se může dědic, jemuž byla již pozůstalost pravoplatně odevzdána, domáhat na zůstavitelově dlužníku žalobou zaplacení pozůstalostní pohledávky, která se vyskytla až dodatečně po projednání pozůstalosti a v příčině níž nebylo dosud provedeno úřední jednání podle § 179 nesp. pat. Pokud dovolání ve svých vývodech popírá, že žalobce požaduje zažalovanou částku i jako dědic své manželky, činí tak v rozporu se spisy a námitkou tou se netřeba proto zabývat.

K otázce, o kterou jde, odvolací soud pak právem přisvědčil. Dovolání možno v tom směru poukázat jen na příslušné vývody napadeného rozsudku a rozhodnutí nejvyššího soudu tam citované. K nim možno uvést ještě rozh. č. 458 Sb. n. s. V případě řešeném v tomto rozhodnutí uplatňoval dědic jako žalobce, tedy stejně jako v souzeném případě, nárok pa-

třici do pozůstalosti dříve, než bylo provedeno úřední jednání podle § 179 nesp. pat.

K hlavní námitce dovolatelově, že souzená žaloba je předčasná, když žalovaná pohledávka nebyla přihlášena do pozůstalosti, je uvést, že na dospělost zažalované pohledávky (§ 406 c. ř. s.) nemá provedení úředního jednání podle § 179 nesp. pat. žádného vlivu a pro rozhodnutí sporu je proto bez významu, kdy žalobce sdělil pozůstalostnímu soudu, že se objevilo nové pozůstalostní jmění. Účelem úředního jednání podle § 179 nesp. pat. je jen to, aby byly zabezpečeny a osvědčeny nároky pozůstalostních účastníků, zejména pak zajištěny zákonné poplatky (rozh. č. 15053 Sb. n. s.).

§ 56.

Lhůta podle § 125 nesp. pat. je soudcovskou lhůtou, do níž se nezačítávají dny poštovní dopravy.

Hrozí-li zákonnému dědici, že nebude moci podat proti dědici z posledního pořizení žalobu podle § 823 obč. zák. dříve, než uplyne lhůta uvedená v § 1487 obč. zák., je oprávněn domáhat se v této lhůtě samostatnou žalobou určení neplatnosti posledního pořizení.

(Rozh. ze dne 20. února 1946, Rv II 309/44.)

Dne 3. září 1942 zemřel J. S., zanechav dvě poslední pořizení, a to ze dne 15. června 1937 a z 18. prosince 1940. Nezletilá V. S-ová se přihlásila k pozůstalosti ze závěti ze dne 18. prosince 1940 a B. B-ová, F. V., R. V., N. L-ová, H. V., K. V. a V. V. se přihlásili jako dědici ze zákona. Dědici ze zákona popřeli platnost obou posledních pořizení a byli usnesením okresního soudu v P. ze dne 22. března 1943 poukázáni na pořad práva podle § 126 nesp. pat. k uplatnění svých dědických práv.

Ve sporu, o který tu jde, domáhají se B. B-ová, F. V., R. V., N. L-ová, H. V., K. V. a V. V. proti nezletilé V. S-ové zjištění, že poslední pořizení ze dne 15. června 1937 a poslední pořizení z 18. prosince 1940 jsou neplatné proto, že zůstavitel nebyl při jejich sepisování již zcela při smyslech. Žalovaná namítla mimo jiné, že se nepřihlásila z testamentu ze dne 15. června 1937 a že je tudíž žaloba v tomto směru jednak zbytečná, jednak pro nedostatek právního zájmu na zjištění i nepřipustná.

První soud vyhověl žalobě v celém rozsahu a uvedl k otázce, o níž tu jde, v důvodech: Jde o žalobu podle § 1487 obč. zák., již se uplatňuje právo zvrhnouti poslední pořizení. Tato žaloba je žalobou určovací. I když se žalovaná přihlásila k dědictví jako dědička ze závěti ze dne 18. prosince 1940, není nepřipustno, aby se žalobci domáhali soudního výroku, že je i závěť ze dne 15. června neplatná, třebaže se žalovaná z této poslední vůle k dědictví nepřihlásila. Právo odporovati této závěti není závislé na tom, přihlásila-li se z ní žalovaná jako dědička či nikoliv. Právní zájem žalobců je, aby byla vyslovena neplatnost závěti z 15. června 1937, neboť kdyby poslední pořizení ze dne 18. prosince 1940 bylo prohlášeno

za neplatné, nabyla by dřívější závěť z 15. června 1937 opět platnosti (§ 713 obč. zák.) a žalovaná by pak měla možnost přihlásiti se k dědictví ze závěti ze dne 15. června 1937. Bude-li závěť ze dne 18. prosince 1940 vzata za základ projednání a prohlášena za neplatnou, nastane pro žalobce právní nejistota v příčině platnosti závěti z 15. června 1937. Jedině soudním výrokem o platnosti obou závětí bude tato nejistota odstraněna, a to v zájmu obou stran, neboť se tím také zabrání možnému dalšímu nákladnému sporu. Je tedy nárok žalobců na zjištění neplatnosti závěti také z 15. června 1937 odůvodněn.

O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání žalované. Z d ů v o d ů: Otázku právního zájmu žalobců na žalobě týkající se závěti ze dne 15. června 1937, posoudil první soud správně. Není rozhodující, že se žalovaná k tomuto testamentu chová dosud trpně. Rozhodné je, že poslední vůle formálně vyjádřená ve dvou testamentech je v obou testamentech co do instituce dědické tázá, a že proti oběma testamentům je uplatněn též důvod neplatnosti. Žalovaná připouští, že žalobcové mají právní zájem na určení neplatnosti testamentu z roku 1940 a proto nemůže s úspěchem právní zájem popíratí jen proto, že v podstatě táž vůle zůstavitelova je obsažena v jiné listině. Naopak je jisté, že když žalobcové mají právní zájem na neplatnosti pozdějšího testamentu, nemohou nemítí právního zájmu na neplatnosti zhruba téhož testamentu dřívějšího.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Z d ů v o d ů:

Dovolání, uplatňující dovolací důvody podle § 503, č. 2, 3, 4 c. ř. s., není opodstatněno.

Žaloba — na jejíž podání proti žalované, přihlásivši se k pozůstalosti na základě posledního pořizení ze dne 18. prosince 1940, byli žalobci jako dědici, přihlásivši se k pozůstalosti po zemřelém J. S-ovi ze zákona, poukázáni podle § 126 nesp. pat. usnesením pozůstalostního soudu ze dne 22. března 1943, zn. sp. D 535/42 — je tak zvanou žalobou o určení dědického práva. Jde o žalobu určovací, u níž žalobce nemusí zvláště dokazovat naléhavý právní zájem na neodkladné určení svého dědického práva vůči žalovanému, ježto tato naléhavost pramení již ze samého odkazovacího usnesení pozůstalostního soudu. Účelem této žaloby, pokud se týče řízení zavedeného na jejím základě, je vyřešit kolisi dědických práv k téže pozůstalosti, plynoucí z dědických přihlášek, které si navzájem odporují, aby bylo pro pozůstalostní řízení co nejdříve určeno, kdo v něm má vystupovat jako dědic, jemuž je pozůstalost deferována, s kým má pozůstalostní soud pozůstalost projednat a komu ji odevzdat. Proto ustanovuje zákon v § 125 nesp. pat., že pozůstalostní soud musí určit přiměřenou lhůtu, do které třeba žalobu podat, a pro případ, že žaloba do této lhůty nebude podána, určuje, že se pozůstalost projedná nehledíc k nároku oněch dědiců, kteří byli s nimi odkázáni na pořad práva.

Z toho plyne, že nemůže jít o žalobu podle § 125 nesp. pat., pokud se žalobci domáhají určení neplatnosti posledního pořizení ze dne 15.

června 1937, neboť z tohoto posledního pořízení se žalovaná k pozůstalosti nepřihlásila a žalobcům byla dána lhůta k podání žaloby podle § 125 nesp. pat. na popření dědického práva žalované, vyvozaného jen z poslední vůle ze dne 18. prosince 1940.

Dovozujíc, že dědic ze zákona může za pozůstalostního řízení vystoupit proti přihlásivšímu se dědici z posledního pořízení jen žalobou o určení dědického práva podle § 125 nesp. pat., a po odevzdání pozůstalosti jen žalobou dědickou podle § 823 obč. zák., má však dovolatelka za to, že právní řád v těchto případech nepřipouští vůbec samostatnou žalobu na určení neplatnosti testamentu. Podle tohoto dovolatelčina právního hlediska je proto právně pochybena žaloba i v druhé své části, totiž pokud směřuje jen k určení neplatnosti i posledního pořízení ze dne 18. prosince 1940. Žalobě, jež není takto v celém svém rozsahu žalobou podle § 125 nesp. pat., nelze prý vůbec vyhovět již pro tuto její věcnou vadnost, takže dovolatelka opírajíc se o předpis podle § 125, druhá věta nesp. pat. již navrhl, jak tvrdí, aby v pozůstalostním řízení bylo pokračováno bez ohledu na dědické právo žalobců.

Uvedenému právnímu názoru dovolatelčinu nelze přisvědčit a nemůže ani vést k zamítnutí žaloby.

Že ovšem nejde o žalobu podle § 125 nesp. pat., pokud směřuje k určení neplatnosti posledního pořízení ze dne 15. června 1937, bylo již dovozeno. Pokud však žaloba směřuje k určení neplatnosti posledního pořízení ze dne 18. prosince 1940, vyhovuje tento žalobní návrh žalobám podle § 125 nesp. pat. To plyne z předpisu § 126 nesp. pat., podle něhož soud odkáže na požad práva toho z dědiců, který by musil dříve zbavit moci silnější důvod dědického práva svého odpůrce, aby mohl zjednat platnost svému dědickému právu. To však právě činí žalobci, a to i v soulase s odkazovacím usnesením pozůstalostního soudu ze dne 22. března 1943, protože dosáhnou-li příznivého rozhodnutí pro sebe, zbaví dovolatelku delačního důvodu z onoho posledního pořízení, z něhož se k pozůstalosti přihlásila a z něhož uplatňuje své dědické právo.

Podle odkazovacího usnesení pozůstalostního soudu měli žalobci podat žalobu do 30. dubna 1943 pod následky uvedenými v § 125, druhá věta nesp. pat. Byla-li žaloba toho dne dána na poštu, byla podána včas, byť došla prvému soudu teprve prvního května 1943, protože lhůta uvedená v § 125 nesp. pat., je lhůtou soudcovskou, o níž platí podle § 34 nesp. zák. i předpisy §§ 74 až 170 c. ř. s. a důsledkem toho i předpis § 89 zák. o org. soudní.

Se zřetelem na to, že se žalobci domáhají též určení neplatnosti posledního pořízení z 15. června 1937 a že sami mají za to, že žaloba, o níž jde, není žalobou podle § 125 nesp. pat. tvrdíce, že žaloba ta je přípustná jako samostatná žaloba na určení neplatnosti posledního pořízení, nutno přezkoumat názor dovolatelčin, jež to popírá.

Posléz uvedenou otázku není však třeba řešit v souzeném případě v té šíři, jak ji nadhazuje dovolatelka, neboť její zodpovězení mohlo by záležet na okolnostech jednotlivého případu. Proto však nemohou ani ža-

lobci vytěžit nic z poukazu na dosavadní soudní praxi dovolující prý žaloby o určení platnosti nebo neplatnosti posledního pořízení, aniž je s nimi spojena žádost o určení dědického práva, jak se pro toto své tvrzení dovolávají rozhodnutí nejvyššího soudu vídeňského, i nejvyššího soudu v Brně v dovolací odpovědi námátkou uvedených.

Byl-li by správný názor dovolatelčin, a to s důsledky uvedenými v § 125, druhá věta nesp. pat., nezbyla by žalobcům, chtějí-li uplatnit své dědické nároky na pozůstalost, než žaloba podle § 823 obč. zák. na vydání dědictví. Jde o žalobu, kterou může podat teprve po skončení pozůstalostního řízení ten, kdo tvrdí, že má dědické právo lepší, nebo stejné, než ten, kdo si osobuje k pozůstalosti dědické právo. Na rozdíl od žalob o určení dědického práva podle §§ 125 a násl. nesp. pat. směřuje žaloba ta na vydání pozůstalosti. Promlčuje se ve lhůtě třicetileté. Je-li však podána proti tomu, kdo si osobuje dědické právo z neplatného posledního pořízení, nutno podat tuto žalobu zpravidla ve třileté lhůtě, uvedené v § 1487 obč. zák. To proto, že nestalo-li se tak, nemůže se již soud zabývat neplatností posledního pořízení, je-li tato otázka mezi stranami sporná a brání-li se tomu žalovaná strana námátkou, že třiletá lhůta k napadení posledního pořízení v § 1487 obč. zák. uvedená již uplynula. Důsledek toho je, že je již tím zpečetěn osud žaloby v žalobcův neprospěch, ježto úspěšná žaloba právě předpokládá, že bylo přisvědčeno žalobci v otázce neplatnosti posledního pořízení, s tím důsledkem, že je jeho dědické právo silnější, než právo žalovaného.

Z toho plyne, že nelze oprávněnému odepřít, hrozí-li mu nebezpečí, že nebude moci podat žalobu podle § 823 obč. zák. dříve, než uplyne lhůta uvedená v § 1487 obč. zák., aby se nedomáhal již v této lhůtě aspoň samostatnou určovací žalobou určení neplatnosti posledního pořízení. Naléhavý jeho právní zájem na tomto určení je dán právě tímto nebezpečím promlčení jemu hrozícím, neboť jen kladným výrokem o této určovací žalobě může i po uplynutí lhůty uvedené v § 1487 obč. zák. uplatnit nárok na vydání dědictví proti tomu, kdo si osobuje dědický nárok k pozůstalosti z neplatného posledního pořízení, aniž se vydá nebezpečí, že mu žalovaný důvodně namítne, že se otázkou platnosti posledního pořízení nelze více zabývat pro uplynutí lhůty uvedené v § 1487 obč. zák.

Zda je dán naléhavý právní zájem podle § 228 c. ř. s., musí soudy zkoumat v každém období rozepře z moci úřední se zřetelem na obsah spisů. Na tuto otázku odpovídá dovolací soud v souzeném případě kladně. Obě poslední pořízení, o něž jde, byla prohlášena dne 8. září 1942. K pozůstalosti z posledního pořízení ze dne 18. prosince 1940 se žalovaná přihlásila dne 7. října 1942. Pozůstalostní řízení není dosud skončeno a nemohou proto žalobci zatím podat proti dovolatelce žalobu podle § 823 obč. zák. Není dosud ani jisté, kdy bude pozůstalostní řízení skončeno. Podle toho, co uvedeno, žalobci by již nemohli podat žalobu podle § 823 obč. zák. ve lhůtě uvedené v § 1487 obč. zák., pokud by v této žalobě dovozovali své lepší právo dědické proti žalované, ať již by si osobovala dědické právo k pozůstalosti z posledního pořízení ze dne 15. června 1937, nebo ze dne 18. prosince 1940. Důsledně jim hrozí nebezpečí, že by ža-

lovaná mohla důvodně namítnout proti této žalobě, že otázku neplatnosti oněch posledních pořízení nelze již řešit proto, že ona poslední pořízení nelze pro uplynutí uvedené lhůty již zvrátit. Tím je dán naléhavý právní zájem žalobců na určení neplatnosti obou posledních pořízení zůstavitelových. Nezáleží na tom, že se dovolatelka k pozůstalosti z posledního pořízení ze dne 15. června 1937 nepřihlásila a že si dosud z něho neosobuje k pozůstalosti dědické právo, protože tak může učinit třeba i po uplynutí lhůty v § 1487 obč. zák. uvedené; potřeba žaloby je dána tím, že žalovaná odepřela uznat závazně neplatnost tohoto posledního pořízení, nutic tak žalobce, aby na ochranu svých zájmů shora dovozených se toho domáhali soudním výrokem. Opačným vývodům dovolání nelze přisvědčit.

Č. 57.

Nastoupila-li podle výměru správního úřadu na místo samostatné právnické osoby (školy) země, takže se právnická osoba stala ústavem vydržovaným a spravovaným zemí, jde o období univernální sukcesse. Přechod vlastnictví není v takovémto případě zcizením ve smyslu §§ 64 a násl. zákona ze dne 3. července 1934, č. 145 Sb. o pojistné smlouvě.

(Rozh. ze dne 21. února 1946, Rv I 113/45.)

Srovn. rozh. č. 12622, 14759, 18086, 18396 Sb. n. s.

Rolnická škola v N. byla u pojišťovny »X.« pojištěna proti požáru. Kuratorium školy se usneslo převést školu do vlastnictví země České a zemský úřad rozhodl výměrem z 31. srpna 1943, že se škola přejmenuje dnem 12. května 1943 na zemskou školu a že tím jsou zemí Českou převzata všechna její práva i povinnosti, její zaměstnanci, udržování a správa. Zemský úřad v Praze vypověděl pojistnou smlouvu podle § 65 zák. č. 145/1934 Sb.

Ve sporu domáhá se pojišťovna »X.« proti zemí České, zastoupené finanční prokuraturou v Praze 1. zjištění, že smlouva o pojištění proti požáru ze dne 15. ledna 1942, osvědčená pojistkou, s platností od 20. ledna 1942 do 20. ledna 1952 za roční prémii 1.668 K, je až do uplynutí smlouvené lhůty účinná a pro strany závazná; 2. zaplacení příslušné premie 1.668 K, poukazujíc na to, že převedení školy do vlastnictví země je způsobem univernální sukcesse.

Nižší soudy zamítly žalobu. Odvolací soud uvedl v důvodech: Odvolatelka zastává právní názor, že »pozemštění« školy nelze považovati za zcizení ve smyslu §§ 64—66 zák. o poj. sml., ježto tato ustanovení předpokládají převod pojistného zájmu s dosavadního pojistníka na nabyvatele v rámci singulární sukcesse; pozemštění je prý univernální sukcesí, nastavši správním aktem, takže je nutno posuzovati věc podle § 68 zák. o poj. sml. K tomuto náhledu dochází odvolatelka po úvahách zakládajících se v podstatě na tom, že prý pozemštěním školy došlo

k jejímu splnutí se zemí Českou, k splnutí jedné majetkové osobnosti s druhou, čímž nastal jen právní zánik školy, nikoliv zánik hospodářský, poněvadž škola existuje dále, čímž je zachována hospodářská kontinuita. Těmito úvahami nelze souzený případ řešiti. Pokud se tkne pojmu »zcizení«, odstraňuje zákon o pojistné smlouvě (č. 145/1934 Sb.) pochybnosti o tom, zda určité právní jednání, o němž je podle té či oné právní teorie sporno, zda je »zcizením« ve smyslu občanského práva, má býti přes to pokládáno za »zcizení«, alespoň ve smyslu pojistněprávním. Z ustanovení § 66 zák. o poj. sml. totiž vysvitá, že za zcizení má býti pokládáno každé právní jednání, které má za účel i za následek změnu v osobě vlastníka pojištěné nemovitosti. K takové změně »pozemštěním« Rolnické školy v N. (dříve obecní n-ské školy) došlo výměrem zemského úřadu v Praze ze dne 31. srpna 1943, neboť zcizovacím aktem přešlo vlastnické právo ke škole s osoby původního vlastníka (obce N.) na osobu jinou (zemí Českou), na subjekt jiného právního a hospodářského složení, takže o nějakém »splnutí« ve smyslu shora uvedených úvah odvolatelky nemůže býti řeči. Nehodí se proto její poukazy na judikaturu a literaturu, pokud se týká této otázky, zejména pokud příkladmo uvádí fusi akciových společností, kde splynuvší společnost jako právnická osoba zaniká, avšak hospodářskou kontinuitou trvá v nové společnosti dále. O takový podobný případ, jak již výše řečeno, v souzeném sporu nejde. Ustanovení § 68 zák. o poj. sml. jedná speciálně o přechodu pojištěných věcí dědictvím, tedy o zvláštním a jediném způsobu převodu vlastnictví, vylučujícím (u nemovitosti) použití §§ 64 a násl. zák. o poj. sml. Extensivní výklad tohoto ustanovení není přípustný.

Nejvyšší soud, rozhoduje o dovolání, jež odvolací soud prohlásil za přípustné, změnil napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a uznal právem 1. zjišťuje se, že pojistná smlouva o požárním pojištění z 15. ledna 1942, č. pojistky 3,978.378 uzavřená mezi žalující stranou a Rolnickou školou v N. s platností od 20. ledna 1942 do 20. ledna 1952 za roční premii 1.668 Kčs je až do uplynutí smlouvené lhůty trvání právně účinná a pro strany závazná; 2. že žalovaná je povinna zaplatiti žalobkyni částku 1.668 Kčs.

Z důvodů:

V souzeném sporu jde i v dovolacím řízení v podstatě jen o to, zda je s přeměnou Rolnické školy v N. v zemskou školu spojený přechod vlastnictví k pojištěným nemovitostem dřívějšího vlastníka zcizením čili nic.

Oba nižší soudy zaujaly k této otázce stanovisko kladné. Žalující strana bere napadený rozsudek v odpor pro nesprávné právní posouzení, dovozuje stejně jako v nižších instancích, že tu nejde o sukcesí singulární, nýbrž o sukcesí univernální, a v tomto směru jí dlužno přisvědčiti.

Z výjimečných ustanovení §§ 64—68 zák. o poj. sml. plyne, že pod zcizení, ať je jeho důvod jakýkoliv, spadají jen ony případy přechodu vlastnictví, k nimž dochází sukcesí singulární, nikoli však sukcesí univernální.

Pro posouzení, zda jde o prvou či o druhou sukcesi, je v tomto případě především rozhodný obsah dekretu zemského úřadu v Praze z 31. srpna 1943. Není však bez významu ani právní povaha Rolnické školy v N. Prvý soud se její právní povahou zevrubně nezabýval, odvolací soud považuje Rolnickou školu v N. za školu obecní, aniž má pro to oporu ve spisech, jak dovolatelka právem vytýká. Jediným vodítkem tu proto v tomto stadiu sporu může být citovaný dekret zemského úřadu v Praze, který je adresován »Kuratoriu Rolnické školy v N.«. Hledíc k tomu, že škola byla spravována kuratorem, dá se usuzovati, že jde o školu soukromou, která je samostatnou právní osobou, kdežto odborné školy, ať státní ať zemské, jsou ústavy buď státu nebo země, nejsou však samostatnými právními osobami (srov. Slovník veřejného práva pod heslem »školy odborné-zemědělské«).

Podle obsahu citovaného dekretu byla Rolnická škola v N. jako samostatná právní osoba přeměněna na žádost kuratoria dnem 12. května 1943 za souhlasu ministerstva školství a se schválením ministerstva vnitra v zemskou školu a zároveň vysloveno, že země Česká přejímá všechna práva a povinnosti školy, její personál, její udržování, jakož i bezprostřední správu, že nemovitosti v dekretu vypočtené se staly vlastnictvím země České a že na ně může být podle citovaného dekretu vtěleno pro ni vlastnické právo.

Z obsahu tohoto dekretu jako správního aktu konstitutivního plyne, že Rolnická škola přestala existovati jen jako samostatná právní osoba, že ve veškerá její práva a povinnosti (ať veřejné či soukromé povahy) jako celek nastoupila země Česká, že však Rolnická škola trvá dále, ovšem jen jako ústav udržovaný a spravovaný zemí Českou. Ježto tu nejde jen o nabytí pojištěných nemovitostí a po případe i práv s nimi spojených, nýbrž o nabytí celého souboru práv a povinností spojených s udržováním a správou školy a to uno actu, dlužno takový přechod považovati za sukcesi universální podle obdoby §§ 531, 547, 548, 760 obč. zák., čl. 247 obch. zák., § 96 zák. o spol. s r. o.

Ježto při universální sukcesi se successor považuje za pokračovatele svého předchůdce a podle toho trvá pojistný zájem i u něho, přecházejí práva a povinnosti z pojistné smlouvy týkající se nemovitostí jako části převzatého majetkového souboru na nastupitele.

Hledíc k této právní podstatě universální succeste nelze její účinky omezovati jen na případy přechodu vlastnictví k nemovitostem dědictvím, jak by tomu nasvědčovalo znění první věty § 68 zák. o poj. sml. a jeho nadpis, neboť za platnosti shora uvedené právní zásady byla první věta pojata do citovaného ustanovení jen hledíc k další větě, že je neplatné odchýlné ujednání o pojištění nemovitostí. Platí proto i pro ostatní případy universální succeste, tak na příklad pro fusi (čl. 247 obch. zák.), odúmrť (§ 760 obč. zák.), koupi dědictví (§ 1278 obč. zák.) a jiné.

Země Česká jako universální successor pojistníka Rolnické školy v N. nebyla oprávněna jednostranně rozvázat s žalobkyní pojistnou smlouvu citovanou ve výroku rozsudkovém, jež přechodem pojištěných nemovitostí universální sukcesí nezanikla, nýbrž trvá dále (§§ 63 a 64 zák. o poj. sml.).

Č. 58.

Byla-li změna původního § 82 předpisu pro skladníky tabáku (nařízení ministra financí ze dne 10. června 1911, č. 44236), že smluvní výpověď bez udání důvodu může dát i prodejový úřad (výnos ministerstva financí ze dne 30. srpna 1919, č. 65838), vyhlášená ve Věstníku ministerstva financí, není vypověděný skladník oprávněn omlouvat se neznalostí změny, ani když o ní nebyl vyrozuměn.

(Rozh. ze dne 21. února 1946, Rv I 234/45.)

Ustanovovacím protokolem sepsaným u důchodkového kontrolního úřadu v N. ze dne 25. listopadu 1935 byl válečnému poškozcenci K. Z-ovi zadán velkoprodej tabáku v N. č. p. 170. Výměrem okresního finančního ředitelství v J. ze dne 18. června 1937 obdržel K. Z. tříměsíční výpověď bez udání důvodů s poučením, že může proti ní podati do 14 dnů žádost za přezkoušení rozhodovacích důvodů. V únoru 1938 byl K. Z-ovi sklad tabáku odňat a odevzdán bývalé Z-ově manželce A. Z-ové. Ministerstvo financí sdělilo K. Z-ovi výnosem ze dne 23. listopadu 1942, že finanční správa byla oprávněna mu dáti výpověď bez udání důvodů, ježto § 82 předpisů pro skladníky ze dne 10. června 1911, č. 44236 byl v tomto smyslu změněn výnosem ministerstva financí z 30. srpna 1919, č. 65838. Rozklad K. Z-a proti tomuto výnosu byl ministerstvem financí zamítnut výnosem z 22. ledna 1943.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se K. Z. na Československém státu náhrady škody v částce 299.250 K tvrdě, že mu byla dána výpověď neoprávněně, ježto podle předpisu pro skladníky tabáku z r. 1911, který byl základem právního poměru stran, mohl poměr skončiti jen sesazením z trestu a odůvodněnou výpovědí. Výnos ministerstva financí ze dne 30. srpna 1919, č. 65838, změnující původní znění § 82 předpisu pro skladníky tabáku z r. 1911, není prý vůči žalobci účinný, ježto mu nebyl oznámen.

Prvý soud uznal žalobní nárok důvodem po právu. Z důvodů: Žalobce odůvodňuje žalobní nárok porušením smlouvy, uzavřené žalovanou stranou se žalobcem. Podle této smlouvy zadala žalovaná žalobci sklad tabáku v N. za podmínek stanovených v předpisu pro skladníky. Základem práv a povinností obou smluvních stran je pouze ustanovovací protokol ze dne 25. listopadu 1935 a předpis pro skladníky, na nějž se tento protokol odvolává, a jenž je proto podstatnou součástí smlouvy. Tomu nasvědčuje obsah zadávacího protokolu, podle něhož žalobce přijal výtisk prodejových předpisů a prohlásil, že se jim podrobuje, jakož i předpisům, jež snad v budoucnosti budou vydány. Tento zadávací protokol výslovně uvádí, že o právu výpovědi a o skončení držby skladu tabáku platí příslušná ustanovení předpisu pro skladníky. V době zadání skladu tabáku žalobci, t. j. v roce 1935, platil předpis pro skladníky, totiž nařízení bývalého ministerstva financí ve Vídni ze dne 10. června 1911, č. 44236, pozmeněný výnosem ministerstva financí ze dne 30. srpna 1919, č. 65838/1919, schváleným ministerskou radou. Původní nařízení jedná o zániku skladnického

oměru v § 80, o zrušení v § 81 a o smluvní výpovědi v § 82. Podle toho mohl výpověď bez udání důvodů dáti pouze skladník, nikoliv však úřad. Toto ustanovení § 82, odst. 2 bylo pozměněno výnosem z r. 1919 v ten smysl, že smluvní výpověď i bez udání důvodů může dáti jak úřad prodejový, tak i skladník, a byl připojen dodatek, že o přezkoušení rozhodovacích důvodů rozhodují zemské finanční úřady s konečnou platností a že ani ony nemusí udávati důvodu. Podle znění § 2 obou výnosů jak z r. 1911, tak z r. 1919, které nebyly změněny, je poměr skladníka k eráru (zadávacímu úřadu) soukromoprávní. Nutno jej proto posuzovati podle práva soukromého. Rozhodujícím pro tento spor je, zda byl při zadání skladu tabáku žalobci úředně vydán předpis pro skladníky ve znění z r. 1919, neboť tento předpis je podstatnou součástí smlouvy uzavřené podle zadávacího protokolu se žalobcem, zda žalobce o změně předpisu z r. 1911 věděl a věděti musil a zda se výnos z r. 1919 a jím zavedená změna § 82, odst. 2 vztahovala na žalobce, který je válečným invalidou. Ustanovovací protokol ze dne 25. listopadu 1935 (příl. č. 1 orig.) nutno pokládati za listinu veřejnou, ježto byla vydána důchodkovým kontrolním úřadem v N. v oboru přikázané mu působnosti. Podle § 292, odst. 2 c. ř. s. je však přípustný důkaz nesprávnosti příběhu dosvědčeného veřejnou listinou. Soud zjistil na základě výpovědi svědka J. K-a, s nímž měl žalobce od r. 1928 prodej tabáku společný, žalobce slyšeného jako strany a obsahu ustanovovacího protokolu, že dne 25. listopadu 1935 žalobci, ba ani dříve při odevzdání skladu prodejním úřadem žalobci a K-ovi v roce 1928, ani svědkovi nebyl předpis pro skladníky odevzdán, nýbrž teprve dodatečně byl oběma vydán úřední předpis pro skladníky. Tento předpis obsahuje však původní nezměněné znění § 82, odst. 2, podle výnosu ministerstva financí z r. 1911. Neprávem se tedy žalovaná strana odvolává na ustanovení § 2, posl. odst. předpisu pro skladníky, neboť v předpisech odevzdaných žalobci nebyla změna podle výnosu ministerstva financí z r. 1919 provedena. Podle § 2 obč. zák., jakmile byl zákon úředně vyhlášen, nemůže se nikdo omlouvati, že mu nebyl znám. Podle § 1 zák. č. 139/1919 Sb. je k veřejnému vyhlášení nově vydávaných právních ustanovení určena Sbírka zákonů a nařízení, do níž se podle § 2 zařazují zákony, státní smlouvy, nařízení vydaná ústředními úřady státními, pokud obsahují obecně závazná pravidla právní nebo pokud takovéto vyhlášení nařizuje zákon. Žalovaná strana ani netvrdí, že výnos ministerstva financí z 30. srpna 1919, č. 65838 byl uveřejněn ve Sbírce zákonů a nařízení a že má povahu nařízení vydaného vládou na základě zmocňujícího zákona. Uveřejnění ve věstníku ministerstva financí pod č. 49 nemůže nahraditi řádné uveřejnění ve Sbírce zákonů a nařízení a nemá tudíž účinku § 2 obč. zák. Žalobce nebyl tudíž povinen uvedené nové znění § 82, odst. 2 znáti a žalovaná strana ani netvrdí, že žalobce při sjednávání smlouvy o převzetí skladu o této změně věděl. Soud naopak z výpovědi svědka J. K-a a žalobce, jež jsou podpořovány výpovědi svědka O. T-a, který, ačkoliv byl též skladníkem tabáku a redaktorem zájmového časopisu, o této změně nevěděl, zjistil, že žalobce při sjednání smlouvy podle protokolu ze dne 25. listopadu 1935 o této změně nevěděl. Je správné, že žalobce v zadávacím protokolu po-

tvrdil převzetí výtisku platných předpisů a že se jim podrobil. Žalobce nemohl míti vůli podrobiti se ustanovení § 82, odst. 2 ve znění z r. 1919, když předpis, který měl v rukou tuto změnu neobsahoval a jemu ani jinak nebyla známa. Pro posouzení práv a povinností smluvních nyní sporných stran nutno vzíti za základ předpis pro skladníky ve znění nařízení ministerstva financí ze dne 10. června 1911, č. 44236. Podle § 82, odst. 2 tohoto nařízení je vyloučeno, aby prodejový úřad dal skladníkovi výpověď smluvní bez udání důvodů. Učinila-li tak žalovaná strana, porušila tím smlouvu a způsobila tak žalobci škodu, jejíž náhrada je uplatňována (§ 1295 obč. zák.) a byl proto žalobní nárok co do důvodu uznán po právu.

Odvolací soud neuznal žalobní nárok důvodem po právu. Z důvodů: Smlouvu, uzavřenou spornými stranami, nutno posouditi podle § 914 obč. zák. a čl. 278 a 279 obč. zák. a § 863 obč. zák., a to podle doby, kdy k ní došlo, a podle celého jejího obsahu. Ze smyslu celé smlouvy uzavřené stranami podle ustanovovacího protokolu ze dne 25. listopadu 1935, který žalobce vlastnoručně podepsal, jasně plyne, že se žalobce podrobil ustanovením předpisu pro skladníky. Pokud tudíž jde o jeho poměr vůči žalované straně, uznal závaznost ustanovení citovaného předpisu pro skladníky, jakož i každého jiného v budoucnosti, t. j. po vydání nařízení býv. min. financí ve Vídni ze dne 10. června 1911, č. 44236, platného předpisu pro skladníky, jak patrně z § 16 předpisu pro skladníky, tak i z ustanovovacího protokolu. Platilo tedy pro obě sporné strany i výnosem min. financí ze dne 30. srpna 1919, č. 65838/1919, schváleným ministerskou radou, změněné ustanovení § 82, odst. 2 cit. nař. min. fin. z r. 1911, při čemž je nerozhodné, zda žalobce o změně tohoto předpisu věděl čili nic, neboť ujednal se žalovanou stranou dne 25. listopadu 1935, že se neznalosti předpisů platných pro skladníky nikdy nebude moci dovolávati (§ 2, posl. odst. předpisů pro skladníky). Soud prvé stolice sám připouští, že v době zadání skladu tabáku žalobci v roce 1935 platilo jak cit. nař. min. financí z r. 1911, tak i cit. výnos min. financí z r. 1919. Vypověděla tudíž žalovaná strana právní poměr právem ve smyslu novelisovaného ustanovení upraveného § 82, odst. 2 předpisu pro skladníky bez udání důvodu. Okolnost, že uvedený výnos ministerstva financí z r. 1919, nebyl uveřejněn ve Sbírce zákonů a nařízení, nýbrž pouze ve Věstníku ministerstva financí pod č. 49, str. 77, r. 1919, neodnímá ještě sama o sobě tomuto výnosu a v něm upravenému ustanovení § 82, odst. 2, povahu právní normy závazné pro skladníky, tedy i pro žalobce.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Podpisem ustanovovacího protokolu ze dne 25. listopadu 1935 podrobil se žalobce předpisu pro skladníky (nařízení ministerstva financí ze dne 10. června 1911, č. 44236). Podle § 16 předpisu je skladník vázán »nařízením tohoto a každého jiného v budoucnosti platného předpisu pro

skladníky». Těmito budoucími předpisy nelze rozuměti předpisy vydané po uzavření individuálního skladnického poměru, nýbrž předpisy, k jejichž vydání došlo po vyhlášení původního předpisu pro skladníky z r. 1911. Takovým předpisem je i výnos ministerstva financí z 30. srpna 1919, č. 65838, vyhlášený ve Věstníku ministerstva financí, jímž byl mimo jiné změněn i § 82 původního předpisu pro skladníky v ten smysl, že smluvní výpověď bez udání důvodu může dáti i prodejový úřad. Že žalobce o výnosu tom nevěděl, je nerozhodné, ježto podle § 2, posl. odst. předpisu pro skladníky, jemuž se podrobil, nemůže se skladník platně omlouvatí neznalostí příslušných předpisů. Z výnosu také neplyne, že by snad jeho závaznost pro skladníky byla závislá na vyznačení změn ve výtiscích skladníků nebo na individuálním uvědomění skladníků o změnách. O výtiscích jsoucích v rukou skladníků se výnos vůbec nezmiňuje, nýbrž nařizuje jen úpravu výtisků sloužících úřední potřebě podřízených úřadů a zřízenců. Vyrozměnění skladníků o změnách sice výnos prodejovým úřadům ukládal, ale právě ve vzoru výměru uvedeného ve výnosu, jímž se vyrozměnění mělo státi a podle něhož se skladníku sděluje, že ustanovení předpisu pro skladníky byla změněna, vyplývá, že změna nastala už před vyrozměněním a že tudíž zpravení skladníka o tom bylo povahy pouze deklaratorní, nikoliv konstitutivní. Změna § 82, odst. 2 předpisu pro skladníky je proto pro žalobce platným předpisem ve smyslu § 16 předpisu pro skladníky a žalobce je jím vázán bez ohledu na to, zda o změně věděl či nikoli.

Na ústní výroky úředníků ministerstva financí o domnělé nevyhovitelnosti skladnického poměru nemůže se žalobce odvolávat, ježto takové projevy, nemajíce povahu úředního rozhodnutí, nemohou pro stát založiti žádný závazek.

Č. 59.

Povolení oddělení pozůstalosti od jmění dědicova nebrání tomu, aby pozůstalost nebyla dědici odevzdána soudem před skončením oddělení, ač s omezeními vyplývajícími z právních účinků oddělení.

(Rozh. ze dne 26. února 1946, R I 66/45.)

V pozůstalostní věci po K. H-ovi povolil pozůstalostní soud V. H-ovi na jeho návrh usnesením ze dne 13. června 1944, zn. sp. D 287/44 oddělení pozůstalosti od dědicova jmění.

Usnesením ze dne 15. ledna 1942 přijal pozůstalostní soud výměnečnou dědickou přihlášku zůstavitelovy dcery B. S-ové, schválil soupis, odepřel však vydati odevzdací listinu z toho důvodu, že nepovažoval dědické a jiné poplatky za dostatečně zajištěné.

Rekursní soud změnil k rekursu V. H-a napadené usnesení tak, že odevzdací listina bude vydána teprve tehdy, až pomine oddělení pozůstalostního jmění, povolené stěžovateli pravoplatným usnesením pozůstalostního soudu usnesením ze dne 13. června 1944, zn. sp. D 287/44.

Nejvyšší soud změnil k dovolací stížnosti dědičky B. S-ové napadené usnesení tak, že se odevzdací listina vydává bez ohledu na povolení oddělení pozůstalosti od jmění dědičky.

Z d ů v o d ů:

Sloučení pozůstalosti se jměním dědicovým nastává tím, že dědic nabude dědictví. Obává-li se věřitel dědictví, odkazovník nebo nepominutelný dědic, že by mohl býti ohrožen na své pohledávce sloučením pozůstalosti se jměním dědicovým, může podle § 812 obč. zák. žádat před odevzdáním (tedy nikoliv potom, co sloučení již nastalo), aby dědictví bylo (t. j. aby zůstalo) od jmění dědicova odděleno, soudně uschováno nebo opatrovníkem spravováno, jeho nárok na něm byl seznamenán (rozh. č. 6177 Sb. n. s.) a zapraven.

Oddělení jmění má především účinky faktické, jež se projevují v tom, že soud zjistí jmění pozůstalostní (§ 92 nesp. pat.) a chová je odděleně od jmění dědicova, dokud nebude dosaženo účelu, pro který bylo oddělení povoleno, t. j. pokud nebudou žadatelé o oddělení jmění uspokojeni.

Právní účinky oddělení pak spočívají v tom, že z pozůstalosti takovým způsobem oddělené musí býti oddělení věřitelé uspokojeni před věřiteli dědicovými, třeba oddělení jmění nezakládá pro ně žádné věcné právo, zejména ne právo zástavní (rozh. č. 18010 Sb. n. s.).

Z vymezeného účelu a účinku plyne, že povolení oddělení pozůstalosti od jmění dědicova ve smyslu § 812 obč. zák. nebrání tomu, aby pozůstalost byla dědici odevzdána soudem před skončením separatio bonorum, že však odevzdání pozůstalosti se stane s omezeními ve směrech výše uvedených.

Vyhověl-li rekursní soud rekursu Z. H-ové, V. H-a a J. H-a tak, že odevzdací listina bude vydána teprve tehdy, až pomine oddělení jmění pozůstalosti, povolené usnesením ze dne 14. června 1944, zn. sp. D 287/44, pochybil.

Že nedostatek zajištění dědických a jiných poplatků nebrání v daném případě okamžitému odevzdání pozůstalosti (§ 26 cis. nař. z 15. září 1915, č. 278 ř. z.), bylo pravoplatně rozhodnuto rekursním soudem.

Nestojí tedy nic v cestě tomu (§ 819, obč. zák.), aby odevzdací listina byla ihned vydána.

Č. 60.

Doručuje-li se usnesení knihovního soudu jednak účastníkům v obvodu zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud, jednak mimo tento obvod, neplatí šedesátidenní lhůta k stížnosti pro všechny účastníky knihov-

ního řízení, nýbrž pouze pro ty, kteří bydlí mimo obvod zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud.

(Rozh. ze dne 27. února 1946, R II 21/45.)

Usnesením ze dne 14. srpna 1944, č. d. 2018/44 okresní soud ve V. na Moravě, zčásti povolil, zčásti zamítl knihovní žádost manželů F. a Ž. Z-ových o vklad práva pětiletého spoluzužívání ideální poloviny nemovitostí zapsaných ve vl. č. 248, 184, 302 poz. kn. kat. úz. P., jejímž vlastníkem je O. Z.

Rekursní soud zamítl k stížnosti vlastnice druhé ideální poloviny nemovitostí zapsaných ve vl. č. 248, 184, 302 poz. kn. kat. úz. P. knihovní žádost.

Usnesení rekursního soudu bylo doručeno jednak F. a Ž. Z-ovým, bydlícím v P. (obvod zemského soudu v Brně), jednak O. Z-ovi, bydlícímu v L. v Čechách. Ačkoli F. a Ž. Z-ovým bylo doručeno dne 30. prosince 1944, podali dovolací stížnost teprve dne 21. února 1945.

Nejvyšší soud odmítl dovolací stížnost.

Důvody:

Proti usnesení rekursního soudu podávají dovolací recurs jen F. a Ž. Z-ovi, kterým bylo napadené usnesení doručeno v obvodu zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud, dne 30. prosince 1944, pokud se týče jejich právnímu zástupci dne 29. prosince 1944. Dovolací recurs byl podán dne 21. února 1945.

Podle § 127 knih. zák. činí lhůta k rekursu (dovolacímu rekursu) třicet dní, doručuje-li se výměr v obvodu zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud, jinak, doručuje-li se mimo tento obvod, šedesát dnů.

Tímto předpisem stanoví zákon dvě na sobě nezávislé lhůty k opravnému prostředku, z nichž delší přiznává tomu účastníku knihovního řízení, který se cítí zkrácen knihovním výměrem a u něhož došlo k doručení mimo obvod zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud. Neprospívá tudíž tato delší lhůta oněm knihovním účastníkům, u nichž jsou dány předpoklady pro kratší lhůtu k opravným prostředkům. Ze znění zákona nelze totiž dovodit, že deroguje předpis o kratší lhůtě rekursní, jsou-li pro ni dány u účastníků předpoklady stanovené pro to zákonem, předpisem o delší lhůtě k rekursu, pro kterou stanoví jiné podmínky.

I když bylo lidí napadené usnesení doručeno knihovnímu účastníku O. Z-ovi — který dovolací recurs nepodává — do L., ležící mimo obvod zemského soudu v Brně, platí pro stěžovatele k podání jejich samostatného dovolacího rekursu třicetidenní lhůta, ježto jim bylo napadené usnesení doručeno do místa jejich bydliště, ležícího v obvodě knihovního soudu a tím i v obvodě zemského soudu v Brně. Tato lhůta již uplynula v době, kdy podali dovolací recurs, jak zřejmo z toho, co již bylo uvedeno o době, kdy jim bylo napadené usnesení doručeno a kdy dovolací recurs podali.

Pro svoji opožděnost musil býti dovolací recurs odmítnut.

Č. 61.

I nezletilý spoluvlastník společného majetku může svůj nárok proti správci tohoto majetku na vyúčtování (§ 837 obč. zák.) uplatňovati vždy jen pořadem práva.

(Rozh. ze dne 27. února 1946, Rv II 117/44.)

Nezl. V. R. je s F. a Š. R-ovými spoluvlastníkem několika nemovitostí.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se nezl. V. R. zastoupený spoluporučnickem J. S-em na F. a Š. R-ových složení vyúčtování příjmů a výdajů ze společných nemovitostí za dobu od 20. července do 31. prosince r. 1942. Žalobce tvrdí, že žalovaní, kteří prý vedou společně majetkovou správu, neplní vyúčtovací povinnost. Činí prý sice poručenskému soudu sdělení o stavu nemovitostí, tato sdělení však ani spoluporučnick ani poručenský soud nepovažoval za řádné vyúčtování, zejména za vyúčtování za dobu označenou v žalobě, která je rozhodná proto, že dnem 20. července 1942 uhaslo poživací právo F. R-a st. k společným nemovitostem.

Žalovaný Š. R. namítl nedostatek pasivní legitimace, ježto prý správu společných nemovitostí vede pouze F. R.; jinak namítali žalovaní mimo jiné, že nárok na vyúčtování lze uplatňovati jen u poručenského soudu, že žalovaný F. R. tomuto soudu předložil účet, jenž byl poručenským soudem přijat.

Prvý soud vyhověl žalobě proti F. R-ovi, proti Š. R-ovi ji zamítl, ježto nevede správu společných nemovitostí.

Odvolací soud nevyhověl odvolání F. R-a.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání F. R-a.

Z důvodů:

Podle skutkového základu žaloby i žalobního návrhu uplatňuje žalobce proti dovoatelé jako správci společných nemovitostí nárok na složení (vydání) vyúčtování příjmů a výdajů z těchto nemovitostí za dobu od 20. července 1942 do 31. prosince 1942. Jde o nárok spoluvlastníka společné věci uvedený v § 837 obč. zák., o němž rozhodují soudy jen pořadem práva, nikoliv v řízení nesporném. Stalo-li by se tak a soudy o něm rozhodly v řízení nesporném, dopustily by se zmatečnosti uvedené v § 41, písm. d) nesp. zák. Z tohoto předpisu, jakož i z předpisu § 477, č. 6 c. ř. s. a ze sankce s nimi spojené je patrné, že soudům není dáno na vůli, v jakém řízení hodlají o věci rozhodnout. Důsledně z toho plyne, že i když dovoatelé podal poručenskému soudu dne 15. března 1943 »vyúčtování ve věci nezl. žalobce« s účetní uzávěrkou za rok 1942, nemůže tato okolnost, ani postup poručenského soudu nebo postoj spoluporučnicka, jaký zaujal v té věci u poručenského soudu, jak na ně poukazuje dovolání, opodstatnit názor dovoatelův, že pro rozhodnutí této věci není, aspoň prozatím, přípustný

pořad práva. Není zákonného předpisu, který by stanovil, že o uplatněném nároku má být jednáno především v nesporném řízení a jen za určitých předpokladů v řízení sporném. Dovolatel proto nemůže ve svůj prospěch vytěžit nic z toho, že prý mu nebylo doručeno usnesení poručenského soudu, jímž byl poručník zmocněn k vedení tohoto sporu. K tomu třeba ještě uvést, že vyúčtování předložené dovolatelem poručenskému soudu si poručník nebo spoluporučník vůbec ani neosvojil, naopak projevil s ním nesouhlas. Nešlo proto o předložení účtu poručenskému soudu poručníkem ve smyslu §§ 238 obč. zák. a násl., jehož probrání a schválení je ovšem záležitostí soudu poručenského. Dovolatel se proto nemůže s úspěchem dovolávat ani období, zejména ne období předpisů §§ 203 a násl. nesp. pat., ježto z předchozího plyne, že v zákoně není mezery, která by v souzeném případě opodstatňovala použití období.

Dovolatel má za to, že žalobou uplatněný nárok již splnil tím, že prý složil na příkaz poručenského soudu a s jeho souhlasem, jakož i se souhlasem a na žádost žalobcova spoluporučníka u poručenského soudu zmíněné již »vyúčtování ve věci nezletilého žalobce« s účetní uzávěrkou za rok 1942. Podle dovolatelova názoru měl poručenský soud toto vyúčtování sám probrat a vytknout v něm případné sporné skutečnosti (§ 25 nesp. zák.), takže žalobce mohl žalobou uplatnit již jen nejvýše ony pohledávky, které by pro něho z oněch sporných skutečností vyplynuly, pokud by ho ovšem poručenský soud ohledně nich odkázal na pořad práva.

Nezáleží na tom, zda došlo k dohodě stran poručenským soudem prý schválené o místě plnění, a zda tímto místem byl poručenský soud, neboť nesp. pat. nic proti tomu, že žalobcův spoluporučník nesouhlasil s tím, aby dovolatel podal vyúčtování, o němž byla řeč, přímo poručenskému soudu. Vyúčtování však žalobcův spoluporučník jako řádné plnění dovolatelova závazku plynoucího mu z § 837 obč. zák. nepřijal a tudíž je odmítl, když mu vytkl věcné pochybení. Poručenský soud, když spoluporučník žalobcův si toto vyúčtování neosvojil, neměl vůbec zákonného podkladu, aby je probrál v nesporném řízení s hlediska dovolatelovy povinnosti, uložené mu § 837 obč. zák. Jak již bylo řečeno při rozboru výtky zmatečnosti podle § 477, č. 6 c. ř. s., lze uplatnit tento nárok jediné pořadem práva žádostí na složení vyúčtování podle řečeného zákonného předpisu. Jinou cestu žalobce volit nemohl. Z toho plyne, že složení vyúčtování, jak k němu došlo u poručenského soudu, se nemohlo dotknout uplatňovaného žalobcova nároku a nelze mu pak důsledně přiznat ani povahu splnění závazku uloženého dovolateli podle § 837 obč. zák. v rozsahu, jak je žalobou vymáhán. Opačné stanovisko dovolatelovo by vedlo jen k onomu stavu, který dal podnět k této žalobě a kterou nelze pro dovolatelovo stanovisko pokládat za zbytečnou. Zda dovolatel složením vyúčtování, jak je žádáno žalobou, splní i své povinnosti, uložené mu § 837 obč. zák., nelze zatím řešit, neboť záleží na obsahu vyúčtování, jak je podá. Naproti tomu by vybočovalo podle právních úvah shora uvedených z rámce tohoto sporu i zkoumání věcné správnosti vyúčtování podaného dovolatelem poručenskému soudu, jak to dovolatel sám částečně uznává.

Č. 62.

Nejde o vadu, která by byla s to překaziti řádné projednání žaloby (§ 84, 85 c. ř. s.), jestliže strana žalující o rozlučku manželství nepředloží osvědčení o své národní spolehlivosti podle § 1, odst. 4 ústavního dekretu presidenta republiky č. 33/1945 Sb. o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské.

(Rozh. ze dne 6. března 1946, R I 8/46.)

Ve věci zn. sp. Ck II 149/45 žaluje A. U-ová svého manžela R. U-a o rozlučku manželství a tvrdí v žalobě, že žalovaný je německé národnosti.

Prvý soud uložil žalobkyni, aby do tří měsíců předložila osvědčení o své národní spolehlivosti, jinak že nebude žaloba pokládána za způsobilou k věcnému posouzení.

Rekursní soud rekurs žalobkyně odmítl. Z důvodů: V nářikánném usnesení ukládá procesní soud žalobkyni pouze předložení dokladů, nařizuje tedy odstranění formálních vad žaloby. Podle toho jde o pouhé usnesení podle §§ 84 a 85 c. ř. s., proti němuž není samostatného opravného prostředku.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu žalobkyně napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu nové rozhodnutí.

Z důvodů:

Procesní soud uložil žalobkyni, domáhající se rozlučky svého manželství proti žalovanému, o němž se v žalobě tvrdí, že je nesporně německým státním příslušníkem, aby ve lhůtě tří měsíců předložila osvědčení o své národní spolehlivosti, vydané příslušným okresním národním výborem a schválené ministerstvem vnitra ve smyslu § 1, odst. 4 úst. dekr. pres. rep. č. 33/1945 Sb. Zároveň vyslovil, že, nebude-li toto osvědčení včas, to jest v dané lhůtě předloženo, nebude žaloba pokládána za způsobilou k věcnému posouzení.

Rekursní soud odmítl rekurs žalobkyně do tohoto usnesení maje za to, že jde o usnesení podle §§ 84, 85 c. ř. s. směřující k odstranění formálních vad, proti němuž není samostatný opravný prostředek přípustný.

Tento názor rekursního soudu je právně mylný, jak žalobkyně v dovolacím rekursu právem vytýká.

Z žádného zákonného předpisu totiž neplyne, že jde o vadu, která je s to, aby překazila řádné projednání žaloby (§ 84 c. ř. s.), jestliže strana, žalující o rozlučku manželství, nepředloží osvědčení o své národní spolehlivosti podle § 1, odst. 4 úst. dekr. pres. rep. č. 33/1945 Sb. To nelze dovodit ani z posléz uvedeného zákonného předpisu. Nemůže proto mít povahu usnesení podle §§ 84, 85 c. ř. s. ani příkaz soudu, jímž se ukládá žalující straně, aby předložila pod zmíněnými již následky toto osvědčení, poněvadž takový příkaz, jenž neslouží k odstranění formální vady žaloby,

kteřé tu podle toho, co řečeno, není, nemá v předpisech §§ 84, 85 c. ř. s. oporu. Žalobkyni nelze proto odepřít samostatný rekurs do úsnesení procesního soudu podle § 514 c. ř. s., ježto zákon takový rekurs nevylučuje.

Vycházel-li rekursní soud z jiného právního názoru, nelze mu přisvědčit. K důvodnému dovolacímu rekursu žalobkyně bylo proto rozhodnuto, jak ve výroku uvedeno.

Č. 63.

O skutečnost, kterou strana v základním sporu výslovně připustila a kterou nyní popírá, lze opřít žalobu o obnovu z důvodu podle § 530, č. 7 c. ř. s. jen tehdy, jestliže tak učinila v skutkovém omylu, který nemohla při potřebné pozornosti včas rozpoznat. Neohradila-li se strana proti přednesu svého právního zástupce, ač byla přítomna ústnímu jednání, při němž byl tento přednes učiněn, a ač znala jeho mylnost, není oprávněna uplatňovat jako důvod k obnově, že její právní zástupce byl, pokud jde o tento přednes, uveden v omyl třetí osobou.

(Rozh. ze dne 6. března 1946, Rv II 63/45.)

Ve sporu zn. sp. Ck II 173/40 uplatňoval S. M. proti C. M-ovi nárok na dodržení směnné smlouvy ze dne 3. srpna 1940 v příčině hostince čp. 206 zapsaného ve vl. č. 851 v Z. s příslušným zařízením, zásobami a s pozemky zapsanými ve vl. č. 1311 a 701 v Z. Prvý soud žalobu zamítl vzhledem k námitce žalovaného o zkrácení přes polovinu ceny. Odvolací soud však žalobě téměř v celém rozsahu vyhověl.

Ve sporu zn. sp. Ck II 25/43 domáhá se C. M. proti S. M-ovi obnovy sporu Ck II 173/40 tvrdě, že jemu nepříznivý rozsudek odvolacího soudu je vybudován na zjištění, že C. M. převzal v kupní smlouvě, která časově přecházela smlouvě tržové (uzavřena dne 14. dubna 1937) závazek vyplatit své matce částku 50.000 Kč a mimo to ještě další částku ve stejné výši, a že tento druhý závazek vyplatit 50.000 Kč převzal S. M. v nástinu směnné smlouvy. Z toho důvodu prý neuznal odvolací soud námitku C. M-a o zkrácení poloviny ceny, ježto dvojím započtením částky 50.000 Kč na plnění S. M-a se jeho plnění o tyto částky zvýšilo. V žalobě o obnovu tvrdí C. M. dále, že nabytí vědomostí o nových skutkových okolnostech a průvodech, jimiž prý bude prokázáno, že kromě splátky 50.000 Kč v kupní smlouvě ze dne 14. dubna 1937 žádnou další splátku ve stejné výši nepřevzal, proto prý také žalovaný S. M. žádnou podobnou splátku nemohl převzít a nelze mu tuto částku připočítávat k hodnotě jeho plnění; mimo to prý se dověděl o nové svědkyni H. D-ové.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Odvolací soud ji zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

V základním sporu připustil dovolatel svým právním zástupcem výslovně, že se podle kupní smlouvy ze dne 14. dubna 1937 zavázal zaplatit své matce ještě další částku 50.000 Kč namítaje, že ve směnné smlouvě, z níž je žalobní nárok v oné rozepři vyvozován, není ani zmínky o tom, že by byl podle této směnné smlouvy zbaven své povinnosti vůči své matce co do této další částky. Tuto povinnost plynoucí mu z kupní smlouvy nepopřel do konce řízení před prvním soudem v základní rozepři, vytknuv jen, že při rozhodnutí o námitce zkrácení přes polovinu ceny nutno vycházet z obsahu směnné smlouvy, z níž je žalován. Z přednesu toho je zřejmo, že jím dovolatel dovozoval, že jeho námitka zkrácení přes polovinu ceny je opodstatněná a že žalobní nárok je bezdůvodný.

Uplatňuje-li tudíž v žalobě, o níž jde, jako novou skutkovou okolnost ve smyslu § 530, č. 7 c. ř. s., že mu z kupní smlouvy ze dne 14. dubna 1937 nevzešel žádný závazek v příčině další částky 50.000 Kč, popíraje tak svůj shora uvedený přednes, jímž čelil žalobě v základní rozepři, bylo by mu lze přisvědčit jen tehdy, kdyby byl onen přednes učinil v skutkovém omluvitelném omylu, pro který nemohl při potřebné pozornosti včas rozpoznat, že tento jeho přednes se nekryje se skutečností. To dovolatel sice naznačil poukazem na to, že jeho právní zástupce byl v tomto směru uveden v omyl notářem E. S-em. Tím však není tvrzeno, že i dovolatel byl v tomto omylu, když opak vysvítá z jeho výtky neúplnosti řízení, uplatněné proto, že jeho právní zástupce nebyl o této okolnosti slyšen, v níž však připustil, že jeho právní zástupce onen přednes učinil přes to, že dovolatel tvrdil, že se k žádné další platbě částky 50.000 Kč nezavázal. Když však, ač byl při onom přednesu přítomen, se proti němu neohradil podle § 34 c. ř. s., nemůže se důvodně na omyl svého právního zástupce odvolávat. Z toho plyne, že podle stavu věci, pokud lze k němu v rámci procesních předpisů přihlížet, není tvrzená okolnost, že dovolatel kupní smlouvou ze dne 14. dubna 1937 nevzal na sebe žádný další závazek v příčině částky 50.000 Kč, novou skutkovou okolností ve smyslu § 530, č. 7 c. ř. s.

Důsledně pak není ani novým průvodem ve smyslu tohoto zákonného předpisu svědkyně H. D-ová. Tím jsou jen takové průvody, jimiž má být dokázána buď nová skutková okolnost, nebo okolnost tvrzená již v základním sporu, již však žalobce o obnovu ke své újmě nemohl prokázat proto, že bez své viny nemohl nabídnout důkazy, jimiž by tak učinil. Okolnost, o níž nabídl důkaz H. D-ovou, není však, jak dovozeno, skutkovou okolností novou a nebyla ani v základní rozepři, hledíc na opačný dovolatelův přednes, tvrzena. Je proto nerozhodné, zda odvolací soud v napadeném rozsudku vyřešil správně otázku, mohl-li dovolatel včas v základním sporu onu svědkyni k důkazu nabídnout.

Zda jde o okolnosti a průvody nové ve smyslu § 530, č. 7 c. ř. s., musí si soud rozhodující o obnově zodpovědět sám z úřední moci. Dovolací soud zodpovídá tuto otázku záporně. Poněvadž pak se zřetelem na to nemůže mít žaloba o obnovu úspěch, je napadený rozsudek ve věci správný a není proto zapotřebí se zabývat dalšími vývody dovolání.

Č. 64.

I když měl obecní zaměstnanec (policejní strážník) podle usnesení obce platový nárok obdobný jako státní zaměstnanci, nemá přece nároku na drahotní přídavek podle § 4 vládního nařízení ze dne 1. dubna 1941, č. 126 Sb.

(Rozh. ze dne 8. března 1946, Rv I 187/45.)

J. Č. byl přijat usnesením obecního zastupitelstva za zaměstnance obce Ž., při čemž jeho služební nároky byly upraveny podle výslovného znění usnesení »obdobně jako státním zaměstnancům«. Dne 1. února 1942 byl dán do výslužby a připsal mu ze dne 4. března 1941 obec Ž. sdělila, že mu vyměřuje roční pensí částkou 14.489.30 K. Tento výměr nabyt právní moci.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se J. Č. proti obci Ž. zaplacení 9.000 K a zjištění, že je žalovaná obec povinna platit žalobci od 1. února 1945 na drahotní přídavek další částku 3.000 K ročně. Žalobní nárok odůvodnil žalobce tím, že mu obec Ž. vyměřila drahotní výpomoc pouze částkou 1.200 K ročně, ač mu podle vl. nař. č. 126/1941 Sb. přísluší jako zaměstnanci obce, jehož platy byly výslovně postaveny na roveň platům státních zaměstnanců, 4.200 K ročně.

Nižší soudy zamítly žalobu.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z d ů v o d ů:

Dovolatel uplatňuje dovolací důvod podle § 503, č. 4 c. ř. s. Především je nutno z úřední moci zkoumati, zdali tato věc patří na pořad práva, zvláště když soud prvě stolice vyslovil ve svém rozsudku názor, že jde o poměr veřejnoprávní. Dovolací soud neschvaluje tento názor, neboť služební poměr obecních zřízenců, i když se řídí podle zák. č. 16/1920 Sb., je poměrem soukromoprávním a spory z něho patří podle § 24 téhož zákona na pořad práva, na nějž byl žalobce odkázán i výměrem zemského vicepresidenta pro Čechy ze dne 28. dubna 1943.

Uplatňovaný dovolací důvod není opodstatněn. Bylo zjištěno, že žalobce má podle usnesení žalované obce nárok obdobně jako státní zaměstnanci. Žalovaná obec přiznala žalobci při jeho pensionování k 1. únoru 1942 nesporně též drahotní výpomoc 1.200 K podle vl. nař. č. 163/1940 Sb. podle § 2 tohoto vl. nař. o nové úpravě některých platových poměrů t. zv. protektorátních a jiných veřejných zaměstnanců příslušel skutečně drahotní přídavek 1.200 K ročně při výslužném 12.000 K ročně a vyšším. Žalobci bylo nesporně vyměřeno výslužné vyšší než 12.000 K ročně. Tehdy platilo sice již vl. nař. č. 126/1941 Sb., podle jehož § 4 činil drahotní přídavek u poživatelů odpočivných platů vyplácených z prostředků »protektorátních« nebo z prostředků ústavů, podniků a fondů »protektorátních« nebo t. zv. protektorátem spravovaných 4.200 K ročně, ale § 4 není uveden v § 7 mezi ustanoveními, která se měla vztahovati přiměřeně i na zaměstnance

svazků územní samosprávy, jichž platové poměry jsou upraveny podle obdoby předpisů platných pro státní (t. zv. protektorátní) zaměstnance. Již z toho plyne, že žalobní nárok na doplatek 3.000 K ročně na drahotním přídavek není opodstatněn, i když jej žalobce nevyvozuje a ani nemůže vyvozovati přímo z § 4 vl. nař. č. 126/1941 Sb., nýbrž ze smlouvy služební.

Č. 65.

Nemanželský otec není oprávněn k stížnosti proti usnesení, které vydal poručenský soud na jeho návrh, aby byl poručník nemanželského dítěte propuštěn pro neschopnost z úřadu.

(Rozh. ze dne 9. března 1946, R II 49/45.)

E. B., nemanželský otec nezl. K. Ch-a, navrhl, aby poručník nezl. K. Ch-a V. S. byl svého úřadu zproštěn a uvedl jen, že ho jako poručníka neuznává.

Poručenský soud návrh zamítl.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti nemanželského otce E. B-a.

Nejvyšší soud dovolací stížnost E. B-a odmítl.

Z d ů v o d ů:

Zákon neposkytuje v ustanovení §§ 249 a násl. obč. zák. nemanželskému otci právo činiti návrhy na změnu v osobě poručníka pro poručníkovu neschopnost neb pro jiné závady v jeho činnosti. Tohoto oprávnění není totiž ani zapotřebí, ježto poručenský soud musí sám z úřadu chrániti zájmy poručencovy a podle § 254 obč. zák. propustiti poručníka, jestliže spravuje poručenství způsobem, který se přiči jeho povinnosti, shledá-li, že je nezpůsobilý, neb jestliže na něho vyjdou najevo věci tak povážlivé, že by jej podle zákona byly bývaly vylučovaly z poručenství.

Návrh nemanželského otce E. B-a, aby poručník V. S. byl jako neschopný z úřadu propuštěn, lze proto považovati jen za podnět k zavedení řízení podle § 254 obč. zák., který může poručenskému soudu, vzhledem k oficiosnosti řízení, dáti kdokoliv. Ježto nemanželský otec nemá, až na případ § 169 obč. zák., o který v této věci nejde, podle občanského zákona právo na výchovu nemanželského dítěte a toto není podle § 166 obč. zák. ani pod jeho otcovskou mocí, nemůže býti nemanželský otec ve svých právech přímo dotčen rozhodnutím, které učinil poručenský soud po jeho oznámení podle § 254 obč. zák. o osobě poručníkově. Stěžovatel nestal se tedy v souzené věci podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. účastníkem řízení zavedeného nižšími soudy po jeho oznámení, nenabyt nároku na rozhodnutí o svém »návrhu« a není proto podle §§ 37, 46, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb. ani legitimován k rekursu proti rozhodnutím vydaným k jeho podnětu.

Byl proto dovolací rekurs stěžovatelův odmítnut.

Č. 66.

Zahájením sporu ve smyslu § 21, odst. 1 nařízení ze dne 26. srpna 1944, č. 183 Sb. o zjednodušení v občanském soudnictví třeba rozumět doručení žalobního spisu žalovanému.

(Rozh. ze dne 13. března 1946, R II 54/45.)

Ve sporu Ck Ia 103/44 domáhala se žalobkyně, pojišťovna »N.«, na žalovaném K. V-ovi zaplacení částky 6.905 K 20 h.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolání, v němž však napadl rozsudek prvního soudu jen pokud převyšovala částka, přiznaná soudem první stolice žalobkyni, částku 2.763 K 80 h.

Odvolaací soud odmítl odvolání podle §§ 6, odst. 2 a 21, odst. 1 nař. č. 183/1944 Sb.

Nejvyšší soud zrušil k stížnosti žalované napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, aby o odvolání rozhodl věcně.

Z d ů v o d ů:

Vycházejí z toho, že částka 4.141 K 40 hal., o níž má k odvolání žalovaného rozhodnout, nepřevyšuje hranici pro věci nepatrné, stanovenou v §§ 448 c. ř. s. ve znění § 6, odst. 2 nař. č. 183/1944 Sb., odmítl odvolací soud odvolání žalovaného jako nepřipustné, ježto jím nebyl uplatněn žádný důvod zmátečnosti (§ 501 c. ř. s.). Předpisu § 6, odst. 2 řeč. nař. — jež nehledíc k výjimkám, o něž tu nejde (srovn. § 18, odst. 2, č. 1 dekr. pres. rep. č. 79/1945 Sb.) vyhovuje ustanovení čl. 2 ústavního dekretu presidenta republiky o obnově právního pořádku z 3. srpna 1944 (příloha k zák. č. 12/1946 Sb.) — lze použít podle § 21, odst. 1 cit. nař. jen na spory, jež byly zahájeny po účinnosti tohoto nařízení, t. j. po 5. září 1944 (§ 22 nař.). Tím třeba podle slov zákona (§ 232 c. ř. s.) rozuměti zahájení rozepře před prvním soudem doručení žalobního spisu žalovanému. Stalo-li se tak před účinností řečeného nařízení — jako v souzeném případě — nepřichází předpis § 6, odst. 2 cit. nař. vůbec v úvahu, a to v žádném, ani opravném údobí rozepře. Ježto nárok, o němž má odvolací soud rozhodnout, nepřesahuje částku 5.000 Kčs, jak uznává sám stěžovatel, je podle toho nerozhodné, i když se tak stalo k odvolání podanému teprve po 5. září 1944, t. j. za účinnosti řečeného nařízení. Vycházel-li odvolací soud z jiného názoru, je tento jeho názor mylný.

Č. 67.

Poručenský (opatrovnický) soud je oprávněn požadovati z úřední moci složení účtu jen od chráněncových zákonných zástupců, nikoli též od osoby, již zákonný zástupce svěřil opatření jednotlivé věci pro chráněnce.

(Rozh. ze dne 14. března 1946, R I 131/45.)

V opatrovnické věci částečně svéprávnosti zbavené A. N-ové uložil opatrovnický soud složení účtu E. L-ové, již podpůrkyně svéprávnosti zbavené Z. S-ová vyplatila několik peněžitých částek, aby zakoupila pro opatrovanku určité věci.

Rekursní soud zrušil k stížnosti E. L-ové napadené usnesení. Z důvodů: Stížnost napadající usnesení ukládající stěžovatelce, aby předložila soudu vyúčtování částek, jež jí byly vydány podpůrkyní za účelem opatření potřeb pro opatrovanku, je důvodná. Opatrovnictví nad A. N-ovou zbavenou částečně svéprávnosti vede opatrovnický soud spolu s ustanovenou podpůrkyní Z. S-ovou, při čemž dohlíží nad výkonem kurately a chrání zájmy opatrovanky. V rámci této dozorčí činnosti nad působením podpůrkyně, která má práva i povinnosti poručníka (§ 4, odst. 3 ř. o zbav. svépr.), má pak ovšem také právo, aby mu podpůrkyně složila vyúčtování částek, jež jí byly vydány opatrovnickým soudem k opatření potřeb pro opatrovanku. Proto právem jí v první části napadeného usnesení uložil, aby mu ve stanovené lhůtě podala vyúčtování těchto částek. Avšak pro příkaz, aby také stěžovatelka, která není vůči opatrovnickému soudu v poměru podpůrkyně, složila vyúčtování částek vynaložených pro opatrovanku, není v zákoně opory. Z napadeného usnesení je zřejmo, že jde o částky, které nebyly stěžovatelce vydány soudem, nýbrž podpůrkyní. Za hospodaření těmito částkami odpovídá vůči opatrovnickému soudu podpůrkyně a nikoliv stěžovatelka. Pokud tím, že podpůrkyně svěřila z peněz poukázaných jí opatrovnickým soudem určité částky stěžovatelce na opatření potřeb pro opatrovanku, byl založen mezi nimi nějaký právní poměr (na př. mandátní), přísluší pouze podpůrkyni oprávnění, aby v případě potřeby požadovala na stěžovatelce vyúčtování.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti A. N-ové zastoupené podpůrkyní Z. S-ovou.

Z d ů v o d ů:

Napadené rozhodnutí soudu druhé stolice o rekursu E. L-ové je správné. Poručenský, pokud se týče opatrovnický soud, může totiž požadovati z úřední moci složení účtu jen od zákonných zástupců, tedy od otců poručníků a podpůrců (srov. §§ 150, 238 až 242, 282 obč. zák., § 5 ř. o zbav. svépr., § 219 nesp. pat.). Ježto v souzené věci nejde o žádný z těchto případů, musí býti ponecháno zúčastněným stranám, zda chtějí pořadem práva vyvolati soudní rozhodnutí o správnosti účtu E. L-ové čili nic. Rekursní soud tudíž nepochybil, když k jejímu rekursu zrušil usnesení opatrovnického soudu, jímž jí bylo uloženo, aby soudu předložila vyúčtování určitých částek, ač není zákonnou zástupkyní A. N-ové.

Č. 68.

Nejde-li o sporné nebo pochybné případy, není zaměstnanec povinen uplatnit nárok na dovolenou, nýbrž zaměstnavatel sám je povinen vypracovati její rozvrh.

(Rozh. ze dne 23. března 1946, Rv I 110/45.)

Srovn. jinak rozh. č. 16827, 17315 Sb. n. s.

Srovn. i rozh. č. 18851 Sb. n. s.

A. M. byl zaměstnán jako vedoucí úředník okresní nemocenské pojišťovny v Č. s platem 4.795 K měsíčně. Dopisem ze dne 31. ledna 1942 obdržel A. M. pětiměsíční výpověď ke dni 30. června 1942.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se A. M. na okresní nemocenskou pojišťovnu v Č. zaplacení částky 5.583 K jako náhrady za nevybranou dovolenou 35 dnů za dobu od 1. ledna do 30. června 1942, tvrdě, že mu okresní nemocenská pojišťovna neposkytla v r. 1942 dovolenou. Žalovaná se hájila tím, že žalobci nemohla dovolenou poskytnout jednak proto, že byl od 15. března 1942 až do skončení pracovního poměru nemocen, jednak proto, že o ni nežádal.

Nižší soudy zamítly žalobu.

Odvolací soud uvedl v důvodech: Odvolací soud sdílí názor prvního soudu, že žalobci nepřísluší náhrada za nevybranou dovolenou. Dovolenu a případné náhradní nároky z ní upravují předpisy §§ 26 a 27 zák. o soukr. zaměst. Nelze souhlasit s právním názorem žalobcovým uplatňovaným v odvolání, že zaměstnavatel musí zaměstnanci poskytnouti možnost dovolené a že musí zaměstnance vyzvat, aby si dovolenou vybral, a že se tedy zaměstnanec ani nemusí o dovolenou ucházet. Jak je vyloženo, v rozh. č. 17315 Sb. n. s., je třeba při výkladu §§ 26 a 27 zák. č. 154/1934 Sb. vycházeti z toho, že žádati dovolenou je jen právem zaměstnance a zaměstnavatel není povinen mu dovolenou vnucovati. Proto nemůže zaměstnanec požadovati peněžitou náhradu za dovolenou, o níž nežádal a již nevyužil, neboť peněžítá náhrada za nevyužitou dovolenou přísluší mu jen tehdy, když nevyužil dovolenou na žádost zaměstnavatele. Na podporu tohoto výkladu lze použiti ustanovení § 26, odst. 4 cit. zák., kde se mluví o tom, že dovolená má býti určena včas a že je při tom pokud možno hleděti k potřebám zaměstnance. Zaměstnavatel nemůže přece k potřebám zaměstnancovy dovolené přihlídnouti jinak než tak, že mu zaměstnanec tuto dobu sám označí. Náhradu v penězích váže proto zákon v § 27 cit. zák. na podmínku, že zaměstnanec nevyužil dovolené na žádost zaměstnavatele a nárok na ni poskytuje dále jen předpis § 26, odst. 7, kdy zrušil zaměstnanec sám pracovní poměr z důležitých důvodů. Má-li zákon sám ustanovení o tom, kdy je náhradu v penězích za dovolenou poskytnouti, nelze tento předpis rozšiřovati výkladem na jiné případy těmito předpisy nedotčené. Není odůvodněn žalobcův závěr uvedený v odvolání, že si žalovaná nepřála, aby si dovolenou vybral před svým onemocněním a že mu dovolenou nechtěla udělit. Není prakticky možné, aby zaměstnavatel zaměstnance posílal na dovolenou v době nemoci a konečně to zakazuje i předpis § 26, odst. 3 cit. zák. Neplatí ze žádného zákonného předpisu, že by žalovaná měla povinnost žalobce vyzvat, aby nastoupil dovolenou do 16. března 1942, kdy onemocněl. Neboť jí přece nemohlo býti známo, že po té době onemocní, a není ani obvyklé, aby do této doby kromě zvláštních potřeb zaměstnance, které by ovšem musil podle toho, co shora vyloženo, projevit, byla dovolená absolvována do 16. března v roce. Pak

ale, když již službu nekonal, pro nemoc, nebylo lze dovolenou udělit a žalovaná nemohla žalobce na dovolenou posílati. Byl tu tedy takový stav, že se vyskytla na straně žalované překážka, pro kterou nebylo žalobci možno dovolenou nastoupiti. Nebylo tu tedy žádného zavinění zaměstnavatele, že žalobce dovolenou nenastoupil, a proto ho nelze činiti ani odpovědným za to, že nemohl nastoupiti dovolenou.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání, jež odvolací soud prohlásil za přípustné.

Z d ů v o d ů:

V souzené věci jde jen o to, zda zaměstnanec ztrácí nárok na náhradu v penězích za nevyužitou dovolenou, jak mu ji přiznává § 27 zák. č. 154/1934 Sb., jestli se sám včas neucházel o dovolenou.

V rozh. č. 17315 Sb. n. s. zaujal nejvyšší soud pro obor působnosti zákona o soukromých zaměstnancích č. 154/1934 Sb. stanovisko, že iniciativa ve věci dovolené musí vycházeti od zaměstnance, že když tedy o dovolenou nežádal, nemá nároku na její náhradu. Ustanovení §§ 25 a 27 cit. zák. otázku tu neřeší přímo a třeba ji řešiti výkladem použitých v něm slov, po případě s pomocí zákonných předpisů upravujících tutěž látku pro jiné obory zaměstnání.

Tak stanovil již zák. č. 67/1925 Sb. o zavedení placené dovolené pro zaměstnance v § 12, odst. 2, že rozvrh dovolené určuje správa závodu (zaměstnavatel) po úradě s předsedou závodního výboru (jeho zástupcem), není-li závodního výboru, s důvěrníkem zaměstnanců.

V odst. 1 téhož ustanovení je stanoveno, že dovolená se udílí zpravidla v období od 1. května do konce září mimo podniky sezonní.

VI. nař. č. 33/1942 Sb., jež se svým obsahem nepřiči znění nebo demokratickým zásadám čl. ústavy (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů ji měnících a doplňujících, vydaných do 29. září 1938), má v § 8 celkem shodné ustanovení jako § 12 zák. č. 67/1925 Sb. Dodává jen, že stanovení dovolené se má státi s největším ohledem na přání zaměstnancovo. VI. nař. č. 23/1945 upravující dovolenou všech zaměstnanců v roce 1945 stanoví v § 7, že rozvrh dovolené určuje správa závodu (zaměstnavatel) v souhlase se závodním výborem (závodní radou) nebo důvěrníkem. Zde není již ani zmínky o přání zaměstnance.

Z uvedených předpisů plyne, že se ukládá zaměstnavateli povinnost vypracovati rozvrh dovolené a že zaměstnanec je zbaven povinnosti — někdy odlošit — aby nárok na dovolenou zvlášť uplatňoval. Nárok na dovolenou je součástí s'lužebních požitků zaměstnancových a musí je tudíž zaměstnavatel při její splatnosti splniti.

Vzhledem k tomuto vývoji nesetrvává nejvyšší soud na názoru uvedeném v citovaném rozhodnutí, alespoň ne v té všeobecnosti.

Zaměstnavatel může totiž tuto jemu uloženou povinnost splniti jen v případech normálních, kdy zaměstnanec v době, kdy se dovolená dává, pracuje, je tedy se zaměstnavatelem v pravidelném styku a kdy o jeho ná-

roku na dovolenou — po případě na její rozsah — nevznikají pochybnosti nebo spory. V takovém pochybném nebo sporném případě může zaměstnavatel vyčkatí žádosti zaměstnancovy.

U žalobce šlo právě o takový pochybný případ. Žalobce obdržel dopisem žalované ze dne 31. ledna 1942 pětiměsíční výpověď ke dni 30. června 1942 a od 14. března 1942 nekonal službu pro nemoc. Nemoc trvající po dobu stanovenou v § 19, odst. 1, 2 zák. č. 154/1934 Sb. se do dovolené nezapočítává (§ 26, odst. 3 téhož zák.).

Z tohoto ustanovení plyne opačně, že se započítává nemoc do dovolené, pokud přesahuje dobu stanovenou v § 19. Jak dlouhá byla tato doba vzhledem k trvání pracovního poměru žalobcova v podniku žalované, nižší soudy nezjistily. Jisto je, že tu byly pochybnosti, neboť žalobce doznává sám, že tomu tak bylo, že o dovolené hovořil, ale oficiálně nárok na ni neuplatnil.

Nekonal-li žalobce službu v době letní, kdy se obvykle dovolené udělují, nesdělil-li, že hodlá do konce trvání služebního poměru ještě pracovat, neměl zaměstnavatel důvodu mu sám od sebe dovolenou stanovit a bylo v tomto případě skutečně věcí žalobcovou, aby se o dovolenou ucházel a o ni požádal.

Pokud žalobce teprve v dovolání uváděním nových, dosud nepřednesených okolností doličuje, že žalovaná pojišťovna projevila jasně a konkludentně svou vůli, že žalobce nemá nastupovatí dovolenou, jde o novoty v dovolacím řízení nepřipustné (§ 34, odst. 4 zák. č. 131/1931 Sb.).

Č. 69.

Lze se vzdání dědického práva i ve prospěch osoby, jež by nebyla podle zákona povolána k dědictví po zůstaviteli.

(Rozh. ze dne 27. března 1946, R I 1/45.)

V pozůstalostní věci po J. K-ovi usnesl se pozůstalostní soud takto: I. přijímá se na soud prohlášení zůstavitelovy manželky A. K-ové, že se vzdává svého dědického práva ve prospěch svého nezletilého syna J. K-a pro případ, že nezl. J. K. bude moci v toto dědické právo nastoupiti; II. přijímá se na soud dědická přihláška nezl. J. K-a, zastoupeného otcem F. P-em ze zákona s dobrodiním soupisu. Z důvodů: ad I. Zůstavitelově manželce A. K-ové napadl dědický podíl smrtí zůstavitelovou. Její dědické právo je prokázáno úmrtním zápisem. Bylo sice ostatními dědici, bratry to zůstavitelovými, popřeno, avšak jejich tvrzení o tom, že by byla A. K-ová se zůstavitelem rozloučena nebo rozvedena ze své viny, nebylo prokázáno. Zůstavitelova manželka, již napadlo dědictví, je oprávněna vzdání se dědického práva pouhým svým prohlášením vůči soudu ve prospěch svého syna z prvního manželství, nezl. J. K-a (§ 805 obč. zák., rozh. č. 17854 Sb. n. s., komentář k obč. zák. — Rouček-Sedláček, III str. 530,

531). Soud pak musí takovýto projev vůle přijmouti a o něm rozhodnouti usnesením. ad II. Podle § 122 nesp. pat. musí se přihláška nezl. J. K-a, zastoupeného otcem F. P-em přijmouti na soud. Nezl. J. K. byl prý zůstavitelem podle tvrzení vdovina adoptován. Toto tvrzení se však neprokázalo, nýbrž je prokázáno jen, že mu dal zůstavitel své jméno. Nebyl tedy zákonným dědicem, avšak vdoviným prohlášením připadá mu její uprázdněný podíl.

Rekursní soud vyhověl stížnosti jednoho z bratrů zůstavitelových A. K-a jen potud, že z usnesení pozůstalostního soudu ad I. vypustil slova »pro případ, že nezl. J. K. bude moci v dědické právo nastoupiti«; jinak stížnosti nevyhověl. Z důvodů: Podle § 805 obč. zák. lze se dědictví vzdáti. V daném případě se tak stalo ve prospěch určité osoby a tímto svým prohlášením dědička — pozůstalá vdova A. K-ová způsobila zánik svého dědického práva, ježto zřeknutí se dědického nároku nelze odvolati (rozh. č. 9455, 13397 Sb. n. s.). Zřeknutí se dědického nároku ve smyslu § 806 obč. zák. nemůže též býti učiněno závislým na podmínce (rozh. č. 11859 Sb. n. s.). V daném případě bylo vzdání se vázáno podmínkou, že vdova setrvává na svém dědickém právu pro případ, že by nezl. J. K. její pozůstalost nenastoupil nebo nemohl nastoupiti a v tom smyslu také zní rozhodnutí prvního soudu ad I. Ježto však, jak již výše uvedeno, pozůstalá vdova svým prohlášením ztratila dědický nárok neodvolatelně, je její výhrada zcela bezpředmětnou, nedoloženou a rekursní soud ji tudíž pokládá za neúčinnou, a to zvláště, když dědický nárok pozůstalé vdovy je jasný (její manželství bylo pravoplatně rozvedeno z viny manžela) a když také nezletilý její syn J. K. se již přihlásil k dědictví na jejím místě a v mezích rozsahu jejích práv. Třebaže tedy soud první stolice přijal prohlášení pozůstalé vdovy s podmínkou, je tato bezvýznamnou, když se pozůstalá vdova svého dědického nároku vzdala a pozůstalost by se stejně s ní již nemohla projednati, i kdyby nezletilý J. K. pozůstalost nenastoupil, nýbrž její podíl by připadl ostatním zákonným dědicům tak, jako kdyby se vzdala dědictví vůbec a nikoliv jen ve prospěch určité osoby. Ježto vzdání se dědictví nesmí býti podmíněno, je pokládati danou podmínku za neúčinnou a proto rekursní soud přijal prohlášení pozůstalé vdovy s vypuštěním slov týkajících se podmínky a jen v tom smyslu změnil napadené usnesení v odstavci ad I. Dědická přihláška nezl. J. K-a byla pak právem přijata na soud, neboť soud smí odmítnouti přihlášky jen nezákonné, zcela libovolné a nepodložené žádným dědickým důvodem (rozh. č. 11472 Sb. n. s.). Pozůstalá vdova opřela svůj dědický nárok o zákon a právem tudíž na její místo nastupující nezl. J. K. se přihlásil k dědictví podle zákona (§§ 799 a 800 obč. zák. a komentář Rouček-Sedláček k § 805 obč. zák., str. 531).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu přihlášeného dědice A. K-a.

Z důvodů:

Nejvyšší soud vyložil v rozh. č. 1751, 4729, 11472 a 14478 (srov. také rozh. č. 16392) Sb. n. s., že soud musí sice přijmouti každou dědickou při-

hlášku, podanou v předepsané formě (§ 122 nesp. pat.), že však má odmítnouti dědické přihlášky zřejmě nezákonné, zcela libovolně a žádným důvodem delačnickým nepodložené, když je předem jisto, že ten, kdo se jako dědic přihlašuje, nemá dědického práva a že přihláška nemůže proto vésti k odezdání pozůstalosti. O přijetí dědické přihlášky musí pozůstalostní soud rozhodnouti podle § 122 nesp. pat. a § 31, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb. usnesením; naproti tomu nevyplývá ze zákona, že by také prohlášení o odmítnutí napadnutého dědictví musilo býti soudem vzato na vědomí zvláštním usnesením (rozh. č. 18628 Sb. n. s. v důvodech). V projednávané věci mohl sice soud prvé a druhé stolice řešiti otázku, zda pozůstalá vdova mohla se »vzdátí« dědictví ve prospěch svého nezletilého syna a zda směla tento projev svojí vůle vázati na určitou výhradu — avšak pouze jako otázku předurčující pro rozhodnutí o přijetí či nepřijetí dědické přihlášky nezl. J. K-a, a to jen v důvodech svého rozhodnutí a s účinkem toliko pro účely pozůstalostního řízení (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb. — srov. rozh. č. 18710 Sb. n. s.).

Hlavní otázkou pro obor pozůstalostního řízení jest, zda dědická přihláška nezl. J. K-a mohla býti soudem přijata nebo měla býti odmítnuta (bod II. usnesení pozůstalostního soudu). Kdyby nezl. J. K. byl zůstavitelovým dědicem již po zákonu, nebylo by o platnosti jeho dědické přihlášky (s hlediska § 46, odst. 2 nesp. zák.) pochybnosti (srov. rozh. č. 17854 Sb. n. s.). Řečený nezletilec nebyl by však podle zákona povolán k dědictví po zůstaviteli. Otázku, zda je možné »vzdání se« dědického práva ve prospěch takové osoby (extraneus), občanský zákonník výslovně neřeší.

Leč cís. nař. ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z. o poplatcích z bezplatných majetkových převodů v § 14, odst. 2 ustanovuje toto: »Zřekne-li se někdo před odevzdáním pozůstalosti ve prospěch určitých osob, platí ustanovení předcházejícího odstavce toliko tehdy, zřekne-li se bez výhrady a toliko potud, pokud by byl nastal nápad ve prospěch osob i tehdy, kdyby neznělo zřeknutí se ve prospěch určitých osob« (k tomu srov. § 30 téhož cís. nař.).

Uvedené předpisy připouštějí tedy, aby se povoláný dědic zřekl dědictví také ve prospěch určité osoby, která by jinak nebyla zákonem povolána k dědické posloupnosti. (K tomu srov. Krčmář: Sborník věd právních a státních XX. strana 37. sl.; Dr. Čeněk Svoboda: Lze připustiti, aby se povoláný dědic během pozůstalostního řízení vzdal napadlého dědického práva ve prospěch osoby na nařízení nezúčastněné? České právo 1937, str. 27/28). Se zřetelem k tomu nelze říci, že dědická přihláška nezl. J. K-a je zřejmě nezákonná, zcela libovolná a žádným důvodem delačnickým nepodložená, když podle zákona přísluší dědické právo jeho matce a podle znění jejího prohlášení ze dne 6. března 1944, jež je pozůstalostnímu soudu adresováno, má nastati přechod tohoto dědického práva na jmenovaného nezletilce.

Č. 70.

Je-li statek ve spoluvlastnictví v ten způsob, že jeho obytná budova patří někomu jinému než zůstavitelově manželce, nelze pozůstalost pro-

jednati podle zákona ze dne 7. srpna 1908, č. 68 z. z. čes., i když statek s pozemky, které patří do pozůstalosti, tvoří hospodářskou jednotku.

(Rozh. ze dne 27. března 1946, R I 14/45.)

V pozůstalostní věci po J. F-ovi, rolníku v H. navrhl syn zůstavitelův A. F., aby pozůstalost byla projednána podle zvláštní dědické posloupnosti podle zák. č. 68/1908 z. z. čes.

Pozůstalostní soud návrh zamítl. Z důvodů: Dne 27. května 1943 zemřel v Sl. bez zanechání posledního pořízení rolník J. F. Jako zákonní dědici se k pozůstalosti přihlásili syn A. F. a dcera A., provdaná H-ová, a sice ze zákona bezvýminečně. Při roku o projednání pozůstalosti dne 20. října 1944 navrhl A. F., aby pozůstalost byla projednána podle zákona o dědické posloupnosti v rolnické usedlosti střední velikosti. Ustanovení tohoto zákona předpokládá jak náležitosti osobní, tak i věcné. Třebas by v daném případě byly splněny náležitosti osobní, nejsou zde dány náležitosti věcné. Dlužno předem vzítí v úvahu celkové jmění v době úmrtí zůstavitele J. F-a. Jak vyplývá z pozemkové knihy, a bylo to ostatně přiznáno i dědici, postoupil zůstavitel trhovou smlouvou ze dne 26. ledna 1924 svému synu A. F-ovi obytné a hospodářské stavení čp. 49 a další pozemky náležející k tomuto hospodářskému stavení zapsané ve vl. č. 239 poz. kn. kat. úz. S. a ve vl. č. 240 poz. kn. kat. úz. S. Není tudíž v pozůstalosti obytné a hospodářské stavení, které rolnická živnost musí bezpodmínečně mít a z něhož by se hospodářství po rolnicku provozovalo. Poněvadž do pozůstalosti patří jen pozemky bez hospodářského a obytného stavení, nelze na zmíněnou pozůstalost použití zákona o dědické posloupnosti v rolnické usedlosti č. 68/1908 z. z. čes.

Rekursní soud zrušil k stížnosti A. F-a napadené usnesení a uložil pozůstalostnímu soudu nové jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Stížnost je důvodná. Prvý soud, zamítaje návrh stěžovatelův, omezil se prostě na konstatování, že tu není obytné a hospodářské stavení, které rolnická živnost musí mít a z něhož by se hospodářství provozovalo. Prvý soud měl na mysli § 1, odst. 1 zák. č. 68/1908 z. z. č., kterým byl stanoven pojem rolnické usedlosti střední velikosti jako rolnického statku (dvora) s obytným domem. Avšak ze zákona přímo nevychází a ani v prováděcím nařízení z 28. února 1909, č. 3 Věst. min. sprav., ani v rámcovém zákoně říšském (z 1. dubna 1889, č. 50 ř. z.), který byl podkladem pro zákon zemský, není stanoveno, že by obytné (hospodářské) budovy, odkud je rolnická střední usedlost obhospodářována, musila býti také ve vlastnictví zůstavitele a že by musily tvořiti pozůstalostní jmění. Zákon v § 1, odst. 3 připouští možnost hospodaření na pozemcích patřících k střednímu statku ze statku jiného. Z těchto zákonných ustanovení, zejména i z prováděcího nařízení je zřejmý úmysl zákonodárce zachovati selský stav silným nedělitelností rolnických usedlostí a tudíž přenecháním pozůstalosti jedinému schopnému čekateli, který by mohl hospodářský celek jako rolnický nedíl dále provozovati. Tyto snahy nepozbyly oprávnění ani dnešními názory a hospodářskými hledisky. Proto je třeba uvažovati pečlivě, zdali daný stav

pozůstalosti přece jen připouští možnost použití zákona o zvláštní rolnické dědičské posloupnosti. Především bylo by vyšetřiti, zda usedlost, o níž v pozůstalosti jde, byla zůstavitelem obhospodařována jako hospodářský celek i s budovami. Z nesporných přednesů stran vychází, že zůstavitel byl původně vlastníkem nejen pozemků spadajících nyní do jeho pozůstalosti, které samy mají výměru a katastrální výnos potřebný ke kvalifikaci středního statku, nýbrž i dalších pozemků a obytného a hospodářského stavení čp. 49 v H. Toto stavení postoupil již trhovou smlouvou ze dne 26. ledna 1924 svému synovi A. F-ovi, kterýž dnes přichází v úvahu jako zákonný dědic a čekatel nástupnictví a který učinil příslušný návrh u pozůstalostního soudu. Pro posouzení kvalifikace statku střední velikosti bude důležitou okolností, že si zůstavitel vyhradil v uvedené trhově smlouvě doživotní užívání všech synovi prodaných nemovitostí, tedy i obytných a hospodářských budov čp. 49 nepřestávaje hospodařiti na celkové výměře svých i synovi postoupených nemovitostí z obytného a hospodářského stavení čp. 49 až do své smrti. Bylo by tudíž především zaujmouti stanovisko k tomu, jak vlastně celé hospodářství bylo provozováno, a zdali tvořilo v rukou zůstavitele hospodářský celek včetně budov. Je-li úmyslem zákonodárcovým nerušiti jednoty rolnické střední usedlosti, nýbrž pověřiti nástupnictvím jediného dědice, který má vyplatiti ostatní tak, aby mohl obstáti, pak by byl oprávněný názor, že by nebylo zásadně překážky ani v tom, že zůstavitel již předem jednu část svého hospodářství s budovami postoupil za svého života nynějšímu čekateli s výhradou užívání, neboť podle § 3 cit. zák. vlastník střední velikosti statku není zákonem omezen pořizovati o statku nebo o jednotlivých jeho částech právními jednáními ani mezi živými, ani pro případ smrti. Postupem částí statku nynějšímu čekateli by nemohla tedy kvalifikace hospodářského celku doznati újmy, protože podle tvrzení stěžovatele držel zůstavitel až do své smrti celý statek včetně budov obytných a hospodářských, a to zčásti na základě svého práva užívání. Leč o tom, které nemovitosti a která práva poživací (užívací) se mají pokládati za součást statku, může pozůstalostní soud rozhodovati až po slyšení obecního představenstva a znalce (§ 1, posl. odst.). V daném případě bylo toho tím více zapotřebí, když mezi účastníky pozůstalosti není jednotnosti názoru. Tuto otázku bylo by nutno řešiti v souvislosti s tím, zdali nynější čekatel A. F. má také potřebné osobní náležitosti, aby se mohl ujmouti pozůstalostního majetku jako uceleného hospodářství s budovami, které mu byly předem postoupeny. Kdyby bylo konaným šetřením zjištěno, že postrádá potřebných zákonných vlastností, nemohl by se statku ujmouti.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu A. H-ové usnesení pozůstalostního soudu.

Důvody:

Soud prvé stolice nevyhověl návrhu zůstavitelova syna na projednání pozůstalosti podle zák. č. 68/1908 z. z. č.; rekursní soud však neshledal opodstatněným důvod, že pozůstalost nemá být projednána podle řečeného zákona jen proto, že do ní patří toliko pozemky (v rozsahu a s katastrál-

ním výnosem vyžadovaným zákonem k pojmu statku střední velikosti) bez hospodářské (obytné) budovy, kterou zůstavitel postoupil ještě za svého života s částí pozemků navrhovateli, vyhradiv si k těmto nemovitostem užívací právo. Poněvadž zůstavitel z této budovy obhospodařoval jak postoupené již pozemky, tak i pozemky, které nyní tvoří pozůstalost, má rekursní soud za to, dovoláváje se předpisu § 1, odst. 3 zák. č. 68/1908 z. z. č., jakož i cíle sledovaného zákonem, že předpisy tohoto zákona se vztahují i na souzený případ, neboť není prý podle zákona nezbytně nutné, aby byla obytná budova, odkud je rolnická střední usedlost obhospodařována, zůstavitelovým vlastnictvím a tím součástí pozůstalostního jmění. Tento právní názor nelze vyvodit z cíle sledovaného zákonem o statcích střední velikosti č. 68/1908 z. z. č., ani z předpisů tohoto zákona a prováděcího nařízení k němu ze dne 28. února 1909, č. 3 věstníku min. sprav., ani z rámcového zákona ze dne 1. dubna 1889, č. 52 ř. z. Naopak z tendence zákona i z jeho předpisů je patrné, že zákon — nehledě k výjimce, o níž bude dále pojednáno — předpokládá zásadně zůstavitelovo vlastnictví k statku, jehož podstatnou náležitostí je hospodářská (obytná) budova (§ 1, odst. 1, 2 zák. č. 68/1908 z. z. č., § 1 zák. č. 52/1889 ř. z., § 2, odst. 3 nař. č. 3/1909 věstníku). Výjimku nečiní ani předpis § 1, odst. 3 zák. č. 68/1908 z. z. č., jenž toliko doplňuje odst. 2 tak, že součástí statku, jak je vymezen odst. 1 zákona, t. j. dvora s obytným domem, jsou i ony nemovitosti patřící jinak vlastníku statku, třeba se na nich hospodaří z jiného statku, s nímž tvoří příslušenství nezbytné k řádnému hospodaření na něm.

Zákon o statcích střední velikosti je zákonem speciálním a nelze jej rozšiřovat ani obdobou na případy v něm výslovně neřešené. Rozhodnutí otázky, o níž jde, třeba hledat jen v § 14 zák. č. 68/1908 z. z. č. Z tohoto předpisu vyplývá, že nemůže dojít k projednání pozůstalosti podle řečeného zákona, nejde-li o převzetí statku pozůstalým manželem, jestliže byl statek také ve vlastnictví jiných osob, než zůstavitele. Tomu je tak i v souzeném případě, kdy obytná budova — jež je podle § 1, odst. 1 cit. zák. podstatnou náležitostí rolnické usedlosti střední velikosti — vlastnický patří pozůstalému synu, nikoliv pozůstalé manželce a k převzetí statku pozůstalou manželkou nemá dojít. I kdyby tudíž statek s obytnou budovou spolu s pozemky navrhovateli postoupenými i pozemky jsoucími v pozůstalosti tvořil hospodářskou jednotku, není tu zákonného podkladu pro to, aby pozůstalost byla projednána podle zákona o statcích střední velikosti. Právní názor rekursního soudu, z něhož vycházel, je mylný. Bylo proto obnoveno usnesení prvního soudu, ježto nové řízení, rekursním soudem nařízené z důvodu jeho mylného právního názoru, není potřebí.

Č. 71.

Dokud nebyl nájemníku doručen výměr okresního úřadu určující výši nájemného podle § 5, odst. 3 vládního nařízení ze dne 26. února 1941,

č. 177 Sb., není pro nájemníka účinným a pronajímatel se ho nemůže dovolávat.

(Rozh. ze dne 27. března 1946, Rv I 94/45.)

Srovn. rozh. č. 18474, 18812 Sb. n. s.

Ve sporu Ck VIa 336/43 domáhá se žalobkyně, pozůstalost po J. H-ovi, zastoupená testamentární dědičkou A. M-ovou, na J. P-ovi zaplacení 3.487 K 50 h, tvrdíc, že žalovaný má v domě žalující strany čp. 386 v Ř. najat od 1. května 1942 byt sestávající z pokoje a kuchyně. Výměrem okresního úřadu v P. ze dne 12. března 1943 bylo prý z bytu žalovaného stanoveno roční nájemné 4.500 K a zažalovaná částka je nezaplacený rozdíl v nájemném. Žalovaný se hájil tím, že byt v domě čp. 386 v Ř. byl mu přidělen obecním úřadem v Ř. přípisem ze dne 18. dubna 1942 náhradou za byt, který až do té doby obýval a který musil pro obec vykliditi. Mezi žalovaným a majitelem domu nebyla prý uzavřena žádná nájemní smlouva, ani nebyla žádným úřadem stanovena výše nájemného. Výměr okresního úřadu v P., na nějž se žalobkyně odvolává, stanovil pouze nejvyšší přípustnou činži jako úřad cenový. Dokud nebude stanovena činže dohodou stran nebo z moci úřední, nemůže být na zaplacení činže žalováno a žaloba je do té doby předčasná.

Prv ý s o u d zamítl žalobu pro tentokráte. Z d ů v o d ů: Z výpovědi svědka A. N-a zjistil soud, že žalovaný musil vykliditi byt v domě čp. 291 v Ř. pro úřadovny obecního úřadu a že náhradou za to byl mu obcí přidělen byt v domě čp. 386. Výměr, kterým se tak stalo, nebyl dosud žalující straně doručen. Dědička žalující pozůstalosti odmítla přijmouti nájemné, které jí žalovaný nabízel ve výši nájemného placeného v dřívějším bytě. Ze spisů zemského úřadu zjistil soud, že okresní úřad v P. upravil k žádosti A. M-ové nájemné z domů čp. 386 a 367 v Ř., a to výměrem z 12. března 1943 na základě zmocnění nejvyššího úřadu cenového ve smyslu § 1, odst. 1, věty 1 nař. předsedy vlády č. 175/1939 Sb. Výměr tento byl doručen jen A. M-ové, kdežto žalovanému vůbec doručen nebyl. Proti tomuto výměru podala A. M-ová odvolání k zemskému úřadu, který výměrem z 10. května 1944 odvolání částečně vyhověl a zvýšil nájemné stanovené výměrem okresního úřadu o 10%. Ani tento výměr nebyl žalovanému doručen. Z výměru okresního úřadu v P. ze dne 3. září 1943, který je založen v opise ve spisech zemského úřadu, zjistil soud, že tímto výměrem bylo stanoveno, že nejvýše přípustné nájemné stanovené výměrem z 10. května 1944 je považováti i za nájemné stanovené okresním úřadem ve smyslu vl. nař. č. 177/1941 Sb. Z tohoto zjištění plyne, že se žalobkyně domáhá zaplacení nájemného na nájemci, který byl vlastníku domu příkázán správním úřadem. Případy tyto byly v době počátku užívání bytu žalovaným upraveny vl. nař. č. 177/1941 Sb., nyní pak jsou upraveny vl. nař. č. 103/1943 Sb. Podle § 10 vl. nař. č. 177/1941 Sb. mohla obec naříditi vlastníku domu, aby volný byt pronajal určité osobě. Když by nedošlo k dohodě mezi vlastníkem domu a osobou označenou za nájemníka (žalovaným), měl určití výši nájemného na žádost zúčastněné strany

okresní úřad. Ustanovení v podstatě téhož obsahu má v § 10 vl. nař. č. 103/1943 Sb. Zde pak je výslovně uvedeno, že takovýmto určením podmínek nájmu je vyloučen pořad práva a že tyto podmínky jsou pro obě strany závazné. Jestliže okresní úřad rozhodl v mezích daných mu těmito předpisy, upravil tím autoritativně právní poměr mezi stranami svým výrokem, který má povahu konkrétního správního aktu. Existence tohoto aktu je podmínkou rozhodnutí projednávaného sporu. Soud má jej vzítí za podklad svého rozhodnutí a nemůže zkoumati, zda je správný či vadný. Musí však zjistiti, zda vůbec existuje nějaký pravoplatný výrok správního úřadu. Musí se proto soud zabývati v prvé řadě otázkou, zda akt správního úřadu, kterým byl upraven poměr mezi stranami, nabytí vůči stranám právní moci. (Rozh. č. 2198, 2222, 7862, 8253 Sb. n. s.). Podle stále judikatury nejvyššího správního soudu stává se rozhodnutí úřadu, které svým obsahem působí na práva strany, vůči této straně účinným teprve tehdy, když jí bylo doručeno. (Boh. 539, 1529, 2740, 2861, 6872 a j.). To plyne též nepochybně z § 72 vl. nař. č. 8/1928, podle něhož je rozhodnutí vydáno — pokud ve správních předpisech není ustanoveno jinak — doručením písemného jeho vyhotovení. Musí proto soud zkoumati, zda rozhodnutí úřadu bylo stranám doručeno. (Rozh. č. 2198, 2222 Sb. n. s.). V daném případě měla být rozhodnutím správního úřadu určena výše činže, a to s účinkem pro obě strany. Šlo tedy o rozhodnutí, které se dotýkalo obou sporných stran a které je obě zavazovalo. Působilo tedy zcela nepochybně na práva obou sporných stran a obě strany mají při tom rovnocenné právní postavení. Obě mohou žádat za zahájení řízení (§ 10 vl. nař. č. 103/1943 Sb.). Aby však nálež nabytí vůči oběma právní moci, musí býti oběma doručeno. Nebylo-li tedy rozhodnutí okresního úřadu doručeno oběma sporným stranám, neexistuje právně pro stranu, které nebylo doručeno. Poněvadž pak bylo shora zjištěno, že ani jeden z výměrů vydaných správními úřady o výši nájemného nebyl žalovanému doručen, nemůže také žádný z nich nabytí vůči žalovanému právní moci. Za tohoto stavu jeví se žaloba předčasnou a bylo jí pro tentokrát zamítnouti.

O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání žalobkyně. Z d ů v o d ů: Proti názoru prvního soudu má odvolatelka dvě námitky, že prý výměr okresního úřadu, jímž bylo upraveno nájemné z bytu žalované strany, není správním aktem, nýbrž pouhým opatřením, a že žalovaný, pro jehož byt bylo nájemné okresním úřadem upraveno, nebyl stranou ve správním řízení a proto prý mu nemusilo být rozhodnutí okresního úřadu doručeno, je prý však přesto pro něj závazné, protože je pravoplatné. Obě tyto námitky jsou liché. Zmiňujíc se o správním aktu a contrario pouhého opatření, má odvolatelka na mysli patrně rozhodnutí správního úřadu a contrario pouhého opatření. Podle § 4 vl. nař. č. 8/1928 Sb. platí i o opatření vše, co je v tomto nařízení ustanoveno o rozhodnutí, neplyne-li z citovaného nařízení něco jiného. Platí tedy i o něm ustanovení § 68 cit. nař., podle něhož je rozhodnutí označiti jako výměr, jenž je podle § 72, odst. 2 cit. nař. vydán teprve doručením jeho písemného vyhotovení. Správně tudíž uvedl první soud, že i výměr okresního úřadu, jímž byla stanovena výše nájemného z bytu žalovaného, může se vůči žalovanému státi účinným teprve jeho

doručením, při čemž nezáleží na tom, zda výměr obsahuje nařízení nebo pouhé opatření okresního úřadu. Prvý soud také správně rozpoznal, že žalovaného je pokládat za stranu ve správním řízení o stanovení nájemného z bytu, jenž mu byl v domě odvolatelčinně přikázán obecním úřadem v Ř. Odvolatelce lze přisvědčiti jen v tom, že žalovaný nebyl stranou ve správním řízení, jež ona vyvolala, domáhajíc se na okresním úřadě stanovení nejvýše přípustného nájemného z bytů ve svých domech. Nemusil mu proto být doručován výměr okresního úřadu z 12. března 1943. Leč tento výměr není výměrem ve smyslu § 5 vl. nař. č. 177/1941 Sb. a nebyla jím určena výše nájemného pro žalovaného jako nájemníka označeného obcí. Právě z ustanovení § 5 cit. nař. vyplývá, že výši nájemného pro nájemníka označeného obcí má určití okresní úřad jen tehdy, když se s ním majitel domu nedohodne. Z toho také vyplývá, že nájemník je v řízení o určení nájemného okresním úřadem stranou, neboť rozhodnutím okresního úřadu je jeho právní sféra dotčena. Okresní úřad sice výměrem ze dne 3. září 1943 rozhodl, že nejvýše přípustné nájemné stanovené výměrem téhož úřadu ze dne 12. března 1943 je považovati i za nájemné určené okresním úřadem ve smyslu § 5, odst. 3 vl. nař. č. 177/1941 Sb., leč podle zjištění prvního soudu, jemuž odvolatelka neodporuje, opominul tento výměr doručiti žalovanému. Proto se tento výměr nestal proti němu účinným. Výše nájemného nebyla tedy stanovena pravoplatně vůči žalovanému a první soud právem žalobu pro tentokrát zamítl. K vývodům odvolání bylo by ještě podotknouti, že doručení písemného vyhotovení výměru okresním úřadem žalovanému nemohlo nahraditi to, že mu odvolatelka podle svého tvrzení podala o úpravě nájemného zprávu. Neboť způsob doručení stanoví přesně §§ 25 a násl. vl. nař. č. 8/1928 Sb. a toto předepsané doručení nemůže býti nahrazeno jiným způsobem zpravení strany o obsahu výměru okresního úřadu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání, jež prohlásil odvolací soud za přípustné.

Z d ů v o d ů:

Podáním ze dne 14. srpna 1942 zažádala A. M-ová o ustanovení nejvyššího přípustného nájemného v domech č. 386 a 387 a o této žádosti bylo rozhodnuto výměrem okresního úřadu v P. ze dne 12. března 1943, resp. výměrem zemského presidenta ze dne 8. července 1944. Šlo o stanovení nejvyššího přípustného nájemného a rozhodnutí ve smyslu ustanovení § 7 opatření stálého výboru č. 288/1938 Sb. a nařízení předsedy vlády č. 175/1939 Sb. a nikoli o stanovení nájemného mezi stranami. Takovýmto určením nájemného mezi stranami byl teprve výměr okresního úřadu v P. ze dne 3. září 1943, kterým bylo rozhodnuto, že nejvyšší přípustné nájemné stanovené výměrem ze dne 12. března 1943 je zároveň i nájemným ve smyslu § 5, odst. 3 vl. nař. č. 177/1941 Sb. Bylo-li však zjištěno, že tento výměr nebyl žalovanému doručen, není pro žalovaného účinný a nemůže se ho proto žalobkyně dovolávati. Oba nižší soudy posoudily proto věc po stránce právní správně, když žalobu domáhající se placení nájemného, pro tentokrát zamítly, neboť výše nájemného nebyla mezi stranami

ani ujednána, ani nebyla určena pravoplatným rozhodnutím správního úřadu.

Jakým způsobem bylo stanoveno nejvyšší přípustné nájemné, je s tohoto právního hlediska pro spor nerozhodné a není tu proto vytýkané neúplnosti řízení. Poněvadž pak v dovolání není napaden právní názor odvolacího soudu, že doručení písemného vyhotovení výměru ze dne 3. září 1943 nemohlo nahraditi to, že dovolatelka podala žalovanému o stanovení nájemného zprávu, nebylo možno shledati opodstatněným dovolací důvod podle § 503, č. 2 c. ř. s. ani v tom, že nebylo zjišťováno, zda tato zpráva byla žalovanému skutečně ihned podána či nikoliv.

Uplatňované dovolací důvody nejsou proto dány a dovolání nebylo vyhověno.

Citovaných ustanovení vydaných v době nesvobody bylo použito, poněvadž vyhovují čl. 2, odst. 1 Úst. dekr. presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb. o obnovení právního pořádku, ježto se ani svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny.

Č. 72.

I když je mezi stranami nesporné, že tržová smlouva, kterou uzavřely, je neplatná proto, že nebyla předložena ke schválení správnímu úřadu s hlediska vládního nařízení ze dne 9. října 1938, č. 218 Sb., ač takového schválení potřebuje, je přece přípustná určovací žaloba, že uzavřená smlouva je neplatná proto, že smluvená tržová cena nevyhovuje cenovým předpisům.

(Rozh. ze dne 28. března 1946, Rv I 301/45.)

Kupní smlouvou ze dne 11. dubna 1941 prodali K. U., F. U. a R. H-ová K. D-ovi a J. D-ovi dvě ideální třetiny svých nemovitostí, zaps. ve vl. č. 42, 101, 102 a 338 poz. kn. kat. úz. P. za 800.000 K. Podle odst. VII. byla tato kupní smlouva uzavřena pod výminkou schválení příslušnými úřady a pod další výminkou, že bude pravoplatně příslušnými úřady schválena kupní smlouva, kterou K. U. se svou manželkou kupují vilu v P. Dne 12. března 1942 podal F. Z. jako plnomocník K. D-a a J. D-a okresnímu úřadu v Č. žádost o odhad prodaných nemovitostí. Výměrem ze dne 14. května 1942 stanovil okresní úřad v Č. hodnotu prodaných nemovitostí částkou 578.747.20 K, jako hodnotu odpovídající nařízení předsedy vlády č. 175/1939 Sb.

Ve sporu, o který tu jde, domáhají se K. U., F. U. a R. H-ová proti K. D-ovi a J. D-ovi zjištění, že kupní smlouva ze dne 11. dubna 1941, uzavřená mezi žalobci jako prodávajícími a žalovanými jako kupujícími a podle níž byly prodány dvě ideální třetiny nemovitostí zapsaných ve vl. č. 42, 101, 102 a 338 poz. kn. kat. úz. P. ve výměře 43 ha, 10 ha a 56 m² za 800.000 K je neplatná a že žalovaní jsou povinni to uznati. K odůvodnění tohoto žalobního nároku uvedli žalobci, že se nepodrobili výši tržové ceny,

kteřá byla určena příslušným cenovým úřadem, a za cenu nižší než 800.000 K nehodlají prý žalobci nemovitosti prodati. Poněvadž smluvená cena neodpovídá cenovým předpisům, je kupní smlouva ze dne 11. dubna 1941 neplatná a nemohla býti předložena úřadu k schválení, neboť obsahuje cenu přemrštěnou.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Právní zájem na určení neplatnosti kupní smlouvy ze dne 11. dubna 1941 je dán z toho důvodu, že kupní cena za prodané nemovitosti sjednaná mezi stranami na 800.000 K neodpovídá cenovým předpisům a je z toho důvodu právní jednání uzavřené mezi stranami neplatné. Je zjištěno, že okresní úřad určil hodnotu prodaných nemovitostí podle nař. č. 175/1939 Sb. částkou 578.747.20 K a výměr okresního úřadu byl v tomto směru potvrzen zemským úřadem. Že by se strany podrobily výši tržové ceny, která by snad byla určena příslušným okresním úřadem, a že by žalobci jako prodatelé s touto cenou souhlasili, žalovaní ani netvrdí. Podstatnou náležitostí tržové smlouvy je cena a jestliže cena smluvená mezi stranami nemůže býti dodržena a protíví se zákonnému předpisu, jak je tomu v tomto případě (§ 1, odst. 1 nař. č. 175/1939 Sb.), má to za následek neplatnost celé tržové smlouvy. Bylo-li totiž právním předpisem kategoricky zakázáno překračovati ceny stanovené ke dni 20. června 1939 a strany při kupní smlouvě, aniž by to zamýšlely, tento cenový předpis překročily a smluvily cenu vyšší, je toto jednání celé neplatné podle § 879 obč. zák. Je-li jednání neplatné, není žádná ze stran povinna toto jednání dodržovati a právem se může každá zúčastněná strana domáhati, aby toto jednání bylo prohlášeno za neplatné.

Odvolací soud zamítl k odvolání žalovaných žalobu. Z důvodů: Nezbytným předpokladem žaloby určovací podle § 228 c. ř. s., o kterou v souzeném případě jde, je, aby právní poměr, jenž má býti určen, již existoval. Tak tomu však v daném případě ještě není, neboť jak z nesporného přednesu stran plyne, jde tu o zcizení nemovitostí ve smyslu § 1 vl. nař. č. 218/1938 Sb. Kupní smlouva ze dne 11. dubna 1941, jejíž neplatností se žalobci domáhají, je neplatnou, pokud se týče aspoň toho času neplatnou, poněvadž ještě nebyla příslušnému správnímu úřadu stranami předložena a tímto úřadem nebyla dosud schválena. Záporná určovací žaloba není tu proto na místě.

Nejvyšší soud zrušil k odvolání žalobců napadený rozsudek a uložil soudu druhé stolice nové jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Právní názor odvolacího soudu, že nezbytným předpokladem žaloby určovací podle § 228 c. ř. s. je, aby právní poměr, jenž má býti určen, již existoval, není správný, jde-li o určovací žalobu negativní, již má právě býti určeno, že právní poměr nevznikl. O takový případ jde v souzené věci, neboť žalobci se domáhají výroku, že je kupní smlouva uvedená v žalobní žádosti neplatná, poněvadž tržová cena v ní smluvená odporuje cenovým předpisům (nařízení předsedy vlády č. 175/1939 Sb.), takže kupní smlouva je nedovolená a nevznikl z ní právní poměr mezi smluvními stranami. Mezi

stranami je ovšem nesporno, že uvedená smlouva je již z jiného důvodu toho času neplatná, totiž proto, že jde o zcizení nemovitosti ve smyslu § 1 nař. č. 218/1928 Sb., a kupní smlouva nebyla stranami ještě předložena příslušnému správnímu úřadu k schválení a tímto úřadem nebyla dosud schválena. Leč proto není určení, že kupní smlouva je z důvodu v žalobě uvedeného neplatná, bez právního významu, neboť kupní smlouva o zcizení nemovitostí ve smyslu § 1 nař. č. 218/1938 Sb., i dokud nebyla správním úřadem schválena, má přece určité právní následky pro smluvní strany, třebaš nezakládá mezi stranami platné závazky a práva z kupní smlouvy. Než je schválení uděleno nebo odepřeno, jde jen o neplatnost pendentní; strany, jež uzavřely smlouvu o zcizení nemovitosti ve smyslu § 1 vl. nař. č. 218/1938 Sb., jsou v poměru mezi sebou vázány až do rozhodnutí správního úřadu potud, že jsou povinny zachovati se podle toho, co je nutné k uskutečnění zákonné podmínky podle předpisů § 1 vl. nař. č. 218/1938 Sb., musí se tudíž již v době, kdy smlouva není schválena, zdržeti všeho, čím by byla smlouva v případě jejího schválení zmařena, a může jedna strana proti druhé míti ze smlouvy té pozitivní nárok, pokud může obstáti bez schválení okresního úřadu, totiž domáhati se žalobou o plnění toho, aby druhá strana podepsala sjednanou smlouvu, aby tato mohla býti předložena správnímu úřadu k schválení (srov. rozh. č. 18447 Sb. n. s.). Tyto právní následky by ovšem odpadly, kdyby kupní smlouva byla již z jiného důvodu neplatná, a proto se může strana i v takovém případě domáhati soudního výroku, že kupní smlouva je z tohoto jiného důvodu neplatná, jsou-li tu jinak splněny předpoklady § 228 c. ř. s. pro žalobu určovací, zejména je-li tu právní zájem na bezodkladném určení neplatnosti kupní smlouvy. Důvod, z něhož odvolací soud změnou rozsudku soudu první stolice žalobu zamítl, tedy neobstojí. Bylo tudíž dovolání vyhověti, a ježto odvolací soud důsledkem svého mylného stanoviska se nevypořádal s ostatními výtkami žalovaných v odvolání proti rozsudku soudu první stolice, bylo jeho rozsudek zrušiti a věc mu vrátiti, aby o ní znovu jednal a bez zřetele k použitému zamítacímu důvodu znovu rozhodl.

Č. 73.

Trvalá a úplná ztráta sluchu je zohyžděním ve smyslu § 1326 obč. zák.

(Rozh. ze dne 28. března 1946, Rv II 97/45.)

Srovn. rozh. č. 3189 Sb. n. s.

Dne 13. prosince 1941 šel J. S. po 19. hodině po silnici L.—H. a byl zasažen předjíždějícím motocyklem, na němž jel F. B.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se žalobce J. S. proti F. B.-ovi náhrady škody mezi jiným i částky 40.000 K jako náhrady za zohyždění nastalé plným ohluchnutím.

Prvý soud nárok na náhradu škody vzniklé ohluchnutím zamítl z toho důvodu, že se normální vzhled žalobcův nezměnil.

Odvolací soud nevyhověl žalobcovu odvolání. Z důvodů: Žalobce vytýká napadenému rozsudku nesprávné právní posouzení věci proto, že nebyl uznán jeho nárok na náhradu újmy za zohyždění (§ 1326 obč. zák.), ač bylo zjištěno, že zůstane následkem úrazu trvale oboustranně hluchý a že je dodnes stížen sníženou dráždivostí obou labyrintů, oboustranným mystagmem a kolísavou chůzí. Odvolání není důvodné. Oboustranná hluchota je poškozením na těle, za které byl žalobce odškodněn podle § 1325 obč. zák. Další nárok podle § 1326 obč. zák. předpokládá, že poškození na těle je spojeno se zohyžděním, tedy takovým porušením tělesné integrity, které už zevním vzhledem působí na okolí nelibě a odpudivě. Žalobce netvrdí, že utrpěl zevní poranění, které by působilo odpudivě. Nelze proto v oboustranně hluchotě spatřovati zohyždění. Další poškození — snížená dráždivost labyrintů, oboustranný mystagmus a kolísavá chůze — je líčeno žalobcem jakožto zjev dočasný, neboť žalobce praví, že »dodnes« trpí těmito poruchami. Znalec MUDr. O. P. hodnotí je rovněž jako zjev přechodný, neboť má za to, že časem se porucha rovnováhy ještě více vyrovná a zmizí. Už tento časově omezený ráz vylučuje zohyždění, jehož znakem je trvalost.

Nejvyšší soud žalobcovu dovolání zčásti vyhověl a změnil napadený rozsudek jakož i rozsudek prvního soudu tak, že žalovaný je povinen zaplatiti žalobci další částku 20.000 Kčs.

Z d ů v o d ů:

Dovolatel právem brojí proti tomu, že mu odvolací soud nepřiznal náhradu za zohyždění; poukazuje v tomto směru na obdobný případ, řešený v rozh. č. 3189 Sb. n. s., v němž nejvyšší soud uznal nárok na zohyždění již při zmenšení sluchové schopnosti a v němž neschválil právní názor, že by se toto zmenšení sluchu mělo poškozenému nahraditi jen jako zmenšení výdělečné schopnosti, a poškozenému přiznal náhradu z důvodu zohyždění.

Dovolací soud nemá příčiny, aby se odchýlil v tomto případě od názoru uvedeného v onom rozhodnutí, a proto přiznává žalobci za zohyždění spočívající v trvalé a plné ztrátě sluchu a přechodně také v tom, že žalobcova chůze v důsledku utrpěného poškození je kolísavá — což se však podle posudku znalce v budoucnosti upraví — náhradu podle § 1326 obč. zák. (§ 273 c. ř. s.) ve výši polovice požadované částky, tedy 20.000 Kčs.

Dovolací soud tedy nesdílí názor odvolacího soudu, žalobcem potíráný, že se mu dostává za oboustrannou hluchotu odškodnění podle § 1325 obč. zák. jako za poškození na těle, ani názor, že úplnou a trvalou hluchotu nelze považovat za zohyždění. Dostává-li se žalobci podle § 1325 obč. zák. za poškození na těle jen náhrada ušlého a v budoucnosti mu ucházejícího výdělku, zjištěného podle žalobce výdělečné schopnosti v době úrazu, je jasné, že mu má býti podle § 1326 obč. zák. nahrazena i trvalá újma, vyplývající z jeho úplného a nevléčitelného ohluchnutí, tudíž z jeho zohyždění, jež vzhledem k žalobcovu postavení jako puškařského tovaryše

nepochybně mu může býti na překážku v jeho lepším zaopatření, ať již sňatkem, postupem, ztrátou možnosti se osamostatnit, či jinak. Žalobcův návrh na náhradu škody způsobené zohyžděním má tedy v tomto případě plnou oporu v § 1326 obč. zák.

Č. 74.

Tvrdí-li složitel, že se přihlásil k dědictví z poslední vůle, podle níž mu byl odkázán veškerý majetek proti tomu, že je povinen vyplatiti osobě uvedené v poslední vůli určitou částku, a že oprávněný odepřel tuto částku přijmouti, jsou dány formální předpoklady pro přijetí částky k soudu podle § 1425 obč. zák.

(Rozh. ze dne 9. dubna 1946, R II 17/46.)

A. S. uvedl v podání na okresní soud ve V., že mu byl podle poslední vůle jeho zemřelého bratra J. S-a prohlášené ve spise zn. sp. D 86/45 odkázán veškerý zůstavitelův majetek a že nezl. synovi zůstavitelovu J. S-ovi byla odkázána částka 50.000 K, která mu má býti z tohoto majetku vyplacena. Je prý proto navrhovatel povinen částku 50.000 K nezl. J. S-ovi zaplatiti, ježto se přihlásil k dědictví z poslední vůle. Ježto však prý nezl. J. S. odepřel tuto částku přijati, skládá ji A. S. pro něj k soudu.

Prvý soud, okresní soud ve V., složenou částku přijal.

Rekursní soud zamítl k rekursu nezl. J. S-a návrh A. S-a. Z důvodů: Nařikáním usnesením byla přijata do soudního deposita částka 50.000 K s tím, že na návrh odpůrce bude mu kdykoliv vyplacena na úplnou úhradu jeho nároků z pozůstalosti po jeho zemřelém otci J. S-ovi. Stížnost je odůvodněna. Podle § 1425 obč. zák. může dlužník složit věc k soudu, nemůže-li býti zaplacen dluh proto, že věřitel je nespokojen, nepřítomen nebo není spokojen s nabídnutým plněním, nebo z jiných závažných důvodů. Rekursní soud doplnil řízení spisy okresního soudu ve V. zn. sp. D 86/45 a P 26/45 a zjišťuje z nich, že pozůstalost po zemřelém J. S-ovi není dosud projednána a odevzdána, že nezletilý odpůrce přihlásil se k dědictví po zemřelém svém otci ze zákona, popřev platnost poslední vůle, a že se navrhovatel ani k dědictví z testamentu po zemřelém J. S-ovi dosud nepřihlásil. V důsledku toho není navrhovatel ve skutečnosti do dnešní doby dlužníkem, částka 50.000 K, kterou J. S. odkázal svému synu nezletilému J. S-ovi, není dosud splatná, takže nebylo žádného důvodu, aby tato částka byla přijímána do soudní úschovy. Konečně zjišťuje rekursní soud, že částka 50.000 K není určena na vyrovnání odpůrcových nároků z pozůstalosti, neboť navrhovatelé jsou odkázány jen nemovitosti, hospodářské nářadí, mrtvý i živý inventář, takže v příčině zbývajícího jmění je odpůrce zákonným dědicem. Navrhovatelé nebyla ještě pozůstalost odevzdána, částka 50.000 K není tudíž ještě splatná a byla neprávem přijata do soudního deposita.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu A. S-a usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Právnem vytýká stěžovatel, že rekursní soud posoudil věc po stránce právní nesprávně, pokud zamítl návrh na přijetí částky 50.000 K do soudního deposita s odůvodněním, že navrhovatel není dlužníkem, protože se dosud nepřihlásil k dědictví z testamentu po zemřelém J. S-ovi, že částka 50.000 K, kterou podle poslední vůle zůstavitel odkázal svému synu nez. J. S-ovi, navrhovatelovu odpůrci, není dosud splatná a není ani určena pro odpůrce na vyrovnání jeho nároků z pozůstalosti.

Při vyřízení návrhu na složení k soudu podle § 1425 obč. zák., které je svou povahou pouhou tradiční ofertou, zkoumá jen, zda jsou splněny podmínky citovaného zákonného předpisu, t. j. zda jde o předmět, který se hodí k soudní deposici, a zda tvrzené okolnosti zakládají důležitý důvod, pro který je dlužník oprávněn dluhovanou věc složit k soudu. Otázku, zda složení je oprávněné a z jaké příčiny, zkoumá soud jen, dají-li účastníci řízení k tomu podnět, a to pořadem práva.

Jestliže navrhovatel tvrdil, že se přihlásil k dědictví z poslední vůle, založené v pozůstalostních spisech po J. S-ovi zn. sp. D 86/45 okresního soudu ve V. a že podle této poslední vůle mu byl odkázán veškerý majetek proti tomu, že je povinen vyplatit odpůrci 50.000 K, a jestliže tvrdil, že odpůrce oděpřel tuto částku přijmouti, zakládal se návrh podle jeho tvrzení na okolnostech a důvodech uvedených v § 1425 obč. zák., t. j. na překážce splnění dluhu tkvící v osobě věřitelově. Složení k soudu bylo tedy učiněno způsobem formálně bezvadným, bylo prvním soudem právnem přijato a rekursní soud neměl důvodu provádět šetření o tom, zda se složení stalo po právu.

Bylo proto obnoveno usnesení soudu prvního stolice.

Č. 75.

Nezaplatí-li nájemce zvýšené nájemné, jak bylo připuštěno rozhodnutím příslušného úřadu, je pronajimatel toliko oprávněn uplatnit výpovědní důvod podle § 1, odst. 2, č. 1 zákona ze dne 28. března 1928, č. 44 Sb. o ochraně nájemníků, není však oprávněn domáhat se pořadem práva zaplacení vyššího nájemného.

(Rozh. ze dne 24. dubna 1946, Rv I 140/45.)

Srovn. rozh. č. 18474 Sb. n. s.

Výměrem ze dne 29. června 1942 připustil býv. zemský úřad v Praze, že z domu čp. 160 v P., jehož vlastníci k jedné ideální pětině je M. C-ová, může být požadováno nájemné do výše 400.000 K ročně.

Ve spěru, o který tu jde, domáhá se M. G-ová na prot. firmě J. V. v P. zaplacení 37.336 K tvrdíc, že žalovaná firma má pronajaty všechny místnosti domu čp. 160 v P. za nájemné 120.000 K ročně, splatné měsíčně, při čemž prý si strany vyhradily novou úpravu činže v případě podstatné změny hospodářských poměrů buď vůbec nebo bude-li se změna týkat pouze pronajatých objektů. Zažalovaná částka je rozdílem mezi původní a zvýšenou činží, za několik měsíců roku 1944, pokud přísluší žalobkyni podle jejího tvrzení jako vlastníci jedné pětiny domu čp. 160. Žalovaná firma se hájila mimo jiné tím, že z vl. nař. č. 79/1944 Sb. neplyne její povinnost zaplatit rozdíly v nájemném.

První soud zamítl žalobu. Z důvodů: Žaloba vychází z právního názoru, že vzhledem na rozhodnutí zemského úřadu v Praze ze dne 29. června 1942 je za platnosti vl. nař. č. 79/1944 Sb. žalovaná strana povinna platit pronajimatelkám na činži 400.000 K ročně místo 120.000 K smluvených ve smlouvě z 5. října 1932, když smlouva ta zásadně připouští při změně poměrů novou úpravu činže. Soud má však za to, že tento právní názor není správný. Pro právní posouzení věci je nerozhodné, zda smlouva z 5. října 1932 je smlouvou nájemní ve smyslu §§ 1090 a násl. obč. zák., či smlouvou sui generis. Určení výše úplaty za užívání přenechaných objektů je v obou případech nepochybně podstatnou součástí smlouvy a bylo by ji proto lze změnit toliko za souhlasu smluvních stran. To platí všeobecně, pokud není zvláštními předpisy určeno, že taková dohoda může být nahrazena na př. usnesením soudu nebo rozhodnutím správního úřadu anebo pouhým jednostranným prohlášením pronajimatelovým. Těmto speciálním předpisům nelze však klásti na roveň případy, ve kterých cenový úřad povolil výjimku ze zákona zvyšovat nájemné. Při takové výjimce prohlašuje totiž cenový úřad toliko, že proti zvýšení nájemného není námitek s hlediska cenových předpisů. To se také stalo v daném případě, jak zjistil soud z předloženého výměru C orig.; tím však pronajimatelky nenabýly práva požadovati od žalované strany povolené vyšší nájemné (srov. sdělení č. 9 ve Věst. min. sprav. č. 4 z roku 1944). Vl. nař. č. 79/1944 Sb. na tomto stavu nic nezměnilo, nýbrž ustanovilo podle svého výslovného znění pouze nový výpovědní důvod ve smyslu § 1, odst. 2, č. 1, zák. č. 44/1928 Sb. jako následek nezaplacení nájemného, jež bylo přípustně zvýšeno (§ 1, odst. 2 vl. nař. č. 79/1944 Sb.).

Odvolací soud nevyhověl odvolání v podstatě z těchto důvodů, jako první soud.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobkyně.

Z důvodů:

Dovolatelka uplatňuje dovolací důvod podle § 503, č. 4 c. ř. s. a dovozuje, že vládní nařízení ze dne 30. března 1944, č. 79 Sb. prohlásilo nezaplacení zvýšeného nájemného, které bylo připuštěno rozhodnutím příslušného úřadu, nejenom za výpovědní důvod ve smyslu § 1, odst. 2, č. 1 zák. ze dne 28. března 1928, č. 44 Sb. o ochraně nájemníků ve znění vy-

hlášky ministra sociální péče ze dne 24. března 1934, č. 62 Sb., ale že postavilo toto zvýšené nájemné na roveň smlouvenému nájemnému, jehož zaplacení se pronajímatel může domoci pořadem práva. S vývody dovolání nelze souhlasiti. Všeobecně platí, že výši nájemného, které tvoří podstatnou část nájemní smlouvy, možno změnit pouze za souhlasu smluvních stran. Jenom tam, kde je to zvláštními předpisy stanoveno, mohl by tuto smluvní vůli stran nahraditi výrok soudu, správního úřadu a pod. Takové ustanovení ale vl. nař. č. 79/1944 Sb. nemá a ustanovení § 1 cit. nař. podle obsahu a jeho smyslu nelze vyložit jinak, než že nezaplacení zvýšeného nájemného má pouze ty účinky, že pronajímatel může z toho důvodu uplatnití výpovědní důvod podle § 1, odst. 2, č. 1 zák. na ochr. náj. Ze tento výklad je správný a že vl. nař. č. 79/1944 Sb. nemělo v úmyslu měnit všeobecně platné ustanovení občanského zákona, vyplývá i z vysvětlivek k vl. nař. č. 79/1944 Sb. (Sděl. č. 9/1944 str. 48-51 Věst.). Z těchto vysvětlivek je patrné, že účelem vládního nařízení bylo sjednatí pouze nápravu proti dosavadnímu stavu, kde pronajímatelem neměl žádné možnosti zvýšené nájemné také skutečně dosíci a dáti pronajímateli možnost vynutití souhlas se zvýšením nájemného pohružkou výpovědi. Odvolací soud posoudil tudíž věc po stránce právní správně a dovolání nebylo proto vyhověno.

č. 76.

Hlediska rozhodná pro posouzení otázky, zda uzavřená smlouva je smlouvou tržovou či svatební.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1946, Rv I 189/45.)

Smlouvou ze dne 28. května 1941 nabyli V. K. a R. V-ová od F. a K. V-ových, rodičů to R. V-ové, domu a mlýnského stavení čp. 24 a řady pozemků zapsaných ve vložce č. 23 a 156 poz. kn. kat. úz. T., začež zaplatil V. K. V-ovým 200.000 K. Mimo to si V-ovi vyhradili poživací právo k převážné části pozemků, výměnek a právo zpětné koupě k převáženým nemovitostem, a to tak, že mohou zpět vykoupiti buď vše, co smlouvou prodali, anebo jen ideální polovinu prodanou jednomu ze smluvců, kdyby manželství, které hodlali V. R. a R. V-ová uzavřítí, zaniklo bez potomka anebo bylo rozvedeno nebo rozloučeno. Smlouva byla uzavřena pod výminkou, že mezi nabyvateli dojde nejpозději do konce r. 1941 k uzavření sňatku.

Tvrdíce, že smlouva ze dne 28. května 1941 je smlouvou tržovou a že touto smlouvou prodali F. a K. V-ovi nemovitosti zapsané ve vl. č. 23 a 156 poz. kn. kat. úz. T., tak, jak jich sami užívali se vším příslušenstvím, domáhají se V. K. a R. K-ová, rozená V-ová, ve sporu proti F. V-ovi vydání nákladního auta. Žalovaný namítá mimo jiné, že smlouva ze dne 28. května 1941 není tržovou smlouvou, nýbrž svatební a je prý neplatná proto, že nebyla zřízena ve formě notářského spisu.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: Žalovaný tvrdil, že smlouva ze dne 28. května 1941 je smlouvou svatební. Žalovanému nelze v tomto bodě přisvědčit, neboť ve svatebních smlouvách musí vystupovati jako smluvní strany pouze manželé. Výjimku činí pouze zřízení věna, kde může místo manželky vystupovati jako strana i osoba povinná podle zákona k zřízení věna. Aby však určitá majetková hodnota měla povahu věna, musilo by dojít k ujednání mezi manželem (ženichem) a zřizovatelem věna. Takovéto úmluvy tu není a nelze proto o věně vůbec mluvit (Klang, Kom. str. 572—573). Ani v tom případě, kdyby i první žalobce ujednal, že žalobkyni bude do manželství poskytnut majetek, nemůže jíti o věno, nýbrž o obyčejnou smlouvu ve prospěch třetího. V daném případě jde o smlouvu smíšenou, sestávající ze smlouvy kupní a darovací. Ta část poskytnuté majetkové hodnoty, která je vyrovnána vzájemným plněním žalobcovým ve výši 200.000 K, tvoří předmět smlouvy tržové, kdežto zbytek čisté hodnoty 312.491.50 K je předmětem darování. K platnosti darovací smlouvy bez skutečného odevzdání je potřebí notářského spisu. V daném případě má auto, o jehož vydání jde, cenu 25.000 K a nebylo doposud odevzdáno, ježto typové osvědčení má v rukou žalovaný, který neučinil příslušný projev u okresního úřadu oznamující převod auta na nového vlastníka a nepodepsal žádost o úřední souhlas a vyznačení změny vlastníka v úředním rejstříku. Poněvadž pak hodnota prodaných a odevzdaných nemovitostí sama převyšuje tržovou cenu 200.000 K včetně výměnku, je auto předmětem darování a to darování neplatného, ježto smlouva ze dne 28. května 1941 nebyla zřízena ve formě notářského spisu. Nemůže proto býti odevzdání auta vymáháno žalobou, když smluvní ujednání o něm je neplatné.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobců. Z důvodů: Po právní stránce jde o to, zda je smlouva ze dne 28. května 1941 smlouvou tržovou (§§ 1053 a násl. obč. zák.) nebo smlouvou svatební podle § 1217 obč. zák. Povaha smlouvy svatební záleží v tom, že se obsahem smlouvy upravuje majetková stránka manželského společenství, ať již po dobu trvání manželství, ať pro případ rozvázání manželského svazku smrtí nebo rozlukou (Sedláček v kom. Rouček-Sedláček V, str. 444, 446, 453; rozh. č. 156, 9547, 10079, 11462, 18530 Sb. n. s.). V souzené věci je sice smlouva označena jako tržová, avšak podle skutkových zjištění je předmětem sporné smlouvy ve skutečnosti úprava majetkoprávních poměrů žalobců za trvání jejich manželství. Vždyť platnost smlouvy byla učiněna závislou na uzavření sňatku, zánik manželství měl mítí vliv na další trvání práv nabytých smlouvou, ježto zánikem manželství, ať již úmrtím nebo rozvodem či rozlukou nabývají prodávající práva zpětné koupě. Oba žalobci zaplatili žalovanému a jeho manželce 200.000 K, kteří to per contractum kvitovali, a prodávající si vyhradili solidární právo poživací podle odst. II. a výměnek podle odst. III. smlouvy ze dne 28. května 1941. To vše bylo vloženo na listu C neděleně, předměty smlouvy byly oběma žalobcům poskytnuty do spoluvlastnictví každému ideální polovicí. Celková hodnota nemovitostí, o niž jde, s příslušenstvím je 815.659 K, hodnota celého výměnku a práva poživacího je 303.167 K 50 h, zaplacené bylo žalobci 200.000 K, takže zbývá hodnota (815.659 K méně 503.167 K 50 h)

312.491 K 50 h, která nebyla žalující stranou vyrovnána. Vzájemné plnění žalobců, t. j. 200.000 K a 303.167 K 50 h, daleko neodpovídá skutečné hodnotě nemovitosti 815.659 K. Nejde proto o smlouvu trhovou, nýbrž vpravdě o smlouvu svatební, která však vyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu (zák. č. 76/1871 ř. z.), čehož tu není. Proto nebylo lze žalobě a její žádosti vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalobců.

Z d ů v o d ů:

V dovolání, opírajícím se o dovolací důvody podle § 503, č. 2, 3 a 4 c. ř. s., jde jen o to, zda smlouva sjednaná stranami dne 28. května 1941 a označená jako smlouva trhová je skutečně trhovou podle §§ 1053 a násl. obč. zák., či zda jde vpravdě (§ 916 obč. zák.) o smlouvu svatební ve smyslu § 1217 obč. zák., jak tvrdí žalovaný.

Žalovaný se totiž brání proti zažalovanému nároku opírajícímu se o tuto smlouvu námitkou, že smlouva je neplatná, ježto jako smlouva svatební nebyla vyhotovena ve formě notářského spisu (§ 1 a) zák. č. 76/1871 ř. z.). Pokud dovolatelé mají za to, že při právním posouzení věci nezáleží ani na tom, zda je smlouva pro nedostatek formy neplatná, ježto byla již oběma stranami splněna, možno dovolatele poukázat na rozh. č. 10732 a 18530 Sb. n. s.

Otázku právní povahy smlouvy ze dne 28. května 1941 vyřešil odvolací soud správně. Svatební smlouvy, které ke své platnosti vyžadují podle § 1, písm. a) zák. č. 76/1871 ř. z. vyhotovení ve formě notářského spisu, nejsou v § 1217 obč. zák. uvedeny výčetno (arg. »zejména...«), a za svatební smlouvu lze tedy považovati i jinou smlouvu než v § 1217 obč. zák. jmenovanou, jenž když úmysl manželů (snoubenců) či třetích osob, jednajících s nimi o majetku, se nesl k upravení majetkoprávních poměrů manželů za trvání manželství neb hmotného zaopatření pozůstalého manžela. O takovou smlouvu jde právě v souzeném případě.

Podle odst. 1 smlouvy převádějí F. a K. V-ovi jako spoluvlastníci rolnické usedlosti s mlýnem svoje nemovitosti na dceru a nastávajícího zetě, při čemž podle odstavce XI. smlouvy nabude tato smlouva účinností uzavřením sňatku mezi kupujícími a podmínka ta by se pokládala za zmařenou, kdyby ke sňatku nedošlo do konce roku 1941. Podle odst. II. smlouvy činí trhová cena 200.000 K na hotovost, při čemž třeba k této částce připočísti ještě hodnotu poživacího práva a výměnku v rozsahu uvedeném v odst. II., III. smlouvy. Podle odst. II. smlouvy byla trhová cena v hotovosti 200.000 K vyplacena před podpisem smlouvy. Podle odst. IX. smlouvy vyhradili si prodávající pro případ, že by manželství kupujících zaniklo úmrtím, aniz tu zůstal potomek, aneb že by manželství bylo rozloučeno neb rozvedeno, právo zpětné koupě. Uvážil-li se dále, že trhovou cenu v hotovosti 200.000 K vyplatil podle shodných tvrzení stran postupníkům výhradně první žalobce ze svého jmění, je nutno schváliti právní názor odvolacího soudu, že jde o smlouvu svatební (§ 916 obč. zák.).

Z uvedených skutečností nutno dojít k závěru, že žalobci jako snoubenci hledíce k zamýšlenému sňatku a pod podmínkou jeho uzavření zamýšleli spolu s rodiči nevěstinými zjednatí si spornou smlouvou pro zamýšlené manželství bezpečný hospodářský základ, na kterém by manželé po dobu trvání manželství hospodařili a z něhož by brali svoji výživu. Závěr, že jim šlo o zřízení takového základu — rodinného statku, podporuje i smluvní ustanovení, podle něhož převádějící nemohou uplatnit právo zpětné koupě v případě zrušení manželství úmrtím, je-li zde potomek z tohoto manželství. Ke zřízení této majetkové základny manželství přispěli jednak rodiče nevěsty postupem svých nemovitostí novomanželům, plníce tak vůči dceři svou dotační povinnost podle § 1220 obč. zák., jednak i snoubenec, první žalobce, svým přínosem v částce 200.000 K. Je nerozhodné, že podle smlouvy byl tento přínos vyplacen rodičům nevěstiným, neboť vpravdě byla tím jen snížena hodnota usedlosti odstupované snoubencům a tím i hodnota věna poskytovaného dceři a umožněn tak za manžely převod majetku v celku a ve větším rozsahu, než by snad odpovídal majetkovým poměrům rodičů nevěstiných. Stejně tak nutno pohlížeti i na to, že si převádějící rodiče vyhradili k některým postoupeným nemovitostem ještě právo poživací a výměnek, neboť jde o zajištění jejich existence způsobem obvyklým při převodu selských usedlostí s rodičů na děti a jejich snoubence smlouvami, nazývanými v rolnických kruzích nejčastěji odstupními, které je, není-li zvláštních okolností svědčících o něčem jiném, považovati za smlouvu svatební.

Při posuzování otázky, zda jde o smlouvu svatební či o pouhou smlouvu trhovou, může jedním ze znaků, z něhož možno usuzovati na úmysl stran uzavřítí smlouvu svatební a nikoliv trhovou, býti i poměr hodnot převáděných stranami navzájem. Z účelu, pro který je tudíž vhodné provést ve sporu, o jaký tu jde, ocenění vzájemných plnění, je zřejmo, že stačí provedení odhadu bez přesného zkoumání podrobností. Jen s tohoto hlediska budou tedy přezkoumány výtky dovolání proti ocenění vzájemných plnění provedenému nižšími soudy.

Podle odhadu znalce W-a činí poměr těchto plnění v souzené věci 815.659 K ku 503.167 K 50 h. Žalobci nevyrovnaná částka, činí tedy podle znalce 212.491.50 K. Částka ta se rozhodujícím způsobem nezměnila, ani když odvolací soud přihlédl k námitkám, které dovolatelé, částečně bez uvedení konkrétních dat, činili proti odhadu znalce W-a. Dovolání neuvádí konkrétních námitek proti výpočtu napadeného rozsudku že, přihlédně-li se k námitkám dovolatelů proti odhadu a nevezme-li se zřetel na příslušenství, činí hodnota nevyrovnaná úplatou žalobců částku 269.371.50 K, po případě 150.221.50 K. Stejně je tomu, přihlédně-li se k odhadnímu elaborátu okresního úřadu jako úřadu cenového, jehož se žalobci dovolávají a který považují za závazný, podle něhož poměr vzájemných plnění činí 490.051.50 K ku 394.350.40 K a podle něhož tedy nedoplatek žalobců činí 95.801.10 K. V každém případě objevuje se tedy značná částka jako nevyrovnané plnění žalobců, což potvrzuje úsudek shora již vyjádřený, že nešlo mezi stranami o prostou trhovou smlouvu ve smyslu § 1053 obč. zák., nýbrž o smlouvu svatební podle § 1217 obč. zák., kterou strany sjednaly

o jmění, hledíce k zamýšlenému manželskému sňatku a v úmyslu zříditi hospodářskou základnu uzavíraného manželství a upravití tak manželské majetkoprávní poměry.

Odvolací soud tedy právem žalobu zamítl proto, že smlouva ze dne 28. května 1941 je pro nedostatek formy notářského spisu neplatná.

Č. 77.

Byl-li návrh národní správy složené z několika osob učiněný firemnímu soudu na výmaz dosavadních členů představenstva podepsán alespoň dvěma členy národní správy, jest jej považovati za návrh celého sboru národních správců.

Usnesení, jimiž nižší soudy odepřely výmaz dosavadních členů představenstva akciové společnosti dané pod národní správu, aniž vzaly zřetel na to, že členové představenstva, o něž jde, jsou osoby státně nespolehlivé (Němci), se příčí § 4 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb.

Návrh národní správy akciové společnosti firemnímu soudu na výmaz dosavadních členů představenstva německé národnosti z obchodního rejstříku je opatřením, náležejícím k řádné správě a obyčejnému hospodaření podle §§ 21, 22 citovaného dekretu.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1946, R II 15/46.)

Výměrem ministerstva průmyslu ze dne 23. srpna 1945 byla zavedena národní správa na majetek a podnik firmy Akciová společnost, továrny na cihly v N. a prozatímním národním správcem byl ustanoven pětičlenný sbor.

Podáním ze dne 12. listopadu 1945 podepsaným dvěma z národních správců navrhla firma Akciová společnost, továrna na cihly v N. výmaz kolektivní prokury F. R-a a členů představenstva O. G-a, J. P-a, H. K-a a G. H-a. Návrh byl odůvodněn tím, že zavedením národní správy nemohou dosavadní členové představenstva jako Němci a čelní nacisté svoje funkce vykonávat.

Nižší soudy návrh zamítly. Rekursní soud uvedl v důvodech: Podle § 3 jednacího řádu pro národní správce ze dne 18. června 1945, nesmí, je-li národní správa složena z více osob (sbor národních správců), žádný z jejich členů jednati jménem národní správy, leč by byl k takovému jednání ostatními členy výslovně zmocněn, anebo kdyby průtahem vzniklo nebezpečí z prodlení; v tomto případě musí býti jeho jednání dodatečně předloženo sboru národních správců k schválení. Žádost ze dne 12. listopadu 1945 je znamenáná razítkem národní správy, je však podepsána pouze dvěma členy sboru národních správců. Ježto tudíž nejsou prokázány náležitosti § 3, odst. 1 cit. jedn. řádu (žádost je jen firemně znamenáná), nevyhověl právem soud první stolice žádosti. K vývodům rekursu se ještě poznamenává, že dekr. č. 5/1945 Sb. o zavedení národní

správy nemá ustanovení o tom, že by zavedením správy bylo již samo sebou dosavadní představenstvo zrušeno.

Nejvyšší soud vyhověl k dovolací stížnosti firmy Akciová společnost, továrna na cihly v N. jejímu návrhu na výmaz členů představenstva.

Z důvodů:

Rekursní soud potvrdil usnesení soudu první stolice, jímž byl zamítnut návrh na výmaz členů představenstva, a odůvodnil své rozhodnutí především tím, že návrh, který byl podepsán jen dvěma z ustanovených pěti národních správců, nevyhovuje předpisu § 3, odst. 1 jednacího řádu pro národní správce ze dne 18. června 1945, když v něm není prokázáno zmocnění ostatních správců nebo nebezpečí z prodlení. Kromě toho uvedl rekursní soud k vývodům rekursu v odůvodnění svého rozhodnutí, že dekrét presidenta republiky č. 5/1945 Sb. nemá ustanovení o tom, že by zavedením správy bylo již samo sebou dosavadní představenstvo zrušeno, z čehož je patrné, že považuje návrh na výmaz členů představenstva i věcně za nepřipustný.

Stěžovatelka vytýká tomuto rozhodnutí rekursního soudu zmatečnost, zřejmý rozpor se spisy a nezákonnost (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.).

Prvé dva z uplatněných rekursních důvodů nejsou opodstatněny. Rozhodnutí rekursního soudu si nijak neodporuje a obsahuje důvody, které v dostatečné míře připouštějí bezpečné jeho přezkoumání; není tedy rozhodnutí zmatečné ve smyslu § 41, odst. 2, písm. h) zák. č. 100/1931 Sb., jak mu stěžovatelka vytýká. To, co stěžovatelka jinak uplatňuje jako zmatečnost — bez bližšího označení, kterou ze zmatečnosti v § 41 uvedeného zákona má na mysli — a v čem spatřuje zároveň i rozpor se spisy a rozpor se zákonem, mohlo by spadatí jen pod důvod posléze uvedený, neboť stěžovatelka v této části svého dovolacího rekursu brojí jen proti názoru rekursního soudu, že návrh na výmaz členů představenstva neodpovídá, pokud jde o jeho podpis, § 3 jednacího řádu pro národní správce.

Právem však vytýká stěžovatelka napadenému rozhodnutí nezákonnost, a to jak v otázce domněle nedostatečného podpisu návrhu, tak i pokud jde o názor, že pro návrh o výmaz členů představenstva není v dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb. opory.

Jednací řád pro národní správce ze dne 18. června 1945, vydaný ministerstvem průmyslu, vnitřního obchodu, výživy, zahraničního obchodu, zdravotnictví a zemědělství, stanoví v § 3, odst. 1, že je-li národní správa složena z více osob (sbor národních správců), nesmí žádný z jejich členů jednati jménem národní správy, leč by byl k takovému jednání ostatními členy výslovně zmocněn, anebo kdyby průtahem vzniklo nebezpečí z prodlení, v kterémžto případě však musí býti jeho jednání dodatečně předloženo sboru národních správců ke schválení. Z tohoto předpisu rekursní soud usoudil, že podpis návrhu pouze dvěma z ustanovených pěti národních správců nestačí, nebylo-li zároveň v návrhu prokázáno, že podepsavší byli ostatními členy k tomu zmocněni, nebo že by šlo o nebezpečí z pro-

dlení. Rekursní soud nepřihlédl však hned k následujícímu odstavci v § 3 jednacího řádu, v němž se praví, že za sbor národních správců znamenají aspoň dva členové. To znamená, že byl-li návrh podepsán alespoň dvěma členy národní správy, jest jej považovati za návrh celého sboru národních správců. Odstavec 1 citovaného paragrafu nepřichází proto v daném případě v úvahu, ježto z národních správců nejednal žádný samostatně, nýbrž návrh na výmaz představenstva podal celý sbor národních správců, jehož znamenání se děje podle § 3, odst. 2 tak, jak bylo provedeno v návrhu. Podpisu všech členů národní správy je podle výslovného ustanovení § 3, odst. 3 jednacího řádu potřebí jen u bilancí a účetních uzávěrek. Požaduje-li tudíž rekursní soud přesto, že návrh byl podepsán dvěma členy národní správy, ještě průkaz zmocnění ostatních členů nebo nebezpečí v prodlení, odporuje to jasnému a nepochybnému znění a smyslu § 3 jednacího řádu pro národní správce (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb. a čl. V zák. č. 251/1934 Sb., prodlouženého zákonem č. 314/1936 Sb.).

Pokud rekursní soud odůvodňuje své zamítavé rozhodnutí tím, že dekretem presidenta republiky č. 5/1945 Sb. nemá ustanovení o tom, že by zavedením národní správy bylo již samo sebou dosavadní představenstvo zrušeno, přehlíží důležitou okolnost, že členové představenstva jsou podle dokladů založených ve spise vesměs říšskoněmeckými příslušníky a že i tento důvod byl v žádosti o jejich výmaz z obchodního rejstříku uplatněn. Nejde tudíž jen o to, zda zavedením národní správy zaniklo představenstvo jako takové, nýbrž zda výmaz členů představenstva není dekretem o národní správě opodstatněn vzhledem k osobním jejich vlastnostem. Podle § 4 dekrety jest Němce považovati za osoby státně nespolehlivé, jejichž majetek podléhá národní správě (§ 3 cit. dekr.). Podle § 3 dekr. jest národní správu zavést i do podniků a majetkových podstat, jež jsou i jen v držení, správě, nájmu a pachtu Němců (a jiných nespolehlivých osob). Vzhledem k těmto ustanovením nemůže být pochybností o tom, že představenstvo sestávající z osob státně nespolehlivých nemohlo by za žádných okolností vykonávat svou funkci ani kdyby národní správa byla podle § 11 dekr. zrušena. Odpirání výmazu takového představenstva z obchodního rejstříku odporuje proto zřejmě smyslu dekrety o národní správě, jehož účelem je, aby v zájmu řádného a nerušeného chodu hospodářského života byl veškerý majetek Němců a jiných státně nespolehlivých osob zajištěn a odňat dispozicí dosavadních držitelů.

Bylo proto rekursu národní správy vyhověti a požadovaný výmaz německých členů představenstva povolití, neboť jde o opatření, jež v souzeném případě náleží k řádné správě a obyčejnému hospodaření (§§ 21, 22, dekr. č. 5/1945 Sb.).

Č. 78.

Stejná v plnění, již dosáhla pojišťovna (při pojištění odpovědnostním) dohodou s poškozeným poté, kdy byla škoda, kterou utrpěla třetí osoba, pravoplatným rozsudkem zjištěna jak pokud jde o důvod, tak i výši, neprospívá pojistníkovi.

(Rozh. ze dne 25. dubna 1946, Rv II 102/45.)

E. P. byl pojištěn u pojišťovny »N.« proti následkům zákonné odpovědnosti jako majitel dodávkového automobilu pro vlastní potřebu pojistkou č. 132.283 z 23. srpna 1939 na 200.000 K pro případ usmrcení a tělesného poškození třetích osob, nejvýše však na 50.000 K za jednu usmrčenou nebo na zdraví poškozenou osobu. Při provozu pojištěného auta došlo dne 19. března 1940 k smrtelnému úrazu J. B-a. V trestním řízení proti E. P-ovi pro přečin podle § 335 tr. z. poskytla pojišťovna »N.« žalobci obhajobu na účet pojištění, když před tím uznala tento úraz za pojistný případ. Civilní spor s pozůstalou vdovou M. B-ovou o náhradu škody byl rovněž veden z podnětu a na poukaz pojišťovny »N.«. V tomto sporu zn. sp. Ck I 71/40 byl žalobce odsouzen zaplatiti M. B-ové částku 3.358.15 K s přísl. a platiti jí měsíční rentu 300 K na dobu jejího života, pokud se týče jejího znovuprovádání ode dne 1. dubna 1940; na útratách pak 2.382.10 K a 587.20 K. Pojišťovna »N.« rozhodla, že se další opravný prostředek nemá podávat a oznámila to právnímu zástupci M. B-ové Dr. S-ovi dopisem z 2. dubna 1942, jehož opis zaslala i E. P-ovi. V tomto dopisu též oznamuje pojišťovna, jakým způsobem bude krýti nároky, přiznané M. B-ové rozsudkem vyneseným ve sporu zn. sp. Ck I 71/40. Uvádí, že vyplatí částku 3.358.15 K s úroky do 7. dubna 1942 ve výši 260.35 K, a že na přiznaný důchod bude přispívati částkou 200 K, kdežto zbytek 100 K měsíčně má dopláceti E. P. Vypočetla, že na rentě po 200 K měsíčně od 1. dubna 1940 do 31. května 1942, t. j. za 26 měsíců, vyplatí 5.200 K s úroky od 18. září 1940 161.30 K, dále, že zaplatí útraty 2.969.30, celkem tudíž 11.949.10 K, od čehož se odečte 10% spoluúčasti E. P-a a 2% kolkovného 1.104.80 K a 215.10 K, takže pojišťovna »N.« zaplatí M. B-ové na přiznaných částkách s příslušenstvím 10.539.10 K na vyrovnání jejich nároků do konce května 1942. V uvedeném dopise vypočetla pojišťovna »N.« částky, které měl žalobce nahraditi M. B-ové, totiž rentu za 26 měsíců po 100 K, t. j. od 1. dubna 1940 do 31. května 1942 2.600 K a úroky od 18. září 1940 do 7. dubna 1942 80.70 K a dále zákonnou spoluúčast a kolek 1.410 K, celkem tedy 4.090.70 K. Jak pojišťovna, tak i E. P. uvedené částky 10.539.10 a 4.090.70 K M. B-ové zaplatili.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se E. P. proti pojišťovně »N.« zaplacení 9.906 K 30 h s přísl. a tvrdí, že se dne 8. června 1942 s poškozenou M. B-ovou dohodl na vyrovnání všech jejich nároků částkou 10.000 K, pojišťovna »N.« se prý však dne 21. října 1942 dohodla s M. B-ovou na vyrovnání všech jejich nároků zaplacením částky 6.000 K. Podle toho prý zaplatila pojišťovna »N.« na účet pojistného maxima částky 7.148.15 K a 6.000 K, celkem tudíž 13.148.15 K, neboť útraty 2.969.30 K a úroky 260.35 a 161.30 K musí prý nésti mimo pojistné maximum. Je prý tedy povinna nahraditi žalobci škodu, kterou tento nahradil M. B-ové ze svého, ježto žalovaná mu zdůraznila, že placením renty 200 K měsíčně bude plně vyčerpáno pojistné maximum 50.000 K. Žalobce zaplatil poškozené B-ové důchod od 18. září 1940 do 31. května 1942 po 100 K měsíčně, t. j. za 26 měsíců 2.600 K, úroky od 18. září 1940 do 7. dubna 1942 80.70 K, a dne 8. června 1942 odbytné 10.000 K, mimo útraty spojené se sepsáním dohody s poškozenou M. B-ovou 1.200 K, celkem tudíž zaplatil B-ové

13.880.70 K. Po odečtení 10% zákonné účasti 1.388 K a 2% kolku 249.84 K a dále 10% účasti z dalších částek, tudíž z odbytného 6.000 K, znalečného 1.300 K, útrat trestních 1.321.70 K a útrat civilního sporu 11.183.50, částkou 1.980.10 K a 2% kolku 356.50 K, je prý žalovaná povinna nahradit žalobci částku 9.906.25 K. Žalovaná pojišťovna se hájila v podstatě tím, že její dohoda s poškozenou M. B-ovou nemá již vlivu na její závazky z pojistné smlouvy vůči žalobci.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: Žalobce tvrdí, že podle pojistných podmínek je pojišťovna povinna zprostiti jej nároků nař vznesených, pokud není pojistné maximum 50.000 K vyčerpáno nebo pokud nejsou vznesené nároky plně uspokojeny. Podle § 115 zák. o poj. sml. je při odpovědnostním pojištění pojistitel zavázán zprostiti pojistníka škody z plnění třetí osobě, k němuž je pojistník povinen podle odpovědnostního poměru uvedeného ve smlouvě. Podle čl. 16 poj. podmínek je však pojišťovna povinna platit doživotní důchody až do částky, která odpovídá pojistné sumě podle důchodové tabulky otiskované v podmínkách, časově omezené důchody pak až do vyčerpání pojistné sumy. Má-li pojišťovna hradit mimo důchod ještě jiné platy, odečtou se tyto předem od pojistné sumy. Pojišťovna může kdykoliv splnit svou povinnost ze smlouvy také tím, že složí u soudu nebo dá pojistníkovi k dispozici příslušnou pojistnou sumu a útraty až dosud vzniklé a jdoucí na její vrub. Podle pojistných podmínek není tedy pojišťovna povinna zprostiti žalobce nároků nař vznesených, pokud není pojistné maximum 50.000 K vyčerpáno, nýbrž je povinna platit rentu, pokud se týče část renty až do částky, která odpovídá pojistné sumě po odečtení jiných platů, jež má pojišťovna hradit podle důchodové tabulky otiskované u pojistných podmínek. Jestliže tedy pojišťovna v dopise ze dne 2. dubna 1942 uvedla, že výpočet podává s výhradou, že kdyby musila platit ještě další náhradu, na př. nemocnici, že by provedla výpočet znovu, odpovídalo to zcela pojistným podmínkám a pojistné smlouvě. Výslechem znalce K. K-a soud zjistil, že důchod připadající na pojišťovnu byl vypočten správně podle důchodové tabulky tak, že od pojistného maxima 50.000 K byla odečtena částka 3.353.15 K a úroky 260.55, takže zbyl základ pro výpočet 46.381.80 K. Na to se vzalo v úvahu stáří 18 let a jemu odpovídající sazba 51.74 K jako roční důchod za každých 1.000 K pojistné sumy. Tato sazba se násobila 47 a zaokrouhlila na 2.400 K ročně, čili 200 K měsíčně. Kdyby se úroky 260.35 K neodpočítaly, vyšla by částka 46.381.50 K, čili výpočet důchodu (47×51.74 K) by byl stejný. Je tedy pro spor nerozhodné, zda se měly či neměly úroky 260.35 K při výpočtu renty od pojistného maxima odečíst. Podle znalce je důchodová tabulka sestavena za předpokladu 4% úrokování a počtu pravděpodobnosti dožití pojištěné osoby. Podle toho je theoreticky možno, že by pojišťovna při placení doživotní renty překročila pojistné maximum, ačkoliv znalec takový případ v praxi neměl. Pojišťovny, jestliže se rozhodnou pro plnění placením renty, nemějí dodatečně tento způsob plnění tak, že by zbytek pojistné sumy složily k soudu. Když osoba třetí, které se renta platí, zemře nebo se znovu provdá a tím závazek pojišťovny zanikne, nenahrazuje pojišťovna pojistníkovi částky, které vynaložil a které na něho při-

padaly. Pojišťovna tedy placením částky 3.358.15 K, úroků a útrat a částí renty 200 K měsíčně poškozené M. B-ové pojistnou smlouvu splnila a podle této smlouvy zprostita žalobce nároků nař vznesených. Tvrzení žalobce, že po uzavření dohody na 6.000 K nutno případ posuzovati tak, jako by šlo o časově omezené důchody, není ničím odůvodněno. Pojišťovna zprostita podle smlouvy pojistníka placení částí renty a zprostita ho tohoto placení i uzavřením dohody s B-ovou na zaplacení kapitalisované renty 6.000 K. Žalobce přehlíží, že šlo o smlouvu odvážnou pro obě strany podle §§ 1267, 1268, 1288 obč. zák. a jeho odvolávání se na ekvitu proto neobstojí.

Odvolací soud nevyhověl žalobcovu odvolání.

Nejvyšší soud nevyhověl jeho dovolání.

Z důvodů:

Otázku, jež je v tomto případě sporná, zda je žalovaná pojišťovna povinna zprostiti žalobce škody z plnění třetí osobě i pokud jde o zažalovanou částku, o níž žalobce zaplatil podle svého tvrzení více, než kolik měl platit podle pojistné smlouvy a celkového odškodného vyplaceného poškozené M. B-ové, jednak sám, jednak pojišťovnou, zodpověděly oba nižší soudy záporně. Jejich zákonu a stavu věci odpovídající stanovisko sdílí i dovolací soud a k důvodům napadeného rozsudku dodává jen toto:

Dohodou z 9. června 1942 (příl. J orig.), kterou žalobce uzavřel s poškozenou, splnil svůj závazek k náhradě škody podle pravoplatného rozsudku krajského soudu v T. z 31. října 1945, zn. sp. Ck I 71/40, jednak vlastním plněním, t. j. hotovým zaplacením 10.000 K jako odbytného jednou provždy, jednak plněním zbývající části přisouzené náhrady škody pojišťovnou, a poškozená se s tímto způsobem plnění spokojila.

To plyne z obsahu zmíněné dohody čl. IV, podle níž je žalobce s poškozenou úplně vyrovnán v příčině všech nároků z důvodů usmrcení jejího manžela.

Odbytné, které žalobce ujednal s poškozenou po pravoplatném určení výše škody soudem a po jejím rozvržení pojišťovnou podle smluvní účasti, mělo svou výši odpovídati jeho účasti na škodě, pokud ji měl nésti sám podle pojistné smlouvy. Pojišťovna neměla na toto jeho ujednání o výši odbytného s poškozenou žádného vlivu, ani neměla na něm zájmu, ponechávajíc žalobci na vůli, zda se chce s poškozenou vyrovnati smluveným odbytným jednou pro vždy, nebo zda chce poškozené platiti připadající na něho část doživotní renty (měsíčně) ježto tu šlo o jeho škodu, která není pojištěním kryta. Že pojišťovna se sama rozhodla pro tento způsob plnění pokud jde o její účast a žalobci to oznámila (§ 123 zák. o poj. sml.), plyne z jejího dopisu žalobci z 30. dubna 1942, příl. H orig.

Z obsahu zmíněné dohody také plyne, že žalobce jako pojistník souhlasil s tím, aby pojišťovna platila rentu částkou na ni připadající přímo poškozené (čl. IV).

Byl-li pojistný případ už ukončen, ježto nárok třetí osoby byl co do důvodu i výše zjištěn pravoplatným rozsudkem, byla pojišťovna oprávněna platit třetí osobě a tudíž také oprávněna přijati slevu přisouzeného nároku, zvláště když šlo o plnění, k němuž co do své účasti byla povinna (§§ 120, odst. 1 a 123 zák. o poj. sml., čl. IV dohody z 9. června 1942, příl. J orig. a dopis žalované příl. H).

Jestliže se pojišťovna po uzavření zmíněné dohody žalobce s poškozenou také sama s ní dohodla o úplném vyrovnání své účasti na škodě částkou 6.000 K, splnila svou povinnost z pojistné smlouvy vůči žalovanému, aby ho zprostila škody z plnění třetí osobě, ovšem jen pokud k tomu byla povinna, tedy s výjimkou smluvní účasti pojistníkovy na škodě (čl. 5 všeob. poj. podm. a § 116, odst. 4 zák. o poj. sml.).

Zprostila-li se takto svého smluvního závazku výhodným uzavřením smíru s poškozenou, není povinna dělit se o dosaženou majetkovou výhodu s pojistníkem, stejně jako by pojišťovna nemohla býti účastna slevy, kterou by poskytla pojistníkovi poškozená, vzdávši se části rozsudkem jí přisouzené náhrady, rovnající se smluvní účasti pojistníkově na škodě.

Pro opačné stanovisko zastávané žalobcem není opory ani v pojistné smlouvě (všeobecných pojistných podmínkách), ani v zákoně o pojistné smlouvě.

Č. 79.

V řízení, v němž jde jen o zápis takových změn do pozemkové knihy, které nemají vzápětí zápis věcného práva, na němž se zakládá povinnost k pozemkové dani (§ 42 zák. č. 177/1927 a § 37 vl. nař. č. 64/1930 Sb.), není proti souhlasným usnesením nižších soudů přípustný dovolací rekurs.

(Rozh. ze dne 30. dubna 1946, R I 18/46.)

Srovn. rozh. čís. 17943 Sb. n. s.

Nižší soudy povolily souhlasně na žádost J. a V. M-ových a nezl. H. M-a ve vl. č. 751 poz. kn. pro kat. úz. S. tyto zápisy: Podle geometrického plánu Ing. S. P-a ze dne 26. července 1945 a výměru okresního národního výboru v P. a) poznamenává se rozdělení pozemkové parcely p. č. 204/376 na parcelu č. 204/376 nyní zahradu a na stavební parcelu č. 702, na které byl postaven dům označený č. 730 v S., b) poznamenává se sloučení parcely č. 204/382 se sousední parcelou č. 204/376 — zahrada.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs Československého státu (finanční správy).

Důvody:

Dovolací rekurs napadá tu část usnesení rekursního soudu, kterou nebylo vyhověno rekursu československého státu (finanční správy), domá-

hájicimu se zamítnuti žádosti knihovnických vlastníků, aby v pozemkové knize byly povoleny zápisy, že se poznamenává jednak rozdělení pozemkové parcely (jejímiž držitelé jsou žadatelé), jednak sloučení dvou pozemkových parcel — jejichž držitelé jsou rovněž žadatelé — v parcelu jednu.

Je především uvážiti, zda je dovolací rekurs vůbec přípustný. Přípustnost nebo nepřípustnost jeho závisí na tom, zda řízení, ve kterém byla vydána napadená usnesení, se řídí předpisy zákona o zásadních ustanoveních řízení nesporného č. 100/1931 Sb. či předpisy knihovního zákona č. 95/1871 ř. z.

V řízení šlo o to, aby skutečný stav knihovního tělesa, zapsaného ve vložce 751 poz. kn. pro kat. úz. S., jak je v přírodě, byl uveden v soulad jednak se zápisem v pozemkové knize, jednak v pozemkovém katastru. Šlo tedy o řízení podle § 42 zák. č. 177/1927 Sb. a § 37 vl. nař. č. 64/1930 Sb.

Podle ustanovení § 37, odst. 6 vl. nař. č. 64/1930 Sb. zapíše knihovní soud úřední záznamy nebo výpisy z ohlašovacích listů, podle nichž může býti oznámená změna ihned bez slyšení stran provedena ve veřejných knihách nebo v mapě veřejných knih, do deníku pro knihovní podání a vyřídí je podle povahy věci; ostatní případy, ve kterých třeba obeslati strany, mají býti zapsány do knihovního evidenčního záznamu č. II a o nich další řízení zavedeno z úřední moci.

Podle výnosu ministerstva spravedlnosti ze 7. února 1928, č. 4952, č. 8 Věst. o vedení evidenčního záznamu II, je do tohoto záznamu zapisovati změny, které má na zřeteli § 3 zák. č. 82/1883 ř. z. Toto zákonné ustanovení obsahuje předpis o povinnosti zápisu věcného práva, na kterém se zakládá povinnost k pozemkové dani, a výslovně určuje, že dotyčné řízení se řídí ustanovením o řízení v nesporných věcech.

Pokud tedy nejde o zápis výše dotčeného práva a jde jen o takové změny, které se dotýkají zápisů v listu statkové podstaty nebo zakreslení do knihovní mapy (na př. změnu pozemkové parcely na stavební nebo naopak, změnu kultury nebo hranic, sloučení nebo rozdělení parcel, vyznačení nového domovního čísla), tu nesluší takové změny zapisovati do seznamu evidenčního II (tak odst. 16 citovaného ministerského nařízení), což je přirozené, neboť nejde o řízení podle § 3 zák. č. 82/1883 ř. z. Nejde-li pak o řízení podle § 3 cit. zák., nelze se řídit předpisy řízení nesporného, nýbrž předpisy knihovního zákona.

Z toho vyplývá pro rozhodovanou věc, kde šlo jen o zápis rozdělení pozemkové parcely na parcelu stavební a zahradu, jakož i o sloučení dvou parcel při nezměněných poměrech držebsnostních, že přípustnost dovolacího rekursu je posuzovati podle předpisů knihovního zákona, neboť šlo o věc, upravenou v § 20, písm. b) tohoto zákona.

Poněvadž v knihovnických věcech není podle ustanovení § 130, odst. 1 knih. zák., který platí i za účinnosti zák. č. 100/1931 Sb. (rozh. č. 17202 Sb. n. s.), proti souhlasným usnesením nižších soudů přípustný dovolací rekurs, bylo dovolací rekurs odmítnouti.

Č. 80.

Ve sporech o uznání nemanželského otcovství neplatí zásada vyhledávací ani po vydání zákona ze dne 10. ledna 1946, č. 8 Sb.

Je věcí strany vedoucí ve sporu o uznání nemanželského otcovství důkaz dědicko-biologickou zkouškou, aby přednesla skutečnosti svědčící o podobnosti či nepodobnosti mezi matkou, dítětem a označeným otcem.

(Rozh. ze dne 3. května 1946, Rv I 29/46.)

Srovn. rozh. č. 18103, 18146 Sb. n. s.

Ve sporu nezl. M. L-ové proti L. D-ovi pro uznání otcovství a placení výživného zamítl soud prvě stolice žalobu rozsudkem ze dne 15. července 1944. Usnesením ze dne 27. září 1944 zrušil odvolací soud tento rozsudek prvého soudu pro vadu řízení a vrátil věc soudu prvě stolice k dalšímu řízení. V tomto řízení tvrdil žalovaný, že mezi ním a žalobkyní není nijaké podobnosti a nabídl důkaz dědicko-biologickou zkouškou.

Prvý soud nově nabídnutý důkaz provedl a zamítl znovu žalobu.

Odvolací soud vyhověl k odvolání žalobkyně žalobě. Z důvodů: Podle výslovného ustanovení § 497, odst. 2 c. ř. s. má se v případě zrušení podle odstavce 1, č. 2 cit. ustanovení řízení před prvním soudem omezit na ty části řízení a rozsudku, které jsou stíženy vadou, a předmět doplňovacího jednání je určen směrnicemi vydanými odvolacím soudem pro nové jednání. Rozsudek založený na vadném podkladě se zrušuje a věc se vrací jen k dalšímu jednání a rozhodnutí v rámci zrušovacího usnesení, nikoli za tím účelem, aby bylo žalovanému umožněno dohánět námítky, které v prvním období řízení neučinil. Byl-li tedy zrušen rozsudek prvě stolice jen pro určitou vadu řízení podle § 497, odst. 2 c. ř. s., nutno se v řízení doplňovacím omezit jen na ty body, v nichž bylo ve zrušovacím usnesení nařízeno doplnění, a jen v těchto bodech je podle ustálené judikatury (srovn. rozh. č. 5868, 8468, 9499, 12478 a j. Sb. n. s.) v dalším řízení před prvním soudem přípustný nový skutkový přednes, leč by skutkové předpoklady proň nastaly teprve po zrušení (rozh. č. 12478 Sb. n. s.); tomu však tak v daném případě nebylo. Nelze se tedy v doplňovacím řízení zabývat novými obranami, které dříve nebyly řádně uplatněny. Výtka vadnosti řízení shledávané odvolatelkou v tom, že první soud v doplňovacím řízení neprávem provedl důkaz zkouškou dědicko-biologickou, je důvodná. Žalovaný nabídl o svém tvrzení, že žalobkyně nepochází z pohlavního styku nemanželské matky se žalovaným, poněvadž v té době byla již těhotná od jiného muže, důkaz zkouškou dědicko-biologickou. Důkaz ten nebyl prvním soudem proveden, ježto žalovaný ve sporu netvrdil, že by mezi ním a žalující dítětem byla tak značná určitá podobnost, která by vylučovala možnost, že by žalobkyně mohla být jím zplozena (srovn. rozh. č. 18146 Sb. n. s.). Skutkové předpoklady pro důkaz zkouškou dědicko-biologickou nenastaly teprve po zrušení prvého rozsudku, což je zřejmo zejména již

z toho, že tento důkaz byl již před tím nabídnut. Neměl proto první soud důkaz zkouškou dědicko-biologickou připustit a neměl k výsledku této zkoušky přihlížet. Aby tato vada byla napravena, nepřihlíží odvolací soud k výsledku tohoto důkazu.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

Dovolání se omezuje na výtku, že odvolací řízení je stíženo vadou podle § 503, č. 2, pokud se týče, že rozsudek odvolacího soudu je vadný podle § 503, č. 3 c. ř. s., protože odvolací soud pokládal provedení dědicko-biologického důkazu za nepřipustné podle § 497, odst. 2 c. ř. s. ve znění vl. nař. č. 39/1944 Sb. a proto k němu nepřihlížel, ač byl tento důkaz prvním soudem proveden. Výtka není důvodná. Také o důkazu dědicko-biologickou zkouškou platí ve sporu podle § 163 obč. zák. zásada, že je možno jej připustit jen tehdy, přednesla-li strana důkaz vedoucí i takové skutkové okolnosti, které použití důkazu odůvodňují (§§ 275, 277 c. ř. s.). Potud se nečiní rozdíl, nabízi-li důkaz strana sama, nebo má-li být důkaz proveden z úřadu. Zásada vyhledávací ve sporech podle § 163 obč. zák. neplatí (rozh. čís. 18103 Sb. n. s.) a na ní nebylo pro tyto spory změněno nic ani zákonem z 30. ledna 1946, čís. 8 Sb., který má dovolání patrně na mysli.

Podle současného stavu vědy stanoví zkouška dědicko-biologická číselnou hodnotu pravděpodobnosti otcovství na podkladě srovnávání jednak tělesných znaků, o nichž je známo, že se dědí, jednak dalších tělesných znaků, u kterých způsob dědičnosti dosud není znám, včetně tvarové stránky otisků prstů, dlaní a chodidel. Směřujíc tak k objasnění otázky, zda lze tvrzení otcovství pokládat za dokázané nebo za vyvrácené, usuzuje tedy zejména na výsledek na podkladě viditelné podobnosti nebo nepodobnosti mezi matkou, dítětem a označeným otcem, o níž si musí získat vědomost strana vedoucí důkaz a kterou musí včas přinést ve sporu na přetřes. Požadavek přednesu o existenci této podobnosti nebo nepodobnosti není jen požadavkem formálním, nýbrž má naopak ten účel, aby důkaz, který může přinést kladný výsledek právě jen tehdy, jsou-li tu viditelné předpoklady, nebylo všeobecně zneužíváno, tedy i v případech, kde předpoklady zřejmě chybí. Žalovaný neučinil v řízení před vydáním rozsudku soudu prvě stolice, zrušeného usnesením odvolacího soudu ze dne 27. září 1944 žádný skutkový přednes o nepodobnosti dítěte jemu a matce, potřebný pro připuštění důkazu zkouškou dědicko-biologickou (rozh. č. 18146 Sb. n. s.). Pokud potřebu důkazu dolíčil v tomto směru teprve v řízení po zrušení řečeného rozsudku, nelze k tomu přednesu přihlížet podle § 497, odst. 2 c. ř. s., neboť skutkový předpoklad k uplatnění řádně odůvodněné obrany žalovaného s hlediska dědicko-biologického vzešel již tvrzenou rozdílností posuzovatelných znaků, nikoliv až poučením znalce o tom, že by provedení zkoušky mohlo přivodit pro žalovaného příznivější rozhodnutí ve sporu.

Č. 81.

I když již byl vlastník pozemku, přicházejícího v úvahu pro zavazení nezbytnou cestou (zák. č. 140/1896 ř. z.) v řízení o propůjčení takové cesty slyšen, může být přece podstatnou vadou řízení, nebyl-li slyšen znovu, když šlo v důsledku zrušovacího usnesení rekursního soudu o to, zda má být hledíc na zvláštní územní poměry nezbytnou cestou zatížen pozemek jeho či některý jiný. Je-li pozemek ve spoluvlastnictví několika osob, musí býti obesláni všichni spoluvlastníci.

(Rozh. ze dne 15. května 1946, R I 155/45.)

Usnesením ze dne 8. prosince 1943 přiznal okresní soud v D. navrhovatelce F. J-ové nezbytnou cestu pro pozemek č. kat. 325/2 zapsaný ve vl. č. 26 poz. kn. S. a to jako služebnost vozové cesty s polní cesty č. kat. 1106 přes parcelu č. 312 a 326 patřící L. K-ovi a J. K-ovi při hranici s poz. parcelou č. 314 a 325/1 patřící F. a M. C-ovým a odůvodnil takovéto vedení cesty tím, že je jednak kratší, než by byla cesta nezbytná se státní silnice č. k. 1111 přes obecní pastvinu č. k. 330, pozemek A. U-ové č. k. 322 a přes pozemek J. a A. N-ových č. 323, jednak, že je cestou pohodlnější, než by byla cesta s polní cesty č. 1106 po pozemku navrhovatelky č. k. 308/2 a dále přes cíp poz. parcely č. k. 328, patřící V. Š-ovi a V. Š-ovi ml. Vlastníci pozemků 312 a 326 podali proti tomuto usnesení stížnost a rekursní soud usnesením ze dne 13. března 1944, zn. sp. R III 65/44 jejich stížnosti vyhověl, zrušil usnesení okresního soudu v D. a uložil prvému soudu, aby řízení doplnil a znovu rozhodl. V odůvodnění vyslovil rekursní soud názor, že při určování nezbytné cesty není menší pohodlí na závadu a naznačil, aby bylo nejprve uvažováno o cestě přes pozemek navrhovatelky 308/2 a pozemek V. Š-a st. a ml. č. kat. 328; jen tehdy, kdyby bylo zjištěno, že tato cesta je zcela nemožná anebo tak nesnadná, že její obtíže převažují výhody jejího zřízení pro pozemek postrádající spojení, mělo být uvažováno o některé jiné možnosti.

Poté zřídil první soud usnesením ze dne 16. května 1944 nezbytnou cestu přes navrhovatelčin pozemek č. kat. 308/2 a přes pozemek č. kat. 328, jehož vlastníky jsou V. Š. st. a V. Š. ml.

Rekursní soud změnil k stížnosti navrhovatelky F. J-ové a jednoho ze spoluvlastníků pozemku č. kat. 328, V. Š-a ml. napadené usnesení tak, že se navrhovatelce propůjčuje pro pozemek č. kat. 325/2 role zapsaný ve vl. č. 26 poz. kn. kat. úz. S. jako nezbytná cesta vozová cesta v šíři 2 m se státní silnice čp. 1111 veřejný statek přes pozemek č. kat. 330 pastva zapsaný ve vl. č. 2 kat. úz. S., patřícího obci S., dále přes pozemek č. kat. 322 role zapsané ve vl. č. 28 poz. kn. kat. úz. S. a patřící A. U-ové a přes pozemek č. kat. 323 role zapsaný ve vl. č. 18 poz. kn. kat. úz. S. patřící J. a A. N-ovým.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu A. U-ové a J. a A. N-ových napadené usnesení i usnesení prvního soudu a vrátil věc tomuto soudu, aby dále jednal a po doplnění znovu rozhodl.

Z důvodů:

Ve svém usnesení ze dne 13. března 1944, zn. sp. R III 65/44, shledal rekursní soud cestu vedoucí přes pozemky č. kat. 308/2 a 328, zapsané ve vl. 26 a 214 poz. kn. kat. úz. S., za dostatečnou nezbytnou cestu pro pozemek č. kat. 325/2, a vyhovující zásadám zák. č. 140/1896 ř. z. o propůjčování cest nezbytných za předpokladu, že spojení pozemku č. kat. 325/2 s veřejnou cestou přes uvedené parcely není nemožné nebo tak nesnadné, že by obtíže této cesty převážily prospěch plynoucí z toho pozemku č. kat. 325/2.

Proto, aby byly tyto okolnosti vyšetřeny, zrušil usnesení prvního soudu, jenž, řídě se danou mu směrnicí, zřídil nezbytnou cestu po řečených již parcelách, když po výslechu znalců dospěl k přesvědčení, že toto spojení s pozemkem č. kat. 325/2 není nemožné a ani tak nesnadné, že by obtíže této cesty převážily prospěch plynoucí z toho pro pozemek, postrádající spojení s veřejnou komunikací.

Toto rozhodnutí prvního soudu změnil rekursní soud k stížnosti navrhovatelky, jakož i spoluvlastníka pozemku č. kat. 328 napadeným usnesením tak, že zřídil nezbytnou cestu pro pozemek č. kat. 325/2 přes pozemky č. kat. 330, 322 a 323 zapsané ve vl. 2, 18, 28 poz. kn. kat. úz. S. proto, že měl za to, že nezbytná cesta po pozemcích, jak ji propůjčil navrhovatelce první soud, nevyhovuje zásadám §§ 4, 12, 15 zák. o propůjčování nezbytných cest č. 140/1896 ř. z.

Skutkové předpoklady, z nichž rekursní soud při tom vycházel, i právní jeho názor z nich vyvozený popírají stěžující si vlastníci pozemků č. kat. 322 a 323 v dovolacím rekursu mimo jiné námitkami, že zásadám zák. č. 140/1896 ř. z. naopak vyhovuje nezbytná cesta, jak ji zřídil první soud usnesením, jež dalo podnět k tomuto opravnému řízení.

Vycházejí z jiného právního hlediska nezabýval se rekursní soud výtkami, uplatněnými V. Š-em a navrhovatelkou v jejich rekursech proti usnesení prvního soudu, pokud jde o obesláni vlastníků poz. č. kat. 328 k jednání nařízenému na den 16. května 1944. I když V. Š. ml. byl již při dřívějším roku dne 3. prosince 1943 a předcházejícím zrušenému usnesení prvního soudu přítomen za sebe i za spoluvlastníka, a mohl se tudíž k věci vyjádřit (§ 18 nesp. zák.), bylo nutno obeslat oba vlastníky pozemku č. kat. 328 k roku na 16. květen 1944 znovu podle předpisu § 11, odst. 1 zák. č. 140/1896 ř. z., zejména když vzhledem k obsahu zrušovacího usnesení rekursního soudu šlo tehdy právě o to, má-li být pozemek č. kat. 328 zatížen nezbytnou cestou, či nikoliv.

To se nestalo, neboť k roku na den 16. května 1944 byl bez bližšího označení obeslán pouze V. Š. Z doplnění, nařízeného nejvyšším soudem pak plyne, že vlastníky pozemku č. kat. 328 jsou V. Š. st. a V. Š. ml. Z toho je zřejmé, že jeden ze spoluvlastníků pozemku, který měl být zatížen, nebyl v rozporu s předpisem § 9, odst. 1 cit. zák. obeslán a že důsledkem toho, nedostaviv se k roku, nemohl přednést své námitky, které se zřeteltem na obsah zrušovacího usnesení rekursního soudu by mohly být důle-

žitě pro posouzení přípustnosti nezbytné cesty přes jeho pozemek, ani se nemohl vyjádřit k posudku znalce. Tím se stalo řízení, a to již před prvním soudem, podstatně vadným a po stránce skutkové tak neúplným, že nejvyšší soud nemá dosud spolehlivého podkladu pro to, aby mohl posoudit a rozhodnout, zda vyhovuje zásadám zák. č. 140/1896 ř. z. cesta, jak ji zřídil rekursní soud napadeným usnesením, či cesta, jak ji v souhlase s právním názorem rekursního soudu, vysloveným v usnesení ze dne 13. března 1944, zřídil první soud.

Nejvyšší soud zrušil proto podle návrhu dovolacího rekursu usnesení obou nižších soudů a uložil prvému soudu, aby po doplnění řízení znovu rozhodl. Při tom bude třeba, aby též srovnal terénní poměry pozemků sousedících s parcelami č. kat. 308/2, 328, 325/2, zejména těch pozemků, jež postrádají spojení s veřejnou cestou a uvážil, zda a pokud jejich vlastníci mohou používat k příjezdu na ony pozemky cesty č. 1006.

Č. 82.

Souhlas manžela žalovaného na rozlukou manželství s rozlukou z důvodu nepřekonatelného odporu může být odvolán.

(Rozh. ze dne 15. května 1946, Rv II 109/45.)

Srovn. rozh. č. 4782, 7710 Sb. n. s. a rozh. č. 18040, 18213, 18636 Sb. n. s.

Za sporu J. Š-a proti J. Š-ové o rozlukou manželství uzavřely strany dne 13. dubna 1944 smír, podmíněný pouze tím, že žalobce přenesl nájemní právo k bytu sporných stran v domě č. 1471 v S. se souhlasem magistrátu města N. na žalovanou. Poté žalovaná navrhla, aby manželství se žalobcem bylo rozloučeno bez viny stran pro nepřekonatelný odpor. V dalším průběhu sporu prohlásila žalovaná, že se smírem ze dne 13. dubna 1944 nesouhlasí.

Přes to vyhověly nižší soudy žalobě, vycházejíce z právního názoru, že projev souhlasu sporných stran s rozlukou pro nepřekonatelný odpor je neodvolatelný.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalované napadený rozsudek i rozsudek soudu prvé stolice a uložil tomuto soudu nové jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Žalovaná spatřuje nesprávné právní posouzení mimo jiné v názoru nižších soudů, že souhlas s rozlukou pro nepřekonatelný odpor (§ 13, písm. i) rozl. zák.) je neodvolatelný. Výtka nesprávného právního posouzení je, pokud se týče této právní otázky, opodstatněna. Právní názor nižších soudů je sice shodný s právní zásadou vyslovenou v rozh. č. 4782 a 7710 Sb.

n. s., odůvodněnou v posléze uvedeném rozhodnutí tím, že souhlas s rozlukou pro nepřekonatelný odpor není jen úkonem procesuálním, jímž je doznání skutečností, jež lze odvolat (§ 266 c. ř. s.), nýbrž prohlášením materiálněprávním; které prohlašujícího váže a nemůže být jednostranně odvoláno; může být jen podle § 876 obč. zák. pro vadnost vůle napadáno.

Předpokladem povolení rozluky pro nepřekonatelný odpor je jednak, aby nepřekonatelný odpor byl objektivně prokázán, jednak srozumění obou manželů s rozlukou z tohoto důvodu. Souhlas druhého manžela s rozlukou uplatněnou z tohoto důvodu je bezpodmínečně nutný a rozlukou nebylo by lze bez něho povolit, i kdyby byl nepřekonatelný odpor prokázán. I když jde o srozumění obou manželů, nelze přece jeho účinky posuzovati podle práva hmotného, nýbrž podle práva procesního, ježto jinak by byly s prohlášením žalující strany, že navrhuje rozlukou pro nepřekonatelný odpor, spojeny jiné procesuální účinky nežli s prohlášením žalované strany, že s rozlukou pro nepřekonatelný odpor souhlasí. Neboť může-li každá žalobní žádost za rozlukou manželství být vzata zpět, a to i v opravném řízení, ježto v rozlukovém řízení neplatí ustanovení prvního odstavce § 237 c. ř. s., jak bylo vysloveno a odůvodněno v rozh. č. 18040, 18213 a 18636 Sb. n. s., nutno žalované straně přiznati též právo, aby svůj souhlas s rozlukou pro nepřekonatelný odpor směla odvolat. Tento právní názor je také v souhlase se základními zásadami rozlukového řízení, vyslovenými v § 14 dvor. dekr. ze dne 23. srpna 1819, č. 1595 Sb. z. s. a § 10 nař. min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z., jež soudu ukládají, aby důvody uváděné pro rozloučení manželství přísně zkoumal a aby vzal z úřední povinnosti v ochranu platný sňatek proti všelikému svévolnému odporu. Souhlas druhého manžela se žádostí za rozlukou manželství pro nepřekonatelný odpor má být podle úmyslu zákonodávce ochranou manželství. Z tohoto důvodu nutno trvat na tom, aby souhlas s rozlukou manželství byl tu v době, kdy se o rozluce rozhoduje. Žalovaná prohlásila, že se smírem ze dne 13. dubna 1944 nesouhlasí, čímž odvolala svůj souhlas s rozlukou pro nepřekonatelný odpor.

Ježto podle toho, co bylo vyloženo, není zde souhlas žalované s rozlukou podle § 13, písm. i) rozl. zák., odpadl předpoklad pro povolení rozluky z tohoto důvodu. Žalobce uplatnil však též rozlukové důvody podle § 13, písm. e), g), h) rozl. zák., s nimiž se nižší soudy dosud nevypořádaly. Z tohoto důvodu bylo rozhodnuto, jak je shora uvedeno.

Č. 83.

Vykonal-li věřitel čin, k němuž byl podle exekučního titulu povinen dlužník (§ 353 ex. ř.), dříve, než byl k tomu zmocněn soudem povolujícím exekuci, není jeho nárok na náhradu výloh, které mu tím vzešly, původním nárokem z exekučního titulu, nýbrž nárokem novým, jež by bylo lze vymáhati jen novou žalobou.

(Rozh. ze dne 16. května 1946, Rv I 17/46.)

Smlouvou ze dne 20. července 1929 propachtovali V. a J. Š-ovi J. A-ovi mlýn v K. č. p. 95. V čl. IX. pachtovní smlouvy převzal J. A. povinnost zaplatiti V. a J. Š-ovým veškeré daně a dávky, které případnou v pachtovní době na propachtované nemovitosti, kromě daně důchodové a daně z elektrářenského podniku. Rozsudkem okresního soudu v U. ze dne 15. ledna 1935, zn. sp. C 308/34 byl J. A. uznán povinným zaplatiti bernímu úřadu v U. za V. a J. Š-ovy na daních a dávkách částku 36.360 Kč 10 h s přísl. Po smrti J. A-a byla jeho pozůstalost odevzdána L. A-ovi. Usnesením okresního soudu v U. ze dne 31. července 1942, pokud se týče krajského soudu v K. ze dne 31. srpna 1942, zn. sp. R III 242/42 byla V. a J. Š-ovým povolena podle rozsudku ze dne 15. ledna 1935 exekuce k vymožení zaplacení částky 36.360 Kč 10 h s přísl. bernímu úřadu v U., a to zmocněním vymáhající strany, aby toto zaplacení provedla na útraty povinného, jemuž bylo uloženo, aby napřed zaplatil do 14 dnů náklady, které vzejdou vymáhající straně vykonáním činu a které byly určeny částkou 54.831 K 30 h. Usnesením ze dne 2. června 1943 zn. sp. E 711/43 byla V. a J. Š-ovým povolena proti L. A-ovi k vydobytí nákladů 54.831 K 30 h s přísl. exekuce nuceným zřízením práva zástavního a nucenou dražbou nemovitosti zapsané ve vl. č. 41 a 77 poz. kn. kat. území L. a ve vl. č. 57, poz. kn. K.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se L. A. proti V. a J. Š-ovým vydání rozsudku, že je nepřipustná exekuce povolena žalované straně usnesením okresního soudu v U. ze dne 31. července 1942, zn. sp. C 308/34, pokud se týče usnesením krajského soudu v K. jako soudem rekursním ze dne 28. srpna 1942, zn. sp. R III 422/42 k vymožení zaplacení částky 36.360 K 10 hal. s přísl. bernímu úřadu v U. a to zmocněním vymáhající strany, aby provedla toto zaplacení na útraty povinného, jemuž bylo uloženo, aby napřed, a to do 14 dnů pod exekuci, zaplatil náklady, které vzejdou vymáhající straně vykonáním činu, určené částkou 54.831 K 30 h. K odůvodnění tohoto žalobního nároku uvedl žalobce, že nárok žalovaných, pro který tyto vedou exekuci, zanikl skutečnostmi nastalými po vzniku exekučního titulu. Asi v r. 1936 byl prý žalovaným daňový dluh jednak odepsán v depurační akci částkou 27.216 K 80 h a v této částce prominut, dále prý byla odepsána částka 885 K 05 h v důsledku příznivě vyřizeného odvolání a zbytek 8.288 K 25 h spolu s úroky 5.309 K 25 h žalovaní hotově bernímu úřadu zaplatili, takže jejich dluh u berního úřadu úplně zanikl. Tím prý zanikl i právní závazek, který byl uložen J. A-ovi a který žalobce jako universální successor převzal.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Mezi stranami je nesporno, že celá vymáhaná částka 36.360 K 10 h byla zčásti odepsána, zčásti zaplacená manželé Š-ovými. Podle usnesení o povolení exekuce ze dne 28. srpna 1942 měl J. A. zaplatiti částku 36.360 K 10 h s přísl. bernímu úřadu v U. Tato exekuce však nyní pozbývá významu, když oprávněný z rozsudku, berní úřad v U., byl plně uspokojen. Jakým způsobem se tak stalo, je v tomto sporu bezvýznamné. Žaloba podle § 35 ex. ř. je přípustná, když nárok vymáhaný exekucí zanikl skutečnostmi nastalými po vzniku exekučního titulu. Že vymáhaná částka byla odepsána, pokud se týče zaplacená po vzniku exekučního titulu, vyplývá též ze spisů berního

úřadu v K. Nárok vymáhaný exekucí povolenou krajským soudem v K. zanikl částečně prominutím, částečně zaplacením. Nejedná se tu totiž o žádný osobní nárok žalovaných vůči žalobci, nýbrž oprávněným z rozsudku okresního soudu v U. byl jedině berní úřad v U., který je uspokojen a proto exekuce nemůže být dále vedena. Soud nemůže v tomto sporu řešiti otázku, zda a kolik je žalobce dlužen manželům Š-ovým, rozhodným je pouze, zda je berní úřad v U. z exekuce uspokojen.

Podle názoru soudu je závazek J. A-a pokud se týče L. A-a podle čl. IX pachtovní smlouvy ze dne 20. července 1929 převzetím dluhu podle § 1404 obč. zák. Jak soud z čl. III této smlouvy dále zjišťuje, je závazek podle odstavce IX pachtovní smlouvy závazkem zcela samostatným, který s otázkou pachtovného nemá nic společného. Ze smlouvy pachtovní plynul pro žalované pouze nárok na pachtovné, určené v čl. III smlouvy, na žádnou další platbu nemají manželé Š-ovi nároku. Z čl. IX. smlouvy plyne jen, že J. A. měl nésti určité daně ze svého. Je pak zcela logické, že se žalovaná strana nemůže v případě, když daně byly sníženy nebo snad dokonce prominuty, domáhati na L. A-ovi náhrady takto prominutých daní, poněvadž takového osobního nároku smlouvou nepřevzal. Něco jiného je ovšem, pakliže manželé Š-ovi za žalobce něco na daních sami zaplatili. V tom případě mají, poněvadž ručí za daně nezaplacené žalobcem, proti němu postih, který však mohou uplatňovati jen zvláštní žalobou.

Odvolací soud vyhověl odvolání žalovaných potud, že zamítl žalobu v příčině částky 13.517 K 50 h s přísl. Z důvodů: Není pochybnosti o tom, že žalobce není zbaven povinností zaplatiti žalovaným částku 8.208 K a 5.309 K 25 h. Tuto částku, jak sám žalobce doznává, zaplatili žalovaní ze svého hotově bernímu úřadu. A právě usnesením povolujícím exekuci ze dne 28. srpna 1942 byli žalovaní zmocněni tuto částku zaplatiti za žalobce. Zaplatili-li tuto částku, pak jednali jen podle svého zmocnění obsaženého v povolené exekuci. Jejich placení nebylo nijak vázáno tím, že dostanou dříve peněžní prostředky od žalobce. Mohli po tomto exekučním titulu dluh zaplatiti, aby se uchránili před exekučními kroky berního úřadu a teprve potom na něm vymáhati, co zaplatili. Placení žalovaných bernímu úřadu neznamena tudíž zánik žalobcova závazku. Nesprávně proto rozhodl první soud o žalobě i co do částky 8.208 K a 5.309 K 25 h s přísl. Jiná je ale otázka, zda mají žalovaní nárok, aby jim žalobce na základě rozsudku a povolené exekuce zaplatil i onu část, kterou žalovaní nezaplatili, nezažili za žalobce a která byla na jejich žádost berním úřadem odepsána. Odvolatelé uplatňují mimo jiné, že žalobě nemělo býti vyhověno proto, že odepsání daní bylo jejich osobní výhodou, odpis byl prý poskytnut jen jim se zřetelem na jejich hospodářskou tíseň, a výhoda ta prý je nepřenosná na jiné osoby. Není prý proto možno, aby se jí dovolával ve svůj prospěch i žalobce, který se nepřičinil o tuto výhodu, nezaplatil ani z části daně, jež měl podle smlouvy platiti. Tento názor je právně mylný. Podle rozsudku měl žalobce platiti daně přímo bernímu úřadu. Berní úřad sám nemohl na žalobci tento závazek vynutit. Donutiti k plnění tohoto závazku mohli žalobce pouze žalovaní, neboť jen ti jsou oprávněni z exekučního titulu, ovšem jen po tu dobu, pokud berní úřad na nich může daně požadovati.

V souzeném případě však již berní úřad nemůže na žalovaných daně požadovati, poněvadž jim je ve výši 28.071 K 85 h odepsal. Nejsou proto ani žalovaní již povinni tyto daně platiti a tím samozřejmě není povinen platiti je ani žalobce bernímu úřadu. Žalobce měl tedy platiti dluh bernímu úřadu. Na tuto platbu neměli žalovaní žádného přímého nároku, neměli právo a nemají k tomu ani rozsudek žádati na žalobci, aby na místo bernímu úřadu zaplatil jim. Odpisem zanikl dluh i vůči žalobci.

Nejvyšší soud obnovil k žalobcovu dovolání rozsudek prvního soudu.

Z důvodů:

Žalovaní v dovolací odpovědi připouštějí, že zmocnění, aby provedli zaplacení svého berního dluhu na útraty žalobce, bylo jim povoleno teprve po tom, kdy zaplatili bernímu úřadu částku 13.517.25 Kčs. Zanikla proto pohledávka berního eráru na zaplacení této částky a tudíž i povinnost žalobce, stanovená v exekučním titulu, aby tuto částku bernímu úřadu zaplatil, již před povolením exekuce k vymození této povinnosti, a proto nebyli žalovaní již oprávněni navrhnouti povolení exekuce k vymození závazku, který zanikl skutečností nastalou po vzniku exekučního titulu. Učinili-li tak přece a byla-li tato exekuce pravoplatně povolena, je žalobce oprávněn domáhati se žalobou podle § 35 ex. ř. výroku, že exekuce je nepřipustná. Na tom nemůže nic měniti okolnost, že povolením navržené exekuce bylo žalovaným dáno zmocnění, aby placení, k němuž byl podle exekučního titulu zavázán žalobce, provedli sami na jeho útraty, neboť toto zmocnění bylo dáno k provedení budoucí platby, a nevztahovalo se, a podle zákona se ani nemohlo vztahovati, na platby již vykonané. Opačný výklad vedl by k obcházení striktního formálního předpisu § 353 ex. ř., podle něhož věřitel, pro něhož má dlužník vykonati čin tam naznačený, může vykonati tento čin na dlužníkuv náklad a s účinkem stanoveným v tomto ustanovení teprve až je k tomu zmocněn usnesením soudu povolujícího exekuci. Vykonal-li čin, k němuž je povinen dlužník, bez tohoto zmocnění, může mu ovšem po případě vzniknouti nárok na náhradu výloh, ale tu by nešlo již o původní nárok z exekučního titulu, nýbrž o nárok nový a jiný, totiž, byl-li věřitel k tomuto postupu přinucen prodlením dlužníka, o nárok na náhradu škody, pro něž platí jiné předpisy, zejména i jiné zúčtování, a jež by musil věřitel vymáhat novou žalobou (srov. rozh. č. 744 Sb. n. s.). Odvolací soud posoudil proto věc po právní stránce mylně, když měl za to, že je nárok žalovaných z placení, které provedli bez zmocnění soudu, totožný s původním jejich nárokem z exekučního titulu. Proto bylo dovolání, jež tuto právní mylnost vytýká, vyhověti a obnoviti rozsudek soudu první stolice, který žalobě i v příčině vymáhané částky 13.517 Kčs 25 h vyhověl.

Č. 84.

Zrušil-li soud vyšší stolice pro neúplnost znaleckého nálezu o krevních znacích rozsudek vydaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství poté,

kdy nabyli právní účinnosti zákon ze dne 10. ledna 1946, č. 8 Sb., nutno v dalším řízení použít ustanovení § 1, odst. 2 tohoto zákona o povinnosti trpěti odnětí krve k provedení krevní zkoušky, třebaš byl spor sám zahájen před právní účinností uvedeného zákona.

(Rozh. ze dne 17. května 1946, Rv II 22/46.)

Ve sporu nezl. K. Š-ové, zastoupené poručníkem R. V-em, proti T. R-ovi o uznání otcovství zamítl soud první stolice žalobu. Z důvodů: Posudkem lékaře znalce MUDr. J. V-a vylučuje se s naprostou jistotou T. R. z otcovství k nezl. žalobkyni K. Š-ové. Podle theorie dědičnosti krevních skupin má dítě zdědit od každého z rodičů jeden znak ze skupiny A, B, O a jeden znak ze skupiny M, N. Ve skupině znaků A, B, O je tomuto pravidlu vyhověno a nelze tedy podle vyšetřených krevních skupin znaků (A, B, O) žalovaného z otcovství vyloučiti, ježto znak A u žalovaného může býti genotypicky znakem O, A. Ve skupině znaků M, N však v daném případě tomuto pravidlu vyhověno není. Rodiče, z nichž jeden má znak M a druhý N, mohou míti jen dítě znaku M, N. V daném případě může býti otcem dítěte jen muž, který má znak N, nikoliv muž, který má znak jen M, jaký byl zjištěn u žalovaného T. R-a. Nemůže tedy žalovaný být otcem nezl. K. Š-ové. Tímto znaleckým posudkem byla úplně vyvrácena právní domněnka vyslovená v § 163 obč. zák., podle níž se má za to, že dítě zplodil ten, kdo s matkou dítěte obcoval v době, od které neprošlo až do slehnutí méně než 180 a více než 300 dní. V daném případě tvrdila sice matka nezletilé žalobkyně K. Š-ová, že s ní žalovaný jedenkrát asi 4. dubna 1943 souložil, a toto svědectví podporuje též svědkyně M. S-ová, avšak i kdyby toto svědectví bylo pravdivé, nemůže to vzhledem k jasnému znaleckému posudku na věci nic měniti. Matka nezletilé žalobkyně také uváděla, že s nikým jiným než se žalovaným v kritické době nesouložila, avšak vzhledem na posudek znalce nelze jí věřiti a dlužno přisvědčiti žalovanému, že souložila s jinými muži, z nichž některý musí býti otcem nezletilé žalobkyně. Žalobkyně navrhovala sice opakování krevní zkoušky jiným znalcem, avšak její matka, byvši několikrát ve stanovené lhůtě vyzvána, aby se dostavila k odběru krve, neučinila tak a dokonce napsala dopis ze dne 14. března 1944, že se ke krevní zkoušce nedostaví.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalobkyně. Z důvodů: Neúplnost řízení spatřovaná v tom, že nebyl proveden důkaz znalcem z oboru dědičné biologie o dědičně-biologických znacích shodných u nezl. žalobkyně a nemanželského otce, není odůvodněna, ježto tento důkaz byl pro naprostou spolehlivě provedený důkaz krevní zkouškou již zbytečný. Ostatně tento důkaz, uznávaný jen v rasové theorii, stejně by ani více důkazního světla do sporu nebyl vnesl pro svoji malou důkazní moc, ježto je při něm počítáno vždy jen s číselným výsledkem pravděpodobnosti zděděných znaků. Odvolací důvody nesprávného hodnocení provedených důkazů a rozporu se spisy nejsou rovněž opodstatněny. Důkaz krevní zkouškou, je-li proveden lege artis při šetření všech technických náležitostí, poskytuje podle judikatury nejvyššího soudu 100% důkaz vzhledem k pokro-

čilému a spolehlivému již vědeckému bádání. V tom směru odvolatelka ani nedostatky tohoto znaleckého důkazu vůbec neuplatňuje. Pokud pak znalec Dr. V. navrhl, by byl ještě připuštěn superrevisní důkaz krevní zkouškou, neučinil tak z nějaké pochybnosti, nýbrž jen, aby zcela zabezpečil svůj určitý posudek ohledně nezjištění znaků »N« u žalovaného, což by se dalo snáze uskutečnit s věkovou pokročilostí nezletilé žalobkyně. Správně proto prvý soud nepovažoval znalecký posudek za pochybný, jak se snaží dokázat odvolatelka, a zhodnotil jej zcela správně. Nelze přehlédnouti, že procesní soud připuštěním revisního důkazu zkoušky krve podnikal tyto soudní úkony proto, aby umožnil žalobkyni důkaz žalobního tvrzení, leč žalobkyně sama a hlavně její matka tento revisní důkaz zmařila svým odporem. Nemůže proto odvolatelka doháněti tento zaviněný zřejmý nedostatek procesní pečlivosti ke škodě žalovaného až v odvolání.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobkyně napadený rozsudek a uložil soudu prvě stolice nové jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Odvolací soud má za to, že krevní zkouškou, provedenou MUDr. J. V-em, byla nepochybně vyvrácena domněnka nemanželského otcovství podle § 163 obč. zák., pokud by svědčila proti žalovanému. Pro tento podle jeho názoru naprosto jasný a spolehlivý výsledek provedené krevní zkoušky pokládá odvolací soud za zbytečný i důkaz znalcem z oboru dědičné biologie (srov. rozh. č. 14145 Sb. n. s.), jímž se snažila žalobkyně podepřít svá tvrzení, že žalovaný je jejím otcem, a proto také nevěří nemanželské matce.

Znalecký posudek Dr. V-a není sice vadný, ani odvolací soud nepřehlídí (§ 503, č. 3 c. ř. s.) onu jeho část, zdůrazňovanou dovoláním, kde znalec doporučuje opakovat vyšetření ve zdravotním ústavě v P., ježto prý je možné, že znak N u žalovaného je velmi slabě vyvinut a mohl při vyšetřování jedním sérem anti N uniknout zjištění. Než odvolací soud výsledky provedeného znaleckého důkazu mylně právně hodnotí, když je pokládá za důkaz, jakého je potřebí (rozh. č. 1476, 15767 Sb. n. s.) k vyvrácení domněnky otcovství podle § 163 obč. zák., t. j. za důkaz zcela jasný, určitý a nezvratný, nezanechávající pochybnosti o tom, že dítěto nemohlo být zplozeno žalovaným. Neboť znalec pokládá otcovství žalovaného k žalobkyni za vyloučené s naprostou jistotou jen za předpokladu, že je správný nález, který učinil, avšak jak bylo výše uvedeno, připouští možnost, že tento nález mohl by při použití dalšího séra doznati změny.

Ježto ani uvedený důkaz krevní zkouškou, jak byla provedena, ani další část lékařského posudku o možnosti oplodnění za menstruace nemůže vyloučit způsobem výše vytkným domněnku otcovství žalovaného, neobstojí důvody, pro něž nižší soudy zamítly žalobu. Protože se pak nižší soudy omezily na zjištění skutečností otcovství žalovaného vylučujících, není věc zralá k rozhodnutí dovolacím soudem a bylo proto třeba podle § 510, odst. 1 c. ř. s., zrušit napadený rozsudek i rozsudek prvého soudu a vrátit věc prvému soudu k novému jednání a rozhodnutí. Prvý soud nebude moci

v novém řízení především přehlédnout, že za dovolacího řízení vstoupilo v platnost ustanovení § 1, odst. 2 zák. č. 8/1946 Sb., kterého je použít na spory o původ dítěte a tudíž i na spory o původ dítěte nemanželského (paternitní) a které stanoví, že osoby tam imenované jsou povinny podrobit se vyšetřování po stránce dědičnosti, zvláště že jsou povinny trpět odnětí krve k provedení krevní zkoušky. Bude proto musít prvý soud zkoumat, jak uvedené ustanovení dále předpisuje, zda se nemanželská matka zdráhá podrobit se opětovnému provedení krevní zkoušky bez náležitých důvodů či důvodně, a v prvním případě užít přímého donucení.

Č. 85.

Porušil-li propachtovatel hostinské koncese pachtovní smlouvu tím, že odhlásil pachtýře u živnostenského úřadu, je pachtýř oprávněn domáhati se pořadem práva na propachtovateli, aby ho zase jako pachtýře přihlásil. Tento nárok nezávisí na tom, z jakého důvodu bylo propachtování koncese živnostenským úřadem povoleno a zda snad tento důvod zanikl.

(Rozh. ze dne 21. května 1946, Rv I 311/45.)

Srovn. rozh. č. 5811, 6965, 8171 Sb. n. s.

Smlouvou ze dne 31. května 1943 pronajali poživatelé domů čp. 552 a 625 v H., v nichž se provozuje hotel »S«, tento hotel na dobu devíti let do 30. června 1952 A. J-ovi. Smlouva byla úředně schválena. Majitelem hostinské a výčepnické koncese hotelu »S.« je podle koncesní listiny vydané okresním úřadem v H. J. N., který je spoluvlastníkem hotelu. J. N. propachtoval dne 13. května 1943 svoji koncesi rovněž A. J-ovi za roční pachtovné 2.000 K, splatné vždy 1. ledna a 1. července pololetně předem. Okresní úřad v H. schválil jako úřad živnostenský výměrem z 15. července 1943 A. J-a jako pachtýře živnosti hostinské a výčepnické hotelu »S.«. J. N. však odhlásil dne 23. listopadu 1944 a pak znovu dne 5. prosince 1945 podáním u okresního úřadu v H. A. J-a jako pachtýře uvedené koncese a prohlásil, že živnost bude provozovati sám; okresní úřad nejprve nevzal toto odvolání na vědomí výměrem ze dne 4. ledna 1945. J. N. učinil poté dne 29. ledna 1945 nové oznámení o odvolání A. J-a jako pachtýře a toto oznámení bylo vzato okresním úřadem v H. na vědomí výměrem ze dne 7. února 1945.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se A. J. proti J. N-ovi, že žalovaný je povinen a) odvolati ihned své oznámení, zvláště podání došlé okresnímu úřadu v H. dne 23. listopadu 1944 a dne 5. prosince 1944, jímž odhlásil jako majitel koncese živnosti hostinské a výčepnické žalobce jako pachtýře této koncese, jakož i odvolati svá oznámení, že bude hostinskou a výčepnickou koncesi provozovati osobně; b) podati ihned u okresního úřadu v H. žádost za schválení žalobce jako svého pachtýře při provozování koncese; c) dodržeti vůči žalobci pachtovní smlouvu a zdržeti se po celou

dobu její platnosti a účinnosti odvolávání žalobce jako pachtýře své koncese okresnímu úřadu v H., a oznamování témuž úřadu, že koncesi tu bude provozovati osobně, nebo že se koncese té vzdává.

Žalobě vyhověly soudy všech tří stolic.

Nejvyšší soud uvedl v

d ů v o d e c h :

Především nutno se vypořádati s námitkou žalovaného, že žaloba měla býti odmítnuta pro nepřipustnost pořadu práva.

Není důvodu, aby se dovolací soud odchýlil od právní zásady vyslovené v rozh. č. 6965 Sb. n. s., že propachtovatel je povinen, byl-li propachtován hostinec k provozování hostinské živnosti, aby pachtýře jako takového u živnostenského úřadu přihlásil a aby ho po dobu trvání pachtovní smlouvy v jeho pachtovním právu nerušil, a že pachtýř je oprávněn domáhati se na propachtovatel, zakročil-li za trvání pachtovní smlouvy u živnostenského úřadu o osobní provozování živnostenského oprávnění, aby ho znovu jako pachtýře u živnostenského úřadu přihlásil. Nezáleží na tom, že mezi spornými stranami nejde o uzavření smlouvy o propachtování hostinské živnosti, nýbrž jen o propachtování hostinské a výčepnické koncese, ježto v propachtování hostinské živnosti může býti obsaženo i propachtování hostinské koncese. Živností rozumí se i živnostenská koncese. Není také správné, že smlouvu o propachtování hostinské a výčepnické koncese nelze považovati za smlouvu pachtovní. V §§ 19 a 55 ž. ř. se výslovně mluví o propachtování živnosti. Tyto smlouvy jsou také v judikatuře posuzovány podle zákonných ustanovení §§ 1090 a násl. obč. zák. o smlouvě nájemní a pachtovní (srov. na př. rozh. č. 5811, 6965, 8171 Sb. n. s.). I kdyby však smlouva o propachtování koncese uzavřená mezi spornými stranami byla smlouvou sui generis, pak i z takové smlouvy vyplývala by pro žalovaného obligační povinnost, aby žalobci zjednal možnost provozu hostinské a výčepnické koncese po dobu trvání pachtovní smlouvy a aby ho po tuto dobu v jeho právu nerušil. Je sice správné, že podstata a funkce této smlouvy je také živnostenskoprávní (§§ 19 a 55 ž. ř.) a že má tudíž své charakteristické rysy vtisknuté jí právem veřejným, avšak, jak bylo již uvedeno v rozh. č. 6965 Sb. n. s., je při takové smlouvě od povinnosti veřejnoprávní přesně rozlišovati závazek smluvní; jde o právo kotvící ve smlouvě, domáhá-li se žalující strana, aby jí žalovaná strana znovu přihlásila u živnostenského úřadu jako pachtýřku, při čemž je nerozhodné, jak stanovisko zaujme k této opětné přihlášce živnostenský úřad. Toto právní stanovisko zastává též nejvyšší správní soud v nálezu č. 7609/1928 Boh., v němž výslovně uvádí: »Zavázal-li se majitel živnosti smluvně nájemci, že nájemní smlouvu nevypoví a nájemce neodhlásí, pokud se týče, že tak učiní jen za určitých předpokladů, a přesto, nedodržel těchto smluvních závazků, nájemce u úřadu odhlásí, má nájemce jedinou možnost brániti se proti němu, t. j. pořad práva před řádnými soudy. Brániti se odvoláním proti výměru, jímž byla vzata na vědomí odhláška učiněná majitelem, nemůže,

ježto se mu k tomu nedostává legitimace. Jakmile ho majitel odhlásí a odhláška ta byla úřadem vzata na vědomí, nesmí ovšem nájemce živnost dále provozovati na tak dlouho, dokud si na majiteli nevynutí, aby ho opět jako nájemce přihlásil.« Z toho, že vůči úřadu je legitimovanou stranou pouze majitel živnosti a že pro živnostenský úřad je rozhodným výhradně jen projev majitele živnosti, rovněž vedle důvodů uvedených v rozh. č. 6965 a 8171 Sb. n. s. vyplývá, že se pachtýř živnosti může domáhati splnění smluvních závazků proti majiteli pouze pořadem práva. Žalovaný se dovolává pro svůj opačný právní názor nálezu správního soud. dvora víd. č. 7821 Budw., přehlíží však, že v tomto nálezu se řeší otázka oprávnění živnostenského úřadu odvolati udělené povolení k propachtování hostinské a výčepní živnosti, tudíž otázka veřejnoprávní.

Z těchto právních úvah vyplývá, že námitka nepřipustnosti pořadu práva a návrh žalovaného na odmítnutí žaloby nejsou opodstatněny.

Pro řešení otázky, zda žalovaný odhlášením žalobce u živnostenského úřadu porušil pachtovní smlouvu, je rozhodné, zda došlo mezi stranami k uzavření platné smlouvy a jaký je obsah smlouvy. Prvý soud zjistil, že pachtovní smlouva o koncesi byla uzavřena na dobu do 30. června 1952.

Žalovaný namítá proti právnímu závěru nižších soudů, že je žaloba odůvodněna podle § 1096 obč. zák., ježto žalovaný odhlášením rušil žalobce u živnostenského úřadu ve smluveném užívání, že nevezal na sebe povinnost, aby žalobce po celou dobu pachtovní neodvolal. Nebylo však třeba, aby tato povinnost byla zvlášť smluvena, neboť vyplývá z ustanovení § 1096 obč. zák., jehož jest na smluvní poměr stran použití.

Pro otázku, zda žalovaný porušil svůj smluvní závazek, ponechati žalobci v pachtu koncese po smluvenou dobu, je nerozhodné, z jakého důvodu bylo propachtování koncese žalobci živnostenským úřadem povoleno a zda důležité důvody, pro něž bylo povoleno, zanikly. Neboť v souzeném sporu jde jen o to, zda žalovaný porušil svoji povinnost smluvní a nikoliv o otázky veřejnoprávní (§§ 19, 55 živn. ř.), jimiž se má zabývat živnostenský úřad. Otázku, zda důvody, pro které bylo propachtování živnosti povoleno, trvají, řeší živnostenský úřad samostatně nehledě k soukromoprávnímu poměru mezi majitelem a pachtýřem živnosti (srov. rozh. nejv. správ. soudu č. 7609/1928 a 9535/1931 Boh.). Tím je vyvráceno tvrzení žalovaného, že smlouva je nicotná podle § 879 obč. zák., pokud se pacht vztahuje i na dobu po odpadnutí důležitých důvodů, pro které pacht byl povolen.

K výtkám žalovaného uplatněným v dovolání třeba ještě, pokud jde o pohnutí ke smlouvě, podotknouti, že podle zjištění prvního soudu zažádaly obě strany u okresního úřadu v H. o schválení žalobce jako pachtýře koncese, při čemž jako důvod uvedly, že se osobní provozování koncese stalo žalovanému nemožným, ježto žalovaný byl vystavován různým neshodám obchodního rázu v rodině a že proto neměl možnost míti hotel sám a samostatně jej spravovati (žalovaný je vlastníkem hotelu se svým bratrem a jeho rodiče mají k hotelu poživací právo) a že v důsledku rodinných nesrovnalostí jeho živnost trpěla. Žalovaného tedy podle toho přiměly k uzavření smlouvy okolnosti, kotvící v jeho osobě a rodině.

Námítka žalovaného, že žalobní žádání není přípustné, ježto se domáhá odvolání podání ze dne 23. listopadu 1944, a 5. prosince 1944, není rovněž opodstatněna. Žalovaný vychází tu z mylného předpokladu, že tato podání byla výměrem okresního úřadu v H. ze dne 4. ledna 1944 pravoplatně zamítavě vyřízena. Prvý soud však zjistil, že podle pravoplatného výměru tohoto úřadu ze dne 7. února 1945 bylo oznámení žalovaného, že žalobce jako pachtýře odvolává a že živnost bude nadále provozovat osobně, vzato na vědomí a že výměr ze dne 4. ledna 1945 pozbývá účinnosti. Soudu nenáleží, aby přezkoumával správnost tohoto pravoplatného rozhodnutí správního úřadu (srov. rozh. č. 4690, 16808 Sb. n. s.). Jak bylo již výše odůvodněno, je pro posouzení, zda žalovaný porušil svoji smluvní povinnost, nerozhodné, z jakého důvodu byl pacht koncese žalobci úřadem schválen a z jakého důvodu bylo odhlášení pachtu koncese vzato úřadem na vědomí.

Výtkami, že žaloba nemá náležitosti o rušenou držbu a že je jako taková prekludována, není třeba se zabývat, ježto nejde o žalobu tohoto druhu. Jde o žalobu z obligačního poměru. Bylo již doloženo, že není důvodu, aby se dovolací soud odchýlil od zásady vyslovené v rozh. č. 6965 Sb. n. s., že pachtýř je oprávněn domáhat se na propachtovatele, zakročil-li za trvání pachtovního poměru u živnostenského úřadu o osobní provozování živnosti a tudíž i živnostenského oprávnění, aby ho znovu jako pachtýře u tohoto úřadu přihlásil. Toto oprávnění pachtýřovo vyvěrá z ustanovení §§ 1096 a 1098 obč. zák. Nejde proto o nepřípustné žalobní žádání, domáhá-li se žalobce, aby bylo uznáno právem, že žalovaný je povinen odvolati ihned své oznámení, jímž žalobce jako pachtýře odhlásil. Námítka žalovaného, že nemůže být uznán povinným odvolati ostatní obsah změných podání, která jsou prý výronem jeho nezadatelných práv, není opodstatněna, ježto žalovaný netvrdil a ani v dovolání netvrdil, jaká další nezadatelná práva byla obsahem jeho podání.

Pokud se žalobce domáhá žalobou, aby žalovaný byl uznán povinným podati ihned u okresního úřadu žádost za schválení jeho jako pachtýře koncese, je toto žalobní žádání o plnění přípustné, ježto jde o odstranění důsledků, jež mělo za následek odhlášení žalobce jako pachtýře u živnostenského úřadu, a o obnovení stavu, jaký byl před tímto odhlášením.

Výtka, že nejsou dány předpoklady pro žalobu negatorní, není rovněž opodstatněna, ježto o takovou žalobu nejde. Ukládá-li se žalovanému rozsudkem, že je povinen zdržeti se po smluvenou dobu odvolání žalobce jako pachtýře koncese u okresního úřadu a oznamování, že koncesi tu bude provozovat osobně, nebo že se jí vzdává, nebrání se mu tím, aby tomuto úřadu sdělil jiné s hlediska veřejnoprávního důležité skutečnosti.

Č. 86.

Ustanovení § 1, odst. 2 zákona ze dne 10. ledna 1946, č. 8 Sb. o povinnosti podrobiti se vyšetření po stránce dědicko-biologické platí i ve sporech o uznání nemanželského otcovství.

(Rozh. ze dne 21. května 1946, Rv I 2/46.)

Srov. rozh. č. 84 Sb. n. s. II.

Ve sporu žalobkyně nezl. J. J-ové proti B. S-ovi o uznání nemanželského otcovství a placení výživného zamítly nižší soudy žalobu.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a uložil tomuto soudu nové jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Výtka žalobkyně, že řízení zůstalo neúplným, je vzhledem na ustanovení § 1, odst. 2 zák. č. 8/1946 Sb. opodstatněna.

Žalobkyně, když žalovaný namítal, že s nemanželskou matkou nesouložil a že tedy tato nevypovídala pravdu, tvrdila, že žalovaný zplodil žalobkyni, že dítě má s ním společné tělesné znaky a nabídla o tom důkaz dědicko-biologickou zkouškou. Žalovaný přes odpor žalobkyně odepřel podrobiti se zkoušce a první soud ji neprovedl a nevěřil matce dítěte, že se žalovaným souložila. Odvolací soud shledal neprovedení tohoto důkazu správným, a to jednak proto, že svědci vedení žalobcem prokazují skutečnosti nasvědčující tomu, že matka dítěte nezaslouží víry, jednak proto, že prý zkoušku nelze s výsledkem provést, poněvadž matka po vynešení prvního rozsudku zemřela. Než provedení tohoto důkazu nabídnutého žalobkyni mohlo by, kdyby dopadl příznivě, podstatně zvýšiti hodnověrnost matky, a otázka, zda lze zkoušku provést s kladným výsledkem i po její smrti, je odbornou otázkou, kterou nelze soudu řešit bez posudku znalce v oboru dědičné biologie.

Jde tu tedy ještě jen o to, zda lze tuto zkoušku provést přes to, že žalovaný se jí odpírá podrobiti. A v tom nutno nyní přisvědčiti žalobkyni. Zdráhá-li se totiž žalovaný bezdůvodně podrobiti se zkoušce, lze ho podle svrchu citovaného procesualněprávního ustanovení, nabyvšího účinnosti již dnem 13. února 1946, k tomu donutiti. Ze toto ustanovení, jehož účelem je usnadnit získání materiální pravdy, platí také ve sporech o nemanželský původ dítěte, vyplývá jak z jeho slovního znění, tak i z označení zákona »o řízení v některých sporech z rodinného práva« a z toho, že zákon nerozlišuje, zda jde o manželský anebo nemanželský původ dítěte, a konečně i z důvodové zprávy ústavněprávního výboru (tisk 79) o vládním návrhu zákona, která výslovně uvádí, že donucení k takové zkoušce platí sice ve sporech o původ dítěte, ale že jsou vyloučeny zejména spory manželské. O vyloučení sporů o nemanželský původ dítěte se návrh nezmiňuje.

Bude proto musiti první soud v tomto směru řízení doplniti.

Č. 87.

Právní názor nižších soudů, že se § 2 vládního nařízení ze dne 7. října 1944, č. 228 Sb. nevztahuje na lhůtu podle §§ 125 a násl. nesp. pat., se nepřiči jasněmu a nepochybnému znění nebo smyslu uvedených zákonů.

(Rozh. ze dne 22. května 1946, R I 140/45.)

V pozůstalosti po F. Š-ovi uložil pozůstalostní soud usnesením ze dne 31. prosince 1943 zákonným dědicům O. a O. Š-ovým, aby podali do lhůty jednoho měsíce proti testamentárnímu dědici žalobu o neplatnost testamentu. Tuto lhůtu zákonní dědici zmeškali. Podáním ze dne 23. května 1945 zažádali zákonní dědici o posečkání s projednáním pozůstalosti až do rozhodnutí žaloby o neplatnosti testamentu.

Prvý soud návrh zamítl s odůvodněním, že lhůta udělená k podání žaloby byla procesní lhůtou soudcovskou podle § 126 nesp. pat., na kterou se nevztahuje § 2 vl. nař. č. 228/1944 Sb.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti zákonných dědiců. Z důvodů: Vývody stěžovatelů, že se předpisy § 2 vl. nař. č. 228/1944 Sb. hodí na souzený případ, neobstojí. Za »lhůtu pro nastoupení pořadu práva«, nelze považovat lhůtu soudcovskou, danou podle § 125 nesp. pat., neboť se jí určuje pouze postavení stran v případném sporu a její promeškání má za následek, že se k promeškaným nárokům nebude v pozůstalostním řízení přihlížeti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti zákonných dědiců.

Z důvodů:

Podle ustanovení § 2 nař. min. sprav. ze dne 7. října 1944, č. 228 Sb. — kteréžto nařízení se nepříčí svým obsahem znění ani demokratickým zásadám československé ústavy a lze ho proto i nadále používat (čl. 2 úst. dekr. ze dne 3. srpna 1944 vyhlášeného ministrem vnitra dne 27. července 1945, č. 30 Sb. ve znění vl. nař. č. 12/1946 Sb.) — platí ustanovení § 1 cit. nař. obdobně o lhůtách, které jsou zákonem nebo právním jednáním stanoveny pro nastoupení pořadu práva.

Došly-li nižší soudy výkladem § 2 nař. č. 228/1944 k právnímu závěru, že se tento paragraf nevztahuje na lhůty podle §§ 125 a násl. nesp. pat., nejde o nezákonnost, neboť ustanovení tohoto paragrafu neřeší tuto otázku způsobem jasným a nepochybným. Rozhodnutí rekursního soudu se proto nepříčí jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu zákona, jehož bylo nebo mělo být na případ užito (čl. V, č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. a čl. 1 zák. č. 314/1936 Sb.).

Č. 88.

Ustanovení čl. 6 ústavního dekretu presidenta republiky o obnově právního pořádku ve znění zákona ze dne 19. prosince 1946, č. 12 Sb. je předpisem donucující povahy a zasahuje ihned po nabytí právní účinnosti všechny právní poměry upravené tímto předpisem a dosud pravoplatně nerozhodnuté.

(Rozh. ze dne 23. května 1946, R I 20/46.)

Návrhem ze dne 18. srpna 1945 domáhal se F. V., zbavený svého času

svéprávnosti, aby bylo zrušeno pravoplatné usnesení okresního soudu v P. ze dne 11. května 1944, zn. sp. P V 139/43, jímž byla schválena smlouva ze dne 17. dubna 1944, podle níž prodal navrhovatel svoje nemovitosti. Navrhovatel tvrdil, že byl k prodeji donucen Němci.

Nižší soudy návrh odmítly. Rekursní soud uvedl v důvodech usnesení ze dne 13. listopadu 1945: Podle čl. 6 dekretu presidenta republiky o obnově právního pořádku ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. jest zrušiti veškerá i pravoplatná rozhodnutí soudů, která byla vydána v době nesvobody na návrh stran v případech uvedených v čl. 6, odst. a), b), c). Podle vyhlášky ministra vnitra ze dne 27. července 1945, č. 30 Sb. nabyt dekret ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnově právního pořádku účinností dnem 5. května 1945 s výjimkou shora citovaného čl. 6 dekretu. Právem tedy odmítl první soud návrh stěžovatele na zrušení pravoplatného usnesení prvního soudu ze dne 11. května 1944, zn. sp. P V 149/43 jako předčasné, i když se tak stalo z jiného důvodu.

Nejvyšší soud zrušil k dovolací stížnosti navrhovatele napadené usnesení i usnesení prvního soudu a uložil tomuto soudu nové jednání a rozhodnutí.

Důvody:

Rekursní soud potvrdil usnesení soudu první stolice, jímž tento odmítl návrh stěžovatelův na zrušení usnesení opatrovníckého soudu ze dne 11. května 1944, zn. sp. P V 139/43, jako předčasné s tím, že podle vyhlášky ministra vnitra ze dne 27. července 1945, č. 30 Sb. ustanovení čl. 6 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., o obnově právního pořádku, o které stěžovatel opřel svůj návrh, nenašlo dosud účinnosti.

Podle článku 6 zák. č. 12/1946 Sb., jímž se schvalují, doplňují a mění předpisy o obnově právního pořádku (ústavní dekret presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944) nabylo však ustanovení čl. 6 cit. dekr. účinností dnem 13. února 1946 v plném rozsahu a dne 29. dubna 1946 nabylo účinností i zák. č. 76/1946 Sb. o zrušení a změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody, slibovaný čl. 8, odst. 2 ústavního dekretu presidenta republiky o obnově právního pořádku. Důvody, které uvedly nižší soudy pro odmítnutí návrhu rekurentova jako předčasného, dnes tedy již neobstojí.

Jde především o to, zda lze při přezkumu napadeného usnesení přihlídnouti k shora uvedeným právním předpisům, které byly vydány, pokud se týče nabyly účinnosti teprve za opravného řízení.

Ustanovení čl. 6 ústavního dekretu presidenta republiky o obnově právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. je nepochybně předpisem práva formálního a donucující povahy, neboť vyjadřuje obecné právní přesvědčení o nutnosti odčinití křivdy spáchané pravoplatnými rozhodnutími soudů za doby nesvobody. Předpis tento, ježto nemá zvláštních neb přechodných ustanovení, platí proto ihned v celém rozsahu, jakmile nabyt účinností.

ností, a zasahuje všechny právní poměry předpisem tím upravené a dosud pravoplatně nerozhodnuté. Není proto překážky, aby nebyl podle čl. 6 cit. dekr. posouzen rekurentův návrh dovolávající se tohoto ustanovení, třebaž byl učiněn a nižšími soudy rozhodnut dříve, než donucující právní předpis již vyhlášený nabyl účinnosti. Ježto pak byl vydán i zákon provádějící čl. 8, odst. 2 ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku, kterým bylo upraveno řízení o návrzích (žalobách) na prohlášení soudních rozhodnutí za neplatná, není ani v tom směru překážky, aby o rekurentově návrhu nebylo nižšími soudy znovu jednáno.

Bylo proto napadené usnesení spolu s usnesením soudu prvé stolice zrušiti.

Č. 89.

Provoz motorových vozidel na veřejné silnici, jež používání však bylo správními úřady vyloučeno z důvodu pořádání automobilových závodů, nepadá pod §§ 45 a násl. zákona ze dne 26. března 1935, č. 81 Sb. o jízdě motorovými vozidly, nýbrž řídí se jen předpisy občanského zákona.

Pokud nemá závodník vinu na tom, že vyjel z jízdni dráhy, a pořadatel automobilových závodů vinu na tom, že diváci byli vyješím vozem poškozeni.

(Rozh. ze dne 27. května 1946, Rv II 73/45.)

Srov. rozh. č. 7603, 15268, 15731 Sb. n. s.

Československý autoklub Moravy-Slezska pořádal dne 26. září 1937 na trati t. zv. »Masarykův okruh« u Brna automobilový závod. Tohoto závodu se zúčastnila jako soutěžící svými vozy značky »Mercedes Benz« firma Daimler-Benz v silné kategorii, a to čtyřmi vozy, z nichž jeden řídil závodní jezdec firmy H. L. Pořádající autoklub měl povolení k pořádání závodu od zemského úřadu v Brně. Závodu se zúčastnil i nezl. O. P. jako platící divák a za své stanoviště si zvolil místo po levé straně silnice ve směru od Žebětína k Ostrovačicům mezi 12. a 13. km, počítáno od startu u Brna. V pátém kole silné kategorie došlo na tomto místě k neštěstí tím, že vůz závodníka H. L.-a vyjel ze závodní dráhy, vyvrátil patník, dostal se mezi diváky a několik jich poranil, pokud se týče usmrtil. Při tom byl poraněn i nezl. O. P.

Ve sporu, o který tu jde, domáhal se nezl. O. P. proti Čs. autoklubu Moravy-Slezska v Brně, řidiči H. L.-ovi a firmě Daimler-Benz, akc. spol. ve Stuttgartě náhrady škody v částce 45.390.— Kč s přísl., opíraje svůj nárok o ustanovení zák. č. 81/1945 Sb. Žalovaní namítali mimo jiné, že po dobu závodu byla silnice pro veškerou dopravu uzavřena a nešlo prý tudíž o provoz motorového vozidla na veřejné silnici a nelze prý proto v souzeném případě použití ani zák. č. 81/1935 Sb., nýbrž jen ustanovení 30. hlavy obč. zák. (§§ 1295, 1299 obč. zák.), podle níž musí žalobce do-

kázat zavinění žalovaným. Na nehodě prý žalovaní nemají viny, k nehodě došlo náhodou.

Prvý soud, omeziv řízení na důvod žalobního nároku, neuznal žalobní nárok důvodem po právu proti žádnému z žalovaných. Z důvodů: Předně je třeba ujasnit zásadní otázku, zda na souzený případ nutno aplikovati ustanovení automobilového zákona č. 81/1935 Sb., zejména ustanovení jeho oddílu VIII, který pojednává o odpovědnosti za škody, způsobené provozem motorových vozidel, nebo zda věc musí býti posuzována podle občanského zákona. Automobilový zákon sám tuto otázku výslovně neřeší, ježto jeho § 67, který pojednává o závodech, neobsahuje předpisů o odpovědnosti, nýbrž zabývá se jen podmínkami a modalitami pořádání a povolení takových závodů, a ustanovuje, že závody nelze bez úředního povolení vůbec konati. Automobilový zák. č. 81/1935 Sb. nastoupil na místo zák. č. 162/1908 ř. z. a převzal v § 45 z tohoto rakouského zákona i zásadu odpovědnosti za výsledek či podnikatelské odpovědnosti, jak plyne ze zprávy komise panské sněmovny k § 2 zák. č. 162/1908. Tato zpráva je důležitá i pro posouzení povahy odpovědnosti za škody způsobené motorovými vozidly podle zák. č. 81/1935 Sb., který převzal v podstatě nezměněně ustanovení onoho zákona o odpovědnosti. Ve zprávě se praví: »Se spravedlivým a slušným uvážením všech odporujících si zájmů, které nutno uvážiti, má býti vytvořením tohoto speciálního zákona přivedeno vážné zostření soukromoprávní odpovědnosti za škody z provozu jízdni silostrojů. Tato odpovědnost nemá nastati jen, jako je tomu podle práva dosud platného, podaří-li se poškozenému prokázati zavinění odpůrce, nýbrž v mnohých případech i tehdy, byla-li škoda způsobena, třebaž i bez zavinění. Odpovídá to právnímu citění naší doby, aby v jistých případech ten, komu jsou hospodářské prospěchy nebezpečného podniku k dobru, nesl také říšsko provozní nehody nastalé třebaž jen náhodou zcela bez jeho zavinění, a nesměl je přesunouti na jiného. Jakkoliv se to zdá být v mnohých případech tvrdým vůči provoznímu podnikateli, musí-li beze všeho zavinění platiti náhradu, bylo by zajisté ještě krutějším, nedostalo-li by se nevinné oběti nebezpečného provozu vůbec náhrady. Kdo užívá jízdni silostroje, má mimořádný prospěch, jako by byl v držení železnice, která mu jedinému je zcela k dispozici. Právo a slušnost toho vyžadují, aby ten, kdo k svému prospěchu rozpoutá mechanickou sílu, dřímající v jízdni silostroji s jejími nebezpečími — nebezpečí, která jsou tím větší, když tato síla není, jako je tomu u železnice, spoutána v pevné koleje, nýbrž náhle, zcela neočekávaně na každé silnici nastati mohou — také odpovídá za zvláštní nebezpečnosti, která se právě tím vnáší do silniční dopravy, za přírůstek k nebezpečnostem, která již dříve, než se objevil jízdni silostroj, ohrožovala obecnost v silniční dopravě. Odpovědnost, jak nyní podle občanského zákoníku platí toliko za zavinění, při čemž je ještě uvážiti, že toto zavinění musí býti dokázáno poškozeným, jeví se zrovna jako prémie za jednání působící nebezpečnosti v provozu. Ratio legis § 2 zák. č. 162/1908 ř. z. a § 45 zák. č. 81/1935 Sb., který převzal zásadu podnikatelské odpovědnosti z rakouského zákona, je tedy ochrana obecnosti při veřejně

silniční dopravě, ochrana občana po hmotné stránce, který musí používat téže silnice jako vozidlo hnané mechanickou silou. Ochrany se zamýšlí dosáhnouti usměrněním a uspořádáním veřejné dopravy zvláštními bezpečnostními předpisy a to tak, aby ten, kdo má z takového provozu prospěch, nesl i jeho hlavní risiko. Proto omezuje též § 45 aut. zák. podnikatelskou odpovědnost (pozměněv v tom směru poněkud § 2 zák. č. 162/1908 ř. z.) na případy: »byl-li někdo na těle nebo zdraví poškozen nebo usmrčen, nebo byla-li způsobena škoda na věcech provozem motorového vozidla, na místech veřejných nebo místech třetím osobám přístupných, nebo mimo tato místa, užívá-li se pozemku neoprávněně k jízdě motorového vozidla«. O takový případ však právě na Masarykově okruhu nešlo. Žalovaná strana tvrdí, a žalující strana to ani nepopřela a je to mimo to dále zjištěno žádostí Autoklubu ze dne 14. července 1937 a povolovacím výměrem z 18. září 1937, že byly všechny silnice, tvořící t. zv. »Masarykův okruh« po dobu povoleného závodu pro veškerou dopravu místní i dálkovou uzavřeny a že se po dobu závodu a trainingu nesměl na závodní dráze zdržovati nikdo kromě závodníků. Silnice tedy tím, že byla uzavřena a uvolněna pro závod, byla po tuto dobu odňata veřejnému provozu. Policejními předpisy o automobilech a silnicích byly suspendovány bezpečnostní předpisy pro jízdu motorovými vozidly podle automobilového zákona a dalších vládních nařízení vydaných k doplnění tohoto zákona, i když snad ani Autoklub výslovně o suspensi těchto předpisů nežádal a zemský úřad výslovně suspensi nepovolil. Je to již v povaze věci, když bylo jasno, že se jedná o rychlostní závod, neboť všechny tyto předpisy dotýkají se toliko silnic a cest uvolněných pro veřejný provoz. A konečně z těchto důvodů neplatí ani zásada podnikatelské odpovědnosti a nastupuje ručení podle zákona občanského, čili je věcí poškozených, aby dokázali škůdci, řidiči L-ovi zavinění (§§ 1295, 1299 obč. zák.). Tento názor zastávala za platnosti zák. č. 162/1908 ř. z. i judikatura (viz rozh. č. 7603 Sb. n. s.) a nový automobilový zákon na tom nic nezměnil, jelikož buduje jednak na stejných zásadách, jako zákon z r. 1908, jednak doplnil kodifikací různé mezery ve starých předpisech, a to podle praxe, a sjednotil všechny předpisy týkající se této látky, v jedno dílo. Správnost názoru, že podnikatelská odpovědnost nepřichází v tomto případě v úvahu, vyplývá i z toho, že je nemyslitelné, aby za současné suspense bezpečnostních předpisů o jízdě motorovými vozidly platila s těmito korespondující zásada podnikatelské odpovědnosti. Zavinění řidiče H. L-a spatřuje žalobce stručně v tom, že L. vyrazil s vozem, jehož motor nebyl dostatečně zahřát, že při startu vyjel s největší rychlostí a vůz strhal, že v prvním kole vyrazil tři patníky, čímž nalomil přední osu vozu, přes to však závodní dráhu neopustil, a s takto porouchaným motorem v závodě pokračoval; v důsledku těchto jednání (opominutí) se prý vůz stal v pátém kole neřiditelným, což pak mělo za následek katastrofu. Pokud jde o v y r a ž e n í o d s t a r t u, není toto tvrzení žalobcovo ničím prokázáno. Naopak je souhlasným posudkem znalců ing. P-a a závodníka B. S-a zjištěno, že závodní vůz se studeným motorem není schopen jízdy. Stroj se proto před startem zahřívá, jelikož vy-

sokoobrátkové svíčky, t. zv. studené, by vůbec nedostaly závodní vůz do pohybu, ježto motor nenaskočí; kdyby snad proti očekávání naskočil, svíčky vysokoobrátkové se téměř okamžitě zaolejují a tím je opět start naprosto znemožněn. Je proto nutné motor před startem zahřátí na místě turováním na jiné, t. zv. teplé nízkoobrátkové normální svíčky asi na 80° C. Teprve potom vymění se svíčky normální za závodní a vůz je schopen startu. Tato manipulace děje se vždy asi 10—15 minut před startem a aby motor udržel nabytou teplotu, přikrývá se houněmi, které se obvykle ponechávají na voze až těsně před okamžik startu. Ze shora uvedeného mohl soud dospět i jen k přesvědčení, že L-ův vůz, který právě v prvních kolech vedl, byl velmi dobře zahřát, v opačném případě by se podle posudku znalců nebyl vůbec dostal s místa. Pokud jde o v y v r á c e n í p a t n í k ů v prvním kole, je mezi slyšenými svědky řada rozporů. Nemohl proto soud dospět k pozitivnímu zjištění, že L-ovi se v prvním kole nebo vůbec před havárií v pátém kole stala nějaká nehoda, poněvadž výsledky průvodního řízení k tomu neposkytují spolehlivého podkladu. Není tudíž vyloučeno, že kámen, o nějž jde, nebyl vůbec vyvrácen, nýbrž, že se položil proto, že závodníci jezdili až k samým výstražným kamenům (byla to zatáčka) a bankety byly v důsledku toho rozježděny, zejména, byla-li, jak zjištěno, půda sypká a kámen do země jen lehce zasazen. Tomu nasvědčuje i to, že ležel na svém místě a nebyl ani odhozen, ani poškozen a že banket byl měkký a rozježděný.

Pokud jde o vlastní nehodu, vyplývá z výpovědi řady svědků, že L. dostal v kritické zatáčce smyk, který přes usilovnou námahu nemohl vyrovnati, i když jednotliví svědkové nepopisují fáze smyku a kolísání vozidla jednotně. Jelikož havarie sama byla následkem osudného smyku, nezáleží již na tom, jaký byl přesný její průběh. Výpovědi svědků se v tom směru rozcházejí a na jejich základě nelze podle názorů znalců dojiti k neklamnému závěru. Jelikož někteří ze svědků udali, že po nárazu na kilometrovník se vůz pohyboval levými koly k silničnímu příkopu, lze souditi, že při nárazu na kilometrovník došlo sice k vážnému poškození levého kola a řízení, že však k úplnému odtržení kola došlo teprve po nárazu na strom. Tomuto výkladu nasvědčuje okolnost, že vozidlo i po těchto dvou nárazech mělo ještě značnou sílu, kdežto kdyby se kolo bylo odtrhlo již při nárazu na kilometrovník, musilo by nastati hned za kilometrovníkem zpříčení vozu na silnici a snad by nedošlo ani k tak těžkým úrazům. Pokud se týče vylíčení nehody, že vůz po havarii přímo poskakoval vlnitě se nadzvedaje a opět klesaje, jakoby si přímo své oběti mezi stromy vyhledával a vlastně vytahoval, má soud souhlasně s posudkem znalců za to, že s hlediska fyzikálního podobné kmity tak velkých setrvačných hmot nelze nikterak vysvětliti. Podle pohmoždění stromů, jak bylo zjištěno, dochází soud souhlasně se znalci k úsudku, že vůz najel po nárazu na kilometrovník na zvýšený břeh, který tvořil vlastně odrazný můstek; důsledkem toho se vozidlo předkem nadzvedlo a pak opět klesalo, zanechávajíc u diváka dojem vlnitého pohybu, a to tím spíše, že pro pozorování celého tohoto průběhu bylo divákům k dispozici $\frac{1}{4}$, nejvýše $\frac{1}{2}$ vteřiny, tedy doba velmi krátká, aby mohlo být přesně pozorováno, co se odehrálo. Z okolností, že

L-ův vůz se pohyboval před tím zhruba v tangentě zatáčky, je oprávněn úsudek, že L. těsně před havárií měl již vůz vysměřován, jelikož kdyby býval v této kritické chvíli byl snad strhl volant příliš do prava, musil by se ihned po nárazu na kilometrovník převaliti a nemohl by se přímočaře pohybovati ve směru na stromy. Závěrem celé této stati pojednávající o L-ově nehodě v pátém kole, dochází tedy soud k úsudku, že L-ovu vozu dosud intaktnímu se vyskytla nepředvídaná překážka smyková v nahozené drti. Když jako zkušený a nejvýše kvalifikovaný jezdec — jeho úspěchy žalovanou přednesené žalující strana ani nepopřela — vycítil, že mu vozidlo nečekaně uhýbá, snažil se pevným zásahem na volantu zvládnouti vozidlo, aby je uvedl do bezpečného směru. Jestliže tato manipulace nevedla k žádoucímu cíli, nezbyvá než předpokládati, že překážka vyvolavší smyk nebyla běžného rázu, jak se vyskytuje průběhem celých závodů všem závodníkům ve většině zatáček. Straně žalující se tudíž nepodařilo dokázati L-ovi nějaké zavinění a žaloba proti němu, jako řidiči a žalované firmě Daimler-Benz jako provozovatelce vozidla, není po právu.

Zbývá ještě zabývati se odpovědností Autoklubu za zanedbání bezpečnostních opatření.

Nesporné je, že místo, na němž došlo k neštěstí, bylo na levé straně za zatáčkou ve směru jízdy při vnější straně zatáčky. Není však pravdou, že místo, kde stáli první diváci, je asi 137 m vzdáleno od ohbí zatáčky a že je na rovině mezi dvěma zatáčkami dlouhé asi 700 m. Místním ohledáním a znaleckým posudkem je zjištěno, že první poranění stáli od místa, kde přechází křivka v přímku ve vzdálenosti asi 57 m a tak zvaná rovinka mezi oběma zatáčkami činí jen 70 a nikoliv 700 m. Kolem silnice nevedou — jak zjištěno místním ohledáním a znaleckým posudkem — žádné hluboké příkopy, jak je patrné z původních profilů příkopových, jakož i z nynějších profilů, z čehož je zřejmo, že pro poměrně mírný svah zvýšených břehů nemohly tyto příkopy tvořiti pro diváky dostatečnou bariéru při vyjetí vozidla z jízdní dráhy. Výška břehu nad příkopem, pokud se týče úrovní silnice nečiní více než půl metru, místy jen 30 cm, což je potud rozhodující pro další průběh jízdy havarovaného auta, že tato výška a tvar břehu nemohly být při prvním nárazu tak mohutnou překážkou, aby se vozidlo nemohlo dále se značnou silou pohybovati. Tvar terénu tudíž o sobě neskýtal žádnou bezpečnost, zejména když se jednalo o místo na vnější straně za zatáčkou. Naproti tomu však bariéra stromů na kritickém místě poskytovala dostatečný kryt a bezpečnost, kdyby se diváci byli zdržovali za touto bariérou směrem do lesa. Nejlepším důkazem toho je přece okolnost, že ani jeden strom této bariéry nebyl přeražen a že se vůz do tohoto prostoru nedostal. Záležeio tedy jen na divácích, aby tohoto krytu využili. To, že diváci a mezi nimi žalující strana byli vozem zasaženi, nepřipouští jiného vysvětlení a závěru, než, že stáli nebo seděli před touto bariérou. Že prodávání v těchto místech je nebezpečné, musili diváci instinktivně cítiti a způsob, jak závodníci v těchto místech projíždějí, v nich nezbytně musil tento poznatek vyvolati. Celá řada svědků to také potvrdila. Tak je zjištěno svědeckou výpovědí F. P-a a Dr. Z-a, že podle toho, jak vozy těžké ka-

tegorie mijely tato místa, je uvedení svědci považovali za nebezpečná a nejen, že ustoupili dále do lesa, i tam se ještě kryli za stromy. Výpovědi svědkyně M-ové je zjištěno, že se jí místo zdálo nebezpečné, poněvadž vždy, když přijížděl některý závodník a blížil se k nim, měla pocit, jako by měl najet na ně. Výpovědi F. H-ové je zjištěno, že chtěla jíti do kritické zatáčky, ale její spolence J-ová ji z toho zradila, že je to tam nebezpečné. Přesto však si žalobce nezvolil jiného místa. A nejen to, nechoval se ani jinak tak, jak to místní situace a povaha celého podniku vyžadovala. Svědeckou výpovědí F. P-a je prokázáno, že krátce před tím, než se L. v zatáčce objevil, někteří diváci stáli a to někteří v rovině lesních stromů, někteří seděli před stromy a to buď na hořejší vyvýšenině břehu nebo na spodnější, takže nohy měly svěšeny do příkopu. Výpovědi svědka A. K-a je zjištěno, že v tom okamžiku, kdy zahlédl přijížděti závodníka L-a, viděl seděti diváky v místech, kde byly potom vozem poškozeny stromy, a to tak, že někteří z diváků seděli blíže, takže měli nohy až na dně příkopu, jiní seděli výše a zase jiní za nimi stáli. Z těchto zjištění učiněných na základě výpovědi svědků, kteří se zdržovali na místě neštěstí nebo v jeho nejbližší blízkosti v kritických okamžicích, plyne, že způsob, jak závodníci mimo projížděti, musil v divácích vzbuditi pochybnosti o bezpečnosti místa. Ze skutkových zjištění plyne, že místo bylo jen relativně nebezpečné, jelikož bariéra stromů, pokud ji bylo správně využito, což ovšem záleželo jen na divákoví, poskytovala tolik úkrytů, jichž převážná část okruhu, vedoucí poli, postrádala. Proto také nebylo nutno místo zvláště jako nebezpečné označovati. Žalující strana přece věděla, že jde o rychlostní závod; kázala tedy rozumná opatrnost (§ 1297 obč. zák.) každému divákoví, přihlížejícímu automobilovým silničním závodům, aby se nestavěl na místo, kde může závodní stroj z dráhy vyjet, a aby použil přírodní ochrany, jež několik kroků vzadu skýtala bariéra stromů. Žalující strana musila při náležité opatrnosti seznati, jako to učinila celá řada jiných diváků, nebezpečnost svého stanoviště před bariérou stromů. U vědomí, že se zúčastňují tak nebezpečného podniku, musili přece diváci stále počítati, že se některému závodníkovi může státi nějaká nehoda a podle toho měli zvoliti svoje stanoviště a zaříditi svoje chování. Podle toho, co bylo shora zjištěno a řečeno, nemohou se také hájiti tím, že šlo o místo za zatáčkou, tedy o místo podle jejich názoru bezpečné, když objektivní znaky svědčily o opak a když ani nevyužili možnosti, které skutečně bezpečnost skýtaly (bariéra stromů) a byli mnohonásobně upozorňováni na to, aby své bezpečnosti věnovali náležitou pozornost. To se stalo plakáty, rozhlasem, programem, v denních listech, vstupenkou atd. Tak je zjištěno svědeckou výpovědí R. D-a, majitele reklamního a plakátového ústavu, že vylepoval plakáty podle svých zkušeností vesměs na viditelná a účelná místa, většinou na místa, kde jiné reklamy nebylo, do restaurací, do obcí podél okruhu a na kiosky, umístěné v lese a na zatáčkách v lese, pokud tam bylo vhodné místo k připevnění tak, aby plakát vydržel. Plakátů bylo celkem 250 a dostal je od Autoklubu, z jehož popudu se to dělo. Plakát je skutečně značných rozměrů, žluté barvy s červeným písmem a obsahuje jasně, viditelně

a nápadně upravené »Upozornění«, že »vzdálenost diváků od závodní dráhy musí být taková, aby jejich bezpečnost nebyla ohrožena; zejména nesmí být používáno silničních příkopů a míst při vnějších stranách zatáček«, dále pak žádost, aby bylo »dbáno pokynů pořadatelů, četnictva a policie«. Podobnou výstrahu přinesly dne 25. září 1937 také noviny. Svědeckou výpovědí J. H-a, který byl úředníkem Autoklubu, je zjištěno, že žádosti za uveřejnění pokynů pro obecnost zaslal za Autoklub brněnským časopisům sám H. a že i rozhlas obdržel žádost od Autoklubu o uveřejnění pokynů pro obecnost. Text byl shodný s textem, jehož bylo použito předcházející léta a obsahoval zejména výzvu, nezdržovati se na nebezpečných místech, jako na vnějších stranách zatáček, v příkopech, a podobně.

Dále je zjištěno vstupenkou, že obsahuje po stranách upozornění, že se každý divák účastní závodu na vlastní nebezpečí a musí si proto najít takové místo, kde mu žádné nebezpečí nehrozí a že pořadající klub z toho důvodu žádnou odpovědnost nepřijímá. I když lze sotva uznati, že Autoklub takto smluvně vyloučil svoji odpovědnost, zbývá přece jen důležitá a závažná výzva, aby si divák vyhledal bezpečné místo. Je dále zjištěno programem, že na str. 15 obsahuje stať, nadepsanou »Důležitá upozornění pro diváky — bezpečnost diváků«, že se každý divák účastní závodů na vlastní nebezpečí a že si proto musí najít takové místo, kde mu nehrozí žádné nebezpečí, že Autoklub nepřijímá z tohoto důvodu žádnou odpovědnost, že vzdálenost diváků od závodní dráhy musí být taková, aby jejich bezpečnost nebyla ohrožena a zejména, že nesmí být používáno silničních příkopů a míst na vnější straně zatáček, která jsou velmi nebezpečná. Veškerá tato upozornění nemůže žalující strana odbyti námitkou, že vstupenku nebo program nečetla, že není povinna si program opatřit, že nečetla plakáty, nebo nemá radia a novin. Bylo přímo její povinností, aby se všemožně snažila získati směrnice pro diváky, když se chtěla zúčastniti podniku pro diváka téměř tak nebezpečného, jako pro závodníka. I během závodů byly tyto výstrahy divákům vysílány místním rozhlasem. Tak je zjištěno svědeckou výpovědí J. B-a, že jako hlasatel místního rozhlasu na okruhu jak před závodem, tak i během závodu ve čtvrt až půlhodinových přestávkách upozorňoval obecnost, aby se nestavělo do silničních příkopů, hlavně na zevní stranu zatáček. Totéž je zjištěno svědeckou výpovědí hlasatele M. B-a a Ing. F-a. K tomu sluší uvážiti, že rozhlasových stanic na okruhu bylo 20. Konečně byli diváci jak četnictvem, tak i pořadatelstvem upozorňováni na nebezpečí a napomináni. Nezáleží na tom, jestli se tak stalo u toho kterého z poškozených zvláště, nebo někde poblíž, zda dříve nebo později, jelikož, ať již byl upozorňován kdokoliv, mělo to každého diváka v okolí přimět k tomu, aby sám uvažoval o tom, je-li jeho místo bezpečné, ať již sám byl napomenut či ne. Bezpečnostní službu zásadně konali četníci a nikoliv pořadatelé a zařizoval ji politický úřad, vyžádav si jen pokyny a případně rady Autoklubu při přípravě a provedení těchto opatření, aby podle toho vydal svoje zvláštní nařízení a směrnice. K pravomoci politického úřadu však výhradně příslušelo určití rozsah těchto opatření, určití definitivní počet četníků, jich umístění atd.

a tento nesl také za to odpovědnost. Úloha pořadatelů, pokud se týče bezpečnostní služby, byla vlastně jen podřadná, jak plyne ze samého výměru, kde se mluví jen o uzavření příchodů a příjezdů na okruh, o odstranění různých předmětů a bezpečnosti dopravy a z okolnosti, že tito neměli výkonné moci, aby svá nařízení prosadili; nehledíc však k tomu, pořadatelé bezpečnostní službu skutečně konali, jak bylo zjištěno, a byli také instruováni tím, že dostali písemné pokyny a to předem a také písemně potvrdili, že jejich obsah je jim znám; úseky jednotlivých pořadatelů byly předem přesně vyměřeny. Je to zjištěno svědeckými výpověďmi R. K-a, který byl pořadatelem v kritickém úseku, pořadatelů R. O-a a L. R-a. Svědeckou výpovědí J. B-a je dále zjištěno, že pořadatelů bylo celkem 1.100, z nichž 1.000 dělalo současně službu na trati jako prodavači vstupenek a při tom jim bylo zároveň uloženo, aby se starali také o pořádek. Pokud se týče bezpečnostní služby četnictva, je ze spisů zemského četnického velitelství, svědeckých výpovědí podplukovníka L-a, kapitána M-a a J. B-a zjištěno, že si organizaci četnické služby provedlo četnické velitelství samo, určilo počet četníků podle svého dobrého zdání a samo si je na místo uvedlo — to vše podle zkušeností z dřívějších závodů, při čemž ovšem přispěli funkcionáři Autoklubu svou zkušeností a radou — udělilo jim pokyny a instrukce, jež dal Autoklub k dispozici, takže každý četník dostal plán závodního okruhu a okolí a podrobné instrukce jak o své službě, tak i o službách jiných činitelů, zaměstnaných na závodě. Mimo to dostali četníci zvláštní směrnice, vydané pro závody četnickým velitelstvím; všechny tyto směrnice upozorňují na zákaz prodlévání diváků na nebezpečných místech. Výpovědí svědka M-a je pak zjištěno, že celkový počet četníků na okruhu byl 293 kromě 6 důstojníků. Spisy je zjištěno, že dne 13. září 1937 byla konána na závodní trati komisionální prohlídka za účelem zjištění stavu trati s hlediska bezpečnostních předpisů a stanovení bezpečnostních podmínek. Zúčastnili se jí mezi jinými i zástupci politické správy, policie, četnictva a Autoklubu. Toto komisionální jednání bylo podkladem pro povolovací výměr, který stanovil podmínky povolení závodu a byl pro Autoklub jedině rozhodný. (§ 67 autom. zák.), poněvadž na splnění těchto podmínek záleželo, bude-li se závod konati čili nic. Protokolem okresního úřadu ze dne 23. září 1937, jehož předmětem bylo jednání o revizní pochůzce provedené po závodní trati na Masarykově okruhu za účelem zjištění, zdali bylo vyhověno podmínkám, uvedeným jak v protokolu ze dne 13. září 1937, tak v povolovacím výměru zemského úřadu ze dne 18. září 1937 bylo zjištěno, že až na některé závady, které s tímto sporem nesouvisí a jejich odstranění bylo nařízeno, bylo úplně vyhověno podmínkám uvedeným v protokolu ze dne 13. září 1937 a podmínkám povolovacího výměru. Výpověďmi svědků J. B-a a podplukovníka četnictva L-a je zjištěno, že před zahájením závodů projela trati třetí úřední komise, která nezjistila žádných závad, takže závod mohl započít, jelikož s bezpečnostního hlediska bylo vše v pořádku. Bylo tedy i úředně zjištěno, že spolek, pořadající automobilové závody, neopomenul nic, co mu bylo správním úřadem uloženo a čeho bylo zapotřebí k zabezpečení diváků. Žalující strana vytýká ko-

nečně Autoklubu, že výstrahy nejsou dosti přiléhavé a jasné, příliš povšechné a málo konkrétní a že nebyla učiněna drastičtější opatření jako označení a ohrazení zatáček. K tomu sluší uvést toto: Souhlasně se znaleckým posudkem nutno povšechně konstatovat, že pro povahu závodu je celý úsek nebezpečný. Nerozhoduje, zda se divák nachází na přímém úseku nebo v zatáčce. Kdyby došlo k nepředvídanému defektu materiálu nebo k nepředvídané okamžité indispozici jezdce, je divák ohrožen na rovině stejně jako v zatáčce. Pro většinu diváků je však závod v zatáčkách zajímavější, jelikož tam přichází k platnosti nejen kvalita stroje, nýbrž také jezdcova dovednost, a to ve větší míře než v úsecích rovinných, které zase skýtají lepší podívanou pro posuzování maximální rychlosti a pro případná předjíždění. V zatáčkách je tedy nebezpečí ve změně směru jízdy, na rovné trati v maximální rychlosti, čili oba úseky jsou vysoce nebezpečné a záleží vlastně jen na nahodilých okolnostech, jsou-li případné následky a rozsah možného úrazu na rovině menší než v zatáčce. Ale právě možnost a rozsah poškození jsou kritériem pro určení stupně nebezpečnosti toho kterého místa. Ten však nelze při tak riskantním a nebezpečném podniku ani přibližně odhadnouti. Tak poukazují znalci plným právem na to, že nejsou zatáčky samotné ani tak nebezpečné, jako místa za zatáčkou a že nebezpečí míst se mění stále se stoupající rychlostí automobilu, takže místo, které při minulých závodech mohlo být považováno za bezpečné (ovšem velmi relativně bezpečné), stalo se vyšší rychlostí závodících vozů méně »bezpečné«, případně i nebezpečné. Kdyby se však mělo pamatovati do důsledku na toto rostoucí nebezpečí, tu by se musila pro diváky vyloučiti všechna místa vlastní zatáčky i jejich přímočarého pokračování do vzdálenosti 100—200 m podle průběhu křivky, čili téměř celý okruh vůbec, jelikož má délku asi 29 km a je tam — jak zjištěno svědeckou výpovědí Ing. B-a — asi 135 zatáček; k tomu však ještě sluší zvláště podotknouti, že je po stránce technické naprosto vyloučeno stanovit nějaké všeobecně platné pravidlo pro určení nebezpečnosti toho kterého místa a stanovení vzdálenosti bezpečného prostoru od závodní dráhy. Závěrem lze říci: Zatáčka je nebezpečná, místa za zatáčkou jsou snad ještě nebezpečnější; přímočaré úseky jsou jen zdánlivě bezpečnější, jelikož i tam může dojít k podobné nehodě, dokonce i s těžšími následky, jelikož rychlost na rovinách jsou podstatně vyšší. Čili každé místo je vlastně nebezpečné a protože zemský úřad nenařídil, aby byl celý okruh ohrazen a označován, ačkoliv na něm není a nebylo místa, kde by bezpečnost diváků nebyla ohrožena, mohl se tento příkaz označování nebezpečných míst vztahovati jen na místa zvláště nebezpečná (jako na př. na známé ostrovačické serpentiny). Proto také neoznačení kritického místa nebylo při komisi pozastaveno. Zde šlo o jednu z těch desítek běžných zatáček na okruhu, dokonce o jednu z relativně nejbezpečnějších, ježto bariéra lesních stromů poskytovala dostatečný kryt tomu, kdo ho využil. Ale ještě něco plyne ze

shora uvedené úvahy, totiž, že veškeré výstrahy a pokyny obecnostem mohly být jen všeobecné a povšechné a nemohly mít konkrétní obsah, poněvadž konkrétní podklad pro stylisování takových výstrah nelze technicky zjistiti a určiti a byl by po případě svádel k domněnce, že místa neoznačená za nebezpečná jsou bezpečná. Musilo proto zůstatí při všeobecných výstrahách, při všeobecných instrukcích a směrnicích. Z toho všeho plyne, že nutno sice kritické místo označiti jako nebezpečné, ne však v té míře, že by mělo být zvláště označeno, anebo na jehož zvláštní nebezpečí mělo být zvláště upozorňováno. Konečně plyne z uvedeného ještě to, že divák sám musí počítati s naskytnuvším se nebezpečím, které je a musí být každému zjevno a které nikdo, zejména Autoklub, nemůže zameziti, poněvadž je v povaze takových závodů. Divák sám musí vhodným chováním pečovati o svou bezpečnost. Do té míry skutečně jde divák na závody na vlastní nebezpečí. Není tedy prokázáno, že žalovaný Autoklub něco zanedbal, naopak je prokázáno, že do splnitelných mezí učinil vše, čeho bylo podle povolujícího výměru zapotřebí.

Odvolací soud uznal k odvolání žalobce žalobní nárok proti závodníkovi H. L-ovi a firmě Daimler-Benz, akc. spol. ve Stuttgartě po právu polovici; pokud šlo o Československý autoklub Moravy-Slezska, nevyhověl odvolání. Z důvodů: Je sporné, zda nárok na náhradu škody za úraz, který se stal při pořádaném automobilovém závodě, jest posuzovati podle zák. č. 81/1935 Sb. či podle občanského práva. Podle komentáře k automobilovému zákonu od Dr. Josefa Hoffmanna a Dr. Josefa Netíka z roku 1935, str. 235, jest posuzovati nárok na náhradu škody vzniklé při automobilových závodech podle automobilového zákona, kdežto podle komentáře k automobilovému zákonu od Dr. Františka Rosenbacha z r. 1935, str. 152 a podle rozhodnutí nejvyššího soudu č. 7803, 15268 Sb. n. s., nutno tento nárok posuzovati podle předpisů občanského práva. Odvolací soud souhlasí s tímto posledním názorem, a odkazuje na důvody svého dřívějšího rozsudku ze dne 23. května 1941, zn. sp. Co I 38/41, vydaného v tomto sporu (viz důvody rozsudku prvé stolice). Odvolací soud přejímá všechna skutková zjištění prvého soudu, týkající se prvého žalovaného a souhlasí s jeho závěrem, že prvý žalovaný se nedopustil opominutí, které by ho zavazovalo k náhradě škody žalující straně. Pokud jde o druhého žalovaného, nemá ani odvolací soud z důvodů uvedených v napadeném rozsudku za prokázané, že by auto řízené druhým žalovaným, bylo utrpělo v prvním kole nějakou nehodu. Odvolací soud přejímá zjištění prvého soudu, že toto auto bylo v bezvadném stavu až do havarie v pátém kole. Znalci podali posudek, že nejpravděpodobnější příčinou osudného smyku druhého žalovaného v pátém kole nutno hledati v tom, že závodníky jedoucimi před druhým žalovaným, byla s banketu nahozena do jízdní dráhy hlína a drť. Tato domněnka znalců však nestačí k tomu, aby bylo lze míti za prokázané, že skutečně hlína a drť byly příčinou smyku druhého žalovaného v pátém kole. Při hodnocení důkazů nelze počítati s pravděpodobností, nýbrž je třeba naproste jistoty, aby soud mohl mít nějakou skutkovou okolnost za prokázanou. Druhý žalovaný ani netvrdí, že by auto, jím řízené, bylo mělo

nějakou poruchu, nebo že by se mu naskytla v cestě nějaká překážka, takže jedinou příčinou toho, že druhý žalovaný přece vyjel ze závodní dráhy v pátém kole, musilo být selhání jeho vlastního výkonu při řízení auta v kritickém okamžiku. Je nesporné, že druhý žalovaný před závodem na závodní dráze trénovala a byla mu tedy jistě známa povaha zatáčky, u které se nehoda přihodila. Podle § 1299 obč. zák. ten, kdo se veřejně přiznává k nějakému umění, jehož provádění vyžaduje neobyčejnou bedlivost, dává tím najevo, že si přičítá tuto vyšší, nikoliv jen obyčejnou bedlivost a schopnost a musí tedy odpovídati za jejich nedostatek. I když je snahou každého závodníka, vyvinouti na závodní dráze co nejvyšší rychlost, aby dojel co možná nejdříve k cíli, nelze jej při této snaze po dosažení nejvyšší rychlosti zprostiti povinností vynaložit při řízení vozidla i na závodní dráze zvýšenou opatrnost předpokládanou v § 1299 obč. zák., aby se vyvaroval všeho, co by mohlo diváky stojící při závodní dráze, ohrozit na zdraví a životech (v rozh. č. 15268 Sb. n. s.). Druhý žalovaný tím, že vyjel ze závodní dráhy, ačkoliv podle jeho vlastního tvrzení vůz jím řízený neměl poruchy, dal najevo, že při řízení závodního vozu nevyvalil takovou neobyčejnou bedlivost, jakou u závodníka předpokládá § 1299 obč. zák., a je tedy z tohoto důvodu povinen žalující straně k náhradě škody. Podle § 52 autom. zák. také tam, kde nároky na náhradu škody, vzniklé provozem motorového vozidla, jest posuzovati podle obecného občanského práva, je provozovatel motorového vozidla odpovědný za zavinění osob, které k provozu připouští. Toto ručení je bezpodmínečné bez ohledu na to, zda řidič motorového vozidla je zdatný (srov. rozh. č. 3409, 17502 Sb. n. s.). Je nesporné, že druhý žalovaný jel na závodním autě, patřícím třetí žalované, že byl touto žalovanou na závod vyslán, takže třetí žalovaná je podle § 52, odst. 2 autom. zák. zavázána rukou společnou a nerozdílnou s druhým žalovaným k náhradě škody žalobci. Odvolací soud však přejímá také všechna skutková zjištění a závěry prvního soudu, týkající se zavinění poškozených. Z nich je zřejmé, že poškození nezachovali obozřetost a opatrnost, jaká se předpokládá u opatrného člověka. Poškození věděli a musili vědět, že jde o rychlostní závod, že silostroje mohou snadno z jízdní dráhy vyjetí a jejich bezpečnost ohrozit. Již rozumná opatrnost káže každému divákovi, přihlížejícímu automobilovým silničním závodům, aby se postavil na místo, kde nemůže závodní stroj snadno ze závodní dráhy vyjetí a jeho bezpečnost ohrozit. Poškození musili při náležité pozornosti seznati nebezpečnost svého stanoviště. Jestliže se postavili na místo na zevní straně zatáčky, kde potom utrpěli úraz, učinili tak na vlastní nebezpečí. Ježto poměr jejich spoluviny na škodné události k spoluvině druhého žalovaného nelze určit, bylo podle § 1304 obč. zák. uznati, že žalující strana s jedné a druhý i třetí žalovaný s druhé strany mají nésti škodu stejným dílem.

Nejvyšší soud obnovil k dovolání žalovaných H. L-a a firmy Daimler-Benz rozsudek prvního soudu a nevyhověl dovolání žalobcovu, pokud byl zamítavý rozsudek prvního soudu v příčině žalovaného Autoklubu odvolacím soudem potvrzen.

Z d ů v o d ů:

Na základě skutkového stavu zjištěného první a druhou stolicí dospívá dovolací soud, vyřizuje vývody obou dovolání k dovolacímu důvodu č. 4 § 504 c. ř. s. k tomuto právnímu posouzení:

Otázku, zda souzený případ nehody z 26. září 1937 je posuzovati podle předpisů zákona o motorových vozidlech ze dne 26. listopadu 1935, č. 81 Sb., nebo podle XXX. hlavy občanského zákona, řeší § 45 autom. zák. a ne § 67 téhož zákona, který obsahuje pouze předpisy o tom, jakým způsobem si státní správa v zásadě vyhrazuje rozhodující vliv na pořádání závodů a soutěží motorových vozidel vzhledem k značnému jejich významu sportovnímu i národohospodářskému, jakož i k povaze takových závodů, »z níž vyplývá zvětšené ohrožení veřejné bezpečnosti na silnicích« (vl. dův. zpráva k § 67 zák. č. 81/1935 Sb., tisk. sen. 1310). Podle § 45 autom. zák. odpovídá provozovatel a řidič motorového vozidla za škodu, která byla způsobena provozem motorového vozidla na místech veřejných nebo místech třetím osobám přístupných, anebo mimo tato místa, užívá-li se pozemku neoprávněně k jízdě motorového vozidla. Provoz za jiných okolností nespadá pod §§ 45 a násl. zák., ať škoda z něho vznikla kdekoli. Z citované důvodové zprávy k § 45 autom. zák. plyne, že úmyslem zákonodárce bylo stanovit odpovědnost zmíněných osob za škody vzniklé provozem motorového vozidla na všech místech třetím osobám přístupných, při čemž pojmu »přístupné místo« je užito jako pojmu právního; nerozhoduje tudíž přístupnost faktická. Jestliže tedy používání veřejné silnice bylo v daném případě správnými úřady vyloučeno pro pořádání závodů, není taková silnice vzhledem k vyslovenému zákazu, tedy s hlediska právních předpisů, třetím osobám přístupná, třebaže to nevyklučuje její faktické (ovšem neoprávněné a zákazu se přičící) použití, na příklad divákem, který při závodu přebíhá uzavřenou silnici. Takováto veřejná silnice je tedy po dobu závodů odňata veřejnému provozu a provoz motorových vozidel na ní nespadá pod §§ 45 a násl. autom. zák., nýbrž řídí se všeobecnými předpisy §§ 1297, 1299 obč. zák. o povinnosti dbáti zvýšené opatrnosti při jednáních, jichž provedení vyžaduje zvláštních znalostí a neobyčejné péle.

Bylo proto na žalující straně, aby dokázala skutkový základ opodstatňující závěr o zavinění žalovaných a o tom, že její škoda je v příčinné souvislosti s tímto zaviněním.

Pokud jde o prvního žalovaného, schvaluje dovolací soud úsudek napadeného rozsudku, že se žalující straně tento důkaz nezdařil. Marné je její úsilí, dovodití toto zavinění ze skutečností, které nižší soudy nevezly za prokázané nebo které nejsou v souvislosti s nehodou, jejíž obětí se stala strana žalující. Pokud tu dovolání nevychází ze skutkového stavu zjištěného nižšími soudy, neprovádí výtka nesprávného právního posouzení věci po zákonu a nelze k němu přihlížeti.

Podle závazných zjištění nižších stolic postaral se první žalovaný o bezpečnost při pořádání závodů tím, že požádal zemský úřad v Brně, aby bezpečnostní službu při závodech obstaraly policie a četnictvo. Tuto službu

zařídil a rozsah nutných opatření určil politický úřad, vyžádal si jen rady a pokynů prvního žalovaného. Při komisionálních prohlídkách závodní trať bylo zjištěno, že bylo ve všem vyhověno podmínkám povoleního výměru zemského úřadu z 18. září 1937 a že byla provedena všechna bezpečnostní opatření žádaná tímto úřadem. Podle úředního hlášení, došlého zemskému úřadu, učinili i pořadatelé vše, co podle lidského předvídání bylo zaříditi v zájmu závodníků a obecnstva. Nebylo prokázáno, že si první žalovaný vynutil na úřadech z důvodů úspory co nejmenší počet četnictva, že závod byl desorganisován a že první žalovaný své pořadatele nepoučil. Není zejména prokázáno, že závodní vůz řízený druhým žalovaným měl poruchu již v prvním nebo druhém kole a nesejde na tom, zda příčinou nehody v pátém kole byla hlína a drť v jízdní dráze, neboť tomu nemohl první žalovaný zabrániti. Z toho vyplývá bezdůvodnost výtek, že první žalovaný byl povinen zastaviti závodníka L-a po domnělé havarii v prvním kole v depotu nebo že byl dokonce povinen, vida domnělou desorganisovanost závodu a nebezpečí hrozící jak závodníkům, tak i divákům, závod zastaviti nebo odložit. Je dále zjištěno, že návštěvníci závodu byli upozorněni různým způsobem, na př. tiskem a rozhlasem, a zejména nápadnými plakáty značných rozměrů, při závodě pak četnictvem a pořadatelé, že nesmějí používat silničních příkopů a míst při vnějších stranách zatáček. Dovolací soud souhlasí s názorem nižších stolic, že nebylo třeba označiti místo, na kterém došlo k nehodě, jako zvláště nebezpečné, neboť lesní porost poskytoval opatrným divákům dostatečný úkryt. Správnost tohoto názoru potvrzuje i skutečnost, že komise politického úřadu při komisionální prohlídce shledala trať v tom směru nezávadnou. Správně dovodil napadený rozsudek, že první žalovaný nebyl povinen žádati úřad za povolení odchylky od normálně přípustných rychlostí, protože souhlas úřadu byl již dán povolením rychlostních závodů. Ve všech těchto směrech nelze prvnímu žalovanému nic vytknouti. Není pro spor rozhodné, že nebyl žádný funkcionář klubu právě v místě, kde se stala nehoda, nebo že první žalovaný nedal do plakátů trestní sankci, že diváci, kteří by neuposlechli a nedbali bezpečnostních předpisů, budou potrestáni pořádkovou pokutou; je totiž zjištěno, že k nehodě došlo tím způsobem, že druhý žalovaný dostal v pátém kole závodu v zatáčce mezi 12. a 13. km závodní dráhy smyk, který nemohl vyrovnat, že vyjel z jízdní dráhy a vjel do diváků stojících mezi předními stromy za příkopem, nebo před nimi na vyvýšeném břehu.

Žalování však právem napadají jako nesprávný právní názor odvolacího soudu, že druhý žalovaný odpovídá podle § 1299 obč. zák. za škodu již proto, že vyjel ze závodní dráhy, ačkoliv podle jeho vlastního tvrzení vůz jím řízený neměl poruchy a nenaskytla se mu v cestě žádná jiná překážka. Podle §§ 1295—1304 obč. zák. se ukládá povinnost k náhradě škody zásadně tomu, kdo jí způsobil svou vinou. Napadený rozsudek vyslovuje pouhou domněnku, že jedinou příčinou toho, že druhý žalovaný vyjel ze závodní dráhy v pátém kole, musilo býti selhání jeho výkonu při řízení auta v kritickém okamžiku, neuvádí však, co bylo příčinou tohoto selhání a zda je lze žalovanému přičísti k vině, protože při řízení závodního vozu nevy-

naložil takovou neobyčejnou bedlivost a opatrnost, jakou u závodníka předpokládá § 1299 obč. zák. Nemůže-li tedy odvolací soud druhému žalovanému nic vytknouti, než že vyjel z jízdní dráhy, neshledává u něho vlastně žádného zavinění a proto neměl příčiny odchyliiti se od právního názoru prvního soudu, který právem neuznal žalobní nárok proti H. L-ovi jako řidiči vozu a proti třetí žalované jako provozovatelce vozidla (§ 52 autom. zák.), protože není prokázáno ani, že nezachoval v nějakém jiném směru zvýšenou pozornost, jakou mu ukládá zákon. Zejména se nepodařil žalující straně důkaz, že L. vjel do zatáčky, za kterou se stala nehoda, nepřipustnou rychlostí nejméně 200 km/hod., neboť je zjištěno, že L-ovo průměrné tempo nejrychlejšího kola podle tabulky dosažených časů bylo asi 140 km/hod., protože L. jel každé kolo něco přes 12 minut a dráha celého Masarykova okruhu měří 29 km. Výpočet odvolacího soudu je zcela správný a opačně tvrzení žalující strany v dovolacím sdělení se zakládá na zřejmém početním omylu. Jakou rychlostí jel L. těsně před nehodou, tedy v zatáčce, nemohly nižší soudy zjistiti a nemohly proto dospěti k závěru, že L. v osudné zatáčce, kde odstředivá síla působila na stroj nejsilněji, překročil rychlost, která by mu umožnila ovládnouti silostroj a udržeti jej v jízdní dráze, nebo alespoň na silničním tělese. Nesejde na tom, zda závodní dráha v místě neštěstí byla pokryta hlínou a drtí a zda tato okolnost byla příčinou L-ova smyku, není-li prokázáno, že L. zvolil v zatáčce rychlost, která mu nedovolovala vyrovnati smyk, jehož zvládnutí není pro závodníka jeho kvalit žádným problémem.

Pokud tedy odvolací soud, jak shora uvedeno, uznal, že závodník L. odpovídá za škodu, ač mu nebylo zavinění dokázáno, posoudil věc po stránce právní nesprávně. Bylo proto vyhověno dovolání druhého žalovaného a třetí žalované a obnoven v tom směru rozsudek soudu první stolice, a to jako rozsudek konečný. Tímto rozhodnutím je také vyřízeno dovolání žalující strany, pokud se tato domáhala rozsudku, že žalobní nárok je proti druhému žalovanému a třetí žalované v plném rozsahu po právu. Nebylo pak třeba obíratí se otázkou spoluviny poškozených, kteří musí následky úrazu nésti sami, ať již k němu došlo vlastní vinou nebo nešťastnou náhodou (§ 1311 obč. zák.).

První odvolání (č. 90.)

Má-li knihovní soud z příloh připojených ke knihovní žádosti teprve řešit otázku, zda se dostavila odkládací výmínka, na níž podle smlouvy závisí vklad knihovního práva, nevyhovuje knihovní žádost předpisu § 94, č. 3 knih. zák.

(Rozh. ze dne 29. května 1946, R I 61/46.)

Knihovní soud povolil na žádost E. S-ové ve vl. č. 10 a dalších poz. kn. kat. úz. T. podle tržové smlouvy ze dne 12. března a 16. července 1941 a řady propustných prohlášení vklad vlastnického práva k ideální polovici uvedených nemovitostí připsanou E. W-ovi.

Rekursní soud k stížnosti E. W-a žádost zamítl. Z důvodů: V stížnosti napadl stěžovatel usnesení prvního soudu pro nezákonnost a spatřoval tento recursní důvod v tom, že první soud povolil žádaný vklad vlastnického práva podle tržové smlouvy z 12. března a 16. července 1941, ač nebyla splněna suspensivní výminka ad III b) cit. smlouvy. Podle ní měla navrhovatelka prokázat, že zaplatila nebo převzala všechny dluhy, uvedené v odst. III. smlouvy se vším příslušenstvím a to tak, že všichni věřitelé, uvedení v odst. III. smlouvy propustili prodatele ze všech závazků. Kupitelka měla na důkaz splnění uvedené podmínky předložit ode všech knihovnických i mimoknihovnických věřitelů uvedených v odst. II. smlouvy písemné potvrzení, jimiž tyto věřitelé prohlašují, že prodatel E. W. jim již nic nedluhuje a že ho všichni propouštějí z jakéhokoliv závazku. Stěžovatel spatřuje nezákonnost právě v tom, že navrhovatelka výše uvedenou podmínku nesplnila, neboť i když předložila 67 prohlášení věřitelů o zaplacení, pokud se týče převzetí dluhů navrhovatelkou, nevyhovují některá z těchto prohlášení náležitostí vkladních listin, prohlášení od jiných věřitelů pak navrhovatelka vůbec nepředložila, nýbrž předložila toliko soudní usnesení o složení dlužných částek k soudu. K povolení žádaného vkladu vlastnického práva musí být navrhovatelkou splněna suspensivní podmínka podle odstavce III. tržové smlouvy. Recursní soud nenabyl přesvědčení, že se tak stalo, i když navrhovatelka předložila se žádostí přehled se 67 prohlášeními věřitelů. Podpisy věřitelů na četných prohlášeních nejsou soudně neb notářsky ověřeny. I když by to v souzeném případě nebylo překážkou účinnosti smlouvy, ježto podle jejího odstavce III. se vyžadují pouze písemné prohlášení věřitelů, nevyhovuje odstavci III. tržové smlouvy prohlášení věřitelky H. K-ové, poněvadž tato věřitelka prohlašuje, že s prodatelem není vyrovnána. Vyhovujícími prohlášeními nejsou ani usnesení prvního soudu podle § 1425 obč. zák., neboť pouhé složení k soudu nemůže nahradit prohlášení, jež má navrhovatelka podle odst. III. tržové smlouvy předložit. Prohlášení věřitelů odmítajících zaplacení, mohla by být nahrazena jen vítězným rozsudkem o žalobě na vydání prohlášení potřebných podle odst. III. smlouvy. Prohlášení věřitelky K-ové a případy složení k soudu podle § 1425 obč. zák. nestačí k splnění suspensivní výminky podle odst. III. tržové smlouvy a již proto nemohlo být vyhověno žádosti navrhovatelky o vklad vlastnického práva.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti E. S-ové.

Důvody:

Mezi navrhovatelkou a jejím odpůrcem není shody v tom, zda jmenovaná již splnila odkládací výminku, pod níž byla uzavřena tržová smlouva stran nemovitostí, o jichž vklad jde a k němuž má podle ujednání smluvních stran dojít teprve tehdy, až nastane ona odkládací výminka.

Rozhoduje o důvodnosti knihovní žádosti je sice knihovní soud povinen kromě jiného zkoumat, zda je žádost opodstatněna obsahem předložených listin (§ 94, č. 3 knih. zák.), nesmí se však při tom pouštět na jejich podkladě do řešení hmotněprávních otázek.

Tak je tomu i v souzeném případě, kde knihovní žádost není doložena listinou (§§ 26, 27, 31 knih. zák.), z níž by jednoznačně plynulo, že navrhovatelka splnila odkládací výminku (§ 699 obč. zák.) v tržové smlouvě předvídanou, nýbrž otázku tu by byl knihovní soud nucen si vyřešit teprve na základě příloh, jež navrhovatelka za tím účelem k žádosti připojila. K tomu však není knihovní soud podle zákona povolán, což je zřejmé i z toho, že jde podle právního hlediska účastníků zaujatého v oprávněném řízení o otázku mezi nimi dosud spornou. Z toho, co bylo uvedeno, plyne, že knihovní žádost nevyhovovala předpisu § 94, č. 3 knih. zák. a zamítl-li ji recursní soud, je již z tohoto důvodu jeho rozhodnutí ve výroku správné.

Č. 91.

Proti usnesení, jímž pozůstalostní soud neschválil tržovou smlouvu uzavřenou pozůstalostí, není oprávněna k stížnosti druhá smluvní strana.

(Rozh. ze dne 29. května 1946, R I 67/46.)

Dne 7. listopadu 1945 zemřela ve V. P. M-ová bez zanechání posledního pořízení. Podáním ze dne 24. listopadu 1945 předložil syn zůstavitelčin J. M. pozůstalostnímu soudu písemnou tržovou smlouvu datovanou dvěma daty 6. listopadu a 13. listopadu 1945. Podle této tržové smlouvy prodala P. M-ová pozemek č. kat. 1160/1 role ve V. zapsaný ve vl. č. 308 poz. kn. kat. úz. V. J. M-ovi za 6.000 Kčs. Tržová smlouva je podepsána P. M-ovou a J. M-em. Podpis J. M-a je ověřen notářem, před nímž J. M. listinu podepsal dne 13. listopadu 1945. Zůstavitelčin podpis není ověřen. Pozůstalostní soud tržovou smlouvu neschválil, projeviv pochybnosti a pravosti podpisu zůstavitelčina.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti J. M-a.

Nejvyšší soud odmítl dovolací stížnost J. M-a.

Důvody:

Podáním ze dne 20. listopadu 1945 navrhl J. M. pozůstalostní schválení tržové smlouvy ze dne 6., pokud se týče 13. listopadu 1945, nikoliv jako zástupce pozůstalosti nebo dědic, neboť se k pozůstalosti nepřihlásil, ale jen jako smluvní strana uzavřené tržové smlouvy. V řízení o pozůstalostní schválení tržové smlouvy nemůže si však do rozhodnutí soudu stěžovat spolusmluvce tržové smlouvy (srov. rozh. 12536, 17635 a 17646 Sb. n. s. obdobně).

Dovolací recurs bylo proto jako nepřipustný odmítnouti.

Č. 92.

I když nelze vadu záležející v nedostatku řádně vystavené plné moci odstranit proto, že spolek, který byl jako strana ve sporu zastoupen advokátem bez plné moci, po vydání rozsudku procesním soudem zanikl, není

přece řízení před pracovním soudem zmatečné, byl-li spolek zastoupen při jednáních předsedou, který byl podle spolkových stanov oprávněn jej sám zastupovati.

Třebaže spolek zanikl a jeho likvidátorům nelze přiznat procesní způsobilost proto, že spolkové stanovy nemají ustanovení o likvidátorech, lze spolkovému jmění zříditi opatrovníka, který je spravuje a zastupuje v zahájeném sporu.

(Rozh. ze dne 1. června 1946, R I 48/46.)

Srovn. rozh. č. 14366 a 18618 Sb. n. s.

Ve sporu zn. sp. Cpr 145/43 domáhá se M. P. před pracovním soudem proti Ústřednímu spolku »N.« zaplacení částky 12.000 K tvrdě, že byl vedoucím a odpovědným redaktorem časopisu »V.«, jehož je žalovaný majitelem a vydavatelem.

Rozsudkem ze dne 10. prosince 1943 první soud žalobě vyhověl. Rozsudkem ze dne 8. února 1944 zrušil odvolací soud z podnětu odvolání napadený rozsudek i s řízením jemu předcházejícím a žalobu odmítl, ježto žalovaný spolek zanikl a ztratil tím procesní způsobilost. Nejvyšší soud zrušil usnesením ze dne 19. června 1944 k dovolacímu rekursu žalobcovu zrušovací usnesení odvolacího soudu.

Odvolací soud zrušil znovu z podnětu odvolání žalovaného napadený rozsudek i řízení jemu předcházející počínajíc prvním ústním jednáním a odmítl žalobu. Z d ů v o d ů: Kromě jiných důvodů, pro které bere odvolatel rozsudek první stolice v odpor, uplatňuje nedostatek své procesní způsobilosti. Zanikl prý rozchodem podle usnesení valné hromady ze dne 30. června 1943 a byli zvoleni jen likvidátoři, pokud se týče zanikl ztrátou svých statutárních orgánů, kteří se vzdali svých funkcí. Odvolací soud zjistil sdělením policejního presidia v P., že žalovaný spolek byl vymazán ze spolkového katastru dne 18. ledna 1944. Pokud jde o to, jaké ustanovení mají stanovy žalovaného spolku o jmenování likvidátorů, zjišťuje odvolací soud ze stanov žalovaného spolku, že nemají žádného takového ustanovení. Rozejítí se spolku upravuje § 26 stanov, a to tak, že může být usneseno pouze hlasovacími lístky a nabývá platnosti, zúčastní-li se hlasování dvě třetiny členstva a hlasovaly-li tři čtvrtiny přítomných pro. Z protokolu o valné hromadě žalovaného spolku ze dne 30. června 1943 pak soud zjišťuje dále, že celkový počet přítomných členů byl 44 a že valná hromada byla zahájena o hodinu později, než na kterou byla svolána, a tedy ve smyslu § 11 stanov schopna usnášeti se bez ohledu na počet přítomných členů. I kdyby se tedy mohlo míti za to, že valná hromada byla schopna usnášeti se o rozejítí spolku, a kdyby i bylo podle citovaného protokolu usnesení o rozejítí se spolku jednomyslné a šlo o rozejítí se spolku na »doporučení« tehdejšího t. zv. říšského protektora, nebylo o něm hlasováno lístky a nestalo se proto způsobem předepsaným stanovami a tudíž platně. Nepřestala tedy ani činnost statutárních orgánů, ovšem do

doby, kdy žalovaný spolek byl dne 18. ledna 1944 vymazán ze spolkového katastru a tudíž zanikl. Jde o akt správního úřadu, který přezkoumávati soud není oprávněn. Podle toho v době podání žaloby i ještě v době rozsudku první stolice (10. prosince 1943) žalovaný spolek existoval, byl právním subjektem a byl ve smyslu § 1 c. ř. s. procesně způsobilý. Také v žalobě byl správně označen. Žaloba byla rovněž ve smyslu stanov (§ 15) platně doručena k rukám starosty, jak odvolací soud zjišťuje zpátečním lístkem z 11. října 1943. Jinak je tomu však se zastoupením žalovaného spolku počínajíc prvním ústním jednáním před soudem první stolice. Procesní plná moc Dr. C-a ze dne 10. října 1943 je opatřena »za likvidaci« razítkem žalovaného spolku a podpisem starosty spolku J. H-a. Podle § 15 stanov podpisuje veškeré písemnosti starosta spolu s jednatelem. Podpis jednatele chybí, takže jde o plnou moc nepravou a neplatnou a důsledek toho je, že žalovaný spolek počínajíc prvním ústním jednáním nebyl v řízení zastoupen a řízení je počínajíc tímto jednáním podle § 28, č. 5 zák. č. 131/1931 Sb. zmatečné. Pokud jde o označení »za likvidaci«, bylo by vzhledem k neúčinnosti usnesení valné hromady i platné, nešlo by o likvidátory v technickém smyslu, nýbrž o důvěrníky, jimž byla svěřena realizace jmění spolku do věrných rukou, při čemž t. zv. likvidátorovi nepřísluší právo k zastupování spolku pro nedostatek zákonného zastoupení (rozh. č. 14366 Sb. n. s.). Podle toho zanikl žalovaný spolek za odvolacího řízení výmazem z katastru, při čemž již v řízení před soudem první stolice nebyl zastoupen a vada tato nemohla a nemůže být v důsledku zániku spolku a tím statutárních orgánů zhojena dodatečným schválením vedení sporu. Nelze proto míti za to, že žalovaný spolek zůstává stranou v rozepři, ježto byl ve sporu zastoupen advokátem (rozh. č. 15687, 9672 a contr. Sb. n. s. — § 158, odst. 1 c. ř. s.). K nedostatku procesní způsobilosti, zákonného zastoupení jakož i zvláštního zmocnění, jehož je snad zapotřebí k vedení rozepře, je hleděti v každém období rozepře (§§ 6, 7, c. ř. s., § 19 zák. č. 131/1931 Sb.). Nemohou-li být zmíněné nedostatky odstraněny, nutno vyřknouti usnesením zmatečnost řízení stíženého tímto nedostatkem a žalobu odmítnouti.

Nejvyšší soud vyhověl zčásti žalobcovu rekursu a změnil napadené usnesení tak, že se jako zmatečné zrušuje řízení v první stolici jen počínajíc doručením rozsudku prvního soudu a řízení odvolací, a že se jinak napadené usnesení zrušuje.

D ů v o d y:

V rekursním řízení je nesporné, že žalovaný spolek zanikl dne 18. ledna 1944, to jest za opravného řízení po vydání rozsudku prvním soudem. Dále zůstalo nepopřeno, že plnou moc Dr. F. C-a, advokáta v N., který zastupoval v tomto sporu žalovaný spolek, podepsal jen býv. starosta spolku J. H. Podle obsahu plné moci podepsal J. H. spolek za likvidaci.

Poněvadž žalovaný spolek měl po celé řízení v první stolici a to i v době vydání rozsudku prvního soudu právní existenci a byl podle § 1 c. ř. s.

procesně způsobilý, jak plyne ze skutečnosti, že zanikl až za odvolacího řízení, nutno se předem vzhledem na vývody rekursu obíratí otázkou, zda byl spolek v řízení v první stolici řádně zastoupen čili nic.

Odvolací soud správně doličil, že spor byl proti žalovanému spolku řádně zahájen, že však Dr. F. C. nebyl vzhledem na ustanovení § 15 stanov řádně zmocněn a že tuto vadu nelze již odstraniti, ježto žalovaný spolek zatím dne 18. ledna 1944 zanikl. Vývody rekursu, že ustanovení § 15 stanov nemá na mysli veškeré písemnosti, zvláště že nemá na mysli plné moci, nemá opory v tomto ustanovení, neboť podle něho všechny spolkové písemnosti podpisuje starosta spolku s jednatelem. Že i plná moc je písemnost, plyne z § 1005 obč. zák., podle něhož plná moc je listina o písemně uzavřené zmocňovací smlouvě.

Odvolací soud však přehlédl, že jde o spor, v němž zastoupení advokátem není předepsáno a že při jednáních dne 25. listopadu 1943, 3. prosince 1943 a zejména u posledního ústního jednání dne 10. prosince 1943 byl žalovaný spolek v první stolici zastoupen též starostou spolku J. H-em. Poněvadž podle § 15 stanov na venek zastupuje spolek jen starosta, byl žalovaný spolek u tohoto ústního jednání řádně zastoupen. Tím, že se starosta J. H. celého tohoto jednání zúčastnil, aniž vytýkal dosavadní nedostatek řádného zastoupení spolku, schválil dosavadní řízení s nedostatečně zmocněným zástupcem a byla tím zhojena zmatečnost dosavadního řízení nastalá pro nedostatek řádného zmocnění Dr. F. C-a. Pochybil tedy odvolací soud, pokud zrušil rozsudek prvního soudu a také celé řízení tomuto rozsudku předcházející a žalobu odmítl, neboť původní zmatečnost řízení byla zhojena, jak bylo výše doličeno. Bylo proto v tomto směru rekursu vyhověno a zrušeno usnesení odvolacího soudu, pokud jím rozsudek prvního soudu a řízení mu předcházející byly zrušeny a žaloba odmítnuta.

Pokud jde o další vývody rekursu týkající se přípustnosti a právní povahy ustanovení likvidátorů, je předem poukázati na to, že nejvyšší soud ve svém zrušovacím usnesení ze dne 19. června 1944, zn. sp. R I 123/44 uvedl, že spolkový zákon nemá až na předpis čl. II, odst. 2 a 3 nař. č. 97/1939 Sb., který však v souzené věci nepřichází v úvahu, žádného ustanovení o likvidaci spolků, a že odkazem na rozh. č. 14366 Sb. n. s. vyslovil i pro sebe závazně právní názor, že pro likvidaci spolků nelze ani obdobně použití předpisů o likvidaci obchodních společností a společenstev a že neupravují-li ani statuty likvidaci spolku, spolek zanikl po svém výmazu ze spolkového katastru. Je proto vzhledem na vázanost nejvyššího soudu tímto právním názorem odkázati na toto zrušující usnesení všechny vývody rekursu, pokud brojí proti tomuto právnímu názoru.

Podle zjištění odvolacího soudu nemají statuty žalovaného spolku žádné ustanovení o likvidaci. Byli-li tedy přes to při jeho rozchodu ustanoveni likvidátoři, nejde i likvidátory v technickém slova smyslu, nýbrž o důvěrníky, jimž byla svěřena realizace jmění spolku do věrných rukou. Zastupovati však spolek ve sporu takoví důvěrníci nejsou oprávněni a řízení s nimi provedené je zmatečné. Tak bylo vysloveno v rozh. č. 18618 Sb. n. s., od něhož odchytili se nemá nejvyšší soud důvodů ani vzhledem na vývody rekursu.

Právnem proto usoudil odvolací soud, že odvolací řízení a doručení rozsudku prvního soudu Dr. F. C-ovi je zmatečné.

Ke konci se ještě podotýká, že i když žalovaný spolek zanikl a nelze jeho likvidátorům přiznati procesní způsobilost, možno zříditi jmění žalovaného spolku podle analogie § 276 obč. zák. opatrovníka, který by spravoval jmění žalovaného spolku a je v tomto sporu zastupoval. (§§ 6 a násl. c. ř. s. a § 35, odst. 2 zák. č. 131/1931 Sb.). Bude věcí žalobce, aby příslušnými návrhy zařídil zřízení opatrovníka, a věcí opatrovníka, aby se řízení zúčastnil, po případě, bude-li opatrovníkem neadvokát, zřídil právního zástupce.

Č. 93.

Pro nárok na náhradu škody uplatňovaný proti obci a odůvodňovaný tím, že obec provádějíc předlažďování ulice ve vlastní režii zanedbala jako podnikatelka povinnost řádně dílo osvětliti, je přípustný pořad práva.

(Rozh. ze dne 1. června 1946, R II 20/46.)

Ve sporu, o který tu jde, se domáhá žalobce K. M. proti městu L. náhrady škody, kterou prý utrpěl vinou žalované strany tím, že někdy v létě 1942 narazil v noci na neosvětlenou zábranu K-ovy ulice, již město L. ve vlastní režii předlažďovalo. Žalovaná strana namítla nepřipustnost pořadu práva.

První soud odmítl žalobu pro nepřipustnost pořadu práva. Z důvodů: Nesporno je a vyplývá to i z přednesu žalující strany, že žalované město provádělo v kritickou dobu opravu ulice sloužící podle svého určení veřejnému provozu a všem občanům z důvodu jejich členství v obci. Šlo tedy o veřejný statek. Tímto podnikem plnila žalovaná strana svou veřejnoprávní povinnost a je proto i nárok vyvozovaný ze zanedbání této povinnosti nárokem veřejnoprávním. Nerozhodno je, jak žalobce svůj nárok formuloval, nýbrž rozhoduje, z čeho tento nárok prýští. Tvrdí-li žalobce, že jeho úraz zavinila žalovaná obec tím, že jako podnikatelka stavby neosvětlila zábranu, může to znamenati jen, že zanedbala povinnost při vykonávání místní policie, jež náleží v daném případě do skupiny jejich povinností veřejnoprávních a je proto pořad práva vyloučen.

Rekursní soud vyhověl stížnosti a námitku nepřipustnosti pořadu práva zamítl. Z důvodů: Při posuzování otázky přípustnosti pořadu práva záleží na tom, zda žalobce vytýká žalované obci zanedbání veřejnoprávní či soukromoprávní povinnosti. Žalobní nárok je nárokem na náhradu škody, na nějž se vztahují předpisy XXX. hlavy obč. zák. Žalobce neodvozuje svůj náhradní nárok z toho, že žalovaná zanedbala svoji povinnost vyplývající z veřejného práva uloženou jí zákonem, byť i předlažďování silnice a starost o bezpečný provoz jinak spadala do její působnosti místní policie. Žalobce však přece spatřuje zavinění obce v tom, že provádějíc předlažďování ulice neosvětlila jako podnikatelka stavby a

vlastnice ulice za noci přepážku, čímž zanedbala opatrnost, kterou je povinen vynaložit každý, kdo provádí podobnou práci aneb kdo použije jiné osoby k obstarávání svých náležitostí. Takový nárok je ryze soukromoprávní povahy a patří podle § 1338 obč. zák. na pořad práva a této povahy nepozbyl tím, že se žalovaná dopustila neopatrnosti při opatření učiněném s hlediska veřejnoprávního. Že tomu tak je, vyplývá i z toho, že obec přece mohla, jak se často děje, svěřiti předlažďování soukromému podnikateli. A tu by nebylo žádných pochyb o tom, že by žalobce mohl uplatnit pořadem práva svůj domnělý nárok, kdyby jeho podklad byl odůvodněn takovým nedopatřením (zaviněním), jaké je právě základem žaloby v tomto sporu. Je nerozhodné, že obec prováděla práci sama, že ji prováděla jako podnikatelka ve vlastní režii; musí tudíž nésti i soukromoprávní důsledky tohoto podnikání, jako úplatu pomocných sil a materiálu a přirozeně i škodné následky neopatrného výkonu práce vůči třetím osobám, jako je tomu v daném případě.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti.

Důvody:

Rekursní soud uznal právem pořad práva přípustným a správně to odůvodnil. Nejvyšší soud vyslovil sice ve svém rozh. č. 7853 Sb. n. s. zásadu, již se dovolací stěžovatel dovolává, že nezáleží na tom, v jaké roucho žalobce oděl svůj nárok, kterak svůj nárok formuloval a o které předpisy občanského zákona jej opíral, nýbrž jen na tom, jaké povahy je podle své vnitřní podstaty právní poměr, ze kterého je žalobní nárok vyvozován, zároveň však uznal za nutné zkoumati, jaké právní povahy je povinnost obce, z jejíhož zanedbání vyvozuje žalobce náhradní nárok, zda totiž jde o soukromoprávní povinnost obce vyplývající z jejího práva vlastnického, či o veřejnoprávní povinnost uloženou obci v oboru veřejné správy. V onom případě jde o soukromoprávní nárok na náhradu škody, o němž rozhodovati přísluší řádným soudům, v tomto případě však jde o veřejnoprávní nárok, o němž nepřisluší rozhodovati řádným soudům. Stejně záleží na tom, zdali obec zanedbala, na př. při předlažďování ulice, veřejnoprávní povinnosti, uložené jí v oboru veřejné správy, na př. povinnost řádně osvětlovati ulice či zda provádějíc předlažďování ulice ve vlastní režii, tedy jako podnikatelka zanedbala své soukromoprávní povinnosti, na př. povinnost řádně osvětliti prováděné dílo. Nárok na náhradu škody je v onom případě nárokem veřejnoprávním, o němž rozhodovati řádným soudům nepřisluší, v tomto případě nárokem soukromoprávním, o němž jim rozhodovati přísluší. V souzené věci jde o to, zdali žalovaná obec provádějíc předlažďování ulice ve vlastní režii zanedbala jako podnikatelka svou povinnost řádně své dílo osvětliti, a žalobce jen ze zanedbání této povinnosti se domáhá náhrady škody. Pořad práva je tedy přípustný (srov. rozh. č. 1301, 1589, 8496, 12001, 16573, 18217 Sb. n. s.).

Č. 94.

Zmocněnec zůstavitelův není povinen předkládati dědici žalujícímu podle prvního případu čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. vyúčtování z mandátního poměru.

Vyjevovací přísahou podle čl. XLII druhý případ uvoz. zák. k c. ř. s. se nelze domáhati udání dluhů.

I dědic, který má v rukou listiny o zůstavitelově pohledávce, může býti hledíc k jich neúplnosti a nespolehlivosti oprávněn k žalobě podle čl. XLII druhý případ uvoz. zák. k c. ř. s.

Nejen při žalobě podle prvního, nýbrž i podle druhého případu čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. lze se domáhati na žalovaném předložení seznamu jmění.

(Rozh. ze dne 4. června 1946, Rv I 41/46.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhají se J. V., F. K-ová, M. B-ová, N. V. proti K. S-ovi vydání rozsudku, jímž by byl žalovaný uznán povinným »sudati co je mu známo o zatajení neb zamlčení pozůstalostního jmění po L. W. zemřelém dne 21. dubna 1944 v K., zejména, kdy, kolik a za jakých podmínek si od zesnulého sám vypůjčil, kolik a kdy na zápůjčku platil, kolik a kdy inkasoval pro zemřelého ve splátkách na pohledávky, které měl zemřelý proti jiným osobám, kdy a kolik z toho zemřelému odevzdal, a dále kolik činí vzájemné pohledávky žalovaného, jež tento v pozůstalostním řízení udal pouze úhrnem, kdy a z jakého titulu mu tyto vzájemné pohledávky vznikly a zda vůbec trvají, aby předložil o tom po případě příslušný seznam a složil přísahu, že jeho údaje jsou správné a úplné.« K odůvodnění tohoto žalobního nároku uvedli žalobci, že se přihlásili k pozůstalosti po zemřelém W-ovi bezvýmínečně ze zákona; z listin a korespondence zemřelého je prý zřejmo, že zůstavitel měl proti žalovanému pohledávku ve značné výši, která nebyla dosud zaplácena. Žalovaný prý sice předložil ke dni zůstavitelova úmrtí vyúčtování splátek na pohledávky a uznal, že zůstavitelova pohledávka vůči němu činila 7.300 K včetně úroků, tvrdil však, že má proti pozůstalosti pohledávku ve výši 7.000 K. Žalovaný má prý mimo to povinnost vyúčtování podle zákona, pokud jako zůstavitelův zmocněnec inkasoval jeho pohledávky. Žalovaný se hájil tím, že žalobci nejsou oprávněni k žalobě, pokud se jí domáhají vyúčtování zmocněneckého poměru; jinak prý nemají na žalobě právního zájmu, ježto mají po ruce listiny, z nichž mohou zjistiti výši pohledávek; žalobci prý vůbec netvrdí, že žalovaný úmyslně zatajoval nebo zamlčoval pozůstalostní jmění nebo dluhy.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Spisy zn. sp. D V 394/44 okresního soudu v P. má soud za prokázáno, že se k pozůstalosti po zemřelém L. W-ovi přihlásili žalobci bezvýmínečně ze zákona a že jejich dědické přihlášky byly na soud přijaty. Svědectvím J. K-a soud zjistil, že v létě 1942—1943 zajížděl zemřelý L. W. do P. a při tom bydlel u žalovaného, kde měl i stravu. Žalovaný vyřizoval W-ovi nějaké záležitosti. Svědectvím R. S-ové soud zjistil, že zemřelý L. W. přijel v letech 1940 až 1942 asi třikrát do P. a zdržel se asi po dobu dvou dnů u žalovaného.

Svědčyně ví, že se mezi žalovaným a L. W-em jednalo o dvě zápůjčky asi 5.000 a 3.000 K a bylo ujednáno, že zápůjčky budou spláceny po 150 K měsíčně. Žalovaný říkal svědkyni, že si vypůjčil od W-a asi 21.000 až 22.000 K a vedl si o tom přesné zápisky. Svědectvím J. K-a je zjištěno, že dědicové předložili doklady, potvrzenky a korespondenci zesnulého; z nichž svědek seznal, že žalovaný a jeho manželka dluhují pozůstalosti značnou částku. Žalovaný naproti tomu předložil přesný seznam splátek, o nichž tvrdil, že je zaplatil, takže bylo zřejmo, že svůj dluh vedl v přesné patrnosti. Seznam žalovaného nesouhlasil s písemnými doklady zesnulého; na příklad pod položkou 12. července 1941 uvádí se splátka 1.500.— K, kterou žalovaný skutečně poslal, ale ve skutečnosti jde o inkaso od K-a, od něhož žalovaný vyinkasoval 3.000.— K a 1.500.— K si ponechal jako zápůjčku. Některé položky v seznamu se vyskytují jako položky fingované. Žalovaný se zdráhal udáti, kdy a kolik si od zesnulého vypůjčil, kolik a kdy pro něho inkasoval od manželů K-ových. Žalovaný prováděl značná inkasa a zdráhal se podati jakékoliv vysvětlení a vyúčtování. Uváděl, že má proti zesnulému pohledávku, při čemž odmítl udáti její původ a vznik. Výše pohledávky není z písemností zemřelého patrna, zejména z jakých jednotlivých částek a titulů sestává, jaké platy na ni byly učiněny a jaká inkasa u K-ových žalovaný prováděl. Nepřísežnou výpovědi žalovaného má soud za prokázáno, že zemřelý zmocnil žalovaného k inkasu pohledávky u K-a po částkách, při čemž vyinkasované peníze vždy zesnulému odvedl, po případě si část inkasovaných peněz za souhlasu zemřelého ponechal jako zápůjčku.

Žalobci jsou aktivně legitimováni. Oprávnění podati žalobu o přisežné udání pozůstalostního jmění není závislé na projednání a odevzdání pozůstalosti. K žalobě je legitimován každý, kdo má zájem na vyšetření pozůstalostního jmění a stačí, že žalobci jsou zákonnými dědici a že se k dědictví ze zákona přihlásili a jejich přihlášky byly na soud přijaty. V čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. jsou upraveny dvě žaloby. Je to především žaloba směřující k tomu, aby ten, kdo je povinen podle předpisu občanského práva udáti jmění nebo dluhy, byl rozsudkem přidržen k tomu, aby předložil po případě seznam jmění neb dluhů, udal jmění a dluhy. Za druhé jde o žalobu směřující k tomu, aby ten, kdo má, jak lze míti za to, vědomost o zamlčení neb zatajení jmění, byl rozsudkem přidržen k vyjevovací přísaze. Žaloby vyjevovací jsou nepřipustné, nemá-li žalobce nejistotu o jmění, jež má býti vyjevováno. Žalobcům, jak vysvítá ze zjištěných skutkových okolností, není známo jmění, které jim, pokud se týče pozůstalosti, patří proti žalovanému. Žalobcům není toto jmění podrobně známo a jde jim o to, aby bylo zjištěno, jaké majetkové součástky vyplývají z vyúčtování, na jakých titulech se zakládají a jaké platy se na ně staly. Touto žalobou nedomáhá se žalující strana opatření důkazu, nýbrž domáhá se splnění povinnosti uložené žalovanému občanským zákonem jako zmocněnci k inkasu, aby předložil řádný účet, který by obsahoval přehled majetkových nároků pozůstalosti proti žalovanému, jak se jeví v příjmech i vydáních. Každý, kdo má podobnou povinnost podati řádný účet, je povinen udáti jmění a dluhy a vzhledem k tomu pak každý, kdo je oprávněn požadovati podání řádného účtu, může se také domáhati výkonu vyjevo-

vací přísahy. Žalující strana nejen že osvědčuje, nýbrž i prokazuje, že specifikace předložená žalovaným je neúplná a že veškeré okolnosti navštěvující tomu, že jednotlivé položky jsou zamlčeny, po případě vymyšleny. Žalující strana má zároveň nárok na složení vyjevovací přísahy podle čl. XLII druhého případu uvoz. zák. k c. ř. s., zejména když jediné žalovaný je s poměry obeznámen.

Odvolací soud zamítl k odvolání žalovaného žalobu. Z důvodů: Výtka nesprávného právního posouzení je důvodná. K žalobě podle čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. je oprávněn každý, kdo má soukromoprávní zájem na vyšetření majetku nebo dluhů. Žalovati lze jednak toho, kdo je podle předpisů občanského práva povinen udáti jmění neb dluhy, aby byl rozsudkem přidržen po případném předložení seznamu jmění neb dluhů k údajům, co mu je známo o tomto jmění, či dlužích; jednak toho, kdo podle domněni žalobceva má vědomost o zamlčení neb o zatajení některého jmění, aby byl rozsudkem přidržen k údajům, co je mu známo o zamlčení neb o zatajení jmění. V obou případech lze žádati vykonání přísahy o tom, že údaje žalovaného jsou správné a úplné. Podle stylisace žalobní žádosti opírá se žaloba o druhý případ čl. XLII, neboť žádá na žalovaném, aby udal, co je mu známo o zatajení neb zamlčení pozůstalostního jmění po L. W-ovi. Další obsah žalobní žádosti je jen logickým důsledkem uvedeného nároku. Jak žalobce, tak i prvý soud, jenž tomuto petitu plně vyhověl, si však nesprávně vyložili čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. Z jeho obsahu plyne, že předložení seznamu jmění neb dluhů lze požadovati jen v prvním případě, nikoliv i v druhém, a dále že ve druhém případě lze žádati údaje týkající se zatajení nebo zamlčení jen jmění, nikoliv i dluhů. Tvrzené vzájemné pohledávky žalovaného jsou naopak dluhem pozůstalosti po L. W-ovi. I kdyby snad žalující strana byla touto částí petitu měla na mysli prvý případ cit. čl. XLII, stačí k tomu uvést, že odvolatel neměl a nemá podle občanského práva povinnost udáti zůstavitelovy dluhy. Pochybil proto prvý soud, když částí žaloby, vztahující se na vzájemné pohledávky odvolatelovy, vyhověl, a odvolací soud proto napadený rozsudek v této části změnil. Nesprávně je posouzena i ta část žalobního žádání, která se vztahuje na údaje o zůstavitelových zápůjčkách odvolateli. Ani v tomto případě nelze požadovati předložení seznamu, neboť odvolatel neměl ani tu povinnost podle občanského práva udáti jmění nebo dluhy vůči zůstaviteli. V druhém případě cit. čl. XLII může býti žalován každý, kdo má podle žalobceva domněni vědomí o zamlčení neb o zatajení jmění. Není tedy pasivní legitimací žalovaného na závadu, že byl sám smluvníkem a tedy osobou v přímém vztahu k zamlčovanému jmění, jímž je rozuměti i nárok na vrácení zápůjčky. Leč odvolatel právem poukazuje k tomu, že strana žalující má ve svých rukou listinné doklady, že je tedy jimi informována a není v nejistotě o výši zůstavitelovy pohledávky ze zápůjčky poskytnuté odvolateli. Nad to zatajení neb zamlčení předpokládá úmyslnost, tedy takový vědomý čin, který má zastřítí neznámot o určitých skutečnostech, a právě v tomto směru nebylo nic takového v prvé stolici žalobci, pokud jde o odvolatele, předneseno. Není tedy ani v této části žalobního žádání splněna skutková podstata čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. a bylo proto odvolání vyhověno a i v této části byl rozsudek

prvého soudu změněn. Zbývá ještě zabývat se tou částí prvního rozsudku, v níž bylo vyhověno žalobnímu žádání, pokud jde o inkaso. V tomto směru sa žalující strana v první stolici odvolávala se svým žalobním žádáním na oba případy cit. čl. XLII. Netvrdila však skutkově nic, z čeho by plynulo, že byly zamlčeny nějaké konkrétní inkasované částky a že by odvolatel měl o zamlčení vědomost, takže není dána skutková podstata druhého případu cit. čl. XLII. Strana žalující přednesla v první stolici jen to, že odvolatel inkasoval pro zůstavitele určité částky, a že měl proto povinnost vyúčtovat podle zákona. Ani tento přednes nemá v sobě určitý konkrétní podklad, ač žalobci měli uvést takové skutkové okolnosti, z nichž by vyplývala povinnost odvolatele udati jmění. Žalobci mají zřejmě za to, že mezi zůstavitelem a odvolatelem byl mandátní poměr, který sebou nese povinnost odvolatele jako zmocněnce ve smyslu § 1012 obč. zák. Z něho plynoucí práva měl zůstavitel jako zmocnitel a po jeho smrti přešla tato práva na pozůstalost, která může jako právní nástupce požadovati vyúčtování z tvrzeného mandátního poměru a po případě stvrzení jeho výsledku přísahou ve smyslu cit. čl. XLII. Žalobcové však jsou jen přihlášení dědicové a nemají tedy k tomuto nároku dosud žádného soukromoprávního vztahu a nejsou oprávněni v tomto směru žalovati podle druhého případu cit. čl. XLII.

Nejvyšší soud vyhověl zčásti dovolání žalobců a změnil napačený rozsudek tak, že žalovaný je povinen udati, co je mu známo o zatajení nebo zamlčení pozůstalostního jmění po L. W-ovi, zejména kdy a kolik a za jakých podmínek si od zesnulého vypůjčil, kolik a kdy na zápujčku zaplatil, kolik a kdy inkasoval pro zemřelého na splátkách na pohledávky, které zemřelý měl proti jiným osobám, kdy a kolik z toho zemřelému odevzdal, předložit o tom po případě příslušný seznam a složit přísahu o tom, že jeho údaje jsou správné a úplné. Jinak dovolání nevyhověl.

Z d ů v o d ů:

Po stránce právní souhlasí dovolací soud s názorem odvolacího soudu, že nelze vyhověti žalobě podle prvního případu čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. Žalobci mají jako přihlášení dědici soukromoprávní zájem na vyšetření pozůstalostního jmění — v tom směru je opačný názor odvolacího soudu mylný (srovnej rozh. č. 8069 Sb. n. s.) — avšak kromě toho je třeba, aby žalovaný byl podle občanského zákona povinen udati jmění nebo dluhy. Tuto povinnost však žalovaný v daném případě vůči žalobcům nemá. Pokud jde o tvrzené zápujčky žalovaného od zůstavitele, není zákonného předpisu, který by takovou povinnost ukládal. Pokud se týče tvrzeného inkasa, byl žalovaný sice podle § 1012 obč. zák. povinen předložit účty, kdykoli by ho zmocnitel o to požádal, avšak právo zůstavitelovo požadovati vyúčtování z mandátního poměru přešlo, jak správně odůvodnil napačený rozsudek, na pozůstalost a nemůže býti uplatňováno žalobci jako přihlášenými dědici, neboť jako takoví jsou žalobci před odevzdáním pozůstalostí právním podmětem rozdílným od pozůstalosti.

Nelze souhlasiti s názorem dovolatelů, že povinnost k udání jmění podle druhého případu čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. zahrnuje v sobě

i povinnost k udání pozůstalostních dluhů. Znění zákona nepřipouští takový výklad, neboť stanoví výslovně povinnost toho, kdo má vědomost o zamlčení nebo zatajení jmění, aby udal, co mu je známo o tomto jmění. Tvrzená pohledávka žalovaného proti pozůstalosti z titulu výživného a nákladů vynaložených za zůstavitele L. W-a, jejíž výše je ostatně žalobcům podle žalobního petitu známa a není jimi brána v pochybnost, byla by dluhem pozůstalostním, a toho se povinnost stanovená v druhém případě čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. netýká.

Nesprávně byla však posouzena ta část žalobního žádání, která se vztahuje na údaje o inkasovaných částkách a o zápujčkách žalovaného od zůstavitele, pokud žalobci tvrdí, že žalovaný má vědomost o zatajení nebo zamlčení tohoto jmění. Odvolací soud zamítl i tuto část žaloby s odůvodněním, že strana žalující netvrdila skutkově nic takového, z čeho by bylo patrné, že žalovaný zamlčel inkasované částky, a že není v nejistotě o výši zůstavitelovy pohledávky ze zápujčky poskytnuté žalovanému, protože má v rukou listinné doklady, a že kromě toho nebylo v první stolici stranou žalující předneseno nic, co by svědčilo o úmyslnosti zatajení nebo zamlčení na straně žalovaného.

S tímto názorem odvolacího soudu nelze souhlasiti. Žalobci sice ani v žalobě ani při ústním jednání dne 8. listopadu 1945 nepřednesli výslovně, že žalovaný zamlčel inkasované částky, avšak ze žaloby a zejména z jejího petitu vyplývá, že jej z toho podezřívají. Dále dlužno uvážiti, že i strana, která má v rukou listinné doklady, může býti v nejistotě o výši určité pohledávky, ukáže-li se, že doklady jsou neúplné a nespolehlivé. V tomto směru přednesla a podle rozsudku prvního soudu prokázala strana žalující, že tu je pohledávka, která přísluší pozůstalosti proti žalovanému, že však žalobcům není známa její výše, protože seznam splátek předložený žalovaným nesouhlasí s písemnými doklady zůstavitelovými a vykazuje některé fingované položky. V odvolání nebylo namítáno, že toto skutkové zjištění prvního soudu není kryto přednesem žalující strany a soud odvolací je zřejmě převzal beze změny (§ 498 c. ř. s.), třebaže to v rozsudku výslovně nepraví, neboť neuznal oprávněnost výtky nesprávného hodnocení svědecké výpovědi J. K-a, o níž se ona zjištění opírají. Z těchto zjištění plyne jednak, že žalobci jsou v nejistotě o výši zůstavitelovy pohledávky, jednak, že je odůvodněna domněnka, že žalovaný pozůstalostní jmění zatajuje. Tvrzení a osvědčení tohoto předpokladu povinnosti stanovené v druhém případě čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. zahrnuje v sobě i tvrzení a osvědčení úmyslnosti odpůrcova jednání, neboť kdo jmění zamlčuje nebo zatajuje, chce vědomě zastříti, že mu jsou známy určité skutečnosti týkající se tohoto jmění.

Žalobci tedy řádně osvědčili, že žalovaný pravděpodobně zatajuje nebo zamlčuje nějaké pozůstalostní jmění v souvislosti se zápujčkou, kterou své doby obdržel od zůstavitele L. W. a s inkasem, jímž byl zůstavitelem pověřen. Bylo proto dovolání v této jeho části vyhověno a uznáno podle žaloby, jak shora uvedeno, a to i pokud jde o příkaz k případnému předložení seznamu jmění, neboť není správný názor odvolacího soudu, že předložení seznamu lze požadovati jen v prvním případě čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s.

č. 95.

Nepředložil-li kupitel nemovitosti, u níž jsou splněny objektivní podmínky konfiskace podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., k žádosti o vklad vlastnického práva rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, nelze knihovní vklad povolit.

Povolil-li knihovní soud vklad práva vlastnického, ač žadatel nepředložil rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, jsou k podání stížnosti oprávněni jak opatrovník prodatelů (Němců), tak i spoluvlastník nemovitosti, třebaš není smluvní stranou.

(Rozh. ze dne 5. června 1946, R I 52/46.)

Vlastníky pozemku č. kat. 1012 zapsaného ve vl. č. 827 poz. kn. kat. území S. byli Němci K. S., P. S. a V. S. a Čech J. S., každý jednou ideální čtvrtinou. Trhovou smlouvou ze dne 29. září 1941, schválenou dne 18. října 1945 okresním národním výborem v S., prodali Němci K. S., P. S. a V. S. svoje ideální podíly, t. j. ideální $\frac{3}{4}$ nemovitosti, A. K-ové.

Knihovní soud povolil A. K-ové vklad vlastnického práva a vymaz zástavního práva pro její pohledávku 18.000 K s přísl.

Rekursní soud zrušil k stížnosti opatrovníka prodatelů K. P. a V. S-ových, Dr. L-a, a vlastníka zbylé jedné čtvrtiny pozemku č. kat. 1012 J. S-a napadené usnesení a uložil soudu prv. stolice nové jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Obsah smlouvy, na jejímž základě se má státi žádaný knihovní zápis, budí pochybnosti, které má na mysli ustanovení § 5, čl. II. dekr. pres. rep. č. 124/1945 Sb. Ježto soud prv. stolice nevyhověl citovanému ustanovení a nevyžádal si osvědčení o státní spolehlivosti všech zúčastněných osob, je napadené usnesení vadné. Na tomto postupu, jež měl soud zachovati ve smyslu shora citovaného ustanovení nic nemění, že trhová smlouva je datována v r. 1941 a schválena již okresním národním výborem. V důsledku tohoto vadného postupu soudu prv. stolice nemohl ani recursní soud rozhodnouti ve věci. Na soudu prv. stolice bude, aby po doplnění a bedlivém přezkoumání věci znovu rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti žadatelky A. K-ové.

Důvody:

Obsahem spisů je napovězeno, že prodatelé ideálních tří čtvrtin nemovitosti, o jichž vklad pro navrhovatelku jde, byli Němci, zdržující se nyní v Německu. Tato skutečnost nasvědčuje sama o sobě objektivně tomu, že celá nemovitost tudíž i její ideální čtvrtina, náležející J. S-ovi, podléhá konfiskaci podle § 1, odst. 1, 3, § 2, odst. 5 dekr. č. 108/1945 Sb. Žádaným vkladem vlastnického práva pro navrhovatelku by proto mohly být ohroženy veřejné zájmy sledované tímto dekretem, i když tu není dosud rozhodnutí okresního národního výboru podle § 1, odst. 4 cit. dekr. To plyne

právě z předpisu čl. II, § 5 č. 3 dekr. č. 124/1945 Sb., ve znění zák. č. 60/1946 Sb., jež nepředpokládá, že je tu již výměr okresního národního výboru podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb. o tom, že jsou splněny podmínky konfiskace majetku. Chce se jím toliko zabránit tomu, aby se do pozemkových knih nedostaly zápisy, jež by bylo po případě nutno opět vymazat. Podle toho by nebyl žádaným knihovním vkladem dotčen konfiskační dekrét ve svých ustanoveních teprve tehdy, kdyby tu bylo naopak rozhodnutí správního orgánu, že v konkrétním případě nejsou výjimečně dány podmínky konfiskace majetku přes to, že prodatelé jsou Němci. Že by již došlo k takovému rozhodnutí, které by činilo zbytečným postup podle čl. II, § 5 dekretu č. 124/1945 Sb., ze spisů nelyne.

Podle § 5, odst. 1, čl. 1 konf. dekr. je povinen každý, kdo má v držbě konfiskovaný majetek, tento majetek přihlásit na výzvu pod trestní sankcí § 19 cit. dekr. k soupisu okresnímu národnímu výboru. Podle § 2, odst. 5 cit. dekr. přísluší pak J. S-ovi náhrada ve věci stejného druhu a stejné hodnoty, jako jeho podíl. Z toho plyne, že povoleným zápisem byli dotčeni také prodatelé i J. S. ve své právní pozici vůči Československému státu (Fondu národní obnovy). Nutno jim důsledkem toho přiznat jako účastníkům řízení oprávnění, aby aspoň v rekursu poukázali na to, že prvý soud nedbal předpisu čl. II, § 5 dekretu č. 124/1945 Sb., ve znění zák. č. 60/1946 Sb., ač důvod k tomuto postupu měl hledět k pochybnostem zřejmým ze spisů, že žádaným zápisem může být dotčen dekr. č. 108/1945 Sb.

Ve věci samé není dovolací recurs opodstatněn, neboť postup nařízený recursním soudem prvému soudu má oporu ve skutkovém stavu věci, a proto opřel recursní soud své rozhodnutí právem o předpis čl. II, § 5 dekr. č. 124/1945 Sb. Na věci nic nemění, že převod nemovitosti byl schválen okresním národním výborem s hlediska vl. nař. č. 218/1938 Sb., neboť tím nebylo a ani nemohlo být o věci rozhodnuto s hlediska dekr. č. 108/1945 Sb. v tom smyslu, že podmínky konfiskace nejsou dány.

Č. 96.

I když žalovaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství a placení výživného složil odbytně, jak se k tomu soudním smírem zavázal, nelze po vyčerpání odbytného jednání o výměře výživného v nesporném řízení, jestliže žalovaný neuznal nemanželské otcovství ani před uzavřením smíru, ani dodatečně v nesporném řízení.

(Rozh. ze dne 7. června 1946, R I 14/46.)

V poručenské věci nezl. A. K-a, narozeného dne 22. června 1933, navrhla materská poručnice M. Š-ová, aby byl nemanželský otec A. L. uznán povinným platiti nezl. A. K-ovi ode dne 23. února 1945 měsíčně výživné 400 K.

Prvý soud návrh zamítl z toho důvodu, že podle smíru ze dne 11. července 1934 uzavřeného ve sporu nezl. A. K-a proti A. L-ovi o uznání

otcovství a placení výživného zavázal se A. L. zaplatiti odbytné 5.000 K na úplné vyrovnání všech i budoucích nároků z titulu výživného, ať se poměry jakkoliv změni, a že tento smír schválený poručenským soudem též splnil.

Rekursní soud nevyhověl rekursu nezl. A. K-a.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolací stížnosti napadené usnesení i usnesení prvního soudu pro zmatečnost a návrh na určení výživného odmítl.

Důvody:

Jak patrně ze spisů C VI 1763/33 okresního soudu v P. o zjištění otcovství a placení výživného, neuznal domnělý otec A. L. otcovství k nezletilému A. K-ovi ani před uzavřením smíru o složení odbytného jednou pro vždy k soudu, ani dodatečně v nesporném řízení, jak dovolací soud zjistil ze spisů P II 189/33 okresního soudu v P. a výsledkem A. L-a (protokol ze 14. května 1946).

Není-li otcovství k nezletilému A. K-ovi nesporné, nemůže být výživné stanoveno v řízení nesporném, nýbrž jen v řízení sporném (§ 16 první novely k obč. zák.).

Bylo proto jak napadené usnesení, tak usnesení prvního soudu i s řízením jim předcházejícím zrušiti jako zmatečné a návrh na určení alimentů odmítnouti (§ 41, odst. 2, písm. d) a odst. 4 zák. č. 100/1931 Sb. a § 42, posl. odst. j. n.).

Č. 97.

Manželka, pomáhající manželovi v rámci povinnosti podle § 92 obč. zák. v živnosti, nemá vyúčtovací povinnosti.

(Rozh. ze dne 7. června 1946, Rv II 33/46.)

E. N. je majitelem instalatérského obchodu. Od 1. prosince 1940 do 29. února 1944 byla v tomto obchodu činná N-ova manželka O. N-ová.

Ve sporu zn. sp. Ck II 19/44 domáhá se E. N. proti O. N-ové, s níž je v rozlukovém sporu, vydání rozsudku, že žalovaná je povinna složit účty z vedení instalatérské živnosti a obchodu a že je za tím účelem povinna složit účet kmenového jmění příjmů a vydání, pak sestavení aktiv a všech pasiv za dobu od 1. prosince 1940 do 29. února 1944. Žalovaná O. N-ová namítla, že k vyúčtování není povinna ani podle zákona, ani podle smlouvy.

První soud zamítl žalobu. V důvodech uvedl mimo jiné: Pro právní vyřešení případu je rozhodné ustanovení čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s., má-li totiž žalovaná povinnost vyúčtování podle občanského práva, nebo je-li proti ní důvodně podezření, že by chtěla zatajit nějaké jmění. Podle Neumannova komentáře k c. ř. s. musí být ustanovení čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. interpretováno přísně, aby snad nebyl k vyúčtování nucen někdo,

kdo je jinak ochoten ke všem potřebným údajům týkajícím se vyúčtování i beze sporu. Rovněž musí být žalobce v nejistotě v příčině jmění, jehož manifestaci požaduje. Podle zjištěného skutkového děje nevedla žalovaná podnik samostatně, nýbrž šlo u ní o pouhé spoluvedení podniku. Podle § 92 obč. zák. je manželka povinna podporovati podle možnosti svého manžela v domácnosti a v jeho výdělečné činnosti, a to v míře odpovídající hospodářským a sociálním poměrům obou manželů. Poněvadž v souzeném případě činnost v domácnosti žalovanou úplně nevyčerpávala, zúčastnila se podle své povinnosti a na přání žalobcovy práce v podniku. Pro řešení sporu nepřichází tudíž v úvahu ani zmocnění, ani společenský poměr, ani jednatelství bez příkazu, nýbrž povinnost žalované k účtování je posuzovati podle zvláštního ustanovení § 2 obč. zák., neboť podle tohoto zákonného ustanovení nutno posuzovati zjištěné spoluvedení podniku oběma stranami. Zákon však neukládá v § 92 obč. zák. manželce žádnou povinnost účtovací. Kdyby snad žalovaná manželka porušila nějak svoje povinnosti, vyplývající z § 92 obč. zák., mohl by se žalobce dovolati soudce nesporného, který by se pokusil sjednati mezi manželý shodu, upomenul by po případě manželku na její povinnosti, učinil by vhodná opatření, pokud se týče zjistil by, že se v manželském sporu o povinnosti při spoluvedení podniku náprava zjednati nedá. Nelze však z § 92 obč. zák. usuzovat, že by manželka svoje spoluvedení podniku musela manželovi vyúčtovat a již z toho důvodu bylo žalobu manželovu zamítnouti jako neoprávněnou.

Odvolací soud nevyhověl žalobcovu odvolání. Z důvodů: Názor soudu první stolice, že z ustanovení § 92 obč. zák. nevyplývá pro manželku, která je muži v mezích zákonné povinnosti nápomocna, povinnost účtovat, je správný. Pokud manželka pomáhá jako manželka podle § 92 obč. zák., není pro ni povinnosti vyúčtovací. Když však rozsah pomoci nabude jiných forem, rozumí se samo sebou, že tyto formy se mohou utvářeti buď jako zmocnění, jednatelství bez příkazu, nebo společenství. Z této theoretické úvahy pro žalobce nic nevyplývá, poněvadž v první stolici existenci těchto jiných forem skutkově buď vůbec netvrdil, nebo je tvrdil nesprávně.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Důvody:

Pokud jde o vyúčtovací povinnost manželky pomáhající manželu podle § 92 obč. zák., nejsou dovolací důvody s to zvrátit správný právní názor odvolacího soudu, že ze zákona nelze vyvoditi takovou vyúčtovací povinnost.

Č. 98.

Užíval-li zaměstnanec země České bytu v zemském ústavě z titulu soukromoprávního, nepřísluší správnímu (zemskému) úřadu rozhodovati o tom, že zaměstnanec je povinen být vykliditi.

Není exekučním titulem ani podle § 1, č. 10, ani podle § 1, č. 12 ex. ř., uložil-li správní (zemský) úřad svému zaměstnanci, aby vyklidil »ústavní« byt.

(Rozh. ze dne 12. června 1946, R I 101/44.)

Výměrem zemského úřadu v Praze ze dne 4. května 1943 bylo pensionovanému zaměstnanci zemského ústavu v N. K. K-ovi uloženo, aby pod následky exekuce vyklidil »ústavní« byt, jenž obývá u zemského ústavu v N. Návrhem ze dne 19. listopadu 1943 navrhl zemský úřad v Praze (zemský ústav v N.), zastoupený finanční prokuraturou, u okresního soudu v S. nucené vyklizení K. K-a z »naturálního« bytu v zemském ústavě v N.

Prvý soud exekuci povolil.

Rekursní soud k rekursu povinného exekuční návrh zamítl. Z důvodů: Názoru stěžovatelu, že výměr zemského vicepresidentea v Praze ze dne 4. května 1943, kterého se vymáhající strana dovolává jako exekučního titulu, není exekučním titulem ve smyslu § 1, č. 10, pokud se týče č. 12 ex. ř., nutno přisvědčiti a to z těchto důvodů: Povinný je zaměstnancem zemského ústavu v N., tedy zemského ústavu podle § 30 zák. č. 125/1927 Sb. Je tudíž i za platnosti citovaného zákona zaměstnancem vymáhající strany, t. j. země České (§ 10, odst. 1 cit. zák.) a podléhá proto služebně zemskému presidentovi v Praze. Na řízení ve věcech jeho služebního poměru se vztahuje vl. nař. č. 8/1928 Sb., ježto § 1, odst. 2 cit. nař. vyloučil platnost tohoto nařízení jen v příčině řízení ve věcech služebního poměru státních zaměstnanců. Podle § 31 zák. č. 125/1927 Sb. je země Česká, pokud jde o úkoly přikázané v §§ 30 až 39 cit. zák. zemskému zastupitelství, právníkou osobou; proto také právem vystupuje v tomto řízení jako strana a je navenek podle § 54 cit. zák. zastupována zemským presidentem. Nutno proto míti za to, že v daném případě vydal zemský president výměr upravující služební poměry povinného jako zemského zaměstnance (naturální byt třeba považovati za část jeho aktivních služebních požitků), nikoliv ve funkci šéfa zemského úřadu jako úřadu politického ve smyslu § 1 vl. nař. č. 8/1928 Sb., nýbrž jako representant země České. Nelze proto zmíněný výměr zařaditi pod vykonatelná rozhodnutí úřadů, uvedená v § 90, odst. 1 cit. vl. nař., jímž jediné přiznává § 93, odst. 1 cit. nař. povahu exekučního titulu ve smyslu exekučního řádu, nýbrž pod »vykonatelná rozhodnutí, opatření atd. jiných úřadů a orgánů«, zmíněná v odst. 2 téhož ustanovení, která (za dalších podmínek) tvoří podklad pro exekuci politickou, nikoliv však soudní. Poněvadž ani v ustanovení čl. VI. zák. č. 130/1930 Sb., které mluví o pravoplatných rozhodnutích a opatřeních státních úřadů, jimiž bylo uloženo peněžité plnění neb vydání movitých věcí (tedy nikoliv i vyklizení bytu), ani žádné jiné zákonné ustanovení nepropůjčuje shora zmíněnému výměru vykonatelnost soudem, chybí mu podstatná náležitost předepsaná pro takové soudní exekuční tituly v § 1, č. 10 a 12 ex. ř.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vymáhající strany.

Důvody:

Podle výměru zemského úřadu v Praze ze dne 4. května 1943, adresovaného K. K-ovi, zemskému asistentu v N., byl tento podle § 12 vl. nař. č. 420/1942 Sb. dán z moci úřední dnem 31. května 1943 do trvalé výslužby a zároveň byl mu odňat ústavní byt, ve výměru blíže popsany, s výzvou, aby jej nejpozději do konce srpna 1943 uvolnil, jinak by bylo provedeno nucené vystěhování. Tento výměr je opatřen doložkou vykonatelnosti. Podle §§ 3 a 55 ex. ř. nutno v tomto případě vycházeti z údajů, obsažených v exekučním titulu. V návrhu na povolení exekuce tvrdí sice vymáhající věřitelka, že je to byt naturaální; to však povinný ve svém vyjádření a v rekursu popřel. Nelze proto přihlížeti k tomuto novému tvrzení vymáhající věřitelky, které není v souladu s obsahem domnělého exekučního titulu.

Ze správních titulů exekučních, vyjmenovaných § 1 ex. ř., mohla by v úvahu přijíti pouze ustanovení č. 10 a 12.

Podle § 1, č. 10 ex. ř. jsou exekučním titulem rozhodnutí o soukromoprávních nárocích, která byla vydána správními úřady nebo jinými veřejnými orgány k tomu povolány. Soudy jsou vázány pravoplatnými rozhodnutími, která vydaly správní úřady v mezích své působnosti. Ale soudy jsou oprávněny přezkoumati nálezy správních úřadů po formální stránce, zejména, zda je vydal úřad v mezích své pravomoci (z četné judikatury srv. rozh. 15983 Sb. n. s.). Jak již bylo shora uvedeno, mluví řečený výměr zemského úřadu v Praze o bytu ústavním. Řešení »ústavní byt« není však pojmem přesně vyhraněným; může to být byt, který někomu přísluší se vztahem k jeho veřejnoprávnímu služebnímu poměru, nebylo by však vyloučeno, že by se takový byt mohl zakládati na poměru soukromoprávnímu, na př. smlouvě nájemní, služebnosti, výprose a pod. Nutno proto zkoumati, zda pro případ, že by šlo o byt spočívající na poměru soukromoprávním, byl správní úřad v této konkrétní věci povolán k tomu, aby vydal rozhodnutí o takovém bytu. Podle § 1 j. n. vykonávají soudní moc v občanských věcech právních řádné soudy, pokud tyto věci nejsou zvláštními zákony přikázány jiným úřadům nebo orgánům. § 96 úst. l. republiky Československé č. 121/1920 Sb. vyslovuje zásadu, že je soudnictví ve všech stolicích odděleno od správy. Také z toho plyne, že úřadům správním zásadně nepřisluší výkon civilní pravomoci, t. j. o nárocích soukromoprávních. Z této zásady dlužno uznati výjimku pouze tam, kde zvláštní zákony (zákony o tom vydané) správním úřadům výslovně přikazují rozhodování o soukromoprávních nárocích (§ 105 úst. l.; srv. k tomu zák. č. 217/1925 Sb.) Takový zvláštní zákon o bytu, který je předmětem rozhodování v této věci, nebyl vydán; vymáhající věřitelka ani netvrdí, že by tu byl, naopak ve svém vyjádření ze dne 14. prosince 1943 zaujala stanovisko, že tu běží o exekuční titul ve smyslu č. 12 § 1 ex. ř. O exekuční titul ve smyslu § 1 č. 10 ex. ř. tedy nejde.

Má-li rozhodnutí správního úřadu býti podkladem soudního rozhodnutí, musí výrok správního úřadu býti jasný a nesmí zavdati příčinu k pochybnostem o jeho výkladu (rozh. č. 16696 Sb. n. s.). Těmto náležitostem však řečený výměr zemského úřadu v Praze nevyhovuje; jak bylo již shora

dovoděno, není jednoznačný, naopak je nejasný a zavdává příčinu k pochybnostem, zda ústavní byt spočívá na důvodu veřejnoprávním či soukromoprávním. Není tudíž splněn ani základní předpoklad č. 12 § 1 ex. ř., že pravoplatné nálezy správních úřadů nebo jiných veřejných orgánů jsou exekučními tituly, jestliže byly vydány úřady nebo orgány k tomu povolanými v záležitostech práva veřejného.

Dovolací rekurs není již z těchto úvah opodstatněn a netřeba se proto zabývat jeho vývody, zejména ne, jaký význam by měla v tomto konkrétním případě rozhodnutí nejvyššího správního soudu, Boh. adm. č. 9537 a 10791.

Č. 99.

Československé soudy jsou při řešení otázek upravených smlouvou mezi Československou republikou a bývalým královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců ze dne 17. března 1923, č. 146 Sb. z r. 1924 vázány ustanoveními této smlouvy.

Jugoslávského státního občana nelze prohlásiti zdejšími soudy za mrtva.

(Rozh. ze dne 12. června 1946, R I 31/46.)

V. V. navrhl, aby byl M. J. prohlášen za mrtva.

Prvý soud návrh zamítl. Z důvodů: V. V. ve svém návrhu výslovně uvádí, že nevěstný byl státním občanem jugoslávským, a tato okolnost je též patrna z připojených dokladů. Na tento případ nutno použítí ustanovení § 16, odst. 2 dekr. pres. republiky z 27. října 1945, č. 117 Sb., ovšem za předpokladu, že ve smyslu § 16, odst. 4 cit. dekr. neustanovuje mezinárodní smlouva vyhlášená ve Sbírce zákonů a nařízení něco jiného. V daném případě platí smlouva s býv. královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců ze 17. března 1923, č. 146/1924 Sb. o úpravě vzájemných právních styků, jejíž čl. 31 stanoví, že prohlásiti osobu za mrtvou přísluší úřadům státu, jehož příslušníkem byla v době, kdy se stala nevěstnou. Poněvadž není ani tvrzeno, že by se byla státní příslušnost nevěstného změnila, byl návrh z důvodu nepřislušnosti soudu odmítnut.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti V. V-a.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti V. V-a.

Důvody:

Dovolává se předpisu § 16, odst. 4 dekr. pres. republiky z 27. října 1945, č. 117 Sb., kterým se upravují ustanovení o prohlášení za mrtvého, jakož i předpisu čl. 31 smlouvy mezi Československou republikou a býv. královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců o úpravě vzájemných právních styků ze dne 17. března 1923, č. 146/1924 Sb., schválil rekursní soud napadeným usnesením stanovisko prvního soudu, že je odňato tuzemskému soudnictví rozhodovat o stěžovatelově návrhu na prohlášení M. J-a za

mrtvého proto, že jmenovaný, jak stěžovatel ve svém návrhu sám uvedl a osvědčil, byl chorvatské národnosti a státní příslušník jugoslávský.

Tomuto usnesení rekursního soudu vytyká stěžovatel nezákonnost ve smyslu § 46, odst. 2 nesp. zák. a čl. V., č. 1 zák. č. 251/1934 Sb. (čl. I. zák. č. 314/1936 Sb.), již shledává v tom, že rekursní soud opřel své rozhodnutí o předpis mezistátní úmluvy, která prý již není pro změnu poměrů a tím ani pro smluvní poměry závazná, poněvadž Federativní demokratická republika jugoslávská je státem novým, bez právní kontinuity s předešlým státem jugoslávským (královstvím). Pochybnosti o právní kontinuitě Československé republiky v této souvislosti stěžovatelem jen nadhozené dovolací rekurs nikterak nerozvádí. Není proto potřebí k této námitce s výjimkou, jež vyplyne z dalšího rozboru, blíže přihlídnout.

Smlouva Československé republiky s býv. královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců ze dne 17. března 1923 o úpravě vzájemných právních styků byla — když se jí dostalo po předchozím souhlasu Národním shromážděním schválení hlavy státu — vyhlášena ve Sbírce zákonů a nařízení státu Československého podle § 2 tehdy platného zákona ze dne 13. března 1919, č. 139 Sb. Předpisy této úmluvy se tak staly jako normy, mající tutéž platnost jako zákony vnitrostátní, součástí právního řádu československého (sr. č. 16978 Sb. n. s.), kterou zůstaly podle čl. I, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944 ve znění zák. ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z roku 1946 nadále bez zřetele na dočasnou okupaci Československé republiky Německem. Československé soudy jsou proto při řešení otázek, upravených uvedenou smlouvou, jejími předpisy vázány, ježto nenastal dosud případ předvídaný čl. 67 smlouvy a když ani jinak nebyl způsobem pro soudy závazným stanoven její zánik, pokud se týče nebylo vyhlášeno, že smlouva ta pozbývá platnosti, jak se stalo u některých mezistátních smluv vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 16/1946 a 27/1946 Sb. Z toho dále plyne, že tuzemské soudy nejsou pro nedostatek zákonné normy oprávněny zkoumat, zda tato smlouva pozbyla vnitrostátní účinnosti z důvodu, jimiž stěžovatel dovozuje výtku nezákonnosti napadeného usnesení a jež se pohybují v rovině práva mezinárodního, dotýkající se, kdyby byly pravdivé, jen její právní platnosti s hlediska práva mezinárodního. Pro dotaz na ministra spravedlnosti nebo zahraničních věcí (§ 23 nesp. zák.) nebylo tu podle toho, co řečeno, podnětu. Napadené usnesení není proto nezákonné, jak míní stěžovatel, neboť, vycházel-li v něm rekursní soud z předpisu § 16, odst. 4 dekretu č. 117/1945 ve spojení s předpisem čl. 31 smlouvy č. 146/1924 Sb., učinil tak právem a v souhlase s těmito předpisy, jichž bylo, jak dovozeno, při rozhodnutí této věci užiti.

Č. 100.

Nedosáhl-li člen spolku buď žalobou podanou na soudě nebo před smírčím spolkovým soudem proti spolku prohlášení, že valná hromada je neplatná proto, že nebyla řádně svolána, není oprávněn dovolávat se ve

sporu na náhradu škody proti jinému členu téhož spolku neplatnosti usnesení valné hromady a vykonaných voleb.

(Rozh. ze dne 14. června 1946, Rv II 1/46.)

F. V., bývalý ředitel a člen spolku »N.«, domáhá se na V. H-ovi náhrady škody vzniklé prý mu tím, že byl žalovaným jako jednatelem spolku »N.« neoprávněně odhlášen ze sociálního pojištění. Za sporu vznesl žalobce mezitímní návrh na zjištění, že usnesení valné hromady spolku »N.« ze dne 24. února 1941, jímž byl žalovaný zvolen jednatelem uvedeného spolku, je protistatutární a neplatné. Tento návrh odůvodnil tím, že se dne 4. listopadu 1940 konala valná hromada spolku »N.«, kterou proti předpisům stanov svolal F. W., jenž nebyl ani předsedou ani úřadujícím místopředsedou. Na této valné hromadě došlo k volbě nového výboru, který pak svolal další valnou hromadu na den 24. února 1941, na níž došlo ke zvolení žalovaného jednatelem. Nehledíc k tomu, nebyl prý žalovaný v době svého zvolení za funkcionáře členem spolku, neboť za člena byl prý přijat teprve dne 14. března 1941, a to v rozporu se stanovami se zpětnou platností ode dne 31. října 1940.

Prvý soud vyhověl mezitímnímu určovacímu návrhu žalobcovu. Z důvodů: Spolek »N.« jenž byl dne 31. ledna 1942 vymazán ze spolkového katastru, byl spolkem ve smyslu zákona č. 134/1867 ř. z. Jeho stanovy potvrzené zemským úřadem jako spolkovým dozorcím orgánem měly charakter společenské smlouvy, již byly pro členy i vůči osobám třetím kogentně upraveny podmínky vzniku spolku, doba jeho trvání, účel, aktivní i pasivní volební právo, řízení spolku a všechny ostatní právní skutečnosti jeho života. Každé jednání spolku i jeho členů musí se dít v rámci stanov a ve shodě s nimi, jinak by bylo právně bezúčinné, nezavazovalo by spolek ani jeho členy. Spisem zemského úřadu bylo zjištěno, že v době konání valné hromady dne 4. listopadu 1940 platily stanovy projednané výměrem ze dne 7. prosince 1928. Z obsahu těchto stanov bylo zjištěno, že právo svolávat a řídit valnou hromadu příslušelo předsedovi neb úřadujícím místopředsedovi (§ 10 stanov). Oznámením ze dne 24. října 1940 založeným ve spise policejního ředitelství v P. bylo zjištěno, že valnou hromadu svolává na den 4. listopadu 1940 F. W. Poněvadž F. W. nebyl předsedou ani úřadujícím místopředsedou, nebyl k svolání valné hromady podle tehdy platných stanov oprávněn. V důsledku toho byl protistatutární nejen tento úkon, nýbrž i veškeré úkony provedené na této valné hromadě, tudíž i volba funkcionářů. Tito protistatutárně zvolení funkcionáři nemohli platně a účinně svolati další valnou hromadu na den 24. února 1941, následkem čehož úkony provedené na této valné hromadě (změna stanov, zvolení žalovaného jednatelem) jsou také právně bezúčinné.

Odvolací soud zamítl k odvolání žalovaného mezitímní určovací návrh žalobcův. Z důvodů: Žalobce dovozuje z okolností, že valná hromada konaná dne 4. listopadu 1940 nebyla platně svolána, neplatnost všech dalších valných hromad a usnesení na nich učiněných, tudíž i neplatnost usnesení o volbě žalovaného jednatelem na valné hromadě dne

4. února 1941. Prvý soud zjistil, že svolavatel valné hromady na den 4. listopadu 1940 F. W. nebyl spolkovým orgánem oprávněným k tomu podle stanov, a dovozuje z toho, že neplatnost svolání valné hromady ze dne 4. listopadu 1940 má za následek i neplatnost všech dalších spolkových úkonů. V tom však první soud nemá pravdu. V rozh. č. 12246 Sb. n. s. bylo vysloveno, že stačí již pouhá přítomnost všech společníků společnosti s r. o. k usnášení se o předmětech, jichž projednávání nebylo při svolání valné hromady ohlášeno způsobem předepsaným pro projednávání. Podle toho je možný případ, že valná hromada, třebaš nebyla svolána podle stanov, může činiti platné usnesení. Nelze tudíž z toho, že valná hromada ze dne 4. listopadu 1940 nebyla svolána podle stanov, usuzovati, že již v důsledku vadného svolání této valné hromady jsou neplatná všechna její usnesení. Aby bylo usnesení valné hromady spolku neplatné, bylo by hledíc k rozh. č. 12246 Sb. n. s. nutno tvrditi a dokazovati nejen, že se svolání valné hromady nestalo způsobem předepsaným, nýbrž třeba ještě tvrditi, že se vadně zvolené valné hromady nezúčastnili všichni členové. Teprve tento důkaz by dovoloval bezpečný závěr, že usnesení vadně zvolené valné hromady je protistatutární. Přednesy o tom měl učiniti žalobce, který mezitímní určovací návrh vznesl. Žalobce však, máje za to, že usnesení valné hromady je neplatné již z toho jediného důvodu, že valná hromada byla nesprávně svolána, se omezil na toto jediné tvrzení. Na jeho podkladě nelze však dospěti k spolehlivému závěru o neplatnosti usnesení na valné hromadě ze dne 4. listopadu 1940. Nelze-li spolehlivě tvrditi, že byla neplatná valná hromada ze dne 4. listopadu 1940, nelze se ani spolehlivě vysloviti o tom, že je neplatné a protistatutární usnesení pozdější valné hromady ze dne 24. února 1941, jejíž neplatnost se dokazuje z neplatnosti valné hromady konané dne 4. listopadu 1940. Žalobce též v první stolici tvrdil, že zvolení žalovaného jednatelem na valné hromadě dne 24. února 1941 je neplatné proto, že žalovaný nebyl v době svého zvolení členem spolku. Z výpovědi J. K-a, J. Š-a a A. T-a, dále podle členské knihy a přihlášky ze dne 6. ledna 1941 a ze zápisu o schůzi předsednictva spolku »N.« dne 21. února 1941, vzal odvolací soud za zjištěno, že žalovaný, přihlášený dne 6. ledna 1941, byl přijat za člena dne 21. února 1941.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Žalobce vznesl v tomto sporu mezitímní návrh určovací, že usnesení valné hromady spolku »N.« ze dne 24. února 1941, jímž byl žalovaný zvolen jednatelem uvedeného spolku, je protistatutární a neplatné. Neplatnost a protistatutárnost tohoto usnesení doličuje žalobce jednak tím, že valná hromada ze dne 24. února 1941 nebyla svolána předsedou nebo úřadujícím místopředsedou spolku, jak to žádají stanovy spolku, nýbrž A. T-em, který nebyl statutárním předsedou spolku, poněvadž jím byl zvolen na valné hromadě ze dne 4. listopadu 1940, která byla neplatná, neboť byla svolána F. W-em, který nebyl tehdejším statutárním předsedou nebo místopředsedou spolku, jednak tím, že v čas svého zvolení jed-

natelem nebyl žalovaný vůbec členem spolku. Jednání bylo omezeno na mezitímní návrh určovací a je proto jen tento návrh předmětem dovolacího řízení.

V souzené věci není sporné, že valná hromada ze dne 4. listopadu 1940 nebyla svolána tehdejším statutárním předsedou nebo úřadujícím místopředsedou spolku, nýbrž F. W-em, že stanovy spolku platné v té době určují, aby valnou hromadu svolával předseda nebo úřadující místopředseda, že na této valné hromadě byl zvolen předsedou A. T. a že tento svolal valnou hromadu konanou dne 24. února 1941. Dále zůstalo nepopřeno, že žalobce byl členem spolku.

Není sporu o tom, že valná hromada ze dne 4. listopadu 1940 nebyla platně svolána. Žalobci jako členu spolku vzniklo proto právo, aby neplatnost této valné hromady uplatnil proti spolku před řádnými soudy, případně pokud by takový spor patřil před smírčí soud spolkový, před tímto soudem, neboť otázka platnosti valné hromady je otázkou týkající se vzájemného poměru členů spolku k spolku, tedy otázkou soukromoprávního rázu. Žalobce však vůbec ani nepřednesl, že by byl v této věci s úspěchem zakročil buď u řádného soudu nebo u smírčího soudu spolkového. V dovolacím řízení zůstalo též nepopřeno, že ani stížnost žalobcova podaná u dozorčích úřadů správních a datovaná 15. březnem 1941 se nesečkala s úspěchem. Nedosáhl tedy žalobce předepsanou cestou proti spolku, aby valná hromada ze dne 4. listopadu 1940 byla prohlášena za neplatnou a nemůže se proto dnes této tvrzené neplatnosti dovolávat proti členům spolku, a orgány spolkové, zvolené na této valné hromadě, nutno pokládati za statutární orgány spolku.

Právnem proto usoudil odvolací soud, že v čas svolání valné hromady ze dne 24. února 1941 byl A. T. statutárním předsedou spolku a že, svolal-li jmenovaný tuto druhou valnou hromadu, byla tato svolána způsobem odpovídajícím stanovám spolku, tedy platně.

Pokud jde o druhou okolnost, že žalovaný nebyl členem spolku v čas svého zvolení jednatelem, zjistil odvolací soud, že žalovaný byl za členu spolku přijat dne 21. února 1941, tedy ještě před konáním valné hromady ze dne 24. února 1941, a postrádá proto druhá žalobcem tvrzená okolnost, že žalovaný nebyl platně zvolen jednatelem spolku, skutkového podkladu.

Č. 101.

Znemožnil-li předseda valné hromady společnosti s ručením omezeným klamným prohlášením o správnosti svolání valné hromady společníku podání odporu (§ 41 zák. č. 58/1906 ř. z.), neztrácí tento společník právo žalovat o zmatečnost usnesení, učiněných na takové nesprávně svolané valné hromadě.

(Rozh. ze dne 21. června 1946, Rv II 27/46.)

V souzeném sporu se domáhá S. K., S. K-ová a M. M-ová proti firmě J. L., společnost s r. o. v B., zjištění, že je zmatečné usnesení společníků

učiněné na mimořádné valné hromadě firmy J. L., společnost s r. o. v B., dne 11. prosince 1944, kterým byl na žádost společníka J. L-a ze dne 2. listopadu 1944 schválen převod jeho podílů v hodnotě 315.000 K na M. L-ovou v B. Zmatečnost mimořádné valné hromady spatřují žalobci mimo jiné v tom, že nebyla řádně svolána, neboť prý k ní nebyla pozvána pozůstalost po zemřelém společníkovi A. Š-ovi.

Prvý soud žalobu zamítl. Z důvodů: Soud zjistil ze zápisu o valné hromadě žalované strany ze dne 11. prosince 1944, že v něm není obsažen odpor žalobců proti jednání, uplatněný z toho důvodu, že nebyla na valnou hromadu pozvána také pozůstalost po zemřelém společníkovi A. Š-ovi. Ze zápisu vyplývá, že se žalobcové pustili bez odporu do jednání. Žalobu o zmatečnost usnesení valné hromady však může podati pouze ten společník společnosti s r. o., jenž na valné hromadě vyčerpal všechny právní prostředky proti usnesení, jež mu není příznivé, zejména tedy, jenž ihned na valné hromadě vytkl závadu, vyžádal si o své výtce usnesení valné hromady a kdyby mu nevyhověla, podal do zápisu odpor (srov. rozh. č. 1186 Sb. n. s.). Žalobcové však tak neučinili, protože jim nenáleží právo napadati usnesení valné hromady z důvodu, který nyní uplatňují (§ 41, odst. 1, č. 2 zák. o společnostech s r. o.).

Odvolací soud prohlásil k odvolání žalobce usnesení společníků na mimořádné valné hromadě dne 11. prosince 1944 za zmatečné. Z důvodů: Žalovaná strana uznala, že pozůstalost A. Š-a nebyla na shora uvedenou valnou hromadu pozvána. Jak odvolací soud zjišťuje ze zápisu o mimořádné valné hromadě žalované strany konané dne 11. prosince 1944, zjistil předseda mimořádné valné hromady, že valná hromada byla ve smyslu zákona o společenské smlouvě řádně svolána včasným uvědoměním všech společníků doporučenými dopisy, v nichž byly uvedeny místo, datum a program jednání. Toto sdělení předsedy valné hromady nebylo pravdivé, neboť dědicové zemřelého společníka žalované strany, A. Š-a, nebyli na valnou hromadu pozváni. Tímto nepravdivým prohlášením předsedy valné hromady byli žalobcové uvedeni v omyl, takže nemohli navrhnouti, aby se valná hromada nekonala, aby byla svolána nová valná hromada, a nemohli vznést odpor podle § 41, odst. 2 zák. č. 58/1906 ř. z. pro případ, že by se byla valná hromada usnesla nevyhověti tomuto návrhu žalobců. Jak odvolací soud zjišťuje z odst. VII. společenské smlouvy žalované strany ze dne 12. května 1919, svolávají valnou hromadu jednatele podle ustanovení zák. č. 58/1906 ř. z. doporučenými dopisy. Pokud ve společenské smlouvě není výslovného ustanovení, platí podle odst. XIII společenské smlouvy ustanovení zák. č. 58/1906 ř. z. Podle § 38, odst. 1 zák. č. 58/1906 ř. z., nutno svolání valné hromady vyhlásiti formou určenou ve společenské smlouvě, a není-li takového ustanovení, je třeba oznámiti je doporučeným dopisem jednotlivým společníkům. Podle § 38, odst. 4 zák. č. 58/1906 ř. z., nebyla-li valná hromada řádně svolána, mohou býti učiněna usnesení jen tehdy, jsou-li všichni společníci přítomni nebo zastoupeni. Na valné hromadě žalované strany konané dne 11. prosince 1944, nebyli přítomni ani zastoupeni dědicové zemřelého společníka žalované strany A. Š-a, takže podle § 41 č. 1 zák. č. 58/1906 ř. z. třeba míti za to, že nedošlo k usnesení o převodu podílu J. L-a ve výši 315.000 K

na M. L-ovou, a žalobcové jsou oprávněni podle § 41, odst. 2 zák. č. 58/1906 ř. z. domáhati se sporem, aby usnesení společníků žalované strany o převodu podílu J. L-a na M. L-ovou bylo prohlášeno za zmatečné. Projednávání žaloba nemohla být opřena o okolnost, že se valná hromada žalované strany konala dne 11. prosince 1944, ačkoliv dědicové zemřelého společníka A. Š-a nebyli o jejím konání uvědoměni, jen tehdy, kdyby předseda valné hromady byl oznámil přítomným, že dědicové zemřelého společníka žalované strany A. Š-a nebyli pozváni na valnou hromadu a kdyby se byli žalobcové přes to účastnili jednání a nebyli by podali odpor pro konání valné hromady podle § 41, odst. 2 zák. č. 58/1906 ř. z. (srovn. rozh. soudu č. 1186, 1747, 7810, 12924 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Z d ů v o d ů:

Pokud jde o otázku, zda byli žalobci prohlášením předsedy valné hromady, že valná hromada byla řádně svolána, uvedení v omyl tak, že nemohli podat odpor podle § 41, odst. 1, č. 2 zák. o společnostech s r. o., jde o právní posouzení věci, které nemůže být přezkoumáno s hlediska vadnosti řízení a rozporu se spisy.

Nebylo třeba, aby žalobci již v prvé stolici přednesli tuto okolnost, že totiž byli prohlášením předsedovým oklamáni. K vyvrácení tvrzení žalované strany, že žalobci na valné hromadě jednali a nepodali odpor, byl oprávněn odvolací soud zjistiti, že je sice pravda, že žalobci na valné hromadě jednali aniž podali odpor, ale pouze proto, že byli předsedou uvedeni v omyl nesprávným prohlášením, poněvadž ve skutečnosti pozůstalost po společníku A. Š-ovi nebyla o valné hromadě řádně vyrozuměna.

Po právní stránce přisvědčuje dovolací soud názoru soudu odvolacího, že § 41, odst. 2 zák. o společnostech s r. o. nutno vykládati tak, že předpokladem vznášeného odporu společníkem na valné hromadě je, aby společník mohl důvodný odpor vznést. Byl-li tedy společník oklamán předsedou valné hromady a nevyvolal usnesení o správnosti svolání valné hromady a nepodal pak proti nevyhovujícímu usnesení odpor v důvěře v pravdivost předsedova prohlášení, neztratil tím právo uplatnění žalobou zmatečnost usnesení učiněných na takové valné hromadě podle zásady o předpokladu poctivosti v obchodním jednání.

Poněvadž tedy již s tohoto hlediska byla valná hromada ze dne 11. prosince 1944 zmatečná, byla zmatečná i usnesení učiněná na této valné hromadě, a není třeba se zabývat dalším obsahem dovolání, které se zabývá otázkou zmatečnosti usnesení na této valné hromadě i z ještě dalšího důvodu.

č. 102.

Ke konfiskaci majetku podle § 1 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. dochází již vyhlášením konfiskačního dekretu, nikoli teprve rozhodnutím příslušného okresního národního výboru.

Na majetek firmy, na něž se vztahuje konfiskační dekret č. 108/1945 Sb., nelze prohlásiti konkurs ani na návrh národního správce, s nímž projevili souhlas i příslušný národní výbor.

K otázce oprávnění Fondu národní obnovy k stížnosti.

(Rozh. ze dne 26. června 1946, R II 61/46.)

Rozhodnutím národního výboru v B. ze dne 9. listopadu 1945 byla na jmění firmy bratří M-ové v B. zavedena národní správa a národním správcem ustanoven S. H. Rozhodnutím ze dne 30. listopadu 1945 udělil národní výbor v B. národnímu správci S. H. souhlas k podání návrhu na uvalení konkursu na jmění firmy bratří M-ové a usnesením krajského soudu v N. ze dne 21. ledna 1946, zn. sp. K 1/46 byl konkurs na jmění uvedené firmy skutečně prohlášen.

Návrhem ze dne 5. února 1946 učinil Fond národní obnovy zastoupený finanční prokuraturou návrh na zrušení konkursu, ježto prý jmění úpadkyně podléhá konfiskaci ve smyslu dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. a není tedy konkursního jmění.

Krajský soud v N. konkurs zrušil. Z důvodů: Národní výbor v N. sdělil soudu přípisem ze dne 20. února 1946, že jmění úpadkyně firmy bratří M-ové podléhá konfiskaci podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. a že konfiskační řízení bude zahájeno po vydání příslušných směrnic. Za konkursního řízení bylo tudíž zjištěno, že není žádného jmění, poněvadž veškeré jmění úpadkyně podléhá konfiskaci ve smyslu výše citovaného dekretu, takže bylo nutno konkurs podle § 166, odst. 2 zák. č. 64/1931 Sb. zrušiti.

Rekursní soud vyhověl stížnostem konkursního správce a řady konkursních věřitelů a zamítl návrh na zrušení konkursu. Z důvodů: Podle § 1, odst. 4 dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. rozhoduje příslušný okresní národní výbor o tom, jsou-li splněny podmínky pro konfiskaci majetku podniků a fyzických osob německé národnosti. Ze spisů a z přípisu národního výboru v N. nevychází, že by okresní národní výbor byl již v tom směru rozhodl, naopak je zřejmo, že k takovému rozhodnutí dosud nedošlo. Postrádá tedy návrh finanční prokuratury na zrušení konkursu podkladu. Konfiskační dekret nemění v zásadě normy o národní správě zavedené podle dekretu č. 5/1945 Sb. Úpadkyně, firma bratří M-ové, je pod národní správou a konkurs byl prohlášen po udělení souhlasu podle § 22, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb., k němuž došlo vyjádřením národního výboru v N. ze dne 30. listopadu 1945. Konkurs neruší ani nemění opatření a rozhodnutí učiněná na podkladě dekretu č. 5/1945 Sb. (§ 5 dekr. č. 108/1945 Sb.).

Nejvyšší soud změnil k dovolací stížnosti Fondu národní obnovy napadené usnesení tak, že obnovil usnesení konkursního soudu.

D ů v o d y:

Fond národní obnovy je jako samostatná právnická osoba ustanovením § 3, odst. 1 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108

Sb. o konfiskaci nepřátelského majetku a Fondech národní obnovy povolán k obstarávání úkolů souvisejících se zatímní správou konfiskovaného majetku a jeho rozdělením. Zastupuje ho podle téhož ustanovení finanční prokuratura, pokud statut Fondu (odst. 7) nestanoví jinak.

Ježto rekursní soud změnil usnesení konkursního soudu, kterým byl zrušen konkurs na jmění úpadkyně pro nedostatek jmění, takže by se pokračovalo v konkursním řízení na jmění úpadkové firmy, o němž Fond národní obnovy tvrdí, že je zkonfiskováno, je usnesením rekursního soudu Fond národní obnovy dotčen ve svých právech a je proto legitimován k dovolacímu rekursu.

Dovolací rekurs je důvodný.

V tomto případě jde především o řešení právní otázky, zda ke konfiskaci majetku podle § 1 cit. dekr. došlo ex lege, t. j. již vyhlášením konfiskačního dekretu, či zda k němu dochází teprve pravoplatným rozhodnutím příslušného okresního národního výboru podle § 1, odst. 4 cit. dekr.

Toto posléz uvedené stanovisko zastává v napadeném usnesení rekursní soud, který má za to, že, pokud okresní národní výbor nerozhodne, zda jsou v tom kterém případě splněny podmínky konfiskace, není překážky, aby konkurs prohlášený na jmění německé firmy k návrhu národního správce, s nímž projevil souhlas i národní výbor, byl dále veden, ježto opatření a rozhodnutí vydaná podle předpisů dekretů presidenta republiky č. 5/1945 a 108/1945 Sb. konkurs neruší a konfiskační dekret nemění normy o národní správě (dekr. pres. rep. č. 5/1945).

Fond národní obnovy napadá usnesení rekursního soudu jako nezákonné, a to právem.

Konfiskací se rozumí odnětí nějakého majetku bez náhrady jako trestní opatření.

Dekretem presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. byl nepřátelům Československé republiky bez náhrady zkonfiskován jejich majetek a jeho zatímní správou a rozdělením byl pověřen Fond národní obnovy. Z toho plyne, že konfiskace podle citovaného dekretu je trestním opatřením proti nepřátelům státu, jejichž majetek bez náhrady propadá státu k účelům obnovy.

K nabytí vlastnictví zkonfiskovaného majetku státem dochází tu ex lege, t. j. již vyhlášením konfiskačního dekretu, a není proto k němu zapotřebí pravoplatnosti výměru příslušného okresního národního výboru, jak je tomu na př. při vyvlastnění podle § 365 obč. zák., kde se vlastnictví nabyvá pravoplatností vyvlastňovacího výměru a zaplacením náhrady.

Jde proto při konfiskaci o originální způsob nabytí vlastnictví (ex lege). Na tom nic nemění ustanovení § 1, odst. 4 cit. dekr., že příslušný okresní národní výbor rozhodne, jsou-li splněny podmínky konfiskace, neboť význam tohoto rozhodnutí je pouze deklaratorní. Konfiskován je zásadně všechen nepřátelský majetek, pokud v jednotlivých případech nebudou zjištěny výjimky, tak zejména podle § 1, odst. 1, č. 2 a podle § 2 cit. dekr., jež budou muset postižení zpravidla sami nebo svým zástupcem u okresního národního výboru uplatnit.

Ježto majetek úpadkové firmy byl dán pod národní správu podle § 2, odst. 1 a § 4, odst. a) dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., nebylo zapotřebí, aby Fond národní obnovy učinil podle § 5, odst. 1, č. 2 konfiskačního dekretu (slova »pokud se tak nestalo«) další potřebné opatření k zajištění, převzetí, úschově, udržování a správě konfiskovaného majetku.

Z ustanovení § 5, odst. 1, č. 1 a odst. 5 konfiskačního dekretu, zejména z ustanovení o povinnostech okresních národních výborů a místních národních výborů stran zjištění veškerého konfiskovaného majetku, plyne, že národní výbory jsou i orgány Fondu národní obnovy, který má právo dozírat na hospodaření národních správců. Byl tedy majetek úpadkové firmy tím, že byl pod národní správou již podle dekretu presidenta republiky č. 5/1945, od vyhlášení konfiskačního dekretu (čl. 108/1945 Sb.) ve vlastnictví a správě Fondu národní obnovy a ježto Fondu národní obnovy přísluší podle § 5, odst. 1, č. 3 též sepsání a vypořádání závazků náležejících ke konfiskovanému majetku a to podle směrnic, jež vydá vláda nařízením, neměl býti na majetek firmy bratří M-ové prohlášen konkurs.

Ustanovení konfiskačního dekretu jsou povahy velící a je proto prohlášení konkursu na zkonfiskovaný majetek uvedené firmy a jeho správa podle ustanovení konkursního řádu nezákonná, i když k nim došlo na návrh národního správce, s nímž projevil souhlas i národní výbor v odporu s ustanoveními konfiskačního dekretu.

Konkursní soud proto nepochybil, když k návrhu finanční prokuratury v zastoupení Fondu národní obnovy konkurs zrušil, třebaš tak učinil podle § 166, odst. 2 konk. ř. pro nedostatek jmění, neboť propadl-li konfiskací veškerý majetek firmy bratří M-ové státu, nemůže mít tato firma v tuzemsku majetku ani majetkového práva exekuci podléhajícího a tudíž spadajícího do konkursní podstaty (§ 3 konk. ř.).

Nedostatek majetkové podstaty je zpravidla nejen překážkou, aby byl konkurs prohlášen, nýbrž i překážkou, aby zahájený konkurs byl dále veden (§§ 68 a 70 konk. ř.) a je proto důvodem ke zrušení konkursu podle § 166, odst. 2 konk. ř.

Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověno a napadené usnesení změněno tak, že se obnovuje usnesení konkursního soudu z 21. března 1946, zn. sp. K 1/46, jímž byl konkurs zrušen podle § 166, odst. 2 konk. ř.

č. 103.

Uložil-li procesní soud žalobci ve sporu o rozlihu manželství předložení osvědčení o státním občanství, ač tvrdil, že je ruským státním příslušníkem a nabídl o tom důkaz veřejnou listinou, nejde o usnesení o odstranění formální vady, proti němuž by byla stížnost vyloučena.

(Rozh. ze dne 2. července 1946, R I 23/46.)

Srovn. rozh. č. 62 Sb. n. s. II.

Ve sporu R. P-ové proti S. P-ovi o rozluhu manželství uložil procesní soud žalobkyni, aby předložila soudu do 14 dnů osvědčení o příslušnosti a státním občanství obou stran, vysloviv současně, že jinak bude žaloba odmítnuta jako nehodící se k projednání.

Rekursní soud odmítl rekurs žalobkyně do rozhodnutí prvního soudu, maje za to, že jde o opatření k odstranění formální vady žaloby podle §§ 84, 85 c. ř. s., jež nelze podle výslovného předpisu těchto zákonných ustanovení vzít v odpor samostatným opravným prostředkem.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání stížnosti žalobkyně napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu nové rozhodnutí.

Z důvodů:

S právním názorem, pro který rekursní soud odmítl rekurs žalobkyně, bylo by lze souhlasit jen tehdy, kdyby žaloba vykazovala skutečně formální vadu ve smyslu §§ 84, 85 c. ř. s., která je s to, aby překazila řádné vyřízení věci. Jen za tohoto předpokladu lze totiž přiznat usnesení soudu, nařizujícímu její odstranění, povahu usnesení podle uvedených zákonných předpisů, proti němuž je pak již jen jako důsledek toho vyloučen podle těchto předpisů samostatný rekurs.

Rekursní soud vychází z názoru, že usnesení prvního soudu je takovým usnesením, se však vůbec nezabýval vývody rekursu žalobkyně, jimiž věcně dovozovala, že vyřízení žaloby nebrání žádná formální vada a že předpoklad prvního soudu, pro který vyzval stěžovatelku k předložení osvědčení o státním občanství stran, je právně mylný. Nevyřídil tak v této podstatné otázce rekurs, ač podle právních úvah shora uvedených spočívalo právě v jejím řádném zodpovězení rozhodnutí o tom, zda nutno rekurs vyříditi věcně. To však musí vést k zrušení napadeného usnesení, když se nejvyšší soud nemůže připojit k právnímu názoru, z něhož rekursní soud při rozhodnutí vycházel.

Ze skutkového přednesu žalobního, o němž byl nabídnut důkaz, totiž plyne, že obě strany jsou ruskými státními příslušníky. Podle předpisu dvorského dekretu ze dne 15. července 1796, příloha II k dvorskému dekretu ze dne 23. října 1801, č. 542 Sb. z. s., jsou však tuzemské soudy příslušny projednávat za podmínek v dekretu tom uvedených i manželské žaloby cizinců (č. 1867, 5060, 6787 Sb. n. s.). Výjimka platí jen pro osoby, jež byly v době podání žaloby státními příslušníky jugoslávskými, polskými nebo rumunskými. Předpisy zmíněného dekretu byly totiž, pokud jde o tyto státní příslušníky, derogovány mezistátními smlouvami, uzavřenými Československou republikou s Jugoslavií, Polskem a Rumunskem (č. 146/1924, 5/1926 a 171/1926 Sb.) tak, že jimi byla stanovena výlučná pravomoc úřadů těchto států v manželských věcech jejich příslušníků. Podle toho je pravomoc tuzemských soudů k projednání žalob o rozluhu, rozvod nebo neplatnost manželství v těchto případech vyloučena, ježto tuzemským soudům brání v jich projednání překážka přípustnosti pořadu práva.

Aby měl proto soud projedávající žalobu o rozluhu, rozvod nebo ne-

platnost manželství jistotu, že neporušuje cizozemskou pravomoc a že jeho rozhodnutí nebude zmatečné podle § 477, č. 6 c. ř. s., musí zjistit, že strany nejsou v době podání žaloby příslušníky některého ze shora uvedených tří států. K tomu stačí veřejná listina nevzbuzující pochybnost o tom, že strany těmito státními příslušníky nejsou. Pro tuto potřebu není proto nutno trvat bezpodmínečně ani na tom, že tutou okolnost lze osvědčit, pokud by přicházely podle přednesu žalobního v úvahu jako strany osoby československé státní příslušnosti, jen osvědčením o jejich československém státním občanství, vydaným okresním úřadem.

Když však žalobkyně přednesla již v žalobě, že strany jsou ruské státní příslušnosti, a nabídla o tom také důkaz osvědčením veřejnou listinou, je z toho patrné, že zatím není tu formální vady ve smyslu zákona, jež by bránila s hlediska cizozemské jurisdikce ustanovení roku o této žalobě a projednání věci, protože provedením tohoto důkazu, vyzní-li ve prospěch tvrzení žalobkyně, bude mít soud otázku své pravomoci vyřízenou, a to kladně. Rozhodnutí procesního soudu nemohlo proto podle stavu spisů směřovat k odstranění formální vady žaloby, již tu dosud není, a nelze mu důsledkem toho přiznat povahu usnesení podle §§ 84, 85 c. ř. s., proti němuž není samostatný opravný prostředek přípustný.

Na rekursním soudu bude, aby řídě se těmito právními úvahami rozhodl věcně o rekursu žalobkyně, ježto zákon podle toho, co řečeno, nevylučuje samostatný rekurs proti usnesení prvního soudu (§ 514 c. ř. s.).

Č. 104.

I když již spolek, rozpuštěný za doby nesvobody, ohlásil v době revoluční obnovy své činnosti a úřady vzaly toto oznámení prozatím na vědomí, není přece tento spolek oprávněn k žádosti za obnovu vkladu svého vlastnického práva k nemovitosti, jestliže neosvědčil, že učinil žádost oznamovací povinnosti podle § 2, odst. 2 dekretu presidenta republiky ze dne 25. září 1945, č. 81 Sb.

(Rozh. ze dne 3. července 1946, R I 79/46.)

Výměrem býv. zemského úřadu v Praze ze dne 29. října 1942 byl rozpuštěn spolek »M.«, původně v době před r. 1938 »N.«, s tím, že trvá zase jako spolek »N.«. Opatřením býv. zemského presidenta v Praze ze dne 7. dubna 1943 byl dům č. p. 78 v Praze, jehož vlastníkem byl do té doby spolek »M.«, převeden na t. zv. protektorát Čechy a Moravu.

Výměrem zemského národního výboru ze dne 11. září 1945 byl výměr býv. zemského úřadu v Praze ze dne 29. října 1942 zrušen, a výměrem ze dne 17. října 1945 bylo zrušeno opatření býv. zemského presidenta ze dne 7. dubna 1943 a spolek »N.« ohlásil obnovu své činnosti. Podáním ze dne 19. listopadu 1945 navrhl spolek »N.« tento zápis ve vložce č. 78 poz. knihy kat. úz. Praha: »Podle výměru zemského národního výboru ze dne 11. září 1945 a ze dne 17. října 1945 obnovuje se právo vlastnické spolku »N.« v Praze.«

Prvý soud zápis povolil.

Rekursní soud zamítl k rekursu Československého státu žádost spolku »N.«. Z důvodů: Podle výpisu z pozemkové knihy byl původním vlastníkem domu č. p. 78 spolek »M.«. Podle výměru ze dne 7. dubna bylo na tento dům vloženo vlastnické právo pro t. zv. protektorát Čechy a Morava. Vzhledem k tomuto knihovnímu stavu měl být v době podání návrhu, dne 19. listopadu 1945, i z úřední moci jako vlastník domu č. 78 zapsán podle § 1 dekr. č. 124/1945 Sb. Československý stát. Způsob uplatnění nároku na vrácení majetku, který přešel do rukou Československého státu, bude podle § 2 dekr. č. 81/1945 upraven zvláštním předpisem. Také v § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. je stanoveno, že způsob uplatnění nároků z neplatných převodů bude upraven zvláštním dekretem. Z výměru zemského národního výboru v Praze ze dne 17. října 1945 neplyne, že Československý stát uznal nárok spolku »N.«, aby dům č. 78 byl vrácen jemu. Poněvadž předcházejícím majitelem nemovitosti byl tu spolek »M.«, není ani podle knihovního stavu možné obnovení vlastnického práva pro navrhovatele. Obsahem předložených listin a knihovním stavem není tudíž navrhovatelova žádost odůvodněna (§ 94 knih. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu spolku »N.«.

Důvody:

Rekursní soud je mylného názoru, že jako vlastník domu čp. 78 v Praze měl být v době podání knihovní žádosti podle § 1 dekr. č. 124/1945 Sb. z úřední moci zapsán Československý stát, a nesprávně z toho vyvozuje, že nelze žádosti za obnovení vkladu vlastnického práva vyhovět, protože způsob uplatnění nároku na vrácení majetku, jenž takto přešel do rukou třetí osoby, bude podle § 2, odst. 1 dekr. č. 81/1945 Sb. upraven zvláštním předpisem, který dosud nebyl vydán. Rekursní soud tu přehlíží, že podle § 1, odst. 1 dekr. č. 124/1945 Sb. lze zapsat Československý stát jako osobu knihovně oprávněnou jen tehdy, když byl přímým právním předchůdcem nyní zapsaného t. zv. protektorátu Čechy a Morava. V daném případě šlo však o knihovní převod vlastnického práva s navrhujícího spolku na t. zv. protektorát a proto se shora zmíněný předpis tohoto případu netýká.

Rovněž nelze použití předpisů dekr. č. 5/1945 Sb. o neplatnosti některých majetkoprávních jednání z doby nesvobody, ježto otázka obnovení právního pořádku v oboru spolkovém byla upravena zvláštní normou, totiž zmíněným dekr. č. 81/1945 Sb.

Konečně by obnovení vkladu vlastnického práva nebránila ani skutečnost, že podle výpisu z pozemkové knihy byl původním majitelem domu č. p. 78 spolek »M.«, neboť z lustra vložky č. 78 je patrné, že původní označení »N.« bylo v době okupace úředním zásahem změněno na »M.«, takže jde zřejmě o různá označení téže právnické osoby.

Přes to nelze knihovní žádosti vyhovět. S hlediska § 94, odst. 1, č. 2 knih. zák. nutno zkoumat, zda navrhující spolek, který byl za okupace rozpuštěn, obnovil a vyvíjí nadále svou činnost ve smyslu platných před-

pisů, neboť jedině v tom případě je oprávněn k podání žádosti za obnovení vkladu vlastnického práva. Při zkoumání tohoto předpokladu nutno vycházeti z předpisů dekr. č. 81/1945 Sb. jako speciální normy upravující otázku obnovení právního pořádku v oboru spolkovém a vylučující použití jiných norem než těch, kterých se dekret sám dovolává. Touto normou je spolkový zákon č. 134/1867 ř. z., jehož původní znění bylo podle § 3 cit. dekr. obnoveno zrušením použitelnosti protektorátního vl. nař. č. 97/1939 Sb.

Jde tedy o to, zda je předloženými listinami osvědčeno, že spolek »N.« obnovil a vyvíjí nadále svou činnost ve smyslu stanov, jak byly příslušným spolkovým úřadem vzaty na vědomí. Výměrem zemského národního výboru v Praze ze dne 11. září 1945 byl sice zrušen výměr bývalého zemského úřadu v Praze z 29. října 1942, kterým byl úředně rozpuštěn spolek »M.« a bylo vysloveno, že v důsledku toho spolek trvá s názvem »N.«, avšak tento výměr je z doby před vydáním dekr. č. 81/1945 Sb., jenž nabyl účinnosti dnem 17. října 1945 a jehož § 2, odst. 2 obsahuje závazné předpisy o tom, jak mají postupovati spolky, které hodlají obnoviti svou činnost. Tyto spolky jsou povinny nejpozději do dvou měsíců po dni, kdy nabyl účinnosti dekr. č. 81/1945 Sb., oznámiti spolkovému úřadu své stolice, u něhož jsou zapsány ve spolkovém katastru, dvojmo vyhotoveným podáním dobu, kdy obnoví činnost, jakož i jména, povolání a bydliště členů představenstva. Podle prováděcích pokynů k tomuto předpisu oznamovací povinnost postihuje i ony spolky, které v době revoluční již ohlásily obnovení své činnosti, i když toto oznámení bylo již úřady prozatím vzato na vědomí. Byl proto i navrhující spolek povinen osvědčiti, že učinil zadost své oznamovací povinnosti ve smyslu § 2, odst. 2 dekr. č. 81/1945 Sb. a že spolkový úřad, který své doby schválil stanovы spolku, uvědomil zástupce spolku, že bere jejich oznámení na vědomí. Tyto skutečnosti navrhovatel neosvědčil. Je proto pochybné, zda je oprávněn k podání žádosti o vklad vlastnického práva (§ 94, odst. 1 č. 2 knih. zák.). Jeho žádost byla rekursním soudem právem zamítnuta.

/č. 105./

Pokud není obsahem knihovní žádosti o zrušení knihovního zápisu a o obnovení původního knihovního stavu podle dekretu republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. prokázáno, že původní majitel zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého a že jeho manželka je dědicem, není proti zamítavému usnesení knihovního soudu manželčina dovolací stížnost přípustná.

(Rozh. ze dne 12. července 1946, R II 57/46.)

Ministerstvo ochrany práce a sociální péče vyňalo výměrem ze dne 5. listopadu 1945 z národní správy dům zapsaný ve vl. č. 566 poz. kn. kat. úz. N., který byl majetkem H. P-a a přešel v době nesvobody pod tlakem rasové persekuce na horní a hutní podniky v N. Podle tohoto vý-

měru domáhá se ministerstvo ochrany práce a sociální péče obnovení původního knihovního stavu, t. j. vkladu vlastnického práva pro H. P-a.

Knihovní soud zrušil jako neplatný a) zápis vkladu vlastnického práva pro horní a hutní podniky v N. a obnovil původní zápis vlastnického práva pro H. P-a; b) zápis vkladu výmazu zástavního práva pro pohledávku spořitelny v M. 100.000 K s přísl. a obnovil původní zápis vkladu zástavního práva pro tutéž pohledávku a poznámku závazku vlastníka z dlužního úpisu ze dne 23. října 1936.

Rekursní soud zamítl k stížnosti horních a hutních podniků v N. návrh ministerstva ochrany práce a sociální péče.

Nejvyšší soud odmítl dovolací stížnost E. P-ové, manželky H. P-a.

Důvody:

Obsahem knihovní žádosti a jejích příloh (§ 94 kn. zák.) nebylo prokázáno, že stěžovatelčin manžel, jehož se týká knihovní zápis vlastnického práva, zemřel nebo byl aspoň prohlášen za mrtvého (dekr. čís. 117/1945 Sb.), ani že je stěžovatelka vůbec dědičkou. Z toho plyne, že není oprávněna k dovolací stížnosti proti napadenému usnesení, ježto není ani podle původního ani podle navrhovaného knihovního stavu v žádném vztahu k vl. č. 566 poz. kn. kat. úz. N.

Její dovolací recurs byl proto odmítnut jako nepřipustný.

Č. 106.

Nejde o vadu, která by byla s to překaziti řádné projednání žaloby (§ 84 c. ř. s.), jestliže strana zapsaná v německém katastru a žalující o oduznání svého manželského původu nepředloží osvědčení o československém státním občanství.

(Rozh. ze dne 12. července 1946, R II 75/46.)

Srov. rozh. č. 62 a 103 Sb. n. s. II.

Ve sporu nezl. B. T-ové proti opatrovníku k obhájení manželského zrození uložil procesní soud žalobkyni, aby do dvou měsíců předložila osvědčení, že je československým státním občanem, jinak že po marném uplynutí lhůty bude žaloba odmítnuta.

Rekursní soud odmítl recurs žalobkyně, maje za to, že napadené usnesení je usnesením podle § 84, odst. 1 c. ř. s., proti němuž nelze podati samostatný opravný prostředek.

Nejvyšší soud zrušil k dovolací stížnosti napadené usnesení a uložil recursnímu soudu nové rozhodnutí.

Z důvodů:

Ačkoliv mu již bylo známo vyjádření žalobkyně, že nemůže předložit — jak k tomu byla vyzvána — osvědčení o tom, že je československá

státní příslušnice, poněvadž je vedena v německém katastru, uložil jí prvý soud přes to usnesením ze dne 20. dubna 1946, jež da' o podnět k tomuto opravnému řízení, aby toto osvědčení soudu předložila do dvou měsíců, jinak že žalobu odmítne.

Její recurs do tohoto usnesení recursní soud odmítl, maje za to, že jde o nařízení k odstranění formální vady podle § 84, odst. 2 c. ř. s., jež nelze vzít podle § 84, odst. 1, druhá věta c. ř. s. v odpor samostatným opravným prostředkem.

S tímto názorem recursního soudu by bylo lze souhlasit jen tehdy, kdyby usnesení prvního soudu směřovalo k odstranění formální vady, uznané zákonem za takovou vadu, která je s to překaziti řádné vyřízení věci. Jen za tohoto předpokladu lze totiž usnesení soudu o tom přiznat povahu usnesení podle § 84, odst. 1 c. ř. s., proti němuž je pak důsledkem toho podle téhož zákonného předpisu samostatný opravný prostředek vyloučen.

S tohoto hlediska recursní soud, ač měl pro to podnět v rekursu žalobkyně, dosud věc neřešil. Vycházeje naopak z předpokladu, že jde o formální vadu podle § 84 c. ř. s. nevyslovil se o tom, proč má se zřetelem na skutečný přednes žaloby a vyjádření žalobkyně za to, že nedostatek osvědčení o československé státní příslušnosti žalobkyně je formální vadou podle § 84 c. ř. s., když je u státních příslušníků německých k projednávání žaloby, o niž jde, dána pravomoc tuzemských soudů. Tuto otázku si však měl recursní soud vyřešit v prvé řadě, neboť podle právních úvah shora uvedených závisí na jejím zodpovězení, zda recurs žalobkyně třeba odmítnouti podle § 84, odst. 1, druhá věta c. ř. s., či zda je nutno jej věcně vyřídit.

Č. 107.

Právním následkem, jež listina vystavená v cizině způsobuje v tuzemsku (§§ 2, odst. 2, písm. f) a 18, odst. 1, zák. č. 250/1934 Sb. o umorování listin) je i povinnost k jejímu přihlášení a složení podle § 14 dekrety presidenta republiky ze dne 20. října 1945, č. 95 Sb. o přihlášení vkladů.

Určení soudu místně příslušného k vyhlášení ztráty akcií a k jich umorění podle § 28 j. n., není-li v tuzemsku příslušného soudu, ježto akcie byly vystaveny v cizině a rovněž obecný soud navrhovatelův i místo splatnosti je v cizině.

(Rozh. ze dne 29. srpna 1946, Nd I 5/46.)

Dne 23. ledna 1946 navrhla prot. firma P. a spol., K. P., L. P-ová a M. H-ová, všichni ve Vídni, aby nejvyšší soud určil 1. soud místně příslušný k vyhlášení ztráty 60 akcií Pražské měřárny, kabelovny a elektrotechnických závodů Křížik akc. spol., 5 akcií a dalších akcií Báňské a hutní společnosti, 50 akcií Akciové společnosti, dříve Škodovy závody, 27 akcií Labsko-kostelecké rafinerie cukru, akc. spol., 5 akcií Severní dráhy Ferdinandovy a 20 akcií Sdružených továren vlněného zboží, akc. spol.

v Brně; 2. soud místně příslušný k provedení řízení a rozhodnutí o umoření 20 akcií Sdružených továren vlněného zboží, a. s. v Brně. Navrhovatelé uvádějí, že všechny v návrhu uvedené cenné papíry byly za bojů při obsazení Rakouska zničeny a shořely. Podle § 14, odst. 3 dekrety presidenta republiky ze dne 20. října 1945, č. 95 Sb. jsou prý navrhovatelé povinni přihlásiti tyto cenné papíry u místně příslušného československého zastupitelského úřadu a složit papíry do jeho úschovy. Ježto složení papírů není možné, musí navrhovatelé složit alespoň vyhlášku o ztrátě akcií podle § 18 zák. o umoření listin.

Nejvyšší soud určil I. za soud místně příslušný k vyhlášení ztráty podle § 18 zák. č. 250/1934 Sb. 60 akcií Pražské měďárny, kabelovny a elektrotechnických závodů Křížik akc. spol., 5 akcií a dalších akcií Báňské a hutní společnosti, 50 akcií Akciové společnosti, dříve Škodovy závody, 27 akcií Labsko-kostelecké rafinerie cukru, akc. spol., 5 akcií Severní dráhy Ferdinandovy a 20 akcií Sdružených továren vlněného zboží, a. s. v Brně okresní soud civilní pro vnitřní Prahu; II. za soud místně příslušný k provedení řízení a rozhodnutí o umoření 20 akcií Sdružených továren vlněného zboží, a. s. v Brně, podle § 3 zák. č. 250/1934 Sb. okresní soud civilní pro vnitřní Prahu.

D ů v o d y:

Ad I. Podle obsahu návrhu mají býti předmětem vyhlášení ztráty podle § 18 zák. č. 250/1934 Sb. až na akcie Sdružených továren na vlnu, a. s., které byly vystaveny ve Vídni, vesměs akcie vystavené v tuzemsku. Náleží proto vyhlášení jich ztráty do pravomoci tuzemského soudu (§§ 3, odst. 1 a 18, odst. 1 cit. zák.). Akcie Sdružených továren vlněného zboží, a. s., byly sice vystaveny v cizině, vyhlášení jich ztráty může však míti vzhledem na předpis § 14 dekr. pres. rep. ze dne 20. října 1945, č. 95 Sb. právní následky v tuzemsku a náleží proto i vyhlášení ztráty těchto akcií do pravomoci tuzemského soudu (§§ 2, odst. 2, písm. f) a 18, odst. 1 cit. zák.).

Poněvadž však žadatelé bydlí ve Vídni a tamtéž došlo ke ztrátě akcií, není v tuzemsku soudu, který by byl k provedení tohoto úkonu místně příslušný (§ 18, odst. 1 cit. zák.).

Jsou proto dány všechny předpoklady k určení místně příslušného soudu k vyhlášení ztráty cenných papírů ve výroku uvedených podle § 28 j. n. a bylo proto rozhodnuto, jak ve výroku uvedeno.

Ad II. Jak již bylo doloženo ad I., může míti umoření akcií Sdružených továren vlněného zboží, a. s., právní následky v tuzemsku a je proto k umoření těchto akcií povolán tuzemský soud (§ 2, odst. 2, písm. f) cit. zák.).

Poněvadž však akcie byly vystaveny ve Vídni, žadatelé bydlí ve Vídni a tamtéž je i místo platební, jak plyne z obsahu návrhu, není v tuzemsku k provedení tohoto úkonu místně příslušného soudu (§ 3 cit. zák.).

Jsou proto dány všechny předpoklady k určení místně příslušného soudu k provedení umořovacího řízení ohledně zmíněných akcií podle § 28 j. n. a bylo proto rozhodnuto, jak ve výroku uvedeno.

Č. 108.

Propachtování mlýna jako podniku tak, že pachtýř provozuje mlýnářskou živnost na základě živnostenského listu propachtovatelova, je pachtovní smlouvou o provozování živnosti v najatých místnostech, která podléhá ochraně nájemníků podle § 1 vládního nařízení ze dne 26. června 1941, č. 248 Sb.

Pokud lze z dohody stran o prodloužení nájemní nebo pachtovní smlouvy, sjednané v souvislosti se sporem o vyklizení najatého nebo propachtovaného předmětu, usuzovati, že se nájemník vzdal ochrany podle uvedeného vládního nařízení.

(Rozh. ze dne 6. září 1946, Rv I 49/46.)

Srovn. rozh. č. 18712 Sb. n. s.

Pachtovní smlouvou ze dne 31. prosince 1937 propachtoval A. Ž. F. F-ovi mlýn čp. 61 v D. se stavební parcelou č. k. 75, zapsaný ve vl. č. 3 poz. kn. kat. úz. H. se všemi budovami, se strojním zařízením a ostatním příslušenstvím, s vodním dílem a s vodní silou, s mlýnskou pekárnou a s cirkulační pilou a řadu zemědělských pozemků ve výměře přes 8 ha. Pachtovní poměr měl skončiti dnem 31. prosince 1943. Ježto F. F. ve smluvenou dobu předmět pachtu neodevzdal, podal A. Ž. žalobu na vyklizení. Za sporu navázaly strany svými právními zástupci jednání o prodloužení pachtovní smlouvy. Došlo však k dohodě v tom smyslu, že se pachtovní poměr prodlužuje za dosavadních podmínek do konce války, nejdéle však do 31. prosince 1944. V důsledku tohoto ujednání zůstal spor o vyklizení v klidu. K dalšímu ujednání o prodloužení již nedošlo.

Ve sporu zn. sp. C 2/45 domáhá se A. Ž. vyklizení a odevzdání mlýna čp. 61 v D. se všemi hospodářskými budovami a pozemky. Žalovaný se hájil mimo jiné tím, že prý nemovitostí, o jichž vyklizení jde v tomto sporu, podléhají ochraně podle vl. nař. č. 248/1941 Sb. Proti tomu uvedl žalobce, že se žalovaný jednáním o prodloužení pachtu ochrany nájemníků vzdal.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Třeba posouditi, zda se na pachtovní poměr sporných stran vztahuje ustanovení vl. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků a zda tedy bylo v tomto případě nutno nejdříve žádati za svolení k výpovědi či nikoliv. V souzeném případě zanikl pachtovní poměr bezpodmínečně podle ustanovení § 1113 obč. zák. uplynutím dodatečně smluvené (prodloužené) lhůty, t. j. dnem 31. prosince 1944, a pachtýř užívá od té doby nemovitostí bez právního titulu. Podle § 2, odst. 3 zák. na ochr. náj. smlouvy uzavřené na určitou dobu před vl. nař. 248/1941 Sb. se sice prodlužují na dobu neurčitou proti běžné výpovědi, dané se svolením soudu, avšak tohoto ustanovení nelze v daném případě použiti. Pachtovní poměr podle původní pachtovní smlouvy měl skončit dne 31. prosince 1943. Strany však ujednaly prodloužení pachtovní smlouvy do 31. prosince 1944, kdy podle úmyslu stran měl nájemní poměr

bezpodmínečně skončiti a smlouva zaniknouti. Že se úmysl stran právě k tomu nesl (aby pachtovní poměr již po 31. prosinci 1944 netrval), vyplývá z toho, že pachtýř jednal po učiněné dohodě o prodloužení, správně o zrušení pachtu znovu a to na rok 1945, avšak bezvýsledně. Kdyby nebylo úmyslem stran, že lhůta 31. prosince 1944 nemá býti konečnou a závaznou, pak by se pachtýř jistě nepokoušel znovu o prodloužení pachtovní smlouvy. Zákon na ochranu nájemníků není *ius cogens*. Jestliže v daném případě strany již za platnosti vl. nař. č. 248/1941 Sb. prodloužily vzhledem k sporu o vyklizení pachtovní poměr jen na dobu do 31. prosince 1944, nemůže se již pachtýř po uplynutí lhůty dovolávat ochrany nájemníků, poněvadž jeho pachtovní poměr podle ustanovení § 1113 obč. zák. bezpodmínečně skončil. Třeba ještě uvážiti, že v daném případě nešlo o čistou smlouvu pachtovní, jejímž předmětem byly jen místnosti určené k provozu živnosti, nýbrž jejím předmětem byly také pozemky, a to ve výměře 9 ha 27 a 21 m², takže s hlediska vl. nař. č. 248/1941 Sb. jde o smíšenou smlouvu, v níž převážnou část nájemní smlouvy tvoří jiné předměty nežli místnosti, které podléhají zákonu na ochranu nájemníků. Nemůže se tedy pachtýř také z tohoto důvodu dovolávat platnosti smlouvy podle zákona na ochranu nájemníků (srv. rozh. 18712 Sb. n. s.).

O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání žalovaného. Z d ů v o d ů: Nesprávné právní posouzení sporu záleží podle odvolání v otázce, zda jde v daném případě o smlouvu nájemní nebo pachtovní, a pak, na kterou dobu tato smlouva byla stranami prodloužena. Odvolatel tvrdí, že jde o nájem a nikoli o pacht a proto by prý žalobce mohl jedině žádati o svolení k výpovědi podle předpisů zákona o ochraně nájemníků, není prý však oprávněn domáhati se odevzdání žalobou. Podle smlouvy ze dne 31. prosince 1937 byly předmětem této smlouvy mlýn ve smlouvě blíže označený se všemi mlýnskými místnostmi a nacházejícím se tam strojním zařízením a nářadím podle popisu, s vodním dílem a vodní silou, mlýnskou pekárnou, jakož i se zemědělskými pozemky. Již z toho je patrné, že se v prvé řadě jednalo o zařízený mlýn s vodní silou, tudíž o hmotný předmět, jehož možno používatí jen s vynaložením práce a námahy, a nikoli o pouhé provozování živnosti mlynářské v najatých místnostech. Celá smlouva má tudíž povahu smlouvy pachtovní. Z účelu zákona o ochraně nájemníků pak lze vyvoditi, že jeho ochranu nutno vztahovati jen na smlouvy, které jsou podle povahy hlavní věci smlouvami nájemními nebo pachtovními o provozování živnosti v najatých místnostech, nikoli však na smlouvy, které jsou podle povahy hlavní věci jinými pachtovními smlouvami. Nejde tu proto o případ § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb., když v daném případě, jak již uvedeno, jde o pachtování hmotného předmětu a ne o poměr nájemní nebo o smlouvu pachtovní o provozování živnosti v najatých místnostech (viz anal. rozh. č. 3088 Sb. n. s.). Přisvědčuje tudíž odvolací soud právnímu závěru soudu první stolice, že se žalovaný nemůže dovolávat předpisů zákona o ochraně nájemníků. Pokud jde o dobu, na kterou byla pachtovní smlouva prodloužena, nutno souhlasiti s právním stanoviskem soudu první stolice zaujatým v napadeném rozsudku, že se tak stalo jen do 31. prosince 1944. Tímto dnem platnost smlouvy vypršela. To ukazují jasně důkazy svědectvím F. H-a

a N. P-a a obsah korespondence mezi právními zástupci stran, zejména obsah dopisu ze dne 22. února 1944 podepsaného žalovaným a adresovaného žalobci, o jehož pravosti a správnosti nebyly vysloveny pochyby.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalovaného napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Při právním posouzení nutno vycházeti ze zjištěné skutečnosti, že pachtovní poměr uzavřený do 31. prosince 1943 byl dohodou stran prodloužen nejdéle do 31. prosince 1944.

Podle rozsudků nižších soudů nemůže se žalovaný dovolávat ochrany nájemníků podle vl. nař. č. 248/1941 Sb. a to podle rozsudku prvního soudu proto, že jde o smíšenou smlouvu, jejíž převážná část se týká jiných předmětů nežli místností, podléhajících zákonu o ochraně nájemníků, a podle odvolacího rozsudku proto, že jde o pachtování hmotného předmětu, jehož možno používatí jen s vynaložením práce a námahy, a nikoli o pouhé provozování živnosti mlynářské v najatých místnostech. S těmito důvody nelze souhlasiti.

Podle § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. vztahují se ustanovení zákona o ochraně nájemníků též na výpovědi smluv o provozování živnosti v najatých místnostech. Předpokladem tohoto ustanovení tudíž je, aby předmětem pachtovní smlouvy byla živnost a aby tato živnost byla provozována v najatých místnostech. Smlouva, již se za úplaty propůjčuje právo užívatí na smluvený čas živnosti, je svou povahou smlouvou pachtovní, ježto jejím předmětem je dání věci do užívání, již lze užívatí jen pílí a přičiněním (§ 1091 obč. zák.). Provozuje-li se taková živnost v najatých místnostech, podléhá pachtovní smlouva o ní uzavřená ochraně nájemníků.

Poukaz odvolacího soudu na rozh. č. 3088 Sb. n. s. není správný, ježto v případě v něm řešeném nešlo o propachtování živnosti, nýbrž jen o propachtování pily s turbinou. Jak vyplývá z přednesu stran, bylo předmětem smlouvy též propachtování živnosti mlynářské, ježto podle přednesu žalobce byly předmětem smlouvy nikoli pouze budovy a místnosti, nýbrž mlýn jako podnik, který žalovaný provozuje na základě živnostenského listu žalobcova. Tím žalobce uznal, že jde o pachtovní smlouvu o provozování mlynářské živnosti v najatých místnostech, jak uvedl žalovaný. Kdyby předmětem smlouvy byl pouze pacht mlynářské živnosti s budovami a příslušenstvím, bylo by nepochybné, že jde o smlouvu podléhající ochraně nájemníků. Předmětem pachtovní smlouvy byly však také hospodářské budovy a pozemky (role, louky, lesy), jež samy o sobě nejsou předmětem ochrany nájemníků. Smlouva se vztahuje tudíž jednak na předměty uvedené v § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb., jednak na jiné předměty. Jde proto o smlouvu smíšenou, pro kterou však není ve vl. nař. č. 248/1941 Sb., ani v zákoně o ochraně nájemníků ve znění vyhl. min. soc. péče č. 62/1934 Sb., na něž

cit. vl. nař. odkazuje, zvláštní ustanovení. Pro takovou smlouvu je analogicky použití stejného ustanovení jako v § 1091 obč. zák., že dlužno jí posuzovati podle povahy hlavní věci (srov. rozh. č. 18712 Sb. n. s.). Tuto spornou otázku nelze však na základě přednesů stran a skutkového stavu zjištěného nižšími soudy v dovolacím řízení vyřešiti. Bude především třeba, aby soud vyzval strany, aby se o tom vyjádřily (§ 182 c. ř. s.), a budou-li se jejich přednesy o tom rozcházet, aby provedl důkazy jimi navržené, po případě důkaz znalecký (§ 183, odst. 1, č. 4 c. ř. s.).

Dojde-li k závěru, že převažuje propachtování mlynářské živnosti provozované v najatých místnostech a že jde proto o smlouvu spadající pod ochranu podle § 1, vl. nař. č. 248/1941 Sb., bude přicházeti v úvahu otázka, zda se žalovaný této ochrany vzdal. Soud prvě stolice odpověděl na tuto spornou otázku kladně proto, že strany již za platnosti zákona o ochraně nájemníků vědomě vzhledem ke sporu o vyklizení prodloužily pachtovní poměr jenom na dobu do 31. prosince 1944. Žalovaný proti tomu v odvolání namítl, že se podle výslovného ustanovení zákona o ochraně nájemníků nelze v žádném případě ochrany vzdát, že to žalobcem nebylo ani tvrzeno a že proto nemělo býti k tomu soudem přihlíženo. Odvolací soud se s těmito námítkami žalovaného nvyřadil, ježto podle jeho úsudku se žalovaný nemůže vůbec dovolávat ochrany nájemníků. V četných rozhodnutích nejvyššího soudu, zejména v rozh. č. 18468, 13098, 12826, 10655 Sb. n. s., bylo vysloveno, že zákon o ochraně nájemníků nebrání nájemníku, aby se ochrany, které již požívá, pro určitý již nastavší případ dobrovolně vzdal, a že tak nemůže učiniti pouze při ujednání smlouvy. Dovolací soud nemá důvodu, aby se od této právní zásady odchýlil. Ze samostatného prodloužení nájemní nebo pachtovní smlouvy nelze dovozovati vzdání se ochrany, lze na ně však usuzovati v tom případě, bylo-li o prodloužení nájmu nebo pachtu jednáno v souvislosti s vyklizením najatého nebo pachtovaného předmětu. Žalobce sice ve svém přednesu výslovně neuvedl, že se žalovaný vzdal ochrany nájemníků, přednesl však, že právní zástupce žalovaného učinil jménem žalovaného v souvislosti s obdobnými spory vedenými mezi spornými stranami pod č. j. C 6/44 a C 7/44 návrh, aby pachtovní poměr byl prodloužen do konce války, nejdéle však na dobu 1 roku.

Došlo-li k dohodě stran o prodloužení pachtovní smlouvy v souvislosti se spory o vyklizení mlýna, mohlo se jednat nejen o toto prodloužení pachtu, nýbrž i o vzdání se ochrany nájemníků. V takovém případě by prvý soud nepochybil, když by se touto otázkou zabýval, měl však ve smyslu ustanovení § 182, odst. 1 c. ř. s. působiti k tomu, aby žalobce vysvětlil, co míní »souvislostí s obdobnými spory«, aby se i žalovaný o jeho přednesu vyjádřil, po případě měl o sporných a pro spor rozhodných skutkových okolnostech provésti důkazy. V těchto směrech je řízení prvého soudu rovněž vadné.

Ježto z důvodů výše uvedených trpí již řízení prvě stolice vadami podle § 497, č. 2 a 3 c. ř. s. ve znění čl. II, č. 12, vl. nař. č. 39/1944 Sb., bylo rozhodnuto, jak je shora uvedeno.

Č. 109.

I když se žalobce domáhal náhrady škody jen uvedením v předešlý stav, lze mu podle okolností přisouditi náhradu škody v penězích, není-li podle úsudku soudu uvedení v předešlý stav dobře možné.

(Rozh. ze dne 6. září 1946, Rv I 112/46.)

Dne 2. března 1940 uzavřeli R. a M. L-ovi s G. H-em smlouvu o propachtování své parní cihelny a pily v J. s příslušnými budovami a pozemky na dobu 10 let, počínajíc dnem 1. března 1940. Podle odstavce 5. této smlouvy byl pachtýř povinen udržovati budovy, inventář a zařízení nejméně v takovém stavu, v jakém je převzal. Pachtýř G. H. zemřel dne 13. června 1941 a k jeho pozůstalosti se přihlásili jako dědici ze zákona a bez výhrady inventáře zůstavitelova vdova B. H-ová a jeho dva synové J. a F. H-ovi. Těmto dědicům byla také pozůstalost odevzdána odevzdací listinou okresního soudu v H. ze dne 8. srpna 1941, zn. sp. D 563/41. Dne 13. července 1941 zřítla se část kolny na sušení cihel, sestávající z 20 polí, z nichž se zřítlo 14 polí i se stelážemi na sušení cihel a 7 polí zůstalo nepoškozeno.

Ve sporu zn. sp. C II 84/43 domáhají se propachtovatelé R. a M. L-ovi proti B. H-ové a J. a F. H-ovým, že žalovaní jsou povinni dáti svým nákladem odklidiť zřícenou část kolny se stelážemi na sušení cihel v cihelně žalující strany v J. a tuto kolnu se stelážemi znovuzřídití do původního stavu podle popisu a plánu soudního znalce V. J-a založeného ve spisech Nc II 151/43 okresního soudu v H. Tvrdí, že zřícení kolny bylo zaviněno propachtovatelem G. H-em. Žalovaní v podstatě namítlí, že příčinou zřícení kolny byl její špatný a přestárly materiál.

Prvý soud uznal žalované povinnými zaplatiti žalobcům 33.115 K. Z důvodů: Podle ustanovení § 1323 obč. zák. se náhrada způsobené škody děje buď tak, že vše musí být uvedeno v předešlý stav, nebo, není-li to možno, musí být nahrazena odhadní cena. Žalobci se rozhodli žádati prvý způsob náhrady škody, totiž uvedení v předešlý stav. Je otázka, je-li to v projednávaném případě možné. Soud zjišťuje ze znaleckého posudku J. D-a, že kolna byla zhotovena ze dříví, které se za sušárnu pro cihelnu takové konstrukce nehodilo. Dříví bylo staré, zeslabené dlaby a výřezy a trpělo proto tím více na své jakosti i pevnosti, jelikož odpařované vlhko z vysušovaných cihel a dešťová voda pronikající jednoduchou taškovou krytinou mohlo rozrušovat ztrouchnivělé části snáze, než by se dělo u dříví nového. Ze znaleckého posudku V. J-a zjišťuje soud, že vazba krovu zřícené sušárny je provedena ze starého, dřívě již použitého dřeva, které má velmi značné množství starých dlabů a zářezů od přeplátování. Toto vazební dříví je až na nepatrné výjimky silně prohnílé, čerem zničené a nebylo proto odolné sebemenšímu tlaku nebo tahu. Obsah restitučního nároku uplatněného žalobci spočívá v tom, že žalovaná strana má být uznána povinnou znovuzřídití zřícenou kolnu i se stelážemi v původním stavu v rozměrech podle plánu V. J-a a sice do měsíce, kdy jí žalobci opatří k tomu potřebné povolení ke stavbě. Podle § 1323 obč. zák. však uvedení v pře-

dešlý stav znamená obnoviti stav, jaký tu byl před škodnou událostí. To by v projednávaném případě znamenalo znovu vystavěti kolnu ze zříceného materiálu. Nutno uvážit, že jde o stavbu, ke které je zapotřebí stavebního povolení. Žádný stavební úřad by nedal povolení vystavěti znovu kůlnu z tak vadného materiálu, jaký tu ze staré kůlny po zřícení zbyl; to proto, že je podle úsudku dvou znalců stavitelů naprosto nezpůsobilý k jakékoliv takové stavbě, na kterou byl užit, pokud ještě stavba stála. Tím je ovšem nezpůsobilý, aby z něho byla znovu stavba postavena. Soud nemůže odsouditi žalované k takovému nemožnému plnění. Kdyby se naproti tomu ukládalo žalovaným, aby postavili kůlnu z nového materiálu, šlo by to daleko za obsah ustanovení § 1323 obč. zák., neboť nebylo by to uvedení v předešlý stav, nýbrž postavení nové kůlny mnohem hodnotnější, než byla stará, což by znamenalo obohacení žalobců, na něž nemají podle zákona nároku. Ani z odstavců 5. a 19. smlouvy pachtovní nemohou žalobci dovést nic pro svůj nárok, aby jim žalovaní postavili kůlnu novou. Podle § 1111 obč. zák. ručí totiž pachtýř za zavinění, je-li věc pachtovaná poškozena nebo zneužíváním opotřebena. Rozsah ručení za škodu je upraven právě v § 1323 obč. zák. Nemohou-li žalovaní vrátiti pachtovaný objekt pro jeho poškození, jsou povinni nahradit způsobenou škodu. Soud zjistil z posudku V. J-a, že odhaduje pořizovací hodnotu části zříceného objektu částkou 42.822.98 K. Odečte-li se od této částky vzhledem k stáří a špatné hodnotě materiálu zříceného objektu 32.544.72 K, zbývá 10.278.24 K, zaokrouhlo na 10.000 K. Pořizovací hodnotu zřícených sušáků (steláží) odhadl tentýž znalec na 42.058.94 K, sníženo vzhledem k sešlosti o 50% na 21.029.47 K. Částkami 10.000 a 21.000 K určuje soud odhadní cenu spadlé sušárny a přisuzuje ji na místě restitučního návrhu žalobcům jako náhradu škody za zřícenou část sušárny. Naproti tomu byl zamítnut nárok restituční. (Zbytek přiznané částky se týká jiného nároku.)

O d v o l a c í s o u d nevyhověl odvolání žalovaných. **Z d ů v o d ů:** Odvolatel F. H. uplatňuje, že prvý soud vybočil z mezí § 405 c. ř. s. tím, že žalující straně přiznal peněžitou náhradu bez jejího návrhu. Podle tohoto zákonného ustanovení není soud oprávněn přiřknouti straně něco, co nebylo navrženo. Předpokladem porušení tohoto ustanovení je, že straně je přiřčeno něco jiného, než bylo žádáno, nikoliv tedy méně, než čeho se žaloba domáhá. Žaloba se domáhá znovuzřízení sušící kolny v cihelně a důvod opírá o zavinění žalující strany (smluvní nedodržení závazku, zanedbání smluvní povinnosti k udržování budov v převzatém stavu). Jde tudíž o žalobu o náhradu škody, jejíž způsob stanoví § 1323 obč. zák. Poškozený má zde prvotní nárok na uvedení poškozené věci v předešlý stav in natura, a když to není dobře možno, má nárok jen na náhradu peněžitou. V této posléz uvedené náhradě dostává podle intence zákona méně proti náhradě naturální a proto lze v souhlasu i s ustanovením § 405 c. ř. s. trvat na tom, že v žalobě o náhradu škody, jak ji vznesla žalující strana, je obsažena i žádost za náhradu peněžitou podle § 1425 obč. zák. Rozhodným je zde ovšem zjištění, zda skutečně vyšlo za sporu najevo, že naturální restituce není možná. Měl soud proto právo přiznat žalující straně jen náhradu peněžitou. Prvý soud obšírně dovodil, že uvedení v předešlý stav

tak, jak se proti žalující strana rozhodla, není již možný a skutkově to odůvodnil zjištěním na podkladě posudku V. J-a, podle něhož znovuzřízení kolny bylo by vzhledem k nutnosti použít nového materiálu zřízením novým a znamenalo by obohacení žalobců.

N e j v ý š š í s o u d nevyhověl dovolání. K otázce, o niž jde, uvedl

v d ů v o d e c h:

Dovolání namítá, že nižší soudy neměly žalobci přisouditi odškodné ve výši 33.115 Kčs, když žalobce požadoval, aby způsobená škoda mu byla nahrazena znovuzřízením kolny do původního stavu. Námitka není důvodná.

Aby byla nahrazena způsobená škoda, musí podle § 1323 obč. zák., upravujícího způsoby náhrady škody vůbec, býti vše uvedeno v předešlý stav, nebo není-li to dobře možno, nahrazena odhadní cena. Ustanovením § 1323 obč. zák. není tedy poškozenému dáno na výběr, zda se chce domáhati uvedení v předešlý stav či zaplacení odhadní ceny, neboť skutkový základ každého z těchto nároků je rozdílný a náhradu škody zaplacením odhadní ceny možno poškozenému přisouditi jen, není-li uvedení v předešlý stav dobře možno. Úvaha o tom, kdy uvedení v předešlý stav není ve smyslu § 1323 obč. zák. dobře možné, je ponechána volné úvaze soudu a ten může z důvodu slušnosti a účelnosti uznati na odškodnění poškozeného v penězích, i když uvedení v předešlý stav není vyloučeno (srov. rozh. 7216, 13504, 17511 Sb. n. s.).

Je-li tomu tak, nemůže býti v souzené věci žalobci na újmu, jestliže vznesl nárok na uvedení v předešlý stav a jestliže nižší soudy došly k závěru, že uvedení v předešlý stav není již dobře možné.

Nižší soudy za tohoto stavu byly oprávněny přisouditi žalobci na místo zažalovaného uvedení v předešlý stav vypočtenou náhradu škody v penězích, neboť v požadavku uvedení v předešlý stav možno v souzené věci spatřovati i nárok na nahrazení škody zaplacením odhadní ceny. Žalobci sami proti tomuto způsobu náhrady škody nevznesli výtek a proti němu nemůže býti překážek ani v ustanovení § 405 c. ř. s., neboť nebylo tak žalobci přisouzeno něco, co nebylo navrženo, nýbrž přiznán jiný způsob téhož nároku na náhradu škody uplatněného žalobou a to, jak plyne z pořadí stanoveného v § 1323 obč. zák., spíše méně než žalováno. Při tomto právním posouzení věci je nerozhodné, že jen jeden ze žalovaných v odvolání vznesl výtku překročení žalobní žádosti.

Č. 110.

Vznikl-li peněžitý žalobní nárok za platnosti staré měny, nejde o patrnou nesprávnost ve smyslu § 419 c. ř. s., přiznal-li jej soud v K, třebaž rozsudek byl vydán teprve po právní účinnosti dekretu o obnově československé měny.

(Rozh. ze dne 11. září 1946, R II 28/46.)

Ve sporu žalobce O. M-a proti pojišťovně »N.«, byl rozsudkem krajského soudu v B. ze dne 28. listopadu 1945 zn. sp. Ck II 40/44 žalující straně přisouzen nárok na 97.122 K a na útratách 13.060 K 80 h. Žalobní nárok kotvil ve smlouvě o životním pojištění. Pojistná smlouva byla uzavřena dne 20. února 1942, pojistné prémie byly zaplacený částkou 46.636.20 K na 10 let napřed a k pojistné události, t. j. k smrti pojistníkově, došlo dne 12. prosince 1943. Podáním ze dne 15. prosince 1945 navrhl žalobce, aby byla podle § 419 c. ř. s. ve výroku uvedeného rozsudku opravena zřejmá chyba tak, že se jak o pohledávky kapitálové, tak i u pohledávky útratové nahrazuje označení měny »K« označením »Kčs«.

Prvý soud návrhu vyhověl s odůvodněním, že podle § 1 dekr. pres. rep. č. 91/1945 Sb. má československá koruna od 1. listopadu 1945 značku Kčs, nikoliv K.

Rekursní soud změnil k stížnosti žalované napadené usnesení zčásti tak, že návrh žalobců, aby u kapitálové pohledávky-97.122 K bylo označení měny »K« opraveno na »Kčs«, zamítl, nevyhověl však stížnosti, pokud napadala tu část usnesení prvního soudu, kterou byla opravena částka přisouzených útrat z 13.060.80 »K« na 13.060.80 »Kčs«. **Z d ů v o d ů:** Podle § 7 dekr. pres. rep. ze dne 19. října 1945, č. 91 Sb. jsou veškeré vklady u peněžních ústavů vázány dnem 1. listopadu 1945. Podle odst. 2 tohoto ustanovení jsou nárokům ze vkladů na roveň postaveny nároky na peněžité plnění pojistitelů z pojištění na život částí, určenou poměrem premií zaplacených ve starých a nových platidlech. V tomto případě byla smlouva o pojištění na život uzavřena, veškeré prémie zaplacený a pojistná příhoda nastala vesměs za platnosti staré měny. Jde tedy o nárok vázaný. Tato povaha nároku se nemůže nijak měnit okolností, kdy o nároku bude rozhodnuto rozsudkem. Kdyby měl být správným názor strany žalující, že se vázaný vklad může soudním sporem a vydaným rozsudkem proměnit ve vklad nevázaný, mohly by všechny vklady a nároky z pojištění pozbyti charakteru vázaných částek a účel měnových opatření by byl zcela zmařen. Soudním rozsudkem je možno v těchto případech stanovit existenci nároku a jeho vykonatelnost, nemůže však být nic změněno na jeho povaze jako vkladu vázaného. Strana žalující se mylí i v tom, že splatnost jejího nároku nastala teprve rozsudkem. Tomu odporuje zejména okolnost, že jí byl sporný kapitál přisouzen s úroky od 6. února 1944. Tyto úroky by nemohly být přisouzeny, kdyby pohledávka nebyla bývala splatná již dne 6. února 1944, t. j. za platnosti staré měny. Třeba přisvědčiti stěžovatelce i v tom, že pro rozsudečný náleze je rozhodující znění žalobního petitu. Strana žalující se domáhala placení v »K« a proto jí nelze přisouditi její nárok v jiné měně. Byla proto v tomto směru zjednána náprava, jak je uvedeno v nálezu.

Jinak je však tomu u přisouzených útrat. Zde nejde o nárok z pojistné smlouvy, ani o nárok splatný již v dřívější době. Právní práce, spojené se zastupováním žalující strany, byly skončeny teprve vydáním rozsudku, k němuž došlo až po měnové reformě. Jde tedy o normální pohledávku ze

smlouvy o dílo, vzniklou za platnosti nové měny a musí proto býti tato pohledávka podle §§ 1 a 2 cit. dekr. přikázána v Kčs.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Podle § 419, odst. 1 c. ř. s. může soud, jenž rozsudek vynesl, kdykoliv opravit chyby v psaní, počtech nebo jiné patrné nesprávnosti v rozsudku nebo v jeho vyhotoveních.

Z toho plyne, že chyba v rozsudku, jež nemůže býti opravena kdykoliv (tedy i po pravomoci rozsudku), nemůže býti vůbec opravena. Jen proti usnesení, jímž návrh na opravu rozsudku byl zamítnut, není samostatného opravného prostředku, nikoli však, bylo-li návrhu na opravu vyhověno. Žalující strana proto neprávem vytýká, že rekurs žalované měl býti odmítnut jako nepřipustný, majíc mylně za to, že proti opravě rozsudku nařízené soudem na její návrh smí býti brojeno jen odvoláním, nikoliv i rekuresem proti usnesení nařizujícímu opravu.

Rekursní soud obšírně dovedl, proč neshledává návrh žalující strany, aby rozsudek prvního soudu znějící na K byl opraven na Kčs, za opodstatněný.

Z jeho odůvodnění, třebaž to výslovně neuvádí, plyne, že má navrženou opravu nikoliv za opravu jen formální, nýbrž za opravu věcnou, neboť by znamenala obsahovou změnu samého rozhodnutí, a to hledíc k vázanosti nároků na plnění z pojistné smlouvy podle § 6, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb. Nelze proto požadovanou opravu zařaditi pod pojem »patrné nesprávnosti« a právem jí rekursní soud změnou napadeného usnesení nepřipustil.

Zda a pokud může býti rozsudek v této věci vydaný exekučním titulem hledíc k ustanovení § 7, odst. 2 a 3 a § 16 dekr. č. 91/1945 Sb., nemůže býti řešeno v tomto opravném řízení, jehož předmětem je pouze řešení otázky, zda navržená oprava rozsudku je podle § 419 c. ř. s. přípustná čili nic.

Č. 111.

V případech, kdy je pozůstalostní soud povinen vyzrozuměti dědice o dědickém nápadu (§ 75 nesp. pat.), může se domnělý dědic státi účastníkem pozůstalostního řízení i dříve, než podal dědickou přihlášku.

(Rozh. ze dne 17. září 1946, R I 88/46.)

V pozůstalostní věci po V. K-ovi vydal pozůstalostní soud dne 17. srpna 1944 usnesení, jímž přijal s výhradou inventáře dědickou přihlášku Musejního spolku v H. z testamentu, udělil tomuto dědici lhůtu k projednání a předložení pozůstalostního výkazu a svěčil mu správu pozůstalosti. Dne

26. srpna 1944 podal zůstavitelův synovec J. H. dědickou přihlášku ze zákona a žádal o udělení správy pozůstalosti. Usnesením ze dne 31. října 1944 pozůstalostní soud dědickou přihlášku J. H-a ze zákona přijal, zamítl však H-ův návrh na udělení správy pozůstalosti. Dne 3. listopadu 1944 zažádal J. H. o doručení usnesení ze 17. srpna 1944, aby proti němu mohl vznést stížnost.

Pozůstalostní soud návrh J. H-a zamítl. Z důvodů: Jde o to, zda je J. H. oprávněn bráti rekusem v odpor usnesení ze 17. srpna 1944, jímž byla správa pozůstalosti svěřena testamentárnímu dědici Musejnímu spolku v H. Musejní spolek v H. se přihlásil k pozůstalosti z testamentu podáním ze dne 10. srpna 1944, správa pozůstalosti byla mu svěřena usnesením ze dne 17. srpna 1944 a J. H. se přihlásil k pozůstalosti ze zákona teprve dne 26. srpna 1944. V době svěřeni správy pozůstalosti testamentárnímu dědici Musejnímu spolku v H. nebyl tudíž J. H. účastníkem pozůstalostního řízení a nebylo možno mu příslušné usnesení doručovati. Jakmile byla testamentárnímu dědici propůjčena správa, mohla by býti povolena někomu jinému, kdo se později přihlásil k dědictví ze zákona, jen podle § 127 nesp. pat. (Rouček-Sedláček, kom. díl III, str. 541). Usnesením ze dne 31. října 1944 vyřešil tudíž soud i otázku správy pozůstalosti a toto usnesení bylo J. H-ovi doručeno. Nemůže se tudíž J. H. pokládati usnesením ze dne 17. srpna 1944 za zkrácena ve svých právech, když se může domáhati nápravy v příčině správy pozůstalosti rekusem proti usnesení ze dne 31. října 1944. Z tohoto důvodu mu soud dodatečně nedoručuje usnesení ze dne 17. srpna 1944 a žádost J. H-a zamítá.

Rekursní soud změnil k stížnosti J. H-a napadené usnesení tak, že vyhověl stěžovateli návrhu na doručení usnesení pozůstalostního soudu ze dne 17. srpna 1944 a uložil tomuto soudu, aby uvedené usnesení stěžovateli doručil. Z důvodů: Přijetím stěžovatelovy přihlášky na soud stal se stěžovatel účastníkem pozůstalostního řízení, máje k předmětu pozůstalostního řízení, t. j. k pozůstalosti po V. K-ovi, poměr hmotněprávní ve smyslu § 6 zák. č. 100/1931 Sb. a může býti každým rozhodnutím soudu v této pozůstalostní věci ve svých právech přímo dotčen. Dědická přihláška stěžovatele opírá se o zákon a tento nápad dědictví nastal u něho jako u zákonného dědice již úmrtím zůstavitele. Byla-li jeho dědická přihláška ze zákona přijata, stal se účastníkem řízení od doby vzniku dědického nápadu, t. j. od doby úmrtí zůstavitele, a nikoli teprve od doby podání dědické přihlášky, kterou dědic pouze svoje právo k dědictví deklaruje, která ale jeho právo nezakládá. Pozůstalostní soud přijal před přihlášku stěžovatelovou usnesením ze dne 17. srpna 1944 testamentární přihlášku Musejního spolku v H., udělil tomuto testamentárnímu dědici lhůtu k projednání a předložení pozůstalostního odkazu a svěřil mu správu pozůstalosti ve smyslu § 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat. Tato přihláška odporuje přihlášce stěžovatelově, který jako účastník tohoto pozůstalostního řízení může býti ve svých právech přímo dotčen, a má tedy právo odporovati uvedenému usnesení pozůstalostního soudu. Má tudíž stěžovatel jako přímý účastník řízení podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. právo, aby mu bylo doru-

čeno usnesení pozůstalostního soudu ze dne 17. srpna 1944, o jehož doručení žádal a jež bylo mu prvním soudem neprávem odepřeno.

Nejvyšší soud obnovil k dovolací stížnosti Musejního spolku v H. usnesení pozůstalostního soudu.

Důvody:

Právní názor rekursního soudu, že stěžovatel se stal účastníkem řízení (§ 6 zák. č. 100/1931 Sb.) již od doby vzniku dědického nápadu, t. j. od doby smrti zůstavitele, je v rozporu s právní zásadou vyslovenou v rozh. č. 16392 a 16775 Sb. n. s., že, dokud určitá osoba nepodala dědickou přihlášku, není účastníkem pozůstalostního řízení a není oprávněna k rekursům proti rozhodnutím soudu. Pozůstalost se projednává pouze s těmi, kteří se přihlásili za dědice (§ 120 nesp. pat.).

Účastníkem by se mohl zákonný dědic státi i před podáním dědické přihlášky, kdyby soud byl povinen ho o nápadu vyrozumět (§ 75 nesp. pat.). Tomu však tak není v souzeném případě, neboť nebylo třeba vyrozumívati stěžovatele jako zákonného dědice, poněvadž zde byla formálně platná závěť (rozh. č. 11727, 15025 Sb. n. s.). Podle § 31, odst. 3 a 4 zák. č. 100/1931 Sb. je rozhodnutí doručiti toliko účastníkům řízení. Stěžovatel podal dědickou přihlášku ze zákona na soud dne 26. srpna 1944. Teprve od této doby je stěžovatel účastníkem řízení a má nárok na doručení usnesení od té doby vydaných. V době vydání usnesení ze dne 17. srpna 1944, stěžovatel nebyl ještě účastníkem řízení a byla tedy jeho žádost ze dne 3. listopadu 1944, pokud se týkala doručení tohoto usnesení, právem prvním soudem zamítnuta. Bylo proto obnoveno usnesení prvního soudu.

Č. 112.

Žalobu o vyklizení opřenou o bezformální mimosoudní výpověď lze podat i po uplynutí čtrnácti dnů po skončení nájemního poměru (§ 575, odst. 2 c. ř. s.).

(Rozh. ze dne 17. září 1946, Rv II 38/46.)

Srovn. rozh. č. 12264 Sb. n. s.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se L. S. žalobou podanou dne 10. ledna 1945 proti J. K-ovi, aby byl žalovaný uznán povinným vykliditi a odevzdati žalobci stáj pro 8 kusů dobytka, místnost vedle stáje pro čeledína a další místnost vedle stáje pro uskladnění tvrdé píce pro dobytek, stodolu, jakož i dvůr v usedlosti č. 39 v L. O těchto objektech tvrdí žalobce, že je pronajal žalovanému za měsíční nájemné. Ježto prý žalovaný nájemné řádně neplnil, dal mu žalobce dopisem ze dne 12. listopadu 1944 měsíční výpověď. Žalovaný uvedl mimo jiné, že žaloba o vyklizení je opožděná, ježto měla být podána do 14 dnů po skončení nájemního poměru.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: Soud se omezil na námitku zmeškání lhůty k podání žaloby a dospěl v tom směru k závěru, že žaloba byla podána opožděně. Podle údajů žaloby, výpovědního spisu ze dne 12. listopadu 1944 a výpovědi žalobce jako strany vzal soud za zjištěno, že objekty, o něž v tomto sporu jde, pronajal žalobce žalovanému někdy v r. 1941 za měsíční nájemné 200 K a 12 for hnoje. Nájemní smlouva byla uzavřena na neurčito. Proti mimosoudní výpovědi ze dne 12. listopadu 1944 nepodal žalovaný námitky. Mimosoudní výpověď byla žalovanému doručena dne 14. listopadu 1944. Bylo proto povinností žalobcovou, aby ve lhůtě podle § 575, odst. 4 c. ř. s. podal žalobu na vyklizení a ježto žaloba byla podána teprve dne 10. ledna 1945, byla podána opožděně. Podle výpovědního řádu pro Moravu platí při smluveném placení nájmu měsíčně výpovědní lhůta 1/2 měsíční; výpověď dlužno dáti prvního dne měsíce k 15., nebo 16. dne k poslednímu dni v měsíci, avšak možno ji podati i před počátkem výpovědní lhůty. V daném případě byla výpověď doručena žalovanému před 16. listopadem 1944, takže výpovědní lhůta končila 1. prosince 1944 a žaloba o vyklizení měla být podána do 14. prosince 1944. Podle Hrdličky («Nájemní řízení», Čsl. Kompas Praha 1936) je sice sporno, platí-li lhůta uvedená v § 575, odst. 3 c. ř. s. i pro podání žaloby o vyklizení, když předcházela mimosoudní výpověď, která nemá kvalifikace exekučního titulu. Zákon mluví totiž pouze o podání exekuce, nikoliv žaloby. Rozh. č. 12264 Sb. n. s. to popírá. Správnější však se zdá rozh. rakouského nejv. s. z 26. dubna 1921, citované v Neumannově komentáři u § 565 c. ř. s., které prohlašuje takovou mimosoudní výpověď za bezúčinnou, nebylo-li do 14 dnů žalováno o vyklizení, neboť i zde je záhodno odstraniti co nejdříve nejistotu o obnovení smlouvy. Žádá-li zákon, aby se pronajimatelova vůle čelící k odvrácení tichého obnovení projevila v určité lhůtě a určitým způsobem (rozh. č. 254 Sb. n. s.), nelze nedodržení této lhůty omluviti předpokládanou ochotou pronajimatele poshověti nájemci. V ten smysl vyznívá i rozh. č. 368 Sb. n. s., které praví, že, nelze-li na základě mimosoudní výpovědi podati exekuční návrh na vyklizení, stačí, byla-li ve lhůtě podle § 575 c. ř. s. podána žaloba na vyklizení (str. 54 cit. spisu). V daném případě jde o mimosoudní výpověď, která nemá kvalifikace exekučního titulu, ježto podmínkám § 565 c. ř. s. vyhovují pouze listiny veřejné nebo veřejně ověřené a podle uvedeného názoru, který soud pokládá za správný, bylo nutno tuto žalobu podati ve lhůtě podle § 575, odst. 3 c. ř. s.

O d v o l a c í s o u d nevyhověl žalobcovu odvolání. Z důvodů: Procesní soud je toho mínění, že žaloba o vyklizení, podaná teprve dne 10. ledna 1946, byla podána opožděně, ježto podle ustanovení § 575, odst. 3 c. ř. s., pokud se týče § 569 c. ř. s., měla být podána do 14 dnů od doby, kdy mělo býti vyklizení provedeno. Odvolací soud se ztotožňuje s tímto názorem prvního soudu. Ustanovení § 575, odst. 3 c. ř. s. mluví výslovně i o mimosoudní výpovědi, která pozbude platnosti, jestliže se do 14 dnů nenavrhne exekuce. Nelze-li tedy exekuci vésti, může být žaloba o vyklizení podána jen v této lhůtě (rozh. č. 368, 1707, 3584, 18468 Sb. n. s.; kom. Neumannův, který u § 565 c. ř. s. výslovně prohlašuje mimosoudní

výpověď za bezúčinnou, nebylo-li do 14 dnů žalováno o vyklizení). Nedodržení této lhůty nelze omluviti nějakou ochotou pronajimatele nájemci poshověti. I když podle znění § 575, odst. 3 c. ř. s. platí uvedená 14denní lhůta pouze pro vedení exekuce, lze použití ustanovení § 569 c. ř. s. všude, kdy nutno 14denní lhůtu k podání žaloby o vyklizení počítati ode dne, kdy mělo podle mimosoudní výpovědi dojiti k vyklizení. Kdyby platila k podání žaloby o vyklizení delší lhůta, nebo kdyby vůbec neplatila žádná lhůta, došlo by k nejistotě, zda nájemní smlouva dále trvá či nikoliv a mohlo by se státi, že by mohla býti žaloba podána i po uplynutí několika měsíců. To by však odporovalo povaze a účelu nájemní smlouvy. Odvolací soud je proto toho názoru, že rozhodnutí č. 12264 Sb. n. s. neplatí všeobecně, neboť v onom případě šlo o případ jiné povahy. Proti mimosoudní výpovědi ze státního domu byl totiž podán rekurs na nejvyšší správní soud, čímž se výpověď stala do vyřízení rekursu problematickou.

N e j v y š š í s o u d zrušil k žalobcovu dovolání napadený rozsudek i rozsudek prvního soudu a vrátil věc soudu první stolice k dalšímu jednání a novému rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

V souzené věci jde o zrušení nájemní smlouvy uzavřené na neurčitou dobu mimosoudní výpovědí, proti níž žalovaný nepodal v předepsané lhůtě námitky.

Odvolací soud schválil právní názor prvního soudu, že žalobu bylo třeba podati ve lhůtě podle § 575, odst. 3 c. ř. s., t. j. ve lhůtě 14 dnů po dni určeném k vyklizení. S tímto právním názorem nižších soudů nelze však souhlasiti. Ustanovení § 575, odst. 3 c. ř. s. se vztahuje pouze na vedení exekuce na základě formálních výpovědí nebo příkazů tvořících již o sobě exekuční titul, ježto se v něm mluví pouze o vedení exekuce a nikoliv i o podání žaloby. Pro podání žaloby o vyklizení a odevzdání nelze proto tohoto ustanovení použiti. Poukaz odvolacího soudu na rozh. č. 368 a 18468 Sb. n. s. není správný, ježto případy v nich řešené nezavdaly příčinu řešení spornou otázku, o níž tu jde, zda je totiž nutno podati žalobu o vyklizení opřenou o mimosoudní výpověď ve lhůtě podle § 575, odst. 3 c. ř. s. Rozh. č. 1707 a 4584 Sb. n. s., na něž odvolací soud poukazuje, se týkají ustanovení § 575, odst. 1 c. ř. s.

Odvolací soud má za to, že ustanovení § 569 c. ř. s. lze použiti, když podle znění § 575, odst. 3 c. ř. s. ustanovení o 14denní lhůtě platí pouze pro vedení exekuce. Odvolací soud však přehlíží, že ustanovení § 569 c. ř. s. se týká pouze nájemních nebo pachtovních smluv, které zanikají vypršením času, aniž je zapotřebí výpovědi ke zrušení smlouvy nebo k tomu, aby se zabránilo mlčky učiněnému jejímu obnovení (§ 1114 obč. zák.). O takový případ však v souzené věci nejde, ježto smlouva nájemní byla uzavřena na dobu neurčitou, k jejímuž zrušení bylo potřebí výpovědi. Na žalobu o vyklizení na základě bezformální mimosoudní výpovědi se proto nevztahuje ustanovení § 569 c. ř. s., jak bylo vysloveno již v rozh.

č. 12264 Sb. n. s. Také v rozh. č. 10170 Sb. n. s. byla vyslovena právní zásada, že ustanovení § 569 c. ř. s. má na mysli jen nájemní smlouvy v něm uvedené. Pro analogické použití interpretačního předpisu § 7 obč. zák. není v soudním formálním řízení zákonného podkladu. Při formální mimosoudní výpovědi nepřichází sporná otázka v úvahu, ježto ta je podle § 565 c. ř. s. sama o sobě exekučním titulem, takže k její vykonatelnosti není třeba žaloby. Taková žaloba byla by nepřipustnou (rozh. č. 12576 Sb. n. s.). Ježto v souzené věci jde o bezformální mimosoudní výpověď, nebylo podání žaloby vázáno na lhůtu. Nižší soudy proto neprávem zamítly žalobu pro opožděnost. Poněvadž se v důsledku svého právního názoru o opožděnosti žaloby vůbec nezabývaly námitkami žalovaného proti výpovědi, je odůvodněno zrušení jejich rozsudku podle § 497, č. 2, 3 c. ř. s. ve znění čl. III, č. 12 vl. nař. č. 39/1944 Sb. Změna § 497 c. ř. s. provedená tímto nařízením se nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy, ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny (čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. z 3. srpna 1944, ve znění zák. č. 12/1946 Sb.).

Č. 113.

I když se vede exekuce na majetek konfiskovaný podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. pro pohledávku vzniklou v době před konfiskací, je na vymáhajícím věřiteli, aby v exekučním návrhu tvrdil, že majetek, na nějž se exekuce vede, nepodléhá výjimečně konfiskaci přes to, že je pod národní správou a že povinný je Němec.

Fond národní obnovy je oprávněn místo povinného k rekursu proti usnesení o povolení exekuce na majetek, jenž byl povinnému konfiskován podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb.

Finanční prokuratura není po zákonu oprávněna zastupovat národní správu majetku konfiskovaného podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb.

(Rozh. ze dne 18. září 1946, R II 76/46.)

V exekuční věci vymáhající strany Úrazové pojišťovny dělnické v N. proti povinnému Němci J. B-ovi, zastoupenému národním správcem A. P-em, povolil soud prvě stolice vymáhající straně podle výkazu nedoplatků z 25. února 1946 vklad zástavního práva pro vykonatelnou pohledávku 1.220 Kčs 20 h s přísl.

Rekursní soud zamítl k stížnosti »správy konfiskované majetkové podstaty povinné strany« a Fondu národní obnovy, zastoupených finanční prokuraturou, exekuční žádost.

Nejvyšší soud změnil k dovolací stížnosti vymáhající věřitelky napadené usnesení jen potud, že odmítl stížnost správy konfiskované majetkové podstaty povinného; jinak dovolací stížnosti nevyhověl.

Z důvodů:

Z exekučního návrhu je patrné, že se vymáhající strana domáhá pro pohledávku vzniklou přede dnem 30. října 1945 povolení exekuce nuceným zřízením zástavního práva na nemovitostech proti povinnému, který je německé národnosti a jehož majetek je pod národní správou. Tyto skutečnosti nasvědčují objektivně tomu, že může jít o exekuci na majetek, jenž podléhá konfiskaci podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb., a že proto není vyloučeno, že by bylo povolení exekuce v rozporu s předpisy tohoto dekretu.

Fondu národní obnovy, který je povinen podle zákona hájit zájmy chráněné konfiskačním dekretem, nutno proto, aby tomuto svému úkolu mohl dostát, přiznat oprávnění domáhati se místo povinného (§ 3 dekr. č. 108/1945 a § 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb.) prostředky exekučním řádem přípustnými nápravami, má-li za to, že povolením exekuce by došlo k rozporu s předpisy řečeného dekretu nebo cíly jím sledovanými. Tímto prostředkem je pak rekurs, jestliže — jak je tomu i v souzeném případě — je usnesení povolující exekuci pochybené již s hlediska obsahu exekučního návrhu, protože je z něho patrné, že může jít o majetek, podléhající podle § 1 cit. dekr. konfiskaci. Nejde tu podle toho o uplatnění nových okolností, v rekursním řízení ovšem nepřipustných. Kladnému vyřízení takového návrhu brání tu veřejnoprávní povaha předpisů dekr. č. 108/45 Sb., je-li jen ve spisech podklad pro úsudek, že by povolením exekuce mohly být tyto předpisy porušeny. K tomu může dojít i dříve, než okresní národní výbor rozhodne o tom, zda podmínky konfiskace jsou v konkrétním případě dány (§ 1, odst. 4 cit. dekr.), protože takové rozhodnutí má jen povahu deklaratorní, vyslovující toliko, co ze zákona již ke dni 30. října 1945 nastalo. Z toho plyne, že kladné vyřízení exekučního návrhu předpokládalo, aby vymáhající věřitelka v něm také uvedla, že majetek povinného nepodléhá výjimečně konfiskaci přesto, že povinný je Němec a že jeho majetek je pod národní správou, a aby o tom předložila rozhodnutí příslušného správního orgánu (§§ 3, 55 ex. ř.).

Nezáleží na tom, že jde toliko o exekuci nuceným zřízením práva zástavního týkající se nezaplacení pojistných dávek z doby před konfiskací (§ 5, č. 3 dekr. č. 108/1945 Sb.), poněvadž z ustanovení dekr. č. 108/1945 Sb. nelze dovodit, že by připouštěl při takovéto exekuci výjimku. Z téhož důvodu nelze přisvědčit stěžovateli ani v tom, jestliže dovozuje oprávněnost exekuce z povinností, uložených národním správcům majetku daného pod národní správu.

Poněvadž ostatní výtky dovolacího rekursu nemohou se zřetelem na tyto právní úvahy přivodit ve věci rozhodnutí stěžovateli příznivé, nebylo jejím dovolacím rekursu vyhověno.

Rekurs správy konfiskované majetkové podstaty povinného byl odmítnut, protože finanční prokuratura, která jej podala jejím jménem, nebyla ze zákona oprávněna tuto stěžovatelku zastupovat.

Č. 114.

Opatření Stálého výboru ze dne 16. listopadu 1938, č. 291 Sb. je použitelné podle čl. 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1945, č. 11 Úř. věst. čsl.

Byly-li pozemky k účelům železničním vyvlastněny podle opatření Stálého výboru č. 291/1938 Sb. (vyhláška ze dne 6. prosince 1938, č. 320 Sb.), nelze se domáhati nápravy výroku správního úřadu o náhradě u soudu podle § 23 zákona ze dne 18. února 1878, č. 30 ř. z.

(Rozh. ze dne 19. září 1946, R I 65/46.)

Vlastnice pozemků v L. M. Č-ová a řada dalších navrhli, aby byla ve smyslu § 23 zák. č. 30/1878 ř. z. soudem stanovena náhrada za pozemky, které jim byly vymeřeny z 1. listopadu 1944 vyvlastněny státními drahami. Expropriáti M. a E. Č-ovi a O. K. mimo to navrhli, aby Československý stát (železniční správa) byl uznán povinným předložití soudní intimáty příslušných vyvlastňovacích vymeřů, ježto o ně přišli při bombardování města P. Stát namítl, že vyvlastnění a ocenění pozemků dělo se v cestě administrativní podle § 6 opatření Stálého výboru č. 291/1938 Sb. a že tudíž nepřichází v úvahu stanovení náhrady ve smyslu § 23 zák. č. 30/1878 ř. z. a že soud není pro stanovení náhrady vůbec příslušný.

Prvý soud 1. zamítl námitku nepřislušnosti; 2. uložil Československému státu (železniční správě), aby do 15 dnů předložil intimát vyvlastňovacího vymeřu z 1. listopadu 1944, jímž byl vyvlastněn M. a E. Č-ovým, zahradníkům v L. díl pozemku č. kat. 38/2 ve vymeře 3638 m² a intimát vymeřu z téhož data, jímž byl vyvlastněn O. K-ovi díl pozemku č. kat. 322/1 neznámé vymeře. Z důvodů: Opatření Stálého výboru v § 5, ad 9 sice stanoví, že náhradu určí okresní úřad, avšak v celém opatření Stálého výboru č. 291/1938 Sb. není výslovně suspendován zák. č. 30/1878 ř. z., v jehož § 24 je stanoveno, že nepožádá-li železnice (podnikatelstvo železnice) o stanovení náhrady, má vyvlastněný právo požádati o to do roka, kdy vyvlastňovací návrh nabyl moci práva. Z toho je zřejmo, že tento zákon pomýšlí na případ, kdy se vyvlastnění stalo ve smyslu tohoto zákona cestou správní a vyvlastněný není spokojen se stanovením náhrady v této cestě. Mimo to nutno uvážiti, že opatření Stálého výboru ze 16. listopadu 1938, č. 291 Sb. je výslovně opatřením, které se stalo po záboru okrajových území Československé republiky německými okupanty, má také výslovně nadpis, že je to opatření k účelům hospodářského přebudování státu neb dočasného hospodářského zajištění nezaměstnaných osob, takže je zřejmá ustanovením přechodného rázu. Přechodná ustanovení vydaná v době nesvobody, t. j. v době od 1. října 1938 do 5. května 1945, byla suspendována, pokud odporují demokraticko-republikánským normám, dekretem o obnovení právního pořádku. Ježto právě toto ustanovení, kterým byla stranám odňata možnost domáhati se řádnou soudní cestou jejich práv, je nutno považovati za porušení demokraticko-republikánských norem, nelze je považovati za dosud platné. Navrhovatelé dovozují, že náhrada, která jim byla za vyvlastněné pozemky poskytnuta, neodpovídá ani náhradě, která byla poskytována tímto podnikatelem, t. j. železnicí, před první světovou válkou, tedy v době, kdy ceny pozemků byly nepoměrně nižší, než tomu bylo v době vyvlastnění pozemků navrhovatelů. Cítí se tudíž navrhovatelé

zkrácenými ve svých právech na řádnou náhradu za vyvlastňované pozemky a bylo proto rozhodnuto, aby se ocenění stalo cestou soudní ve smyslu § 23 zák. č. 30/1878 ř. z.

Usnesení o vydání náhradních vyvlastňovacích vymeřů (jich intimátů), pokud se týče manželů Č-ových a O. K-a, stalo se proto, že ve smyslu § 23 zák. č. 30/1878 ř. z. je třeba přiložit vyvlastňovací nález a pomůcky, které jsou nutné k identifikaci vyvlastňovaných pozemků. Ježto navrhovatelé uvádějí, že o vymeře přišli při bombardování města P., jehož rozsah a škody jím způsobené jsou soudu notoricky známy, uložil soud odpůrci, aby intimáty těchto vymeřů, jichž je k řízení nezbytně zapotřebí, předložil, ježto Československé státní dráhy mohou tyto vymeře snadno bez prodloužení řízení opatřiti a předložit, naproti čemuž by pro navrhovatele bylo opatření těchto vymeřů spojeno se značnou námahou a se značnou časovou i finanční ztrátou.

Rekursní soud 1. zamítl k stížnosti Československého státu (železniční správy) žádost manželů Č-ových a O. K-a, aby byl Československý stát uznán povinným předložití intimáty vyvlastňovacích vymeřů; 2. jinak stížnosti Československého státu nevyhověl. Z důvodů: Ad 1. Podle čl. II hlavy I prvního odílu čl. 1, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku, ve znění zákona ze dne 18. prosince 1945, č. 12 Sb. z r. 1946, stejně jako podle původního znění citovaného ústavního dekretu (příloha k vyhlášce č. 30/1945 Sb.) jsou ústavní a jiné předpisy Československého státu, vydané do 29. září 1938 včetně, Československým právním řádem. Z toho plyne, že Československým právním řádem je též zákon ze dne 20. května 1937 č. 86 Sb. o drahách (železniční zákon). Podle § 195 tohoto zákona platí nadále zákon č. 30/1878 ř. z. ve znění uvedeném v příloze k zák. č. 86/1937 Sb. a platí tedy i jeho předpisy o stanovení odškodnění soudem (§§ 24 a násl.). Jestliže § 24, odst. 3 tohoto zák. ustanovuje, že k žádosti o určení odškodnění je třeba přiložit vyvlastňovací nález a doklady potřebné ke zjištění předmětu vyvlastnění, je zřejmo, že povinnost předložit vyvlastňovací nálezy stíhá žadatele, jímž není v daném případě železniční podnik, nýbrž vyvlastněný. Není proto důvodu ukládati železničnímu podniku předkládací povinnost, a opatření takové odporuje citovanému předpisu zákona. Okolnost, že vyvlastnění pozbyli nálezu bombardováním, je bez významu, neboť mají možnost si opatřiti náhradní vyhotovení ztracených nálezů. Bylo proto stížnosti v tomto směru vyhověno. Ad 2. Podle výše zmíněného dekretu o obnovení právního pořádku platí předpisy o vyvlastnění a vyvlastňovacím řízení k účelům železničním obsažené v zákoně č. 30/1878 ř. z. v upraveném znění podle § 195 zák. č. 86/1937 Sb. Naproti tomu předpisy vydané v době nesvobody nejsou součástí Československého právního řádu (čl. 1, odst. 2 cit. dekr.) a nelze jich podle čl. 2, pokud se týkají stanovení odškodnění vyvlastněným, užít ani na přechodnou dobu, ježto se přiči demokratickým zásadám Československé ústavy, když odnímají vyvlastněným možnost domáhati se určení odškodnění soudem, jak správně vystihl již první soud: O účelnosti a vhodnosti zákonů ne náleží rozhodovati soudu. Když tedy § 24 zák. č. 30/1878 ř. z. ve znění

§ 195 zák. č. 86/1937 Sb. stanoví, že soud určí odškodnění na žádost železničního podniku anebo na žádost vyvlastněného, jestliže železniční podnik tuto žádost nepodal do roka od právní moci vyvlastňovacího nálezu, je i v daném případě příslušným k určení náhrady soud, a opačné vývody stěžovatele opřené o předpisy z doby nesvobody postrádají opory v dekretu o obnovení právního pořádku. Poukaz na cenové předpisy rovněž nestačí ke zvrácení právního stavu výše uvedeného a bude jen věcí soudu, aby při stanovení odškodnění dbal cenových předpisů.

Nejvyšší soud odmítl k stížnosti Československého státu žádost M. Č-ové a společníků.

Důvody:

Podle § 105, odst. 1 úst. l. je straně dotčené rozhodnutím správního úřadu, který podle zákonů o tom vydaných rozhodl o soukromoprávních nárocích, volno, aby se po vyčerpání opravných prostředků dovolávala nápravu pořadem práva, a to za podmínek stanovených v prováděcím zákoně z 15. října 1925, č. 217 Sb.

To platí ovšem jen v případech, kde odpomoc řízením soudním není upravena zvláštními zákony (§ 1, odst. 4 zák. č. 217/1925 Sb.), jakým je zejména zákon z 18. února 1878, č. 30 ř. z.

Tento zákon je součástí československého právního řádu, neboť byl ponechán v platnosti nejen zákonem z 28. října 1918, č. 11 Sb., nýbrž i později zákonem z 25. května 1937, č. 86 Sb. (§ 195).

Soudy rozhodující v případech shora uvedených o soukromoprávním nároku nepřezkoumávají rozhodnutí správního úřadu ani po formální ani po věcné stránce, nýbrž rozhodují o něm zcela samostatně.

Podmínkou přípustnosti uplatňování nároku u soudu podle § 23 a násl. zák. č. 30/1878 ř. z. ovšem je, aby vyvlastňovací řízení k účelům železničním bylo pravoplatně ukončeno podle ustanovení citovaného zákona. Avšak tomu v daném případě tak není, neboť vyvlastňovací řízení bylo provedeno podle předpisů opatření Stálého výboru ze 16. listopadu 1938, č. 291 (320/1938) Sb., tedy podle jiného zákonného ustanovení, vydaného za mimořádných poměrů, jež nastaly po odtržení pohraničních území Československé republiky v hospodářských, dopravních a správních poměrech, za tím účelem, aby bylo jednodušším a tudíž rychlejším způsobem dosaženo částečné nápravy a zlepšení. Jde o nouzový předpis vydaný pouze na přechodnou dobu pro všechny druhy vyvlastnění, pokud k nim mělo být přikročeno v omezené době jeho působnosti (§ 18, odst. 1 cit. opatření a čl. I, odst. 2 vl. nař. ze dne 27. prosince 1944, č. 289 Sb.) za účelem hospodářského přebudování státu neb dočasného hospodářského zajištění nezaměstnaných osob. Opatření č. 291/1938 Sb. (jež je předpisem podle čl. 2 ústavního dekretu presidenta republiky z 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku, schváleného a za zákon prohlášeného ústavním zákonem z 28. března 1946, č. 57 Sb., použitelným, ježto má co do stanovení náhrady za vyvlastněné pozemky obdobná ustanovení jako zákon

z 29. března 1935, č. 63 Sb. o vyvlastnění k účelům obrany státu) se nedovolává zák. č. 30/1878 ř. z. ani, pokud jde o určení náhrady za vyvlastněné pozemky, nevyhrazuje dotčené straně pořad práva.

I když tedy byly navrhovatelům vyvlastněny pozemky podle citovaného opatření Stálého výboru (č. 291/1938, 320/1938 Sb.) k účelům železničním, nelze se domáhati nápravy výroku správního úřadu co do náhrady za ně u soudu podle § 23 a násl. zák. č. 30/1878 ř. z. ve znění přílohy k zák. č. 86/1937 Sb. (§ 195), neboť není vyhověno podmínce posléz citovaného zákona, aby vyvlastňovací řízení bylo pravoplatně ukončeno podle ustanovení v něm obsažených a je tudíž jakýkoli pořad práva vyloučen (§ 42, posl. odst. j. n. a § 41, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb.).

Bylo proto napadené usnesení a usnesení prvního soudu i s řízením jim předcházejícím zrušeno a návrh M. Č-ové a spol. na stanovení náhrady za vyvlastněné pozemky soudem byl odmítnut (§ 43, odst. 2 a § 46, odst. 3 zák. č. 100/1931 Sb.).

Č. 115.

Pro otázku, zda na tržovou smlouvu třeba použít zákona o splátkových obchodech, je rozhodná jen výše dohodnuté ceny, nikoli částka, již měl kupec, hledíc na poskytovanou protihodnotu, zaplatiti v hotovosti.

(Rozh. ze dne 19. září 1946, Rv I 140/46.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se prot. firma R. proti žalovaným B. a R. Š-ovým vydání klavíru zn. »F.« tvrdíc, že klavír, o jehož vydání jde, prodala žalovaným v roce 1936 za 10.500 Kč, při čemž bylo ujednáno, že žalovaní zaplatí polovinu tržové ceny do 1. listopadu 1936 a zbytek do půl roku. Ježto prý žalovaní zaplatili na kupní cenu jen 8.150 Kč, uplatňuje žalobkyně smlouvenou výhradu vlastnického práva. Žalovaní namítli, že jde o splátkový obchod a že žalobkyně nespnila podmínek, jichž je třeba k uplatnění výhrady vlastnického práva.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: Podle tvrzení samého žalobce jde o obchod splátkový a také objednávkou ze dne 17. října 1936 příl. 2 orig., jejíž pravost byla uznána, je prokázáno, že polovina kupní ceny měla být zaplacená do 1. listopadu 1936, zbytek pak do půl roku od 17. října 1936, úroky byly smlouveny 6% a vlastnické právo žalobcovy bylo vyhrazeno až do úplného zaplacení. Kartotékou žalobcovou příl. D až E orig. je prokázáno, že na kupní cenu 10.500 K přijal žalobce dne 9. listopadu 1936 v hotovosti 1.000 K, načež v době od 18. května 1937 do 9. září 1939 přijal od žalovaných 22 splátek ve výši 30 až 500 K. Vzal tedy soud tímto zjištěním za prokázáno, že jak smlouvou příl. 2 orig., tak i mlčky, totiž přijímáním těchto splátek na zaplacení kupní ceny, došlo mezi spornými stranami k uzavření koupě pianu jako splátkového obchodu, neboť splacení tržové ceny se mělo státi ve více než třech splátkách a — jak je nesporné — bylo piano odevzdáno žalovaným před úplným zaplacením

trhové ceny (§ 1 zák. č. 76/1945 Sb.). Podle zákona o splátkových obchodech může si prodávající vyhradit vlastnictví k prodané věci, leč podle § 6 zák. č. 76/1935 Sb. platí pro tuto výhradu ustanovení § 5, odst. 1 až 2 cit. zák., že totiž vlastnická výhrada může být vykonána a že prodávající může odstoupit od smlouvy jen tehdy, když to kupujícímu napřed písemně oznámí a zároveň mu poskytne k zaplacení zameškaných splátek dodatečnou lhůtu nejméně osmidenní. V daném případě žalobce vůbec neřekl, že by se byl zachoval podle tohoto zákonného ustanovení, a předložil pouze dopisy z 10. září 1943 a 7. ledna 1944, jichž shoda s originály byla uznána a z nichž soud zjistil, že žalobce oznámil žalovaným dopisem z 10. září 1943, že pro nedodržení ujednaných podmínek ruší kupní smlouvu o prodeji pianu, a vyzývá žalované, aby mu piano do tří dnů vrátili. Dopisem ze dne 7. ledna 1944 je pak prokázáno, že právní zástupce žalobců sdělil žalovaným, že trvá na výhradě vlastnického práva tak, jak to bylo žalovaným oznámeno dopisem z 10. září 1943. Je tedy tímto zjištěním prokázáno, že žalobce nesplnil zákonem mu uloženou povinnost, která je podmínkou pro uplatnění vlastnické výhrady, neboť neposkytl žalovaným dodatečnou, nejméně osmidenní lhůtu k zaplacení dlužných splátek. Pokud tuto zákonnou podmínku nesplnil, nemůže vůči žalovaným uplatňovati vlastnickou výhradu a domáhati se na nich vydání pianu. Ježto pak žalovaní ve sporu výslovně namítali, že žaloba o vydání pianu je nepřipustná proto, že jde o splátkový obchod, musil soud použití na souzený případ ustanovení zák. č. 76/1935 Sb. a pro nesplnění podmínek se strany žalobcovy žalobu na vydání pianu zamítnouti.

Odvolací soud vyhověl k odvolání žalobkyně žalobě. Z důvodů: Podle § 18, odst. 1 cit. zák. nelze považovati za splátkový obchod právní jednání kupní, kde tržová cena věci přesahuje 10.000 Kčs. Podle zjištění prvního soudu činila kupní cena věci 10.500 Kč. Pro posouzení kvalifikace obchodu jako splátkového by bylo lhostejné, zda byla na srážku kupní ceny dodána věc kupujícím v hodnotě 1.000 Kč či kupní cena ujednaná na 10.500 Kč a od ní odečtena hodnota protiúčtu. V obou případech činila by kupní cena více než 10.000 Kč, takže zákona splátkového č. 76/1935 Sb. tu nelze použití (§ 18, odst. 1 cit. zák.).

Protože prodávající si vyhradila právo zrušiti smlouvu, nebude-li do půl roku zaplacen kupní cena, byla po uplynutí kupní ceny oprávněna smlouvu zrušiti (§ 919 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaných.

Z důvodů:

Vývody dovolání jsou vybudovány na předpokladu, že kupní smlouva o klavíru, jehož vydání se žalobkyně domáhá, je splátkovým obchodem, na nějž třeba použití zák. č. 76/1935 Sb. a že odstoupení žalobkyně od kupní smlouvy je bezúčinné, poněvadž nejsou splněny předpoklady § 5, odst. 1 a 2 cit. zák. Leč předpoklad dovolatelů, že v souzené věci nutno použití zák. č. 76/1935 Sb. je mylný. Podle § 18, odst. 1 tohoto zákona totiž jeho

ustanovení neplatí, převyšuje-li tržová cena věci, které jsou předmětem jednoho splátkového obchodu, 10.000 Kčs. Tomu je tak i v souzené věci, třebaže na kupní cenu klavíru stanovenou na 10.500 Kč mělo býti dáno na protiúčet staré piano v dohodnuté ceně 1.000 K, a v hotovosti mělo býti zaplacen 9.500 K, jak tvrdí dovolatel. S hlediska § 18, odst. 1 zák. č. 76/1935 Sb. je podle jasného znění tohoto ustanovení rozhodující výše stanovené tržové ceny, nikoliv výše částky, která má býti na ni zaplacená hotově. Nezáleží ani na tom, že prý staré piano bylo dáno na protiúčet ještě před tím, než došlo k ujednání tržové smlouvy o sporném klavíru, když ani tato okolnost by nezměnila nic na tom, že tržová cena za nový klavír byla stanovena na 10.500 Kčs, tudíž na částku převyšující 10.000 Kčs.

Dovolání je tudíž bezdůvodné a nebylo mu proto vyhověno.

Č. 116.

Nelze vésti exekuci na majetek podléhající konfiskaci podle § 1 dekrety presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb.

(Rozh. ze dne 19. září 1946, R II 77/46.)

Srovn. č. 95 Sb. n. s. II.

V exekuční věci »Zemské banky pro Čechy — Ústřední banky spořitelny v Čechách a na Moravě v Praze proti povinným Němcům L. K-ovi a N. K-ovi, velkostatkářům v P., k rukám Národního pozemkového fondu při ministerstvu zemědělství v Praze«, povolil exekuční soud vymáhající věřitelce k vydobytí její vykonatelné pohledávky 85.055 K s přísl. exekuci nuceným zřízením práva zástavního na nemovitostech velkostatku P. zapsaného v moravských zemských deskách jako vložce hlavní a řadě vložek poz. kn. kat. úz. P., H. a B. jako ve vložkách vedlejších.

Rekursní soud zamítl k stížnosti Národního pozemkového fondu exekuční návrh. Z důvodů: Ježto vymáhající strana vede exekuci nikoliv přímo proti dlužníkům, nýbrž proti Národnímu pozemkovému fondu a tento fond se proti exekuci brání, je nesporné, že jde o německý majetek, který propadl konfiskaci podle § 1 dekr. pres. rep. č. 12/1945 do vlastnictví státu, pokud se týče Národního pozemkového fondu jako jeho orgánu. Rekursní soud nesouhlasí s názorem stěžovatelovým, že by v tomto případě šlo o osobní dluh bývalých majitelů velkostatku a nikoliv o dluh podnikový. Pokud se týče břemen, zákon takových rozdílů nečiní a nelze vůbec nijak rozlišovati dluhy podnikové a dluhy osobní, ježto nelze určit, k čemu bylo vypůjčených peněz dlužníky použito. Každý dluh majitele statku musí projevit svůj vliv na provoz statku a způsob hospodaření, ježto o těchto okolnostech rozhoduje všeobecná finanční situace vlastníka. Není proto překážky, proč by vymáhající strana nemohla dobývatí svoji pohledávku také na nemovitostech dlužníkových. S dalšími vývody stížnosti však nutno souhlasiti. Jak vysvitá z §§ 5 a 11 cit. dekr. bude otázka dluhů a nároků váz-

noucích na konfiskovaných majetcích vyřešena vládním nařízením, které dosud nevyšlo. Ježto zákon jasně a výslovně praví, že tyto nároky věřitelů budou nadále, t. j. od publikování dekretu dne 23. června 1945, uspořádány cestou správní, nemůže být k dobývání těchto nároků používáno předpisů dosavadních (viz též výnos min. sprav. ze dne 13. dubna 1946, č. 28.682/46-II/4) a tudíž ani exekučních. Nynějším vlastníkem exekvovaných nemovitostí je Československý stát. Jde tudíž o dlužníky povahy veřejnoprávní. Exekuce proti veřejným svazkům, k nimž nutno počítati také stát, může být vedena jedinečně podle §§ 15 a 28 ex. ř., jejichž předpoklady musí být zachovány. Vymáhající strana těchto předpisů nedbala. Zejména dlužno poukázati na § 6 zák. č. 86/1936 Sb., podle něhož musí být již k exekuční žádosti připojeno prohlášení o přípustnosti exekuce na určitou majetkovou část veřejného svazu. Je tudíž žádost i podle §§ 7 a 54 ex. ř. nedostatečně vybavena. Z těchto důvodů bylo rekursu vyhověno a rozhodnuto, jak je uvedeno shora.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolací stížnosti, již rekursní soud připustil podle § 11 nař. č. 183/1944 Sb.

Důvody:

Návrh na povolení exekuce, o nějž jde, byl podle označení povinné strany v jeho rubru podán proti: 1. L. K-ovi, velkostatkáři v P., 2. N. K-ovi, velkostatkáři v P., k rukám Národního pozemkového fondu při ministerstvu zemědělství v Praze. Jsou tudíž povinnými v tomto exekučním řízení jmenovaní velkostatkáři, nikoliv stát, jehož úřadem je podle uvedeného návrhatele údaje povinná strana toliko zastoupena. Stěžovatelka tudíž právem vytýká, že rekursní soud, vyřídív rekurs Národního pozemkového fondu jako by šlo o exekuci proti státu, vycházel z mylného předpokladu. Leč přesto nemůže dovolací rekurs míti úspěch. Sám vymáhající věřitel v dovolací stížnosti zdůrazňuje, že nemovitosti, na nichž má být exekuční vklad zástavního práva proveden, jsou konfiskovány podle dekr. č. 12/1945 Sb. a jsou spravovány Národním pozemkovým fondem při ministerstvu zemědělství v Praze, jemuž mělo být i podle návrhu vymáhajícího věřitele usnesení o povolení exekuce doručeno. Bylo proto již z návrhu na povolení exekuce zřejmo, že jde o exekuci na majetek, jenž podléhá konfiskaci podle § 1 dekr. č. 12/1945 Sb. a že by povolení navržené exekuce bylo v rozporu s předpisy tohoto dekretu. Uvedenou konfiskací byl totiž konfiskovaný majetek pro účely pozemkové reformy odňat nejen z právní a faktické dispozice dosavadního vlastníka, nýbrž i z exekučního zásahu jeho věřitelů, jak plyne zřejmě z ustanovení § 5, odst. 4 cit. dekr., v němž je výslovně stanoveno, že otázka dluhů a nároků vázoucích na konfiskovaném majetku vyřeší se vládním nařízením.

Usnesení rekursního soudu zamítající návrh na povolení exekuce je tudíž v podstatě správné a dovolacímu rekursu nebylo lze proto vyhověti.

Č. 117.

Finanční prokuratura je oprávněna k stížnosti proti usnesení pozůstalostního soudu, vyslovujícího, že má jmění, které je určeno k vytvoření nadace, zastupovati v době, než bude nadační správa pravoplatně ustanovena, opatrovník pozůstalosti, a je účastníkem této části řízení.

(Rozh. ze dne 25. září 1946, R I 46/46.)

Zůstavitelka A. K-ová ustanovila dědičkou svého jmění ještě neustanovenou nadaci »N.«. Usnesením ze dne 8. srpna 1945, sp. zn. D VI 606/45 ustanovil soud dědičce opatrovníkem Dr. B. S-a a to »až do pravoplatného ustavení se dědičky«. Dne 17. listopadu 1945 navrhla finanční prokuratura, aby usnesení pozůstalostního soudu ze dne 8. srpna 1945 bylo opraveno tak, že Dr. B. S. se ustanovuje opatrovníkem pozůstalosti do té doby, než bude nadace přijata zemským národním výborem v Praze jako úřadem nadačním. Usnesením ze dne 4. prosince opravil pozůstalostní soud svoje usnesení v tom smyslu, že Dr. B. S. je ustanoven opatrovníkem pozůstalosti jen do té doby, než bude nadace přijata zemským národním výborem v Praze jako úřadem nadačním.

Rekursní soud odmítl k stížnosti opatrovníka Dr. B. S-a návrh finanční prokuratury na opravu usnesení ze dne 8. srpna 1945. Z důvodů: Finanční prokuratura navrhla dne 17. listopadu 1945 jako úřad oprávněný ve smyslu § 2, č. 5 vl. nař. č. 82/1936 Sb. k zastupování příslušného nadačního úřadu, v tomto případě zemského národního výboru v Praze, opravu usnesení prvního soudu ze dne 8. srpna 1945 zn. sp. D VI 606/45. Při tom prohlásila finanční prokuratura, že si dědičkou přihlášku vyhraduje. Pokud tedy finanční prokuratura v zastoupení nadačního úřadu nepodala dědičkou přihlášku k pozůstalosti, nestala se účastnicí pozůstalostního řízení ve smyslu § 6 zák. č. 100/1931 Sb. a není legitimována k podání návrhu na opravu usnesení ze dne 8. srpna 1945 (rozh. č. 16392, 16775 Sb. n. s.).

Nejvyšší soud zrušil k stížnosti Československého státu (tutely ve věcech nadačních) napadené usnesení a uložil rekursnímu soudu nové rozhodnutí.

Důvody:

Nejvyšší soud má rozhodnouti jen v otázce, zda je finanční prokuratura účastníkem řízení podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. a nemůže přihlížeti k tomu, že Dr. B. S., ustanovený opatrovníkem pozůstalosti usnesením soudu první stolice »až do doby, než bude nadace přijata úřadem nadačním«, zemřel a že byl ustanoven nový opatrovník pozůstalosti »do pravoplatného ustavení se nadace«, neboť jde o skutečnost, nastavši po rozhodnutí soudu první stolice (rozh. č. 12815, 13175 Sb. n. s.).

Dovolací rekurs je opodstatněn.

Podle ustanovení § 2, č. 5 vl. nař. z 2. dubna 1936, č. 82 Sb. koná finanční prokuratura úkoly právního zástupce pro nadace spravované státem a zeměmi vůbec, pro nadace spravované okresy na požádání, pro jiné nadace do pravoplatného ustavení správy nadační. Z tohoto ustanovení nevyplývá, kdy zástupčí úkol finanční prokuratury začíná, může být proto dotčena ve svých právech zastupovatí nadaci, rozhodne-li soud, že má zastupovatí nadaci, pokud se týče jmění, které je k utvoření nadace určeno v době, než správa nadační bude pravoplatně ustanovena, opatrovník pozůstalosti a až do které doby.

Neprávem odepřel proto rekursní soud finanční prokuratuře vlastnost účastníka řízení podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. s hlediska § 2, odst. 1, č. 5 zák. č. 82/1936 Sb., pokud jde o její návrh ze dne 17. listopadu 1945 na opravu usnesení ze dne 8. srpna 1945.

Č. 118.

I když se manžel dávající mimosoudní výpověď nájemní smlouvy uzavřené v příčině místnosti v manželčině nemovitosti nezmínil, že jedná za manželku, dal přece výpověď s účinky pro ni, ví-li nájemník nebo může-li vědět, že manžel jedná jako manželčin zástupce.

(Rozh. ze dne 2. října 1946, Rv I 158/46.)

Dne 8. ledna 1946 zavolał si K. J. J. T-a, národního správce firmy B. a syn v P., již J-ova manželka, vlastnice domu čp. 1068 v P., najala obchodní místnosti s příslušenstvím, a prohlásil, že dává firmě B. a syn výpověď ke kvartálu a ke stěhování do 14. dubna 1946. Národní správce firmy B. na to prohlásil, že se tedy musí starati.

Žalobou, o níž tu jde, domáhá se K. J-ová proti firmě B. a syn, zastoupené národním správcem J. F-em vyklizení a odevzdání najatých místností. Žalovaná firma namítla mimo jiné, že K. J. nedal výpověď za svoji manželku, neboť se prý nezmínil o svém zástupčím právu a je prý proto výpověď dána osobou neoprávněnou.

Prvý soud vyhověl žalobě.

Odvolací soud zamítl k odvolání žalované firmy žalobu. Z důvodů: Odvolání je důvodné. Za nejpodstatnější pokládá odvolací soud důvod nesprávného právního posouzení, který odvolatelka spatřuje v tom, že první soud dospěl na základě svého zjištění k závěru, že výpověď dala žalované žalobkyně prostřednictvím svého manžela. V tomto směru dlužno odvolateli přisvědčiti. Jak první soud zjistil, dal manžel žalobkyně žalované mimosoudní výpověď k 1. dubnu 1946. Podle tohoto zjištění se při této výpovědi o žalobkyni vůbec nezmiňoval, takže ze slovního znění, jak výpověď dal, lze jediné usuzovati, že ji dal svým vlastním jménem. Okolnost, že se před tím se žalobkyní dohodl, že žalovaná tuto výpověď dá, je právně nerozhodná, neboť se dotýká vnitřního právního poměru mezi žalobkyní a

jejím manželem. Navenek se manžel žalobkyně vůči žalované straně ani slovem nezmínil, že výpověď dává jménem a v zastoupení žalobkyně, pokud se týče, že tuto dává žalobkyně jeho prostřednictvím. Proti výpovědi, jak se stala, nebyla žalovaná povinna podati námitky a nelze proto nepodání námitek vyložití v její neprospěch.

Nejvyšší soud zrušil k dovolání žalobkyně napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Dovolání je opřeno o dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci (§ 503, č. 4 c. ř. s.).

Odvolací soud dospěl k právnímu závěru, že manžel žalobkyně nedal zástupci žalované strany výpověď jako zmocněnec žalobkyně. S tímto právním závěrem odvolacího soudu nelze souhlasiti. Je správné, že je nerozhodnou okolnost, zda se manžel žalobkyně s manželkou před dáním výpovědi dohodl, neboť manžel již podle zákona zastupuje ve smyslu ustanovení §§ 91, 1034, 1238 obč. zák. svoji manželku, pokud nejde o právní jednání, k němuž je podle § 1008 obč. zák. potřebí zvláštní plné moci (rozh. č. 6780, 11860 Sb. n. s.). Podle § 1238 obč. zák. má manžel zákonné právo na správu volného jmění manželčina. Toto právo opírá se o zákon, nikoli o právní jednání. Je proto manžel oprávněn uzavíratí nájemní a pachtovní smlouvy a tedy i tyto vypovědětí a to s právními účinky pro manželku. Výpověď nájemní smlouvy nepatří mezi úkony, k nimž je potřebí zvláštní plné moci. Nelze proto z pouhé skutečnosti, že se manžel žalobkyně při výpovědi o své manželce nezmínil, dovoditi, že výpověď dal sám bez právních účinků pro ni. Předpis § 1017 obč. zák. platí, i když jednající nedá výslovně najevo, že jedná jménem zmocnitelovým, ví-li nebo může-li druhá strana vědět, že jednající jedná jako zmocněnec. Nevěděl-li národní správce J. F. v době výpovědi, že majitelkou domu je žalobkyně, bylo na něm, aby si to zjistil.

Z těchto důvodů neposoudil odvolací soud věc po právní stránce správně.

Ježto odvolací soud v důsledku svého právního závěru nevypřádal se s ostatním obsahem odvolání, bylo rozhodnuto, jak je shora uvedeno (§ 510 c. ř. s.).

Č. 119.

Pod důvod zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. spadá jen slyšení účastníka ve smyslu §§ 18, odst. 2 a 41, nikoli důkaz slyšením účastníka ve smyslu § 28, odst. 5 cit. zák.

Neuvedla-li vdova, uplatňující v pozůstalostním řízení nároky podle §§ 758, 796, 1243 obč. zák., skutkové okolnosti opodstatňující tyto nároky,

je pozůstalostní soud pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. povinen ji o tom slyšet.

(Rozh. ze dne 2. října 1946, R II 61-62/45.)

Dne 24. února 1945 zemřel A. V., rolník v S., zanechav závěť ze dne 30. března 1942. V této závěti ustanovil universální dědicou svou bývalou hospodyní L. Š-ovou. L. Š-ová se přihlásila k pozůstalosti podmínečně z testamentu. Zůstavitelova manželka B. V-ová žádala o udělení jednoměsíční lhůty na rozmyšlenou k vyjádření se o pravosti a platnosti zůstavitelova posledního pořízení a k podání dědické přihlášky ze zákona.

L. Š-ová navrhla, aby jí byla odevzdána správa pozůstalosti. Pozůstalá vdova B. V-ová navrhla nejprve, aby správcem pozůstalosti byl jmenován buď K. N. nebo A. Š. a dne 24. března 1945, aby bylo jmění pozůstalosti odděleno od jmění L. Š-ové.

Usnesením ze dne 1. července 1946 usnesl se pozůstalostní soud takto: Přijímá se na soud podmíněná dědická přihláška L. Š-ové ze závěti ze dne 30. března 1942. Zůstavitelově manželce B. V-ové se povoluje ve smyslu § 118 nesp. pat. lhůta do 1. srpna 1945 k podání dědické přihlášky a k vyjádření se o platnosti a pravosti poslední vůle ze dne 30. března 1942 pod následky § 120 nesp. pat. Přihlášené testamentární dědičce L. Š-ové se podle § 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat. přenechává obstarávání a správa pozůstalosti a návrh B. V-ové, aby byl správcem pozůstalosti ustanoven K. N. nebo A. Š. se zamítá.

O návrhu B. V-ové na oddělení pozůstalostního jmění rozhodl pozůstalostní soud teprve usnesením ze dne 10. srpna 1945 a návrh B. V-ové zamítl. Z důvodů: B. V-ová navrhla, aby jí bylo ve smyslu § 812 obč. zák. povoleno oddělení pozůstalostního jmění a ustanoven opatrovník, neboť jako manželka zemřelého je prý bez ohledu na platnost či neplatnost testamentu či dovětku odkazovnicí s nárokem na přednostní zákonný odkaz a zároveň věřitelkou zemřelého, pokud se týče pozůstalosti s nárokem na výživu z pozůstalosti podle § 1243 obč. zák. a s nárokem na slušné zaopatření podle § 796 obč. zák. po dobu vdovství. V podání ze dne 8. srpna 1945 přihlásila B. V-ová do pozůstalosti svoji pohledávku za zesnulým z důvodu svěřeni peněz do jeho úschovy, opatrování nákupů a obstarávání jiných nákladů v jeho domácnosti a z důvodu náhrady ze zaplacení jeho dluhů ve výši 18.818 K. Učinila proto B. V-ová návrh na separaci jednak jako věřitelka, jednak jako odkazovnice, a ježto jde o značné nároky, má obavy, že by byly její nároky ohroženy sloučením pozůstalostního jmění se jměním dědičky přihlášené z testamentu. Ustanovení § 812 obč. zák. je jen k ochraně věřitele dědictví, odkazovníka nebo nepominutelného dědice. Separaci lze povolit jen, je-li odůvodněna obava a je-li skutečně nebezpečí sloučení pozůstalosti se jměním. Nejvyšší část aktiv pozůstalosti tvoří však nemovitosti zapsané ve vl. č. 3, 22, 189, 462 a 673 v S. a proto nejsou splněny podmínky podle § 812 obč. zák.

Rekursní soud odmítl usnesením ze dne 30. července 1945 stížnost pozůstalé vdovy B. V-ové proti usnesení ze dne 1. července 1943. Z důvodů: Stěžovatelka je manželkou zůstavitelovou. Dědickou přihlášku dosud nepodala a vyhradila si k tomu lhůtu jednoho měsíce. Není proto oprávněna k stížnosti proti napadenému usnesení, nejsou účastníci pozůstalostního řízení (§§ 6 a 37 zák. č. 100/1931 Sb.) Kdo nepodal dědickou přihlášku, není účastníkem pozůstalostního řízení a není oprávněn k stížnosti proti usnesení pozůstalostního soudu (rozh. č. 16392 a 16775 Sb. n. s.).

Usnesením ze dne 17. října 1945 nevyhověl rekursní soud stížnosti B. V-ové proti usnesení pozůstalostního soudu ze dne 10. srpna 1945. Z důvodů: V žádosti o povolení oddělení pozůstalosti od jmění dědicova podle § 812 obč. zák. musí navrhovatel osvědčiti existenci své pohledávky, pro niž má být oddělení povoleno, a musí tvrditi, že by jeho nárok mohl být ohrožen smíšením pozůstalosti s dědicovým jměním. Není třeba důkazu nebo osvědčení objektivního ohrožení. V souzené věci prvý soud zamítl stěžovatelčin návrh, jsa toho názoru, že stěžovatelčiny pohledávky nejsou ohroženy smísením pozůstalosti se jměním dědicovým, poněvadž většinu aktiv pozůstalostního jmění tvoří nemovitosti. Tato skutečnost však sama o sobě, jak správně vytýká stížnost, nestačí k zamítnutí návrhu stěžovatelčina (Kom. Rouček-Sedláček, III, str. 546 k § 812). Prvý soud vycházející z uvedeného názoru, nezabýval se však otázkou osvědčení stěžovatelčiny pohledávky. Rekursní soud, shledav právní názor, z něhož prvý soud návrh stěžovatelčin zamítl, mylným, musil se zabývatí otázkou, zda jsou stěžovatelčiny pohledávky osvědčeny. Stěžovatelka žádala oddělení pozůstalosti k zajištění čtyř pohledávek, a to nároku na přednostní odkaz, nároku na výživu z pozůstalosti podle § 1243 obč. zák., nároku na slušné zaopatření podle § 796 obč. zák. po dobu vdovství a konečně pohledávky 18.818 K z důvodu svěřeni peněz do úschovy zůstaviteli, opatrování nákupů a obstarávání jiných nákladů v jeho domácnosti a náhrady za zaplacení jeho dluhů. Předpokladem zákonného přednostního odkazu manželova podle § 758 obč. zák. je, že pozůstalý manžel je dědicem. Jde o odkaz připojený k dědickému podílu (§ 758 slova »kromě dědického podílu«) a odpadá proto, jestliže se pozůstalý manžel nestane dědicem. V souzené pozůstalosti není stěžovatelka dosud dědicou. Zůstavitel zanechal testament, v němž ustanovil dědicem třetí osobu, nikoli stěžovatelku. Stěžovatelka dosud nepodala dědickou přihlášku ze zákona a nepopřela platnost posledního pořízení. Mimo to ani netvrdila, že jsou v pozůstalostním jmění věci, které by mohly být předmětem přednostního odkazu. Nárok podle § 796 obč. zák. předpokládá, že ani výdělečná činnost pozůstalého manžela, ani výtěžky z jeho kmenového jmění, ani toto jmění samo nestačí na jeho výživu (Kom. Rouček-Sedláček, III, str. 485 k § 796, rozh. otištěné v Právníku roč. 1917, str. 570 a rozh. č. 922 Sb. n. s.). Stěžovatelka netvrdila v řízení, že jsou u ní splněny tyto předpoklady pro nárok podle § 796 obč. zák. a proto jej neosvědčila. Vdovský plat podle § 1243 obč. zák. předpokládá jednak, že pozůstalá manželka byla skutečně zaopatřena zůstavitelem před jeho smrtí, a že jsou v pozůstalosti prostředky, jimiž může

býti zaopatření pozůstalé manželky kryto (hotové peníze, zásoby v domácnosti a pod.; Rouček-Sedláček: Komentář V, str. 542, 643 k § 1244). Stěžovatelka neosvědčila takovýto nárok, protože ani netvrdila, že zde takové prostředky jsou. Pokud jde o peněžitou pohledávku 18.818 K, nepokládá rekursní soud ani tuto za osvědčenou. Svědkyně A. P-ová, kterou dal rekursní soud vyslechnouti, nijak nepotvrdila, že tato pohledávka stěžovatelce vznikla. Svědkyně jen potvrdila, že stěžovatelka, pokud byla zaměstnána, t. j. od září 1941 do února 1943, dávala svůj výdělek asi 1.000 K na domácnost. Kolik však takto vynaložila, neví. To k osvědčení pohledávky stěžovatelčiny nestačí. Stěžovatelka nedovedla sama v návrhu udatí, kolik ze svých peněz svěřila zůstaviteli do úschovy, jaké dluhy za něho zaplatila a kolik vynaložila ze svých peněz na opatření nákupů a obstarávání jiných nákladů v jeho domácnosti.

Nejvyšší soud vyhověl oběma dovolacím rekursům B. V-ové a I. zrušil usnesení ze dne 30. července 1945 a uložil rekursnímu soudu, aby o stížnosti B. V-ové znovu rozhodl; II. zrušil usnesení rekursního soudu ze dne 16. října 1945, jakož i usnesení pozůstalostního soudu ze dne 10. srpna 1945 a uložil soudu první stolice doplnění řízení a nové rozhodnutí.

D ů v o d y:

K II.

Stěžovatelka právem uplatňuje důvod zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) nesp. zák., že byla porušena zásada o nutnosti slyšení účastníky před rozhodnutím. Tato zásada je vyslovena v druhé větě § 23 a v druhém odstavci § 18. Podle § 28, odst. 5, který má nadpis »Důkaz výsledkem účastníků« je důkaz výsledkem účastníků přípustný jen tehdy, nemůže-li si soud jinými průvodními prostředky zjednatí spolehlivý základ pro své rozhodnutí. Ze srovnání těchto tří paragrafů plyne, že pod důvod zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) spadá jen slyšení účastníka podle §§ 18, odst. 2 a 41, nikoli však důkaz slyšením účastníka ve smyslu § 28, odst. 5. Opačný názor stěžovatelky není proto správný.

Rekursní soud nevyhověl rekursu, pokud jde o stěžovatelčiny nároky podle §§ 758, 796 a 1243 obč. zák., především proto, že stěžovatelka netvrdila skutkové předpoklady pro tyto nároky. Netvrdila-li je však stěžovatelka, bylo podle úvah shora uvedených povinností nižších soudů, aby jí o tom slyšely.

Podotýká se, že návrh na oddělení pozůstalosti podle § 812 obč. zák. nebude možno vyřídit ani bez slyšení odpůrkyně, universální dědičky (srov. rozh. č. 15547 Sb. n. s.).

Pokud jde o peněžitou pohledávku 18.818 K, stěžovatelka rovněž právem vytýká, že byla porušena zásada o nutnosti slyšení účastníky před rozhodnutím. Pokládala-li rekursní soud mimo jiné za rozhodné, že stěžovatelka sama nedovedla v návrhu udatí skutečnosti, naznačené v předposledním odstavci napadeného usnesení, měla být stěžovatelka o tom slyšena.

Bylo proto již z těchto důvodů dovolacímu rekursu vyhověno a rozhodnuto podle §§ 43, odst. 2 a 46, odst. 3 nesp. zák., aniž bylo potřebí zabývatí se také ostatními vývody dovolacího rekursu.

K I.

Podle toho, co je uvedeno shora, není návrh pozůstalé vdovy na povolení separace bonorum zřejmě bezdůvodný. Je proto stěžovatelka účastnicí pozůstalostního řízení (srov. rozh. 17447 Sb. n. s.). Je-li však účastnicí již z tohoto důvodu, netřeba řešiti další otázku, zda je pozůstalá vdova účastnicí pozůstalostního řízení také proto, že si vyhradila lhůtu k podání dědičké přihlášky a že povolená lhůta v době rozhodování rekursního soudu dosud neuplynula.

Bylo tudíž i tomuto dovolacímu rekursu vyhověno (§§ 43, odst. 3 a 46, odst. 3 nesp. zák.).

Č. 120.

Není věcí pozůstalostního soudu starati se o schválení dědičné dohody s hlediska vládního nařízení ze dne 9. října 1938, č. 218 Sb. Zamýšlí-li však pozůstalostní soud zaslat sám dohodu správnímu úřadu k schválení, je povinen slyšeti před odesláním spisů účastníky o tom, zda chtějí sami před správním úřadem svoje zájmy zastupovati, jinak je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.

(Rozh. ze dne 2. října 1946, R II 79/46.)

V pozůstalostním řízení po M. H-ové uzavřeli dědicové J. H. a M. M-ová dne 29. listopadu 1943 dědičnou dohodu. Pozůstalostní soud ji předložil z úřední moci ke schválení správnímu úřadu, ten ji však neschválil. Zaslal proto pozůstalostní soud spisy notáři k projednání pozůstalosti podle zákona.

Podáním ze dne 14. srpna 1945 a 25. září 1945 navrhl dědic J. H., aby pozůstalostní spisy byly vyžádány od notáře jako soudního komisaře a aby pozůstalost po zemřelé M. H-ové byla odevzdána podle dědičné dohody ze dne 29. listopadu 1943 a aby pak »všechna pozdější jednání byla prohlášena za neučiněná«.

Pozůstalostní soud návrh J. H-a zamítl. Z důvodů: J. H. odůvodnil svůj návrh tak, že podle vl. nař. 218/1938 Sb. je zapotřebí souhlasu okresního úřadu toliko ke smluvnímu zcizení nemovitostí uvedených v tomto vládním nařízení. Za takové zcizení nelze prý považovati dědičnou dohodu, i když se podle ní někteří dědicové vzdávají zcela nebo zčásti svých dědičných nároků. Proto prý pozůstalostní soud neměl pozůstalost zasílati okresnímu úřadu k schválení dědičné dohody, zejména ne z moci úřední, bez návrhu účastníků. Dále uvedl J. H., že nebyl o neschválení dohody okresním úřadem vyrozuměn, takže nemohl učiniti příslušné kroky a proti zamítavému výměru podatí odvolání. Toto odůvodnění návrhu neobstojí.

Dědické dohody o rozdělení dědictví, v němž jsou nemovitosti, uzavřené při projednávání pozůstalosti, potřebují zásadně úředního souhlasu podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb., ježto takovéto dohody jsou zpravidla dispozicemi s pozůstalostními nemovitostmi, které nutno považovati za smluvní zcizení nemovitostí ve smyslu cit. vl. nař. Jelikož není pochyby o tom, že v daném případě nejde o dědickou dohodu, kterou se nemovitosti rozdělují mezi dědice tak, že při tom každý dědic dostane z nemovitostí jen tolik, kolik by odpovídalo hodnotě jeho ideálního podílu náležejícího mu z některého delačního důvodu, bylo tuto dohodu třeba předložit okresnímu úřadu ke schválení, což se také stalo. Okolnost, že dohoda byla předložena ke schválení okresnímu úřadu pozůstalostním soudem a že tak neučinili účastníci dědické dohody na pokyn pozůstalostního soudu sami, jak se správně mělo státi, neměla na rozhodování okresního úřadu vlivu. Dohodě byl rozhodnutím okresního úřadu v M. ze dne 22. listopadu 1944 odepřen úřední souhlas. Proti výměru nebylo podáno odvolání a v důsledku toho byl spis postoupen notáři jako soudnímu komisaři k projednání a odevzdání pozůstalosti podle zákona. O této okolnosti byl právní zástupce účastníka J. H-a zpraven notářem K. K-em.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti J. H-a. Z důvodů: Ve své stížnosti stěžovatel doličuje, že dědická dohoda ze dne 29. listopadu 1943 nepodléhala vůbec schválení okresního úřadu, že při schvalovacím řízení nebylo dbáno formálních náležitostí, takže celé toto řízení je zmatečné, zvláště když stěžovateli jako spoludědici bylo postupem soudu znemožněno podání stížnosti. Stížnost však není odůvodněna. Stěžovatel zřejmě přehlíží, že působnost vl. nař. č. 218/1938 Sb. byla rozšířena vl. nař. č. 443/1941 Sb. na všechna právní jednání mezi příbuznými, tudíž i na dědické dohody, obsahující právní jednání postavená na roveň zcizení nemovitostí, jak to správně odůvodnil v nařikáném usnesení po stránce právní pozůstalostní soud. I rekursní soud, vzav v úvahu všechny vývody stěžovatele, dospívá podle obsahu pozůstalostních spisů k právnímu názoru, že dědická dohoda ze dne 29. listopadu 1943 potřebovala schválení okresního úřadu a že jen takto schválená dohoda mohla býti podkladem pro odevzdání pozůstalosti. Proto nařídil pozůstalostní soud právem další pokračování v pozůstalostním řízení. Pokud stěžovatel doličuje, že nebylo šetřeno předepsaných formálních záležitostí při schvalovacím jednání podle vl. nař. č. 218/1938 Sb., nemůže již z těchto výtek vytežit nic ve svůj prospěch, ježto tyto nedostatky mohly býti uplatněny jen ve správním řízení a ne teprve nyní po pravoplatnosti rozhodnutí.

Nejvyšší soud zrušil k dovolací stížnosti J. H-a napadené usnesení i usnesení soudu první stolice a uložil tomuto soudu další jednání a rozhodnutí.

Z důvodů:

Otázka, zda dědická dohoda v rozhodované věci podléhá schválení správním úřadem podle vl. nař. č. 218/1938 Sb. ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb., je věci právního posouzení (srovn. rozh. č. 18693 Sb. n. s.); po-

něvadž jde o souhlasná usnesení nižších stolic, nemůže býti přezkoumána nejvyšším soudem (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.).

Dovolacímu rekursu je však přisvědčiti, pokud uplatňuje důvod zmatečnosti.

Je-li pozůstalostní soud názoru, že dědická dohoda podléhá schválení správním úřadem, není jeho věcí, aby se sám staral o schválení. Zamýšlí-li však pozůstalostní soud sám zaslati dědickou dohodu okresnímu úřadu ke schválení, je povinen před zasláním o tom vyslechnouti účastníky (§§ 18 a 23 zák. č. 100/1931 Sb.), aby měli možnost uplatnit, zda chtějí sami před správním úřadem své zájmy zastupovati a aby mohli proti případnému neschválení dědické dohody použiti opravných prostředků.

Nestalo-li se tak, je tu důvod zmatečnosti podle § 41. písm. g) zák. č. 100/1931 Sb.

č. 121.

Ve sporu, v němž skutkové okolnosti nasvědčují objektivně tomu, že majetek strany podléhá konfiskaci podle § 1 dekrety presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., je Fond národní obnovy oprávněn k podání opravného prostředku, třebas nebylo vydáno rozhodnutí podle § 1, odst. 4 cit. dekr.

Je-li hledíc k žádosti o vynětí z konfiskace podané německou stranou pochybné, zda jsou či nejsou dány skutečnosti, jež výjimečně osvobozují od konfiskace, lze řízení do rozhodnutí správního úřadu přerušit.

(Rozh. ze dne 3. října 1946, R I 94/46.)

Srov. rozh. č. 95 Sb. n. s. II.

Ve sporu Společnosti N. zn. sp. Ck I 99/45 proti prot. firmě Böhmisch-Mährische Landgesellschaft m. b. H. v P., k rukám národního správce R. K-a, o 22.643 K tvrdila žalobkyně, že prodávala a dodávala žalované různé zboží. Z tohoto obchodního spojení vzešla prý žalobkyni proti žalované pohledávka v uvedené výši, na niž zaslala žalobkyně žalované účet, který žalovaná bez námitek přijala. Účet byl splatný ihned po obdržení a pro případ včasného nezaplacení byly sjednány 6% úroky z prodlení od vystavení účtu. Žalobní odpověď podala finanční prokuratura a to za »majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekr. č. 108/1945 Sb. pro Československou republiku«, namítla nepřipustnost pořadu práva a přerušení řízení; ve věci samé pak popřela finanční prokuratura žalobní nárok a tvrdila, že pokud žalobkyně míní uspokojiti svou pohledávku z nyní konfiskovaného jmění žalované firmy a pokud tudíž míní žalovati tuto firmu jako majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekr. č. 108/1945 Sb., je tato podstata spravována Fondem národní obnovy při osidlovacím úřadě v Praze. Nepřipustnost pořadu práva odůvodnila finanční prokuratura tím, že k rozhodování o tom, které závazky náležející ke konfiskované podstatě budou uhrazeny a v jaké výši, rozhodne Fond podle směrnic, jež vydá vláda na-

řízením. To prý platí také o zažalovaném závazku. Ježto směrnice nebyly ještě vydány, nelze považovati závazek za splatný. Přerušení řízení navrhla finanční prokuratura proto, že Fond zažádal u Ústředního národního výboru v Praze o vydání rozhodnutí, že u žalované firmy jsou splněny podmínky konfiskace. K tomu přednesla žalobkyně, že žalovaná je dosud zapísána ve firemním rejstříku jako protokolovaná firma a že není proto platně zastoupena ve smyslu § 27 c. ř. s. finanční prokuraturou. Jméno žalované firmy netvoří prý dosud majetkovou podstatu, konfiskovanou podle dekr. č. 108/1945 Sb., neboť rozhodnutí o konfiskaci majetku nebylo podle shora citovaného dekretu dosud vydáno. Do té doby žalovaná firma zůstává protokolovanou firmou spravovanou řádně ustanoveným národním správcem. Navrhla proto žalobkyně vydání rozsudku pro zmeškání.

Soud prvé stolice zamítl námitku nepřipustnosti pořadu práva a ve věci samé vyhověl žalobě rozsudkem pro zmeškání. Z důvodů: V souzeném sporu je žalována společnost s ručením omezeným protokolovaná u krajského soudu v P. Poněvadž jde o spor před sborovým soudem, je ve smyslu § 27 c. ř. s. žalovaná strana povinna dáti se zastoupiti advokátem. Pro zastupování finanční prokuraturou platí výjimka ve smyslu ustanovení čl. IV uvoz. zák. k c. ř. s. Podle toho není finanční prokuratura oprávněna zastupovati žalovanou společnost s ručením omezeným tak, jak je tato žalována. Finanční prokuratura také nepodala žalobní odpověď za žalovanou společnost, nýbrž za jmění žalované firmy, které prý je zkonfiskováno, tudíž za »majetkovou podstatu konfiskovanou podle dekretu č. 108/1945 Sb. pro Československou republiku«; tato podstata je podle tvrzení finanční prokuratury spravována Fondem národní obnovy při osidlovacím úřadě v Praze. Tento fond náležející Československé republice je zastoupen finanční prokuraturou a jen za něj je podána žalobní odpověď finanční prokuraturou. V důsledku toho nebyla tedy podána žalovanou stranou žalobní odpověď, neboť Fond nebyl žalován, nýbrž žalována byla Böhmischem-Mährische Landgesellschaft m. b. H. Ježto tedy žalovaná strana nepodala včas žalobní odpověď, mohla žalobkyně navrhnouti vynesení rozsudku pro zmeškání (§ 398 c. ř. s.), když ani při prvním roku nebyla učiněna žádná privilegovaná námitka. Důsledkem toho se soud nemusil zabývat žalobní odpovědí podanou finanční prokuraturou, ježto není podána za žalovanou stranu. Soud také nemohl vyhověti námitce nepřipustnosti pořadu práva, neboť ani ta se netýká žalované strany, nýbrž Fondu. Z toho důvodu také byla tato námitka — při prvním roku ani neohlášená — zamítnuta. Soud nemohl vyhověti ani návrhu na přerušení řízení, neboť jednak nebyl učiněn žádnou ze sporných stran a mimo to nejsou pro ně dány zákonné předpoklady.

Odvolací soud odmítl odvolání podané za Fond národní obnovy finanční prokuraturou. Z důvodů: Podle § 471, č. 2 c. ř. s. se zřetelem na § 474, odst. 2 c. ř. s., nutno nepřipustné odvolání odmítnouti. Tak je tomu podle § 472, odst. 1 c. ř. s. zejména tehdy, když bylo odvolání podáno osobou, které tento opravný prostředek nepřísluší. Opravný prostředek nepřísluší osobě, která není ve sporu stranou ani vedlejšími intervenientem (srv. rozh. č. 10950 Sb.). V souzeném sporu není žalovanou stra-

nou prot. firma »Böhmischem-Mährische Landgesellschaft m. b. H. v P.« jako majetková podstata konfiskovaná podle dekretu č. 108/1945 Sb. pro Československou republiku, zastoupená Fondem národní obnovy, právně finanční prokuraturou v Praze, nýbrž žalovanou stranou v tomto sporu je prot. firma »Böhmischem-Mährische Landgesellschaft m. b. H. v P.«, která je zastoupena národním správcem R. K-em, právně pak zastoupena není (§ 27 c. ř. s.). Skutečnost, že žalovaná strana je pod národní správou a že národním správcem je R. K., není popírána ani finanční prokuraturou. Předmět národní správy, rozsah i obsah funkce národního správce a právní postavení vlastníka, držitele a správce předmětu národní správy je upraven dekr. č. 5/1945 Sb. Předmětem je majetek osob státně nespolehlivých (§§ 4, 5, 6 cit. dekr.) na území ČSR a tento majetek dává se pod národní správu. Podle dalších ustanovení tohoto dekretu (§ 2 cit. dekr.) nutno národní správu zavést do všech podniků (závodů) a do všech majetkových podstat, kde to vyžaduje plynulý chod výroby a hospodářského života (§ 3 cit. dekr.). Národní správce spravující majetek daný pod národní správu, je oprávněn učiniti všechna opatření, jichž je v řádné správě zapotřebí, jinak odpovídá za škodu vzešlou zanedbáním povinností (§ 21 cit. dekr.). K opatřením, které nenáležejí k obyčejnému hospodaření a k jednáním zvláštní důležitosti, potřebuje svolení orgánu příslušného podle § 7 a tomuto orgánu je také podřízen (§ 22 cit. dekr.). Vlastníci, držitelé i jejich správci nemohou o těchto majetcích vůbec platně jednat a nesmí ani zasahovat do jednání národního správce (§ 20 cit. dekr.). Je pravda, že je v § 1, odst. 1 dekr. č. 108/1945 Sb. dáno zákonné ustanovení, že se bez náhrady konfiskuje pro Československou republiku veškerý majetek nemovitý, movitý a majetková práva, která ke dni faktického skončení německé a maďarské okupace byly nebo ještě jsou ve vlastnictví Němců a vůbec osob vyjmenovaných v § 1, odst. 1, č. 1 a 3, odst. 2, 3. Nelze však při tom přehlédnouti, že podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb. o tom, jsou-li splněny podmínky pro konfiskaci podle tohoto dekretu, rozhoduje příslušný okresní národní výbor, jehož rozhodnutí podléhá oprávněnému prostředku uvedenému v témž zákoně ustanovení. Je tedy v každém konkrétním případě konfiskace dovršena teprve pravoplatným rozhodnutím příslušného okresního národního výboru podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb. Leč není ani tvrzeno, že by v tomto směru příslušný okresní národní výbor již vůbec rozhodl podle § 1, odst. 4 dekr. č. 108/1945 Sb., tím méně je tvrzeno a dokázáno, že rozhodl pravoplatně. Podle § 1, odst. 3 vl. nař. č. 45/1946 Sb., kterým se vydává statut a jednací řád Fondu národní obnovy, zastupuje sice Fond příslušná finanční prokuratura, avšak přihlédně-li se v rámci dekr. č. 108/1945 Sb. v souvislosti k ustanovením § 3, odst. 1, § 5 (obzvláště také k § 5, č. 2 posl. věta), cit. dekr. a k § 4 (zejména též k § 4, odst. 1, č. 2) vl. nař. č. 45/1946 Sb., vztahuje se funkce Fondu právě jen na konfiskovaný majetek. Proto bylo nutno odvolání odmítnouti.

Nejvyšší soud zrušil k rekursu Fondu národní obnovy podanému finanční prokuraturou v Praze napadené usnesení a vrátil věc rekursnímu soudu, aby jednal o odvolání.

Z d ů v o d ů:

Odvolací soud odmítl odvolání, které za žalovanou stranu podala finanční prokuratura v Praze v zastoupení Fondu národní obnovy, máje za to, že za žalovanou firmu, která je pod národní správou, může jednat a ji zastupovati jen národní správce a nikoli Fond národní obnovy, když dosud nedošlo ohledně žalované firmy k pravoplatnému rozhodnutí příslušného okresního národního výboru podle § 1, odst. 4 dekr. pres. č. 108/1945 Sb., jímž prý se teprve konfiskace uskutečňuje.

S tímto názorem odvolacího soudu nelze souhlasiti.

Ze srovnání odstavců 1 a 4 § 1 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. plyně, že konfiskace majetku a majetkových práv subjektů uvedených v § 1, odst. 1 pod č. 1 až 3 dekr. nastává ex lege, t. j. již samým vyhlášením konfiskačního dekretu, a že rozhodnutí okresního národního výboru podle § 1, odst. 4 má význam pouze deklaratorní, t. j. vyslovuje jen to, co již nastalo ze zákona. Zatímni správou a rozdělením konfiskovaného majetku byl pověřen Fond národní obnovy, který zastupuje finanční prokuratura, pokud statut Fondu nestanoví jinak (§ 4, odst. 1 cit. dekr.). Pokud byl majetek, spadající pod dekr. č. 108/1945 Sb., dán dříve pod národní správu podle dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb., stávají se národní správci po vyhlášení konfiskačního dekretu, jak vyplývá z ustanovení § 5, odst. 2 tohoto dekretu, orgány Fondu národní obnovy. Konfiskován je zásadně všechn majetek osob uvedených v § 1 konfiskačního dekretu, pokud v jednotlivých případech nebudou zjištěny výjimky, tak zejména podle § 1, odst. 1, č. 2 a podle § 2 cit. dekr., jež budou musit postižení zpravidla sami nebo svým zástupcem u okresního národního výboru uplatnit.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že s majetkem, jehož se týká dekr. č. 108/1945 Sb., nelze ani před rozhodnutím okresního národního výboru podle § 1, odst. 4 cit. dekr. nakládati tak, jako by nebyl konfiskován. Nelze tudíž jen proto, že ještě nedošlo k rozhodnutí okresního národního výboru, odepřít Fondu národní obnovy legitimaci k opravným prostředkům proti soudnímu rozhodnutí, jež se dotýká majetku, o němž skutkové okolnosti nasvědčují objektivně alespoň tomu, že by mohlo jít o majetek uvedený v § 1 konfiskačního dekretu, neboť není vyloučeno ohrožení veřejných zájmů sledovaných konfiskačním dekretem, třebaš dosud výměr správního orgánu podle § 1, odst. 4 dekretu nebyl vydán. Možnost takového ohrožení nebyla by dána teprv v případě, že by příslušný okresní národní výbor podle § 1, odst. 4 rozhodl, že podmínky konfiskace nejsou výjimečně dány z důvodů, pro něž dekrét výjimkou z pravidla nepřátelský majetek z konfiskace vyjímá.

V souzeném případě není sporu o tom, že na straně žalované jde o podnik dříve německý, což je ostatně zřejmo i z německého názvu žalované firmy. Že by snad příslušný správní orgán rozhodl, že u žalované nejsou splněny podmínky pro konfiskaci, nebylo ani tvrzeno; naopak ze spisů vyplývá, že rozhodnutí podle § 1, odst. 4 cit. dekr. nebylo dosud vydáno.

Nutno proto finanční prokuratuře, pokud se týče Fondu národní obnovy přiznat oprávnění k odvolání proti rozsudku, směřujícímu proti žalované, která zásadně spadá pod ustanovení dekr. č. 108/1945 Sb. a o níž by mohlo býti nejistým jediné, zda se snad u ní nevyskytují skutečnosti, které by jí výjimečně od konfiskace osvobodily. Nejistotě v tomto směru bylo by možno čelití přerušením řízení podle § 190, odst. 1 c. ř. s. do vydání rozhodnutí správního orgánu podle § 1, odst. 4 cit. dekr., o něž finanční prokuratura v Praze v zastoupení Fondu národní obnovy podle svého přednesu a založeného dokladu už zažádala.

Bylo proto rekursu vyhověno, napadené usnesení odvolacího soudu zrušeno a věc vrácena odvolacímu soudu, aby o odvolání jednal a věcně o něm rozhodl.

Č. 122.

Ustanovení § 12 nařízení ze dne 26. srpna 1944, č. 183 Sb. o suspensi § 10, odst. 1 zákona ze dne 28. března 1928, č. 56 Sb. o osvojení je naprosto vyloučeno z používání ve smyslu čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl.

Je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb., vydal-li okresní soud po 5. květnu 1945 usnesení o schválení osvojovací smlouvy v příčině nesvéprávné osoby, aniž je před tím předložil podle § 109, odst. 2 j. n. k potvrzení nadřízenému soudu krajskému.

(Rozh. ze dne 3. října 1946, R I 150/46.)

Okresní soud v K. zamítl usnesením ze dne 27. března 1946 žádost manželů J. a Z. Ž-ových v L. o opatrovnické schválení smlouvy z 18. prosince 1945 v příčině osvojení nezl. E. M-ové, narozené dne 24. září 1940 v L., J. Ž-em. Z d ů v o d ů: Pro schválení není podmínek podle § 1, odst. 2 a 3 zák. č. 56/1928 Sb. J. Ž. se podle křestního listu farního úřadu v L. narodil dne 8. června 1910, takže není starší čtyřiceti let. Nezletilá E. M-ová je podle tvrzení samotných žadatelů sice přirozeným dítětem žadatele J. Ž-a, není však po zákonu jeho nemanželským dítětem, poněvadž je, jak tvrdí žadatelé, podle výnosu zemského úřadu v Praze ze dne 4. ledna 1943 po zákonu manželským dítětem F. M-a a její manželský původ nebyl až dosud odůznán.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti manželů J. a Z. Ž-ových a manželů F. a F. M-ových. Z d ů v o d ů: Podle rodného listu nezl. E. M-ové je tato manželským dítětem F. M-a, takže pro osvojitele platí zákonná podmínka § 1, odst. 2 zák. č. 56/1928 Sb., že totiž musí býti starší 40 let. Tato podmínka není splněna u žadatele J. Ž-a, který se narodil 8. června 1910. Poněvadž tedy nezl. E. M-ová je manželským dítětem F. M-a, nelze ji považovati za nemanželské dítě J. Ž-a, a neplatí pro něj tudíž výjimka prominutí stanoveného věku 40 let podle § 1, odst. 3 zák. o osvojení. Pro otázku osobního stavu (statusu) nezl. E. M-ové je bez významu, že J. Ž.

uznává své přirozené otcovství a že se snad o dítě stará, jakož i že ostatní účastníci uznávají jeho přirozené otcovství, neboť tím se nic nemění na stavu dítěte jako manželského (srov. rozh. č. 16676 a 17106 Sb. n. s.). Odpirati manželskému původu dítěte lze jen žalobou a dokud nebyl jeho manželský původ odůvodněn, zůstává manželským a to i pro osvojení. Není tedy napadené usnesení zamítající žádost o schválení smlouvy o osvojení ani nepříměřeným, ani nevhodným, ani nespočívá na nesprávném výkladu zákona.

Nejvyšší soud zrušil z podnětu dovolací stížnosti navrhovatelů J. a Z. Ž-ových a manželů F. a F. M-ových napadené usnesení i usnesení prvního soudu se všemi jeho opatřeními počínajíc nařízením doručení usnesení a vrátil věc okresnímu soudu, aby dále po zákonu jednal.

Důvody:

Jde o schválení smlouvy osvojovací v příčině osoby nespovědné.

Žádný z nižších soudů se neřídil ustanovením § 10, odst. 1, věta třetí a odst. 2, zák. ze dne 28. března 1928, č. 56 Sb. Zřejmě měly za to, že tohoto ustanovení nesmějí užití, pokud se týče, že k němu nesmějí přihlížeti vzhledem k ustanovení čl. VI, § 12 nař. min. sprav. ze dne 26. srpna 1944, č. 183 Sb., jež bylo vydáno k provedení totálního nasazení za okupace. Přehlédly však, že podle čl. 3 úst. dekr. pres. republiky ze dne 3. srpna 1944, ve znění zák. č. 12/1946 Sb. měly při řešení této právní věci zkoumat i rozhodovati také o tom, zda výše uvedený předpis z doby nespovědnosti vyhovuje čl. 2, odst. 1 cit. úst. dekr., a uvést při tom důvody svého rozhodnutí o této předběžné otázce. Kdyby tak byly učinily, musily uvážiti, že právní účinky osvojení ve smyslu §§ 3 až 6 zák. č. 56/1928 Sb. se týkají práva osobního i rodinného, neboť jde v důsledku osvojení o právo změny jména, o majetkoprávní nároky a u nezletilého osvojence o změnu moci otcovské. Není tedy pochyb, že předpis čl. VI, § 12 nař. min. sprav. z 26. srpna 1944, č. 183 Sb. je naprosto z užívání vyloučen. Vzhledem k tomuto stavu věci je zřejmo, že okresní soud neměl nařizovati doručení svého zamýšleného usnesení účastníkům řízení dříve, než bylo opatřeno konečným potvrzením nadřízeného sborového soudu a že krajský soud v P. nebyl k rozhodování o vznesené stížnosti oprávněn věcně rozhodovati jako soud rekursní, neboť nebylo tu především definitivního usnesení ve smyslu § 10, odst. 1 zák. č. 56/1928 Sb., pokud se týče usnesení ve smyslu § 109, odst. 2 j. n. Okresní soud i sborový soud první stolice tvoří v tomto případě vzhledem k opravným prostředkům první stolice.

Za tohoto stavu usnesení okresního soudu postrádá konečného potvrzení sborového soudu první stolice jako první instance řízení nesporného a proto nutno mít za to, že soud rozhodující v první stolici o osvojení osoby nespovědné nebyl řádně obsazen. Tím je dán důvod zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. b) nesp. říz., jehož nutno dbáti z moci úřední (§ 43, odst. 2 nesp. říz.).

Proto bylo rozhodnuto tak, jak se stalo. Na prvním soudu bude, aby se řídil platným velkým předpisem 3. věty, odst. 1, § 10 zák. o osvojení, i § 109, odst. 2 j. n.

Č. 123.

Skončil-li spor o nemanželské otcovství rozsudkem pro uznání, nelze tento rozsudek zvrátiti žalobou o obnovu, opřenou o skutečnosti uvedené v § 530, č. 7 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 3. října 1946, Rv I 163/46.)

Ve sporu pod zn. sp. C II 20/44 okresního soudu v K. byl F. T. žalován o uznání nemanželského otcovství k nezl. Z. P-ové. V žalobě bylo tvrzeno, že F. T. souložil s matkou nezl. žalobce B. P-ovou dne 16. března 1943 a později. Tato doba spadá do kritického času. F. T. nejprve při roku dne 8. března 1944 popřel otcovství k žalobci a proti žalobě se bránil tím, že s nemanželskou matkou v době uváděné v žalobě nesouložil a nabízel o tom důkazy. Důkazy však nebyly provedeny, ježto F. T. při téže roku prohlásil, že uznává, že je otcem nezl. Z. P-ové a že uznává i povinnost platiti výživné v částkách, na které strana žalující omezila žalobu. Poté byl soudem vynesena rozsudek pro uznání podle § 395 c. ř. s.

Ve sporu, o který tu jde, se žalobce domáhá obnovy sporu zn. sp. C II 20/44 z důvodů podle § 530, č. 7 c. ř. s., ježto prý dal rozsudek proti sobě vynésti jen proto, že okolnosti uváděné ve sporu svědčily proti němu, neměl prý po ruce žádných důkazů a tak se chtěl vyhnouti nákladnému procesu. Dodatečně prý se ale dověděl, že nemanželská matka B. P-ová v dubnu nebo v květnu 1943, tedy v době, když již byla ve 4. měsíci těhotenství, byla u lékaře s jakýmsi mužem, který prohlásil, že on je otcem dítěte, a že dne 16. března 1943 a později, kdy podle žaloby měl s nemanželskou matkou souložit, se s ní již nesešel, přerušil s ní známost v červenci 1942.

Nižší soudy zamítly žalobu. Odvolací soud uvedl v důvodech: Žalobce uznal otcovství k nemanželskému dítěti, nezl. Z. P-ové. Je vyloženo v rozh. č. 18659 a 18871 Sb. n. s., že uznání otcovství je svou povahou hmotněprávním jednáním na skutkovém předpokladu tvrzené soulože uznavatele s nemanželskou matkou v době kritické. Uznání nemanželského otcovství před soudem stává se tak, a to bez ohledu na to, zda uznavatel zároveň doznal výslovně i soulož, samostatným zavazovacím důvodem pro práva a povinnosti mezi dítětem a tím mužem, který z důvodu uznání platí za nemanželského otce dítěte. Uplatňuje-li proto žalobce, že vpravdě s nemanželskou matkou nesouložil, napadá tím platnost onoho uznání jako hmotněprávního jednání. A zde výslovně tvrdí žalobce v žalobě, že známost s nemanželskou matkou přerušil v červenci 1942 a od té doby se s nemanželskou matkou nesešel. Uplatňuje tedy žalobce, že s nemanželskou matkou nesouložil v době, která přichází v úvahu pro domněnku otcovství podle § 163 obč. zák., a nemůže tedy býti otcem tohoto dítěte a za prostředek prokázání tohoto nynějšího tvrzení má mu sloužit skutečnost, že se po rozsudku pro uznání dověděl, že se třetí muž sám přiznal k otcovství k tomuto dítěti. To ale není nová okolnost nebo průvod, který by byl způsobilý zvrátiti žalobcovu uznání otcovství žalobou o obnovu sporu. Základem uznání otcovství k dítěti je soulož s nemanželskou matkou a podle jeho vlastního

tvrzení v žalobě s matkou dítěte v době kritické nesouložil. Věděl tudíž žalobce o tom, že nemůže být otcem dítěte a že otcem dítěte je někdo jiný. Není proto podaná žaloba o obnovu vhodným prostředkem k tomu, aby bylo zvráceno žalobcovu uznání a správně proto první soud rozhodl, když žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci není opodstatněn. Nové okolnosti skutkové nebo důkazy jsou podle § 530, č. 7 c. ř. s. jen tehdy důvodem k obnově řízení, když jejich přednesení neb použití v dřívějším řízení bylo by způsobilo pro stranu příznivější rozhodnutí věci hlavní. Tomu tak není u nových okolností a důkazů uplatněných žalobcem, uváží-li se, že dřívější řízení bylo skončeno rozsudkem pro uznání, ježto žalovaný, nynější žalobce, při veřejném ústním jednání uznal, že je otcem nezletilé Z. P-ové. Rozhodnutí v dřívějším sporu je položeno za základ toto uznání sporného nároku, nikoliv zjištění skutečností, že žalobce nezl. Z. P-ovou zplodil, pokud se týče s nemanželskou matkou v kritické době souložil, a spor byl by musil proto vzhledem k uznání žalobního nároku skončit opět rozsudkem pro uznání v neprospěch žalobce, i kdyby byl žalobce tehdy v něm uplatnil okolnosti a důkazy, které nyní uplatňuje a z nichž by jen plynulo, že žalovaný nezplodil nezl. Z. P-ovou, ale neplynula by z nich neplatnost jeho uznávacího projevu z důvodu omylu (§§ 878, 879 obč. zák.), obzvláště když podle svého vlastního přednesu již před uznávacím projevem prý věděl, že s matkou nezl. dítěte v kritické době nesouložil a že otcem dítěte být nemůže a že otcem je někdo jiný.

Bez důvodnému dovolání nebylo proto vyhověno.

Č. 124.

I když kupitel odevzdal částku označenou ve smlouvě jako »záloha« prodateli až po uzavření smlouvy, jde přece o závdavek, měla-li tato částka sloužit jako jistota, že kupitel odebere objednané zboží, a je-li ujednání o výši, způsobu a době poskytnutí takové jistoty v časové souvislosti s uzavřením kupní smlouvy.

Při koupi podle obchodního zákona je prodávatel, je-li kupitel v prodlení, oprávněn uplatnit podle své volby buď nároky podle čl. 354 obč. zák. nebo podržení přijatý závdavek.

(Rozh. ze dne 8. října 1946, Rv I 55/46.)

Smlouvou z dubna 1942 zavázal se M. B. dodat L. P-ovi keramické umělecké sošky do částky 300.000 K, z čehož se L. P. zavázal poskytnouti 100.000 K předem. Těchto 100.000 K, jež L. P. zaplatil po částech po

mnoha B-ových urgencích do 1. července 1942, bylo v dodací smlouvě označeno jako záloha. Dopisem z 20. října 1942 sdělil M. B. L. P-ovi, že má zboží připraveno a že je může do 25. listopadu 1942 dodat. Dopisem z 26. října 1942 M. B. vyzval L. P-a prostřednictvím svého právního zástupce, aby převzal zboží do 3 dnů proti zaplacení, jinak že od smlouvy odstoupí a bude požadovat náhradu škody. Dopisem z 30. října 1942 byl L. P. vyzván k rukám svého právního zástupce, aby nejpozději do 3. listopadu 1942 zboží převzal a zaplatil, jinak že M. B. bude požadovat náhradu škody. Dopisem ze 17. listopadu 1942 sdělil M. B. L. P-ovi, že ustupuje od smlouvy a žádá náhradu škody.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se L. P. proti M. B-ovi vrácení částky 100.000 K, tvrdě mimo jiné, že žalovaný, oznámiv žalobci, že od smlouvy ustupuje, provedl volbu podle čl. 354 obč. zák., a na smlouvu z dubna 1942 že je pohlížeti tak, jako by se nestala. Žalovaný se hájil tím, že částka 100.000 K je závdavkem, který je žalovaný oprávněn si ponechat, když k nesplnění smlouvy došlo výhradně žalobcovým zaviněním. Proti žalobnímu nároku uplatnil žalovaný k započtení nárok na náhradu škody 112.082 K.

První soud vyhověl žalobě, neuznav kompenzační nárok důvodem po právu. Z důvodů: V příčině částky 100.000 K zaplacených předem a označených v písemné smlouvě v odst. 2 jako záloha, hájí žalobce názor, že tato částka byla pouhou zálohou, tedy částečnou platbou na tržovou cenu, kdežto žalovaný tvrdí, že šlo o závdavek ve smyslu § 908 obč. zák. Poněvadž ve smyslu čl. 278 obč. zák. nerozhoduje při posuzování a výkladu obchodů doslovné znění použitého výrazu, nýbrž skutečná vůle kontrahentů, nestačí označení této částky ve smlouvě jako záloha samo o sobě k tomu, aby tato částka byla považována za pouhou zálohu. Sám žalobce při výslechu stran uvedl, že podle jeho názoru měla částka 100.000 K sloužit jako jistota, že keramiku odebere. Také žalovaný udal, že si ujednal závdavek proto, aby měl jistotu, že žalobce zboží odebere. Sdělil proto výslovně žalobci, že chce mít jistotu, aby mu zboží nezůstalo. Je sice pravda, že z této částky měla být částečně a sice jednou třetinou dílčích dodávek placena tržová cena, nicméně zbytek její měl sloužit až do splnění smlouvy tržové jako jistota, neboť při dílčích dodávkách měl žalobce žalovanému proplácet vždycky dvě třetiny toho kterého účtu, takže částka 100.000 K se sice zmenšovala, ale přece jen až do úplného splnění tržové smlouvy zůstával určitý její díl k žalobcově dispozici. Z toho důvodu a zejména z vůle stran došel soud k přesvědčení, že částka 100.000 K měla sloužit jako jistota pro splnění tržové smlouvy a že tedy byla závdavkem ve smyslu § 908 obč. zák. Žalobce požaduje navrácení částky 100.000 K dále z toho důvodu, že žalovaný měl ve smyslu čl. 343 obč. zák. zboží, když žalobce byl v prodlení s jeho přijetím, prodati na žalobcův účet, jak ustanovuje čl. 354 obč. zák. Ve smyslu tohoto článku má prodávatel, když kupec je v prodlení s placením tržové ceny volbu, buď trvat na splnění smlouvy a požadovat náhradu škody pro opožděné splnění, nebo místo splnění prodat zboží na účet kupitelův a požadovat náhradu škody, anebo posléze od smlouvy ustoupit tak, jako by se nestala. V daném případě však,

jak bylo zjištěno, rozhodl se žalovaný a sdělil žalobci, že od smlouvy ustupuje a žádá náhradu škody. Žalovaný prodej ve smyslu čl. 343 obch. zák. neprovedl, neboť to, že část zboží prodal z volné ruky nějaké firmě zahraniční, není prodejem ve smyslu čl. 343 obch. zák., ježto zboží nebylo prodáno ani ve veřejné dražbě, ani neveřejně obchodním sensálem, ani k vydražení oprávněným úředníkem. Žalovaný namítá, že prodej ve smyslu čl. 343 obch. zák. nemohl provést, ježto v té době již zboží podléhalo registraci, takže by se již nebylo dalo prodat za jiné ceny než registrované. Jestliže však prodávající nemůže zboží prodat, anebo je-li spojeno s rizikem dáti zboží prodat, může volit pouze náhradu škody nebo trvat na splnění smlouvy. Žalovaný tedy volil první z těchto práv a nemůže z tohoto titulu požadovat náhradu škody (viz Piskův komentář k obch. zák. čl. 354 § 18). Konkrétní škoda záleží v rozdílu mezi smlouvenou cenou trhovou a cenou dosaženou svémocným prodejem podle čl. 343 obch. zák. Jinakou abstraktní škodu prodatel nemůže požadovati. Žalovaný se snaží uplatnit právě takovou abstraktní škodu, neboť svémocný prodej ve smyslu čl. 343 obch. zák. neprovedl, a uplatňuje škodu jako rozdíl mezi smlouvenou trhovou cenou a cenou, kterou by dosáhl prodejem za registrované ceny zboží, který však neprovedl, a pokud část zboží prodal, stalo se tak pouze z volné ruky a ne za šetření náležitosti čl. 343 obch. zák. Z nepřípustnosti abstraktního likvidování škody se také podává, že prodatel nemůže při kupitelově prodlení v placení uplatňovat právo závdavku podle § 908 obč. zák., neboť by šlo o dosažení abstraktního likvidování škody obejitím svémocného prodeje. Závdavek má přece zastupovati náhradu škody, která může být v případě nesplnění smlouvy požadována (viz Piskův Komentář k obch. zák. čl. 354, § 18). Když tedy žalovaný namítal vzájemnou pohledávku z titulu náhrady škody k započtení proti zažalované pohledávce, není v daném případě tento jeho nárok právně opodstatněn a bylo proto rozhodnuto, že vzájemná pohledávka namítaná k započtení není po právu. Žalující strana má tak nárok na vrácení závdavku 100.000 K, neboť v daném případě, jak bylo shora dovozeno, nemůže žalovaný uplatňovati práva náležející mu jinak ze závdavku. Když od smlouvy odstoupil, má se věc tak, jako by smlouva nebyla uzavřena (čl. 354 obch. zák.) a musí tedy vrátit, co na ni bylo plněno.

O d v o l a c í s o u d nevyhověl žalobcovu dovolání. Z d ů v o d ů: Odvolací soud nesdělil názor prvního soudu, že částka 100.000 K byla závdavkem ve smyslu § 908 obč. zák., neboť toto zákonné ustanovení určuje, že závdavek musí být skutečně dán při uzavření smlouvy, a nestačí pouhý slib. Závdavkem není to, co bylo dáno až po uzavření smlouvy (srv. Sedláček v Kom. Rouček-Sedláček IV, str. 283, odst. 1, str. 283, sub. 2, Gl. U. n. ř. č. 3761, rozh. č. 4362 Sb. n. s.). Podle nenapadených skutkových zjištění došlo mezi spornými stranami k platné smlouvě, potvrzené dopisem z 20. dubna 1942. Částku 100.000 K složil žalobce do 1. července 1942. Rovněž přizjistí-li se z výpovědi žalobce jako strany, že tyto peníze nemohl splatit ve smlouvené době pro nedostatek volných finančních prostředků a že je zaplatil až na třikrát, a z výpovědi žalovaného jako strany, že žalobce asi třicetkrát urgoval o zaplacení 100.000 K, je i z toho patrné,

že částka 100.000 K byla dána až po uzavření smlouvy a nikoli tedy v době požadované § 908 obč. zák.

Již z těchto důvodů nelze částku 100.000 K považovati za závdavek ve smyslu § 908 obč. zák. Ale ani podle pravé vůle sporných stran nešlo o závdavek (§ 908 obč. zák.). Nutno přihlídnouti nejen k tomu, co je v tomto směru uvedeno v napadeném rozsudku z výpovědi žalobce i žalovaného jako strany, nýbrž také k tomu, co žalobce přednesl, totiž, že chtěl žalovanému pomoci zálohou na kupní cenu. I žalovaný jako strana uvedl, že trval na zaplacení zálohy, pokud se týče závdavku, poněvadž své peníze dal na investice pro tuto dodávku a potřeboval také peníze pro sebe. Uváží-li se v této souvislosti, zejména podle dopisů žalovaného z 19. června 1942, že žalovaný potvrzoval příjem uvedených tam částek »à konto příštích dodávek keramiky různých zvířátek«, a to, co je mezi stranami nesporné pokud jde o proplácení účtů (vždy $\frac{2}{3}$ účtu a $\frac{1}{3}$ si žalobce ponechá na danou zálohu), nutno usouditi, že daných 100.000 K bylo ve skutečnosti zálohou na kupní cenu a nikoliv závdavkem, ve smyslu § 908 obč. zák. Poněvadž v souzené věci nejde o závdavek podle § 908 obč. zák. nemůže žalovaný nic vytěžit ani z rozh. č. 7961 Sb. n. s. Při obchodní koupí jsou oprávnění prodávajícího při prodlení kupitelově upravena v čl. 354 obch. zák. způsobem vyčerpávajícím a je na prodávajícím, aby zvolil některé z práv uvedených v čl. 354 obch. zák. (srv. č. 11178 Sb. n. s.). S hlediska učiněných skutkových zjištění napadeného rozsudku uvážil správně první soud, že žalovaný z oprávnění daných mu v čl. 354 obch. zák. neprovedl prodej podle čl. 343 obch. zák. a zvolil ustoupení od smlouvy tak, jako by nebyla uzavřena, tudíž bez jakéhokoliv nároku na náhradu škody. Jestliže tedy žalovaný odstoupil od smlouvy tak, jako by nebyla uzavřena (čl. 354 obch. zák.), nemůže si ovšem ponechat ani zálohu 100.000 K na kupní cenu, nýbrž musí ji vrátiti žalobci, a nemůže také uplatňovati žádnou náhradu škody.

N e j v y š š í s o u d změnil k dovolání žalovaného napadený rozsudek i rozsudek soudu prvního stádu tak, že zamítl žalobu.

Z d ů v o d ů:

Odvolací soud se odchýlil od právního závěru prvního soudu, že částka 100.000 K složená žalobcem žalovanému byla závdavkem, ježto měla sloužiti jako jistota pro splnění smlouvy. Podle úsudku odvolacího soudu nešlo o závdavek, ježto částka 100.000 K byla dána až po uzavření smlouvy — podle zákonného ustanovení musí však závdavek býti dán při uzavření smlouvy — a ježto podle pravé vůle stran nešlo o závdavek. S tímto úsudkem odvolacího soudu nelze však souhlasiti. Závdavkem je rozuměti to, co bylo při uzavření smlouvy dáno jednou stranou druhé straně na znamení perfekce smlouvy nebo jako jistota plnění. První soud poukázal správně na skutečnost, že sám žalobce při důkazu výslechem stran uvedl, že podle jeho názoru částka 100.000 K měla sloužiti jako jistota, že on keramikou odebere, a že také žalovaný udal, že on si chtěl ujednatí závdavek a že výslovně sdělil žalobci, že chce mít jistotu, aby zboží odebral a aby mu

nezůstalo. Z těchto skutečností je zřejmo, že se úmysl obou stran nesl ke zřízení závdavku. Rozhodnou je vůle, kterou žalobce při svém výslechu projevil, a nikoliv doslovné znění výrazu, jehož při svém výslechu a ve svém přednesu použil (čl. 278 obch. zák.). Skutečností, že částku 100.000 K nesplatil žalobce ihned při uzavření smlouvy, nýbrž že ji složil na třikrát po uzavření smlouvy, nemůže se nic změnit na její právní povaze jako závdavku, když podle vůle stran měla sloužit jako jistota, že žalobce objednanou keramiku od žalovaného odebere a když zjištěné ujednání o výši, způsobu a době poskytnutí jistoty je v časové souvislosti s uzavřením smlouvy. Podle § 908 obč. zák. je pokládati to, co se dá při uzavření smlouvy předem na znamení uzavření smlouvy nebo jako jistota jejího splnění za závdavek, není-li zvláštního ujednání. V takovém případě se tudíž platba považuje za závdavek, aniž je třeba zvláštního prohlášení, že platba je závdavek. Je-li však stranami ujednáno, že platba bude sloužit jako jistota splnění smlouvy, pak není příčiny, proč by se strany nemohly dohodnouti o tom, kdy a jak bude jistota složena. Částka 100.000 K nepozbyla proto v daném případě tím, že byla splacena po uzavření smlouvy a ve splátkách, své povahy závdavku. Odvolací soud neposoudil tudíž věc po právní stránce správně, dospěl-li k závěru, že částka 100.000 K byla zálohou na kupní cenu a nikoli závdavkem.

Prvý soud žalobní žádosti vyhověl, ač podle jeho závěru zažalovaná částka byla závdavkem, a to proto, že prý prodávatel při prodlení kupitele nemůže uplatňovat práva podle § 908 obč. zák., neboť by šlo o dosažení abstraktního likvidování škody obejitím svémocného prodeje, a že žalovaný musí vrátit, co na smlouvu bylo plněno, ježto když od smlouvy odstoupil má se věc tak, jak by smlouva nebyla uzavřena (čl. 354 obch. zák.).

Na základě zjištění prvního soudu, jež v odvolacím řízení nedoznalo změny, byl v prodlení se splněním smlouvy žalobce, ježto byl žalovaným dvakrát vyzván, aby zboží do dané mu lhůty odebral, vyzváním však nevyhověl. Jestliže kontrahent nedostojí svému závazku, má druhý nevinný kontrahent podle § 908 obč. zák. právo, jestliže závdavek obdržel, ponechat si jej nebo žádati dvojnásobek závdavku jím daného. Právní názor prvního soudu, že prodávatel při prodlení kupitele v placení nemůže uplatňovat práva náležející mu podle § 908 obč. zák., nemá opory v zákoně. V souzené věci nejde o to, aby žalovanému byl vedle nároku podle čl. 354 obch. zák. poskytnut ještě nárok podle § 908 obč. zák. (srov. rozh. č. 7961 Sb. n. s.) (nárok na náhradu škody uplatnil žalovaný jen jako vzájemnou pohledávku pro případ, že by zažalovaný nárok na vrácení 100.000 K byl uznán po právu), nýbrž jde o to, aby mu byl nárok na podržení závdavku přiznán místo nároku podle čl. 354 obch. zák. To je přípustné, neboť předpisem čl. 285 obch. zák. nebyl zrušen § 908 obč. zák., pokud se jím přiznává bezvinné straně právo podržení přijatý závdavek, nebo žádati dvojnásobek závdavku (rozh. č. 7961 Sb. n. s.). Také čl. 354 a 355 obch. zák. nestojí tomu v cestě. Jak bylo již uvedeno, může nevinná strana ve smyslu ustanovení posl. věty § 908 obč. zák. uplatnit nárok na závdavek, nedojde-li ke splnění smlouvy zaviněním druhé strany, nebo nechce-li se tím spokojit, může žádati za splnění, nebo, není-li to možno, za náhradu. Nelze

proto souhlasit s úsudkem prvního soudu, že žalovaný je povinen vrátit to, co mu bylo plněno, t. j. závdavek, ježto když prý od smlouvy odstoupil, je to tak, jakoby smlouva nebyla uzavřena. Ustanovení § 921 obč. zák., že při odstoupení od smlouvy je přijatou úplatou vrátit nebo nahradit tak, aby žádná strana neměla zisku ze škody strany druhé, netýká se závdavku, který je jistotou za plnění smlouvy.

Z těchto důvodů neposoudil první soud zažalovaný nárok po právní stránce správně, když uznal, že je po právu. Žalobní žádost bylo zamítnouti, ježto žalovaný je podle § 908 obč. zák. oprávněn závdavek 100.000 K si podržeti.

Bylo proto dovolání žalovaného vyhověno, aniž bylo třeba se zabývat námitkami dovolání, jež se týkají vzájemné pohledávky uplatněné žalovaným.

Č. 125.

Rejstříkový soud není oprávněn zabývat se při zkoumání návrhu na zápis změny do společenstevního rejstříku otázkou platnosti rozhodnutí správního úřadu z doby nesvobody, jímž bylo nařízeno splnutí dvou společenstev a na základě něhož se žádá o zápis změny.

(Rozh. ze dne 10. října 1946, R II 1/46.)

Ve firemní věci »Občanské záložny v F., zapsané společenstvo s obmezeným ručením« povolil rejstříkový soud usnesením ze dne 15. března 1945 tento zápis:

»Výnosem ministerstva hospodářství a práce v Praze ze dne 5. října 1943 bylo ve smyslu § 11, odst. 1, písm. b) vl. nař. ze dne 13. března 1941, č. 113 Sb. nařízeno splnutí společenstva Živnostenská záložna v F., zapsané společenstvo s ručením obmezeným, jako společenstva zrušovaného, s Občanskou záložnou v F. jako společenstvem přejímajícím, při čemž veškerá aktiva a pasiva, práva a závazky zrušovaného společenstva přechází na přejímající společenstvo.«

V usnesení je mimo to uvedeno změněné znění stanov a výmaz člena společenstva F. P-a.

Rekursní soud zrušil usnesením ze dne 12. listopadu 1945 k stížnosti F. P-a napadené usnesení. Z důvodů: Navrhovaná změna zápisu ve společenstevním rejstříku byla po právní stránce odůvodněna pouze výnosem býv. ministerstva hospodářství a práce v Praze ze dne 5. října 1943, jež se opíralo o ustanovení § 11, odst. 1, písm. b) vl. nař. č. 113/1941 Sb., tudíž o předpis vydaný v době nesvobody. Toto vládní nařízení o dohledu a jinaké působnosti ministerstva financí v oboru peněžnictví se však přiči svým obsahem demokratickým zásadám československé ústavy (čl. 2, odst. 1 úst. dekr. ze dne 4. srpna 1944, ve znění vyhl. č. 30/1945 Sb.), neboť zasahuje zejména ustanoveními § 6, odst. a)—i), § 7 c) a § 11 a) až c) podstatně do nabytých práv státních občanů československých, kte-

rým ustanovení § 108, odst. 1 úst. l. zaručuje výdělečnou činnost v rámci platných předpisů. Není pochybnosti o tom, že členství v obou záložnách je jednou z forem výdělečné činnosti občanů vykonávané ve společenstvu výdělkovém podle zásad uvedených v zákonu o těchto společenstvech č. 70/1873 ř. z. Protiústavnost zmíněných předpisů vl. nař. č. 113/1941 Sb. je zřejmá zejména s hlediska § 108, odst. 2 úst. list., jež připouští omezení práva československého státního občana k výdělkové činnosti jen v zájmu veřejném a pouze na základě zákona, nikoliv tedy na základě pouhého nařízení. Pro posouzení oprávněnosti návrhu obou záložen na změnu zápisu je proto rozhodující nyní pouze znění příslušných ustanovení zák. č. 70/1873 ř. z., po případě znění stanov obou záložen vydaných na základě předpisu tohoto zákona. Předpis § 11, odst. 1 b) vl. nař. č. 113/1941 Sb. stanoví prakticky zánik peněžního ústavu splnutím s ústavem jiným, a to pouhým nařízením úřadu. Takové nařízení správního úřadu se však přiči právům, která členové obou záložen nabyli podle zák. č. 70/1873 ř. z., po případě podle stanov obou těchto společenstev. Předpis § 32, odst. 2 zák. č. 70/1873 ř. z. a v souhlase s ním i stanovy obou záložen (§ 19 stanov Živnostenské záložny a § 48 stanov Občanské záložny) vyhrazení totiž právo rozhodovati o zániku (splnutí, likvidaci) zásadně valné hromadě. Závažnost zásahu do práv členů obou záložen se stane zřejmá, uváží-li se, že § 37 zák. č. 70/1873 ř. z. propůjčil správnímu úřadu právo zrušiti společenstvo (a tak ve smyslu § 36, č. 4 téhož zákona přivoditi jeho zánik) jen tehdy, jestliže jeho činnost dala podnět k vydání pravoplatného trestního nálezu podle § 88 téhož zákona. Stěžovatel proto právem uplatňuje, že nejsou splněny zákonné předpoklady pro uskutečnění splnutí obou záložen a že nelze proto povolit ve společenstevním rejstříku zápisy, jimiž by byly ve společenstevním rejstříku s účinností proti třetím osobám vyznačeny, jednak nezákonné splnutí obou ústavů, jednak další změny způsobené tímto splnutím.

Nejvyšší soud obnovil k dovolací stížnosti Občanské záložny v F. usnesení rejstříkového soudu.

Z d ů v o d ů:

Usnesení soudu první stolice ze dne 15. března 1945 o splnutí obou peněžních ústavů stalo se na podkladě výnosu býv. min. hospodářství a práce v Praze, jež spočíval na vládním nařízení ze dne 13. března 1941, č. 113 Sb.

Rekursní soud zrušil k stížnosti F. P-a usnesení soudu první stolice o změnách při zapsaném společenstvu, ve skutečnosti změnil usnesení soudu první stolice a zamítl návrh na zápis změny ve společenstevním rejstříku pro nedostatek zákonných předpokladů pro uskutečnění splnutí obou záložen.

Rekursní soud je totiž toho mínění, že vl. nař. č. 113/1941 Sb. se přiči svým obsahem demokratickým zásadám československé ústavy.

Leč tu je třeba přisvědčiti stěžovatelce, že, spočívá-li rozhodnutí soudu

prvé stolice na výnosu býv. protektorátního ministerstva hospodářství a práce, tedy úřadu správního, je předpokladem změny, po případě zrušení zápisu splnutí ve společenstevním rejstříku neplatnost tohoto výnosu správního úřadu, která však nemůže být vyslovena soudem, nýbrž pouze zase správním úřadem.

To vyplývá i z obsahu vládního nařízení ze dne 40. dubna 1946, č. 110 Sb., zejména z §§ 3 a 6 tohoto nař.

Vždyť soud rejstříkový zapisující změnu ve společenstevním rejstříku nezkoumal sám a nerozhodoval, zda je tu podklad ke splnutí obou peněžních ústavů, nýbrž pouze zapsal skutečnost založenou na výroku správního úřadu. Nemůže proto rekursní ani nejvyšší soud řešit otázku zákonnosti a správnosti výroku správního úřadu.

Bylo proto nutno změnití rozhodnutí rekursního soudu a ponechatí v platnosti usnesení soudu prvního.

Č. 126.

Ve sporu, v němž se finanční prokuratura domáhá podle dvorského dekretu ze dne 27. června 1837, č. 208 Sb. z. s. prohlášení manželství zemřelého státního zaměstnance za neplatné, nelze řešit předurčující otázku, zda první manželství zaměstnancovo, rozloučené formálně platným usnesením, bylo rozloučeno správně a zda řízení o rozluce netrpělo nějakou zmatečností.

(Rozh. ze dne 11. října 1946, Rv II 63/46.)

Rozsudkem krajského soudu v N. zn. sp. Ck Ia 567/28 bylo manželství R. a Š. D-ových rozvedeno a usnesením téhož soudu ze dne 22. prosince 1928, zn. sp. Nc V 650/28 bylo jejich manželství rozloučeno. R. D. uzavřel poté nové manželství s M. Š-ovou. Rozsudkem okresního soudu v B. zn. sp. T 645/30 byl R. D. pravoplatně odsouzen proto, že jeho první manželka Š. D-ová utrpěla jeho podvodným jednáním při doručování soudních obšilek v řízení o rozluce manželství škodu. Dne 14. března 1936 R. D. zemřel. V r. 1938 zahájila první manželka D-ova Š. D-ová proti »R. D-ovi do rukou opatrovníka« spor zn. sp. Ck Ia 365/38 o zmatečnost rozlučkového usnesení ze dne 22. prosince 1928, zn. sp. Nc V 650/28. Žalobě bylo pravoplatně vyhověno.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se Československý stát proti druhé D-ově manželce M. D-ové rozsudku, aby bylo manželství R. D-a s M. D-ovou, rozenou Š-ovou, prohlášeno neplatným. Žalovaná namítla mimo jiné, že rozsudek vynesený ve sporu zn. sp. Ck Ia 365/38 je nicotný, ježto spor byl veden proti straně, jejíž právní subjektivita smrtí úplně zanikla, a ustanovený opatrovník neměl proto koho zastupovat.

Prvý soud zamítl žalobu. Z d ů v o d ů: Nutno přisvědčiti námítce žalované, že rozsudek vynesený ve sporu zn. sp. Ck Ia 365/38 je nicotný.

Je nesporno, že R. D. zemřel dne 14. března 1936. Tímto dnem zanikla ve smyslu § 1448 obč. zák. jeho rodinná práva, jakož i práva, která byla vázána na jeho osobu, a proto tímto dnem přestal býti R. D. způsobilým, aby byl subjektem procesního poměru právního. Od tohoto dne se mu nedostávala způsobilost býti stranou ve sporu a nemohl proto proti němu vůbec spor platně vzniknouti. Ze spisu Ck Ia 365/38 je zjištěno, že žalobkyně Š. D-ová podala dne 24. května 1938 na zemřelého R. D-a do rukou opatrovníka žalobu o zmatečnost usnesení o rozluce, tudíž po jeho smrti, kdy již neměl způsobilost být stranou ve sporu a kdy proti němu již vůbec nemohl spor platně vzniknouti. Z tohoto spisu se dále zjišťuje, že řízení bylo přesto konáno a rozsudkem uznáno právem, že je řízení ve věci zn. sp. Nc V 650/28 zmatečné a že se usnesení o rozluce z 22. prosince 1928, zn. sp. Nc V 650/28 jako zmatečné zrušuje. Vzhledem ke shora uvedeným úvahám nemá řízení ve sporu Ck Ia 365/38 platnosti a je zmatečné. Věc sluší posuzovati tak, jako by řízení nebylo provedeno. K tomuto nedostatku způsobilosti býti stranou dlužno hleděti z povinnosti úřední v každém období (§ 6, odst. 1 c. ř. s.). Ani rozsudek nabyvší již právní moci nemůže vzbuditi účinku v životě právním. K jeho odstranění netřeba opravných prostředků, nýbrž dlužno jej prostě považovati za nic, co si jen dává zdání rozsudku, ale ve skutečnosti jím není (Hora, Civilní právo procesní, díl II, str. 8 z r. 1923). Ježto tedy rozsudek zdejšího soudu zn. sp. Ck Ia 365/38 ze dne 5. listopadu 1938 nevzbudil účinku v životě právním, nebylo jím vpravdě zrušeno usnesení zdejšího soudu Nc V 650/28 z 22. prosince 1928, jímž manželství R. D-a a Š. D-ové, rozené S-ové bylo prohlášeno za rozloučené z viny Š. D-ové a je tudíž toto usnesení i nadále pravoplatné.

Návrh na zavedení řízení o neplatnost manželství R. D-a s M. D-ovou, roz. Š-ovou, který je podkladem souzeného sporu, je vybudován na tvrzení, že D. nebyl pravoplatně rozloučen s Š. D-ovou, roz. S-ovou a že tudíž vzhledem k překážce manželství, uvedené v § 62 obč. zák. nemohl býti později oddán zároveň s M. Š-ovou. Toto tvrzení se opíralo o rozsudek Ck Ia 365/38 ze dne 5. listopadu 1938, jímž bylo usnesení z 22. prosince 1928, zn. sp. Nc V 650/28 zdejšího soudu prohlašující manželství R. D-a a Š. D-ové za rozloučené z viny Š. D-ové jako zmatečné zrušeno. Protože ale rozsudek zn. sp. Ck Ia 365/38 z 5. listopadu 1938 zrušující usnesení zn. sp. Nc V 650/28 z 22. prosince 1928 nemá z důvodů shora uvedených účinků v životě právním, dokázal R. D., chtěje se opět oženiti, usnesením zdejšího soudu Nc V 650/28 z 22. prosince 1928 po právu nastavší rozluku s Š. D-ovou, roz. S-ovou, to jest úplné zrušení manželského svazku. Tím po právu dokázal, že je překážka manželství uvedená v § 62 obč. zák. odstraněna a byl proto dne 14. března 1929 pravoplatně oddán s Marií, roz. Š-ovou. Není tudíž důvodu, proč by toto platné manželství, rozloučené dne 14. března 1936 smrtí R. D-a, mělo býti prohlášeno od svého počátku za neplatné, když nebyla shledána žádná překážka manželská (§ 28 zák. č. 320/1919 Sb.), jež by toto manželství činila zmatečným.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce odvolání, jemuž odvolací soud usnesením ze dne 9. září 1944 vyhověl, napadený rozsudek zrušil, a vyhradiv právní moc, uložil prvému soudu, aby dále jednal a znovu rozhodl.

V důvodech zrušovacího usnesení vyslovil odvolací soud tyto právní názory:

Není správné, že zemřelý R. D. neměl ve sporu Ck Ia 365/38 způsobilost býti procesní stranou. I když R. D. byl při zahájení tohoto sporu již mrtev, nebylo tím nijak vyloučeno, aby byl procesní stranou. Podle §§ 78 a 129 nesp. pat. třeba zříditi ke správě a zastupování pozůstalosti, k níž se nikdo nepřihlásil, opatrovníka. Tento byl procesním soudem řádně zřízen, a ve smyslu § 547 obč. zák. jest na něj pohlíženo jako na osobu tožnou se zůstavitelem. Byl tedy R. D. ve sporu řádně zastoupen. Otázka, zda žalobce ve sporu uplatňuje takový závazek zemřelého, který se zakládá na poměrech čistě osobních, či zda o takový závazek nejde, je otázkou právní, kterou nutno řešiti ve sporu, nelze však míti za to, že by pozůstalost nemohla býti při řešení takové otázky stranou. Nelze přece předem říci, zdali bude či nebude ve sporu rozhodnuto, že uplatňovaný závazek není osobním právem zemřelého. Při názoru zastávaném prvním soudem nebyly by spory, ve kterých by mělo býti řešeno, zda jde o osobní právo zemřelého, vůbec možné. Prvý soud vyslovil názor, že šlo o uplatňování čistě rodinného závazku. Tento jeho právní názor nemusí býti a v tomto případě není ani správný. Postupem prvního soudu byla by stranám znemožněna obrana ve sporu zn. sp. Ck Ia 365/38. Jde proto o zásah po stránce formální zcela nepřipustný. Než ani s hlediska hmotného práva není názor prvního soudu odůvodněn. Prvý soud přehlédl, že nešlo o uplatňování závazku čistě rodinného. Jak odvolací soud zjišťuje ze spisu T I 645/30 okresního soudu v B., byl R. D. trestním soudem pravoplatně odsouzen proto, že jeho prvá manželka Š. D-ová utrpěla jeho podvodným jednáním při doručování soudních obsílek v řízení o rozluku manželství škodu, při čemž byla soukromá účastnice Š. D-ová odkázána podle § 366 tr. ř. na pořad práva. Šlo o případ podle § 371 tr. ř. Š. D-ová obrátila se tudíž na pořad práva jako soukromá účastnice z trestního řízení a uplatňovala ve sporu zn. sp. Ck Ia 365/38 nikoliv nějaký nárok z důvodu čistě rodinného závazku, který smrtí zaniká, nýbrž nárok, opřený o výrok trestního rozsudku. § 548 obč. zák. výslovně praví, že na dědice nepřecházejí pouze peněžité tresty, k nimž zemřelý nebyl ještě odsouzen. Veškerý další závazky, vyplývající z trestního rozsudku na dědice přecházejí. Odporovalo by též zřejmě právnímu citění, kdyby právní stav způsobený trestným činem nemohl býti napraven, protože vinník zemřel. Prvý soud byl mimo to povinen postupovati podle § 10 nař. min. sprav. ze dne 9. prosince 1897, č. 283 ř. z. tak, aby manželství bylo chráněno. Tím se rozumí samozřejmě manželství platné, nikoliv však manželství dosažené trestným činem, které vlastně ani manželstvím není. Ježto se první soud následkem svého pochybeného právního názoru nezabýval dalšími přednesy a námitkami stran, zůstalo řízení kusým.

K rekursu M. D-ové zrušil nejvyšší soud dne 26. února 1946 napadené usnesení a vyslovil tento právní názor: Odvolací soud má za to, že v tomto řízení, zavedeném podle dvorského dekretu ze dne 27. června 1837, č. 208 Sb. o neplatnost manželství žalované, jest vycházeti z rozsudku, kterým byla uznána zmatečnost rozluky prvního manželství R. D-a, takže by

pak šlo na straně žalované o bigamii. Než tento rozsudek, o který žadatelka opírá svou žádost o neplatnost druhého manželství D-ova, nemá pro toto řízení významu. Ve sporu o zmatečnost rozluky byla žaloba podána až po smrti D-ově, a to výslovně osobně proti zemřelému (zastoupenému opatrovníkem ustanoveným procesním soudem). Dovolává-li se napadené usnesení §§ 78 a 129 nesp. pat., činí tak nesprávně, neboť tato ustanovení předpokládají, že jde o pozůstalost (zastoupenou opatrovníkem zřízeným pozůstalostním soudem); ta však žalována nebyla. Byla tudíž tato žaloba o zmatečnost rozluky podána proti subjektu, který neexistoval a nemohl být proto procesní stranou a to ani podle všeobecného ustanovení § 1 c. ř. s., ani podle žádného výjimečného předpisu, jakým je zmíněný dvorský dekret ve věcech o neplatnost manželství. Rozsudek vydaný proti osobě v době podání žaloby již právně neexistující, nemá právní účinnost, kterou z něj žalobce vyvozuje.

Poté rozhodl o d v o l a c í s o u d rozsudkem ze dne 6. dubna 1946 tak, že změnil napadený rozsudek a prohlásil manželství zemřelého R. D-a, uzavřené dne 14. března 1929 s M., roz. Š-ovou podle ritu občanského za neplatné. Z d ů v o d ů: Nejvyšší soud se v zrušovacím usnesení zabývá rozbořem otázky, jak dlužno pohlížeti na rozsudek ve sporu Ck Ia 365/38 krajského soudu, kterým byla pravoplatně vyslovena zmatečnost rozluky manželství R. D-a a Š. D-ové a vyslovuje názor, že rozsudek o zmatečnosti rozluky prvního manželství D-ova, o který žadatelka opírá svou žádost o neplatnost druhého manželství D-ova, nemá pro toto řízení význam. To dovozuje nejvyšší soud z okolností, že žaloba o zmatečnost rozluky byla podána až po smrti D-ově, tedy proti subjektu, který neexistoval a nemohl být proto procesní stranou, a že rozsudek, vydaný proti osobě v době podání žaloby již právně neexistující, nemá právní účinnost. Podle dosavadní judikatury nejvyššího soudu je podání žaloby na neexistující osobu posuzováno jako zmatečnost podle § 477 c. ř. s. (rozh. č. 14149 Sb. n. s.). Je tudíž hleděti k nedostatku strany ve sporu obdobně jako k jiným důvodům zmatečnosti podle § 477 c. ř. s., zejména jako k důvodu podle § 477, č. 5 c. ř. s., který je svou povahou shora uvedenému nedostatku nejbližší. Zmatečnost uvedená v § 477, č. 5 c. ř. s. je doslova stejná se zmatečností, uvedenou v § 529, č. 2 c. ř. s. (rozh. č. 7145 Sb. n. s.). K žalobě o zmatečnost je oprávněna toliko procesní strana ve svých právech zkrácená (rozh. č. 3909 Sb. n. s.). Tato zásada, obdobně použitá pro zmatečnost vzniklou nedostatkem procesní strany ve sporu, vedla by k důsledku, že o nápravu může žádati toliko jedna ze stran závadně vedeného sporu a že tudíž jedině jedna z těchto stran může žádati, aby se k takovému nedostatku přihlíželo. Tuto zásadu rozšířil nejvyšší soud ve shora uvedeném rozhodnutí v této věci tak, že i osoba na závadném sporu jako strana nezúčastněná má právo se dovolávat tohoto nedostatku, pokud se týče, že soud má k takovému nedostatku přihlídnouti z úřední moci, i když jde o spor vedený mezi jinými stranami a pravoplatně ukončený, má-li osoba na závadu poukazující na jejím odstranění zájem. Na základě těchto právních úvah dospěl odvolací soud k přesvědčení, že musí přihlížeti nejen k nedostatkům sporu zn. sp. Ck Ia 365/38 krajského soudu v B., nýbrž i ve spisech Ck Ia 567/28

a v řízení Nc V 658/28 téhož soudu, jimiž byl povolen rozvod a rozluka R. D-a s jeho první manželkou Š. D-ovou. V těchto právních věcech nebyla totiž Š. D-ová zastoupena, ježto, jak vyplývá z připojeného spisu T I 645/30 okresního soudu v B., byla jí v těchto právních věcech trestným jednáním jejího manžela R. D-a odňata možnost dostavit se k soudu a projednávat. Mohlo by se ovšem namítati, že za sporu zn. sp. k Ia 365/38 krajského soudu v B. byl R. D. již mrtev, takže nebylo vůbec možno, aby se sporu zúčastnil, kdežto Š. D-ová byla během rozvodového i rozlukového sporu živa a jako strana tedy existovala, avšak tento rozpor je pouze zdánlivý. Mrtvý R. D. ovšem nemohl být stranou ve sporu, mohla však touto stranou být, jak vyplývá z rozhodnutí nejvyššího soudu v této věci, pozůstalost, zastoupená opatrovníkem, jehož zřídil pozůstalostní soud. Tentýž názor zastávají také jiná rozhodnutí nejvyššího soudu (viz rozh. č. 7630, 8774, 15809, 18390 Sb. n. s.). Nedostatek zastoupení mohl tudíž být ve sporu zn. sp. Ck Ia 365/38 krajského soudu v B. zhojen, k nápravě však nedošlo. Nedostatek procesně způsobilého subjektu na straně žalované v tomto sporu se projevil jen proto, že nedošlo k nápravě stran označení strany žalované. Tentýž průběh měl však rozvodový a rozlukový spor R. D-a s jeho první manželkou. Ona nemohla být ve sporu činna jako strana, ježto trestným činem R. D-a bylo jí zabráněno vystoupení v těchto sporech jako strana. Nutno proto mít za to, že ani rozhodnutí ve věcech Ck Ia 567/28 a Nc V 650/28 krajského soudu v N. nemají v právních důsledcích významu a že na manželství R. a Š. D-ových dlužno pohlížeti jako na nerozloučené. Tvrzení žalované strany, že prý se R. D. nedopustil trestného činu, je v rozporu se spisy. Jak vyplývá z připojeného spisu T I 645/30 okresního soudu v B., byl R. D. pravoplatně odsouzen trestním soudem pro přestupek podvodu. Vývody, jimiž chce žalovaná dokázati, že R. D. byl nevinný, jsou zcela liché. Hodnocení a posuzování trestního rozsudku je po jeho pravomoci nepřipustné, neboť jedině trestním rozsudkem může být autoritativně stanoveno, zda ku trestnému činu došlo či ne. Z tohoto skutkového děje, jímž byl R. D. uznán vinným, vyplývá zcela jasně, že R. D. nepravdivým předstíráním překazil řádné doručení obsilek své manželce Š. D-ové a že tak došlo k poškození Š. D-ové rozlukou. Skutková a příčinná souvislost ukazuje v této skutkové podstatě, že trestný čin R. D-a byl protizákonným prostředkem pro dosažení rozvodu i rozluky s jeho manželkou Š. Ježto pak k rozvodu a rozluce nedošlo způsobem podle práva závazným, je druhý sňatek R. D-a neplatný pro překážku bigamie. I kdyby tyto vývody nebyly správné, vyplývá neplatnost druhého manželství R. D-a z důvodu nedostatku přivolení podle §§ 8, 12, odst. 3 rozl. zák., jehož skutkový přednes je rovněž v žalobě obsažen. Jde o případ, že manžel podvodným činem dosáhl proti své manželce rozluky, kterou si ona nepřála a že uzavřením nového sňatku připravil svou první manželku o nárok na pensí. I kdyby všechna právní jednání, kterými bylo tohoto stavu dosaženo, byla po stránce formální bezvadná, nutno uznati, že výsledek, kterého pak bylo dosaženo, nemohl být úmyslem platného právního řádu. Naše zákonodárství je prostoupeno zásadou ekvity, je postaveno na etickém základě a ochrana manželského sňatku je jím zvlášť sledována.

Neodpovídá ani duchu zákona, ani právnímu citění, aby trvaly důsledky trestného činu. Nelze připustiti, že by manželské přivolení, umožněné trestným činem, bylo bezvadné. Zákon a judikatura nedovolují v záležitostech týkajících se manželského společenství takové úmluvy mezi manžely, jimiž by byly podstaty manželství a jeho účel mařeny. Tak není manželům dovoleno ujednávat smlouvy, kterými se manželství fakticky nebo právně rozlučuje (rozh. č. 1033 Sb. n. s.). S téhož hlediska nutno posuzovati i uzavření manželského sňatku. Je-li manželství uzavřeno za okolností odporujících zákonu nebo dobrým mravům, jde o smlouvu, jejíž obsah je zakázán a nicotný ve smyslu § 879 obč. zák. Právě o takový případ jde v tomto sporu. Uzavření druhého manželství R. D-a odporuje dobrým mravům, byvši umožněno trestným činem. Také přivolení manželské za těchto okolností je nemravné a neplatné; ostatně R. D., jsa si jistě vědom svého trestného činu, nemohl při uzavírání druhého sňatku nevědět, že nemůže uzavírat manželství druhé, když rozluky dosavadního manželství bylo dosaženo jeho trestným činem. Je proto manželství R. D-a s M., roz. Š-ovou i z tohoto důvodu neplatné. Je lhostejno, zda Š. D-ová je přímou stranou ve sporu či ne, neboť na uvedených důsledcích se nic nemění, i když ona ve sporu stranou není.

Nejvyšší soud obnovil k odvolání žalované rozsudek soudu prvního stádia.

Z d ů v o d ů:

Nejvyšší soud v zrušovacím usnesení vyslovil, že nelze hledět k třebas formálně pravoplatnému rozsudku, který vyslovil k žalobě první manželky proti zemřelému již manželu o neplatnost rozluky neplatnost této rozluky, a to proto, že je tento rozsudek bezúčinný, ježto žaloba byla podána a rozsudek vynesen proti neexistující osobě. Odvolací soud z toho vyvodil, že, lze-li v řízení o neplatnost druhého manželství R. D-a přihlížet ke zmatečnosti sběhlé ve sporu vedeném o neplatnost rozluky po tom, když byla již po provedení tohoto sporu pravoplatně vyslovena neplatnost rozluky, musí se stejně ve sporu o neplatnost manželství přihlížet k případné zmatečnosti rozlukového řízení a k zmatečnosti usnesení ve věci rozluky. Právní názor odvolacího soudu není správný. Je sice pravda, že, vyjde-li za sporu najevo, že žaloba byla podána na neexistující osobu, je řízení, které je v běhu, prohlášeno za zmatečné. Než kdyby za sporu zmatečnost řízení prohlášena nebyla, nelze k takovému rozsudku přes to nikdy hledět ani jej vykonat (rozh. č. 12440 Sb. n. s.), ne však proto, že je rozsudek zmatečný, ale proto, že je vůbec neúčinný, a tedy nicotný. Rozlukové usnesení mezi žijícími stranami, stalo-li se formálně pravoplatným, má právní moc, i kdyby bylo nesprávné nebo dokonce zmatečné, a to proti každému a nelze neplatnost rozluky z důvodu zmatečnosti řešit ve sporu o neplatnost manželství, vedeném mezi jinými stranami ani jako otázku prejudiciální (rozh. č. 15972 Sb. n. s. a j.). Opak by vedl k tomu nerovnému výsledku, že by pro obor sporu o neplatnost manželství, kde nejsou účastníky ani R. D. ani Š. D-ová, mohlo být uznáno na neplatnost rozluky jejich manželství, kdežto pro vše-

cky ostatní případy a vztahy a proti všem, jichž se řízení o předurčující otázce netýká, zůstaly by nedotčeny účinky rozhodnutí ve věci rozlukové tak, že se má za to, že rozluka manželství byla povolena. Z toho, že finanční prokuratura bylo výjimečně příznáno právo domáhat se v jistých případech sporem prohlášení manželství za neplatné, nelze ještě dovodit, že by jí bylo v takovém sporu také příznáno právo domáhat se i řešení prejudiciální otázky, zda první manželství bylo rozlučeno formálně platným usnesením správně a zda řízení o rozluku netrpělo nějakou zmatečností. V tom směru je přece ponecháno straně v rozlukové věci na jejím právu zkrácené (rozh. č. 3909 Sb. n. s.), aby případnou zmatečnost sama uplatnila, a nezbaví-li tato strana včas takové usnesení právní moci, nemůže se jiný domáhat v jiném sporu toho, aby soud vycházel z předpokladu, že k rozluce došlo nesprávně a nebo na základě řízení, které bylo zmatečné, a aby tedy vycházel z opaku.

Pokud napadený rozsudek má toto manželství za neplatné ještě z důvodů, že přivolení R. D-a ke sňatku bylo nemravné, byvši umožněno trestným činem, a že bylo proto neplatné, čehož prý si byl R. D. jistě vědom, uplatňuje vpravdě skutečnosti, jichž právní význam byl již probrán, že totiž trestným činem bylo dobytí rozluky manželství R. a Š. D-ových. Pro uvažování souvislosti mezi tvrzeným trestným činem R. D-a a přivolením jeho ke sňatku s M. D-ovou chybí však jakýkoliv skutkový podklad.

Č. 127.

Umluva, kterou jeden manžel převede svoje poživací právo k nemovitostem na druhého manžela za to, že tento manžel převezme převodcovu vyživovací povinnost vůči třetí osobě, nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu (§ 1, písm. b) zák. č. 76/1871 ř. z.).

(Rozh. ze dne 16. října 1946, R II 80/46.)

J. P. odstoupil notářským spisem ze dne 18. srpna 1945 svým nezletilým dětem K., J. a F. P-ovým řadu nemovitostí, při čemž na všech nemovitostech bylo vyhrazeno P-ově manželce K. P-ové poživací právo až do zletilosti uvedených dětí. K. P-ová se za to zavázala živit nezletilé děti. Na základě tohoto notářského spisu bylo v pozemkové knize vloženo vlastnické právo dětem a poživací právo pro K. P-ovou a to pravoplatným usnesením ze dne 20. září 1945, č. d. 426/45. Podle dodatku ze dne 30. září 1945 k notářskému spisu ze dne 18. srpna 1945, který však nebyl pořízen ve formě notářského spisu, postoupila K. P-ová své poživací právo J. P-ovi a ten opět převzal vyživovací závazek vůči nezletilým J. K. a F. P-ovým.

Na žádost J. P-a a K. P-ové povolil kni h o v n í s o u d podle dodatku ze dne 30. září 1945 k odstupní smlouvě ze dne 18. srpna 1945 ve vl. č. 2283 a řadě dalších vložek poz. kn. kat. úz. v T. a) vklad výmazu poživacího práva K. P-ové, vloženého podle odstupní smlouvy ze dne 18. srpna 1945 a b) vklad poživacího práva pro J. P-a.

Rekursní soud zamítl k stížnosti navrhovatelky K. P-ové a nezl. děti knihovni žádost. Z d ů v o d ů: Stěžovatelé právem vytykají, že dodatek ze dne 30. září 1945 nebyl vyhotoven ve formě předepsané k jeho platnosti, neboť tu jde o převod s manželky na manžela, k jehož platnosti podle § 1, písm. b) zák. č. 76/1871 ř. z. je zapotřebí formy notářského spisu (§§ 26 a 94, č. 4 knih. zák.), již nebylo dbáno. Na věci se nic nemění tím, že dodatek byl opatrovnickým soudem schválen, neboť tímto schválením nebylo učiněno zadost předepsané formě.

Nejvyšší soud obnovil k dovolací stížnosti J. P-a usnesení prvního soudu.

Z d ů v o d ů:

Podkladem knihovní žádosti je dodatek ke smlouvě ze dne 18. srpna 1945, dohodnutý úmluvou ze dne 30. září 1945, podle něhož navrhovatelka, vzdávši se poživacího práva k nemovitostem uvedeným blíže v knihovní žádosti, postoupila toto právo navrhovateli, jenž za to převzal opětne živovací povinnost vůči nezletilým svým dětem na místě navrhovatelky, která tento závazek na sebe vzala smlouvou ze dne 18. srpna 1945 za zřízené jí poživací právo, o něž jde.

Z uvedeného je patrné, že knihovní žádost se neopírá o žádnou smlouvu, kterou by bylo lze podřadit pod předpis § 1, písm. b) zák. č. 76/1871 ř. z.

Poněvadž podle toho je mylný právní názor, z něhož rekursní soud knihovni žádost zamítl, bylo obnoveno usnesení prvního soudu.

Č. 128.

Na půdu, jež se bez působení řeky sesula na cizí pozemek a časem se s ním spojila, nelze použít ustanovení § 412 obč. zák. ani přímo, ani analogicky (§ 7 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 17. října 1946, Rv II 74/46.)

Ve sporu zn. sp. C 51/46 domáhá se obec J. proti C. H-ovi rozsudku, jímž by byl žalovaný uznán povinným vydati žalobkyni pozemkovou částici parcely č. 3297/1 pastva o výměře 1.003 m², zapsanou ve vl. č. 575 a pozemkovou částici parc. č. 5426 polní cesta o výměře 605 m², zapsanou v seznamu veřejného statku vesměs pozemkové knihy katastrálního území J., třpěti posunutí faktických hranic v přírodě mezi pozemky parc. č. 3301/1, 3301/2 na straně jedné a parcelami č. 3297/1 a 5426 na straně druhé vesměs katastrální území J. na správnou katastrální hranici. Žalobkyně tvrdí, že je vlastníci pozemkové parcely č. 3297/1 pastva zaps. ve vl. č. 575 a pozemkové parcely č. 5426 polní cesta, zaps. v seznamu veřejného statku kat. úz. J. Pozemky žalovaného č. 3301/1 a 3301/2 sousedí s pozemkem parc. č. 3297/1. Za touto parcelou se táhne hluboký úvoz podle kat. mapy parc. č. 5426 polní cesta. Následkem deštivého počasí někdy v r. 1919 aneb 1920 počala se půda v místech parcel č. 3297/1 a 5426 sesouvat se strany

k pozemku žalovaného do úvozu cesty. Úvoz byl postupně hlinou zavalen a při tom se svezla i část pozemků žalovaného jednak na prostor pozemku parc. č. 3297/1, jednak až do prostoru bývalé polní cesty, takže se po této cestě nedá dnes vůbec jezdit. Ostatní část téhož úvozu je dnes vyplněna hlinou a je zarovnána a obhospodařována žalovaným jako pole. Žalující strana tvrdí dále, že žalovaný, pokud se týče jeho právní předchůdci, počali teprve po roce 1919 rozšiřovati držebnostní prostor přes katastrální hranice pozemku parc. č. 3301/1 a 3301/2 a dnes prý žalovaný drží z pozemku parc. č. 3297/1 část ve výměře 1003 m² a z pozemku parc. č. 5426 polní cesta část ve výměře 605 m².

Žalovaný se hájil tím, že sporné částice vydržel a že i sesutá půda se svezla do vydrženého prostoru.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z d ů v o d ů: Pokud jde o námitku vydržení, zjistil soud výslechem svědků C. a J. G-ových, že se část oné stráně svezla někdy na podzim 1916 a že onen celkový sesun půdy nastal teprve někdy po prvé světové válce, a že teprve poté žalovaný si onu svezlou část půdy vyrovnal a od té doby jí užívá. Výslechem dalšího svědka J. Ch-a zjistil soud, že již před dobou delší čtyřiceti let matka žalovaného požívala trávu na stráni podepírající pozemek patřící dnes žalovanému, že však tehdy onu trávu tam žaly i další ženy, a když po první světové válce se svezla ona půda z pozemku, který dnes patří žalovanému, žalovaný si tuto svezlou půdu vyrovnal a užíval ji jako pole. Svědkyně F. H-ová potvrdila, že prý onu trávu na stráni podepírající dnešní pozemek žalovaného požívala ona sama a že vždy pokládala tuto stráž za majetek H-ův. Kromě toho však potvrdila tato svědkyně, že si počal žalovaný upravovati svezlou hlinu na pole teprve někdy v době, kdy se stal vlastníkem parcel č. 3301/1 a 3301/2 kat. úz. J. Rovněž svědkyně F. H-ová potvrdila, že prý již někdy před více než 40 roky byla upozorněna ženami chodícími rovněž na trávu po polní cestě od J. směrem k V., že prý ona tráva na svaahu podepírající pole žalovaného patří H-ům a že žalovaný si onu každoročně se sesouvající půdu upravil na pole teprve v poslední době, snad před nějakými šesti lety. Žalovanému byly tyto nemovitosti odstoupeny smlouvou ze dne 2. července 1937 a knihovně byly naň převedeny teprve v r. 1941. I když žalovaný si začal tuto svezlou či sesutou půdu upravovati v době, kdy byly ony nemovitosti odstoupeny, či již několik let před tím, netrvalo v žádném případě toto jeho užívání po 40 let. Že by i právní předchůdcové žalovaného užívali tuto stráž podepírající pozemek žalovaného, nevzal soud za prokázáno. I když matka žalovaného potvrdila, že tam na oné stráni žala trávu již před 40 roky, a i když v tomto směru je její výpověď podporována svědeckou výpovědí F. H-ové, nepokládá soud tyto důkazy za rozhodující o tom, že stráž, o níž jde, byla ve výlučné držbě právních předchůdců žalovaného. Je všeobecně známo, že v minulých dobách drobní zemědělci a chalupníci všeobecně chodívali na trávu rostoucí na obecních pozemcích a že obce teprve v posledních letech před druhou světovou válkou začaly získávat peníze odprodejem trávy na svých pozemcích a mezích. I když snad F. H-ová považovala tuto stráž za majetek H-ův, nelze z toho ještě vyvodit, že by právní předchůdci skutečně drželi tuto stráž s vůlí

držeti ji jako vlastní pozemek, aneb že by byli ve skutečné držbě této stráně po dobu čtyřiceti let. Protože tedy nejsou splněny a prokázány předpoklady vydržení podle §§ 1470 a dal. obč. zák., nepokládá soud tuto námitku za prokázanou. Místním ohledáním provedeným ve věci Nc II 30/44 tohoto soudu za přítomnosti soudních znalců geometrů, dále polohopisným plánem zjistil soud, že žalovaný skutečně užívá kromě svého pozemku také díl parcely č. 3297/1 ve výměře 1003 m² a z parcely 5426 dílec ve výměře 605 m², kteréžto parcely jsou jednak jměním obce J., jednak veřejným statkem téže obce. Mimo to bylo místním ohledáním zjištěno, že tyto dílce jsou toho času upraveny na rovné pole a že dnešní jejich podoba vznikla tím, že se stráž podepírající pozemek žalovaného parc. č. 3301 svezla a strhla sebou také část této parcely, kterážto část dostala pak parcelní číslo 3301/2, zatím co původní parcela dostala číslo 3301/1. I když pak v následující době se tato strž rozšířila sesutím další půdy s parc. č. 3301/1, žalovaný tuto sesutou půdu urovnal, pokud se týče vyrovnal a použil jako pole, které však přesahuje značně katastrální hranice dřívější parcely č. 3301, pokud se týče 3301/1 a 3301/2 patří žalovanému. Tímto upravením hlíny pocházející částečně z pozemku dřívější parc. č. 3301 se však nestal žalovaný vlastníkem oné parcely, na niž si tuto sesutou půdu urovnal a upravil. Náš občanský zákon neobsahuje nikde výslovného ustanovení o tom, zda a jakým způsobem je dotčeno vlastnické právo onoho, jehož nemovitý majetek byl zasypán hlínou z pozemku druhého, leč nutno vzít v úvahu skutečnost, že tím, že se část půdy dostala do pohybu, přestala být pevnou součástí dřívější nemovitosti a nelze se tedy na tuto pohyblivou půdu dívat jako na nemovitost. V každém případě jsou rozhodné katastrální hranice jednotlivých pozemků a dostala-li se tedy sesutím nějaká část hlíny z jednoho pozemku na pozemek druhý a spojila-li se pevně s tímto druhým pozemkem, třeba tím, že byla upravena jakožto pole a upevněna, takže se dále neseouvá, stala se tato sesuvší se půda součástí pole druhého, a to v katastrálních hranicích této druhé parcely. Tyto katastrální hranice jsou zjistitelné z pozemkové mapy, která je integrující součástí pozemkové knihy. Na takovýto případ nelze aplikovat výjimečná ustanovení občanského zákona o naplavenině aneb strži podle § 411 a 412 obč. zák., protože tyto výjimky se vztahují na změny břehů nastalé působením tekoucí vody, ke škodě vlastníka jiné nemovitosti, z níž vodou byla část půdy odplavena k jiné parcele, kdežto v daném případě i když se část hlíny dostala z pozemku jednoho na druhý, výměra a katastrální hranice oné první parcely se nijak nezměnily, stejně jako výměra a katastrální hranice pozemku druhého, na něž se sesula nějaká hlína ze sousední parcely. Protože pak žalovaný nijak neprokázal nějaký právní titul k nabytí zažalované plochy určené blíže v situačním plánu ze dne 16. srpna 1943 a protože podle stavu pozemkové knihy tyto pozemkové dílce jsou majetkem žalující strany či veřejným jejím statkem, a protože žalovaný neprávem odmítá vydati tyto pozemkové dílce žalující straně, pokládá soud zažalovaný nárok za odůvodněný a proto v plném rozsahu žalobní žádosti vyhověl.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalovaného. Z důvodů: Po právní stránce je v daném případě nerozhodné, zda půda sjela na sporný

pozemek a odkud sjela. Žalující obec má právo užívati svého pozemku podle stavu zakresleného v katastrální mapě, ať už se tento pozemek sesutím půdy z vedlejších pozemků změnil v prospěch anebo neprospěch vlastníkův, leda že by žalovaný dokázal vydržení. Žalující strana dokázala, že je knihovní vlastníci sporných částek, a ježto odvolatel vydržení nedokázal, právem odvolací soud odvolání jako neodůvodněné zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

V otázce vydržení polní cesty parc. č. 5426 zaps. v seznamu veřejného statku není výtka nesprávného právního posouzení vůbec provedena. Nebylo proto nutno po této stránce rozsudek přezkoumávat.

Pokud jde o pastvu parc. č. 3297/1, nelze přisvědčiti výtce, že jak vydržecí doba 40 let, tak i držba podle § 1460 obč. zák. byly prokázány. Bylo tvrzeno, že žalovaný vydržel právo vlastnické. Měl proto prokázati, že držení této parcely svým obsahem odpovídalo právu vlastnickému (§§ 1460, 1461, 366, 312 a 315 obč. zák.) a že držení tohoto obsahu trvalo 40 let (§ 1472 obč. zák.). Vycházel-li odvolací soud ze zjištění, že travu na uvedené parcele kromě matky žalovaného požívaly i jiné ženy, byl správný jeho právní závěr, že žalovaný neměl takové držby, jaká se požaduje pro vydržení vlastnického práva. Dovolatel je si toho zřejmě vědom, pravil-li v dovolání, že nejde o to, zda vydržel půdu cizí, nýbrž že jde o to, zda pozbyl vlastnictví k půdě nepochybně vlastní. I tu je však jeho názor mylný. V tomto směru řeší se otázka vydání nemovitosti z důvodu vlastnického práva k věci movité, t. j. půdy, jež se sesula na cizí pozemek a časem se s ním spojila. Poukaz na možnost použití obdoby § 412 obč. zák. je však nevhodný.

Ustanovení § 412 obč. zák. hovoří právě o tom, že vlastník odtržené půdy pozbývá k ní svého vlastnictví, nevykoná-li do roka právo odvážky. Jinak získává vlastnictví k této půdě, pokud je vržena k břehu (a nikoliv na pozemek mimo řečiště) vlastníkem cizího břehu t. zv. »smlčením« (Randa, Právo vlastnické, 6. vyd., str. 167). V daném případě nejde však o uvedený případ práva pobřežního (proti použití analogie § 412 obč. zák. svědčí jasné znění zákona i povaha celé instituce, jejíž základy byly převzaty z tereziánského kodexu) a dovolávání se této pochybné analogie se naprosto nehodí i proto, že by se jí mohla dovolávat spíše žalující strana jako vlastnice pozemku, na který se půda sesula, a nikoliv vlastník sesuté půdy.

Č. 129.

Byl-li vypovídán v soudní výpovědi, jež mu byla doručena, označen jménem a příjmením shodně s návrhem vypovídající strany, nelze opravou podle § 419 c. ř. s. napravití omyl vypovídající strany, záležející v tom, že křesťní jméno vypovídáného bylo uvedeno nesprávně.

(Rozh. ze dne 22. října 1946, R I 188/46.)

Československý stát (správa státních obytných domů) dal dne 8. dubna 1946 Anně S-ové z bytu v N. čp. 1464 čtvrtletní soudní výpověď. Vypovídána (její opatrovnice) oznámila po doručení výpovědi soudu, že se správně jmenuje Antonie S-ová.

Usnesením ze dne 24. června 1946 opravil první soud na návrh vypovídající strany výpověď tak, že vypovídána se jmenuje správně Antonie, nikoli Anna S-ová.

Rekursní soud zamítl k rekursu Antonie S-ové návrh vypovídající strany na opravu. Z důvodů: Předem dlužno si uvědomiti, že jde o řízení mimosporné a že neplatí předpisy §§ 419 a 430 c. ř. s., aspoň přímo, třebaže by bylo možno jich použití obdobně ve případech jimi upravených, kdyby se takové případy v mimosporném řízení vyskytly (rozh. č. 14637 Sb. n. s.). Oprava podle § 419 c. ř. s. má na mysli jen chyby ve psaní nebo počítání nebo jiné nesprávnosti, nemůže však spočívat v napravení omylu strany vypovídající, který se jí přihodil již před podáním návrhu. Opravit lze jediné vady zřejmé z podání. Opravou podle § 419 c. ř. s. nemůže být změněno nic, co je již pravoplatné a založilo právo mezi stranami (rozh. č. 15016 Sb. n. s.). V souzené věci jde o skutečnou změnu podmětu na straně vypovídáné, takže by vstoupila do výpovědního řízení nová osoba na něm posud nezúčastněná. Nelze přehlédnouti, že řízení upravené v § 560 c. ř. s. je přísným formálním řízením a předpisy tohoto řízení musí být přesně zachovány, neboť jinak by mohly účastníkům vzniknouti dalekosáhlé následky (rozh. č. 13929 Sb. n. s.). Z povahy výpovědi jako jednostranného aktu směřujícího k zrušení nájemního poměru vyplývá, že nesmí zavdávati svým obsahem podnět k pochybnostem a proto musí být výpověď jasná, určitá a nepodmíněná, aby mohla být podle své povahy i exekučním titulem (§ 1, č. 4 ex. ř.), z něhož je zřejma osoba, proti níž se vede exekuce, a nebylo třeba nastupovati žalobou podle § 10 ex. ř.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu vypovídající strany.

Důvody:

Ačkoliv podle § 419, odst. 2 c. ř. s. není proti usnesení, jímž byl návrh na opravu zamítnut, samostatného opravného prostředku, je dovolací rekurs přece přípustný, ježto soudní výpověď proti Anně S-ové nabyla formální právní moci, takže stěžovatelka neměla již opravného prostředku, s nímž by spojila dovolací rekurs (rozh. č. 8017 Sb. n. s.).

Stěžovatelka podala návrh na opravu křestního jména vypovídáné strany z Anny na Antonie, když v předchozím podání opatrovnice zřízená pro Annu S-ovou žádala, aby bylo vzato na vědomí, že vypovídána se jmenuje křestním jménem Antonie a nikoli Anna. Z toho je zřejmo, že nejde o opravu chyby ve psaní, v počítání, nebo jiné patrné nesprávnosti, jakou má na mysli § 419 c. ř. s., neboť první soud ve spise nic nepřehlédl ani nevyznačil vypovídanou stranu jinak, než jak ji vypovídající strana sama uvedla. Z tohoto důvodu byl návrh vypovídající strany na opravu právem zamítnut.

Č. 130.

Pokud je výměr administrativního úřadu, jímž bylo veřejnému zaměstnanci uloženo vrácení neprávem vyplacené částky, soudně vykonatelným exekučním titulem podle vládního nařízení ze dne 8. ledna 1928, č. 8 Sb. přes některé jeho formální nedostatky, na př. nedostatek označení jako výměr, nepřesné určení lhůty platební a pod.

(Rozh. ze dne 24. října 1946, R I 123/45.)

Výměrem ze dne 10. dubna 1943 uložilo býv. ministerstvo hospodářství a práce poštovní zaměstnankyni H. K-ové vrácení neprávem vyplacených 1.553 K 30 h. Výměr nebyl označen jako »výměr«, neobsahoval právní poučení, lhůta plnění byla určena jen slovem »neprodleně«. Na základě tohoto výměru navrhl t. zv. protektorát v r. 1944 exekuci proti H. K-ové.

První soud exekuci povolil.

Rekursní soud k stížnosti povinné návrh zamítl. Z důvodů: Podle čl. VI. zák. č. 130/1930 Sb. je zaručena vykonatelnost soudní exekuce veškerým opatřením a rozhodnutím státních úřadů správních, ukládajícím peněžité plnění nebo vydání movitých věcí, i když není soudní exekuce připuštěna zvláštním zákonným předpisem. Věcné přezkoumávání doložky o vykonatelnosti se vymyká soudcovské působnosti. Ani otázka oprávnění příslušného správního úřadu vydati výměr, na jehož základě má být povolena exekuce, nepodléhá přezkoumání soudu. Předpokladem však je, že jde o opatření nebo rozhodnutí, které má všeobecné náležitosti vykonatelného výměru. Náležitosti vykonatelného výměru stanoví § 96 nař. č. 8/1928 Sb. I když se toto vládní nařízení podle § 1, odst. 2 nevztahuje na řízení ve věcech služebního poměru státních zaměstnanců, platí přece citované zákonné ustanovení, které vyjadřuje všeobecnou zásadu § 7 ex. ř., i tu. Pouhým připojením doložky o vykonatelnosti nestává se správní akt exekučním titulem ani formálně, nevyhovuje-li všeobecným podmínkám vykonatelného právního aktu. Pouhá výzva k zaplacení bez uložení lhůty k plnění a bez vytčení následků nesplnění, obsažená ve výměru, nesplňuje všeobecné náležitosti vykonatelného správního aktu, ani pokud jde o vymáhanou jistinu, tím méně pro vymáhané úrokové příslušenství; výměr sám úrokový závazek neobsahuje, nýbrž je připojen v dodatku za doložkou vykonatelnosti na jednom z obou předložených vyhotovení výměru. Z těchto důvodů byl změnou napadeného usnesení návrh zamítnut.

Nejvyšší soud obnovil k dovolací stížnosti Československého státu, který vstoupil jako vymáhající strana do exekučního řízení, usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Rekursní soud má za to, že rozhodnutí býv. ministerstva hospodářství a práce ze dne 10. dubna 1943, na jehož podkladě jakožto exekučního titulu byla prvním soudem povolena exekuce, nemá náležitosti § 96 vl. nař. č. 8/1928 Sb. a to proto, že není uvedena lhůta k plnění a nejsou uvedeny

následky neplnění, nehledíc k tomu, že neobsahuje úrokový závazek, který je též exekvován.

Nejprve je třeba se zabývat otázkou, zda jde o rozhodnutí správního úřadu ve smyslu §§ 67 a násl. vl. nař. č. 8/1928 Sb. Jde-li o ně, může je soud přezkoumávat jen s hlediska formální platnosti, kdežto jinak mu přezkoumání nepřislouší, neboť je vázán správním aktem formálně bezvadným (rozh. č. 14440, 15983, 16696 a 16757 Sb. n. s.).

Po formální stránce se výtýká exekučnímu titulu, že není označen jako výměr, jak předpisuje § 68 odst. 1 vl. nař. č. 8/1928 Sb. Leč tento formální nedostatek není takového rázu, že by v tomto případě zbavoval rozhodnutí správního úřadu platnosti. Podle rozhodnutí nejvyššího správního soudu ze dne 17. června 1936 Boh. A 12448 měla by tato závada význam jen, kdyby tím byla stížena obrana stěžovatelových práv.

Poučení o opravném prostředku podle § 68, odst. 2 vl. nař. č. 8/1928 Sb. nemohl exekuční titul obsahovat, když jde o rozhodnutí ministerské, proti němuž není řádného opravného prostředku.

Platební lhůta byla v rozhodnutí správního úřadu uvedena označením »neprodleně« (unverzüglich).

I když v rozhodnutí, které tvoří exekuční titul, nebyly uvedeny následky, jež neplnění má v zápětí, jak předpisuje § 96, odst. 1, č. 3 vl. nař. č. 8/1928 Sb., nelze v tom spatřovat takový formální nedostatek, který by měl za následek, že rozhodnutí by pozbylo účinku (§ 67 cit. vl. nař.). Nic takového nelze vyčíst z § 96 cit. vl. nař.

Exekuční titul obsahuje doložku pravoplatnosti a vykonatelnosti, jak předpisuje § 54, odst. 2 ex. ř., a to i pokud jde o povinnost úrokovou. V tom směru nemůže tedy soud přezkoumat správnost této doložky (rozh. č. 16680 Sb. n. s.) a je jí vázán i pokud jde o úrokovou povinnost, poněvadž se to netýká formální stránky rozhodnutí správního úřadu, tím více, když úroky jsou požadovány až za dobu od vydání resp. doručení administrativního výměru a lhůty určené k plnění. Zda rozhodnutí vydané podle § 151 zák. č. 103/1926 Sb. je exekučním titulem či nikoliv, nutno nyní řešit podle ustanovení vl. nař. č. 8/1928 Sb. Z téhož důvodu nemůže se soud zabývat zkoumáním, zda nařízené vrácení neprávem vyplacené částky se týká doby delší než 3 roků, tedy zda rozhodnutí administrativní je či není v souladu s předpisem § 151, odst. 8 zák. č. 103/1926 Sb. Při tom nutno zdůraznit, že podle § 151, odst. 9 cit. zák. je možno požadovat vrácení přeplatku bez časového omezení, zavinila-li strana, že úřad vycházel při vyměřování nebo vyplácení příjmů z nesprávné skutkové podstaty.

Bylo proto dovolacímú rekursu vyhověno.

Č. 131.

Souhlasí-li manželský otec s tím, aby dítě bylo ve výchově a výživě matčině, není nezákonností, že nižší soudy nerozhodly před tím, než uložily otci povinnost placení výživného na dítě, o tom, komu z odděleně žijících manželů má být dítě svěřeno do výchovy a výživy.

(Rozh. ze dne 24. října 1946, R I 145/46.)

V poručenské věci nezl. M. H-ové uložil soud první stolice manželskému otci A. H-ovi povinnost placení výživného v částce 500.— Kčs měsíčně.

V rekursu proti tomuto usnesení uvedl A. H. mimo jiné, že nebylo důvodu pro stanovení výživného v penězích, neboť nezl. M. H-ová má prý možnost vyživovati se u něho v domácnosti in natura.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti A. H-a. K otázce, o níž jde, uvedl rekursní soud v důvodech: Nezl. M. H-ová žije u své matky, je v její výchově a výživě a stěžovatel jako manželský otec na ni ničím nepřispívá. Úprava výživného stala se k návrhu matky, která přednesla, že otec přestal sám k nim docházeti a nabídl jí provedení rozluky se žádostí, aby si dítě ponechala u sebe ve výchově a opatření. Za řízení v první stolici otec tento přednes ani nepopřel, ani nevyvracel, prohlásil jen, že nečiní žádnou nabídku na úpravu alimentů, že je ochoten platit na dítě 250 Kčs měsíčně. Nesporný soudce má po skončení řízení vydati rozhodnutí v mezích zákona a hledět, aby hovělo oprávněným zájmům stran (§ 31 zák. č. 100/1931 Sb.). V řízení před prvou stolicí neučinil stěžovatel žádný návrh a neprojevil zájem v tom směru, že chce a je ochoten vyživovati nezletilou in natura, nepopřel ani tvrzení, že vlastně on přestal manželku a dítě navštěvovati a nepřednesl nic, co by svědčilo tomu, že chce uplatnit své právo, živiti dítě in natura ve smyslu ustanovení §§ 139, 141 obč. zák. Nepřednesl také nic, co by svědčilo proti zájmům dítěte, jež je ve výchově a výživě matky a proti obstarávání této výchovy, naopak projevil s tím souhlas tím, že prohlásil ochotu platit na dítě, třeba nižší částku než žádanou a jiný návrh neb zájem neprojevil. Neměl tudíž prvý soud důvodu zabývat se otázkou, u koho z rodičů bude o nezletilou lépe postaráno a právem upravil výživné v penězích. Přednes nových skutečností a průvodů, jakož i uplatnění nových nároků nebylo vůbec předmětem řízení v první stolici, přesahuje rámec tam učiněných návrhů a projevených zájmů, takže ani rekursní soud, jenž přezkoumává právní stav v době rozhodnutí první stolice, nemá důvodu se jimi zabývat.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímú rekursu A. H-a, pokud napadal výši výživného jej odmítl.

Z důvodů:

Pokud stěžovatel napadá výši výživného, je jeho rekurs nepřipustný, poněvadž v souzeném případě je proti rozhodnutí soudu druhé stolice podle článku V, č. 2 zák. ze dne 11. prosince 1934, č. 251 Sb. a čl. 314/1936 Sb. další opravný prostředek vyloučen. Byl proto v této části dovolací rekurs jako nepřipustný odmítnut.

Jinak napadá stěžovatel potvrzující rozhodnutí rekursního soudu pro nezákonnost, zmatečnost a zřejmý rozpor se spisy, ale neprávem.

Tvrzení rekursního soudu, že stěžovatel nepopřel udání matky dítěte, že přestal k ní a k dítěti docházeti, že jí nabídl provedení rozluky se žá-

doty, aby si ponechala dítě u sebe, není v rozporu se spisy, naopak, tvrdí-li stěžovatel opak, přichází sám svým tvrzením do tohoto rozporu.

Zmatečnost spatřuje stěžovatel v tom, že nižší soudy rozhodly, že je povinen platit dítěti výživné, nezjistivše, zda se dítě zdržuje mimo jeho dům z důvodné příčiny, pokud se týče že nerozhodly, u koho z rodičů má dítě býti vychováváno. V nesporném řízení může býti zmatečností vedle důvodů uvedených výslovně v § 41 zák. č. 100/1931 Sb. jen porušení ustanovení zákonů zvláštních, jež zachovávatí je přikázáno pod zmatečností. Stěžovatel takovouto vadu netvrdí a ani dovolací soud jí neshledal, není proto výtka zmatečnosti důvodná.

Nejde ani o nezákonnost napadeného usnesení z téhož důvodu tvrzeného stěžovatelem. Nezákonným by bylo napadené usnesení, kdyby nižší soudy byly rozhodly proti předpisu § 142 obč. zák., což se však nestalo. Zásada, vyslovená v četných rozhodnutích nejvyššího soudu, že rozhodnutí o tom, komu z odděleně žijících manželů má býti dítě svěřeno do výživy a výchovy, musí předcházeti výroku, jímž se ukládá otcí placení výživného pro nezletilé dítě, vztahovala se, jak z oněch rozhodnutí nejvyššího soudu vyplývá, na případy, kdy bylo mezi rodiči sporné, u koho mají děti býti. O takový případ v souzené věci nejde, neboť stěžovatel, jak správně uvedl rekursní soud, v řízení před prvou stolicí nepřednesl nic, z čeho by bylo možno dovozovat, že žádá, aby mu dítě bylo dáno do výchovy a výživy, a naopak prohlášením, že je ochoten na dítě platit 250 Kčs měsíčně, zřejmě dal na jevo, že — souhlasí s tím, aby dítě zůstalo ve výchově a výživě matčině a že tedy netrvá na svém právu mít je u sebe. Není tedy závaty, aby se mu uložilo plnění výživného v penězích. Nejde proto v souzeném případě o nezákonnost. Stěžovatel svými vývody brojí jen proti právnímu posouzení věci nižšími soudy.

Č. 132.

Pokud ten, kdo při odevzdávání své vlastní věci v úschovu uvádí jako ukladatele třetí osobu, zůstává sám stranou ve smlouvě schovací.

(Rozh. ze dne 24. října 1946, Rv I 194/46.)

Dne 26. března 1941 dala si E. B-ová k firmě N. do úschovy své kožichy a sice persiánový a nutriový na jméno E. N-ová, D., L-enská ul. č. 103. Depositní list dala E. B-ová do úschovy E. N-ové a tato zase své dceři J. S-ové. Začátkem prosince 1942 chtěly E. N-ová a J. S-ová kožichy vyzvednouti, A. F-ová u firmy N. jim však prohlásila, že kožichy byly vyzvednuty dne 26. září 1941.

Tvrdíc, že uložené kožičiny nevyzvedla, domáhá se E. B-ová proti firmě N. v P. vydání dvou kožichů (nutriového a persiánového) nebo zaplacení 58.000 Kčs. Žalovaná firma se bránila tím, že uzavřela schovací smlouvu s E. N-ovou, této že byly kožichy vydány a že tudíž není se žalobkyní v žádném právním poměru. Žalobkyně není prý proto oprávněna ani k žalobě.

Prvý soud uznal žalovanou povinnou zaplatiti žalobkyni 26.000 Kčs. Z důvodů: Podle zjištění jde o kožichy žalobkyně, která je též dala do úschovy, a to na cizí jméno, ale jen proto, aby jí nebyly odňaty jako židovský majetek. Je tudíž aktivní legitimace žalobkyně dána. Poněvadž pak žalovaná kožičiny v úschově už nemá, nemůže se žalobkyně domáhatí jich vydání, nýbrž pouze náhrady jejich hodnoty. Ježto žalovaná nemá na ztrátě kožichů viny, a ježto je mohla dáti pojistiti jen na výši jich oceněné hodnoty, je žalobkyně oprávněna požadovati pouze náhradu hodnoty, na níž byly kožichy v době úschovy oceněny, obzvláště když žalobkyně neučinila po celou další dobu návrh na změnu v ocenění. Z toho důvodu nepovažuje soud za potřebné zjišťovati nynější hodnotu nutriového kožichu a byl proto odmítnut jako nerozhodný nabízený důkaz znalcem. Je tudíž žalobní nárok žalobkyně po právu pouze částkou 26.000 Kčs. Poněvadž pak od 1. listopadu 1945 platí pouze Kčs, byla náhrada přisouzena v této měně.

Odvolací soud zamítl k odvolání žalované žalobu v celém rozsahu. Z důvodů: Posuzuje-li se žaloba i s eventuálním návrhem na zaplacení hodnoty zažalovaných kožichů za žalobu vlastnickou, t. j. za žalobu z práva vlastnického, není opodstatněna námitka nedostatku aktivní legitimace, protože žalobkyně uplatňuje svůj nárok jako vlastnice obou kožichů a jako vlastnice je oprávněna vlastnickou žalobou soudně požadovati tyto své věci od každého, kdo jí je zadržuje a kdo je má (§§ 366 a 372 obč. zák.). Kdo však vznášá žalobu z vlastnického práva, musí dokázati, že žalovaný má zažalovanou věc ve své moci (§ 369 obč. zák.). Rozh. č. 113 Sb. n. s. uvedlo, že pro vlastnickou žalobu stačí důkaz, že se žalovaný ujal moci nad věcí a netřeba dokazovati, že žalovaný má dosud věc ve své moci, neboť § 369 obč. zák. byl prý změněn § 346 ex. ř., z čehož dlužno usuzovati, že otázka, zdali žalovaný má zažalovanou věc ve své moci, je věcí exekučního řízení. Soud odvolací však toto ojedinělé stanovisko nejvyššího soudu nesdílí, protože v § 369 obč. zák. je zcela jasně a nepochybně stanoveno, co vše musí žalobce dokázati, to jest, že žalovaný má věc ve své moci a nikoliv, že se moci nad věcí ujal. Také nejvyšší soud se v pozdějším rozh. č. 10733 Sb. n. s. uchýlil od názoru, vysloveného v rozhodnutí č. 113. Žalobkyni se však v souzené rozepři nezdařil důkaz o tom, že žalovaná firma má kožichy ve své moci a proto již z toho důvodu musila by býti žaloba vlastnická o vydání obou kožichů zamítnuta. Jinak lze nárok na zaplacení hodnoty za věc místo nároku na vydání vlastnictví uplatňovati jen za podmínek §§ 377 a 378 obč. zák. Nejsou-li tedy uplatňovány zákonné následky toho, že žalovaný držbu předstíral nebo že žalovaný po doručení žaloby držbu věci pustil, nejsou splněny podmínky změny žaloby vlastnické o vydání vlastnictví na žalobu o zaplacení hodnoty vlastnictví. Nemůže tudíž tato žaloba o vydání peněžité hodnoty za oba kožichy jako vlastnická žaloba obstát. Pokud by žaloba se zřetelem na eventuální návrh na zaplacení hodnoty obou kožichů měla býti považována za žalobu ukladatele o náhradu hodnoty kožichů proti schovateli (§ 964 obč. zák.), je nutno zabývatí se otázkou, kdo je ukladatelem kožichů, zda totiž přímo žalobkyně, která je zároveň vlastnící kožichů, anebo E. N-ová, na jejíž jméno byly kožichy u žalované strany uschovány. Podle § 961 obč.

zák. je schovatel oprávněn a povinen věc svěřenou mu do úschovy vrátiti ukladateli, a tedy nikoliv vlastníku. Nebyla-li by tedy žalobkyně ukladatelem kožichů u žalované firmy, byl by odůvodněn nedostatek oprávnění k žalobě namítaný žalovanou stranou. Prvý soud sice pokládá žalobkyni za ukladatelku obou kožichů, avšak nepřesný přednes žalobkyně nenásvědčuje tomu, že ona byla skutečně ukladatelkou. Žalobkyně totiž přednesla: »Abych kožišiny jako rasová židovka zachránila před nacistickým zábořem, požádala jsem E. N-ovou, abych mohla tyto kožichy uložit na její jméno do úschovy u žalované, což se stalo.« Žalovaná firma na to uvedla v žalobní odpovědi (namítajíc nedostatek aktivní legitimace), že si kožichy uschovala E. N-ová, které byl vydán schovací list, a že kožichy ty byly také schovatelce vydány dne 26. září 1941. Na to žalobkyně v přípravném spise uvedla, že je k žalobě legitimována jako vlastnice kožichů a že zákon nepředepisuje, že by pouze vlastník mohl o uložených předmětech uzavírat smlouvu schovací; tomu nutno rozumět tak, že i když předměty uschovala N-ová, je přece k vlastnické žalobě oprávněna žalobkyně. Žalobkyně uznala za správný přednes žalované firmy, že E. N-ová u ní uschovala dva kožichy, že N-ové byl vydán uschovací list na jména N-ové, a že N-ová sice neuvědla, že tyto kožichy patří žalobkyni, také však netvrdila, že jsou jejím vlastnictvím. Z těchto skutkových přednesů je tedy nutno vycházeti. Protože ukladatelem věci byla N-ová, a nikoliv žalobkyně, byla by jediné N-ová podle § 961 obč. zák. oprávněna domáhati se vrácení obou kožichů, po případě domáhati se náhrady pro nevrácení. Na těchto skutkových přednesech nemůže nic změnití výpověď žalobkyně jako strany, že ona to vlastně byla, která jménem N-ová (patrně vydávajíc se za N-ovou) dávala kožichy osobně do úschovy, neboť nebylo prokázáno, že by žalovaná firma věděla, že ona osoba, která kožichy do úschovy dávala, nebyla totožnou s osobou, na jejíž jméno byl schovací list vystaven. Za tohoto stavu věci již podle přednesu stran byla rozepře zralá k rozhodnutí a to k zamítnutí žaloby. Má-li totiž žaloba být považována za žalobu vlastnickou, nepodala žalobkyně důkaz podle § 369 obč. zák. o tom, že žalovaná firma má oba kožichy ve své moci; netvrdila a neprokázala však ani podmínky podle §§ 377 a 378 obč. zák., aby mohla požadovati zaplacení hodnoty těchto kožichů. Žaloba o zaplacení hodnoty kožichů nemůže obstát ani z důvodu § 961 obč. zák., protože žalobkyně nevystupovala při skládání kožichů do úschovy pro E. N-ovou. Jedině E. N-ová byla by tudíž podle § 961 obč. zák. oprávněna domáhati se vydání kožichů z úschovy, případně náhrady škody pro nevrácení. Nad to první soud dospěl k závěru, že žalovaná firma nemá na ztrátě kožichů nejmenší viny, a nelze tudíž podle §§ 1295 a násl. obč. zák. uložit žalované firmě povinnost k náhradě škody, když nemá žádné viny.

Nejvyšší soud zrušil k odvolání žalobkyně napadený rozsudek a vrátil věc odvolacímu soudu k novému jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek jak s hlediska žaloby vlastnické, tak s hlediska žaloby ze smlouvy schovací a dovedl, že musila

být zamítnuta, ať je opřena o první či druhý žalobní důvod. Pokud jde o první žalobní důvod, dovedl odvolací soud ze zjištění prvního soudu, že se žalobkyni nepodařil důkaz o tom, že žalovaná strana má kožichy ve své moci, pokud jde o druhý žalobní důvod, že žalobkyně nebyla ukladatelkou kožichů, nýbrž že jí byla podle ukládacího listu E. N-ová.

Odvolatelka bere sice napadený rozsudek v odpor v celém rozsahu pro rozpor se spisy a nesprávné právní posouzení, provádí však dovolání jen, pokud jde o právní stanovisko odvolacího soudu, který jí upírá legitimaci k žalobě ze smlouvy schovací.

V tomto směru dovolatelka právem vytýká, že odvolací soud jen z části výsledků průvodního řízení dovedl, že ani přednes žalobkyně nenásvědčuje tomu, že skutečně byla ukladatelkou, a že uznala za správný přednes žalované firmy, že u žalované uschovala dva kožichy E. N-ová — při tom však nevzal v úvahu rozhodnou okolnost žalující stranou tvrzenou a prokázanou, že totiž ona sama osobně uložila u žalované firmy dva kožichy.

Žalobkyně sice uznala za správný přednes žalované firmy v žalobní odpovědi, že E. N-ová u žalované uložila dva kožichy a že N-ové byl vydán uschovací list na jméno N-ová atd., avšak byvši slyšena jako strana tvrdila opak a tedy doznání uvedené okolnosti zeslabila, vlastně odvolala (§ 266, odst. 2 c. ř. s.).

Zjištění prvního soudu, že žalobkyně si dala 26. března 1941 k žalované do úschovy své kožichy, a to persiánový a nutriový, a tyži z modré lišky na jméno E. N-ová, D., L-enská ulice č. 103, že žalobkyně depositní list pak dala do úschovy E. N-ové a tato zase své dceři J. S-ové, nebylo odvoláním strany žalované výslovně napadeno a proto k němu měl odvolací soud přihlídnouti, ježto je rozhodné pro otázku legitimace žalující strany ze smlouvy schovací, třebaš udala jako ukladatelku E. N-ovou. Vždyť je-li zjištěno, že si žalobkyně uložila u žalované dva kožichy, nemá údaj jména E. N-ové jako ukladatelky jiný význam než udání hesla, třebaš i toto žalobkyně při uschování si určila.

Nepřihlížel-li odvolací soud k tomuto nenapadenému zjištění (nikoliv úsudku) prvního soudu a vzal-li za základ svého rozhodnutí o nedostatku aktivní legitimace žalující strany ze smlouvy schovací, tedy v podstatně jeho části jen její přednes, který je v rozporu s jiným jejím přednesem, je tento skutkový předpoklad v rozporu se spisy, t. j. s nenapadeným zjištěním prvního soudu, že si sama dala své kožichy do úschovy k žalované na jméno E. N-ová.

Ježto odvolací soud pro svůj nesprávný postup se nezabýval ostatními odvolacími důvody, není věc zralá, aby o ní mohl dovolací soud ihned rozhodnouti (§ 510, odst. 1 c. ř. s.); bylo proto odvolání žalující strany vyhověno, a napadený rozsudek byl zrušen a věc vrácena odvolacímu soudu, aby o ní dále po zákonu jednal a znovu rozhodl.

Č. 133.

Nevadí-li hledíc k okolnostem konkrétního případu hospodářská závislost, souvisící s pracovním poměrem, zaměstnanci v soudním uplatnění mzdových nedoplatků proti zaměstnavateli, nepočíná promlčení mzdového nároku skončením služebního poměru, nýbrž již okamžikem splatnosti jednotlivých platů.

Soudní praxe je rovnocennou praxí v kancelářích advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních ve smyslu § 5, odst. 1 vyhlášky ze dne 29. února 1940, č. 51 Úředního listu.

Po skončení služebního poměru není bývalý zaměstnavatel oprávněn sraziti si z doplatků na zadržené služební požitky částky mezitím zvýšených příspěvků nemocenského pojištění a důchodové daně.

Pokud není »třinácté služné« součástí platu ve smyslu § 2, odst. 3 uved. vyhl., nýbrž mimořádnou odměnou, i když bylo pravidelně vypláceno a tím byla jeho pravidelná výplata mlčky smluvena (§ 863 obč. zák.).

(Rozh. ze dne 25. října 1946, Rv I 68/46.)

Srov. k odst. 1 rozh. č. 15262, 17223, 17745, 17759 Sb. n. s.

JUDr. N. M. vstoupil dne 23. září 1937 jako koncipient do advokátní kanceláře JUDr. X. Y-a a byl tam zaměstnán do 3. prosince 1942. Dne 1. března 1940 měl již substituční oprávnění. Plat Dr. N. M-a činil v březnu až květnu 1940 hrubých 1.950 K, v červnu 1940 až srpnu 1942 2.040 K, v září až prosinci 1943 2.340 K. Mimo to vyplatil Dr. Y. Dr. M-ovi vedle uvedených měsíčních částek dne 7. září 1940 300 K, 1. října 975 K, 15. října 265.20 K, 30. října 265.20 K, 10. prosince 1.257 K; v r. 1941 20. března 1.680.20 K, 27. října 500 K, 8. listopadu 1.707.70 K, v r. 1942 24. února 300 K, 24. dubna 300 K, 1. června 200 K, 28. září 500 K, 23. října 1.693.50 K, a 31. prosince 1.008.40 K.

Ve sporu zahájeném v září 1943 domáhá se Dr. N. M. na Dr. X. Y-ovi zaplacení 11.700 K tvrdě, že ke dni 1. března 1940 (počátku účinnosti vyhlášky o platových a pracovních podmínkách zaměstnanců v kancelářích advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních ze dne 29. února 1940, č. 51 Úř. l. z r. 1940) měl žalobce 3 roky, 8 měsíců, 19 dní soudní praxe, jež započtena $\frac{3}{4}$ do platu ve smyslu § 5 cit. vyhl. představuje 2 roky, 9 měsíců, 19 dní. S praxí 24 dny u JUDr. L-a, u něhož pracoval před nastoupením u žalovaného, a s praxí 2 let, 5 měsíců a 7 dnů u žalovaného, měl prý žalobce ke dni 1. března 1940 celkem 5 roků, 3 měsíců a 10 dní a protože prý měl v této době již substituční oprávnění, náležel mu plat ve IV. skupině zaměstnanců po pátém roce hrubých 2.250 K a 90 K za znalost němčiny, celkem 2.340 K. Protože mu žalovaný platil až do 31. srpna 1942 jen 1.950 K, dluhuje mu měsíčně 390 K, t. j. za 30 měsíců 11.700 K. Žalovaný odmítl prý započítati žalobci soudní praxi. Žalovaný vznesl v příčině části zažalované pohledávky námitku promlčení;

kromě toho se hájil mimo jiné tím, že se žalobce nároku, který je předmětem žaloby vzdal, a že žalobce nemá nároku na započtení soudní praxe, ježto si nezískal potřebných znalostí.

Prvý soud uznal žalobní nárok po právu částkou 1.824.80 K; stran částky 9.875 K 20 h žalobu zamítl.

Odvolací soud vyhověl zčásti žalobcovu odvolání a uznal žalobní nárok po právu ještě další částkou 7.535.20 Kčs, celkem tedy částkou 9.360 Kčs. Odvolání žalovaného nevyhověl. Z důvodů: I. Základní otázkou sporu je důvod žalobního nároku. Žalobce požaduje doplatek 390 Kčs měsíčně z toho důvodu, že mu do služební doby u žalovaného měla být započtena soudní praxe třemi čtvrtinami. Tím by měl žalobce k 1. březnu 1940 služební dobu nad 5 let a tudíž nárok na měsíční plat 2.340 Kčs. Žalovaný odepřel uznati žalobci pro výši platu započtení soudní praxe, protože si prý žalobce nezískal potřebných znalostí, a poukazoval na vadu jeho práce. Pracovní soud se přiklonil k názoru žalobcovu a soudní praxi mu pro výpočet platu započtl. Žalovaný ve svém odvolání proti tomuto názoru brojí. Odvolací soud pak zaujal toto stanovisko: Vyhláška býv. min. sociální a zdravotní správy z 29. února 1940 (Úř. list č. 51 z 1. února 1940), upravující platové a pracovní podmínky praví v § 5 o zápočtu praxe, že doba ztrávená v jiných povoláních než u advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních, se započítává třemi čtvrtinami, jestliže jde o rovnocennou činnost v kancelářích advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních. Vyhláška zde mluví všeobecně o zaměstnancích, jež v § 4 dělí na praktikanty, kancelářské zaměstnance, vedoucí zaměstnance a kandidáty advokacie. Při tom se již zračí rozdíl, který má vyhláška na mysli. U kancelářských zaměstnanců a právníků se »započte předchozí zaměstnání jen tehdy . . . , je-li činnost rovnocenná«. Ani u kancelářských zaměstnanců ani u právníků nepříjde v úvahu na př. zaměstnání ve službě soukromé, kde není podoby s činností advokátskou. Právník zaměstnaný v osobním oddělení, ať již úřadu veřejného či podniku soukromého, nebude patrně moci prokázati takové rovnocennosti. Předchozí činnost u soudu však poskytuje možnost získání znalostí, jichž právník s úspěchem může použiti v kanceláři advokátní. Je to zejména znalost vnitřní manipulace a pozorování soudcovské práce z blízka, která umožňuje právníku při výkonu advokacie předpokládati další průběh soudního řízení, a pak správně usuzovati o vhodnosti a účelnosti opravných prostředků. Je sice pravda, že soudcovskému čekateli chybí praxe ve věcech finančních a správních, není však zárukou, že by si takové znalosti mohl získati právník u notáře nebo dokonce u obhájce ve věcech trestních, kde mu chybí i civilní praxe. Jestliže vyhláška klade na roveň advokátu obhájce ve věcech trestních, tím spíše nutno pokládati za rovnocennou přípravnou službu soudcovskou.

Pokud jde o souzený případ, odvolací soud zjistil: 1. z potvrzení presidia zemského soudu v Praze, příl. B orig., že žalobce byl v přípravné službě soudcovské od 19. prosince 1931 do 6. září 1935 jako právní praktikant, pokud se týče jako auskultant. Praxi konal v té době u krajského civilního soudu v Praze, u krajského soudu obchodního v Praze, u kraj-

ského soudu trestního v Praze, u okresního soudu civilního v N., u okresního soudu exekučního v Praze, u pracovního soudu v Praze, u státního zastupitelství v Praze, u okresního soudu trestního v Praze a u okresního soudu v U.; 2. z výslechu žalobce jako strany, že v soudní praxi zapisoval při ústních jednáních a přelíčnicích a později prováděl samostatně výslechy za dozoru oprávněného soudce. U státního zastupitelství za dozoru referentova psal obžaloby. U sborových soudů vyhotovoval nalézací i odvolací rozsudky a rekursní usnesení, pracoval i v úrazovém a pojišťovacím soudnictví a v oddělení knihovním. Praxi exekuční měl u okresního soudu exekučního v Praze a u okresního soudu v U., a to pokud jde o exekuce mobilární i reální; zaměstnání u soudu mu ulehčilo vstup do advokátní kanceláře.

Žalovaný jako strana slyšen uvedl, že měl více koncipientů, že předchozí praxe soudní byla určitou výhodou, avšak u žalobce prý se to neprojevovalo ve smyslu právní erudice. Přes to doznal, že žalobce pilně pracoval a práci se přímo mořil. Jako chyby uvedl: špatný výpočet úroků; v exekučním návrhu zaměnil věřitele a dlužníka; podal rekurs proti výměře rentové daně, ač daň byla vyměřena správnou částkou; v exekučním návrhu uvedl příkaz poddlužníkovi zaplatiti po právní moci věřiteli zabavenou pohledávku. Žalobce jako strana slyšen některé z těchto chyb přiznal. Při zkoumání otázky, zda si žalobce získal v soudní praxi znalosti odpovídající činnosti u advokáta a notáře či trestního obhájce, dospěl odvolací soud k závěru, že tomu tak bylo. Chyby uvedené žalovaným jsou takového rázu, že se mohou přihoditi každému. Tomu nasvědčuje, že žalovaný písemně vypracování nepozastavil ve všech případech, nýbrž je podepsal a dal tak souhlas k vypravení. Uvedené chyby nečinily žalobce v advokátní kanceláři neupřitebným. Žalovaný žalobce totiž nejen nepropustil, nýbrž v ocenění jeho pile mu poskytoval i příplatky. Ráz pochybení je vskutku jen osobního rázu a nelze je přičítati špatné předchozí praxi. Vždyť chyby se vyskytovaly i v roce 1942, kdy žalobce pracoval v kanceláři žalovaného asi 5 roků. Odvolatel — žalovaný — směřuje započítatelnost soudní praxe pro zápis do seznamu advokátů a pro účely mzdové. Zatím co ustanovení stavovská jsou rázu trvalého, platová vyhláška má časově omezenou působnost, jsouc vázána na určitou kupní sílu měny. Odvolatel v odvolání uvádí, že vyhláška má své jasné ustanovení a nelze analogicky používatí jiných zákonů. Na jiném místě zase tvrdí, že vyhláška nemá podrobnějších předpisů o hodnocení předchozí praxe, a proto prý nutno ve smyslu § 7 obč. zák. hledati pomoc v analogickém použití jiných zákonů. Nepoužití těchto jiných zákonů je v odvolání vytýkáno jako vada právního posouzení. Leč k jiným ustanovením nelze přihlížeti právě proto, že každé z nich má vytčen svůj účel: na jedné straně spravedlivou odměnu za vykonanou práci a na druhé straně podmínky pro zahájení vlastní praxe.

Okolnost, že v platové tabulce se mluví jednak o zaměstnání (u kancelářských zaměstnanců), jednak o praxi (u kandidátů advokacie a notářství), je pro spor nerozhodná. Je vysvětlitelná pojmem »zaměstnání«. To je určitý výsek pracovní, jež si někdo zvolil za trvalý zdroj své obživy. Nelze však tvrditi, že by životním cílem někoho mohlo býti, aby zůstal kandidátem

advokacie. To je jen přechodný stav k získání oprávnění pro samostatný výkon advokacie. Uznal tedy odvolací soud, že jsou zde důvody proto, aby žalobci byla pro účely platové započtena předchozí soudní praxe třemi čtvrtinami, tedy 2 roky, 9 měsíců a 19 dnů, takže ke dni účinnosti této vyhlášky (§ 7, č. 2 byl to 1. březen 1940), měl žalobce více než 5 let praxe, když ostatní jeho praxe je mimo spor.

II. Žalovaný již v prvé stolici přednesl, že se žalobce svého nároku vzdal. Z výpovědi žalobce jako strany odvolací soud zjistil, že žalobce se svého nároku nevzdal. Na vybidnutí žalovaného, aby sporem obhájil své stanovisko (započtení soudní praxe), řekl prý mu Dr. M., že nemůže žalovati vzhledem k postavení žalovaného v advokátní komoře. Při rozchodu se žalovaného ptal, zda vyplacená částka je na vyrovnání všech jeho nároků, načež mu žalovaný odpověděl záporně. Žalovaný jako strana slyšen uvedl, že žalobce se vyjádřil tak, že proti svému zaměstnavateli žalobu podáváti nebude, a že se toho nároku raději zříká; žalovaný mu odpověděl, že mu jeho stanovisko vyhrazuje. Odvolací soud uvěřil žalobci, že neučinil projevu o vzdání se svého nároku. Kdyby tomu tak bylo, mělo by to zajisté odezvu v korespondenci. Z dopisu G orig. však odvolací soud zjišťuje, že vzdání se nároku tam uplatněno nebylo. Leč i kdyby tomu tak bylo, a kdyby byl žalobce skutečně onoho výroku použil, nešlo by o platné vzdání se nároku. Vzdání se nároku je vlastně prominutím dluhu, a je to smlouva mezi věřitelem a dlužníkem, podle níž věřitel prohlašuje, že dlužník není povinen mu plniti. Takovou smlouvou zaniká závazek dlužníkův, avšak k platnosti zániku závazku jest třeba, aby zřeknutí se bylo dlužníkem přijato (srovn. rozh. č. 6455 Sb. n. s.). Žalovaný netvrdil, že by byl prohlášení žalobcovu přijal, naopak mu jeho stanovisko opětovně vyhradil. Nemůže se tedy v žádném případě jednati o zánik žalobního nároku vzdáním se.

III. Žalovaný dále namítal promlčení nároku na doplatky platu od 1. března 1940 do 30. září 1940, tedy za 7 měsíců, protože žaloba byla podána až 30. září 1943, tedy po uplynutí tříleté promlčecí lhůty od splatnosti žalobcova platu (§ 1486 obč. zák.). Žalobce popřel zánik částí svého nároku uváděje, že měl obavu z propuštění nebo ze zhoršení služebního poměru. Promlčecí lhůta počíná se dnem skončení služebního poměru. Občanský zákon v § 1486, č. 5 stanoví tříletou promlčecí lhůtu pro pohledávky zaměstnanců za platu a náhrady služebních výloh ze služebních smluv. Počátek promlčecí lhůty tu není uveden, ač jinde tomu tak je (na př. § 1489). Nutno tedy míti za to, že promlčecí lhůta zásadně se počíná od splatnosti platu či mzdy. Pro dobu hospodářské krize a s tím souvisící nezaměstnanosti byl brán zřetel na postavení zaměstnance jako sociálně slabšího, jenž v případě sporu mohl ztratiti dosavadní zaměstnání bez vyhlídky na brzké umístění v jiném zaměstnání. Do této doby spadá m. j. také rozh. č. 15037 Sb. n. s., jež z týchž důvodů mluví o počátku promlčecí lhůty až po skončení služebního poměru. Jde o to, zda v letech 1940 až 1943 byla situace stejná čili nic. Proti dřívějším přebytkům zaměstnanců byl okupanty vyvolán uměle nedostatek pracovních sil, protože mimo zatčené spousta lidí byla »přeškolená« na válečnou výrobu a odvedena mimo hra-

nice našeho státu. Nebyl tedy takový stav jako v letech hospodářské krise a kandidát advokacie mohl nalézt zaměstnání jinde, kdyby bylo došlo k rozvázání služebního poměru. Zůstává jen obava z »jiného nasazení«. Je známo, že stav kandidátů advokacie byl toho poměrně ušetřen více než samotní advokáti. Zbývá jediné možnost získati podobné zaměstnání v Praze, jak se o tom zmínil žalobce ve své výpovědi. Pokud jde o skutkové okolnosti pro tento úsek sporu rozhodné, odvolací soud zjistil: 1. z dopisu žalovaného — příl. D orig., že psal žalobci: »Nemusíte se ovšem obávat, že by Vám vzešel závazek k náhradě nákladů sporu, kdybyste podlehl, že bych Vám snad ve sporu vytýkal jakékoliv vady Vaší práce, že by se cokoliv změnilo na našem osobním poměru nebo že bych proti Vám pro spor ten vyvozoval důsledky...«;

2. z výpovědi žalobce jako strany, že znal žalovaného jako muže velmi energického a důsledného, že se obával, že by nemohl u něho klidně setrvat v zaměstnání. Byl vázán na Prahu, kde měl byt. Žalobu též nepodal proto, že mu žalovaný říkal o podpisu dohody mezi zástupci advokátní komory a zástupci jednoty zaměstnanců o tom, že soudní praxe se kandidátům advokacie nezapočítává. Teprve po podání žaloby se dověděl, že žádného takového ujednání není.

V těchto zjištěních neshledal odvolací soud takových okolností, z nichž by byl žalobce musil usuzovati na ztrátu zaměstnání u žalovaného nebo aspoň na podstatné zhoršení pracovních podmínek. Dopisem mu sdělil žalovaný, že ze sporu nemusí mít obav. Znal-li jej jako člověka důsledného, jak sám přiznal, pak padá i tento poslední důvod. O dohodě mezi zástupci advokátní komory a jednoty zaměstnanců se mohl přesvědčiti sám nebo svým zástupcem v advokátní komoře nebo v organizaci kandidátů advokacie. Protože v tomto konkrétním případě nemusil mít žalobce obav ze sporů, jež mu žalovaný navrhl, klade odvolací soud vznik promlčecí lhůty do doby splatnosti platu, nikoliv do doby po skončení služebního poměru. Jak bylo zjištěno z výsledku obou stran, byl žalobcův plat splatný měsíčně pozadu a vyplácen buď posledního dne v měsíci nebo několik dnů před tím. Protože byla žaloba podána 30. září 1943, je promlčen nárok na platy do konce srpna 1940 včetně. Plat za září 1940 již však promlčen není. Promlčení se tedy týká platů za březen až srpen 1940, tedy za 6 měsíců.

IV. Konečně namítl žalovaný, že žalobci na příplatcích zaplatil více, než by činil žalobní nárok, a že žalobce může požadovati jen rozdíl mezi skutečně vyplacenými částkami, tedy čistými a nikoliv hrubými.

Je mimo spor, že žalobce dostával od žalovaného od března do května 1940 plat hrubých 1.950 K, což odpovídá ryzímu platu 1.701 K, od června 1940 do 31. prosince 1942 hrubých 2.340 K, tedy ryzích 1.948 K. Je dále mimo spor, že kromě zmíněných měsíčních platů vyplatil žalovaný žalobci v roce 1940 celkem 3.062.40 K, v roce 1941 celkem 3.860.90 K a v roce 1942 celkem 4.001.90 K. Žalobce i žalovaný byli slyšeni jako strany o povaze těchto částek a shodli se v tom, že částka 975 K vyplacená 1. října 1940 je polovinou třináctého platu, že dvě částky po 265.20 K vyplacené 15. a 30. října 1940 jsou jednorázovou, úředně nařízenou výpomocí, že

v částce 1.257.20 K vyplacené 10. prosince 1940 je obsažena druhá polovina třináctého platu, že částka 1.700.70 K, vyplacená 8. listopadu 1941, je třináctým platem a že částka 1.693.50 K vyplacená dne 23. října 1942 je rovněž třináctým platem.

Pokud jde o plat, shodli se žalobce a žalovaný při výslechu stran v tom, že od 1. března 1940, tedy od účinnosti vyhlášky, srážel žalovaný žalobci zákonné srážky, t. j. sociální příspěvky a daň z platu. Pokud jde o plat, jsou tu rozpory. Z výpovědi žalobce jako strany soud zjistil, že třináctý plat sjednán nebyl. Tomu nasvědčuje výpis platů — příl. H cop. — kde je uvedeno ročně jen dvanáct výplat. Tato listina byla žalobcem pořízena z knih žalovaného, jak zjištěno z výpovědi žalobcovy. Třináctý plat tedy sjednán nebyl. Podle vyhlášky není nároku na třináctý plat. Opačná výpověď žalovaného se o nic neopírá. Proto dospěl odvolací soud k závěru, že třináctý plat nebyl sjednán, a proto nemůže býti pokládán za plat ve smyslu vyhlášky. Nebylo totiž ani tvrzeno ani prokázáno, že po vydání vyhlášky byly by strany sjednaly další výplatu třináctého platu. V době vydání vyhlášky neplatila ještě zásada maximálních platů, takže na sazby vyhlášky dlužno pohlížeti jako na platy minimální. Proto bylo možné ujednání o vyšších platech, třeba ve formě třináctého platu. Pokud jde o ostatní částky, jichž výplata je sice mimo spor, nikoliv však důvod výplat, tvrdí žalobce, že jde o odměnu za mimořádné práce či za práci přes čas, žalovaný pak, že jde o příplatek.

V tomto směru odvolací soud zjistil: 1. z dopisu žalovaného žalobci — příl. D orig. — že žalovaný slíbil žalobce odměňovati mimo to, co mu podle předpisů patří, a že může počítati se zvláštní odměnou. Nechtěl to však projevovati v běžném měsíčním platu, i když by šlo o pravidelnou součást požitků; 2. z výpovědi žalovaného jako strany, že v částce 1.257 K je mimo poloviny třináctého platu příplatek žalovaného žalobci podle volného uvážení žalovaného, jak slíbil dopisem z 8. dubna 1940. Takovým příplatkem je i částka vyplacená 7. září 1940. Také částka 1.680.20 K byla odměnou ve smyslu téhož dopisu, podobně i částky 500 K z 27. října 1941, v roce 1942 celkem 810 K, dále o stejnou úhradu šlo při částce 500 K vyplacené 28. září 1942.

Vypadá tedy takto přehled uvedených a nesporně vyplacených částek:

1940	7. září	500.—	odměna za práce přes čas
	1. října	775.—	polovina třináctého platu
	15. října	25.20	jednorázová výpomoc
	20. října	265.20	jednorázová výpomoc
	10. prosince	1.257.—	zbytek třináctého platu a příplatek
	celkem	3.062.40	
1941	20. května	1.680.20	odměna za mimořádné práce a příplatek
	27. října	500.—	za práce přes čas a příplatek
	8. listopadu	1.700.70	třináctý plat
	celkem	3.880.90	

1942 24. února	300.—	příplatek
24. dubna	300.—	příplatek
1. června	200.—	příplatek
28. září	500.—	za práce přes čas a příplatek
23. října	1.693.50	třináctý plat
31. prosince	1.008.40	doplatek
celkem	4.001.90	

Z uvedeného přehledu je patrné, že šlo jednak o třináctý plat, jednak o příplatky. Ráz těchto příplatků určil žalovaný v dopise D orig. slovy »mimo to, co Vám podle předpisů patří«. Žalovaný nechtěl uznati žalobcův nárok na zvýšení platu z důvodu započtení soudní praxe, protože prý s jeho výkonem nebyl spokojen. Slíbil mu však přesto zvláštní odměnu za dosažení snahu. Ze zásady to nechtěl »projeviti v běžném měsíčním platu, i když prý půjde o pravidelnou součást požitků«. Z přehledu je však patrné, že nešlo o pravidelnou součást požitků, protože příplatky byly v nepravdělných částkách a nepravdělných obdobích. Žalovaný jako strana slyšen uvedl, že podobné příplatky jako žalobci poskytoval i kancelářským silám, jako při nástupu dovolené, při nemoci a podobně. U kancelářských sil to však nepokládá za součást platu, stejně jako u žalobce; svůj náhled odůvodnil zřetelem na zvláštnost žalobcova případu, na vzájemná jednání a dopisy. Odvolací soud však neshledal opory pro názor žalovaného, že tyto příplatky by měly býti součástí žalobcova platu. Podobné odměny kancelářským silám žalovaný za součást jich platu nepokládá. Není důvodu v tomto směru činiti rozdíl mezi výplatou občasných příplatků žalobci a jiným zaměstnancům. Nepokládá proto odvolací soud tyto příplatky poskytované žalobci za součást platu, naopak pohlíží na ně jako na příležitostné dary a mimořádné odměny, jež se podle § 2, č. 3 vyhlášky do platu nezapočítávají. Tak zvaný třináctý plat spadá do těžké kategorie. Nelze proto ani jej započítávati do platu.

Nelze-li tyto částky pokládati za součást platu, nelze je ani zúčtovat ve prospěch žalovaného. Žalobce se domáhá rozdílu mezi platem mu vypláceným a mezi platem, který mu patří podle vyhlášky. Ani třináctý plat ani jiné odměny či doplatky nejsou předmětem sporu. Proto k těmto částkám odvolací soud při určení výše zažalovaného nároku nepřihlížel a od přísudku je neodčítá.

Jde nyní o to, zda se má žalobci přisouditi celý zažalovaný měsíční rozdíl, či zda se mají odečísti z á k o n n é s r á ž k y. Zákonné srážky sestávají ze srážek na nemocenské a pensijní pojištění a ze srážky daňové (daně důchodové resp. daně ze mzdy). U sociálních příspěvků, jež je zapraviti za zaměstnance, může si zaměstnavatel příslušnou částku sraziti jen do určité doby. Tak podle § 164 zák. č. 221/1924 Sb. mohl si zaměstnavatel ze mzdy příspěvek sraziti, neuplynul-li od výplaty jeden měsíc. Podle § 78, odst. 3 zák. č. 365/1941 Sb. musil zaměstnavatel právo srážky vykonati ve třech měsících po výplatě služného, jinak jeho právo srážky musí býti vykonáno ve třech měsících po první výplatě služného, jež následuje po splatnosti pojistného, jinak právo zanikne. Za srážku daně důchodové

podle § 36 zák. č. 76/1927 Sb. ručí plátce, totiž zaměstnavatel osobně (§§ 43, 264, odst. 3 cit. zák.). Shrnuto, má tedy žalobce nárok na výplatu celého rozdílu. U sociálních břemen zaniklo právo žalovaného na srážky, protože jednak uplynula doba zákonná od splatnosti, jednak není již zaměstnavatelem, u daně pak žalovaný, nejsou již zaměstnavatelem žalobcovým, neručí za odvedení důchodové daně srážkou. Je totiž mimo spor, že pracovní poměr skončil v roce 1943. Doplatky žalobou vymáhané pak nelze považovati za »služné« podle citovaných zákonů. Nebylo proto této námitce žalovaného vyhověno.

Po vyřešení těchto předchozích sporných bodů možno přikročiti k vyčíslení žalobcova nároku. Žalobce chtěl původně doplatek 390 K (rozdíl mezi 1.950 K a 2.340 K) za 34 měsíce, t. j. od 1. března 1940 do 31. prosince 1942, v celkové částce 13.260 K. Po námitkách žalovaného omezil žalobu o doplatek za září až prosinec 1942, tedy o 4×390 K, celkem o 1.560 K, takže zbyl nárok na 11.700 K. Jak již dříve uvedeno, je jeho nárok na doplatky od března do srpna 1940 promlčen, takže lze počítati s nárokem na doplatek od 1. září 1940 do 31. srpna 1942, celkem za 24 měsíce. Je mimo spor, že v té době mu žalovaný platil hrubých 2.340 K a čistých 1.948 K. Proti požadavku 2.340 K je tedy rozdíl 392 K, žalobce však žádal pouze 390 K. Za 24 měsíce činí tedy doplatek částku 9.360.— K.

Nejvyšší soud nevyhověl žádnému z dovolání.

Z důvodů:

Ad I. Dovolání žalobcovo.

Vzhledem k výtce dovolací odpovědi je předem zdůrazniti, že je dovolání přípustné.

Žalobce brojí proti napadenému rozsudku jen potud, pokud odvolací soud uznal požadovaný doplatek na služném za dobu od 1. března 1940 do 31. srpna 1940 v částce 2.340 K za promlčený.

Je tedy předmětem dovolání žalobcova nárok v částce 2.340 K. I když čl. IV a X nař. č. 183/1944 Sb. je použitelný, poněvadž vyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb. a zák. č. 12/1946 Sb. o obnovení právního pořádku, ježto se ani svým obsahem, ani svým zněním nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (zákonů ji měnících a doplňujících), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyřoučeny, nevylučují tyto předpisy přípustnost dovolání.

Ustanovení čl. IV, § 9, odst. 1 cit. nař. nelze podle čl. IX, § 21, odst. 1 použiti, neboť spor, o který tu jde, byl zahájen dne 1. října 1943, tedy před účinností tohoto nařízení, jež nastalo dne 5. září 1944, předpis čl. IV, § 9, odst. 2 cit. nař. pak nepřichází v úvahu, neboť o promlčené částce, jež je předmětem dovolacího řízení, nerozhodly nižší soudy shodně. Nevadí, že soud prvního stupně v důsledku jinakého způsobu výpočtu uznal zažalovaný nárok po právu jen částkou 1.824 K 80 h.

Dovolání uplatňuje jen dovolací důvod podle § 503, č. 4 c. ř. s.

Jde jen o to, zda žalobce měl subjektivní možnost uplatnit nárok na platové doplatky již po splatnosti každé částky, či až po skončení služebního poměru vzhledem na svou hospodářskou závislost na žalovaném jako svém zaměstnavateli.

Vychází-li se při posouzení této otázky ze skutkových zjištění odvolacího soudu, posoudil odvolací soud v tomto směru věc správně. Prohlásil-li žalovaný výslovně, že se žalobce nemusí bát, že by se při zahájení sporu o tyto doplatky cokoli změnilo na osobním poměru stran, že by žalovaný vyvozoval pro spor proti žalobci nějaké důsledky, nebo že by mu pro případ podlehnutí vzešel závazek k náhradě útrat sporu, a napsal-li žalovaný ve svém dopise z 8. dubna 1940 příl. D orig., že by se mu naopak líbilo, kdyby žalobce dovedl své stanovisko prosadit, nepochybil odvolací soud, když usoudil, že žalobce mohl vzhledem na tyto skutečnosti ještě za trvání služebního poměru své nároky proti žalovanému uplatnit cestou sporu, i když byl jako každý zaměstnanec vůči svému zaměstnavateli v poměru odvislosti a hospodářské závislosti. Ani poměry za okupace, jak je žalobce tvrdil, nemohou na tomto stanovisku vzhledem na výše uvedené skutečnosti nic změnit. Nevadila proto v tomto konkrétním případě žalobci jeho hospodářská závislost a odvislost od žalovaného, aby své nároky uplatnil proti žalovanému hned po jich splatnosti a posoudil odvolací soud správně otázku promlčení.

Ad II. Dovolání žalovaného:

Předem je uvést, že vyhláška býv. ministra sociální a zdravotní správy ze dne 29. února 1940, č. 51 úř. list, je použitelná, neboť vyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb. a zák. č. 12/1946 Sb. o obnovení právního pořádku, ježto se ani svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (zákonů ji měnících a doplňujících), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny.

Výtky, které žalovaný vznášá proti napadenému rozsudku, se týkají těchto otázek:

1. zda se žalobce zažalovaného nároku platně vzdal,
2. zda jest při určení platu, náležejícího žalobci podle vyhlášky ze dne 29. února 1940, č. 51 úř. list, vzít zřetel též na soudní praxi žalobcovu,
3. zda při výpočtu zažalované pohledávky jest vycházeti z brutto či netto platů,
4. zda a které platy, vyplacené žalobci žalovaným mimo rámec pravidelných měsíčních požitků, jest odečísti od doplatků, jichž zaplacení se žalobce touto žalobou domáhá.

Ad I. Vzdání se.

Odvolací soud zjistil z výpovědi žalobce slyšeného jako strana, že žalobce nečinil žádné prohlášení, z něhož by se dalo usuzovati na jeho vzdání. Vychází-li tedy žalovaný při provádění dovolání v tomto směru z jiného skutkového předpokladu, aniž toto zjištění napadá způsobem odpovídajícím zákonu, neprovádí v tomto směru dovolání podle zákona a

nutno jeho vývody týkající se domnělého žalobcova vzdání se nechati již z toho důvodu bez povšimnutí.

Ad 2. Započitatelnost soudní praxe.

Podle § 5, odst. 1 vyhlášky ze dne 29. února 1940, č. 51 úř. list (v dalším vyhláška), se zaměstnancům započítává pro výměru platu a nároku na dovolenou doba ztrávená v kancelářích advokátů, notářů, jakož i obhájců ve věcech trestních, doba ztrávená v jiných povoláních se započítává třemi čtvrtinami, pouze však tehdy, jestliže jde o rovnocennou činnost, ve které si získal zaměstnanec znalosti, které odpovídají činnosti v kancelářích advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních.

Ještě před tím, než bude rozhodováno, zda soudní praxe je takovou rovnocennou činností, jakou má na mysli vyhláška, je třeba vyložit, jaký smysl mají slova vyhlášky »... jde o rovnocennou činnost, ve které si zaměstnanec získal znalosti...« Posuzuje-li se ustanovení § 5, odst. 1 vyhlášky jako celek, nelze dojíti k závěru, že vyhláška určila pro započtení jiné praxe dva předpoklady, totiž jednak rovnocennost této jiné praxe s praxí v kancelářích advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních, jednak skutečné získání takových znalostí, které odpovídají činnosti v takových kancelářích. To plyne ze dvou skutečností. Předně z toho, že vyhláška neurčuje způsob, jakým by měl zaměstnanec před započtením jiné praxe takové znalosti prokázati nebo jakým způsobem by se měly tyto znalosti zjišťovati, a dále z toho, že se v první větě citovaného ustanovení, kde se mluví o započtení praxe v kancelářích advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních, vyhláška o získání znalostí odpovídajících činnosti v takových kancelářích ani slovem nezmiňuje, ač ani při takové praxi nelze získání těchto znalostí předpokládati. Je proto usouditi, že tím mělo býti jen bližší určeno, kterou jinou praxi pokládá vyhláška za rovnocennou. Při takovém výkladu nemohou pak tato slova znamenati nic jiného, než že znakem rovnocennosti je objektivní možnost získati si v jiné takové praxi znalosti, které odpovídají činnosti v kancelářích advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních. Při tomto výkladu vyhlášky jsou proto bez významu vývody dovolání, pokud se jimi vytýká nesprávné ocenění rozsahu a významu nedostatků žalobcovy práce.

Odvolací soud správně usoudil, že praxi soudcovskou jest pokládati za rovnocennou činnost, ve které zaměstnanec má možnost získati znalosti, které odpovídají činnosti v kancelářích advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních. Poněvadž podle vyhlášky stačí k započtení soudcovské praxe, je-li rovnocennou alespoň činnosti v kancelářích obhájců ve věcech trestních, možno se omeziti při rozhodování o tom na srovnání soudní praxe s praxí v kancelářích obhájců ve věcech trestních. Při srovnání těchto dvou činností je hned na první pohled patrné, že o této rovnocennosti nemůže býti nejmenších pochybností. Praxe u soudu umožňuje získání zkušeností a znalostí jak v oboru práva civilního, tak i v oboru práva trestního a to stejnou mírou pro oba tyto právní obory, kdežto činnost obhájce ve věcech trestních se převážně omezuje na obor práva trestního. Je tedy z tohoto srovnání patrné, že činnost u soudu umožňuje osvojení si mnohem

většího rozsahu znalostí v oboru práva než činnost v kanceláři obhájce ve věcech trestních a že již proto je soudní praxi pokládati za takovou rovnocennou činnost, kterou je podle vyhlášky započítati.

Tento právní názor není nijak vyvrácen námitkami, které proti němu vznášá žalovaný ještě v dovolání.

Pokud dovolání tvrdí, že předpis § 5 vyhlášky je vykládati za použití předpisů advokátního řádu o započitatelnosti soudní praxe, je na omylu. Již odvolací soud správně poukázal na to, že oba předpisy řeší rozdílné otázky. Ve vyhlášce jde jen o to, jaký plat je přiznati zaměstnanci a jen s tohoto hlediska se řeší otázka započtení předchozí praxe, kdežto v advokátním řáde se určuje, jaké předpoklady musí býti splněny pro zápis do seznamu advokátů, a je zde tedy hledisko, z něhož se usuzuje na rovnocennost soudní praxe s advokátní, zcela rozdílné od hlediska vyhlášky. Z této rozdílnosti účelu, jehož dosažení sledují oba tyto předpisy, plyne pak také různé nazírání na otázku započitatelnosti soudní praxe. Ostatně i advokátní řád uznává aspoň zásadně a s určitým omezením rovnocennost soudní a advokátní praxe, jak plyne z čl. I, č. 1 zák. č. 144/1936 Sb.

Rovněž neobstojí námitka, že rozsah praxe je v kanceláři obhájce ve věcech trestních širší než u soudu.

Odvolací soud správně poukázal na to, že obhájci ve věcech trestních nevykonávají vlastně žádné praxe v oboru civilního práva soukromého, jsouce vyloučení ze zastupování u civilních soudů. Skutečnost, že i obhájce může v trestních řízeních uplatňovati soukromoprávní nároky, na tom nic nemění, neboť rozhodování trestních soudů o takových nárocích je vzhledem na předpis § 366 tr. ř. velmi omezené a netýká se, pokud jde o jeho rozsah, celého oboru práva soukromého.

I když obhájce ve věcech trestních má zásadně zastupovati strany v trestním řízení daňovém, poplaťkovém a správním, nelze z toho nic vytěžit pro otázku rovnocennosti, o níž tu jde. V daňových věcech může totiž býti zmocněncem každý svéprávný příslušník československý, který není zbaven volebního práva (§ 263, odst. 1 zák. o př. daních) a rovněž i v správním řízení je oprávněna k zastupování každá svéprávná osoba, která se vykáže řádnou plnou mocí (§ 7, odst. 1 zák. o správním řízení). Přísluší-li tedy v těchto oborech právních zastupování každé svéprávné osobě, která splnila ostatní zákonné náležitosti, a nezáleží-li na tom, jde-li o advokáta, notáře nebo obhájce ve věcech trestních čili nic, nelze usouditi, že by po této stránce byl mezi oběma srovnávanými činnostmi nějaký rozdíl.

Mluví-li vyhláška v platové tabulce u jiných zaměstnanců o době »zaměstnání« a u kandidátů advokacie o »praxi«, nelze z toho nic vyvodit, neboť vyhláška používáním výroku »praxe« se přizpůsobila jen vžitému a obvyklému označování činnosti kandidátů advokacie. Ostatně je obvyklé označovati stejným výrazem i přípravou službu soudcovskou, takže z tohoto označení naprosto nic neplyne.

Rovněž bez právního významu je pro posouzení, zda soudcovská praxe je rovnocennou činností ve smyslu § 5 vyhlášky, skutečnost, že se v § 6, II,

odst. 3, písm. g) vyhlášky ministra ochrany práce a sociální péče ze dne 29. září 1945, č. 290 Úřední list, částka 112 určuje, že se u zaměstnanců skupiny B 4 (advokátní koncipienti) započítává plně jako léta v povolání pouze praxe, která je započítatelná do přípravné služby kandidátů advokacie. Toto ustanovení je totiž změnou původního ustanovení § 5, odst. 1 vyhlášky, neboť vyhláška rozeznávala jednak plné započtení, jednak částečné započtení (třemi čtvrtinami) předchozí praxe, kdežto nové ustanovení zná jen plné započtení předchozí praxe. Jde zde tedy o zásadní změnu původního ustanovení, nikoli o jeho výklad, jak se mylně domnívá dovolání, a nelze proto z toho pro posouzení ustanovení původní vyhlášky, o něž jde, nic vytěžit.

K dalším vývodům dovolání, v nichž se určují dva hlavní rozdíly mezi praxí advokátní a soudcovskou, stačí poukázati na to, že zde uváděné rozdíly se netýkají možnosti osvojit si znalosti určitého právního oboru, nýbrž jen cílů, kterých se má jednou i druhou praxí dosáhnouti.

Ad 3. Základ pro výpočet za žalované pohledávky.

Jde o rozhodnutí otázky, zda při výpočtu doplatku, který žalobci přísluší vzhledem na započtení soudní praxe, je vycházeť z rozdílu mezi brutto platy nebo netto platy.

Žalovaný uznal v dovolacím řízení za nesporné, že srovná-li se plat, který byl žalobci přiznán odvolacím soudem, s platem, který přiznával žalobci žalovaný, jeví se ve srážkách rozdíl jen u srážek na nemocenské pojištění, totiž o 5 K 50 h více, a u srážek na daň důchodovou, totiž o 96 K 50 h více. Pensijní příspěvek byl by při obou platech stejný a není proto již z toho důvodu třeba obírat se oprávněním žalovaného k dodatečnému srážení zvýšených pensijních příspěvků.

Pokud jde o srážky na nemocenské pojištění, nutno předem uvést, že spornou otázku je třeba řešiti jednak podle zák. č. 221/1924 Sb., jednak podle vl. nař. č. 365/1941 Sb. I když toto nařízení bylo vydáno v době nsvobody, je použitelné, neboť vyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 30/1945 Sb. a zák. č. 12/1946 Sb. o obnovení právního pořádku, ježto se ani svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (zákonů jí měnících a doplňujících), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání zcela vyloučeny. Posléz uvedené nařízení platí od 1. listopadu 1941 (čl. III cit. nař.). Bude proto oprávněni žalovaného k dodatečné srážce zvýšených příspěvků na nemocenské pojištění posuzováno za dobu od 1. září 1940 do 31. října 1941 podle prvně citovaného zákona, za dobu od 1. listopadu 1941 do 31. srpna 1942 podle posléz uvedeného nařízení.

Podle § 164, odst. 1 zák. č. 221/1924 Sb. a stejně i podle § 78 vl. nař. č. 365/1941 Sb. je prvním předpokladem pro srážení příspěvků na nemocenské pojištění, že je sráží zaměstnavatel zaměstnanci, tedy trvání pracovního poměru mezi stranami. Po zrušení pracovního poměru mezi stranami takové právo bývalému zaměstnavateli nepřislouší, neboť nejde již mezi stranami o pracovní poměr a při výplatě případných doplatků na zadržené

služební požitky nelze mluvit o služebních požitcích ve smyslu těchto citovaných předpisů. Poněvadž není sporné, že žalobce nebyl již u žalovaného v čas podání žaloby zaměstnán, nemá žalovaný již z tohoto důvodu právo odpočítati si zvýšení příspěvků na nemocenské pojištění od doplatků žalobci náležejících.

Rovněž pokud jde o daň důchodovou, nemá žalovaný dnes již právo sraziti si z doplatků náležejících žalobci zvýšení důchodové daně. Podle § 43, odst. 1 zák. o přímých daních vztahuje se ručení žalovaného jen na správné provedení a odvedení srážek podle §§ 30, 36 a 41 cit. zák. Z § 36 cit. zák. plyne, že zde je prvním předpokladem pro povinnost zaměstnavateleu trvání pracovního poměru. Hned v první větě tohoto předpisu se mluví o služebních požitcích a poukazuje se k vysvětlení toho, co to služební požitek je, na § 11, odst. 1 a 2 cit. zák. V tomto ustanovení se pak vysvětluje, které příjmy ze služebního poměru je pokládati za služební požitky. Předpokládá tedy i tento zákon pro charakter služebních požitků trvání služebního poměru. Poněvadž však v souzené věci služební poměr mezi stranami již netrvá, nemá žalovaný povinnost, aby ještě i nyní žalobci, který provozuje svobodné povolání, něco srážel z dříve zadržovaných služebních požitků, teprve nyní jemu přiznaných. Tento doplatek bude výplatou jednorázovou a nikoli aspoň v určitých obdobích se opakující, jak to určuje § 30 cit. zák.

Nepochybil proto odvolací soud, když při určování výše požadované částky vycházel z brutto platů a nikoli z netto platů.

Ad 4. Odpočitatelnost jiných platů.

Podle § 2, bod 3 vyhlášky je platem souhrn zaměstnancových požitků a může sestávat z pevného platu v penězích a jiných požitků peněžitých a naturálních. Příležitostné dary a mimořádné odměny se nezapočítávají do platu. Z tohoto znění vyhlášky plyne, že je nesprávný závěr žalovaného v dovolání, že platí presumpce, že vše, co zaměstnanec dostane, je platem a započítává se a že opak musí prokázati zaměstnanec. Vyhláška neurčuje žádnou presumpci, naopak rozlišuje jasně dva druhy požitků: jednak příležitostné dary a mimořádné odměny, jednak ostatní požitky. Správně si proto počínal odvolací soud, když u každé výplaty, stavši se mimo rámec pravidelné výplaty služného, zjišťoval, jaký byl právní důvod té které výplaty. Usoudil-li odvolací soud ze zjištění, které učinil, na právní důvod té které výplaty a dospěl-li k závěru, že všechny sporné výplaty byly příležitostnými dary a mimořádnými odměnami, nemusil již zjišťovati, zda žalobce, když mu žalovaný takové mimořádné odměny přiznal, skutečně konal práce, za něž mu byla tato odměna přiznána.

Další námitka žalovaného, že z dopisu příl. D orig. plyne, že slíbil zvláštní odměny žalobci právě proto, že mu neuznal započitatelnost soudní praxe, je v rozporu s obsahem tohoto dopisu. Žalovaný totiž v úvodu svého dopisu žalovanému vysvětluje, že nemá práva na započítání soudní praxe. I když tedy měl tento názor, přece jen jako advokát musil počítat s možností, že jeho výklad vyhlášky není správný. Píše-li tedy dále, že bude za-

lobce — mimo to, co mu podle předpisů patří — odměňovati zvláště, nelze to vyložit jinak, než že tato zvláštní odměna měla býti mimo rámec požitků, které žalobci podle vyhlášky skutečně náležejí, bez ohledu na to, zda jeho názor o započtení soudní praxe je správný čili nic.

Rovněž za mimořádnou odměnu je pokládati t. zv. třinácté služné. Není sporné, že podle vyhlášky žalobce na ně neměl nároku, a odvolací soud dále z učiněných zjištění usoudil, že jeho výplata nebyla smluvena. V tomto právním závěru odvolací soud sice pochybil, neboť není sporné, že i po vyhláše byl tento plat žalobci pravidelně vyplácen, a je proto právě vzhledem na jeho pravidelně se opakující výplatu míti za to, že jeho výplata byla mlčky smluvena (§ 863 obč. zák.). I když výplata třináctého služného byla smluvena, nemůže žalovaný částky z tohoto důvodu žalobci náležející odčítati od nyní požadovaných doplatků. Vyhláška totiž určuje jen minimální platy (§ 2, bod 3, posl. odstavce). Žalovaný pak slíbil žalobci podle dopisu příl. D orig., že bude moci zvláště odměňovati — mimo to, co žalobci podle předpisu patří — žalobcovu svědomitost a poctivost a že může počítati se zvláštní odměnou, kterou nechce projevovati v běžném měsíčním platu. Jestliže tedy žalovaný slíbil žalobce odměňovati mimo to, co mu podle vyhlášky patří, a píše-li v dopise D orig. dále, že při těchto odměnách půjde o pravidelnou součást požitků, nelze než usouditi, že i třináctý plat byl takovou zvláštní odměnou, neboť žalobce neměl na tento plat podle vyhlášky nároku, žalovaný mu jej přes to vyplácel a ještě prohlásil, že zvláštní odměny bude platiti mimo to, co žalobci podle vyhlášky patří. Z toho plyne i povaha třináctého platu jako mimořádné odměny a nepochybil proto odvolací soud, když neuznal podle § 2, bod 3, odst. 1 započitatelnost těchto mimořádných platů na vrub požitků, náležejících mu podle vyhlášky.

Ke konci je ještě podotknouti, že z přednesu žalobce nelze usouditi, že by žalobce byl sám popřel, že by byl dostával příležitostné dary a mimořádné odměny.

Č. 134.

Nesplnil-li prodávatel tržovou smlouvu neplatnou pro porušení předpisů o řízeném hospodářství (§ 10, odst. 2 vl. nař. č. 206/1939 Sb.), je kupitel oprávněn domáhati se vrácení napřed zaplacené tržové ceny.

(Rozh. ze dne 29. října 1946, Rv I 187/46.)

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se B. N. na J. H-ovi zaplacení 68.000 Kčs s přísl. tvrdě, že objednal dne 20. prosince 1940 od žalovaného 68 q mouky po 10 K za 1 kg, že mu ji ihned hotově zaplatil, že však žalovaný ani mouku nedodal, ani nechce vrátiti peníze. Žalovaný proti tomu přednesl, že žalobce koupil mouku od R. Š-a a tomuto zaplatil kupní cenu; žalovaný prý pouze žalobci mouku uskladnil ve skladišti fy B., žalobce si ji však včas nevyzvedl; fa B. prý pak byla jako židovská firma zlikvidována a žalovanému není známo, co se s moukou stalo.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Výpovědi svědka R. Š-a a B. N-a st. a přílohou B má soud za zjištěno, že žalovaný prodal dne 20. prosince 1940 68 q pšeničné mouky, typu 812, že kupní cenu tehdy žalobce žalovanému vyplatil a že žalobce prostřednictvím svědka R. Š-a a i B. N-a st. o dodání mouky žalovaného upomínal. Žalovaný slíbil, že mouku dodá aneb vrátí peníze, že však ani mouky nedodal a ani peníze nevrátil. Od koho měl žalovaný mouku prodanou žalobci, je bezvýznamné, rozhodné je, že ji prodal žalobci svým jménem a měl ji ve svém skladu u fy B. a měl k ní i dispoziční právo, jak sám i ve své výpovědi uznává. Z výpovědi žalobcovy má soud za zjištěno, že kupní cenu 68.000 K vyplatil žalovanému, že ohledně odebrání mouky nebyl sjednán žádný pevný termín a že v roce 1943 žalovaný prohlásil, že mouku toho času nemá, že však nějakou opatří a když nebude moci, že peníze vrátí. Soud žalobcově výpovědi plně věří, neboť jeho výpověď je pravděpodobná a podporovaná výpovědi slyšených svědků R. Š-a, Dr. N-a a B. N-a st., obsahem příl. B., a výpovědi žalovaného samého, neboť i žalovaný ve své výpovědi uznává, že ho žalobce o dodání mouky upomínal v r. 1942 a 1943 a že v r. 1943 žalobci na jeho dotaz, co je s moukou, prohlásil, že teď se nedá nic dělat, »že si to vynahradíme a budeme pak zase dále obchodovat«. Kdyby se byl žalovaný necítil povinným k dodání mouky, nedal by býval takového prohlášení. Odebrání mouky se mělo podle přílohy B státi po 15. lednu 1941, žalovaný však žalobce ani nevyzval a ani mu nestanovil lhůtu k odebrání mouky a mouku žalobci ani neodevzdal, neboť když měl žalovaný ve svém skladu velké množství mouky — asi 3 až 4 vagony — bylo by musilo býti 80 pytlů mouky žalobci odprodaných nějak poznačeno, jakému patří a žalobce byl by musil tyto takto označené pytle převzít do své držby. Když se to nestalo, jde nahodilá zkáza na vrub žalovaného (§§ 1164 a 1048 obč. zák.).

Mimo to pak byla smlouva od začátku neplatná a nicotná a proto jest k ní hleděti, jako by se vůbec nestala. Podle vyhlášky č. 418/1940 Sb. byla v době uzavření tržové smlouvy pšeničná mouka jako obhospodařovaná věc z obchodu vyloučena. Je tedy kupní smlouva ohledně ní podle § 879 obč. zák. nedovolenou, tudíž neplatnou a z neplatné smlouvy nevzcházejí pro smluvníky ani práva ani závazky. Ustanovení § 1174 obč. zák. nelze na daný případ použít, neboť nejde tu o vědomé dání odměny za provedení nedovoleného činu, nýbrž jde o ujednání kupní smlouvy přičítací se zákonům, jež byla již od svého počátku neplatnou a nicotnou. Proto není příčiny, aby si žalovaný zadržel 68.000 Kčs s přísl. a tak se ze žalobcova majetku obohatil. Je tudíž vrácení této částky odůvodněno ustanovením § 1435 obč. zák., neboť z neplatné smlouvy nemá mít žádná strana ani užítka a ani škody (rozh. č. 1147 Sb. n. s.) a nároky podle § 1435 obč. zák. se promlčují teprve po 30 letech (rozh. č. 11440, 14143 Sb. n. s.).

Odvolačím soudem nevyhověl odvolání žalovaného. Z důvodů: Pokud má odvolatel za to, že věc mohla býti posuzována podle § 1174 obč. zák., a že žaloba měla býti zamítnuta proto, že šlo o plnění k vědomě nedovolenému účelu, přehlíží, že první soud správně posuzoval věc podle § 879 obč. zák., ježto šlo o smlouvu nejen proti zákonnému zákazu, nýbrž

i proti dobrým mrávům. Tento předpis uvádí jen příkladmo v odst. 2, neplatné smlouvy, jak je patrné ze slov: »Neplatné jsou zejména...«. Odnímání řádnému obchodu mouku jakožto předmět denní potřeby, který je mimo to ve smyslu vyhl. č. 418/1940 Sb. obhospodařován, a prodávati ji za cenu přemrštěnou, je zajisté proti dobrým mrávům, a proto právem první soud pokládal smlouvu za neplatnou podle § 879 obč. zák. Podle § 1174 obč. zák. nelze rozepří posuzovati, protože úplata byla sjednána podle §§ 1053 a násl. obč. zák., a nešlo o vědomé plnění, aby bylo způsobeno nedovolené jednání. Ustanovením § 1174 obč. zák. není vyloučeno domáhati se vrácení tržové ceny, zapravené podle kupní smlouvy za věci vyloučené z volného obchodu (bez potravinových lístků nebo odběrních poukazů), a toto ustanovení se také nevztahuje na vrácení toho, co bylo poskytnuto ke splnění smlouvy od původu neplatné, ani na smlouvu o dodání předmětů denní potřeby za přemrštěnou cenu (srv. též rozh. č. 265, 289, 876, 1447, 2193 a j. Sb. n. s.). Když první soud zjistil, a zjištění to zůstalo nenapadeno, že zboží ještě nebylo žalobci odevzdáno, podržel prodatel až do odevzdání vlastnické právo (§ 1053 obč. zák.), a není proto překážky, aby žalobce nepožadoval zpět tržovou cenu, neboť jejím podržením by se žalovaný z majetku žalobcova obohatil. Je tudíž vrácení tržové ceny odůvodněno § 1435 obč. zák., neboť z neplatné smlouvy nemá mít žádná strana ani užítka ani škody (rozh. č. 1447 Sb. n. s.). Tím, že odvolatel vydal žalobci písemný příkaz, aby žalobci bylo z odvolatelova skladu u fy B. vydáno 80 pytlů pšeničné mouky, nevydal ještě mouku samotnou a vydáním písemného příkazu nepřešlo ještě vlastnictví k mouce na žalobce. Co se s moukou stalo, odvolatel věrohodně neprokázal a proto její zabavení, shoření, krádež a pod., jde na jeho vrub a k jeho škodě. Bylo věci odvolatelovou, aby svou mouku řádně pojistil. Prodávač je totiž povinen věc pečlivě opatrovati až do doby odevzdání (§ 1061 obč. zák.). Správně první soud uvedl, že nahodilá zkáza mouky jde na vrub odvolatelův (§§ 1064 a 1048 obč. zák.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Z důvodů:

Podle nenapadeného zjištění nižších soudů koupil žalobce od žalovaného dne 20. prosince 1940 68 q pšeničné mouky po 10 K za 1 kg a souzenou žalobou požaduje na žalovaném vrácení 68.000 Kčs, které vyplatil žalovanému napřed jako kupní cenu.

Nižší soudy posoudily spor správně, když žalobě vyhověly.

Podle vyhl. č. 418/1940 Sb. bylo v době sporné kupní smlouvy vydávání všech druhů mouky vázáno na odběrní listy a kupní smlouva ze dne 20. prosince 1940 je proto podle § 10, odst. 2 nař. č. 206/1939 Sb. neúčinná a tedy podle § 879 obč. zák. i jako přičítací se zákonnému zákazu neplatná, neboť není mezi stranami sporu o to, že nebyla sjednána podle vyhlášky č. 418/1940 Sb., vydané podle nař. č. 206/1939 Sb. Zda smlouva byla ještě i proti dobrým mrávům ve smyslu § 879 obč. zák., netřeba vzhledem k tomu, co bylo uvedeno, již ani zkoumati.

Jde nyní o to, zda může žalobce s úspěchem požadovat vrácení svého plnění, či zda tomu brání ustanovení § 1174 obč. zák., jak má za to dovolatel, který zdůrazňuje, že částka žalobcem zpět požadovaná byla dána k nedovolenému účelu a že žalobce si byl toho vědom. K této sporné otázce má dovolací soud za to, že ustanovení § 1174 obč. zák. není v souzené věci překážkou, aby bylo žalobě vyhověno.

Nejvyšší soud již ve svém rozh. č. 289, 2193, 4660 a zejména 17977 Sb. n. s. zaujal stanovisko, že ustanovení § 1174 obč. zák. nebrání vždy nároku na vrácení toho, co bylo dáno ke splnění smlouvy nedovolené. Poukázal zejména k tomu, že ustanovení § 1174 obč. zák., zařazené do hlavy jednajících o smlouvě služební a o smlouvě o dílo, vztahuje se na případy, kde bylo něco dáno, aby byla protistranou vyvolána činnost, dílo nedovolené, a nikoliv na případy, kde bylo něco dáno ke splnění kupní smlouvy. Tento právní názor sdílí dovolací soud i v souzeném případě a má proto shodně s nižšími soudy za to, že žalobce je podle zásad §§ 877, 1438 obč. zák. povinen vrátit žalobci zažalovanou částku přijatou jako plnění smlouvy od původu nicotné, neboť v takovém případě třeba vše vrátit do dřívějšího stavu tak, aby strana jedna neměla prospěchu ze škody strany druhé.

Při tomto právním posouzení věci je tedy nerozhodno, zda žalovaný vskutku plnil již podle smlouvy, neboť v souzené věci nejde o jeho nárok. Nerozhodným též je, zda žalobce věděl o tom, že volný prodej mouky nebyl dovozen a že sjednaná kupní cena mouky byla přemrštěná, neboť v souzené věci nepřicházejí v úvahu ustanovení §§ 1431, 1432 obč. zák., nýbrž shora stanovené zásady §§ 877, 1435 obč. zák. Výtky týkající se neúplnosti těchto skutečností, jsou proto bezpodstatné.

Nejvyšší soud rozhoduje tuto právní věc použil nařízení č. 418/1940 Sb. a nař. č. 206/1939 Sb., která se svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů jí měnících a doplňujících vydaných do 29. září 1938), ani nepatří do skupiny předpisů, jež byly z používání naprosto vyloučeny (čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. ve znění zák. č. 12/1946 Sb.). Nař. č. 206/1939 Sb. nebylo zrušeno předpisem nař. č. 10/1945 Sb. a ani dekr. pres. rep. č. 118/1945 Sb. upravujícím obdobnou materii.

Č. 135.

Zmeškal-li žalovaný prvé ústní jednání před okresním soudem, je žalobce oprávněn doplnit před návrhem na vydání rozsudku pro zmeškání žalobní přednes novými skutečnostmi, aniž je třeba, pokud neodporují obsahu žaloby, sdělovati je odpůrci.

Pokud žalobní údaje doplněné přednesem žalobce při prvním ústním jednání tvoří dostatečný skutkový základ, odůvodňující odsouzení žalova-

ného k placení výživného rozsudkem pro zmeškání podle § 442, odst. 1 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 31. října 1946, R I 144/46.)

Ve sporu zahájeném v dubnu roku 1946 u okresního soudu v L. domáhala se F. Č-ová proti svému manželu K. Č-ovi placení výživného v částce 400 Kčs měsíčně od 1. ledna 1945. K prvému roku, nařízenému na 15. května 1946, se žalovaný nedostavil. Žalobkyně při tomto roku přednesla, že žalovaný má měsíčního příjmu nejméně 3.000 Kčs a navrhla rozsudek pro zmeškání.

Prvý soud vyhověl žalobě v celém rozsahu.

Odvolací soud zrušil k odvolání žalovaného napadený rozsudek, a vyhradiv právní moc, uložil soudu prvé stolice nové jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Prvý soud pochybil, když vyhověl žalobní žádosti, ačkoliv neobsahuje žádná skutková tvrzení, která by odůvodňovala závazek k placení alimentů v žádané výši 400 Kčs měsíčně, nehledíc k tomu, že se alimenty žádají ne od podání žaloby, nýbrž od 1. ledna 1945 a nehledíc k tomu, že sama žalobkyně v žalobě uvedla, že ji žalovaný opustil v říjnu 1945. Žaloba neobsahuje žádných skutkových přednesů, které by odůvodňovaly právní závěr na placení alimentů ve výši 400 Kčs, žalovaný se proto mohl právem domnívati, že takové žalobě nebude vyhověno a že není třeba obávat se následků zmeškání. Až při ústním jednání dne 15. května 1946 doplnila žalobkyně žalobu údajem, že žalovaný má měsíční výdělek nejméně 3.000 Kčs čistých. O tomto novém přednesu, ač sám o sobě je více dohadem než určitým tvrzením, žalovaná strana nebyla vyrozuměna. Prvý soud tím, že žalovanému nedoručil opis protokolu a neurčil nový rok, zneemožnil žalovanému podle § 477, č. 4 c. ř. s. účast při jednání.

Nejvyšší soud zrušil k stížnosti žalobkyně napadené usnesení a vrátil věc odvolacímu soudu, aby rozhodl o odvolání nehledě k důvodům, z nichž rozsudek prvého soudu zrušil.

Z důvodů:

Žaloba a zápis o ústním jednání obsahuje přednesy o skutkových okolnostech, jež se vztahují ku předmětu právní rozepře, jež sluší podle §§ 396 a 442, odst. 1 c. ř. s. pokládati za pravdivé a jež soudu prvé stolice právem postačily k vydání rozsudku pro zmeškání. Jsou to, pokud jde o důvod žalobního nároku, skutkové okolnosti obsažené v I.—IV. odstavci žaloby, a pokud jde o jeho výši, skutková okolnost přednesená žalující stranou při ústním jednání ve spojení s označením žalovaného v žalobě jako dělníka. §§ 396 a 442, odst. 1 c. ř. s. nebrání doplnění přednesů o skutkových okolnostech při prvním ústním jednání. Doručení opisu zápisu o ústním jednání, obsahujícího nový přednes žalující strany, žalovanému a opětne obelání jeho k ústnímu jednání bylo by třeba podle § 442, odst. 2 c. ř. s. jen, kdyby se žalovaný nedostavil k některému pozdějšímu ústnímu jednání a kdyby žalující strana přednesla při něm nově něco, co by odporovalo obsahu za-

loby. Avšak v souzené věci jde o zmeškání prvního ústního jednání a přednes žalující strany při něm neodporuje obsahu žaloby. Neprávem má odvolací soud také za to, že tento přednes je více dohadem než určitým tvrzením. Žalující strana nepřednesla dohad o výši měsíčního výdělku nebo příjmu žalovaného, nýbrž tvrdila, že žalovaný má měsíčního výdělku, pokud se týče příjmu nejméně 3.000 Kčs čistých, dlužno tudíž podle § 396 c. ř. s. tento přednes pokládati za správný a vycházeti ze skutkové okolnosti, že žalovaný má měsíčního výdělku nebo příjmu nejméně 3.000 Kčs čistých. Nesejde na tom, že žalující strana neudala přesněji, kolik činí měsíční výdělek nebo příjem žalovaného, nýbrž jen, kolik nejméně činí, neboť i tento přednes stačí a právem postačil soudu prvě stolice k vydání rozsudku pro zmeškání. Žalující strana sice podala žalobu o výživné dne 19. dubna 1946, tvrdila v ní, že žalovaný ji opustil v říjnu 1945 a navrhla, aby žalovaný byl uznán povinným platiti jí výživné od 1. ledna 1945. Soud prvě stolice vyhověl její žalobě v plném rozsahu, ale odvolací soud odvodnil v napadeném usnesení, že soud prvě stolice pochybil a proč: »nehledíc k tomu, že alimenty se žádají ne od podání žaloby, ale od 1. ledna 1945, a nehledíc k tomu, že sama žalobkyně v žalobě uvedla, že žalovaný ji opustil v říjnu 1945«. To však nemohlo bránit vydání rozsudku pro zmeškání soudem prvě stolice ani to nemůže brániti věcnému přezkoumání a rozhodnutí o něm odvolacím soudem, tedy ani částečné jeho změně a zamítnutí žaloby o výživné za dobu před podáním žaloby.

Č. 136.

Usnesení, jímž byly vyzvány osoby činící si nárok na výplatu plnění složeného podle § 1425 obč. zák. k soudu, aby se v určité lhůtě pod následky druhé věty § 26 zákona č. 100/1931 Sb. vyjádřily o návrhu na vydání složeného plnění určité osobě, není soudním rozhodnutím, nýbrž jen opatřením připravujícím spolehlivý základ pro rozhodnutí. Proti takovému opatření není přípustná stížnost.

(Rozh. ze dne 31. října 1946, R I 166/46.)

Československý stát (silniční správa), zastoupený finanční prokuraturou v Praze, složil dne 31. října 1940 1,260.334 K, dne 9. listopadu 1944 1.108 K 10 hal. a dne 6. srpna 1944 8.794 K 10 hal. k soudu s tím, že na složené částky si činí nárok 19 osob. Dne 8. března 1946 požádala Obecní spořitelna v J. za vyplacení části deposita 1,260.334 Kčs s přirostlými úroky.

Prvý soud uložil zájemcům o výplatu, aby do 14 dnů od doručení usnesení sdělili soudu své stanovisko a že nevyjádří-li se v dané lhůtě záporně, bude soud předpokládati souhlas s vydáním deposita žadatelce Obecní spořitelně v J.

Rekursní soud změnil k stížnosti Obecní spořitelny v J. napadené

usnesení tak, že se vyhovuje její žádosti a nařizuje se výplata soudního deposita 1,260.334 Kčs i s příslušnými úroky. Stížnost firmy »K.«, stavební společnost s r. o. v P. odkázal na vyřízení stížnosti Obecní spořitelny v J.

Nejvyšší soud zrušil k stížnosti firmy »K.«, stavební společnost s r. o. v P. napadené usnesení a stížnost Obecní spořitelny v J. odmítl.

Důvody:

Usnesení ze dne 10. května 1946, které prvý soud vydal za tím účelem, aby odstranil vzešlé mu pochybnosti, je opatřením vydaným za řízení o vydání deposita, aby si připravil pro své rozhodnutí bezpečný základ.

Proti takovému opatření nesporného soudu je rekurs vyloučen, neboť neobsahuje rozhodnutí ve věci, nýbrž jen připravuje pro ně spolehlivý základ, takže jím ani nemůže býti žádný účastník ve svých právech dotčen (§§ 6 a 35 zák. č. 100/1931 Sb.).

Rekursní soud proto pochybil nejen v tom, že rekursy Obecní spořitelny v J. a firmy »K.«, stavební společnosti s r. o. v P., připustil a věcně vyřídil, nýbrž i v tom, že rozhodl o návrhu Obecní spořitelny v J. na vydání deposita, ač prvý soud o návrhu tom dosud věcně nerozhodl.

Již pro tento nezákonný postup rekursního soudu bylo napadené usnesení zrušeno a rekurs jak Obecní spořitelny v J., tak firmy »K.«, stavební společnosti s r. o. v P., odmítnut.

Věc se vrací prvému soudu, který rozhodne o návrhu Obecní spořitelny v J. na vydání soudního deposita, přihlédna jak k výsledku učiněného opatření ze dne 10. května 1946, tak k ostatnímu obsahu spisů.

Č. 137.

Národní správce ustanovený toliko pro určitý podnik není účastníkem řízení o povolení zápisů do obchodního rejstříku týkajících se jiného podniku, třeba oba podniky patřily téže osobě.

Národní správce se nestane účastníkem ani tím, že rozhodnutí rejstříkového soudu může mít vliv na výsledek sporu, v němž je stranou podnik (firma) jím spravovaný.

(Rozh. ze dne 31. října 1946, R I 178/46.)

Dne 14. listopadu 1945 se usnesl rejstříkový soud v P. vymazati při německé firmě »Výroba zrcadel a brusírna K. a D., společnost s r. o. v N.« dosavadní jednatele, Němce H. R-a, E. R-ovou a M. M-a a zapsati K. K-a a V. D-a.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti »J. R-a, zastoupeného národními správci T. H-em a S. P-em.« Z důvodů: Účastníkem nesporného řízení podle § 6 zák. č. 100/1931 Sb. je jen ten, kdo může býti rozhodnutím soudu

ve svých právech přímo dotčen, nebo kdo uplatnil právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí. V této firemní věci podávají stížnost národní správci, kteří nejsou národními správci firmy »Výroba zrcadel a brusírna, společnost s r. o. v N.«, nýbrž byli ustanoveni národními správci firmy jiné, a to podle předloženého dekretu místní správní komise v Š. ze dne 2. července 1945, firmy »J. R., velkoobchod plochým sklem v Š.«. Napadené usnesení se týká výrobní firmy N., čp. 508, kdežto národní správci zastupují velkoobchodní firmu v Š., tedy podnik zcela jiný. Tito národní správci nejsou tedy účastníky řízení v právní věci firmy »K. a D.« a nestali se jimi ani tím, že jeden z okupantů, kteří se zmocnili firmy K. a D., byl také vlastníkem jiné firmy v Š. Když tedy národní správce nejsou účastníky v tomto řízení firmy »K. a D.«, nejsou ani oprávněni ke stížnosti v právní věci této firmy podle § 37 zák. č. 100/1931 Sb., třeba by jim k jejich žádosti bylo napadené usnesení doručeno (rozh. č. 11631 Sb. n. s.), neboť nejsou jakožto národní správce zmocněnci Němce J. R-a, nýbrž národními správci majetku, který mu náležel v Š. Také podnik, jehož jsou národními správci, není napadeným usnesením ani přímo dotčen ve svých právech, a národní správci nemohou uplatňovati právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí, týkající se pro ně cizí firmy a také firma, jejíž národními správci jsou, není napadeným usnesením nijak zkrácena.

Dovolací soud odmítl stížnost J. R., zastoupeného národními správci T. H. a S. P.

Důvody:

Podle § 37 zák. č. 100/1931 Sb. je k rekursu v nesporném řízení oprávněn jen účastník. Účastníkem nesporného řízení je podle § 6 téhož zákona ten, kdo může být rozhodnutím soudu ve svých právech přímo dotčen, nebo kdo uplatňuje právní zájem, aby soud učinil nějaké rozhodnutí. Předpokladem tedy je hmotněprávní poměr k tomu, co je předmětem nesporného řízení (rozh. č. 12428, 13171 Sb. n. s.).

Tototo předpokladu v souzeném případě není.

Podle § 2 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. dává se majetek osob státně nespolehlivých pod národní správu. Podle § 3 cit. dekr. má být národní správa zavedena i do všech podniků (závodů) a majetkových podstat, kde toho vyžaduje plynulý chod výroby a hospodářského života. Národní správu obstarává jeden nebo více národních správců (jedenáct řád pro národní správce z 18. června 1945), jejichž právní postavení je upraveno jednak dekr. č. 5/1945 Sb., jednak všeobecnými směrnicemi pro národní správce ze dne 18. června 1945 a zmíněným už jednacím řádem z téhož dne. Podle § 21 cit. dekr. spravuje národní správce majetek daný pod národní správu a je oprávněn k opatřením, jichž je zapotřebí k řádné správě. Práva a povinnosti národních správců jsou rozvedeny v části I. všeobecných směrnic pro národní správce, kde se mimo jiné v odst. 5 praví, že národní správce zastupuje podnik nebo majetkovou podstatu, svěřené mu do národní správy, před soudy a úřady, a v odst. 17, že národní správce je povinen oznámiti

orgánu, který ho ustanovil, střetne-li se jeho zájem se zájmy spravované podstaty, aby mohlo býti učiněno vhodné opatření.

Ze všech těchto předpisů je zřejmo, že se národní správa nezavádí určité osobě, nýbrž určitému majetku, tvořícímu hospodářský celek a že národní správce není nejen povinen, ale ani oprávněn starati se o všechny majetek osoby postižené národní správou, nýbrž jenom o tu majetkovou podstatu, jejíž správa byla mu svěřena. Vyplývá to ostatně i z toho, že majetek jedné a téže osoby může tvořiti více hospodářských celků, z nichž pro každý je k zavedení národní správy věcně, případně i místně povolán jiný z orgánů uvedených v § 7 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., takže národní správu majetku jedné osoby obstarává pak několik národních správ.

V daném případě byli T. H. a S. P. ustanoveni dekretem místní správní komise v Š. ze dne 2. července 1945, národními správci podniku Velkoobchod sklem v Š., N-ova ul. č. 55, jehož majitelem byl R. Jejich oprávnění, vyplývající z funkce národních správců, vztahuje se tudíž podle toho, co bylo uvedeno, jen na jmenovaný podnik daný jim do národní správy, nikoli na jiné podniky nebo majetek, které patřily R-ovi. Podnik svěřený stěžovatелům do správy nemá však žádný hmotněprávní poměr k tomu, co bylo předmětem nesporného řízení, t. j. k zápisům znění firmy a osobách jednatelů u firmy Výroba zrcadel a brusírna skla K. a D., společnost s r. o. v N., aby tím mohly být dotčeny jeho vlastní zájmy.

Zájem na rozhodnutí (§ 6 nesp. říz.) nemohou stěžovatелé vyvozovati ani z toho, že firma Výroba zrcadel a brusírna skla K. a D., společnost s r. o., zahájila po zápisu nových jednatelů proti firmě J. R., velkoobchod sklem v Š. u krajského soudu v L. pod zn. sp. Ck II 4/46 spor o zaplacení 79.606 Kčs s přísl., v němž byla vznesena námitka, že nově zapsaní jednatelé K. K. a V. D. nejsou oprávněni k zastupování žalující firmy, neboť možný vliv napadených rejstříkových zápisů na výsledek uvedeného sporu nezakládá hmotněprávní poměr podniku daného stěžovatелům do národní správy k oněm zápisům, nýbrž mohlo by jít o nepřímé dotčení jeho zájmů.

Byl proto dovolací rekurs pro nedostatek podmínek § 6 zák. č. 100/1931 Sb. odmítnut.

Č. 138.

Skutečnost, že se rozhodce před rozhodnutím věci vyjádřil o malé naději jedné ze stran na úspěch a že při vyhotovování rozhodčího výroku použil pomoci druhé strany, nemusí ještě odůvodňovat jeho předpojatost.

Ani v řízení o žalobě o bezúčinnost rozhodčího výroku pro trestný čin rozhodcův (§ 595, č. 8 c. ř. s., § 530, odst. 1, č. 4 c. ř. s.) nelze v případě, že ještě nedošlo k pravoplatnému odsuzujícímu rozsudku, řešiti otázku trestnosti činu kladeného rozhodci za vinu, nýbrž lze postupovati jen podle § 539 c. ř. s.

(Rozh. ze dne 6. listopadu 1946, Rv II 68/46.)

Stavitel L. H. stavěl pro J. L-a vilu. Zadávací dopis ze dne 30. října 1939 obsahoval též dohodu o rozhodčím tohoto obsahu: »Kdyby během nebo po skončení stavby došlo mezi podepsaným stavebníkem a Vámi k rozepří z jakéhokoli důvodu, podrobují se obě strany rozhodnutí znalce, na němž se obě strany dohodnou. Kdyby se na osobě znalce nedohodly, rozhodne znalec ustanovený společenstvem stavitelů v O. Útraty hradí strana prohrávající. Pro případ vymáhání plnění znaleckého nálezu je příslušný soud v sídle stavitele jako soud exekuční.« Mezi stavitelem a stavebníkem se vyskytly skutečně neshody. Strany se obrátily na společenstvo stavitelů v O. o jmenování znalce, ježto se samy na osobě znalce neshodly. Společenstvo této žádosti vyhovělo a rozhodcem jmenovalo stavitele R. L-a z V., který měl spor mezi stranami likvidovat. Rozhodčí R. L. vydal dne 20. dubna 1944 písemně rozhodčí výrok, který byl doručen oběma stranám. Rozhodčův výrok zněl, že je stavitel L. H. povinen zaplatiti J. L-ovi přeplatek ze stavby v částce 9.829 K 72 h a dalších 5.000 K za vadný a použitý materiál a jiné nedostatky, úhrnem 14.829 K 72 h. Mimo to obsahoval rozhodčí výrok zjištění, že nárok L. H-a proti J. L-ovi na doplatek z titulu zvýšení cen ve výši 7.883 K, z titulu příplatku zvýšení mezd 1.637 K 65 h a z titulu zdražení truhlářské vráce 1.330 K není po právu. L. H-ovi byl rozhodčím výrokem uložen závazek zaplatiti útraty rozhodčího řízení v částce 5.900 K.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se L. H. proti J. L-ovi rozsudku o bezúčinnosti rozhodčího výroku ze dne 20. dubna 1944 a uplatňuje jako důvody bezúčinnosti řadu skutečností, mezi nimi, že rozhodce byl proti němu zaujatý, že si stanovil svoje vlastní útraty částkou 5.900 K a že porušil svoje povinnosti rozhodčího způsobem trestným podle trestního zákona. Tento poslední důvod spatřoval žalobce v tom, že žalovaný pomáhal rozhodci při vydání konečného rozhodnutí.

Prvým soud uznal rozhodčí výrok R. L-a bezúčinným jen potud, pokud vyslovil žalobcovu povinnost zaplatiti útraty rozhodčího řízení v částce 5.900 K; jinak žalobu zamítl. Z důvodů: Opodstatněn je toliko důvod podle § 595, č. 5 c. ř. s. potud, že rozhodce neprávem rozhodl, že žalobce je povinen nahraditi mu útraty v částce 5.900 K. Rozhodce totiž není povolán, aby určoval sám pro sebe svoji odměnu, a proto nelze tento výrok o odměně považovati za součást jeho výroku o uspořádání věci mezi stranami, neboť jde o poměr mezi rozhodcem a stranami. K určování odměny pro sebe nejsou rozhodci povoláni a překročují tím meze nejen svého oprávnění, nýbrž i ustanovení § 577 c. ř. s., ježto o odměně může rozhodovati toliko řádný soud (viz rozh. č. 4674 Sb. n. s.). Vyhověl proto soud částečně žalobě a prohlásil výrok rozhodčí za bezúčinný jen pokud se týkal výroku o rozhodcově odměně.

Není dán též důvod § 595, č. 4 c. ř. s. Z dopisu, který rozhodce zaslal žalobci dne 8. prosince 1943, nelze usuzovati na žádnou předpojatost rozhodcovu. Když rozhodce tento dopis žalobci zaslal, spor se táhl již tři léta a tak v té době měl rozhodce již skutkový děj úplně zjištěn, měl vše připraveno k vydání rozhodčího výroku a proto mohl míti již jasný názor o sporu. I když byl správný názor žalobcův, že rozhodce neměl vysloviti

před konečným rozhodnutím svůj názor o věci, přece nelze z dopisu ze dne 8. prosince 1943 vyvozovati nějakou zaujatost vůči žalobci. Také okolnost, jaký dojem vyvolalo smírné jednání mezi rozhodcem a stavitelem K-em, není dostatečným důvodem pochybovati o předpojatosti rozhodcově. Ostatně odmítnutí rozhodce dopisem ze dne 1. března 1944 je neúčinné, poněvadž se stalo opožděně. Žalobce měl po obdržení dopisu ze dne 8. prosince 1943 rozhodci ihned oznámiti, že ho odmítá. Neučinil-li tak a odmítl-li rozhodce až teprve dne 1. března 1944, stalo se tak opožděně. Mimo to žalobce po obdržení zmíněného dopisu projednával dále před rozhodcem a činil další návrhy a nemohl proto později úspěšně rozhodce odmítnouti. Nepravdivé je také žalobcovo tvrzení, že rozhodce o svém odmítnutí nerozhodl, neboť tak učinil dopisem ze dne 6. března 1944 a 27. března 1944, takže ani v tomto směru není dána bezúčinnost rozhodčího výroku podle § 595, č. 4 c. ř. s.

Není dán ani důvod podle § 595, č. 7, pokud se týče č. 8 c. ř. s. ve spojení s § 530, č. 4 c. ř. s. Tento důvod spatřuje žalobce v tom, že žalovaný stylisticky pomáhal rozhodci při vydání konečného jeho rozhodnutí. § 595, č. 7 c. ř. s. předpokládá, že rozhodčí výrok odsoudil některou stranu k činu protizákonnému nebo nedovolenému. Již z obsahu rozhodčího výroku je zřejmé, že v něm nic takového není uvedeno a neobstojí proto ani uplatňovaný důvod bezúčinnosti. Není dán ani důvod podle § 595, č. 8 c. ř. s. ve spojení s § 530, č. 4 c. ř. s. Z výpovědi svědka R. L-a bylo zjištěno, že svůj posudek měl věcně a číselně úplně vypracován a že mu šlo jen o stylistickou úpravu, při které mu pomáhal žalovaný, který však na něj vůbec nijak nepůsobil a že by i bez jeho stylistické pomoci byl jeho rozhodčí výrok dopadl tak, jak byl skutečně vydán. I když se postup rozhodce neschvaluje a soud považuje postup ten za nepřijatelný, přece nelze o jeho jednání říci, že by toto jednání bylo porušením jeho povinností jednaním trestným podle trestního zákona, neboť toto jednání nelze podle názoru soudu podříditi ustanovením o zneužití moci úřední, jak je má na mysli §§ 101, 102 a 104 tr. z. Není proto ani v tomto směru návrh žalobcův, aby rozhodčí výrok byl prohlášen za bezúčinný, odůvodněn. Vzhledem na uvedené důvody bylo rozhodčí výrok prohlásiti jen částečně za bezúčinný, a to jen pokud se týkal výroku o útratách žalobcových.

Odvolací soud nevyhověl žalobcovu odvolání. Z důvodů: Soud první stolice přesvědčivě dovodil, že žalobce neměl dostatečných důvodů pro odmítnutí rozhodce. K příslušným důvodům prvního soudu třeba uvést pouze toto: Rozhodci nepochybně příslušelo právo, aby vyzval strany k smírnému narovnání, jakmile dostatečným zpracováním podkladu pro svůj rozhodčí výrok nabyl potřebných znalostí o povaze sporných otázek. Při tomto zprostředkování smíru nemůže býti spatřována podjatost rozhodcovu v tom, že žalobce upozornil na jeho nevalné naděje na úspěch. Takové počínání je přece obvyklým zjevem (i v procesech vedených před řádným soudem podle zásad civilního soudního řádu) a nelze v něm o sobě spatřovati již podjatost soudu, i když spor potom rozhodne v neprospěch strany, kterou dříve v jednání o smír upozornil, že postrádá její nárok dostateč-

ného skutkového nebo právního odůvodnění. Právnem proto prvý soud uvedl, že nelze spatřovati v důvodech uváděných žalobcem žádnou okolnost, která by odůvodňovala předpojatost rozhodcovu vůči žalobci. Důvodnost odmítnutí rozhodce pro předpojatost neprokazuje ani svědectví F. L-a, neboť svědek kromě svého »dojmu« o předpojatosti rozhodce neuvedl určitých (konkrétních) okolností, z nichž by bylo možno dospěti k spolehlivému zjištění rozhodcovy zaujatosti proti žalobci. Rozhodce tudíž postupoval správně zamítuv žalobcův odmítací návrh dopisem z 28. března 1944, a odvolací soud proto sdílí názor prvního soudu, že nejsou splněny předpoklady ustanovení § 595, č. 4 c. ř. s., pro něž by mohl býti rozhodčí výrok prohlášen bezúčinným.

Soud prvního stolice rozhodl správně i o uplatňovaném důvodu bezúčinnosti rozhodčího výroku podle § 595, č. 8 c. ř. s. K bezúčinnosti rozhodčího výroku ve smyslu tohoto zákonného ustanovení a předpisu § 530, č. 4 c. ř. s. by bylo třeba, aby se rozhodce stal svou činností v řízení rozhodčím a při vydání rozhodčího výroku na újmu žalobcovu vinným porušením svých povinností jednáním trestným podle trestního zákona. Ze skutkového zjištění prvního soudu, jež odvolací soud převzal, vyplývá podle výpovědi svědka R. L-a, že žalovaný byl svědku nápomocen pouze při konečné stylisaci rozhodčího výroku, kdežto vlastní rozhodčí výrok, pokud se týká čísel, svědek vypracoval sám. I když je tento postup rozhodčího nevhodný a je považován prvním soudem za nepřipustný, přec jen nezakládá skutkovou podstatu některého z trestných činů (§§ 101, 102, 104 tr. z., zák. č. 178/1924 Sb.) stíhatelných podle trestního zákona. Není tu proto podmínek, pro něž by ve smyslu § 595, č. 8 c. ř. s. mohl být rozhodčí výrok vzat v odpor žalobou o obnovu.

Nejvyšší soud zrušil k žalobcovu dovolání napadený rozsudek, jakož i rozsudek prvního soudu a vrátil věc tomuto soudu k dalšímu jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

Důvod pro odmítnutí rozhodce R. L-a shledává žalobce jednak v tom, že se vyjádřil před rozhodnutím o malé naději žalobce na úspěch, jednak že při vyhotovování rozhodčího výroku použil pomoci žalovaného.

V prvním směru odkazuje se na správné důvody rozsudku odvolacího soudu, které se schvalují. Pokud jde o důvod druhý, tu podle skutkového zjištění byl žalovaný rozhodci nápomocen jen při konečné stylisaci rozhodčího výroku, který byl in merito prací rozhodcovou. I když tento postup byl nevhodný — jak nižšími soudy právnem bylo vytknuto — nelze z toho ještě usuzovati, že rozhodce byl předpojatý.

Potud by tedy vývody dovolací neměly úspěchu.

Žalobce uplatnil však jako další důvod pro bezúčinnost výroku rozhodčího, že rozhodce vydáním rozhodčího nálezu stal se vinným na újmu žalobcovu porušením svých povinností, trestným podle trestního zákona (§ 595, č. 8 a § 530, č. 4 c. ř. s.).

Podle ustanovení § 539 c. ř. s. má soud — žádá-li se o obnovu pro trestný čin uvedený v § 530, č. 4 c. ř. s. a nedošlo-li dosud pro něj k pravoplatnému odsouzení — učinit opatření, aby bylo zavedeno trestní řízení za účelem vyšetření a zjištění tvrzeného trestného činu, a k jednání o obnovu může býti přikročeno teprve po pravoplatném skončení řízení trestního. Není tedy civilní soudce povolán, aby si sám položil otázku trestnosti nebo beztrestnosti tvrzeného činu a o ní rozhodoval.

Citovaného ustanovení nutno pak použít i tehdy, je-li tvrzen důvod bezúčinnosti rozhodčího výroku podle § 595, č. 8 a § 530, č. 4 c. ř. s., když § 595, č. 8 c. ř. s. odkazuje na důvody v § 530 c. ř. s. a tedy i na důvod č. 4 a pro řízení pro důvod obnovy podle § 530, č. 4 c. ř. s. jsou dána zvláštní ustanovení, uvedená v § 539 c. ř. s.

Měl proto soud prvního stolice před rozhodnutím o důvodu podle § 595, č. 8 c. ř. s. postupovat, jak výše naznačeno.

Poněvadž tak neučinil, bylo nutno rozhodnouti jak se stalo (§ 510, odst. 1 c. ř. s.).

Č. 139.

Rozštěpil-li se částečným vyhověním žalobě žalobní nárok na nepeněžitě plnění, oceněný v žalobě částkou převyšující hranici pro věci nepatrné, tak, že jsou pochybnosti o přípustnosti odvolání, je na odvolacím soudu, aby z úřední moci určil poměrnou hodnotu obou částí žalobního nároku.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1946, R I 154, 155/46.)

Srovn. plen. rozh. č. 18409 Sb. n. s.

Ve sporu zn. sp. č. C 8/44 zahájeném v první polovině roku 1944 domáhali se manželé J. a B. K-ovi proti J. a J. F-ovým vydání rozsudku, že žalovaní jsou povinni trpěti výkon služebnosti chůze a jízdy přes poz. parc. č. k. 13 a 20 zaps. ve vl. č. 2 poz. kn. kat. úz. M. na poz. parc. žalobců č. kat. 526/2. v M. zaps. ve vl. č. 190 téže poz. kn. Tento žalobní nárok ocenili žalobci na 1.000 K. Ve sporu zn. sp. C 11/44 zahájeném v téže době domáhají se manželé J. a J. F-ovi proti manželům J. a B. K-ovým rozsudku, že služebnost jízdy vložena ve vl. č. 2 poz. kn. kat. úz. M. přes pozemky č. kat. 13 a 20 jako služebné ve prospěch parcely č. kat. 526/2, zapsané ve vl. č. 190 téže poz. kn. jako panujícího statku zanikla a že žalovaní jsou povinni svoliti k tomu, aby tato služebnost jízdy byla vymazána. Žalobní nárok ocenili manželé F-ovi na 5.000 K.

Soud prvního stolice vyhověl žalobě manželů J. a B. K-ových, avšak jen pokud šlo o služebnost jízdy; v příčině služebnosti chůze žalobu zamítl. Žalobu manželů J. a J. F-ových zamítl v celém rozsahu.

Odvolací soud odmítl jak odvolání J. a B. K-ových, tak J. a J. F-ových. Z d ů v o d ů: Podle ocenění hodnoty předmětu sporu v žalobě zn. sp. C 8/44 činí tato 1.000 K. Hodnota předmětu sporu zn. sp. C 11/44

čini podle ocenění žalující strany 5.000 K. V žádném ze sloučených sporů nepřesahuje tedy hodnota předmětu sporu hranici věci nepatrné ve smyslu § 448 c. ř. s. ve znění § 6, odst. 2 nař. č. 183/1944 Sb. Toto nařízení, pokud upravuje hranice přípustnosti opravných prostředků, se nepřiči znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy a platí proto pro přechodnou dobu podle čl. 2 úst. dekr. ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku ve znění zák. č. 12/1946 Sb. V nepatrných věcech je odvolání přípustným podle § 501 c. ř. s. jen pro zmatečnosti vypočtené v § 477, č. 1—7 c. ř. s. Žádná z těchto zmatečností není v odvoláních uplatněna, nýbrž jsou uplatňovány vesměs jen odvolací důvody jiné.

Žádné z obou vznesených odvolání není proto přípustným a musila být obě odvolání pro nepřípustnost odmítnuta (§ 474, odst. 2 c. ř. s.).

Nejvyšší soud zrušil k rekursům obou stran napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu nové rozhodnutí.

Z důvodů:

Právní názor odvolacího soudu, že odvolání není podle ustanovení § 6 nař. č. 183/1944 Sb. přípustné, je mylný proto, že obě žaloby byly podány ještě před účinností citovaného nařízení, takže se toto již podle § 21 na tyto právní věci nevztahuje.

Pokud však jde o žalobu manželů K-ových, nelze podle dosavadního stavu rozhodnouti, jde-li o věc bagatelní. Tito žalobci se domáhali dvou nároků, jež oba ocenili úhrnnou částkou 1.000 K Prvním rozsudkem byl příznán pouze jeden z obou nároků a došlo tedy k rozštěpení celkového žalobního žádání. Pro řešení otázky, zda je odvolání přípustné — a tuto otázku má soud řešiti z úřední moci (§ 526 c. ř. s.) — a tedy pro řešení otázky, zda jde v odvolání o věc nepatrnou podle zák. č. 251/1934 Sb., kterého tu jediné lze použiti, bude třeba, aby soud poměrnou hodnotu obou těchto nároků rovněž z úřední moci stanovil a určil, zda oba nároky mají stejnou hodnotu anebo zda má jeden větší hodnotu a o kolik než druhý. Pak teprve bude moci odvolací soud rozhodnouti, zda a pokud je odvolání přípustné. Žalobci sami k ocenění obou jednotlivých nároků nejsou více oprávněni, neučinili-li tak již v žalobě, neboť tím by bylo přenecháno jejich libovůli, rozhodnouti otázku, zda jejich odvolání je zcela anebo aspoň zčásti přípustné.

Č. 140.

Fond národní obnovy je oprávněn k rekursu proti usnesení povolujícímu exekuci na majetek konfiskovaný podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., i když ještě tento majetek nepřevzal do své správy.

(Rozh. ze dne 8. listopadu 1946, R II 95/46.)

V exekuční věci vymáhající strany A. M-ové proti povinnému — Němci A. M-ovi povolil exekuční soud vymáhající věřitelce k vydobytí její vykonatelné pohledávky v částce 3.200 Kčs na splatném výživném za listopad 1945 až únor 1946 exekuci 1. zabavením konta a částek na něm uložených, které má povinný A. M. u spořitelny v N. ve výši 2.000.000 K; 2. zabavením a příkázáním k vybrání pohledávky, po případě nároku, které má povinný vůči jmenované spořitelně na vydání částky složené u této spořitelny ve výši 200.000 K. Mimo to povolil exekuční soud vymáhající věřitelce exekuci k zajištění budoucně splatného výživného.

Rekursní soud zamítl k rekursu Fondu národní obnovy, pokud se týče národní správy majetku povinného, zastoupených finanční prokuraturou, návrh vymáhající věřitelky na povolení exekuce.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu, jež rekursní soud připustil.

Z důvodů:

Stěžovatelka má za to, že Fond národní obnovy nebyl oprávněn k rekursu do usnesení prvního soudu, byť šlo o exekuci na německý majetek, protože Fond národní obnovy dosud tento majetek v souzené věci nepřevzal do své správy.

Tomuto názoru nelze přisvědčiti.

Podle oprávnění vypočtených v §§ 3, 5, odst. 2 dekr. č. 108/1945 Sb. a § 4 vl. nař. č. 45/1946 Sb. je Fond národní obnovy nejen oprávněn k doзору na hospodaření národních správců na konfiskovaném majetku, byly-li tyto zřízení, nýbrž je i povinen k hájení zájmů sledovaných konfiskačním dekretem. Z toho plyne, že mu nelze, aby tomuto svému úkolu mohl dostát, odpirat oprávnění domáhat se prostředky exekučním řádem přípustnými nápravy, má-li za to, že povolením exekuce došlo k rozporu s předpisy řečeného dekretu nebo cíly jimi sledovanými.

Tímto prostředkem je pak rekurs, jestliže je usnesení povolující exekuci pochybené již s hlediska exekučního návrhu, naznačujícího, že exekuci může být poškozen majetek podléhající konfiskaci. Tak je tomu i v souzeném případě, kde je navrhovaná exekuce proti povinnému, jež je německé národnosti a jehož majetek byl vzat pod národní správu. Tyto okolnosti nasvědčují tomu, že je navrhována exekuce proti povinnému na jeho majetek podléhající konfiskaci, brání kladnému vyřízení exekučního návrhu pro veřejnoprávní povahu předpisů řečeného dekretu nutící povahy, když v něm nebylo tvrzeno a osvědčeno, že majetek povinného přes to výjimečně konfiskaci nepodléhá (§§ 3, 55 ex. ř.).

Nezáleží na tom, že podle tvrzení dovolacího rekursu jde o vymození pohledávky československé státní příslušnice, protože v tomto směru nečiní konfiskační dekret rozdílů a otázku, které pohledávky a jak dalece budou z konfiskovaného majetku uspokojeny, ponechává příští zákonné úpravě (§ 5, č. 3 cit. dekr.). Pro stěžovatelčino stanovisko nelze vyvodit nic ani z předpisu § 14 cit. dekr., na který tato rovněž poukazuje.

Č. 141.

Je zmatečností podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyli-li spoludědicové slyšeni o návrhu dědice, jemuž byla svěřena správa pozůstalosti, na prodej pozůstalostních svršků.

(Rozh. ze dne 13. listopadu 1946, R I 137/46.)

V pozůstalostní věci A. N-a, zemřelého dne 15. května 1943, svěřil pozůstalostní soud správu pozůstalosti jednomu z přihlášených dědiců — E. N-ové. Správkyně zažádala pozůstalostní soud o svolení k vymáhání pohledávek a zcizení určitých svršků zůstavitelových podle cen uvedených v úředním odhadu, provedeném soudním znalcem dne 21. září 1943.

Prvý soud žádosti vyhověl.

Rekursní soud nevyhověl stížnosti přihlášených dědiců F. N-a a J. N-a. Z důvodů: Podle § 145, odst. 1 nesp. pat. je dědic, pověřený správou pozůstalosti, oprávněn zciziti se schválením soudu pozůstalostní svršky, je-li to nařízeno v posledním pořízení, nebo je-li to nutno k zapravení nákladu nemoci a pohřbu nebo jiných nutných platů nebo k zamezení patrné újmy. Správkyně pozůstalosti odůvodnila svůj návrh na prodej svršků tím, že je lze uskladnit jen v dílně, z níž se musí platit nájem, jímž se pozůstalost zatěžuje, a že z prodejní ceny se zaplatí náklady nemoci a jiné nutné platy pro pozůstalost. Stěžovatelé to nepopírají, jen tvrdí, že jsou spoluvlastníky těchto svršků a že svršky mají být prodány jim. Otázku vlastnictví nemůže však pozůstalostní soud řešiti. Než nehledíc k tomu, co bylo uvedeno, nemá dnes rekurs praktického významu, když věci ty jsou již podle prohlášení správkyně pozůstalosti prodány podle protokolu ze 17. května 1944 a cena tržová je v jejich rukách. Nemělo by proto ani kladné vyřízení rekursu zamýšlený výsledek, t. j. zabránění prodeje svršků, pokud se týče prodej stěžovatelům. Protože rekursní soud může rozhodnouti jen tam, kde se podle stavu věci dosáhne určitého výsledku a odepřením souhlasu soudu k prodeji pozůstalostních svršků podle § 145, odst. 1 nesp. pat. nebylo by dosaženo navrhovaného účinku, jeví se rozhodnutí rekursního soudu bezúčelným.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu F. N-a a J. N-a napadené usnesení i usnesení prvního soudu a vrátil věc tomuto soudu, aby doplně řízení znovu rozhodl.

Z důvodů:

Nutno přisvědčiti dovolacímu rekursu, pokud uplatňuje důvod zmatečnosti podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. Zcizením svršků z pozůstalosti mohou být dědicové, pokud se týče spoludědicové ve svém právu na odevzdání pozůstalosti přímo dotčeni (§ 7 cit. zák.) a musí jim proto býti dána příležitost, aby se o věci vyjádřili (§§ 18 a 23 cit. zák.).

To se v rozhodované věci nestalo. Pozůstalostní soud, ačkoliv byly už

podány dědicové přihlášky stěžovatelů, je nevyslechl a učinil rozhodnutí bez jejich slyšení.

Bylo proto rozhodnouti, jak se stalo.

Na tom nemůže nic změnit, že podle tvrzení jiných účastníků jsou již svršky z pozůstalosti prodány, neboť takovým postupem nemohou býti stěžovatelé připraveni o svá zákonem přiznaná práva.

Č. 142.

Zavázala-li se jedna ze smluvních stran, že dodá druhé straně takové množství zboží, které odpovídá při cenách úředně stanovených v době dodávky výši objednatelům předem zaplacené tržové ceny, není platností dodací smlouvy na závadu, že nebylo smlouveno dodání určitého množství zboží a jeho cena.

Přijala-li strana při smlouvě o postupném dodávání zboží předem celou tržovou cenu ve staré měně a za platnosti této měny a nedodala-li v této době všechno zboží (před 1. listopadem 1945), je povinna příslušnou dílčí částku tržové ceny, odpovídající množství zboží dodanému po 1. listopadu 1945, zúčtovat na nevyčerpaný ještě zbytek tržové ceny v poměru 1:1 (§ 1, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 91/1945 Sb.).

(Rozh. ze dne 21. listopadu 1946, Rv I 173/46.)

K odst. 1 srov. rozh. č. 17132 Sb. n. s.

A. H-ová objednala v době před 1. listopadem 1945 u firmy J. K. rukavice a zaplatila předem určitou částku jako tržovou cenu. Učinila tak rovněž před 1. listopadem 1945. Firma J. K. dodala do té doby jen část zboží. Pokračovala v dodávkách i po 1. listopadu 1945, toto zboží však již účtovala ve vyšších cenách, z čehož vyplynul rozdíl v částce 10.507 Kčs. Ve sporu, o který tu jde, domáhá se firma J. K. na A. H-ové zaplacení 10.507 Kčs. Ve sporu šlo hledíc k námitkám jednak o otázku platnosti dodací smlouvy, ježto prý nebylo smlouveno určité množství rukavic, jež měly být dodány, jednak o otázku, zda žalovaná byla povinna zúčtovat na tržovou cenu zaplacenou předem v staré měně i rukavice dodané za platnosti měny nové.

Žalobu zamítly soudy všech tří stolic.

Nejvyšší soud uvedl k otázkám, o něž jde,

v důvodech:

Není na závadu platnosti dodací smlouvy, že nebylo výslovně smlouveno určité množství rukavic a jejich cena, neboť při nedostatku zboží a při stanovení maximálních cen v době uzavření smlouvy byly strany zajedno v tom, že žalovaná objednává a žalující strana se zavazuje dodat takové

množství dámských a podšívkových pánských a dámských rukavic, jež při úředně stanovených cenách v době dodávky odpovídá výši předem zaplacené kupní ceny (srov. rozh. n. s. č. 17132 Sb. n. s.).

Dodací smlouva, o níž v tomto sporu jde, není ani smlouvou přípravou (pactum de contrahendo) jak za to má žalující strana, ani jinou neperfektní smlouvou, kterou by žalující strana pro nastalou změnu poměrů, t. j. pro měnovou reformu mohla od 1. listopadu 1945 považovati za rozvázanou podle ustanovení § 936 obč. zák., nýbrž je hotovou kupní smlouvou, kterou žalovaná zcela solnila zaplativši kupní cenu předem, kdežto žalující strana ji splnila jen z větší části.

Žalující strana, přijavši trhovou cenu žalovanou stranou předem zaplacenou, stala se vlastníci peněz a bylo její věcí, jakým způsobem jich upotřebila, zda k nákupu potřebných surovin, aby mohla splnití převzatou dodávku rukavic, či k výplatě splatných mezd, či k zaplacení dluhů, či uložila-li je na svůj běžný účet u peněžního ústavu. Přijetím kupní ceny přešlo na ni riziko případné ztráty a jen jí tudíž stihají důsledky spojené s obnovením měny od 1. listopadu 1945, stejně jako by jí stihly přijetím valuty ze zápůjčky poskytnuté jí peněžním ústavem či jinou osobou na delší smlouvenou dobu a s ujednáním určité výpovědní lhůty.

Smluvní závazek žalující strany záleží — a to i po vydání dekretu o obnovení československé měny — v povinnosti dodati žalované takové množství rukavic, které při úředně stanovených cenách v době dodávky odpovídá nevyčerpanému ještě zbytku tržové ceny žalující stranou předem přijaté.

Zánik tohoto smluvního závazku mohl by nastati buď vzájemnou dohodou stran nebo podle ustanovení § 1447 obč. zák., t. j., že by se jeho splnění stalo náhodou nemožným (dodatečná nemožnost plnění). To však žalující strana za řízení v první stolici vůbec netvrdila, ba ani tvrditi nemohla, protože za účinnosti předpisů o obnovení československé měny bez nové objednávky žalované po dvakrát v prosinci 1945 žalované plnila a tím platnost sjednané dodací smlouvy uznávala.

Zboží dodané již za platnosti nové měny žalující strana ovšem nemohla jinak účtovat než v nové měně, měla ovšem příslušnou částku v nové měně zúčtovat s nevyčerpaným ještě zbytkem tržové ceny předem zaplacené v poměru 1:1 podle ustanovení § 1, odst. 2 dekr. pres. republiky ze dne 19. října 1945, č. 91 Sb. o obnovení československé měny.

Opačné stanovisko zastávané žalující stranou, jež znamená popření stanoveného poměru Kčs k dřívějším měnovým jednotkám (Kč, K, Ks), který podle § 1, odst. 2 cit. dekr. má platnost ve všech právních poměrech, které s nimi počítají, nemá opory v dekretu presidenta republiky o obnovení československé měny č. 91/1945 Sb.

Č. 143.

Po zrušení použitelnosti vládního nařízení ze dne 23. prosince 1938, č. 355 Sb. o politických stranách zákonem ze dne 2. října 1946, č. 195 Sb. nemá politická strana způsobilost býti stranou ve sporu a to ani pokud jde o právní poměry, do nichž vstoupila ještě za platnosti uvedeného vládního nařízení.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1946, R II 44/46.)

Ve sporu pojišťovny X. proti politické straně N. o zaplacení 20.316 Kčs odmítl soud první stolice k námitce žalované strany žalobu jako nehodící se k úřednímu jednání, ježto žalovaná strana nemá způsobilost býti stranou ve sporu podle § 1 c. ř. s., neboť jde pouze o politické sdružení.

Rekursní soud zamítl námitku procesní nezpůsobilosti žalované. Z důvodů: Rekurs je oprávněn. Podle § 3, odst. 1 vl. nař. ze dne 23. prosince 1938, č. 355 Sb. je politická strana právnickou osobou a může samostatně nabývatí práv a zavazovati se. Vl. nař. č. 355/1938 Sb. bylo vydáno v době, kdy československý lid byl zbaven své svobody (v době nesvobody) a není součástí československého právního řádu. Doba nesvobody je doba ode dne 30. září 1938 do dne 4. května 1945 podle čl. 1, odst. 2 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. o obnovení právního pořádku, ve znění zák. ze dne 19. prosince 1945, č. 12 Sb. z r. 1946 a § 1 vl. nař. č. 31/1945 Sb. Poněvadž však vl. nař. č. 355/1938 Sb. se nepřičí svým obsahem znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů, jí měnicích a doplňujících, vydaných do dne 29. září 1938), lze ho z vůle československé zákonodárné moci na přechodnou dobu i nadále používatí podle čl. 2, odst. 1 shora uvedeného ústavního dekretu presidenta republiky.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu žalované strany usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Žalována je zemská organizace strany N., správně její zemský výkonný výbor pro Moravu. Tento výkonný výbor je pouhou organizační složkou politické strany, která není fysickou ani právnickou osobou ve smyslu § 26 obč. zák. a není proto způsobilým podmětem právním ve smyslu § 1 c. ř. s. (srv. rozh. č. 5993, 7450, 7762, 7826, 10346, 10606, 14359 Sb. n. s.). Z nájemní smlouvy se žalobkyní mohou proto býti zavázáni jen jednající funkcionáři této politické strany osobně. Předpis § 3, odst. 1 vl. nař. ze dne 23. prosince 1938, č. 355 Sb., jehož se rekursní soud dovolává k odůvodnění svého opačného názoru, pozbyl za řízení před nejvyšším soudem účinnosti tím, že zákonem ze dne 2. října 1946, č. 195 Sb. byla zrušena použitelnost vl. nař. č. 355/1938 Sb. o politických stranách, ve znění vl. nař. č. 4/1939 Sb. I.

Dovolacímu rekursu bylo proto vyhověno a obnoveno usnesení prvního soudu, jímž byla žaloba odmítnuta se správným odůvodněním, že směřuje proti právně neexistující straně rozepře.

Návrh žalované na přisouzení útrat dovolacího rekursu byl zamítnut, protože právně neexistující procesní straně nelze útraty ani přisouditi ani uložit.

Č. 144.

Fond národní obnovy je oprávněn k dovolacímu rekursu proti usnesení rekursního soudu, zrušujícímu usnesení pozůstalostního soudu, že se pro nedostatek jmění neprojednává pozůstalost osoby, jejíž majetek podléhá konfiskaci podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb.

Okolnost, že zůstavitel byl podle úmrtního zápisu německé národnosti, nestačí sama o sobě k tomu, aby pozůstalostní soud považoval jmění za konfiskované, nýbrž je na něm, aby si vyžádal rozhodnutí správního úřadu o konfiskaci.

(Rozh. ze dne 26. listopadu 1946, R II 121/46.)

V pozůstalostním řízení po M. B-ové, zemřelé dne 5. září 1945, usnesl se pozůstalostní soud, že se pozůstalost neprojednává, ježto podle úmrtního zápisu a obsahu pozůstalostního spisu byla zůstavitelka německé národnosti a takovýmto osobám byl veškerý majetek bez výhrady konfiskován podle dekr. pres. rep. č. 12/1945 Sb., pokud jde o majetek zemědělský, a dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., pokud jde o jiný majetek.

Rekursní soud zrušil k stížnosti dědice F. Š-a napadené usnesení a uvedl v důvodech: Napadené usnesení má zřejmě za to, že konfiskace majetku osob německé národnosti nastává ipsa lege. Toto hledisko však není správné, neboť podle § 1, odst. 4 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. musí, aby majetek určité osoby mohl býti považován za konfiskovaný, předcházeti správní řízení vedené u příslušného okresního národního výboru, po případě u zemského národního výboru, a na jeho podkladě musí být vydáno rozhodnutí, že jsou dány podmínky pro konfiskaci. Toto rozhodnutí musí pak vejít v právní moc. Tato podmínka nebyla podle obsahu pozůstalostních spisů dosud splněna, je proto řízení v označeném směru neúplné a v důsledku toho není správný ani právní názor prvního soudu.

Proti tomuto usnesení podal Fond národní obnovy dovolací stížnost, rekursní soud ji však odmítl. V důvodech uvedl rekursní soud mimo jiné: V souzené pozůstalostní věci není opravný prostředek rekursu přípustný také z toho důvodu, že rekurs je podán finanční prokuraturou, jménem a v zastoupení »Fondů národní obnovy v Praze«. Tyto fondy byly podle § 5 dekr. č. 108/1945 Sb. zřízeny jako samostatné právnícké osoby k obstarávání úkolů souvisejících se zatímní správou konfiskovaného nepřá-

telského majetku, jakož i s jeho rozdělením. Jejich působnost je vymezena v § 5, č. 1 až 5 cit. dekr. a podrobně rozvedena v § 4, č. 1 až 15 statutu a jednacím řádu Fondů národní obnovy (vl. nař. č. 45/1946 Sb.). Hledíc na úkoly uložené Fondům národní obnovy v uvedených předpisech je míti za to, že jim lze přiznati postavení účastníků v pozůstalostním řízení jen proti takovým usnesením, jimiž by mohly býti dotčeny zájmy, které sleduje konfiskační dekrét a k jejichž hájení jsou ony Fondy národní obnovy povolány. O takový případ však v souzené věci nejde, neboť napadeným usnesením se pouze pozůstalostnímu soudu nařizuje, aby v řízení pokračoval. Opravný prostředek rekursu bude moci stěžovatel podat teprve proti takovému usnesení, které vydá pozůstalostní soud a které bude znamenat zásah do zájmů stěžovatelem chráněných.

Nejvyšší soud změnil napadené usnesení tak, že se dovolací rekurs na soud přijímá. Ve věci samé však dovolacímu rekursu Fondu národní obnovy nevyhověl.

Důvody:

Nejvyšší soud nemůže souhlasit s důvody, z nichž rekursní soud odmítl napadeným usnesením dovolací rekurs Fondu národní obnovy v Praze.

Je sice pravda, že se pozůstalostní řízení za předpokladů pro to zákonem stanovených zahajuje a v něm pokračuje z moci úřední, aniž je k tomu potřebí zvláštního usnesení pozůstalostního soudu. Závěry, jež z toho napadené usnesení vyvozuje pro odmítnutí dovolacího rekursu, jsou však mylné. Otázka, má-li se pozůstalostní řízení zahájit či nikoliv, se totiž stala zatím spornou a jsou o ní oba nižší soudy nestejného právního názoru. Rozhodnutí rekursního soudu o tom vydané k rekursu účastníka F. Š-a, je pak rozhodnutím podle § 43, odst. 1 nesp. zák., proti němuž je další opravný prostředek, t. j. dovolací rekurs, podle § 46 nesp. zák. přípustný. Cítí-li se stěžovatel dotčen tím, že má být projednána pozůstalost v rozporu se zájmy sledovanými konfiskačním dekretem, k jichž hájení je podle zákona povolán, a to o jmění, jež podle jeho názoru propadlo konfiskaci, je dáno tím i jeho oprávnění čelit tomu opravným prostředkem se zřetelem na předpis § 37 první věta nesp. zák.

Dovolací rekurs není však opodstatněn.

Konfiskace majetku podle dekretu presidenta republiky č. 12/1945 a č. 108/1945 Sb. nastává sice, jak správně uvádí dovolací rekurs, již ze zákona. Rozhodnutí správního orgánu podle § 1, odst. 4 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. má pak toliko povahu deklaratorní, a vysloví-li, že podmínky konfiskace majetku jsou dány, vyslovuje jen to, co ze zákona již nastalo ke dni 30. října 1945 (§ 21 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb.). Ustanovení, jež by odpovídalo předpisu § 1, odst. 4 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., dekr. pres. rep. č. 12/1945 Sb. nemá. Vylučuje však z konfiskace zemědělský majetek osob německé a maďarské národnosti, jsou-li dány u nich podmínky § 1, odst. 2 cit. dekr. ponechávaje podle odst. 3 téhož

předpisu rozhodnutí o tom okresnímu národnímu výboru, případně ministerstvu zemědělství. Také předpis § 1, odst. 1, č. 2 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. stanoví výjimku z konfiskace majetku osob německé nebo maďarské národnosti. Okolnost, že zůstavitelka byla podle úmrtního zápisu německé národnosti, nestačí podle toho sama o sobě k tomu, aby prvý soud vycházel jen důsledkem toho z předpokladu, že její jmění je skonfiskováno a že proto pozůstalost pro nedostatek jmění neprojedná. K takovému postupu potřeboval by pozůstalostní soud úplně jasno, tedy rozhodnutí příslušného správního orgánu, že jde o majetek skonfiskovaný, ježto otázku, zda jsou v osobě zůstavitelky dány všechny předpoklady, za nichž zákon vyslovil konfiskaci majetku, či zda je dána výjimka z konfiskace přes to, že je zůstavitelka německé národnosti, si pozůstalostní soud nemůže řešit ani prejudiciálně. Ovšem vzhledem k zásadě vyhledávací, jež pozůstalostní řízení ovládá, může si pozůstalostní soud sám toto rozhodnutí správního úřadu o konfiskaci vyžádati. Je proto usnesení rekursního soudu, napadené dovolacím rekuresem, ve výroku správné.

Na prvém soudu bude, aby si vyžádal od příslušného správního orgánu zprávu (případně výměr) o tom, zda majetek zůstavitelčin propadl konfiskaci či nikoliv, a podle toho znovu rozhodl.

Č. 145.

I když manželé pamatovali ve smíru o manželčině výživném, pokud jde o změnu jeho výše, jen na případ, že se příjmy manželovy zvýší nebo sníží, je manželka přece oprávněna domáhati se zvýšení výživného z důvodu poklesu kupní síly peněz, vyvolaného druhou světovou válkou.

(Rozh. ze dne 3. prosince 1946, Rv I 126/46.)

Srov. rozh. č. 1007, 1281, 4839, 18829 Sb. n. s.

Usnesením krajského soudu v P. ze dne 13. března 1925 zn. sp. Ck IVa 763/24, byl manželům A. a B. Ch-ovým povolen rozvod od stolu a lože jejich manželství. Soudním smírem z téhož dne zavázal se A. Ch. platit B. Ch-ové na výživném měsíčně částku 300 Kč. Za základ těchto alimentů byly vzaty příjmy žalovaného v částce 2.000 Kč měsíčně. Mimo to bylo ujednáno, že kdyby se příjmy žalovaného zvětšily nebo zmenšily o více než 10%, zvýší nebo sníží se přiměřeně alimenty B. Ch-ové.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se B. Ch-ová na A. Ch-ovi zvýšení výživného na 950 Kčs měsíčně a tvrdí, že od doby uzavření smíru činí příjmy žalovaného nejméně 5.500 Kčs měsíčně. Žalovaný se hájí zejména tím, že podle smíru z 13. března 1925 bylo výslovně ujednáno, že zvýší-li se podstatně příjmy žalovaného, zvýší se původně placené alimenty poměrně. Vzhledem ke zvýšení příjmu žalovaného, které prý činí měsíčně čistých 3.352 Kčs kromě roční remunerace 2.724 Kčs 40 h, mohla

by žalobkyně požadovati jen poměrné zvýšení dosavadního výživného 300 Kčs měsíčně, a to nejvýše o 75%.

Prvý soud zvýšil výživné na 950 Kčs, jinak žalobu zamítl. Z důvodů: Soud bere za zjištěno svědeckou výpovědí F. Ř-a, že měsíční čistý příjem žalovaného činí od 1. ledna 1946 3.809 Kčs 40 h. Dále bere soud za zjištěno ze svědecké výpovědi R. Ch-a, že žalobkyně bydlí spolu se svědkem a svým bratrem V. N-em v jeho bytě, který je opatřen žalobkyniným zařízením. Svědek má čistý příjem 1.600 Kčs měsíčně, z kterého matce platí na stravu 500 Kčs měsíčně, jinak že matka nemá žádného příjmu. Soud zvýšil alimenty z částky 300 Kčs na částku 950 Kčs měsíčně, uváživ toto: Je pravda, že v původním smíru z roku 1925 bylo určeno, že výživné se zvýší poměrně, zvýší-li se podstatně příjmy žalovaného. Každé výživné je však vyměřováno rebus sic stantibus. Každé nové určení výše výživného nutno proto posuzovati podle toho, kolik činí v té době majetkové a výdělečné poměry strany povinné a není třeba zjišťovati příjem žalovaného v době smíru, tedy v daném případě trojčlenkou zjišťovati poměrné přípustné zvýšení. Pro posouzení, o kolik se má zvýšiti výživné, stačilo tedy soudu, zjistiti si výši nynějšího čistého příjmu žalovaného. Hledíc k zjištění jeho výše 3.809 Kčs 40 h měsíčně pokládá soud za přiměřené výživné částku 950 Kčs, tedy zvýšení o 650 Kčs za přiměřené majetkovým a rodinným poměrům žalovaného i žalobkyně. Žalovaný neprokázal, že podporuje svou matku, zejména neprokázal ani netvrdil, že je zavázán nějakým soudním rozhodnutím matku podporovati.

Odvolací soud snížil k odvolání žalované výživné na 570 Kčs měsíčně, jinak napadený rozsudek potvrdil. Z důvodů: Prvý soud sice vychází ze správného názoru, že výživné bývá vyměřováno rebus sic stantibus (rozh. č. 5940 Sb. n. s.), nezhodnotil však dosah smíru s hlediska tohoto názoru a vyměřil je jen podle volného uvážení. Při tom přehlédl formulaci žalobního důvodu v odstavci II. žaloby. Na možnost zvýšení výživného pamatovaly již strany v soudním smíru ze dne 13. března 1925. Úmysl stran zvýšiti výživné, zvýší-li se příjmy žalovaného, došel výrazu v bodě 3 smíru. Jím však je stanoven i poměr výživného k příjmům žalovaného. Podle tohoto poměru činí zvýšené výživné (včetně smířené částky 300 Kč), hledíc ke zjištěnému příjmu žalovaného ryzích 3.890 Kčs 40 h měs., 570 Kčs. Výživné v této výši je odůvodněno nejen smírem, nýbrž i nynějšími majetkovými a výdělkovými poměry, zjištěnými prvým soudem. Není sporu o tom, že plat žalovaného vzhledem k dnešním cenovým (drahotním) poměrům má menší hodnotu než v době smíru. To však má nepříznivý účinek i pro žalovaného. Odvolací soud má za to, že i zřetel na cenové poměry je náležitě vyjádřen zvýšením výživného téměř o dvojnásobek proti době smíru.

Nejvyšší soud obnovil k dovolání žalobkyně rozsudek soudu první stolice.

Z důvodů:

Po stránce právní byla věc odvolacím soudem posouzena nesprávně. Dohodou stran o výživném ze 7. února 1925 nutno posuzovati jako narovnání o sporných a pochybných právech ve smyslu §§ 1380 a 1389 obč.

zák., které opravňuje žalobkyni domáhati se zvýšení důchodu, změní-li se podstatně poměry, za kterých bylo narovnání uzavřeno. Není sporu o tom, že již podle vyjádřeného úmyslu stran nastaly podmínky pro to, aby výživné bylo vzhledem k vyšším příjmům žalovaného poměrně zvýšeno. Jde jen o to, zda je při zvýšení přihlížeti k nynějšímu celkovému příjmu žalovaného, jak má za to soud prvě stolice, či zda pro výpočet zvýšeného výživného je rozhodným poměr nynějších příjmů žalovaného k výživnému, jak bylo stanoveno smírem ze 7. února 1925. I když strany samy pamtovaly na možnost zvýšení alimentů v poměru smíru a podle zvětšených příjmů žalovaného, nemohly v době uzavření smíru počítati s novou světovou válkou a s nepříznivými hospodářskými poměry, které tato válka vyvolala a proto nelze přihlížeti k oné části dohody, kterou strany stanovily určitý poměr mezi příjmy žalovaného a výši výživného poskytovaného žalobkyni. Zvýšení výživného v poměru ke smíru a k nastalé změně by bylo na místě, kdyby šlo o změnu, kterou strany při uzavření smíru o výživném ze zákona mohly předvídati (srov. rozh. č. 18829 Sm. n. s.). V daném případě je však žalobkyně naopak oprávněna žádati, aby výživné bylo vzhledem k nastalým nepředvídatelným změnám upraveno jen se zřetelem k nynějším výdělkovým poměrům žalovaného a potřebám žalobkyně, kterou postihují poměry vyvolané druhou světovou válkou, zejména pokles kupní síly peněz, tížeji než žalovaného, který je výdělečně činný a jehož hospodářská situace se zlepšila tím, že již není povinen alimentovati svého syna. Těmto poměrům odpovídá výživné stanovené soudem prvě stolice přibližně jednou čtvrtinou nynějších příjmů žalovaného. Pokud soud odvolací rozhodl jinak, posoudil věc po právní stránce nesprávně a proto bylo důvodnému dovolání žalobkyně vyhověno a obnoven rozsudek prvého soudu.

Č. 146.

Nebyla-li vkladní knížka patřící do pozůstalosti uložena u peněžního ústavu (spořitelny), není peněžní ústav oprávněn odepřítí podle § 28 cís. nař. ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z. výplatu uložené částky dědici, jež byla pozůstalost odevzdána a který splnil jinak všechny podmínky potřebné pro výplatu (předložení knížky, udání hesla).

(Rozh. ze dne 4. prosince 1946, Rv I 274/45.)

Universální dědička jmění zemřelé A. L-ové, E. K-ová, projednávající si sama pozůstalost, se obrátila na spořitelnu města P. se žádostí o sdělení, kolik činí vklady na vinkulovaných vkladních knížkách uvedené spořitelny (příslušná čísla byla uvedena) ke dni úmrtí zůstavitelky (12. prosince 1944). Spořitelna města P. sdělila E. K-ové dopisy ze dne 7. a 12. prosince 1945, že k uvedenému dni bylo na těchto vkladních knížkách vloženo celkem 47.978 K a 33.004.60 K. Oba dopisy byly zakončeny tímto odstavcem »Podle ustanovení § 28 cís. nař. z 15. září 1915, č. 278 ř. z. poznamenali jsme na příslušném foliu, že vklad může být vyplacen jen se svolením po-

zůstalostního soudu«. Odevzdací listinou ze dne 29. ledna 1945 byla E. K-ové pozůstalost po A. L-ové odevzdána. Když E. K-ová předložila uvedené vkladní knížky k výplatě, odepřela je spořitelna města P. vyplatiti, poukazujíc na ustanovení § 28 cís. nař. č. 278/1915 ř. z.

Tvrdíc, že se toto ustanovení netýká výplaty vkladů na vkladních knížkách, které nejsou v úschově soudů, úvěrních ústavů, bankéřů nebo jinakých ústavů a osob, jež se zabývají z povolání úschovou a správou cizích majetkových předmětů, domáhá se E. K-ová proti spořitelně města P. výplaty uložených částek na obou vkladních knížkách proti jich předložení a udání hesla. Žalovaná se hájila mimo jiné tím, že se na sporné knížky vztahuje zákaz výplaty podle § 28 cís. nař. č. 278/1915 ř. z., třebas jsou v držení žalobkyně.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Soud se ztotožňuje s právním názorem žalobkyně a předpis § 28 cís. nař. č. 278/1915 ř. z. vykládá tak, že se netýká výplaty vkladů na vkladních knížkách, pokud tyto samy nejsou v úschově soudů, úvěrních ústavů, bankéřů nebo jinakých ústavů a osob, jež se zabývají z povolání úschovou a správou cizích majetkových předmětů, a poukazuje při tom již na nadpis k tomuto ustanovení: »Vydání a zastavení uloženého jmění«, který sám svědčí tomuto vykladu. I v textu § 28 cit. nař. se mluví o majetkových předmětech (včetně peněz a cenných papírů) uložených u soudů, úvěrních ústavů atd. Žalobkyně skutečně nepožaduje na žalované straně vydání nějaké vkladní knížky, nýbrž proplacení spořitelních vkladních knížek při jejich předložení.

Odvolací soud nevyhověl odvolání žalované. Z důvodů: Po právní stránce první soud nechybil, když žalobě vyhověl. Vzhledem k tomu, že pozůstalost po A. L-ové byla žalobkyni odevzdána ještě před podáním žaloby, má tu ustanovení § 28 cís. nař. č. 278/1915 ř. z. význam ještě potud, že podle § 26, odst. 2 cit. nař. může býti i pozůstalost odevzdána před vyměřením a zapravením dědických a jiných poplatků, jež třeba z pozůstalosti zapraviti, bez zvláštního zajištění zapravení těchto poplatků a jiných dávek, mají-li tyto poplatky a jiné dávky svou úhradu v hodnotě pozůstalostních nemovitých věcí neb uloženého jmění (depot) náležejícího k pozůstalosti (§ 28). V tom případě zůstávají tu pozůstalostnímu soudu, jehož úkol je jinak zpravidla ukončen vydáním odevzdací listiny (§ 174 nesp. pat.), vyhrazeny ještě potřebné úkony podle § 28 cit. nař., totiž svolení pozůstalostního jmění s hlediska zajištění poplatků. Je proto přes to, že pozůstalost byla již odevzdána, pro oprávněnost požadavku žalobkyně a jejího nároku na výplatu vkladů na vkladních knížkách, rozhodné, zda vklady na vkladních knížkách spadají mezi majetkové hodnoty, které mají býti zadrženy k zajištění poplatků podle § 28 cit. nař. V tom případě směl by totiž býti vklad i po odevzdání pozůstalosti vyplacen jen s výslovným svolením pozůstalostního soudu, jak to uplatňuje žalovaná. Odvolatelce lze přisvědčiti, že by pouhé znění nadpisu u § 28 cit. nař. »Vydání a zastavení uloženého jmění« nestačilo o sobě k odůvodnění toho, aby sem nebyly zahrnovány také vklady na vkladní knížky, zejména když v době citovaného nařízení a před vydáním zákona ze 14. dubna 1920, č. 302 Sb. byla právní

povaha vkladních knížek spořitelních dosti sporná, a nechybělo ani hlasů, které považovaly vklady na spořitelní knížky za depositum irregulare. Tento stav byl změněn ustanovením zák. č. 302/1920 Sb., podle něhož (§ 10) spořitelní vkladní knížky znějí sice na určité jméno udané vkladatelem (které arci může býti i fingoané), mají však povahu papírů majiteli svědčících, takže každý, kdo takovou knížku předloží, je pokládán i bez průkazu totožnosti za řádného držitele, jemuž musí býti žádaná částka vyplacena, pokud není výplatě na překážku 1. řízení umořovací nebo 2. zákaz soudní, aneb 3. není-li vklad vázán způsobem připuštěným stanovami. Toto ustanovení není předpisem, který by změnil dřívější právní povahu vkladní knížky, nýbrž obecně závazným výkladem její právní povahy ve smyslu § 8 obč. zák. Z toho vyplývá, jak správně uvádí Sedláček ve svém pojednání o vkladních knížkách v Právní praxi, roč. VIII, č. 5, str. 170, že podkladem vkladní knížky je smlouva mezi komitentem a peněžním ústavem s doložkou, že výplatu může žádati majitel vkladní knížky, takže jde v podstatě o smlouvu ve prospěch osoby třetí, která je určena vlastnictvím vkladní knížky (rozh. č. 4014 Sb. n. s.). Vklad na vkladní knížku může učiniti kdokoli, ale věřitelem, t. j. osobou, která jediné může výplatu požadovati, je vlastník knížky. Vkladatel sám není věřitelem a jako takový nemá nároku na vklad a jeho výplatu, stejně osoba, na jejíž jméno vkladní knížka zní, pokud arci není vkladatel sám nebo tato osoba také vlastníkem knížky. Ani tehdy není však vlastníkem peněz uložených na knížku, které přešly do vlastnictví spořitelny (smísením), nýbrž jediné věřitelem spořitelny z vkladní knížky, pokud je jejím vlastníkem, s nárokem na výplatu vkladu s případnými úroky. Vkladní knížky, o něž jde, nebyly uloženy u spořitelny, jak je mezi stranami nesporno, nýbrž byly v rukách žalobkyně. Peníze, jež mají býti na předložení knížek vyplaceny, nebyly zůstavitelovy, nýbrž ve vlastnictví spořitelny, která měla jediné povinnost vyplatiti stejnou částku na předložení vkladních knížek a sdělení hesla. Pokud pak byla zůstavitelka vlastnící knížek, byla věřitelkou žalované spořitelny, ovšem nikoli přímou, nýbrž toliko prostřednictvím knížek jako cenných papírů majiteli svědčících, s nimiž byla pohledávka nerozlučně spjata. Nešlo tudíž o cenné papíry, peníze nebo jiné majetkové předměty zůstavitelovy, jež by byly uloženy u soudu, u úvěrního ústavu, bankéře nebo vůbec osob uvedených v § 28, odst. 1 cis. nař. č. 278/1915 ř. z., které by nesměly býti podle něho vydány bez svolení pozůstalostního soudu. Vklady na vkladní knížky spořitelní — vlastně peníze, které mají býti po jich předložení vyplaceny — nejsou takovými věcmi, spadajícími pod ustanovení cit. § 28, a nejsou ani cennými papíry, ani penězi nebo jinými majetkovými předměty zůstavitelovými. Potud lze přisvědčiti i prvému soudu, že tomu nasvědčuje i nadpis § 28 cit. nař. mluvící o »depositech« stejně jako § 26 téhož cis. nař. v odst. 2 na konci. Správnost tohoto názoru vyplývá pak i z ustanovení odst. 5 cit. § 28 a § 24 téhož cis. nař. V prvním případě (§ 28, odst. 5) byl by zákonodárce jistě vytkl výslovně i spořitelní vklady stejně, jako se zvlášť zmiňuje o majetkových předmětech uložených v bezpečnostních schránkách a pohledávkách z pojistných smluv pro případ smrti zůstavitelovy. V druhém případě (§ 24) nenasvědčuje znění zákon-

ného ustanovení přímo názoru žalované, zejména proto, že jméno, na něž zní vkladní knížka, je pro nárok na výplatu vkladu z vkladní knížky zcela bez významu, kdežto u deposit nebo jiných cenných papírů znějících na jméno má jméno právní význam. Jde tu o ustanovení zvláštní (lex specialis), které nesmí býti vykládáno způsobem rozšiřujícím (extensivně), nýbrž jen podle toho, co jím zákonodárce jasně, určitě a nepochybně vyjádřil a vyjádřiti chtěl, a nelze je rozšiřovati i na věci, které v něm nejsou jasně a nepochybně zahrnuty. Ostatně ukládati spořitelnám povinnost podle § 28 cit. cis. nař. i při vkladech na spořitelní knížky, jež samy nejsou uschovány přímo u soudu nebo ústavů tam uvedených, bylo by i problematické, krom případu, kde by výplata vkladu podle zvláštní úmluvy s peněžním ústavem vyznačené v knížce, směla se státi toliko určité osobě — zůstaviteli, po př. na jeho podpis (§ 10, odst. 2 zák. č. 302/1920 Sb.), nebo vůbec byla nějak přímo s jeho osobou vázána, jako je tomu zpravidla na př. u vkladů na běžný účet. Je jisto, že žalovaná spořitelna nebyla by měla důvod odepřiti vyplacení vkladů, kdyby se nebyla dověděla o tom, že knížky náležejí do pozůstalosti, ať již od žalobkyně, jak se skutečně stalo, nebo jiným způsobem. Z toho je ve spojení s tím, co již bylo uvedeno o výkladu § 28 cit. nař. zřejmo, že odepření výplaty může spořitelna opíratí jediné o ustanovení § 10 zák. č. 302/1920 Sb., zvláště pak o okolnost, že předložitel vkladní knížky není jejím vlastníkem, tudíž věřitelem z ní, což v tomto případě, kde žalobkyně sama oznámila žalované, že knížky náležejí do pozůstalosti, tehdy ještě neodevzdané, bylo nepochybné. Tento důvod odpirání výplaty žalobkyni, která byla v držení knížek, však odpadl, když tu nebyl, jak již bylo vyloženo, důvod pro další zdržování ve smyslu § 28 cis. nař., jakmile jí byla pozůstalost odevzdána. Pozůstalost byla odevzdána žalobkyni, jak bylo zjištěno, nejen před koncem ústního jednání před prvním soudem (§ 406 c. ř. s., ale již před podáním žaloby, a domáhá se tudíž žalobkyně důvodně vlastním jménem výplaty vkladu, pokud arci bude moci předložiti vkladní knížky a sdělití žalované hesla, jimiž jsou vázány (srov. rozh. č. 16646 Sb. n. s.). Nutno přisvědčiti žalobkyni, že by byl výklad, jaký dává ustanovení § 28 cit. nař. žalovaná, v rozporu s celou právní konstrukcí povahy cenných papírů, bráně zejména i jejich oběživosti. Výnosy ministerstva financí, jichž se dovolává žalovaná, mluví sice mimo jiné také o vkladech, patřících do pozůstalosti, výnosy ty nejsou však zákonem, jimž jediné by mohl býti zákonný předpis změněn nebo doplněn, ani autentickým výkladem ve smyslu § 8 obč. zák., který přísluší výhradně zákonodárci. Ostatně i vklady, o nichž mluví ony výnosy, mohou býti jinými vklady než vklady na spořitelní knížky, o nichž bylo vyloženo, že na ně nelze vztahovati ustanovení § 28 cis. nař. č. 278/1915 ř. z., na př. vklady na běžný účet zůstavitelův nebo jiné vklady přímo pro něj uložené. Uvedenému výkladu § 28 cit. nař. nasvědčuje konečně i ustanovení § 10 zák. č. 302/1920 Sb., v němž je mimo jiné výslovně uvedeno, že peněžní ústav může výplatu vkladu na knížku odepřiti, když by výplatě překážel soudní zákaz. Z toho pak úsudkem z opaku vyplývá, že pokud nebyl takový zákaz vydán, není peněžní ústav oprávněn výplatu vkladu na vkladní knížku odpirati, není-li tu ani některý z jiných důvodů

uvedených pro to v § 10 cit. zák. Zmínil-li se zákonodárce v tomto zákoně výslovně o zákazu soudním, byl by se jistě zmínil i o potřebě svolení soudu k výplatě vkladu ve smyslu § 28 cit. cís. nař., kdyby byl chtěl zákaz výplaty rozšiřovati i na tento případ, nebo by byl v § 10 zák. č. 302/1920 Sb. na ustanovení cit. § 28 alespoň odkázal. Právem tu poukazuje žalobkyně i na to, že proplácení vkladní knížky jako papíru majiteli svědčícího je právním aktem povahy zcela odlišné od vydání hodnot, které má na mysli ustanovení § 28 cit. nař. Ježto tudíž žalovaná nemá nyní po odevzdání pozůstalosti žalobkyni, zákonného důvodu pro odpirání výplaty, bylo právem žalobě vyhověno.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalované.

Z d ů v o d ů:

Dovolání uplatňuje jen dovolací důvod nesprávného právního posouzení podle § 503, č. 4 c. ř. s.

Žalobkyně se domáhá toho, aby jí žalovaná vyplatila vklady na dvou spořitelních knížkách (emise žalované spořitelny) proti předložení spořitelních knížek a udání hesel. Dovolatelka připouští, že spořitelní knížky mají povahu cenného papíru, znějícího ve prospěch přínosce, a že ustanovení § 10 zákona ze dne 14. dubna 1920, č. 302 Sb., kterým se upravují právní poměry spořitelen, nic nezměnilo na platnosti § 28 cís. nař. č. 278/1915 ř. z., oddíl I o dědických poplatcích, a na rozsahu tohoto předpisu. Ale dovolatelka poukazuje na Sedláčkovu pojednání »Vkladní knížky« v Právní praxi VIII/1943—1944 (str. 161—178 a 241—263) a má za to, že z tohoto pojednání, jakož i z právního stanoviska, které na podkladě téhož pojednání zaujal také odvolací soud, vyplývají prý nutně logické závěry, že

1. peníze uložené na vkladní knížku jsou vlastnictvím spořitelny a jsou u ní uloženy;
2. že vzhledem k tomu jde o peníze uložené u úvěrního ústavu a postižené disposičním omezením vysloveným v řečeném § 28.

Naproti tomu sluší především uvést, že Sedláčkovu pojednání »Vkladní knížky« se nezmiňuje o § 28 cís. nař. č. 278/1915 ř. z. Dovolací soud neshledal vývody dovolatelčiny, a to proto, že podle výslovného ustanovení § 10 zák. č. 302/1920 Sb. »knížky neb vkladní listy, které spořitelny vydávají na vklady, mají povahu papíru na majitele svědčící«. Spořitelní knížky jsou proto cennými papíry, a to i s hlediska zajišťovacího předpisu § 28 (§§ 24 a 26) cís. nař. č. 278/1915 ř. z. a rovněž také vkladní knížky vinkulované heslem zůstávají i po vinkulaci papírem majiteli svědčícím (rozh. č. 18668 Sb. n. s.). Při této právní povaze, která byla jednoznačným způsobem vytyčena v § 10 zák. č. 302/1920 Sb., nelze spořitelní knížky posuzovati jako peníze neb jiné majetnosti zůstavitelovy.

Dovolatelka namítá dále, že obligační nárok, podávající se z vlastnictví vkladní knížky, směřuje k výplatě peněz uložených u spořitelny, takže spo-

řitelná — je-li jí známo, že tyto peníze náležejí do pozůstalosti — je oprávněna i povinna vyžadovati výslovně svolení pozůstalostního soudu k výplatě těchto vkladů. Ani tato námitka neobstojí, neboť věřitelství pohledávky ze spořitelní knížky je spjato s vlastnictvím (držbou) cenného papíru a výplata peněžitého vkladu je splněním dluhu ze spořitelní knížky jako cenného papíru (srov. v § 10 zák. č. 302/1920 Sb. slova: »každý, kdo takovou knížku předloží, je pokládán i bez průkazu totožnosti za řádného držitele — totiž spořitelní knížky — a budiž mu vyplacena žádaná částka«.

Pokud pak se žalovaná dovolává výnosů ministerstva financí ze dne 22. června 1944, č. 48243/44-III/5 a ze dne 17. listopadu 1944, č. 87309/44-V/5 (uveřejněných ve Věstníku min. sprav. z roku 1944 Sdělení č. 18, str. 83—85 a z roku 1945 Sdělení č. 2, str. 5—6), stačí odkázati na správné důvody rozsudku odvolacího soudu.

Poněvadž cenné papíry (dvě spořitelní knížky), o něž v tomto sporu běží, nebyly uloženy u žádného z uschovatelů jmenovaných v § 28 cís. nařízení č. 278/1915 ř. z., nemá žalovaná ve věci, o níž v tomto sporu jde, zadržovací povinnost po rozumu tohoto § 28.

Č. 147.

Není zlomyslným opuštěním ve smyslu § 13, písm. c) rozl. zák., odpírala-li manželka (židovka) následovat v době okupace manžela ze Slovenska na Moravu pro protizidovské předpisy platící v t. zv. protektorátě. Ani její setrvávání mimo společnou domácnost v době, kdy její ohrožení rasovou persekucí přestalo, není zlomyslné, netrvá-li manžel na obnovení manželského společenství.

Skutečnost, že jeden z manželů uplatnil proti vůli druhého manžela jako důvod rozluky hluboký rozvrat manželství, opřený o židovský původ tohoto manžela, je citelnou újmu způsobenou židovskému manželovi.

(Rozh. ze dne 4. prosince 1946, Rv II 84/46.)

Ve sporu zahájeném v roce 1941 domáhá se žalobce L. K. proti žalované M. K-ové rozluky manželství a tvrdí, že manželství sporných stran je hluboce rozvráceno, ježto manželé po šestiletém soužití (sňatek uzavřen dne 12. října 1933) žijí od roku 1939 odděleně, žalovaná v P. (Slovensko), žalobce v S. (Morava). Za sporu uplatnil žalobce i důvod nepřekonatelného odporu vyplývajícího prý z židovského původu žalované. Mimo to uplatnil žalobce, že žalovaná zavinila rozvrat svými špatnými vlastnostmi, zejména hašteřivostí a hypochondrií.

Prvý soud rozloučil rozsudkem ze dne 15. ledna 1946 manželství z viny obou stran.

Odvolací soud k odvolání žalované rozsudkem ze dne 5. června 1946 žalobu zamítl. Z d ů v o d ů: Žalovaná vytyká napadenému rozsudku,

že má neprávem za zjištěný hluboký manželský rozvrat, když žalobce dával ještě v roce 1941 najevo, že považuje žalovanou za svoji řádnou manželku. Odvolání z toho dále vyvozuje, že se žalobce nemůže dovolávat skutečností, které snad dříve nastaly, když již po roce 1941 nedošlo k žádným nesvárům pro oddělené bydliště sporných stran. Napadený rozsudek vychází ze skutečností, že strany žijí od roku 1939 odděleně, a na základě této skutečnosti dospěl k názoru, že manželství sporných stran je hluboce rozvráceno. Počátky tohoto rozvratu klade první soud do doby trvání společného soužití sporných stran v D. (Slovensko), což bylo do podzimu 1938, při čemž zjistil, že žalovaná byla hašteřivá, nervosní a hypochondrická, že žalobce vyhledával zábavu a hrával karty, a že z těchto důvodů docházelo mezi stranami k nesrovnalostem. První soud v důsledku tohoto zjištění vyslovil, uváživ i dlouhotrvající odloučení manželů, že hluboký rozvrat manželský nastal z viny obou stran, při čemž žalobce není na rozvratu převážně vinen. První soud však řádně neuvážil na jedné straně dosah chování žalobce vůči žalované po jeho odjezdu z P. (Slovensko) v době, kdy již bydlel v S. (Morava), a na druhé straně důvody, pro něž žalovaná nenásledovala žalobce do jeho bydliště.

Napadený rozsudek přes opačné tvrzení žalobce správně zjistil, že sporné strany po odstěhování se z D. (Slovensko) bydlely ve společné domácnosti v P. (Slovensko), a to po dobu 3—4 měsíců. Výpovědi svědkyně J. K-ové odvolací soud dodatkem zjistil, že strany bydlely s počátku u syna žalované a že se poté přestěhovaly do samostatného bytu, který si zařídily nábytkem dovezeným z D. Z těchto okolností nutno soudit, že při pobytu manželů v P. šlo o normální společnou manželskou domácnost, která byla zrušena teprve odchodem žalobcovým. Vzhledem k tomu nelze povahovým různostem sporných stran a z toho snad plynoucím rozmlíškám, pokud se přihodily v D., přiřkládati takový význam, jak to činí napadený rozsudek. O tom, že v té době nešlo o manželství rozvrácené nebo rozvratem narušené, svědčí dále skutečnost, že první soud nezjistil nic závadného o chování sporných stran, pokud bydlely po dobu 3—4 měsíců společně v P. Tomu dále nasvědčuje i další chování žalobce vůči žalované. Odvolací soud totiž zjistil z výpovědi svědků H. K-a, R. N-ové a J. K-ové, že žalobce žalovanou i po svém odjezdu z P. vícekrát navštívil, a to ještě v roce 1941, posledně o vánocích 1941, kdy u ní ztrávil celý týden od 24. prosince do 31. prosince 1941. Odvolání správně poukazuje na to, že žalobce opíral podle svého skutkového tvrzení vznik hlubokého rozvratu manželského o to, že žalovaná je židovského původu, a že podpůrně přednesl, že hluboký rozvrat nastal také z toho důvodu, že strany po dlouhou dobu nesdílejí manželské společenství. Prvou z těchto skutečností (židovský původ žalované) se první soud nezabýval a žalobce — jak vidno z obsahu odvolacího sdělení — to vůbec nevytkl, takže je zřejmo, že na této skutečnosti již netrvá. Pokud jde o druhou okolnost, zjistil první soud, že po odchodu žalobce z P. nedošlo mezi stranami k obnovení manželského společenství. Se zřetelem na toto zjištění je uvážiti, zda zmíněná skutečnost přivodila hluboký manželský rozvrat a kdo je jeho vznikem vinen, případně, zda k němu došlo okolnostmi, které nelze přiřítati žádně ze sporných stran.

Žalovaná tvrdila, že žalobce prohlašoval opětně, že s ní společně žiti nebude a uvedla dále při svém informativním výslechu, že nemohla žalobce následovati do P., poněvadž se obávala důsledků, které vyplývaly z protizidovských opatření v t. zv. protektorátě. Odvolací soud to zjistil z výpovědi svědkyně J. K-ové, že se žalovaná nechtěla přes výzvy žalobce k němu nastěhovati pro nejisté poměry v t. zv. protektorátě a že to také několikrát žalobci sdělila s tím, že ho nemůže následovati pro nepokojné časy. Podle výpovědi svědka Dr. H. K-a trval žalobce na tom, aby žalovaná se k němu nastěhovala a na námitku, že se žalovanou jako nearijkou stejně nemůže žiti, prohlásil žalobce, že by se se žalovanou stejně dal rozvésti, ale že by spolu žili, takže by se žalovaná měla o koho opřít. Uvážili se tyto skutečnosti v souvislosti s všeobecně známými předpisy, které platily v t. zv. protektorátě o židech, je zcela vysvětlitelné a také omluvitelné jednání žalované, která odpírala přestěhovati se k žalobci, neboť v případě vyhovění žádosti žalobcově byla by se žalovaná jako nearijka vydávala v nebezpečí, že na ní dolehnuo důsledky protizidovských nařízení. V tomto smyslu při rozumném uvážení okolností musil si vysvětlovati i žalobce zmíněné chování žalované. Z těchto důvodů dospěl odvolací soud k závěru, že v manželství sporných stran nenastal v důsledku okolnosti tvrzené žalobcem hluboký rozvrat toho dosahu, jak to vyžaduje zákon. Je možné, že dlouhotrvající odloučení manželů přivodilo mezi nimi odcizení a že v důsledku toho zanikly na straně žalobcově city i jiné vztahy, které jsou spojeny s podstatou manželského svazku. V takovém případě by však mohlo u žalobce jíti jen o nepřekonatelný odpor vůči žalované, který by však jako odpor jednostranný nemohl dostačiti k povolení rozluky se žalovanou, jež setrvává na udržení manželství. Poněvadž nebyl prokázán důvod rozluky, o který byla opřena žaloba, bylo odvolání vyhověno a napadený rozsudek byl změněn tak, jak uvedeno ve výroku.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z důvodů:

Žalobce se domáhá rozluky 1. z důvodu § 13, písm. c) rozl. zák. a 2. z důvodu § 13, písm. h) rozl. zák.

Důvod zlomyslného opuštění není dán, když žalovaná odpírala následovat žalobce do P. pro protizidovské předpisy a poměry v t. zv. protektorátu za doby okupace. Ohrožení žalované těmito poměry působilo, že její setrvání mimo manželovu domácnost nelze pokládat za zlomyslné. Okolnost, že odpírá žalovaná následovat žalobce také nyní, kdy její ohrožení rasovou persekucí přestalo, je bez významu, když žalobce sám již na obnovení manželského společenství netrvá a když mu jde jen o likvidaci manželství.

Podle § 13, písm. h) rozl. zák. lze žádat o rozluky pro hluboký rozvrat manželství, ale nelze — odpírá-li rozluce druhý z manželů — vysloviti rozluky k žalobě manžela rozvratem převážně vinného. Otázka viny náleží k rozlukovému důvodu, a to tak, že důvod rozluky je tu jen tenkrát, když žalobce není vinen na rozvratu převážně.

Důvod hlubokého rozvratu opřel žalobce a) o zjištěné události (poklesky), příhodivši se mezi manžely během jich manželského spoluzití, b) o židovský původ žalované a o hospodářské a žalobcovy osobní újmy s tím spojené, c) o vliv dlouholetého odloučení manželů za okupace.

Tvrdí tedy žalobce, že rozvrat mezi stranami nastal a že jsou na něm vinny jednak strany svým chováním, jednak poměry a okolnosti mimo osoby stran. Podle toho, co bylo řečeno, bylo by lze rozlukou povolit tenkrát, kdyby nebyla prokázána žalobcová převážná vina na rozvratu. Při tom nutno porovnatí závažnost jeho subjektivní viny se závažností všech škodlivých účinků složek působících rozvrat.

O chování manželů v době manželského společenství bylo zjištěno, že žalobce vyhledával zábavu a karty, »ženil se s dluhy« a žil pansky, že byl na žalovanou hrubý, kdežto žalovaná byla hašteřivá, nervosní a hypochondrická a že proto docházelo mezi nimi k nesrovnalostem. Židovský původ žalované nemůže žalobce jako důvod rozvratu a rozluky uplatňovat. Naproti skutečnost, že žalobce jej uplatnil, využívaje tak předpisů německých, ve sporu o roz'uku proti vůli žalované, byla citelnou újmou, žalované činenou. Dočasně odloučení, k němuž došlo pro nutnost ochrany žalované před rasovou persekucí, neobsahuje mravní prvky rozvratné. I kdyby jím došlo k přirozenému citovému odcizování manželů navzájem a i kdyby se přihlíželo k tvrzené hospodářské újmě žalobcově pro rasový původ žalované, spočívající v pensionování žalobce ze státní služby, jsou účinky zjištěného chování žalované a zmíněných mimořádných poměrů a okolností na vývoj manželství sporných stran relativně méně závažné a vina žalobce na rozvratu se jeví proto jako převážná. Právem zamítl tedy napadený rozsudek žalobu o rozlukou a není potřebí řešit otázku, vzešel-li mezi manžely hluboký rozvrat v síle zákonem předpokládané.

Č. 148.

O lhůtě, do které se má věřitel vyjádřit, zda souhlasí s převzetím dluhu, platí ustanovení §§ 862 a násl. obč. zák. a čl. 318, 319 obch. zák.

Z pouhého mlčení věřitelova nelze usuzovati na jeho souhlas s převzetím dluhu.

Na souhlas věřitelův s převzetím dluhu nelze ještě usuzovati z toho, že vystavil a zaslal oznámenému mu přejímateli dluhu účet, jestliže se tak stalo více než po 3 měsících po dlužníkově oznámení o převzetí dluhu.

(Rozh. ze dne 5. prosince 1946, Rv I 148/46.)

Dopisem ze dne 15. září 1943 objednala firma N. v P. u firmy M. 50 postelí a firma M. tuto objednávku přijala.

Ve sporu zn. sp. Ck Ia 69/45, domáhá se firma M. na firmě N: zaplacení 18.975 Kčs za dodané postele. Žalovaná namítla, že stavba, pro kterou byly objednané postele určeny, byla převzata bývalou německou organi-

sací Todt. Žalovaná prý vyrozuměla žalobkyni, že odmítá zaplacení účtu, a vyzvala ji, aby účet předložila zmíněné organisaci. Žalující prý proti tomu neměla námitek a svojí pohledávku vyúčtovala znovu organisaci Todt.

Prvý soud vyhověl žalobě. Z důvodů: Svědectvím K. P-a je zjištěno, že žalobkyně dodala objednané zboží žalované, která si je svým vlastním povozem od žalující strany odvezla. Tím došlo mezi stranami ke kupní smlouvě ve smyslu čl. 337 obch. zák., a poněvadž zboží bylo podle objednávky splatné po obdržení účtu a poněvadž účet z 30. září 1944, který je zároveň potvrzením objednávky, byl po dodání zboží žalované firmě zaslán a žalovaná firma jej nikdy nevrátila, stala se pohledávka splatnou. Tímž svědkem K. P-em je také zjištěno, že inkasista, který byl k žalované poslán, sice peníze nepřinesl, ježto žalovaná neměla pohotově potřebnou hotovost, avšak žádným ze svědků nebylo zjištěno, že by žalobkyně souhlasila se změnou v osobě objednatele, pokud se týče se změnou v osobě dlužníka. Okolnost, že Todtova organisace převzala baráky od žalované firmy, do nichž dodané postele byly součástí zařízení, na věci nic nemění. Dopisem ze dne 28. listopadu 1944 a svědectvím J. B-a je zjištěno, že žalovaná vyrozuměla žalobkyni o tom, že závazky převzala Todtova organisace a že žalobkyně na toto sdělení nijak nereagovala. Žalovaná však ani netvrdila a tím méně dokázala, že by žalobkyně propustila žalovanou z jejího závazku anebo souhlasila s převzetím závazku žalované Todtovou organisací. Nedošlo tedy ke změně závazku ve smyslu ustanovení § 1375 obč. zák. a z původně ujednané smlouvy kupní zůstala nadále závázána strana žalovaná. Na věci také nic nemění okolnost, že snad žalobkyně se za tím účelem, aby dříve dostala peníze, snažila dobýti je též u Todtovy organisace, když nikdy nesouhlasila se změnou v osobě objednatele.

Odvolací soud nevyhověl odvolání. Z důvodů: Jádrem sporu tkví v otázce právního významu účtu z 30. září 1944, znějícího na Todtovu organisaci a poukazu příl. 4 orig. Odvolatelka vytýká, že se první soud vůbec nezabýval obsahem těchto listin a svědectvím J. Č-a, jímž prý prokázala, že žalující strana reagovala na výzvu žalované z 28. listopadu 1944 tím, že vystavila nový účet přímo na Todtovu organisaci, a že od této organisace byl již dán poukaz k proplacení tohoto účtu žalující straně. První soud se však zabýval svědectvím J. Č-a, neboť z něho zjistil, že Todtova organisace převzala baráky od žalované firmy. Toto skutkové zjištění je správné, poněvadž odpovídá Č-ovu svědectví. Lze z ní zjistiti i to, že po obsazení baráků Todtovou organisací byl dán žalovanou stranou příkaz, aby byly uvědoměny všechny firmy o tom, že stavbu převzala Todtova organisace a že také zaplatí objednané věci. Z Č-ova svědectví však nelze vzíti skutkově za zjištěno, že žalující strana reagovala na výzvu žalované z 28. listopadu 1944 způsobem vyličeným odvolatelkou, neboť svědek výslovně uvádí, že mu není známo, jak se žalující choval na oznámení žalované, že do smluvního poměru má vstoupiti nový dlužník, totiž Todtova organisace. Podle skutkových přednesů obou sporných stran je nesporné, že mezi stranami došlo ke kupní smlouvě uvedené v napadeném rozsudku. Sporným zůstalo, kdo má zažalovanou částku zaplatiti, neboť žalovaná

strana skutečně uváděla, že na její místo jako dlužnice vstoupila Todtova organizace, nabídnuvši o tom důkazy dopisem z 28. listopadu 1944, a zejména také účtem příl. 3 orig. z 30. září 1944, adresovaným Todtově organizaci a poukázkou k výplatě, příl. 4 orig., kteréžto důkazy byly rovněž provedeny při ústním jednání dne 11. února 1946. Právem tedy vytýká žalovaná strana v odvolání, že se prvý soud v rozsudku posléz uvedenými dvěma listinami nezabýval. Sluší tedy zjistiti skutkově z příl. 3 orig., že tato příloha má stejné datum, číslo i předmět, jako účet příl. 2 orig., ale je adresována na »O. T. stavební správa Ing. arch. H. K.«. Podle razítka došla tomuto adresátu dne 12. března 1945. Z přílohy 4 orig. se skutkově zjišťuje, že zmíněná stavební správa vyhotovila poukaz ze dne 29. března 1945 na vyrovnání účtu z 30. září 1944, adresovaný O. T. — vrchní stavební správě zadávací a zúčtovací oddělení Praha IV. Obě tyto listiny byly, jak se zjišťuje ze svědectví J. Č-a, nalezeny po revoluci v kanceláři Todtovy organizace. Jde tudíž po právní stránce o převzetí dluhu podle § 1405 obč. zák., a nikoliv jen podle § 1375 obč. zák., jež je svým obsahem rázu pouze uvozovacího k celé druhé hlavě obč. zák., jednající o změně práv a závazků. Leč převzetí dluhu podle § 1405 obč. zák. předpokládá přejímání smlouvy mezi dosavadním dlužníkem a přejímatelem. Vzniká jí právní poměr jedině mezi dosavadním dlužníkem a přejímatelem. Teprve svolením dosavadního věřitele, aby přejímátel vstoupil jako dlužník místo dlužníka dosavadního, vznikne právní poměr mezi dosavadním věřitelem a přejímatelem. Svolení stane se však skutečností, když dojde buď dosavadního dlužníka anebo přejímatele, při čemž toto dojití svolení musí se státi v takovém časovém rozpětí, aby podle řádného obchodu mohlo se míti za to, že je v časové souvislosti se smlouvou o převzetí dluhu (srv. Sedláček v kom. Rouček-Sedláček VI, str. 207). Skutkově je zjištěno, že zboží bylo splatně po obdržení účtu z 30. září 1944 (příl. 2 orig.). Tento účet žalovaná obdržela po dodání zboží, nikdy jej žalobkyni nevrátila, inkasista žalobkyně nepřinesl od žalované peníze v tomto účtu uvedené proto, že žalovaná neměla pohotově potřebnou částku, oznámení o převzetí závazků Todtovou organizací stalo se žalobkyni dopisem žalované z 28. listopadu 1944. Žalobkyně, aby dostala dříve peníze, se snažila inkasovati peníze jak u žalované, tak u Todtovy organizace, účet příl. 3 orig. došel adresátu O. T. teprve 12. března 1945. Nelze tudíž usouditi na to, že žalobkyně účtem příl. 3 orig. projevila souhlas, aby na místě žalované strany vstoupila jako dlužník Todtova organizace. Nelze tak usuzovati ani v souvislosti s poukazem příl. 4 orig., který nemá významu pro právní posouzení příl. 3 orig., pokud jde o projev vůle žalobkyně ve smyslu § 1405, věta 1 obč. zák. Avšak, i kdyby tomu tak nebylo, není tu přece svolení ve smyslu § 1405, věta 1. obč. zák., poněvadž účet příl. 3 orig. došel Todtově organizaci teprve 12. března 1945 a nestalo se tedy dojití svolení žalobkyně Todtově organizaci v takovém časovém rozpětí, aby podle řádného obchodu mohlo se míti za to, že je v časové souvislosti se smlouvou o převzetí dluhu, když se oznámení o převzetí závazků Todtovou organizací žalobkyni stalo již dopisem žalované strany z 28. listopadu 1944. Žalovanou stranou nebylo ani skutkově

tvrzeno ani provedenými důkazy zjištěno, že takové svolení žalobkyně (§ 1405, věta 1 obč. zák.) došlo straně žalované.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Z důvodů:

Nestanoví-li § 1405 obč. zák. lhůtu, do které se má věřitel vyjádřiti, zda souhlasí s převzetím dluhu, nemůže z toho žalovaná strana ve svůj prospěch nic vytěžiti. Občanský zákon má v §§ 862 a násl. a obchodní zákon v čl. 318 a 319, odst. 1 a násl. výslovná ustanovení, v jakém časovém rozpětí má dojití k projevu souhlasu s nabídkou druhé strany, má-li dojití k platné smlouvě. Ježto pak k převzetí dluhu dochází smlouvou, platí i pro ně ustanovení shora citovaná o časovém sledu projevů smluvních stran.

Nelze však ani z mlčení žalující strany na sdělení žalované o převzetí dluhu usuzovati na její souhlas s převzetím dluhu.

Obchodní zákon ukládá v čl. 319, odst. 2 a v čl. 323, odst. 1, 339, odst. 4, 347, odst. 2. 4 a v čl. 364, odst. 2 straně, aby se vyjádřila o projevu druhé strany, nemá-li opominutí vyjádření býti vykládáno za její souhlas s projevem druhé strany. Z toho plyne, že v jiných než shora uvedených případech nelze z pouhého mlčení obchodníka na sdělení jeho dlužníka, že třetí osoba přejímá jeho dluh, usuzovati na věřitelův souhlas s převzetím dluhu.

Odvolací soud proto právem neuznal na souhlas žalující strany s převzetím dluhu z té okolnosti, že vystavila a zaslala oznámení jí přejímátelce dluhu účet (ze 30. září 1944), stalo-li se tak až po více než 3 měsících po oznámení žalované o převzetí dluhu, ježto nejde o konkludentní projev žalující strany, který by byl v časovém sledu stanoveném obchodním zákonem v čl. 319, odst. 1, jak k této důležité náležitosti platné smlouvy správně poukázal již odvolací soud.

Pokud žalovaná strana teprve v dovolání tvrdí, že žalující strana na její oznámení o převzetí dluhu reagovala tím, že svou splatnou pohledávku u ní dále nevymáhala, jde o novotu nepřipustnou v opravném řízení, k níž dovolací soud nesmí přihlédnouti. Netřeba tudíž ani vyvracet dedukce žalované strany o souvislosti vystavení a zaslání účtu přejímátelce s oznámením převzetí dluhu, pokud jsou založeny na tvrzené nové okolnosti.

J. H. K. / Č. 149. / *celá*

K výkladu ustanovení § 24 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. o vynětí z národní správy.

Výměr místního národního výboru o vynětí majetku, daného pod národní správu výměrem ministerstva ochrany práce a sociální péče v dohodě s ministerstvy vnitra a financí, z této správy a vrácení dřívějším majitelům není dostatečným podkladem pro obnovení vkladu vlastnického práva.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1946, R I 131/46.)

B. K. a B. D. byli vlastníky nemovitostí č. 134 a 484 zapsaných ve vl. č. 104 poz. kn. kat. úz. H. Na návrh Vystěhovaleckého fondu ze dne 6. května 1943 bylo usnesením okresního soudu v H. ze dne 8. května 1943 č. d. 268/43 jejich vlastnické právo vymazáno. Usnesením téhož soudu ze dne 20. června 1943 č. d. 512/45 bylo pak vloženo právo vlastnické pro Vystěhovalecký fond. Místní národní výbor v H. vydal B. K-ovi a B. D-ovi na jejich žádost výměr, jímž zrušil národní správu zatím zavedenou na uvedených nemovitostech a vrátil původním vlastníkům jejich majetek. Na základě tohoto výměru zažádali B. K. a B. D. o výmaz vlastnického práva Vystěhovaleckého fondu k nemovitostem č. 134 a 484 poz. kn. kat. úz. H.

Prvý soud se usnesl takto:

I. a) podle výměru místního národního výboru v H. ze dne 12. prosince 1945 vymazává se poznámka národní správy pod B 10 poznamenaná podle § 15, písm. a) dekr. pres. rep. ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb.; b) podle § 2 dekr. č. 124/1945 Sb. vymazává se poznámka zabavení poznamenaná pod B 8.

II. Zamítá se žádost B. K-a a B. D-a, aby byl ve vl. č. 104 poz. kn. kat. úz. H. povolen výmaz zápisu na listě B 9. Z důvodů: Podle § 26 knih. zák. mohou být vklady a záznamy v pozemkové knize povoleny jen podle listin. Žadatelé však nepředložili žádnou vkladní listinu. Není pochyby o tom, že převod jejich vlastnictví na Vystěhovalecký fond je neplatný podle § 1, odst. 1 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. Knihovní soud není povolán k tomu, aby neplatnost převodu sám vyslovil a mohl by výmaz povolit jen podle listiny, v níž by byla neplatnost vyslovena úřadem k tomu povolaným. Podle § 1 dekr. č. 124/1945 Sb. jde o majetek veřejný, naproti tomu jde v § 2 o jmění československých občanů a v úvahu přicházejí výmazy, které lze předsevzít bez prejudice pro normu zabývající se odstraněním majetkových křivd spáchaných na československých občanech v době nesvobody (§ 1 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb.) jako výmazy poznámek k zabavení k návrhu bývalých německých úřadů, orgánů a k návrhu bývalé státní policie a poznámek zavedení nucených správ podle vl. nař. č. 87/1939 Sb. a záboru podle §§ 1 a 14 zák. záb. k návrhu býv. pozemkového úřadu pro Čechy a Moravu. Bylo proto žádosti vyhověno jen částečně a vymazány poznámky zavedení národní správy a zabavení.

Rekursní soud zrušil k rekursu navrhovatelů napadené usnesení v části II a uložil prvému soudu nové jednání a rozhodnutí. Z důvodů: Návrhem ze dne 9. ledna 1946 č. d. 12/46 navrhli B. K. a B. D. mimo jiné i výmaz vkladu práva vlastnického pro Vystěhovalecký fond. Prvý soud vyložil správně, že dekrét presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 124 Sb. neposkytuje ani ve znění zák. ze dne 28. února 1946, č. 60 Sb. o některých opatřeních ve věcech knihovních právní opory, podle které by bylo lze provést navržený výmaz práva vlastnického Vystěhovaleckého fondu. Ale v době, kdy o stížnosti do usnesení prvního soudu rozhoduje rekursní soud, byl vydán zákon ze dne 9. dubna 1946, č. 76 Sb. o zrušení a o změně soudních rozhodnutí v občanských věcech právních z doby nesvobody, který umožňuje zrušení soudních rozhodnutí, která byla vydána

v době nesvobody podle předpisů, jež se svým obsahem příčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy. A o právní jednání tohoto druhu podle názoru rekursního soudu tu právě jde. Aby bylo vyhověno předpisům tohoto shora uvedeného zákona a aby bylo v zájmu žádoucí konsolidace veřejného a hospodářského života v republice Československé vbrzku odstraněny všechny škody napáchané okupanty, je žádoucí, aby návrh navrhovatelů sám ve spojení s obsahem stížnosti byly považovány za odpor podle § 10 zák. č. 76/1946 Sb. a podle tohoto zákona vyřízen. Bylo proto napadené usnesení zrušeno a první soud byl poukázán, aby podle shora uvedeného dále jednal a znovu rozhodl.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu národní správy majetkových podstat Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu v Praze usnesení prvního soudu.

Důvody:

Podle § 26 knih. zák. mohou být povoleny vklady a záznamy v pozemkových knihách na základě listin, které jsou zřízeny ve formě předepsané pro jejich platnost. Podle § 33, písm. a) a d, knih. zák. mohou to být i listiny veřejné. Předpokladem tu je, že listina byla sepsána veřejným úřadem v rámci jeho úředních oprávnění.

Navrhovatelé opírají návrh o výměr místního národního výboru v H. ze dne 12. prosince 1945, v němž je výslovně citován § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. Tento úřad by byl podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. oprávněn u určitého majetku daného pod národní správu vysloviti vynětí z národní správy a vrácení dřívějším majitelům; ovšem jen za předpokladu, že sám národní správu zavedl, jsa k tomu příslušný (§§ 7 a 24, odst. 3 dekr. č. 5/1945 Sb. a § 9 zák. č. 128/1946 Sb.).

Majetkové podstaty Majetkového úřadu a Vystěhovaleckého fondu byly však dány pod národní správu výměrem ministerstva ochrany práce a sociální péče v dohodě s ministerstvy vnitra a financí ze dne 8. června 1945 (Úř. list č. 39/1945).

Podle § 24, odst. 3 dekr. č. 5/1945 Sb. a § 9 zák. č. 128/1946 Sb. byly jen tyto orgány oprávněny k vynětí a k vrácení. Místní národní výbor v H. nebyl k tomu příslušný a jeho výměr není dostatečným podkladem pro navrhovaný knihovní zápis.

Podle tohoto nazírání nelze řešiti věc podle zákona č. 76/1946 Sb., a netřeba proto ani doplnění nařízeného ve zrušovacím usnesení. Ježto pak jde o právní otázky a skutečnosti patrné z Úředního listu, nebrání nic nejvyššímu soudu, aby učinil ihned rozhodnutí ve věci (srv. rozh. č. 17201 Sb. n. s.).

Č. 150.

I k výpovědi domovníckého poměru je třeba předchozího souhlasu úřadu ochrany práce podle § 13 dekretu presidenta republiky ze dne 1. října 1945, č. 88 Sb.

Nebyly-li proti soudní výpovědi z domovnického poměru podány námitky (§§ 571 a násl. c. ř. s.), nelze teprve v exekučním řízení uplatňovati, že ke zrušení domovnického poměru nebyl dán souhlas úřadu ochrany práce.

Vymáhající věřitel nemusí v návrhu na povolení exekuce nuceným vyklizením, vedené podle pravoplatné výpovědi z domovnického poměru, dokazovat, že k této výpovědi dal souhlas úřadu ochrany práce.

(Rozh. ze dne 7. prosince 1946, R II 146/46.)

Majitelky domu č. 54 v B. E. N-ová a V. K-ová daly dne 27. března 1946 domovníkům v tomto domě E. a B. D-ovým čtvrtletní soudní výpověď, která nabyla právní moci.

Exekuční soud povolil E. N-ové a V. K-ové na jejich žádost exekuci vyklizením domovníků E. a B. D-ových z domovnického bytu v domě č. 54 v B.

Rekursní soud k rekursu E. a B. D-ových návrh zamítl. Z důvodů: Exekučním titulem, podle něhož soud prvě stolice povolil navrženou exekuci, je soudní čtvrtletní výpověď, kterou vymáhající věřitelé vypověděli povinným domovnický poměr a domovnický byt k 30. červnu 1946 a v níž navrhli, aby soud povinným přikázal dotčený byt v ustanovený čas pod exekuci odevzdati nebo podati proti výpovědi včas námitky. Hledíc na rekursní vývody, v nichž stěžovatelé dovozují nicotnost dotčené soudní výpovědi pro nedostatek předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce s rozvázáním domovnického poměru, je na prvním místě odpověděti na otázku, zdali a jaký význam má pro vedení exekuce vyklizením domovnického bytu to, že nebyl současně s výpovědí domovnického poměru prokázán předcházející souhlas jmenovaného úřadu s onou výpovědí. O této otázce uvážil rekursní soud takto: Podle § 13, odst. 1, první věty dekr. pres. rep. č. 88/1945 Sb. může být pracovní nebo učební poměr s právní účinností sjednán nebo rozvázán — s výjimkou případů uvedených v odstavcích 2 až 4 — jen po předchozím souhlasu příslušného úřadu ochrany práce. Co se týká rozvázání pracovního poměru, tedy i poměru domovnického — ježto i tento poměr je, jak se výslovně ustanovuje v § 1 dom. zák. č. 82/1920 Sb., pracovním poměrem — je míti za to, že se předchozího úředního souhlasu vyžaduje především tehdy, jestliže jde o jeho zrušení výpovědí, danou podle § 10 dom. zák. Z dekr. č. 88/1945 Sb. je zřejmé, že pouhým projevem toho neb onoho smluvce, jímž se zamýšlí jednostranně zrušiti pracovní domovnická smlouva podrobená omezení ve smyslu § 13, odst. 1 cit. dekr., nelze dosáhnouti zrušení onoho poměru, nepředcházelo-li onomu projevu udělení úředního souhlasu. Takový projev není právně závazný a není jím proto pracovní poměr domovnický ve svém trvání dotčen. Jeho účinek je jen faktický, avšak právně zcela bezvýznamný. Pracovní poměr domovnický trvá tedy nadále, a to jak tehdy, stal-li se projev mimo soudně, tak i tenkrát, došlo-li k němu ve formě výpovědi soudní, a to přesto, že nebyly, jak se ustanovuje v § 10, odst. 2 dom. zák., proti němu po-

dány ve stanovené lhůtě námitky. Opominutím podati námitky proti onomu právně naprosto (absolutně) neúčinnému a tedy právně neexistentnímu projevu nemůže býti se zřením na předpis § 13, odst. 1, první věty cit. dekr. zhojen nedostatek udělení souhlasu příslušným okresním úřadem ochrany práce. Zaujetí stanoviska opačného, odlišného od toho, které tu zaujímá rekursní soud, by bylo ve zřejmém, očividném rozporu s právě řečeným právním předpisem, který nepřiznává svémocnému projevu směřujícímu k zrušení pracovního poměru v podobě »výpovědi« žádnou právní závaznost výslovným ustanovením, že lze pracovní poměr — vyjímajíc případy, o nichž je řeč v odstavci 2 a 4 onoho paragrafu — rozvázati s právní účinností jen, jestliže je splněn předpoklad vyžadovaný citovaným předpisem. Tohoto právního předpisu musí dbáti i soud při rozhodování o návrhu na povolení exekuce, opírajícím se o soudní výpověď jako exekuční titul, aniž je zároveň připojen výměr příslušného úřadu o udělení předchozího souhlasu s výpovědí. Není-li tu takového výměru, nelze navrženou exekuci povolit. A o takovýto případ běží i v této exekuční věci. Hledí-li se na zkoumanou věc pod zorným úhlem toho, co bylo vyloženo, nutno dospěti k závěru, že exekuční návrh není v zákoně odůvodněn, když jej vymáhající věřitelky opřely jen o soudní výpověď bez současného předložení výměru, jak jej má na mysli § 13, odst. 1, první věta cit. dekr. Je proto míti za to, že soud prvě stolice porušil zákon, jestliže při rozhodování o podaném exekučním návrhu nezkoumal věc také s hlediska právního předpisu vydaného na ochranu veřejných zájmů (srov. § 14, odst. 1, písm. a) až d) cit. dekr.) a zavádějícího za tím účelem nutnost udělení předchozího úředního souhlasu, a beze všeho povolil exekuci podle právně neúčinné a tedy vpravdě právně neexistentní soudní výpovědi.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu vymáhajících věřitelů, jež rekursní soud prohlásil za přípustný, usnesení prvního soudu.

Z důvodů:

Podle § 13 dekr. č. 88/1945 Sb. je třeba k rozvázání všech pracovních poměrů, a tedy i domovnického, předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce, leda že by tu byl některý z důvodů uvedených v třetím odstavci tohoto ustanovení, kdy tohoto souhlasu není zapotřebí. Není-li tu takového souhlasu, nebyl pracovní poměr s právní účinností rozvázán. Z toho plyne, že předchozí souhlas okresního úřadu ochrany práce je hmotněprávním předpokladem pro právní účinnost dané výpovědi z pracovního poměru. Jde o hmotněprávní námitku, kterou možno uplatniti jako každou hmotněprávní námitku, i když jejím obsahem je porušení kogentního zákonného předpisu, jen v řízení vyhrazeném pro uplatnění takových námitků. Tímto řízením je, pokud jde o soudní výpověď, jen řízení o námitkách proti ní (§§ 571 a násl. c. ř. s.). Nepodají-li se proti soudní výpovědi z domovnického poměru námitky, nabude taková výpověď právní moci a stane se exekučním titulem podle § 1, č. 4 ex. ř. (č. 18551 Sb. n. s.). Připuštěním možností, vznášeti proti takovému pravoplatnému exekučnímu titulu hmotněprávní obrany teprve v exekučním řízení, bylo by vlastně ob-

cházením předpisu o vykonatelnosti pravoplatných soudních rozhodnutí (podobně rozh. č. 10655, 12402, 12826 Sb. n. s.).

Ostatně takový postup by byl také v rozporu s ustanovením § 3 ex. ř. Jak již bylo uvedeno, není třeba při každém rozvázání pracovního poměru předchozího souhlasu okresního úřadu ochrany práce (§ 13, odst. 3 dekr. č. 88/1945 Sb.). Mohlo by proto v řízení o povolení exekuce dojít mezi stranami ke sporu, zda tohoto souhlasu je či není třeba, a tu by soud povolující exekuci nemohl rozhodnout bez nařízení ústního jednání, slyšení odpůrce a po případě provádění důkazů, ač podle § 3 ex. ř. má soud povolující exekuci rozhodnouti bez předcházejícího ústního jednání a bez slyšení odpůrce, leda by to bylo výslovně nařízeno, čemuž však v souzené věci není.

Poněvadž pak skutečnost, zda okresní úřad ochrany práce dal předchozí souhlas k výpovědi z domovnického poměru, nelze ani pokládati za okolnost, kterou třeba zvlášť při povolování exekuce podle § 7 ex. ř. prokazovati, pochybil rekursní soud, když usoudil, že při žádosti o povolení exekuce nuceným vyklizením podle pravoplatné soudní výpovědi nutno ještě prokazovati souhlas okresního úřadu ochrany práce s rozvázáním pracovního poměru domovnického.

Č. 151.

Důležitými příčinami pro jmenování likvidátorů veřejné obchodní společnosti soudem (čl. 133, odst. 2 obch. zák.) nemusí být jen skutečnosti nastalé po zrušení společnosti, nýbrž mohou to být i skutečnosti, jež vedly k jejímu zrušení (čl. 125 obch. zák.).

(Rozh. ze dne 12. prosince 1946, R I 185/46.)

Ve firemní věci veřejné obchodní společnosti bratří J-ové v P., jejímiž společníky byli J. J. a F. J., ustanovil rejstříkový soud po zrušení společnosti, k němuž došlo pro neshodu společníků, likvidátorem J. K-a. Z důvodů: Usnesení se opírá o čl. 133, odst. 2 obch. zák. Návrh na jmenování likvidátora soudem podal veřejný společník J. J. Tento návrh je plně odůvodněn zjištěním ve spisech Ck II 107/40, Ck IIa 6/43, podle nichž mezi společníky J. a F. J-ovými je poměr tak neblahý, že nelze očekávat, že by oni sami byli s to, aby provedli likvidaci firmy bez potíží a průtahů.

Rekursní soud k rekursu F. J-a změnil napadené usnesení zčásti tak, že vedle likvidátora J. K-a, ustanoveného usnesením prvního soudu, se jmenuje spolulikvidátorem též F. J., bývalý veřejný společník firmy »bratří J-ové«. Z důvodů: Spisy je doloženo, že veřejná společnost bratří J-ové byla pravoplatně zrušena, že veřejnými společníky byli J. J. a F. J. J. J. vzal zpět svůj návrh, aby byl určen soudem za likvidátora, trváje na tom, že jsou zde důležité důvody pro určení likvidátora soudem. F. J. však zůstal likvidátorem ze zákona, t. j. podle čl. 133, odst. 1 obch. zák. a bylo tedy jeho rekursu v rozsahu uvedeném v enuciátě vyhověti a napadené usnesení ponechat jinak beze změny vzhledem ke splněným předpokladům

čl. 133, odst. 2 obch. zák. Zákon neustanovuje, že z důležitých důvodů, z nichž došlo ke zrušení veřejné společnosti, je veřejný společník též vyloučen ze svého zákonného práva býti likvidátorem. Má-li tohoto práva pozbyti, musí se vyskytnouti nové skutečnosti, které by jej z tohoto práva vylučovaly. Ostatně bývalý veřejný společník J. J. již tím, že se svého práva na likvidaci vzdal, odstranil příčiny jím očekávané, t. j. nesrovnalosti se svým bratrem F., které by snad později ohrozily zdárné provedení likvidace. Když tento neblahý poměr byl mezi bratry odstraněn, není tu překážky, aby F. J. spolu s ustanoveným J. K-em provedli likvidaci firmy bez potíží a průtahů a k stejnému prospěchu obou společníků.

Nejvyšší soud obnovil k dovolacímu rekursu J. J-a usnesení prvního soudu.

Důvody:

Ustanovení J. K-a likvidátorem firmy bratří J-ové podle čl. 133, odst. 2, věta 1 obch. zák. je pravoplatné, poněvadž rekursní soud ho ponechal likvidátorem a dovolací rekurs proti jeho ustanovení nebrojí, jak je patrné již z návrhu dovolacího rekursu, jenž navrhuje sice několik eventualit, mezi nimiž je však i návrh na případné obnovení usnesení soudu prvního stolice, nebo přibrání jiné osoby, jako likvidátora vedle J. K-a. Je proto nerozhodné, že se v dovolacím rekursu navrhuje i zrušení usnesení soudu rekursního v celém rozsahu.

Dovolací rekurs uplatňuje sice obsahově i nezákonnost napadeného rozhodnutí s poukazem na to, že měl-li rekursní soud za to, že důvody, pro které byla veřejná obchodní společnost zrušena, nestačí k vyloučení veřejného společníka z likvidace a že musí jít o nové skutečnosti po zrušení společnosti, nemělo být podle právního názoru rekursního soudu ustanovení likvidátorů řešeno podle čl. 133, odst. 2 obch. zák., ale podle čl. 133, odst. 1 obch. zák., leč tím není třeba se zabývat pokud jde o osobu K-ovu, když rekurent J. J. i s ním souhlasí.

Je třeba řešit otázku jmenování likvidátorů soudem podle čl. 133, odst. 2, věta první obch. zák. jen, pokud jde o osobu J. J-a jako bývalého veřejného společníka firmy, po případě pokud jde o nějakou osobu jinou jako spolulikvidátora.

J. J. navrhl původně sebe za likvidátora podle čl. 133, odst. 2, věta první obch. zák., později však vzal tento návrh zpět a žádal, aby soud podle citovaného zákonného ustanovení určil za likvidátory osoby odlišné od bývalých veřejných společníků. S osobou F. J-a jako likvidátora zásadně nesouhlasil a sám se vzdal svého likvidátorství — jak z obsahu jeho podání vyplývá — jen pro případ, že půjde o určení likvidátorů soudem podle čl. 133, odst. 2 obch. zák. a v předpokladu, že likvidátorem nebude F. J. Soud první stolice ustanovil pak J. K-a podle čl. 133, odst. 2 obch. zák. jediným likvidátorem s odůvodněním, že podle zjištění ve spise Ck II 107/40 a Ck IIa 6/43, je mezi společníky poměr tak neblahý, že nelze očekávat, že by oni sami byli s to provést likvidaci firmy bez potíží a průtahů. Ovšem neříká první soud, která to zjištění jsou.

Rekursní soud je toho názoru, že »důležité důvody« podle čl. 133, odst. 2 obch. zák. musí být nové skutečnosti, jiné, než pro které byla společnost zrušena; ponechává však likvidátorem J. K-a podle čl. 133, odst. 2 obch. zák. a vyslovuje, že F. J. zůstal likvidátorem ze zákona, t. j. podle čl. 133, odst. 1 obch. zák., kdežto J. J. se prý svého zákonného práva vzdal. Dodává, že proti F. J-ovi není námitek, když J. J. svým odstoupením z nároku na likvidátora odstranil příčiny jím očekávané.

Toto usnesení rekursního soudu, pokud jde o likvidátorství F. J-a a J. K-a, je samo v sobě v rozporu, neboť, nelze-li použití čl. 133, odst. 1 obch. zák., nelze bez souhlasu obou společníků ustanovit K-a likvidátorem podle čl. 133, odst. 2 a F. J-a likvidátorem podle čl. 133, odst. 1 obch. zák., tím spíše, když J. J., jak shora řečeno, se svého zákonného nároku na likvidátorství vzdal jen za předpokladu, že ani F. J. nebude likvidátorem.

Dovolací soud musí se vzhledem k obsahu rekursu F. J-a zabývat otázkou, zda jsou dány »důležité důvody« k použití čl. 133, odst. 2 obch. zák. a k vyloučení F. J-a z likvidátorství.

Není správný názor soudu rekursního, že by musilo jít o důvody nové, nastalé až po zrušení společnosti; to nelyne ze zákona a podle judikatury (rozh. č. 12784 Sb. n. s.) a podle literatury (kom. Staub-Pisko 1908, Pisko 1934) pokládají se za důležité důvody takové skutečnosti, podle nichž nelze očekávat úspěšný průběh likvidace, a mohou to být i skutečnosti, které vedly ke zrušení společnosti (čl. 125 obch. zák.). Může to být na příklad nepřátelství mezi veřejnými společníky, nezpůsobilost a nepoctivost společníka, dávání přednosti osobnímu prospěchu před prospěchem společnosti, urážky atd.

Takových skutečností se dovolával J. J. ve svých podáních, že si totiž F. J. počínal protismělně a protizákonně ve věcech administrativních a finančních, že podnik byl veden jen J. J-em, kdežto F. J. nespoupracoval a J. J-a z podniku vykazoval a vystupoval jako jediný majitel, protahoval provedení likvidace, a dovolával se k odůvodnění svého tvrzení spisů Ck IIa 6/43 a Ck II 107/40.

Těmito spisy zabýval se již nejvyšší soud ve svých rozhodnutích Rv I 1079/42 a Rv I 1070/43. Nejvyššímu soudu je tedy již z těchto spisů známo, že podnik vedl hlavně J. J., že F. J. nedodržel pracovní povinnost, vybíral z podniku více peněz než měl právo, nadával žalobci před personálem, o podnik se nezajímal, že mezi společníky docházelo k výstupům z důvodů peněžních a osobních vinou F. J-a, že spolupráce mezi oběma nebyla možná, že F. J. vybíral peníze z podniku na úkor a bez ohledu na potřeby firmy, že se F. J. nestaral o podnik tak, jako J. J., že si oba společníci navzájem nedůvěřují a projevují před personálem a zákazníky vzájemný nepřátelský poměr, a že proto došlo se strany J. J-a k výpovědi z důvodu zrušení společnosti podle čl. 123 obch. zák. a ke zrušení společnosti z viny F. J-a podle čl. 125 obch. zák.

Tyto zjištěné okolnosti se v podstatě shodují s důvody uvedenými J. J-em na ustanovení likvidátorů podle čl. 133, odst. 2 obch. zák. a s jeho snahou, aby likvidátorem nebyl ustaven F. J. Nejvyšší soud uznává pak

tyto skutečnosti za důležité důvody, které v zájmu podniku a likvidace nepřipouštějí, aby F. J. byl likvidátorem ze zákona ani aby byl ustanoven likvidátorem, neboť ze spisu firemního je patrné, že aspoň některé z nich stále ještě trvají.

Za tohoto stavu věci není třeba se zabývat v dovolacím rekursu nově uplatněnými okolnostmi a pouze třeba ještě rozřešit, zda stačí jeden likvidátor pravoplatně ustanovený v osobě J. K-a, či zda třeba ještě ustanovit likvidátora dalšího. Nejvyšší soud je toho názoru, že stačí likvidátor jeden a to tím spíše, když s J. K-em vlastně obě strany souhlasí, pokud se týče nemají proti jeho osobě zvláštních námitek.

Č. 152.

Zamítl-li pozůstalostní soud, třeba jen pro tentokrát, návrh na přijetí dědické přihlášky, ač již tutéž přihlášku přijal, je jeho později vydané usnesení, jakož i usnesení rekursního soudu, že se dědická přihláška přijímá na soud, zmatečné (§ 41, písm. e) zák. č. 100/1931 Sb.).

Není však zmatečné usnesení pozůstalostního soudu zamítající návrh přihlašujícího se dědice na udělení správy, i když již byla tomuto dědici správa dříve vydaným usnesením udělena, vyšlo-li najevo, že zůstavitel byl Němec.

Pokud příslušný správní úřad nerozhodl o tom, že podmínky konfiskace nejsou dány přesto, že zůstavitel byl Němec, nesmí pozůstalostní soud v pozůstalostním řízení pokračovat, nýbrž smí se omezit jen na nutné úkony sloužící zejména k zabezpečení pozůstalostního jmění.

(Rozh. ze dne 13. prosince 1946, R I 170/46.)

Srovn. rozh. č. 153.

V pozůstalostním řízení po E. H-ovi přijal soud usnesením ze dne 26. listopadu 1945 dědickou přihlášku M. H-ové ze závěti ze dne 9. července 1942 a svěčil jí na její návrh správu pozůstalosti.

Dne 30. ledna 1946 usnesl se pozůstalostní soud mimo jiné takto: 1. Návrh pozůstalé vdovy M. H-ové na přijetí dědické přihlášky podané bezvýmínečně ze závěti a na svěření správy pozůstalosti se pro tentokrát zamítá; 2. od projednání pozůstalosti soud prozatím upouští. Důvody: Zůstavitel byl německé národnosti a říšské státní příslušnosti. Podle dekr. pres. rep. ze dne 15. října 1945, č. 108 Sb. o konfiskaci nepřátelského majetku propadá majetek fyzických osob národnosti německé bez náhrady Československé republice (§ 1, odst. 2 cit. dekr.) s výjimkou osob, které prokáží, že zůstaly věrně Československé republice, nikdy se neprovinily proti národům českému a slovenskému a buď se činně zúčastnily boje za její osvobození nebo trpěly pod nacistickým a fašistickým terorem. Dědička neprokázala, že by šlo o majetek vyňatý z konfiskace. Všechny úkony nutné k zabezpečení pozůstalostního jmění byly již provedeny a bylo

proto od dalšího projednávání pozůstalosti prozatím upustiti (výnos min. sprav. ze dne 26. července 1945, č. 18504/45-I 3).

Rekursní soud změnil k rekursu M. H-ové stížnost tak, že se přijímá dědická přihláška pozůstalé vdovy ze závěti z 9. července 1942 bez výhrady soupisu jmění a že se jí svěruje správa pozůstalosti podle § 810 obč. zák. a § 145 nesp. pat. s tím omezením, že se správa pozůstalosti vztahuje na zůstavitelovo jmění, pokud není v národní správě a pokud nepodléhá konfiskaci podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., resp. pokud z ní bude vyňato. Jinak rekursu nevyhověl. **Z d ů v o d ů:** Stěžovatelka právem uplatňuje, že prvý soud je vázán usnesením ze dne 26. listopadu 1945, leč přes to není tu uplatňované zmatečnosti podle § 41, odst. 2 písm. e) zák. č. 100/1931 Sb., poněvadž prvý soud zřejmě o tomto usnesení věděl, domníval se však nesprávně, že jsou dány podmínky použití § 32, odst. 2 cit. zák. Vyhověl proto odvolací soud stížnosti a při tom, pokud jde o správu, doplnil napadené usnesení, jak uvedeno ve výroku. Toto doplnění odpovídá zcela danému stavu věci, neboť správa pozůstalosti, i když byla již svěřena, může se týkat pouze majetku, jenž není v národní správě nebo není konfiskován. O tom, zda jsou dány podmínky k zavedení národní správy, pokud se týče pokud jsou splněny podmínky pro konfiskaci, nepřislouží rozhodovati soudu, nýbrž příslušným orgánům uvedeným v § 7 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a v § 1, odst. 4, pokud se týče v § 2 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. Jinak však stížnosti nebylo vyhověno. Dokud totiž nebude příslušnými orgány rozhodnuto, zda a jaký majetek zůstavitelův patří do pozůstalosti, nebylo by účelné projednávat pozůstalost a způsobiti takto přihlášené dědičce zbytečné výdaje.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacímu rekursu M. H-ové napadené usnesení, jakož i usnesení prvního soudu, pokud jimi bylo rozhodnuto o stěžovatelčině dědické přihlášce; jinak dovolacímu rekursu nevyhověl.

D ů v o d y:

Rozhodnutí prvního soudu, jímž zamítl pro tentokráte stěžovatelčin návrh na přijetí dědické přihlášky, je zmatečné podle § 41, písm. e) nesp. zák. a stejným zmatkem trpí i napadené usnesení ve výroku, jímž rekursní soud tuto dědickou přihlášku na soud přijal, protože o stěžovatelčině návrhu v tomto směru rozhodl již prvý soud svým usnesením ze dne 26. listopadu 1945.

Zmatečnost tu je posoudit podle pravé její podstaty a nezáleží tudíž na tom, jestliže se prvý soud domníval, jak míní rekursní soud, že není podle § 32, odst. 2 nesp. zák. vázán svým prvním usnesením, když tu o případ tohoto zákonného předpisu podle jeho znění a smyslu nešlo a ani nemohlo jít.

V této části byla proto obě usnesení nižších soudů zrušena podle § 43, odst. 2 a § 46, odst. 3 nesp. zák.

Bez úspěchu musí však zůstat výtka, že byl prvý soud vázán svým usnesením, pokud vyhověl stěžovatelčině návrhu, aby jí byla svěřena

správa pozůstalosti, protože je věcí volného uvážení soudu, aby posoudil, zda jsou tu takové okolnosti, pro které třeba dědici správu pozůstalostního jmění odniti (§§ 810 obč. zák., 145 nesp. pat., rozh. č. 5662 Sb. n. s.).

Zamítl-li proto prvý soud usnesením, jež dalo podnět k tomuto oprávněnému řízení, pro tentokráte stěžovatelčin návrh, aby jí byla svěřena správa pozůstalosti proto, že zůstavitel byl Němec a stěžovatelka neprokázala, že byl jeho majetek vyňat z konfiskace podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb., není jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, písm. e) nesp. zák. a tím méně je stíženo tímto zmatkem napadené usnesení, které omezilo stěžovatelčinu správu pozůstalosti na pozůstalostní jmění, pokud není v národní správě nebo nepodléhá konfiskaci podle § 1 dekretu č. 108/1945 Sb.

Konfiskace podle tohoto předpisu nastává již ze zákona. Z toho plyne, že dokud tu není rozhodnutí příslušného správního úřadu, že podmínky konfiskace podle řečeného předpisu nejsou výjimečně dány přesto, že zůstavitel byl Němec, pokud se týče, že část pozůstalostního jmění se z konfiskace vyjímá, nesmí pozůstalostní soud v pozůstalostním řízení pokračovat, nýbrž smí se omezit jen na nutné úkony sloužící zejména k zabezpečení pozůstalostního jmění.

Posuzováno s těchto hledisek netrpí napadené usnesení v potvrzující části žádnou z vad uvedených v § 46, odst. 2 nesp. zák., zejména ani nenezákonností, dovozanou neprávem z předpisu § 16 nesp. zák.

č. 153.

Jsou-li splněny podmínky podle § 1 dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., podléhá dědické právo, jakmile vzniklo, konfiskaci se všemi právními důsledky, zejména i s oprávněním dědice na výkon tohoto práva, bez ohledu na to, zda je dědic vykonal či nikoli.

Konfiskovaného dědického práva nabývá stát jen potud a v tom rozsahu, jak se ho může dovolat sám dědic oprávněný z delace.

Zjistí-li pozůstalostní soud, že dědické právo je pravoplatně konfiskováno, je povinen vyzvatí podle § 116 nesp. pat. Fond národní obnovy k podání dědické přihlášky.

(Rozh. ze dne 13. prosince 1946, R II 36/46.)

Srovn. rozh. č. 152.

V posledním pořizení ze dne 26. července 1945 ustanovila Češka A. S-ová, zeměla dne 5. října 1945, dědici své syny Němce O. S-a a B. S-a. Pro případ, že by uvedení zůstavitelku nepřežili neb nemohli z jiného důvodu dědit, ustanovila za dědice svoji neteř H. V-ovou a synovce A. P-a. Usnesením místního národního výboru v S. z 25. října 1945 byl ustanoven národním správcem dědických nároků Němců O. S-a a B. S-a O. M. Ten se přihlásil jako národní správce k pozůstalosti z testamentu výmínečně se žádostí, aby tato přihláška byla na soud přijata. H. V-ová a A. P. podali dědickou bezvýmínečnou přihlášku z testamentu s odůvodněním, že oba ustanovení synové jako Němci nemohou dědit.

Pozůstalostní soud mimo jiné a) přijal výmínečnou dědickou přihlášku národního správce O. M-a podanou jménem zůstavitelčiny synů Němců O. S-a, B. S-a i bezvýmínečnou přihlášku H. V-ové a A. P-a; b) uložil H. V-ové a A. P-ovi, aby vystoupili do 14 dnů od právní moci usnesení jako žalobci proti národnímu správci pozůstalostních nároků pozůstalých synů O. S-a a B. S-a. Z d ů v o d ů: Podle dosavadních dekretů presidenta republiky a nařízení vlády není vyloučeno dědické právo Němců z testamentu neb podle zákona. Tím padá podle poslední vůle zůstavitelky i možnost dědit u H. V-ové a A. P-a. Podle dekretu presidenta republiky z 21. června 1945, č. 12 Sb. propadá konfiskaci zemědělský majetek Němců, při čemž domy Němců této konfiskaci nepodléhají a Němci zatím mohou být vlastníky domů, i když tento jejich majetek je pod národní správou jako každý majetek osob státně nespolehlivých (§§ 2, 4 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb.). V této pozůstalosti jde nejen o pozemky, nýbrž i o dům. Za majetek se pokládají ovšem též pozůstalostní nároky. Přihlásil-li se k dědictví národní správce, spravující pozůstalostní nároky zůstavitelových synů-Němců, z formálně platného testamentu, není zatím zákonné překážky, aby tato přihláška nebyla soudem přijata. Soud však musil přijat i dědické přihlášky H. V-ové a A. P-a z tohoto testamentu, avšak vzhledem k tomu, že pozůstali synové jsou nepominutelnými dědici, je jejich dědický důvod silnější, a proto určil soud roli žalobců dědicům podle zákona vzdálenějším H. V-ové a A. P-ovi, kteří jsou ostatně i zůstavitelkou povolání k dědictví jen pro případ, kdyby pozůstali synové se dědického nápadu nedožili nebo nemohli dědit (§ 125 nesp. pat.).

Rekursní soud změnil k rekursům H. V-ové a A. P-a napadené usnesení tak, a) že se dědická přihláška, kterou podali na základě testamentu s dobrodinným soupisu O. S. a B. S. ustanoveným národním správcem pozůstalostních nároků, k soudu nepřijímá; b) národní správce pozůstalostních nároků O. M. byl podle § 125 nesp. pat. poukázán, aby buď sám, anebo dědicové O. S. a B. S. vystoupili do čtyř týdnů jako žalobci proti A. P-ovi a H. V-ové žalobou o dědické právo. Z d ů v o d ů: Stížnost je odůvodněna. Rekursní soud přisvědčuje právnímu názoru, že v tomto pozůstalostním řízení je jedině rozhodnou právní otázkou výklad zůstavitelčiny poslední vůle. Není nejmenších pochyb, jak správně odůvodnil pozůstalostní soud, že je poslední vůle ze dne 26. července 1945 platná a pro toto pozůstalostní řízení jedině závazná. Nutno předem podotknouti, že v době sepsání písemné poslední vůle platil již dekr. č. 5/1945 Sb. o národní správě majetkových hodnot Němců, a byla zavedena celá řada různých opatření proti Němcům. Na to zůstavitelka při sepsu poslední vůle zřejmě pamatovala, a právě pro ten případ, kdyby taková zákonná opatření vylučovala její potomky zcela z dědictví, projevila přímo vůli, že se má celé její jmění dostati její neteři a synovci rovným dílem. Zůstavitelka tím sledovala účel zachovati za všech okolností rodinný majetek nadále v rodině, a to v českých rukách, což je zřejmo z obsahu tohoto posledního pořízení. Jinak nelze ani tuto jasnou a určitě projevenou vůli, že se pro případ zániku dědických nároků jejích synů povolává za testamentární dědice jedině neteř a synovec, vykládati. Je tudíž třeba zabývat se jen před-

určující otázkou, zda skutečně zůstavitelčini synové pozbyli dědických nároků. Není pochyby, že oba synové jsou německé národnosti. Osud majetku osob německé národnosti musí se proto posuzovati podle dekr. pres. rep. ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. Podle § 1 cit. dekr. jakákoliv majetková i nemohotná práva osob německé národnosti jsou konfiskována pro Československou republiku. Rekursní soud sdílí právní názor, že dědické právo je právem majetkovým a že tudíž dědická práva O. S-a a B. S-a podle citovaného dekretu propadají, tito je ztrácí a tím i jejich dědické nároky z testamentu zcela zanikají. Zůstavitelka právě na takový případ pamatovala, neboť ve svém posledním pořízení ze dne 26. července 1945 ustanovila za testamentárního dědice přímo stěžovatele pro ten případ, že by O. a B. S-ovi z nějakého důvodu nemohli dědit. Tím dala najevo, že ustanovuje z testamentu své syny za dědice jen pro ten případ, že budou moci jako osoby německé národnosti dědit a jen bude-li jim moci pozůstalost připadnouti. Tento předpoklad však podle citovaného dekretu nenastal a proto podle vůle zůstavitelky musí nastoupiti jako testamentární dědici stěžovatelé, kteří se již přihlásili. Jejich dědické právo bylo tak prokázáno, nebylo vůbec popřeno, ani bráno v pochybnost, jejich dědické přihlášky z testamentu jsou tudíž odůvodněny a právem byly pozůstalostním soudem přijaty. Pokud jde o legitimaci národního správce, sdílí rekursní soud názor, že výtky stěžovatelů jsou v tom směru neodůvodněné, neboť národní správce byl pravoplatně ustanoven příslušným orgánem podle dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a jako národní správce byl O. M. plně oprávněn za dědice O. S-a a B. S-a jednat i jich jménem podati dědickou přihlášku. Ježto dědické právo O. S-a a B. S-a jakož i jejich nároky z testamentu propadly a zanikly, nabyly tím právního významu dědické přihlášky stěžovatelů. Proto rekursní soud, vyhovuje stížnosti, nepřijímá na soud dědické přihlášky O. S-a a B. S-a z testamentu. V důsledku toho mohl by snad býti jejich delacní důvod opodstatněn jedině ze zákona, nebo mohl by být po právu jejich nárok na povinný díl, na který jako na propadlé jmění mohl by si však činiti nároky přímo stát. Tento zákonný nárok je slabší, proto bylo třeba odkázati jej podle § 125 nesp. pat. na pořad práva.

Nejvyšší soud zrušil k dovolacím rekursům národního správce pozůstalostních nároků O. S-a a B. S-a, a Fondu národní obnovy v Praze napadené usnesení i usnesení prvního soudu a uložil tomuto soudu nové jednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů:

A. K dovolacímu rekursu národního správce pozůstalostních nároků O. S-a a B. S-a:

Dědické právo, jež vzniká zpravidla již smrtí zůstavitelovou (§ 536 obč. zák.), může přejít na dědice původního dědice (§§ 537, 809 obč. zák.), je zcizitelné (§§ 1278 obč. zák. a násl.) a může být předmětem i jiných právních jednání (srov. § 1383 obč. zák., § 14 zák. č. 278/1915 ř. z.). Jeho přechod s původního dědice není vázán na to, že tento dědic své právo již vykonal, t. j. podal dědickou přihlášku, jak plyne zejména z předpisů §§ 537,

809, 823 obč. zák. a § 120 nesp. pat. Z toho je patrné, že dědické právo jako právo majetkové není právem ryze osobním.

Podléhá proto dědické právo, jsou-li k tomu dány jinak podmínky, konfiskaci podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb., jakmile vzniklo, ať je dědic vykonal, či nikoliv, a to se všemi důsledky z toho plynoucími, t. j. je s ním zároveň ve prospěch Československého státu (Fondů národní obnovy) konfiskováno oprávnění dědice i na výkon tohoto práva, i ostatní oprávnění příslušející dědici z dědického práva.

Konfiskovaného práva nabývá ovšem stát jen potud a v tom rozsahu, jak se ho může dovolat sám dědic z delace oprávněný. Nehledíc k případu, že k delaci vůbec nedošlo, plyne z předchozího, že nemůže-li dědic uplatnit některý z delačních důvodů proto, že delace jen z tohoto důvodu nenastala nebo zanikla, nemůže se pak ani stát (Fond národní obnovy) dovolat tohoto důvodu delačního a z něho uplatnit dědické právo k pozůstalosti.

S těchto hledisek nutno posoudit i souzený případ, o němž nemůže však nejvyšší soud zatím ještě ve věci rozhodnout. Otázku, zda nastaly podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb. předpoklady konfiskace dědického práva O. S-a a B. S-a, nemohou totiž řešiti soudy ani předběžně, nýbrž musí její zodpovězení ponechat správním orgánům k tomu podle § 1, odst. 4 cit. dekr. povolaným. Bude proto na prvním soudu, aby se vypořádal v první řadě s tvrzením poddědiců, že dědici zůstavitelku nepřežili (§ 40, odst. 1 nesp. zák.) a řízení doplnil dotazem u příslušného okresního národního výboru, zda bylo dědické právo O. S-a a B. S-a k pozůstalosti po jejich matce konfiskováno podle § 1 dekr. č. 108/1945 Sb., a zda výměr podle § 1, odst. 4 dekr. o tom je již pravoplatný, vyčkáváje případné skončení konfiskačního řízení. Bude-li zjištěno, že došlo ke konfiskaci jmění jmenovaných a tudíž i ke konfiskaci jejich dědického práva, o něž jde, nastoupí na jejich místo Československý stát. V tom případě budiž podle § 116 nesp. pat. vyzván též Fond národní obnovy k podání dědické přihlášky jménem Československého státu, aby byl tak zjednan předpoklad k opětovnému posouzení, zda jsou dány podmínky k postupu podle § 125 nesp. pat. a násl., a koho z přihlašovatelů třeba odkázat na pořad práva.

Nedošlo-li ke konfiskaci dědického práva O. S-a a B. S-a, třeba odkázat na pořad práva proti dědicům substituty, t. j. A. P-a a H. V-ovou, kteří, přihlásivše se k pozůstalosti z tétož posledního poručení jako dědici, by přišli sami v úvahu jako dědici teprve v druhé řadě, jak již rozhodl první soud.

B. Pokud třeba přisvědčit právním námitkám dovolacího rekursu Fondů národní obnovy, plyne z vyřízení předchozího dovolacího rekursu. Tyto námitky opodstatňují zrušení rozhodnutí nižších soudů z týchž důvodů, z nichž již došlo k jejich zrušení k důvodnému dovolacímu rekursu první stěžovatelky a stačí proto v podstatě na ně odkázat.

Rozhodnuto bylo podle § 46, odst. 3 a § 41, odst. 3 nesp. zák.

č. 154. A

Dekret presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 124 Sb. o některých opatřeních ve věcech knihovních a doplňující zákon ze dne 28. února 1946, č. 60 Sb.

Knihovní majetek země, který byl v době po 29. září 1938 převeden na německou říši právním jednáním vyhovujícím československému právnímu řádu, tudíž jinak než pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce, lze knihovně připsati jen Československému státu podle dekr. presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., nikoliv zemi.

Ustanovení čl. I, § 1 dekr. presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 124 Sb. lze použiti jen v těch případech, kdy restituce není spojena s vypořádáním vzájemných nároků druhé strany a kdy nejde o řešení otázek skutkových. Uvedeného ustanovení nelze použiti zejména na případy přechodu knihovního práva, k němuž došlo sice pod tlakem okupace, ale úplatným právním jednáním.

(Rozh. ze dne 13. prosince 1946, R II 91/46.)

Ke konci roku 1945 navrhla země Moravskoslezská u okresního soudu v J., aby jí bylo podle § 1 dekr. pres. rep. č. 124/1945 Sb. vloženo vlastnické právo k nemovitosti vl. č. 271 poz. kn. kat. úz. J., tvrdíc, že podle kupní smlouvy ze dne 29. ledna 1942 a 29. května 1942 bylo vloženo na nemovitostech Zemské léčebny pro duševně a nervově choré v J. zapsaných v uvedené vložce vlastnictví pro německou říši.

První soud zápis povolil.

Rekursní soud žádost zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

V souzené věci jde jen o výklad čl. I, § 1 dekr. pres. rep. ze dne 27. října 1945, č. 124 Sb. a zákona ze dne 28. února 1946, č. 60 Sb., pokud je v něm stanoveno, že v knihovních vložkách, v kterých je zapsána jako oprávněná osoba německá říše a jako její přímý právní předchůdce země Moravskoslezská, vymaže knihovní soud zápis pro osobu před tím oprávněnou.

Při výkladu určité normy třeba přihlížeti především ke znění, v jakém vyšla od zákonodárského činitele, při čemž třeba přihlídnouti k účelu a smyslu zákona (§ 6 obč. zák.). Při výkladu třeba však dbáti i toho, aby se nedál jen osamoceně z uvedené normy, nýbrž z celého právního řádu, jenž může býti chápán pouze jako celek.

Nutno proto přihlídnouti při výkladu § 1 dekr. č. 124/1945 Sb. a zák. č. 60/1946 Sb. jednak k celému komplexu norem majících za účel obnovení právního pořádku porušeného okupanty, jednak k tomu, aby i tyto

právní předpisy zapadaly do celého dosavadního právního řádu, pokud — samozřejmě — nebyl jimi změněn.

Dekr. č. 124/1945 Sb. nyní ve znění zák. č. 60/1946 Sb., je jen jednou normou z celého komplexu norem majících za úkol odčinění majetkových převodů a majetkoprávních jednání provedených za okupace. Při jeho výkladu nutno však přihlížeti i k ustanovením dekr. č. 108/1945 Sb. o konfiskaci nepřátelského majetku a o Fondech národní obnovy. Podle § 1, odst. 1, č. 1 tohoto dekretu je konfiskován bez náhrady pro Československý stát i majetek nemovitý a movitý, který ke dni faktického skončení německé a maďarské okupace byl nebo ještě je ve vlastnictví německé říše, ledaže jde o majetek, jehož v době po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce pozbyly osoby, které nespádají pod § 1 dekretu, tedy i země Moravskoslezská. Takovýto majetek, třebaže je knihovně připsán německé říši, nepodléhá podle § 2, odst. 3 cit. dekr. konfiskaci. Z toho plyne argumento a contrario, že knihovní majetek země Moravskoslezské, který by byl v rozhodné době převeden na německou říši jinak než pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové, nebo politické persekuce, zejména tedy majetek, který by byl převeden způsobem vyhovujícím československému právnímu řádu, by konfiskaci podléhal a může být knihovně připsán jen Československému státu podle dekretu č. 108/1945 Sb., ale nikoliv zemi Moravskoslezské, jak by se zdálo podle slovního výkladu čl. I, § 1 dekr. č. 124/1945 Sb. Nelze totiž pochybovat o tom, že tímto dekretem nebyly změněny předpisy dekr. č. 108/1945 Sb. a jest jej proto v duchu chápání právního řádu jako celku vykládati tak, aby jeho předpisy obstály vedle předpisu dekr. č. 108/1945 Sb., tedy že ho lze použít jen na případy, kde země Moravskoslezská pozbyla knihovní majetek pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové neb politické persekuce, kdežto v případech, kde její knihovní majetek byl převeden na německou říši způsobem vyhovujícím československému právnímu řádu, platí předpis § 1 dekretu č. 108/1945 Sb. o konfiskaci tohoto majetku pro Československý stát. Zde by nebylo vůbec spravedlivé přičítati, aby se děla náprava předvídaná v čl. I, § 1 dekretu č. 124/1945 Sb., totiž vrácení majetku zemi Moravskoslezské, poněvadž je právě předpokládáno, že země Moravskoslezská pozbyla tento majetek způsobem neodporujícím československému právnímu řádu.

Avšak ani v prvním případě, t. j. pozbytím majetku pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové neb politické persekuce, neplatí předpis čl. I dekr. č. 124/1945 Sb. neomezeně. Jde tu v podstatě o uplatnění nároku restitučního a za hlavní předpis v tomto směru třeba označiti zatím vydaný zák. č. 128/1946 Sb. upravující podrobně vrácení toho, co bylo pozbyto po 29. září 1938 majetkovým převodem nebo majetkoprávními jednáními uzavřenými pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové neb politické persekuce (§ 1 dekr. č. 5/1945 Sb.). Podle §§ 1 a 2 dotčeného zákona zachyceny jsou jím všechny případy majetkových převodů a majetkoprávních jednání, stejně jako převody prováděné přímo neplatným právním předpisem, dále převody jakýmkoliv způsobem, zejména úředním výkonem na základě takového neplatného předpisu a konečně ji-

nak výrokem soudním nebo úředním, který bude jako výrok z doby nesvobody zrušen neb změněn. Restituční zákon má snahu odstraniti majetkové přesuny shora naznačené obnovením předešlého stavu. Avšak navrácení v předešlý stav při neplatnosti právního jednání vyžaduje, má-li býti spravedlivé, nejen aby nabyvatel vrátil věc, nýbrž také, aby zcizitel vrátil, co sám držel, na př. přijatou kupní cenu, a aby nastalo i jinak vypořádání užítku, úbytku, přírůstků. Restituční zákon tuto zásadu, jak plyne z ustanovení §§ 6 a 7, převzal, připínaje se v tomto směru celkem k právním pravidlům stanoveným v občanském zákoníku. I veřejný orgán, který rozhoduje o vrácení majetku podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. (zkrácená restituce), má se podle směrnic ministerstva průmyslu k provedení tohoto ustanovení z dne 19. března 1946 než rozhodne, že se majetek vrací, vypořádáti s uvedenými otázkami a je také řešiti ve svém výroku (§§ 15 a 16 směrnice).

Porovnávají-li se tato ustanovení s ustanoveními zák. č. 124/1945 Sb., je nápadné, že tento zákon nemá ustanovení o vzájemném vypořádání nároků nabyvatele a zcizitele. Pro řešení těchto nároků není ani místa v řízení knihovním, v němž obor působnosti knihovního soudu je zákonem přesně vymezen. V tomto řízení nelze ani řešiti otázku v podstatě skutkového rázu, zda k úplatnému právnímu jednání došlo pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové neb politické persekuce. Je proto nasnadě závěr, že ustanovení čl. I, § 1 dekr. č. 124/1945 Sb. nemá na mysli všechny případy restituční, nýbrž jen ty, kde restituce není spojena s vypořádáním vzájemných nároků druhé strany, které knihovní soud při omezené jeho působnosti nemůže řešiti, a kde nejde ani jinak o řešení otázek skutkových, tedy zejména případy přechodu knihovního práva sice pod tlakem okupace, ale úplatným právním jednáním.

To, co uvedeno, kryje se v podstatě s výkladem, který ustanovení čl. I, § 1 dekr. č. 124/1945 Sb. dávají vysvětlivky ministerstva spravedlnosti ve Věstníku 1945, str. 30, že totiž účelem tohoto ustanovení je především očistiti veřejné knihy od knihovních zápisů, k nimž došlo na základě opatření, odporujících československému právnímu řádu, ať šlo o opatření všeobecná (cizí mocí vydaná legislativní opatření), jí vnucené dohody a úmluvy anebo jí vnucená nařízení a jiné normy a opatření t. zv. vlády protektorátní nebo konkrétní (zejména zásahy výkonných orgánů cizí moci) a že při tom má dekrét umožniti nápravu knihovního stavu všude tam, kde to je podle nynějšího právního řádu v zemích České a Moravskoslezské bez zvláštního řízení nebo rozhodování možné.

V souzeném případě žadatelka o knihovní zápis podle čl. I, § 1 dekr. č. 124/1945 Sb. sama v žádosti uvedla, že vlastnické právo pro německou říši bylo vloženo na základě kupní smlouvy, tedy za úplatu a ani v ní netvrdila, že tato kupní smlouva odporuje snad československému právnímu řádu, pokud se týče že došlo k ní pod tlakem okupace. Avšak i v tomto případě musilo by toto tvrzení býti zjištěno a bylo by obnovení knihovního stavu ve prospěch žadatelky možné jen za současného vypořádání vzájemných nároků kupitele, přeshlých nyní na Československý stát, což vše v knihovním řízení není možné. Nejde proto o případ čl. I, § 1 dekr. č. 124/

1945 Sb., o němž by mohl rozhodnouti knihovní soud bez zvláštního řízení neb rozhodování a žadatelka se nemůže tudíž domáhati nápravy podle uvedeného ustanovení.

Rekursní soud proto právem knihovní žádost zamítl a dovolací stížnost je bezdůvodná.

Č. 155.

Soudní zákaz podle § 71 nesp. pat. brání peněžnímu ústavu, jenž vydal vkladní knížku nebo vkladní list (§ 2 zák. č. 239/1924 Sb.) ve výplatě vkladu i tehdy, je-li řízení zákazu předcházející zmatečné nebo zákaz hmotněprávně neodůvodněný. Peněžní ústav je oprávněn i povinen odepřít výplatu bez ohledu na to, zda byl zákaz vydán ve formě rozsudku neb usnesení či pouhého sdělení, zda se týká vkladu volného či vázaného způsobem připuštěným stanovami a zda je pravoplatný.

Zákaz výplaty podle § 71 nesp. pat. daný německým soudem v t. zv. protektorátě peněžnímu ústavu je platný, dokud nebyl podle příslušných předpisů zrušen nebo změněn.

(Rozh. ze dne 13. prosince 1946, Rv II 36/46.)

V roce 1944 předložil V. F. N-ské bance v N. k výplatě vkladní knížku znějící na jméno M. K. č. 4406, sděliv heslo, na jehož udání byla knížka vázána. N-ská banka odmítla výplatu s odůvodněním, že jí překáží soudní zákaz výplaty německého úředního soudu v B. ze dne 24. srpna 1944 a 1. března 1945.

Ve sporu, o který tu jde, domáhá se V. E. na N-ské bance výplaty vkladu v částce 52.755 K.60 h z vkladní knížky č. 4406 znějící na jméno M. K. proti předložení této vkladní knížky.

Prvý soud zamítl žalobu. Z důvodů: Jde o otázku, zdali žalovaná strana byla a je oprávněna výplatu vkladu vzhledem k připisům úředního soudu v B. odmítnouti. V tomto směru zjistil soud, že v předložené vkladní knížce je uvedena doložka, že banka považuje doručitele této vkladní knížky za oprávněného majitele s výjimkou vkladů soudně obstavených. Není pochybností, že tato klausule byla pojata do stanov ve prospěch peněžního ústavu, který se tím zabezpečil. Předloženými přípisy úředního soudu v B. ze dne 24. srpna 1944 a 1. března 1945 je zjištěno, že tento soud odevzdal v pozůstalostní řízení po M. K-ovi, zemřelém dne 24. února 1944 v S. vkladní knížku, o níž jde, manželskému dítěti zůstavitelovu, nezl. Z. K-ové, a zakázal výplatu tohoto vkladu až do dalšího jeho opatření. Na tomto zákaze trval pozůstalostní soud přes vysvětlení žalované strany. Soudní usnesení obsahující zákazy jsou opatřeny razítkem a podpisem tohoto soudu, takže žalovaná strana nemohla o pravosti a platnosti jich pochybovati. Podle §§ 71 a 145 nesp. pat. jsou pozůstalostní soudy oprávněny a povinny zajistiti dědickou daň a také zabezpečiti pozůstalostní jmění

pro oprávněné. Ostatně vyplývá oprávněnost a povinnost pozůstalostního soudu zabezpečovat pozůstalostní jmění i z toho, že je má odevzdati do držení oprávněného dědice (§§ 797, 798, 799, 818 a 819 obč. zák.). Žalovaná strana není ani povolána k tomu, aby blíže zkoumala, zda je toto soudní opatření materiálně odůvodněno a musila se již z důvodu svého vlastního zabezpečení podřídit soudním opatřením. Námitka žalobce, že soudní zákaz je neplatný proto, že byl vydán v době nesvobody, nemá v dosavadním zákonodárství žádné opory, obzvláště, když žalobce ani nevrátil, že jsou dány podmínky pro zrušení soudních rozhodnutí ve smyslu čl. 6 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku, vyhlášeného pod č. 30 Sb. Žalující banka je proto v souzeném případě oprávněna dovolati se citovaných zajišťovacích záповědí pozůstalostního soudu v B., aniž by byla oprávněna a povinna zkoumati, zda je postup pozůstalostního soudu také materiálně správný.

Odvolaací soud nevyhověl žalobcovu odvolání. Z důvodů: Žalobce požadoval plnění z vkladní knížky. Vkladní knížka má podle § 2 zák. č. 239/1924 Sb. a § 10 zák. č. 302/1920 Sb. povahu cenného papíru svědčícího majiteli, takže každý, kdo takovou vkladní knížku předloží, je pokládán i bez průkazu totožnosti za řádného držitele a jest mu vyplatiti žádanou částku, pokud není výplatě na překážku řízení uměřovací nebo zákaz soudní, aneb není-li vklad vázán způsobem přípustným stanovami. V daném případě není sporu o tom, že žalobce je držitelem sporné vkladní knížky (§ 1393 obč. zák.) a že sdělil i patřičné heslo. K odepření výplaty žalovanou, jak zjištěno, došlo z důvodu, že nejen notář Dr. W. jako soudní komisař žádal dne 21. dubna 1944 uzávěr vkladu až do projednání pozůstalosti po M. K-ovi, nýbrž i proto, že úřední soud v B. žádal totéž dne 24. srpna 1944. Žalovaná banka nebyla oprávněna ani povinna zkoumati tyto zákazy výplaty. S hlediska platnosti oněch soudních zakazů přehlíží odvolatel, že zákaz výplaty se sice stal v době nesvobody, že však jeho závaznost i pro dobu po osvobození dovodil již správně soud prvé stolice, na jehož vývody lze odvolatele jen poukázati. Není pochyby o tom, že účelem zákazu výplaty nebylo dosíci výplaty vkladu pro nezl. dceru Z. K-ovou, nýbrž zákaz výplaty vůbec, t. j. zachování dosavadního stavu. Takový zákaz výplaty odpovídá praktické potřebě a odpovídá i předpisu § 10 zák. č. 302/1920 Sb., jenž platí i pro žalovanou (§ 1, odst. 3 zák. č. 239/1924 Sb.). Obsah zákazu a pramen zákazu (soudní komisař a soud) odpovídá i výhradě uvedené přímo ve vkladní knížce žalované strany, třeba se tam užívá výrazu »soudně obstavených«. Nebylo ani zapotřebí nějakého formálního usnesení těchto zakazů podle § 379, č. 3 ex. ř., jak se odvolatel mylně domnívá. Jde totiž o cenný papír svědčící majiteli, při jehož výplatě by v daném případě žalovaná banka nejednala poctivě a s normální pečlivostí, když jí byla závada v oprávnění žalobcově jako presentatora vkladní knížky známa, pokud se týče podle zjištěných okolností, vzhledem k zákazu výplaty soudním komisařem a soudem, musila býti známa. Žalovaná banka byla naopak jako peněžní ústav, který je oprávněn vydávati vkladní knížky, povinna vynaložiti mimořádnou opatrnost a pozornost (§ 1299 obč. zák.), zejména za daných okolností při žádosti o výplatu

vkladní knížky. Proto příkaz soudního komisaře (§ 5 zák. č. 100/1931 Sb.), nad to příkaz soudu se zákazem k výplatě, zcela opravňoval žalovanou k odepření výplaty vkladu. Výplatou vkladu za daných zjištěných okolností vystavila by se žalovaná banka nebezpečí, že nebude liberována ze svého dlužnického poměru a že bude nucena vyplatit vklad dvakrát. Aby tomu předešla, odepřela výplatu, neboť zákazy tak, jak se staly, jak pokud jde o formu, tak i obsah, zcela postačily a opravňovaly žalovanou banku k odepření výplaty.

Nejvyšší soud nevyhověl žalobcovu dovolání.

Z d ů v o d ů:

Odvolační soud posoudil věc po stránce právní správně a lze vývody dovolatele v tomto směru odkázati na správné důvody napadeného rozsudku. Dovolatel, potíraje toto právní posouzení odvolacího soudu, nedbá ustanovení § 10 zák. č. 302/1920 Sb., jež platí podle § 3, odst. 1 zák. č. 239/1924 Sb. i pro sporný vklad. Podle těchto ustanovení knížky neb vkladní listy, které spořitelny vydávají na vklady, mají povahu papírů svědčících majiteli, takže každý, kdo takovou knížku předloží, je pokládán i bez průkazu za řádného držitele, a jest mu vyplatiti žádanou částku, pokud není výplatě na překážku řízení umořovací o knížce spořitelni (o vkladním listě), nebo zákaz soudní, aneb není-li vklad vázán způsobem připuštěným stanovami. Podle tohoto ustanovení je peněžní ústav oprávněn i povinen odepřít výplatu vkladu také tehdy, dostal-li od soudu zákaz tak učiniti, a ježto zákon nerozlišuje, a vzhledem k povaze věci, nezáleží při tom na tom, v jaké formě byl zákaz vydán, zda ve formě rozsudku neb usnesení či jen ve formě pouhého sdělení, ani na tom, zda zákaz je již pravoplatný a zda se týká vkladu volného neb vkladu vázaného způsobem připuštěným stanovami (na podpis, heslo, průkazní lístek). V souzené věci je nesporno, že žalovaná dostala od německého úředního soudu v B. přípis ze dne 24. srpna 1944 a ze dne 1. března 1945 příl. 7 a 8, v nichž uvedený soud sděluje žalované bance mimo jiné, že sporný vklad jest ponechat u žalované banky nadále v depu a nemá býti nikomu vyplacen, až žalovaná banka dostane další příkazy úředního soudu v B. o dalším použití, pokud se týče v pozdějším přípise, že soud trvá nadále na uzávěře sporného vkladu. Z formy obou dopisů je zřejmo, že jde o úřední sdělení soudu učiněné v pozůstalostním řízení po zemřelém M. K-ovi a hledí-li se dále k jich zmíněnému, již materiálnímu obsahu, nelze o tom pochybovat, že jde o soudní zákaz výplaty vydaný podle § 71 nesp. pat., jehož je žalovaná banka povinna dbáti, aniž by byla oprávněna zkoumati, zda řízení předcházející zázkazu bylo snad zmatečné a zda zákaz je hmotněprávně odůvodněný. Proto jsou nerozhodné v tomto sporu výtky dovolatele, že zákazy nebyly doručeny žalobci a nejsou proto pravoplatné, že majitelem sporného vkladu je dovolatel a že jedině on může sporným vkladem disponovati, jelikož jen on zná heslo, a že žalovaná banka sama vyvolala zákaz, sdělivší pozůstalostnímu soudu prý proti zákonům a stanovám i proti obchodnímu zvyku obchodní tajemství osoby třetí. Marně poukazuje dovolatel též na ustanov-

vení stanov žalované banky o odepření výplaty vkladů »soudně obstavených«. Toto ustanovení nutno vykládati ve spojení s § 10 zák. č. 302/1920 Sb. tak, že je míněn soudní zákaz ve smyslu tohoto zákonného ustanovení. Odlišný výklad dovolatele je nesprávný, poněvadž vychází z nesprávného předpokladu, jakoby se ve stanovách mluvilo o soudní obstavce podle § 379, č. 3 ex. ř. č

Bezpodstatná je konečně též výtky dovolatele, že soudní zákazy, jichž se žalovaná dovolává, jsou neplatné, poněvadž byly vydány v době nesvobody za předpokladů čl. 6 ústavního dekretu presidenta republiky o obnově právního pořádku, neboť jak z tohoto ustanovení plyne, nejsou rozhodnutí soudů a veřejné správy, o nichž se čl. 6 zmiňuje, o sobě neplatná, nýbrž mohou jen na návrh stran býti zrušena neb změněna, a dokud se tak nestalo, platí a musí býti jako platná respektována.

Č. 156.

Dekret presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. a ústavní dekret ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. (příloha k vyhláске ministra vnitra č. 30/1945 Sb., nyní zák. č. 12/1946 Sb.) jsou, pokud obsahují předpisy o řízení, v němž možno dosáhnouti zrušení nebo změny rozhodnutí, předpisy formálněprávními a vztahují se na všechny právní poměry, v nichž jde o to, zda jsou splněny zákonné předpoklady stanovené uvedenými dekrety.

Usnesení o potvrzení (zemědělského) vyrovnání je soudním rozhodnutím.

K námítce věřitele žalovaného vyrovnacím dlužníkem na souhlas s výmazem zástavního práva, že potvrzení (zemědělského) vyrovnání žalobcova bylo dosaženo pod tlakem rasové persekuce a že je proto vyrovnání neplatné, lze po pravoplatnosti usnesení o potvrzení vyrovnání přihlídnouti i v opravném řízení, leč pouze tehdy, jestliže žalovaný zároveň se vznesením námítky učinil návrh na přerušeni řízení a tvrdil, pokud se týče osvědčil, že současně podává nebo již podal u vyrovnacího soudu návrh na zrušení nebo změnu usnesení o potvrzení zemědělského vyrovnání.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1946, Rv I 287/45.)

V. B. je knihovním vlastníkem zemědělských nemovitostí zapsaných v řadě vložek poz. kn. kat. úz. T. a B. V roce 1937 zažádal V. B. o zemědělské vyrovnání, které bylo potvrzeno usnesením ze dne 15. ledna 1940. Podle vyrovnání byl V. B. povinen zaplatiti věřitelům 40% pohledávek v ročních kvotách, počínaje dnem 15. února 1938, ve výši 5% při dvou prvních a po 6% při všech dalších splátkách. L. R. přihlásil k vyrovnání pohledávku 249.613 Kč 45 h, z čehož bylo právo hlasovací uznáno pro 174.917 Kč 56 h. Dne 9. dubna 1941 složil V. B. pro L. R-a do soudního deposita 37.986.80 K na vyrovnání prvních tří splatných kvot ve výši celkem 16%, dne 22. dubna 1941 složil čtvrtou kvotu v částce 10.495 K. Dne

12. dubna 1942 složil V. B. dalších 31.485 K na vyrovnání zbývajících kvot. Celá částka vyrovnacích kvot 69.966.80 K (t.j. 40% z částky 174.917.56 Kč), byla tudíž složena do soudního deposita. Ke složení uvedených kvot u soudu došlo proto, že L. R. se nechtěl spokojit se zaplacením uvedených částek, udati t. zv. nearijský účet, na který by mohly být složeny, vydati vkladuschopnou kvitanci a na konec proto, že L. R. byl nevěstný.

Ve sporu zahájeném v roce 1944 domáhá se V. B. proti L. R-ovi, že je žalovaný povinen — bez újmy tehdy platných předpisů o dispozici židovským majetkem — souhlasit s tím, aby 1. a) byl ve vl. č. 36 poz. kn. kat. úz. T. jako vložce hlavní, vložen výmaz práva zástavního pro pohledávání L. R-a 120.000 K s vedlejšími závazky 12.000 K a aby byla vymazána poznámka depuračního závazku, společného závazku a označení vložky hlavní; b) byl ve vl. č. 141, 242, 385 a 190 poz. kn. kat. úz. T. a ve vl. č. 65 a 134 pro kat. úz. B. jako vložkách vedlejších poznamenán výmaz práva zástavního pro pohledávání L. R-a 120.000 K s vedlejšími závazky do výše 12.000 K a byla vymazána poznámka depuračního závazku, společného závazku a označení vedlejší vložky; 2. a) byl ve vložce 36 poz. kn. pro kat. úz. T. co vložce hlavní vložen výmaz práva zástavního pro pohledávání L. R-a 12.000 K s vedlejšími závazky do 2.000 K a byla vymazána poznámka společného závazku a označení hlavní vložky; b) byl ve vl. č. 141, 242, 385 a 190 poz. kn. kat. úz. T. a vl. 65 a 154 poz. kn. pro kat. úz. B. co vložkách vedlejších poznamenán výmaz práva zástavního pro pohledávání L. R-a 20.000 K s vedlejšími závazky do výše 2.000 K a byla vymazána poznámka společného závazku a označení vedlejší vložky; 3. a) byl ve vl. č. 36 poz. kn. pro kat. úz. T. co vložce hlavní vložen výmaz práva zástavního pro pohledávání L. R-a 12.000 K a byla vymazána poznámka společného závazku a označení vložky hlavní; b) byl ve vl. č. 141, 242, 385 a 190 poz. kn. kat. úz. T. a ve vl. č. 65 a 154 poz. kn. kat. úz. B. co vložkách vedlejších poznamenán výmaz práva zástavního pro pohledávání L. R-a 12.000 K a byla vymazána poznámka společného závazku a označení vedlejší vložky. Žalovaný nejprve namítl, že žalobce měl prvou kvotu 5% zaplatit do 15. února 1938, druhou 5% do 15. února 1939 a třetí kvotu 6% do 15. února 1940. Když tyto kvoty nebyly zaplacené ani v září 1940, byla prý dána žalobci osmidenní lhůta podle § 67 vyr. ř. a nastalo obživnutí celé pohledávky, takže depositum představuje jen částečné plnění a žalovaný není povinen je přijmouti.

Prvým soudem vyhověl rozsudkem ze dne 12. dubna 1945 žalobě. Z důvodů: Výpovědi svědka F. T-a bylo zjištěno, že žalobce prodával část svých nemovitostí, aby z výnosu prodeje mohly být splněny vyrovnací kvoty a zmocněnec žalobcův Dr. F., jak je prokázáno též vyrovnacími spisy, obdržel podle podmínek schválení prodeje kupní cenu a peněz použil k úhradě tří prvních splátek. Žalovaný se o peníze nepřihlásil, neudal vázané konto, na které by mohly být složeny, potom se stal také nevěstným a proto Dr. F. obstaral za žalobce a v zájmu svědka jako ručitele složení peněz do soudního deposita. Podle toho, co zjištěno, byly tu podmínky pro složení peněz do deposita podle § 1425 obč. zák. Žalovaný nemohl odmítnouti přijetí z toho důvodu, že by šlo pouze o částečné plnění

vzhledem k tomu, že nedodržením kvot celá pohledávka obživla podle § 67 vyr. ř. Je sice prokázáno předloženým dopisem ze dne 23. února 1940, že žalobce byl vyzván právním zástupcem žalovaného k zaplacení prvních tří vyrovnacích kvot do osmi dnů podle § 67 vyr. ř. s upozorněním, že jinak obživne celá pohledávka a bude exekučně vymáhána. K obživnutí pohledávky v původní výši však nemohlo dojít vůbec, poněvadž podle čl. II vl. nař. ze dne 21. dubna 1939, č. 83 Sb., nesplní-li dlužník zemědělské vyrovnání, může se věřitel domáhat pouze toho, s čím je dlužník v prodlení, ostatní následky uvedené v § 67 vyr. ř. však nenastávají. Celá pohledávka žalovaného podle potvrzeného vyrovnání zanikla složením do soudního deposita podle § 1425 obč. zák. Podle §§ 1426, 1369 obč. zák. je žalovaný povinen vydati žalobci kvitanci, způsobitou k tomu, aby zástavní právo mohlo být vymazáno z pozemkových knih, pokud se týče projevití v náležité formě souhlas s vkladem výmazu zástavních práv.

Odvolačím soudem nevyhověl odvolání žalovaného, podanému po 5. květnu 1945, v němž žalovaný uplatnil nově i námitku, že k jeho souhlasu s vyrovnacím řízením zn. sp. Kv 319/37 o jmění žalobce došlo pod tlakem rasové persequce, neboť během tohoto řízení bylo prý mu dáno několikrát najevo, že jako žid nemůže nesouhlasit s nabízenými podmínkami. Z důvodů: Jde o novou námitku, ke které ve smyslu § 482, odst. 2 c. ř. s. nelze v odvolacím řízení hledět. Pokud se odvolatel dovolává dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. o neplatnosti některých majetkoprávních jednání z doby nesvobody, zejména ustanovení § 1, odst. 1, že jakákoliv majetkověprávní jednání, uzavřená po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persequce jsou neplatná, přehlíží, že odvolací soud přezkoumává napadený rozsudek podle skutkového i právního stavu, jaký tu byl v době vydání napadeného rozsudku, nehledíc k tomu, že způsob uplatnění nároků plynoucích z ustanovení odst. 1 má být, pokud se tak již nestalo tímto dekretem, upraven teprve zvláštním dalším dekretem presidenta republiky. K vydání tohoto dalšího dekretu dosud nedošlo a citovaný první dekret obsahuje jen ustanovení o národní správě majetkových hodnot Němců, Maďarů, zrádců a kolaborantů a některých organizací a ústavů. Nemůže se tudíž odvolatel tohoto dekretu v tomto sporu s úspěchem dovolávat. Žalovaný konečně ani netvrdil v první instanci, že by výsledek vyrovnacího řízení byl jiný, kdyby byl proti němu hlasoval, takže ani není relevantní, z jakého důvodu s tímto vyrovnáním souhlasil nebo proč by s ním nebyl souhlasil. Poněvadž odvolatel jinak — kromě uplatnění neplatnosti vyrovnacího řízení žalobcova vzhledem k osobě odvolatelově — proti napadenému rozsudku nic nenamítá a sporný nárok po stránce právní byl i jinak správně posouzen, nebylo neodůvodněnému odvolání vyhověno.

Nejvyšším soudem nevyhověl dovolání žalovaného, upraviv rozsudek výrokem prvního soudu tak, že se vypouštějí z prvního odstavce slova »bez újmy platných předpisů o dispozici židovským majetkem«.

Z důvodů:

V této sporné věci jde v dovolacím řízení v podstatě jen o to, jaký význam má za sporu o výmaz zástavního práva podmíněně zaniklého podle § 9, odst. 1 a 10 vl. nař. č. 76/1936 Sb. o zemědělském vyrovnacím řízení námitka, že zemědělské vyrovnání je neplatné z důvodu, že k souhlasu žalovaného s vyrovnáním došlo pod tlakem rasové persekuce.

Žalovaný vznesl tuto námitku teprve za odvolacího řízení, odvolav se při tom na dekr. č. 5/1945 Sb. o neplatnosti některých majetkově-právních jednání z doby nesvobody a v dovolání i na čl. 6 úst. dekr. č. 11/1944 Úř. věst. čsl. (vyhlášky ministra vnitra č. 30/1945 Sb. — nyní zák. č. 12/1946 Sb.).

Oba citované dekrety, pokud obsahují předpisy o řízení, v němž možno dosáhnouti zrušení nebo změny rozhodnutí jsou předpisy formálněprávní a vztahují se proto ihned, jakmile nabyly účinnosti, na všechny právní poměry, pokud se týče rozhodnutí, jsou-li splněny zákonné předpoklady stanovené citovaným dekretem.

K nim patří i předpoklad, že o námitce o ně opřené může být rozhodováno v zahájeném sporu aneb, jsou-li alespoň splněny zákonné předpoklady pro přerušeni řízení až do doby, kdy o návrhu na zrušení nebo změnu domněle závadného rozhodnutí (v tomto sporu usnesení vyrovnacího soudu o potvrzení zemědělského vyrovnání věřiteli přijatého) bude pravoplatně rozhodnuto soudem, který je vydal a to v řízení pro ně předepsaném (§ 10 zák. č. 76/1946 Sb.).

Usnesení o potvrzení žalobcova zemědělského vyrovnání je totiž soudním rozhodnutím, třeba se k němu kromě jiných zákonných předpisů především vyžaduje, aby bylo věřiteli přijato většinami hlasů a pohledávek předepsanými § 19 vl. nař. č. 76/1936 Sb. ve znění vl. nař. č. 13/1937 Sb.

Námitka žalovaného, že potvrzení žalobcova zemědělského vyrovnání bylo dosaženo pod tlakem rasové persekuce a že tudíž vyrovnání je neplatné, mohla by míti i za opravného řízení úspěch jen tehdy, když by žalovaný zároveň se vznesením námitky učinil návrh na přerušeni řízení a tvrdil, pokud se týče osvědčil, že zároveň podává nebo již podal návrh na zrušení nebo změnu usnesení o potvrzení zemědělského vyrovnání u vyrovnacího soudu, který je vydal. Teprve tím by byl dán zákonný předpoklad, aby odvolací soud, hledě k velké povaze čl. 6 dekr. č. 11/1944 Úř. věst. čsl. (vyhlášky min. vnitra č. 30/1945 Sb. — nyní zák. č. 12/1946 Sb.) přerušil řízení až do pravoplatného rozhodnutí o návrhu na zrušení usnesení o potvrzení zemědělského vyrovnání vyrovnacím soudem v řízení pro ně předepsaném (§ 10 zák. č. 76/1946 Sb.), neboť rozhodnutí to bylo by významné i pro rozhodnutí v tomto sporu (§ 190 c. ř. s.). Návrh žalovaného při odvolacím roku na přerušeni řízení až do vydání dekretu presidenta republiky, o němž se zmiňuje § 1, odst. 2 dekr. č. 5/1945 Sb., neodůvodňuje ustanovení § 190 c. ř. s.

Ježto žalovaný nepostupoval, jak shora uvedeno, nemohla jeho námitka, že vyrovnání je neplatné, ježto ho bylo dosaženo pod tlakem rasové per-

sekuce, opřena o čl. 6 cit. dekr. míti v tomto sporu úspěch a tudíž ani výtka právní mylnosti napadeného rozsudku, kterou žalovaný uplatňuje jen jako důsledek neodůvodněné výtky vadnosti řízení.

Ježto předpisy o židech a o židovském majetku za okupace vydané se přiči demokratickým zásadám československé ústavy a nejsou součástí československého právního řádu podle čl. 1, odst. 2 shora již citovaného úst. dekr. č. 11/1944 Úř. věst. čsl. (vyhlášky min. vnitra č. 30/1945 Sb. — nyní zák. č. 12/1946 Sb.), bylo vypuštěti z rozsudkového výroku, a to z prvního odstavce zmínku o předpisech, týkajících se židovského majetku, z dalších odstavců pak slova »žida«.

Č. 157.

I když pojišťovna převedla smlouvou schválenou správním úřadem celý svůj stav životního pojištění na jinou pojišťovnu, zůstává přesto zavázána ze smlouvy o životním pojištění postupníku pojistníkovu, jenž nebyl o převodu uvědoměn a neprojevil s ním souhlas. Nestací, že byl uvědoměn pojistník, stalo-li se tak teprve v době, kdy pojistku měl již postupník a uplatňoval z ní práva.

Bylo-li odepráno schválení postupu práv ze smlouvy o životním pojištění výměrem správního úřadu vydaným v době nesvobody a splnila-li pojišťovna smlouvu podle výměru německého správního úřadu Vystěhovaleckému fondu, není postupník oprávněn požadovati na ní žalobou podanou přede dnem právní účinnosti zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. z důvodu postupu nové plnění smlouvy nebo náhradu škody pro její nesplnění, nebyly-li výměry odstraněny podle předpisů o zrušení neb změně rozhodnutí z doby nesvobody.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1946, Rv I 65/46.)

Pojistkou ze dne 10. června 1921 byl P. N. pojištěn u pojišťovny M. na 50.000 Kč splatných po uplynutí 23 let pojistníkovi nebo v případě dřívější pojistníkovi smrti osobě jím obmyslené. Dne 16. srpna 1939 převedl P. N. svoji pojistku na J. D.-a. Rozhodnutím ministerstva vnitra ze dne 22. února 1941 nebyl převod pojistky schválen. Nakonec přikázal t. zv. ústřední úřad pro úpravu židovské otázky dne 14. září 1943 splatnou již pojistnou částku Vystěhovaleckému fondu pro Čechy a Moravu, a tomuto fondu byla též pojistka vyplacena. Mezitím uzavřela pojišťovna »M.« s pojišťovnou »N.« smlouvu, již pojišťovna »M.« převedla na pojišťovnu »N.« celý svůj stav životního pojištění. Tato smlouva byla výnosem ministerstva vnitra ze dne 16. prosince 1940 vzata na vědomí.

Ve sporu, zahájeném v polovině r. 1945, domáhá se J. D. na pojišťovně »M.« zaplacení 50.000 K tvrdě, že žalovaná jednala protiprávně, když vyplatila pojistku okupačním úřadům, ač věděla, že je žalobce jejím vlastníkem. Žalovaná se hájila jednak tím, že není ve sporu pasivně legitimována,

ježto celý svůj stav převedla na pojišťovnu »N.«, jednak tím, že jednala podle práva platného v době nesvobody.

Nižší soudy vyhověly žalobě. Odvolací soud uvedl v důvodech: Odvolatelka se mylí, dovozuje-li, že daný případ dlužno výhradně posuzovati podle právních předpisů platných v době nesvobody. Vždyť čl. 3 úst. dekr. pres. rep. z 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl., o obnovení právního pořádku ustanovuje, že soud, řeše určitou právní věc, rozhoduje, zda předpis z doby nesvobody vyhovuje ustanovení čl. 2, odst. 1 cit. dekr. a že musí uvést důvody svého rozhodnutí o této předběžné otázce. Podle čl. 2, odst. 1 téhož úst. dekr. je na zcela přechodnou dobu používati pouze těch předpisů z doby nesvobody, které se nepříčí svým obsahem znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy (ústavní listiny, jejich součástí a zákonů ji měnících a doplňujících, vydaných do 29. září 1938). Jestliže se dále přihlédne k tomu, že podle čl. 1 téhož úst. dekr. jsou československým právním řádem toliko ústavní a jiné právní předpisy československého státu, vydané do 29. září 1938 včetně, a že předpisy vydané v době nesvobody, t. j. v době od 30. září 1938 nejsou součástí právního řádu československého a že podle vyhlášky ministra vnitra č. 30/1945 Sb. je ústavní dekret v platnosti a nabývá účinnosti dnem 5. května 1945 nelze připustiti při posouzení tohoto sporu použitelnost předpisů, které tu přicházejí v úvahu. Jsou proto mylné vývody a závěry odvolání o ustanovení § 5 obč. zák., neboť zmíněný ústavní dekret podle nadpisu i obsahu se právě týká předpisů, vydaných v době nesvobody o obnovení právního pořádku. Také z odložení účinnosti čl. 6 úst. dekr. nemohla by odvolatelka nic vytěžit, neboť v souzené věci nejde o žádné zrušení nebo změnu nějakého rozhodnutí veřejné správy, jak to má na mysli čl. 6 úst. dekr. První soud správně zjistil z výnosu ministerstva vnitra ze dne 16. února 1940, že toto ministerstvo vzalo na vědomí smlouvu o výměně pojišťovacích stavů mezi pojišťovnou »M.« a »N.«. Vzhledem k tomu, že žalobce sdělil pojišťovně »M.« již v červenci 1939, že má pojistku v držení, je správný závěr prvního soudu, že smlouva o výměně stavů nemůže na pasivní legitimaci žalované nic změnit, ježto pouze upravuje poměr mezi zmíněnými dvěma pojišťovnami, nemajíc vlivu na poměr vůči osobám třetím. Poukazuje-li odvolatelka na ustanovení § 1405 obč. zák., přehlíží, že tu je třeba přivolení věřitele, a že nepostačí pouhé oznámení věřiteli (srov. Sedláček v komentáři Rouček-Sedláček VI, sub. III, str. 207).

Nejvyšší soud změnil k dovolání žalované napadený rozsudek jakož i rozsudek prvního soudu tak, že zamítl žalobu.

Z důvodů:

Pokud jde o pasivní legitimaci žalované, třeba vycházeti z přednesu žalované v první stolici, že o organizačním opatření pojišťoven »N.« a »M.«, schváleném nadřízenými úřady v prosinci 1940 byl uvědoměn jen pojistník, t. j. P. N. V té době měl — i podle dopisu žalované ze dne 7. srpna 1939, příl. E orig. — pojistku, o níž jde, již žalobce a ten z ní uplatňoval práva. Žalovaná v první stolici netvrdila, že byl o tom uvědoměn také žalobce a

že projevil s převzetím souhlas. Její tvrzení v odvolání bylo nepřipustnou novotou.

Ve sporu mají býti posouzeny projevy a činy stran, jež předsevzaly, dbající při tom předpisů v té době používaných. Tak činil zejména i žalobce, když žádal u ministerstva vnitra o souhlas k převodu pojistky s P. N-a na sebe. Rozhodnutím ministerstva vnitra ze dne 22. února 1941, č. ... nebyl tento souhlas dán, což žalobce sám sdělil žalované pojišťovně dopisem ze dne 5. února 1942. Podle nařízení téhož ministerstva ze dne 3. dubna 1939, č. ... nestal se proto tehdy převod pojistky uzavřené P. N-em na žalobce ze dne 16. srpna 1939 účinným. Nakonec zasáhl Ústřední úřad pro úpravu židovské otázky v Čechách a na Moravě a dne 14. září 1943 přikázal splatnou pojistnou částku Vystřehovaleckému fondu pro Čechy a Moravu. Žalovaná tomuto příkazu vyhověla. Ze dotčený Ústřední úřad pro úpravu židovské otázky třeba čísti ke správním úřadům okupační mocnosti, plyne jasně z nařízení t. zv. říšského protektora ze dne 5. března 1940 a dalších jeho nařízení ze dne 12. října 1941 a 13. dubna 1942, jimiž byl jmenovaný orgán pověřen rozsáhlou pravomocí, zejména dozorem, likvidací a přikazováním židovského majetku (viz i vyhlášku min. vnitra ze dne 28. listopadu 1946 — Úřed. list ze dne 30. listopadu 1946).

Československé zákonodárství obnovuje po osvobození právní pořádek rozrušený okupanty. Žalobce na vydání těchto předpisů nečekal a podal žalobu již dne 23. června 1945. Uplatňuje svůj nárok jednak z důvodů cesse, jednak jako náhradu škody. Kdyby žalobce dokázal protiprávní jednání žalované již podle občanského zákona, její zavinění a vzniklou mu škodu, mohl by mít úspěch. Tvrdí sice, že žalovaná postupovala »zlomyslně«; avšak z dalších jeho vývodů je patrné, že konkrétně vytýká jen, že pojišťovna nedbala přesně podmínek pojistné smlouvy, naopak dbala tehdy platných předpisů, o nichž v době po osvobození platí podle ústavního dekretu č. 11/1944 Úř. věst. čsl. (vyhl. č. 30/1945 a zákon č. 12/1946 Sb.), že nejsou součástí československého právního řádu, neboť jde zřejmě o předpisy vydané z důvodů rasové persekuce. Jde tedy jen o to, zda žalobce může uplatnit ještě dnes nárok na opětné vyplacení pojistné sumy z pojistné smlouvy a cesse.

Ústavní dekret o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944, č. 11/1944 Úř. věst. čsl. (zák. č. 12/1946 Sb.) rozlišuje mezi právem objektivním, vzniklým na území republiky Československé v době nesvobody a konkrétními rozhodnutími soudů a úřadů správních. O prvních platí podle tohoto ústavního dekretu, že zásadně nejsou součástí československého právního řádu a jen výjimečně jest používati z vůle československé zákonodárné moci i nadále na zcela přechodnou dobu těch předpisů z doby nesvobody, které nespádají do kategorie norem, jichž použitelnost vyloučil již sám ústavní dekret, z dalších těch, které se svým obsahem nepříčí znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy. Ústavní dekret při tom nerozlišuje, zda jde o předpisy vydané orgány okupačních mocností nebo orgány t. zv. protektorátu.

Jiných předpisů (odporujících znění nebo demokratickým zásadám čsl. ústavy) nelze nadále používati, jsou tedy vyloučeny z používání do bu-

doucna, t. j. za platnosti ústavního dekretu č. 11/1944 Úř. věst. čsl. Těchto předpisů nebylo by lze použít za účinnosti citovaného ústavního dekretu ani na projevy a jednání z doby před touto účinností, neboť tomu brání předpis čl. 1, odst. 2 a čl. 2, odst. 1. Ústavní dekret počítá však s tím, že těchto předpisů bylo již použito, a pokud se tak stalo, stanoví pouze, že takovéto použití je jen důvodem (dalším) ke zrušení nebo změně těchto rozhodnutí soudních nebo úřadů správních [čl. 6, odst. 1, lit. a)]. V tom spočívá právě rozdíl vůči právu objektivnímu. Rozhodnutí soudní a úřadů správních zůstávají v platnosti, pokud nebudou v řízení proto předepsaném zrušena nebo změněna. Ústavní dekret sám neobsahuje předpisů o tom, kde se má návrh na změnu nebo zrušení rozhodnutí podati a o řízení o něm. Předpisy ty jsou dnes již vydány, a to pro řízení soudní zák. č. 76/1946 Sb. (účinný od 29. dubna 1946) a pro řízení správní vl. nař. č. 110/1946 Sb. (účinné s jednou výjimkou od 29. května 1946).

Vedle toho upravil dekr. č. 5/1945 Sb. v § 1 speciálně otázku majetkových převodů a majetkoprávních jednání uskutečněných po 29. září 1938 pod tlakem okupace nebo národní, rasové nebo politické persekuce. Při tom je ustanoveno, že způsob uplatnění nároků, plynoucích z ustanovení odstavce 1, bude upraven zvláštním dekretem presidenta republiky, pokud se tak nestalo již tímto dekretem. Naznačená úprava se stala zatím zák. č. 128/1946 Sb. (účinným od 17. června 1946).

Pokud dotčené předpisy upravují způsob nápravy, zejména formu řízení, jde o předpisy kogentní, jež účinkují ihned a jest jich použití i na případy dosud pravoplatně nerozhodnuté.

Z uvedených zásad vyplývá v souzené věci, že jde o právo objektivní (akty abstraktní) ve smyslu čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu jen u nařízení ministerstva vnitra ze dne 3. dubna 1939 a u oběžníku hospodářské skupiny osobního pojištění ze dne 2. listopadu 1942. Těmito předpisy samotnými nebyl však proveden ještě žádný zásah do žalobcovy právní sféry. Stalo se tak teprve výměrem ministerstva vnitra ze dne 22. února 1941, zejména však příkazovacím výměrem Ústředního úřadu ze dne 14. září 1943, jímž podle tehdy platných předpisů byl dán teprve podklad pro výplatu splatné pojistné sumy Vystěhovaleckému fondu. Pojistná smlouva byla podle tehdejších předpisů splněna.

Touto žalobou z uvedeného důvodu žalobního (cesse) nemůže žalobce dosáhnouti úspěchu již proto, že se dosud nepokusil o změnu nebo zrušení uvedených konkrétních rozhodnutí správních úřadů. Zda tím ovšem žalobce svého cíle dosáhne, proti komu a v jakém řízení, nemůže dovolací soud v tomto sporu řešiti.

Č. 158.

Bylo-li usnesení povolující v době nesvobody zápis do pozemkové knihy doručeno zplnomocněnému správci ustanovenému podle okupantských předpisů o židovském majetku, nabylo právní moci a vlastníci nemovitosti mo-

hou si zjednatí nápravu jen podle předpisů vydaných za tím účelem po 5. květnu 1945, nikoli stížností proti usnesení knihovního soudu.

(Rozh. ze dne 14. prosince 1946, R II 30/46.)

O. M. byl příslušným úřadem v r. 1942 ustanoven podle okupantských předpisů o židovském majetku zplnomocněným správcem nemovitostí zapsaných ve vl. č. 111 a 376 poz. kn. kat. úz. S., jichž knihovními vlastníky byli J. L., E. a S. H-ovi.

Trhovou smlouvou ze dne 8. května 1942 prodal zplnomocněný správce O. M. uvedené nemovitosti F. a R. B-ovým a kupitelům byl usnesením knihovního soudu ze dne 15. března 1943 povolen vklad vlastnického práva. V polovici r. 1945 navrhla opatrovnice nezvěstných J. L. E. a S. H-ových, E. H-ová, aby jí bylo doručeno knihovní usnesení ze dne 15. března 1943 a podala proti němu rekurs.

Rekursní soud rekurs odmítl. Z důvodů: Podle vylíčení stížnosti stal se převod nemovitostí, o něž jde, kupní smlouvou uzavřenou dne 8. května 1942 prodávající stranou O. M-em, jako zplnomocněným správcem nemovitostí zapsaných ve vl. č. 111 a 376 poz. kat. úz. S., a kupiteli, manželé F. a R. B-ovými. Kupní smlouva byla schválena příslušným úřadem výměrem ze dne 4. června 1942, na základě nařízení t. zv. říšského protektora v Čechách a na Moravě o židovském majetku ze dne 21. června 1939. Prodejní zplnomocněný správce O. M. byl jmenován podle § 9 uved. nař. dne 21. června 1939 příslušným úřadem prodejním zplnomocněným správcem obou dotčených nemovitostí a byl zmocněn provéstí prodej zmíněných nemovitostí kupitelům F. a R. B-ovým. Stěžovatelka hájí názor, že i za vylíčeného stavu věci je oprávněna napadnouti usnesení prvního soudu vzhledem na obsah ústavního dekretu presidenta republiky o obnově právního pořádku ve znění vyhlášky č. 30/1945 Sb., po případě dekr. č. 5/1945 Sb. Stěžovatelka však nerozlišuje oprávnění k žádosti za bezúčinnost jistých v obou výše uvedených dekretech blíže označených právních jednáních od oprávnění účastníka k stížnosti. Podle §§ 126 a násl. knih zák. lze usnesení knihovního soudu napadnouti do 30 (60) dnů. Opožděné stížnosti má odmítnouti první soud. V souzeném případě jde zřejmě o takovou opožděnou stížnost. Podle vývodů stížnosti byli účastníci, t. j. J. a spol. H-ovi, za něž v řízení rekursním vystupuje jako opatrovnice E. H-ová, v řízení před prvním soudem zastoupeni zplnomocněným správcem O. M-em. Zastoupení J. a spol. H-ových zplnomocněným správcem vyhovovalo tedy platným předpisům. Že se zřízení zplnomocněného správce stalo podle předpisů, jež se svým obsahem přiči znění a demokratickým zásadám čsl. ústavy, nemůže mít při posuzování přípustnosti stížnosti proti pravoplatnému rozhodnutí knihovního soudu význam. Odstranění křivd napáchaných v době nesvobody prováděním neústavních právních předpisů má se ve smyslu výše uvedených dekretů presidenta republiky státi jinou cestou než stížností proti rozhodnutím, jež se staly již formálně pravoplatnými. Oprávněnost k stížnosti nemůže stěžovatelka dovozovati ani z okolnosti, že na-

padené usnesení bylo jí dodatečně doručeno. K dodatečnému doručení napadeného usnesení stěžovatelce došlo na návrh stěžovatelky v době právní moci napadeného usnesení. Že snad napadené usnesení nebylo doručeno zplnomocněnému správci J. a spol. H-ových, se ve stížnosti netvrdí.

Nejvyšší soud nevyhověl rekursu opatrovnice E. H-ové.

D ů v o d y:

Ústavní dekret presidenta republiky o obnovení právního pořádku ze dne 3. srpna 1944, č. 11/1944 Úř. věst. čsl. (zák. č. 12/1946 Sb.) rozlišuje mezi právem objektivním vzniklým na území republiky Československé v době nsvobody a konkrétními rozhodnutími soudů a úřadů správních. O prvních platí podle tohoto ústavního dekretu, že zásadně nejsou součástí československého právního řádu a jen výjimečně jest používati z vůle československé zákonodárné moci i nadále na zcela přechodnou dobu těch předpisů z doby nsvobody, které nespádají do kategorie norem, jichž použitelnost vyloučil již sám ústavní dekret, z dalších ty, které se svým obsahem nepřiči znění nebo demokratickým zásadám československé ústavy. Naproti tomu zůstávají podle čl. 6, odst. 5 cit. dekr. konkrétní rozhodnutí soudů a úřadů správních, vydaná v době nsvobody, zásadně v platnosti, pokud ovšem z důvodů v dekretu tom uvedených nedojde k návrhu stran či z moci úřední k jejich zrušení nebo změně.

V každém jednotlivém případě nutno proto rozlišiti, zda jde o použití závadného předpisu z doby nsvobody, či zda aplikací takového závadného předpisu v konkrétním případě byl způsoben nežádoucí výsledek, o jehož odstranění nyní jde, dále pak, když po sobě následovala různá rozhodnutí (zejména v poměru rozhodnutí soudního a úřadů správních), která z nich bylo základní a jako takové — pokud nejde ovšem přímo o restituční nárok podle § 2 zák. č. 128/1946 Sb. případ první a druhý — musí býti předm zrušeno nebo změněno.

V souzeném případě jde již podle tvrzení samé stěžovatelky o takové závadné konkrétní rozhodnutí »vrchního zemského rady« v B., jímž ustanovil O. M-a podle nařízení t. zv. říšského protektora o židovském majetku zplnomocněným správcem k prodeji realit rodiny H-ů v S. a schválil jím sjednanou trhovou smlouvu a o jemu následující knihovní usnesení okresního soudu v S. ze dne 15. března 1943, č. d. 507/43, jímž byla zmíněná trhová smlouva knihovně provedena.

Jde nyní o to, zda posléze uvedené knihovní usnesení nabylo formální právní moci, či zda se může stěžovatelka jako opatrovnice původních knihovních vlastníků převedené nemovitosti proti němu brániti ještě řádnou stížností podle §§ 126 a násl. knih. zák. a v ní uplatňovati rekursní důvody podávající se z dekretu presidenta republiky o obnovení právního pořádku.

Nejvyšší soud je názoru, že toto knihovní usnesení nabylo již právní moci, třebaž nebylo doručeno podle § 123, č. 1 knih. zák. vlastníkům, jejichž knihovní práva se jim zrušují, neboť podle § 15 nař. ze dne 8. prosince 1939 věstník t. zv. říš. prot. str. 318 zmocnění zplnomocněného správce nahrazovalo každou jinak nutnou plnou moc a během trvání správy zplnomocněnce odpočívalo oprávnění majitelů a nebylo proto zapotřebí usnesení to doručovat vlastníkům, když bylo doručeno zplnomocněnci.

Důsledkem toho ovšem je, že stěžovatelce nepřisluší žádný opravný prostředek ani nyní, neboť, jak shora již řečeno, konkrétní rozhodnutí úřadů i soudů zůstávají podle čl. 6, odst. 5 dekretu o obnovení právního pořádku (zák. č. 12/1946 Sb.) v platnosti, i když byly vydány a nabyly právní moci s použitím právních předpisů dnes podle čl. 2 dekretu o obnovení právního pořádku nepoužitelných.

To přehlíží stěžovatelka, když řádným, jí nepřislušejícím, opravným prostředkem napadá knihovní usnesení, jímž byla knihovně provedena kupní smlouva sjednaná zplnomocněným správcem a k němuž došlo podle formálních předpisů knihovního práva bez slyšení stran a bez provádění šetření (§ 95 knih. zák.).

Cestu k nápravě stěžovatelka pro své chráněnce právem ovšem hledá v právních předpisech vydaných po 5. květnu 1945 k nápravě škod nastalých v době nsvobody, z nichž je poukázati zejména k zák. č. 128/1946 Sb.

Č. 159.

Přípustnost rekursu podle § 11 nařízení ze dne 26. srpna 1944, č. 183 Sb. třeba vysloviti v usnesení, proti němuž se rekurs vyhrazuje.

(Rozh. ze dne 17. prosince 1946, R I 247/46.)

Srov. rozh. č. 16070, 16508 Sb. n. s.

V exekuční věci vymáhající strany J. K-ové proti F. K-ovi k vydobytí vykonatelné pohledávky na výživném povolil soud první stolice vymáhající věřitelce exekuci zabavením $\frac{2}{3}$ důchodu služného, které dlužník má ve svém postavení jako zaměstnanec československých státních drah v M. s tím, že musí dlužníku zůstatí měsíčně volných 1.000 Kčs.

Rekursní soud změnil k rekursu povinného napadené usnesení mimo jiné tak, že dlužníku musí zůstatí měsíčně volná částka 1.500 Kčs.

V usnesení rekursního soudu není zmínky o přípustnosti dovolacího rekursu. Teprve po podání dovolacího rekursu vymáhající věřitelkou uvedl rekursní soud v předkládací zprávě, že se proti jeho usnesení připouští dovolací rekurs.

Nejvyšší soud odmítl dovolací rekurs vymáhající věřitelky.

D ů v o d y:

Rekursní soud v napadeném usnesení vydaném v řízení exekučním nepřipustil ve smyslu § 11 nař. č. 183/1944 Sb. zásadně další opravný prostředek pro zásadní význam právní otázky, která se má řešiti. Výhrada ve smyslu tohoto zákonného ustanovení je obsažena teprve v předkládací zprávě, kterou soud druhé stolice předkládá spis nejvyššímu soudu k rozhodnutí o dovolacím rekursu podaném proti jeho rozhodnutí.

I když nutno přisvědčiti, že znění § 11 nař. č. 183/1944 Sb. a ustanovení § 502, odst. 3 c. ř. s. ve znění čl. I zák. č. 251/1934 Sb., čl. I zák. č. 314/1936 Sb. jsou odlišná, nelze přece jen připustiti, aby rekursní soud rozhodoval o přípustnosti dovolacího rekursu v exekučních věcech jinak, než rozhoduje odvolací soud o přípustnosti dovolání podle § 502, odst. 3 c. ř. s. ve znění předpisů jej doplňujících, t. j. jinak než ve svém usnesení. Zda právní otázka, která se má řešiti, je zásadní, je rekursnímu soudu známa již při jeho rozhodování. Požadavek, aby již z rozhodnutí samého strana věděla, zda proti doručenému rozhodnutí je ještě přípustný další opravný prostředek, mluví naopak důrazně, aby podle § 11 nař. 183/1944 Sb. rekursní soud již ve svém rozhodnutí vyslovil přípustnost dovolacího rekursu. Též ustanovení § 523 c. ř. s., podle kterého již soud prvního stádia má odmítnouti nepřipustné rekursy, mluví pro týž závěr.

Nejvyšší soud rozhoduje tuto věc, použil ustanovení § 11 nař. č. 183/1944 Sb. pocházející z doby nesvobody, neboť ustanovení to se nepřiči svým obsahem znění neb demokratickým zásadám československé ústavy (čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čl. ve znění zák. č. 12/1946 Sb.) a jeho použitelnost nebyla zrušena ani zák. č. 195/1946 Sb. o použitelnosti předpisů z doby nesvobody, vypočítávajícím v příloze předpisy vydané v době nesvobody pro vnitřní oblast zemí českých, jejichž použitelnost se zrušuje.

Byl proto dovolací rekurs podle § 523 c. ř. s., § 78 ex. ř. odmítnut nehledíc na výhradu obsaženou v předkládací zprávě, neboť nejde o opravu napadeného rozhodnutí podle § 419, odst. 1 věta druhá c. ř. s.

č. 160.

Sepsal-li protokol, v němž nemanželský otec uznal své otcovství, pouze zapisovatel bez účasti soudcovy, nejde o uznání otcovství ve smyslu § 16 I. dílčí nov. k obč. zák.

Rízení o stanovení výživného pro nemanželské dítě, vedené na podkladě takového uznání je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb.

(Rozh. ze dne 18. prosince 1946, R I 173/46.)

Srovn. rozh. č. 18659 Sb. n. s.

V poručenské věci nezl. S. S-a, zrozeného mimo manželství M. S-ovou, uložil poručenský soud na návrh poručnice-nemanželské matky J. N-ovi platiti na nezl. S. S-a výživné 400 Kčs měsíčně. V důvodě h uvedl: J. N. doznal dne 10. října 1945 před okresním soudem v N., že je otcem nezl. S. S-a a je tudíž podle §§ 166 a 167 obč. zák. povinen poskytovat mu výživu. Na tom nic nemění pozdější prohlášení J. N-a, které za něj učinil dne 6. března 1946 jeho právní zástupce, a ani jeho osobní prohlášení učiněné dne 12. března 1946 u okresního soudu v P., že otcem nezletilce není a že není ochoten k placení výživného. Uznání otcovství učí-

něné v nesporném řízení nebo při sjednání smíru lze zvrátiti pouze sporem a proto prozatím nebrání nic tomu, aby výživné nebylo vyměřeno v řízení nesporném podle § 16 I. dílčí novely k obč. zák. (srovn. rozh. č. 6210, 13095 a 15962 Sb. n. s.).

Rekursní soud nevyhověl rekursu J. N-a, v němž tento mimo jiné uplatňoval, že protokol ze dne 10. října 1945 nebyl sepsán před soudcem, nýbrž že jej sepsala jen zapisovatelka. Z důvodů: Podle protokolu ze dne 10. října 1945 uznal stěžovatel otcovství k nezl. S. S-ovi, takže nastaly právní následky § 163 obč. zák. a poručenský soud byl podle § 16 první dílčí novely oprávněn určit na tomto podkladě výživné. Uznání otcovství je obsaženo v soudním protokolu dožádaného soudu, tento protokol je veřejnou listinou podle § 292 c. ř. s. a jeho podpisem stěžovatel potvrdil jeho správnost, pokud jde o jeho projev (§ 30, odst. 1 zák. č. 100/1931 Sb.). Toto uznání otcovství učiněné v nesporném řízení může stěžovatel zvrátiti jen sporem o právní neúčinnost uznávacího projevu (rozh. č. 15962 Sb.). Soud prvního stádia, určiv v nesporném řízení výživné, jehož výše není napadena, neporušil zákon, ani se nedopustil mylného právního posouzení.

Nejvyšší soud dal nejprve vyslechnouti soudce podepsaného na protokolu a zapisovatelku. Žádný z obou nevyločil možnost, že protokol ze dne 10. října 1945 byl sepsán jen zapisovatelkou. Poté změnil nejvyšší soud k dovolacímu rekursu J. N-a napadené usnesení i usnesení prvního soudu tak, že se návrh poručnice M. S-ové zamítá.

Důvody:

Stěžovatel tvrdil a tvrdí i v dovolacím rekursu, že protokol ze dne 10. října 1945, podle kterého uznal otcovství k nezl. S. S-ovi, byl sepsán pouze zapisovatelkou a že při jeho sepsání nebyl přítomen soudce. Toto tvrzení není vyvráceno, neboť z úředního záznamu ze dne 2. března 1946 podepsaného soudcem Dr. S-em a zapisovatelkou O-ovou nevyplývá, že by se uznání otcovství stalo skutečně vůči soudci a za jeho přítomnosti. Nejde tu proto o uznání před soudem poručenským podle § 16 první dílčí novely, kterýžto předpis předpokládá uznání před soudem, ne však pouze před soudním zapisovatelem a nelze mu tedy přiznati právní účinnost s takovýmto uznáním spojenou.

Stanovení alimentů stalo se tu na podkladě řízení stíženého zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb. Bylo proto dovolacímu rekursu vyhověti a návrh poručnice na stanovení alimentů toho času zamítnouti.

č. 161.

Není-li z výměru vydaného podle § 24 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o který se opírá knihovnická žádost o obnovení vkladu vlastnického práva pro původního knihovnického vlastníka, zřejmo, že

majetek, o jehož vrácení jde, patřil osobám, které měly ono zvláštní sociální postavení, jaké má na mysli uvedené ustanovení, nelze podle něho povolit žádaný knihovní zápis.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1946, R I 103/46.)

V knihovní věci navrhovatele ministerstva ochrany práce a sociální péče vydal knihovní soud toto usnesení: Se souhlasem ministerstva financí a na základě výměru ministerstva ochrany práce a sociální péče ze dne 4. února 1946, č. j. R... se zrušuje jako neplatný zápis vlastnického práva pro město O., pro Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu a pro německou říši a obnovuje se vlastnické právo M. K-ové, H. K-ové, E. K-a, I. S-ové, V. B-ové, P. K-a a B. K-a jako původních vlastníků.

Rekursní soud zamítl k rekursu města O. knihovní návrh.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu ministerstva ochrany práce a sociální péče.

Důvody:

Knihovní žádost, na základě níž stěžující si ministerstvo navrhlo zrušení vkladu vlastnického práva k nemovitostem zapsaným ve vl. č. 24 poz. kn. kat. úz. O. pro německou říši, Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu, jakož i město O. jako zápisů neplatných a obnovení vlastnického práva pro původní knihovní vlastníky, se opírá o výměr ze dne 4. února 1946, č. j. R..., vydaný tímto ministerstvem k žádosti právních zástupců původních knihovních vlastníků. Výměr se podle svého znění opírá o předpis § 24 dekr. č. 5/1945 Sb.

Jde tudíž o veřejnou listinu, vydanou správním úřadem na základě níž lze povolit, jsou-li splněny podmínky knihovního zákona knihovní zápisy jen tehdy, byla-li zřízena v předepsané formě úřadem povolaným k rozhodnutí v mezích jeho úředního oprávnění (§ 292 c. ř. s.). Tuto otázku musí knihovní soud, rozhoduje o knihovní žádosti, zkoumat v prvé řadě (§§ 26, 31, odst. 1, 33, 94, č. 4 knih. zák.).

Stěžovatelův názor, že výměr, o který jde, byl vydán v mezích jeho úředního oprávnění, není podepřen obsahem výměru. Je sice pravda, že předpis § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. je částečným provedením § 1, odst. 2 cit. dekr., který ponechal způsob uplatnění restitučních nároků mimo případy, u nichž jsou splněny podmínky vrácení podle § 24 cit. dekr., příští zákonné úpravě (srov. i § 24, odst. 4 cit. dekr.). To se stalo nyní zák. č. 128/1946 Sb., podle něhož k rozhodnutí o restitučním nároku mimo případy, upravené § 24 cit. dekr., je povolán okresní soud (§ 10 cit. zák.). To platí za podmínek uvedených v § 9 cit. zák. i o majetku, který je pod národní správou a který by měl být vrácen podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb.

Orgán, který zavedl národní správu na určitý majetek, je podle toho příslušný k rozhodnutí o vrácení tohoto majetku podle § 24 dekr. č. 5/

1945 Sb., nehledíc k případu § 9 zák. č. 128/1946 Sb. o který tu nejde, toliko za podmínek, uvedených v tomto zákonném předpisu, tudíž mimo jiné jen tehdy, jde-li o majetek osob tamže uvedených, ježto jinak rozhoduje o nároku na vrácení podle předpisů zák. č. 128/1946 Sb. soud.

Z výměru, o který se knihovní žádost opírá, není zřejmé, že majetek, o jehož vrácení jde, patřil osobám, které měly ono zvláštní sociální postavení, jaké má na mysli předpis § 24 dekr. č. 5/1945 Sb. Není tudíž z něho ani patrné, že stěžující si ministerstvo při rozhodování jednalo v mezích své věcné příslušnosti podle § 24 cit. dekr., a nelze důsledkem toho již z těchto důvodů na základě uvedeného výměru povolit žádané knihovní zápisy.

Napadené usnesení je proto ve výroku správné.

Č. 162.

Knihovní soud rozhodující o žádosti za obnovu knihovního pořádku na základě výměru správního úřadu (§ 24 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb.), je povinen zkoumati věcnou příslušnost úřadu, jenž výměr vydal.

Jen výměr, z něhož je zřejmo, že jde o případ vrácení majetku podle § 24 dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb. a že žadatel, jemuž se majetek vrací, má ono zvláštní sociální postavení, uvedené v tomto ustanovení, je způsobilým podkladem pro obnovení vkladu vlastnického práva žadatelova.

(Rozh. ze dne 20. prosince 1946, R I 136/46.)

Srov. rozh. č. 161.

Ve výměru ze dne 15. února 1946 vyslovilo ministerstvo ochrany práce a sociální péče, že se nemovitosti zapsané ve vl. č. 738 poz. kn. kat. úz. P. připisane vlastnický Vystěhovaleckému fondu pro Čechy a Moravu a pro Občanskou záložnu ve V. a jsoucí pod národní správou, vrací původním vlastníkům O. a H. T-ovým, pokud se týče jejich dědičce J. M-ové.

Knihovní soud se na žádost ministerstva ochrany práce a sociální péče usnesl takto:

Na základě výměru ministerstva ochrany práce a sociální péče ze dne 15. února 1946 se zrušuje jako neplatný zápis vlastnického práva zapsaného pro Občanskou záložnu ve V. a pro Vystěhovalecký fond pro Čechy a Moravu a obnovuje se vlastnické právo původních majitelů O. T-a a H. T-ové. Současně se vymazává poznámka národní správy.

Rekursní soud změnil k rekursu Občanské záložny ve V. napadené usnesení tak, že žádost zamítl. Z důvodů: Navrhovatelova žádost se opírá, ač to v ní výslovně není uvedeno, je to však zřejmo z připojeného výměru ministerstva ochrany práce a sociální péče z 15. února 1946, na základě něhož byla podána, o ustanovení § 1 dekretu presidenta republiky z 19. května 1945, č. 5 Sb. V § 1, odst. 2 cit. dekr. je však stanoveno, že

způsob uplatnění nároků, plynoucích z ustanovení odst. 1, o jaký tu jde, bude upraven zvláštním dekretem. K vydání tohoto dekretu však dosud nedošlo, a ani jinak nebylo provedení uplatnění neplatnosti majetkových převodů ve smyslu § 1, odst. 1 cit. dekr. ještě zákonem upraveno. Nelze proto podle platných předpisů zpětný majetkový převod provést, byť byl již správním úřadem uznán, zejména, když ustanovení způsobu uplatnění bylo výslovně vyhrazeno zvláštnímu opatření zákonodárnému. Bylo proto již z tohoto důvodu stížnosti vyhověno a napadené usnesení změněno tak, že návrh, nemající právního podkladu, byl zamítnut, pokud se týkal vložky č. 738 poz. knihy pro kat. úz. P. a práva stěžovatelčina, aniž bylo třeba obírat se ještě dalšími vývody stížnosti. Při tom byl zamítnut i návrh na výmaz poznámky národní správy v téže vložce, ježto byl učiněn toliko v souvislosti s nyní zamítnutým návrhem na zrušení vkladu práva vlastnického, zapsaného pro stěžovatelku, jako jeden celek s ním a stěžovatelka to také sama navrhla.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacím rekursům ministerstva ochrany práce a sociální péče a pozůstalosti po O. a H. T-ových, zastoupené přihlášenou dědičkou J. M-ovou.

Důvody:

Knihovní žádost, v níž stěžující si ministerstvo žádá o zrušení vkladu vlastnického práva na nemovitosti zapsané ve vl. č. 738 poz. kn. kat. úz. P. pro Vystěhovalcecký fond pro Čechy a Moravu a pro Občanskou záložnu ve V. jako neplatného podle § 1 dekr. č. 5/1946 Sb. a o obnovení knihovního vlastnictví pro původní majitele O. T-a a H. T-ovou, je opřena o výměr ministerstva ochrany práce a sociální péče ze dne 15. února 1946, č. j. . . ., v němž bylo vysloveno, že se uvedená nemovitost vrací O. T-ovi a H. T-ové, pokud se týče jejich dědičce J. M-ové.

Jde tudíž o veřejnou listinu, vydanou správním orgánem, podle níž může knihovní soud za ostatních předpokladů knihovního zákona povolit knihovní zápis jen, byla-li zřízena ve formě předepsané veřejným úřadem v mezích jeho úředních oprávnění (§ 292 c. ř. s.).

Musí tedy knihovní soud především zkoumat, zda stěžující si ministerstvo, vydavší onen výměr, bylo věcně příslušné k rozhodnutí v něm obsaženému.

V tomto směru je uvést toto: V souzené věci jde o knihovní provedení restitučního nároku. Úprava způsobu, jak uplatňovati nároky restituční podle § 1 dekr. č. 5/1945 Sb., byla tímto předpisem v podstatě vyhrazena zvláštnímu zákonu, který byl zatím vydán dnem 17. června 1946, pod č. 128 Sb., a podle něhož pro rozhodnutí o nároku na vrácení majetku za podmínek § 1 dekr. č. 5/1945 Sb. je věcně příslušným zásadně okresní soud. Jen výjimečně, když jde o majetek daný pod národní správu, který patřil dělníkům, živnostníkům, drobným a středním podnikatelům, úředníkům, příslušníkům volných povolání a osobám v podobném sociálním postavení, bylo stanoveno něco jiného, a to již zmíněným dekr. č. 5/1945 Sb.

— z něhož výjimečnost byla již zřejmá — pokud v § 24 předepsal, že takový majetek má veřejný orgán, příslušný podle § 7 tohoto dekretu, vymouti z národní správy a ihned vrátit dřívějším majitelům, pokud se týče jejich dědicům. Je tudíž rozhodování o témže druhu nároků přikázáno jednak soudům, a jednak veřejným orgánům, uvedeným v § 7 dekr. č. 5/1945 Sb., podle toho, zdali jsou splněny zvláštní podmínky § 24 tohoto dekretu čili nic. Je proto nutno, aby, rozhoduje-li o restitučním nároku veřejný orgán, bylo z jeho rozhodnutí zřejmo, že jde o případ zmíněný v tomto předpisu, má-li rozhodnutí o restituci býti podkladem soudní exekuce neb knihovního zápisu. Nestačilo by, kdyby v něm bylo toliko uvedeno, že majetek se vrací proto, že ho dřívější majitel pozbyl v důsledku rasové persekuce a že jeho žádosti o vrácení nepřekáží některá z okolností uvedených v § 4 dekr. č. 5/1945 Sb., ježto tím by byl jen charakterisován povšechně restituční nárok, o němž zpravidla rozhodují okresní soudy, ale nevyplývalo by z toho ještě, že veřejný orgán rozhodl též o zvláštních podmínkách § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., čímž by se teprve stal on příslušným k rozhodování o restitučním nároku. Je proto účelné, když směrnice ministerstva průmyslu k provedení § 24 dekretu č. 5/1945 Sb. (č. II-76733/1946) stanoví, že ve výměru vyhovujícím žádosti o vrácení majetku podle § 24 dekretu č. 5/1945 Sb. musí mimo jiné býti uvedeno zákonné ustanovení, podle něhož se majetek vrací, totiž § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., neboť z toho je pro orgány povolané k provedení výměru zřejmo, že je splněn nezbytný předpoklad pro toto provedení, totiž že výměr byl vydán v mezích věcné příslušnosti orgánu jej vydávšího.

Výměr ministerstva ochrany práce a sociální péče ze dne 15. února 1946, č. j. D. . . . tuto náležitost nemá, neboť nehledíc k tomu, že není v něm uvedeno, že majetek, o nějž jde, byl vrácen žadatelům podle § 24 dekr. č. 5/1945 Sb., neplyne z něho ani jinak, že jde o rozhodnutí podle tohoto ustanovení, totiž o vrácení majetku dřívějšimu majiteli, majícímu zvláštní sociální postavení tam uvedené. Není tudíž z něho ani zřejmo, že ministerstvo ochrany práce a sociální péče, když jej vydalo, jednalo v mezích své věcné příslušnosti a nelze podle § 33, písm. d) knih. zák. na jeho základě ani povolit vklad v pozemkové knize. Usnesení rekursního soudu je tudíž v podstatě správné a dovolací stížnosti jsou bezdůvodné.

Věcný seznam abecední.

Administrativní úřad viz akt správní.

Advokát viz též zaměstnanci.

- i když nelze vadu záležející v nedostatku řádně vystavené plné moci odstranit proto, že spolek, který byl jako strana ve sporu zastoupen advokátem bez plné moci, po vydání rozsudku procesním soudem zanikl, není přece řízení před pracovním soudem zmatečné, byl-li spolek zastoupen při jednáních předsedou, který byl podle spolkových stanov oprávněn jej sám zastupovati č. 92.

Akcie viz umoření listin.

Akrescence viz pozůstalost.

Akt správní viz též cenové předpisy, konfiskace, řízení hospodářství, schválení smluv správním úřadem, správa národní, vyklizení nucené, vyvlastnění.

- — výměr obchodní a živnostenské komory o prominutí zkušební doby podle § 12 vl. nař. č. 200/1943 Sb. je výměrem správního úřadu; přezkoumávatí jej jsou soudy oprávněny jen po stránce formální č. 45.
- — dokud nebyl nájemníku doručen výměr správního úřadu určující výši nájemného podle § 5, odst. 3 vl. nař. č. 177/1941 Sb., není pro nájemníka účinným a pronajímatel se ho nemůže dovolávatí č. 71.

Asistent universitní: universitní asistent provádějící operaci na klinice je státním úředníkem ve smyslu dvorského dekretu ze dne 14. března 1806, č. 758 Sb. z. a. č. 23.

- — pokud je výměr administrativního úřadu, jímž bylo veřejnému zaměstnanci uloženo vrácení neprávem vyplacené částky, soudně vykonatelným exekučním titulem podle vl. nař. č. 8/1928 Sb. přes některé jeho formální nedostatky, na př. nedostatek označení jako výměr, nepřesné určení lhůty platební a pod. č. 130.

Automobily viz motorová vozidla.

Banka viz smlouva o zápůjčce.

Bezúčinnost rozhodčího výroku viz rozhodčí soud.

Bilance viz společnost tichá.

Biologická zkouška viz dítě nemanželské.

Byt viz ochrana nájemců, vyklizení nucené.

Cenové předpisy: kupitel koně podle § 9 vyhl. č. 133/1943 Sb. není oprávněn v případě, že odhadní cena koupeného koně byla správním úřadem dodatečně snížena, trvatí na původní smlouvě a současně se domáhatí rozdílu v tržové ceně vyplývajícího v jeho prospěch podle nového odhadu č. 3.

- — i když je mezi stranami nesporné, že tržová smlouva, kterou uzavřely, je neplatná proto, že nebyla předložena ke schválení správnímu úřadu s hlediska vl. nař. č. 218/1938 Sb. ač takového schválení potřebuje, je přece přípustná určovací žaloba, že uzavřená smlouva je neplatná proto, že smluvená tržová cena nevyhovuje cenovým předpisům č. 72.
- — nezaplatí-li nájemce zvýšené nájemné, jak bylo připuštěno rozhodnutím příslušného úřadu, je pronajímatel toliko oprávněn uplatnití výpovědní důvod podle § 1, odst. 2, č. 1 zák. č. 44/1928 Sb. o ochraně nájemníků,

není však oprávněn domáhati se pořadem práva zaplacení vyššího nájemného č. 75.

- — zavázala-li se jedna ze smluvních stran, že dodá druhé straně takové množství zboží, které odpovídá při cenách úředně stanovených v době dodávky výši objednavatelem předem zaplacené tržové ceny, není platností dodací smlouvy na závadu, že nebylo smlouveno určité množství zboží a jeho cena č. 142.

Cesta z nouze (zák. č. 140/1896 ř. z.): i když již byl vlastník pozemku, přicházejícího v úvahu pro zavazání nezbytnou cestou (zák. č. 140/1896 ř. z.) v řízení o propuštění takové cesty slyšen, může být přece podstatnou vadou řízení, nebyl-li slyšen znovu, když šlo v důsledku zrušovacího usnesení rekursního soudu o to, zda má být hledíc na zvláštní územní poměry nezbytnou cestou zatížen pozemek jeho či některý jiný. Je-li pozemek ve spoluvlastnictví několika osob, musí býti obesláni všichni spoluvlastníci č. 81.

Cizina viz umoření listin.

Československé státní občanství viz občanství státní.

Daň důchodová viz zaměstnanci.

- **Pozemková:** v řízení, v němž jde jen o zápis takových změn do pozemkové knihy, které nemají vzápětí zápis věcného práva, na němž se zakládá povinnost k pozemkové dani není proti souhlasným usnesením nižších soudů přípustný dovolací rekurs č. 79.

Dar viz smlouva darovací.

Dědic, dědická přihláška viz pozůstalost.

Dědicko-biologická zkouška viz dítě nemanželské.

Delegace: odpadl-li důvod, který bránil soudu vykonávat soudnictví a pro nějž byl delegován podle § 30 j. n. jiný soud, není vyloučena další delegace z důvodů vhodnosti (§ 31 j. n.), a to i soudu původně příslušného č. 47.

Díl povinný: jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., řešil-li soud v pozůstalostním řízení otázku platnosti výjimky (závady) omezující povinný díl svépřávného dědice č. 24.

- — nárok svépřávného nepominutelného dědice na započtení daru (§§ 785, 951 obč. zák.) lze uplatnit v pozůstalostním řízení č. 26.

Dílo vodní viz vodní právo.

Dítě viz též výživa.

- **manželské:** soud není oprávněn uložit pod exekuci jednomu z účastníků řízení, v němž jde o to, u kterého z rodičů má být vychovááno manželské dítě, aby se odebral do léčebného ústavu a zdržoval se tam po určité době za účelem vyšetření zdravotního stavu č. 15.
- — účastník, jemuž byl uložen za uvedeným účelem pobyt v ústavě a povinnost podrobiti se vyšetření, má proti soudnímu usnesení, pokud obsahuje pohružku exekučního donucení, samostatný opravný prostředek č. 15.
- — nejde o vadu, která by byla s to překaziti řádné projednání žaloby (§ 84 c. ř. s.), jestliže strana zapsaná v německém katastru a žalující o uznání svého manželského původu nepředloží osvědčení o československém státním občanství č. 106.
- — souhlasí-li manželský otec s tím, aby dítě bylo ve výchově a výživě matčině, není nezákonností, že nižší soudy nerozhodly před tím, než uložily otci povinnost placení výživného na dítě, o tom, komu z odděleně žijících manželů má být dítě svěřeno do výchovy a výživy č. 131.
- **nemanželské:** nemanželský otec není oprávněn k stížnosti proti usnesení, které vydal poručenský soud na jeho návrh, aby byl poručník nemanželského dítěte propuštěn pro neschopnost z úřadu č. 65.

- — ve sporech o uznání nemanželského otcovství neplatí zásada vyhledávací ani po vydání zák. č. 8/1946 Sb. č. 80.

— — věci strany vedoucí ve sporu o uznání nemanželského otcovství důkaz dědicko-biologickou zkouškou, aby přednesla skutečnosti svědčící o podobnosti či nepodobnosti mezi matkou, dítětem a označeným otcem č. 80.

- — zrušil-li soud nejvyšší stolice pro neúplnost znaleckého nálezu o znacích krevních rozsudek vydaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství poté, kdy nabyt právní účinnosti zák. č. 8/1946 Sb., nutno v dalším řízení použít ustanovení § 1, odst. 2 tohoto zákona o povinnosti trpěti odněti krve k provedení krevní zkoušky, třeba byl spor sém zahájen před právní účinností uvedeného zákona č. 84.

— — ustanovení § 1, odst. 2 zákona č. 8/1946 Sb. o povinnosti podrobiti se vyšetření po stránce dědicko-biologické platí i ve sporech o uznání nemanželského otcovství č. 86.

- — i když žalovaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství a placení výživného složil odbytý, jak se k tomu soudním smírem zavázal, nelze po vyčerpání odbytého jednání o výměře výživného v nesporném řízení, jestliže žalovaný neuznal nemanželské otcovství ani před uzavřením smíru, ani dodatečně v nesporném řízení č. 96.

— — skončil-li spor o nemanželské otcovství rozsudkem pro uznání, nelze tento rozsudek zvrátiti žalobou o obnovu oprávněnou o skutečnosti uvedené v § 530, č. 7 c. ř. s. č. 123.

- — sepsal-li protokol, v němž nemanželský otec uznal své otcovství pouze zapisovatel bez účasti soudcovy, nejde o uznání otcovství ve smyslu § 16 l. dílčí nov. k obč. zák.; řízení o stanovení výživného pro nemanželské dítě, vedené na podkladě takového uznání je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb. č. 160.

Dluh viz přísaha vyjevovací.

Dlužník viz zástavní právo.

Doba nsvobody viz spolek.

Dohoda dědická viz pozůstalost.

Dolichná věc: příkazem trestního soudu schovateli dolichných věcí, aby je vydal určité osobě, vzniká této osobě soukromoprávní nárok na vydání věcí č. 7.

Doložka rebus sic stantibus viz smír.

Domácnost společná viz rozluka.

Domovníci: i k výpovědi domovníckého poměru je třeba předchozího souhlasu úřadu ochrany práce podle § 13 dekr. pres. rep. č. 88/1945 Sb. č. 150.

- nebyly-li proti soudní výpovědi z domovníckého poměru podány námitky (§ 571 a násl. c. ř. s.), nelze teprve v exekučním řízení uplatňovati, že ke zrušení domovníckého poměru nebyl dán souhlas úřadu ochrany práce č. 150.
- vymáhající věřitel nemusí v návrhu na povolení exekuce nuceným vyklizením, vedené podle pravoplatné výpovědi z domovníckého poměru, dokazovat, že k této výpovědi dal souhlas úřadu ochrany práce č. 150.

Donucující předpis právní: ustanovení čl. 6 úst. dekrety pres. rep. o obnově právního pořádku je předpisem donucující povahy a zasahuje ihned po nabytí právní účinnosti všechny právní poměry upravené tímto předpisem a dosud pravoplatně nerozhodnuté č. 88.

Doplatky mzdové viz zaměstnanci.

- — zahájením sporu ve smyslu § 21, odst. 1 nař. č. 183/1944 Sb. o zjednodušení v občanském soudnictví třeba rozuměti doručení žalobního spisu žalovanému č. 66.

Doručení: jde o zmatek podle § 477, č. 4 c. ř. s., byla-li žalovanému doručena obsilka k prvnímu roku bez připojení stejnopisu žaloby č. 5.

- přijal-li zemský úřad zbožný odkaz, jde o zmatečnost podle § 41, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb., jestliže pozůstalostní soud nevyrozuměl o projednání pozůstalosti finanční prokuraturu a jestliže jí nedal příležitost k návrhu na zajištění odkazu č. 10.
- zahájení sporu ve smyslu § 21, odst. 1 nař. č. 183/1944 Sb. o zjednodušení v občanském soudnictví třeba rozumět doručení žalobního spisu žalovanému č. 66.
- dokud nebyl nájemníku doručen výměr okresního úřadu určující výši nájemného podle § 5, odst. 3 vl. nař. č. 177/1941 Sb., není pro nájemníka účinným a pronajímatel se ho nemůže dovolávat č. 71.

Dovětek viz pořízení poslední.

Dovolání: zrušil-li soud vyšší stolice pro neúplnost znaleckého nálezu o znacích krevních rozsudek vydaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství poté, kdy nabytí právní účinnosti zák. č. 8/1946 Sb., nutno v dalším řízení použití ustanovení § 1, odst. 2 tohoto zákona o povinnosti trpětí odnětí krve k provedení krevní zkoušky, třeba byl spor sám zahájen před právní účinností uvedeného zákona č. 84.

Dovolená: nejde-li o sporné nebo pochybné případy, není zaměstnanec povinen uplatnit nárok na dovolenou, nýbrž zaměstnavatel sám je povinen vypracovat její rozvrh č. 68.

Drahotní přídatek viz zaměstnanci obecní.

Družstva viz společenstva.

Držba viz též spoluvlastnictví (rozh. č. 25).

- pravoplatná rozluka manželství a zrušení spolubydlení není skutečností zrušující nebo zastavující pravoplatný nárok jednoho z manželů na obnovení posledního držebního stavu svršků ve společné domácnosti č. 19.

Důkaz: pod důvod zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) cit. zák. spadá jen slyšení účastníka ve smyslu §§ 18, odst. 2 a 41, nikoli důkaz slyšení účastníka ve smyslu § 28, odst. 5 cit. zák. č. 119.

Exekuce viz též stížnost, vyklizení nucené.

- § 1: soud není oprávněn uložit pod exekuci jednomu z účastníků řízení, v němž jde o to, u kterého z rodičů má být vychováváno manželské dítě, aby se odebral do léčebného ústavu a zdržoval se tam po určitou dobu za účelem vyšetření zdravotního stavu; účastník, jemuž byl uložen za uvedeným účelem pobyt v ústavě a povinnost podrobiti se vyšetření, má proti soudnímu usnesení, pokud obsahuje pohružku exekučního donucení, samostatný opravný prostředek č. 15.
- i když se vede exekuce na majetek konfiskovaný podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. pro pohledávku vzniklou v době před konfiskací, je na vymáhajícím věřiteli, aby v exekučním návrhu tvrdil, že majetek, na nějž se exekuce vede, nepodléhá výjimečně konfiskaci přes to, že je pod národní správou, a že povinný je Němec č. 113.
- nelze věsti exekuci na majetek podléhající konfiskaci podle § 1 dekr. pres. rep. č. 12/1945 Sb. č. 116.
- není exekučním titulem ani podle § 1, č. 10, ani podle § 1, č. 12 ex. ř., uložil-li správní (zemský) úřad svému zaměstnanci, aby vyklidil »ústavní« byt č. 98.
- Fond národní obnovy je oprávněn místo povinného k rekursu proti usnesení o povolení exekuce na majetek, jenž byl povinnému konfiskován podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. č. 113.
- pokud je výměr administrativního úřadu, jímž bylo veřejnému zaměstnanci uloženo vrácení neprávem vyplacené částky, soudně vykonatelným exekučním titulem podle vl. nař. č. 8/1928 přes některé jeho formální nedostatky, na př. nedostatek označení jako výměr, nepřesné určení lhůty platební a pod. č. 130.

- § 7: zavázal-li se otec smírem poskytovat svým několika dětem jednotnou peněžitou částku na výživném, není v případě, že se jedno z oprávněných dětí domáhá částky, která na ně poměrně připadá podle počtu oprávněných, určitosti exekučního titulu na újmu, že částka výživného nebyla ve smíru stanovená pro každého z oprávněných zvláště č. 33.

— §§ 35 a násl. viz žaloba exekuční.

— § 350 ex. ř.: nadzástavní věřitel a poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) nejsou oprávněni k stížnosti proti usnesení o povolení převodu souvazného zástavního práva na dědice zástavního (hypotekárního) věřitele a o výmazu předcházejících zástavních práv; poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) je však oprávněn k stížnosti, pokud byl nadzástavnímu věřiteli povolen výmaz předcházejícího zástavního práva a poznámky souvaznosti, a to i když takováto žádost byla obsažena v exekučním návrhu nadzástavního věřitele o vklad dlužníkovy zástavního práva (§ 350, odst. 2 ex. ř.) č. 22.

— § 353 ex. ř.: vykonal-li věřitel čin, k němuž byl podle exekučního titulu povinen dlužník dříve, než byl k tomu zmocněn soudem povolujícím exekuci, není jeho nárok na náhradu výloh, které mu tím vzešly, původním nárokem z exekučního titulu, nýbrž nárokem novým, jež by bylo lze vyvídati jen novou žalobou č. 83.

Exekuční právo zástavní viz zástavní právo.

Finanční prokuratura viz prokuratura finanční.

Firma viz konfiskace (rozh. 102), rejstřík obchodní.

Fond národní obnovy viz konfiskace.

Forma právních jednání: úmluva, kterou jeden manžel převede svoje poživací právo k nemovitostem na druhého manžela za to, že tento manžel převezme převodcovu vyživovací povinnost vůči třetí osobě, nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu (§ 1, písm. b) zák. č. 76/1871 ř. z.) č. 127.

Formální vada viz vada formální.

Garáž: »jinými místnostmi« ve smyslu § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi se rozumí i místnosti, jež nejsou právě částí bytu nebo jež nejsou potřebné pro provoz živnosti, na př. garáž pronajatá samostatnou nájemní smlouvou č. 32.

Heslo viz knížka vkladní.

Hospodářství řízené viz cenové předpisy, řízení hospodářství.

Hotel viz smlouva pachtovní.

Hypotéka: nadzástavní věřitel a poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) nejsou oprávněni k stížnosti proti usnesení o povolení převodu souvazného zástavního práva na dědice zástavního (hypotekárního) věřitele a o výmazu předcházejících zástavních práv; poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) je však oprávněn k stížnosti, pokud byl nadzástavnímu věřiteli povolen výmaz předcházejícího zástavního práva a poznámky souvaznosti, a to i když takováto žádost byla obsažena v exekučním návrhu nadzástavního věřitele o vklad dlužníkovy zástavního práva (§ 350, odst. 2 ex. ř.) č. 22.

Jistota viz oddělení jmění, závdavek.

Jmění viz konfiskace, oddělení jmění, přísaha vyjevovací.

Jméno viz oprava soudního rozhodnutí.

Jugoslavič: československé soudy jsou při řešení otázek upravených smlouvou mezi Československou republikou a bývalým královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců ze dne 17. března 1923 č. 146 Sb. z r. 1924 vázány ustanoveními této smlouvy č. 99.

— jugoslávského státního občana nelze prohlásiti zdejšími soudy za mrtva č. 99.

Kabel viz náhrada škody (různé).

Katastr pozemkový (zák. č. 177/1927 Sb.): v řízení, v němž jde jen o zápis takových změn do pozemkové knihy, které nemají vzápětí zápis věcného práva, na němž se zakládá povinnost k pozemkové dani není proti souhlasným usnesením nižších soudů přípustný dovolací rekurs č. 79.

— **německý** viz občanství státní.

Klinika viz asistent universitní.

Kniha pozemková: nadzástavní věřitel a poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) nejsou oprávněni k stížnosti proti usnesení o povolení převodu souvazného zástavního práva na dědice zástavního (hypotekárního) věřitele a o výmazu předcházejících zástavních práv; poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) je však oprávněn k stížnosti, pokud byl nadzástavnímu věřiteli povolen výmaz předcházejícího zástavního práva a poznámky souvaznosti, a to i když takováto žádost byla obsažena v exekučním návrhu nadzástavního věřitele o vklad dlužníkovy zástavního práva (§ 350, odst. 2 ex. ř.) č. 22.

— neplyne-li nepochybně již z knihovní žádosti, že vkladem poživacího práva, které zřídil jeden ze spoluvlastníků nemovitosti ke svému ideálnímu podílu třetí osobě, bude zasaženo proti vůli ostatních spoluvlastníků do jejich vlastnických a držebnostních práv, není žádný z těchto spoluvlastníků oprávněn odporovat v knihovním řízení rekurssem vkladu poživacího práva č. 25.

— doručuje-li se usnesení knihovního soudu jednak účastníkům v obvodu zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud, jednak mimo tento obvod, neplatí šedesátidenní lhůta k stížnosti pro všechny účastníky knihovního řízení, nýbrž pouze pro ty, kteří bydlí mimo obvod zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud č. 60.

— v řízení, v němž jde jen o zápis takových změn do pozemkové knihy, které nemají vzápětí zápis věcného práva, na němž se zakládá povinnost k pozemkové dani není proti souhlasným usnesením nižších soudů přípustný dovolací rekurs č. 79.

— má-li knihovní soud z příloh připojených ke knihovní žádosti teprve řešit otázku, zda se dostavila odkládací výminka, na níž podle smlouvy závisí vklad knihovního práva, nevyhovuje knihovní žádost předpisu § 94, č. 3 knih. zák. č. 90.

— nepředložil-li kupitel nemovitosti, u níž jsou splněny objektivní podmínky konfiskace podle dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb. k žádosti o vklad vlastnického práva rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, nelze knihovní vklad povolit č. 95.

— povolil-li knihovní soud vklad práva vlastnického, ač žadatel nepředložil rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, jsou k podání stížnosti oprávněni jak opatrovník prodatelů (Němců), tak i spoluvlastníci nemovitosti, třebaš není smluvní stranou č. 95.

— i když již spolek rozpuštěný za doby nesvobody, ohlásil v době přechodného obnovení své činnosti a úřady vzaly toto oznámení prozatím na vědomí, není přece tento spolek oprávněn k žádosti za obnovení vkladu svého vlastnického práva k nemovitosti, jestliže neosvědčil, že učinil zadost oznamovací povinnosti podle § 2, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 81/1945 Sb. č. 104.

— pokud není obsahem knihovní žádosti o zrušení knihovního zápisu a o obnovení původního knihovního stavu podle dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. prokázáno, že původní majitel zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého a že jeho manželka je dědicem, není proti zamítavému usnesení knihovního soudu manželčina dovolací stížnost přípustná č. 105.

— knihovní majetek země, který byl v době po 29. září 1938 převeden na německou říši právním jednáním vyhovujícím československému právnímu řádu, tudíž jinak než pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce, lze knihovně připsati jen Československému státu podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., nikoliv zemi č. 154.

— ustanovení čl. I, § 1 dekr. pres. rep. č. 124/1945 Sb. lze použít jen v těch případech, kdy restituční není spojena s vypořádáním vzájemných nároků druhé strany a kdy nejde o řešení otázek skutkových. Uvedeného ustanovení nelze použít zejména na případy přechodu knihovního práva, k němuž došlo sice pod tlakem okupace, ale úplatným právním jednáním č. 154.

— bylo-li usnesení povolující v době nesvobody zápis do pozemkové knihy doručeno zplnomocněnému správci ustanovenému podle okupantských předpisů o židovském majetku, nabylo právní moci a vlastníci nemovitosti mohou si zjednatí nápravu jen podle předpisů vydaných za tím účelem po 5. květnu 1945, nikoli stížností proti usnesení knihovního soudu č. 158.

— není-li z výměru vydaného podle § 24 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o který se opírá knihovní žádost o obnovení vkladu vlastnického práva pro původního knihovního vlastníka, zřejmo, že majetek, o jehož vrácení jde, patřil osobám, které měly ono zvláštní sociální postavení, jaké má na mysli uvedené ustanovení, nelze podle něho povolit žádaný knihovní zápis č. 161.

— knihovní soud rozhodující o žádosti za obnovu knihovního pořádku na základě výměru správního úřadu (§ 24 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb.), je povinen zkoumat věcnou příslušnost úřadu, jenž výměr vydal č. 162.

— jen výměr, z něhož je zřejmo, že jde o případ vrácení majetku podle § 24 dekretu presidenta republiky č. 5/1945 Sb. a že žadatel, jemuž se majetek vrací, má ono zvláštní sociální postavení, uvedené v tomto ustanovení, je způsobilým podkladem pro obnovení vkladu vlastnického práva žadatelova č. 162.

Knižka vkladní: nebyla-li vkladní knížka patřící do pozůstalosti uložena u peněžního ústavu (spořitelny), není peněžní ústav oprávněn odepřít podle § 28 čís. nař. ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z., výplatu uložené částky dědici, jemuž byla pozůstalost odevzdána a který splnil jinak všechny podmínky potřebné pro výplatu (předložení knížky, udání hesla) č. 146.

— soudní zákaz podle § 71 nesp. pat. brání peněžnímu ústavu, jenž vydal vkladní knížku nebo vkladní list (§ 2 zák. č. 239/1924 Sb.) ve výplatě vkladu i tehdy, je-li řízení zákazu předcházející zmatečné nebo zákaz hmotněprávně neodůvodněný. Peněžní ústav je oprávněn i povinen odepřít výplatu bez ohledu na to, zda byl zákaz vydán ve formě rozsudku neb usnesení či pouhého sdělení, zda se týká vkladu volného či vázaného způsobem připuštěným stanovami a zda je pravoplatný č. 155.

— zákaz výplaty podle § 71 o nesp. pat. daný německým soudem v t. zv. protektorátě peněžnímu ústavu je platný, dokud nebyl podle příslušných předpisů zrušen změněn č. 155.

Komora obchodní a živnostenská viz akt správní.

Komplementář viz společnost tichá.

Koncese viz smlouva pachtovní.

Koncipient advokátní viz zaměstnanec.

Konfiskace majetku (dekr. č. 12 a 108/1945 Sb.): nepředložil-li kupitel nemovitosti, u níž jsou splněny objektivní podmínky konfiskace podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. k žádosti o vklad vlastnického práva rozhodnutí správního

úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, nelze knihovní vklad povolit č. 95.

— — povolí-li knihovní soud vklad práva vlastnického, ač žadatel nepředložil rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, jsou k podání stížnosti oprávněni jak opatrovník prodatelů (Němců), tak i spoluvlastník nemovitosti, třebaš není smluvní stranou č. 95.

— — ke konfiskaci majetku podle § 1 cit. dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. dochází již vyhlášením konfiskačního dekretu, nikoli teprve rozhodnutím příslušného okresního národního výboru č. 102.

— — na majetek firmy, na nějž se vztahuje cit. konfiskační dekret č. 108/1945 Sb., nelze prohlásit konkurs ani na návrh národního správce, s nímž projevily souhlas i příslušný národní výbor č. 102.

— — k otázce oprávnění Fondu národní obnovy k stížnosti č. 102.

— — i když se vede exekuce na majetek konfiskovaný podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. pro pohledávku vzniklou v době před konfiskací, je na vymáhajícím věřiteli, aby v exekučním návrhu tvrdil, že majetek, na nějž se exekuce vede, nepodléhá výjimečně konfiskaci přes to, že je pod národní správou a že povinný je Němec č. 113.

— — Fond národní obnovy je oprávněn místo povinného k rekursu proti usnesení o povolení exekuce na majetek, jenž byl povinnému konfiskován podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. č. 113.

— — Finanční prokuratura není po zákonu oprávněna zastupovat národní správu majetku konfiskovaného podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. č. 113.

— — nelze vésti exekuci na majetek podléhající konfiskaci podle § 1 cit. dekretu presidenta republiky ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb. č. 116.

— — ve sporu, v němž skutkové okolnosti nasvědčují objektivně tomu, že majetek strany podléhá konfiskaci podle § 1 cit. dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., je Fond národní obnovy oprávněn k podání oprávněného prostředku, třebaš nebylo vydáno rozhodnutí podle § 1, odst. 4 cit. dekr. č. 121.

— — je-li hledíc k žádosti o vynětí z konfiskace podané německou stranou pochybné, zda jsou či nejsou dány skutečnosti, jež výjimečně osvobodí od konfiskace, lze řízení do rozhodnutí správního úřadu přerušit č. 121.

— — Fond národní obnovy je oprávněn k rekursu proti usnesení povolujícímu exekuci na majetek konfiskovaný podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., i když ještě tento majetek nepřevzal do své správy č. 140.

— — Fond národní obnovy je oprávněn k dovolacímu rekursu proti usnesení rekursního soudu, zrušujícímu usnesení pozůstalostního soudu, že se pro nedostatek jmění neprojednávává pozůstalost osoby, jejíž majetek podléhá konfiskaci podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. č. 144.

— — okolnost, že zůstavitel byl podle úmrtního zápisu německé národnosti, nestačí sama o sobě k tomu, aby pozůstalostní soud považoval jmění za konfiskované, nýbrž je na něm, aby si vyžádal rozhodnutí správního úřadu o konfiskaci č. 144.

— — pokud příslušný správní úřad nerozhodl o tom, že podmínky konfiskace nejsou dány přesto, že zůstavitel byl Němec, nesmí pozůstalostní soud v pozůstalostním řízení pokračovat, nýbrž smí se omezit jen na nutné úkony sloužící zejména k zabezpečení pozůstalostního jmění č. 152.

— — jsou-li splněny podmínky podle § 1 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., podléhá dědické právo, jakmile vzniklo, konfiskaci se všemi právními důsledky, zejména i s oprávněním dědice na výkon tohoto práva, bez ohledu na to, zda je dědic vykonal či nikoli č. 153.

— — konfiskovaného dědického práva nabývá stát jen potud a v tom rozsahu, jak se ho může dovolat sám dědic oprávněný z delace č. 153.

— — zjistí-li pozůstalostní soud, že dědické právo je pravoplatně konfiskováno,

je povinen vyzvat podle § 116 nesp. pat. Fond národní obnovy k podání dědické přihlášky č. 153.

Konkludentní jednání: pokud není »třinácté služné« součástí platu ve smyslu § 2, odst. 3 uved. vyhl., nýbrž mimořádnou odměnou, i když bylo pravidelně vypláceno a tím byla jeho pravidelná výplata mlčky smluvna (§ 863 obč. zák.) č. 133.

— — z pouhého mlčení věřitelova nelze usuzovati na jeho souhlas s převzetím dluhu č. 148.

— — na souhlas věřitelův s převzetím dluhu nelze ještě usuzovati z toho, že vystavil a zaslal oznámenému právnímu předchůdci dluhu účet, jestliže se tak stalo více než po 3 měsících po dlužníkově oznámení o převzetí dluhu č. 148.

Konkurs: nadzástavní věřitel a poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) nejsou oprávněni k stížnosti proti usnesení o povolení převodu souvazného zástavního práva na dědice zástavního (hypotekárního) věřitele a o výmazu předcházejících zástavních práv; poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) je však oprávněn k stížnosti, pokud byl nadzástavnímu věřiteli povolen výmaz předcházejícího zástavního práva a poznámky souvaznosti, a to i když takováto žádost byla obsažena v exekučním návrhu nadzástavního věřitele o vklad dlužníkovy zástavního práva (§ 350, odst. 2 ex. ř.) č. 22.

— — i když byla pohledávka zjištěna v konkursu veřejné společnosti v promlčecí lhůtě podle čl. 146 obch. zák., je přece přípustná žaloba na zaplacení této pohledávky proti bývalému veřejnému společníku č. 28.

— — na majetek firmy, na nějž se vztahuje konfiskační dekret č. 108/1945 Sb., nelze prohlásit konkurs ani na návrh národního správce, s nímž projevily souhlas i příslušný národní výbor č. 102.

Krevní zkouška viz dítě nemanželské.

Kupec plného práva viz společnost tichá.

Kupní smlouva viz smlouva kupní.

Léčebný ústav viz dítě nemanželské.

Lékař viz náhrada škody.

Lest viz omyl.

Likvidace viz rejstřík obchodní, společnost veřejná, spolek.

Lhůty viz též promlčení, složení k soudu (rozh. č. 136): lhůta podle § 125 nesp. pat. je soudcovskou lhůtou, do níž se nezapočítávají dny poštovní dopravy č. 56.

— — doručuje-li se usnesení knihovního soudu jednak účastníkům v obvodu zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud, jednak mimo tento obvod, neplatí šedesátidenní lhůta k stížnosti pro všechny účastníky knihovního řízení, nýbrž pouze pro ty, kteří bydlí mimo obvod zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud č. 60.

— — právní názor nižších soudů, že se § 2 vl. nař. č. 228/1944 Sb. nevztahuje na lhůtu podle §§ 125 a násl. nesp. pat. se nepřičí jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu uvedených zákonů č. 87.

— — o lhůtě, do které se má věřitel vyjádřit, zda souhlasí s převzetím dluhu, platí ustanovení §§ 862 a násl. obč. zák. a čl. 318, 319 obch. zák. č. 148.

List vkladní viz knížka vkladní.

— — **živnostenský** viz živnost.

Listina viz též umoření listin.

— — vdova — universální dědička svého manžela — je oprávněna domáhati se na manželovu smluvci předložení společné listiny sepsané o uzavřeném právním jednání č. 21.

Listina veřejná viz osvědčení o státním občanství.

Maďar viz občanství státní.

Majetek viz konfiskace, obnova právního pořádku, spoluvlastnictví.

Mandátní smlouva viz smlouva zmocňovací.

Manžel viz správa manželčina jmění.

Manželé viz forma právních jednání.

Manželka viz též pojištění smluvní.

— manželka, pomáhající manželovi, v rámci povinnosti podle § 92 obč. zák. v živnosti, nemá vyúčtovací povinnosti č. 97.

Manželství viz neplatnost manželství, rozluka.

Měna viz obnova měny.

Mezinárodní smlouvy viz smlouvy mezinárodní.

Mimosoudní výpověď z nájmu viz smlouva nájemní.

Ministerstvo viz správa národní (vynětí).

Místní národní výbor viz správa národní.

Mlýn viz ochrana nájemců.

Motorová vozidla (zák. č. 81/1935 Sb.): provoz motorových vozidel na veřejné silnici, jejíž používání však bylo správními úřady vyloučeno z důvodu pořádku automobilových závodů, nespadá pod §§ 45 a násl. zák. č. 81/1935 Sb., o jízdě motorovými vozidly, nýbrž řídí se jen předpisy občanského práva č. 89.

— — pokud nemá závodník vinu na tom, že vyjel z jízdní dráhy, a pořadatel automobilových závodů vinu na tom, že diváci byli vyjevším vozem poškozeni č. 89.

Movitá věc viz zástavní právo.

Mzda viz zaměstnanci.

Nadace: finanční prokuratura je oprávněna k stížnosti proti usnesení pozůstalostního soudu, že má jmění, které je určeno k utvoření nadace, zastupovati v době, než bude nadační správa pravoplatně ustanovena, opatrovník pozůstalosti, a je účastníkem tohoto řízení. č. 117.

Nadzástavní věřitel viz zástavní právo.

Náhrada škody: pro nárok na náhradu škody uplatňovaný proti obci a odůvodňovaný tím, že obec provádějíc předlažďování ulice ve vlastní režii zanedbala jako podnikatelka povinnost řádně dílo osvětlit, je přípustný pořad práva č. 93.

— § 1299 obč. zák.: lékař, který podnikl jako zaměstnanec veřejné nemocnice léčebný zákrok s použitím Roentgenova přístroje, ač náležitě nerozuměl prosvěcování Roentgenem, odpovídá za škodu, která tím pacientovi vznikla č. 38.

— § 1323 obč. zák.: i když se žalobce domáhal náhrady škody jen uvedením v předešlý stav, lze mu podle okolností přisoudit náhradu škody v penězích, není-li podle úsudku soudu uvedení v předešlý stav dobře možné č. 109.

— § 1326 obč. zák.: trvalá a úplná ztráta sluchu je zohyžděním ve smyslu § 1326 obč. zák. č. 73.

— **různé:** prodal-li vlastník věc, jejíž prodej potřebuje ke své platnosti schválení správního úřadu, dále jinému, aniž vyčkal rozhodnutí tohoto úřadu o tom, zda se dříve uzavřená kupní smlouva schvaluje, je povinen nahradit původnímu kupiteli způsobenou škodu, jestliže tento dokáže, že by uzavřená smlouva byla úředně schválena, kdyby byla bývala ke schválení předložena č. 12.

— — nařízení ze dne 18. července 1906, č. 176 ř. z. (plynový regulativ); k splnění povinnosti uložené v § 4 uved. nař. nestačí, že bylo plynové

potrubí správně položeno a že bylo při jeho budování použito trvanlivé a proti zevnějšímu poškození dostatečně bezpečné látky, nýbrž je třeba, aby bylo potrubí, pokud se týče používané látky i dostatečně udržováno v řádném stavu. Jakou činnost třeba při udržování potrubí vyvinouti, závisí na tom, zda za ně odpovídá majitel domu či podnik č. 20.

— — podnikatel stavebního díla (přestavby nádraží), jenž si nezískal u stavebníka dostatečné informace o povaze terénu a porušil proto podzemní kabel, odpovídá za veškerou tím způsobenou škodu č. 34.

Nájemné viz smlouva nájemní.

Náklad: po pravoplatnosti rozsudku, jímž bylo vysloveno, že uzavřené manželství je pro soukromoprávní překážku neplatné bez viny strany, není ani manžel oprávněn požadovati na manželce náhradu za to, že plnil svoje povinnosti podle § 91 obč. zák. ani manželka nemá nárok na náhradu nákladu vynaloženého proto, že manžel po dobu trvání manželství svoji povinnost podle § 91 obč. zák. neplnil č. 46.

Nápad dědičný viz pozůstalost.

Národní spolehlivost viz osvědčení o národní spolehlivosti.

Národní správa viz též správa národní.

— výbor viz konfiskace.

Národnost viz občanství státní.

Nárok na vydání věci viz doličná věc.

— soukromoprávní viz pořad práva.

Nedostatek formální viz vada formální.

Nemanželský otec viz dítě nemanželské.

Němec viz konfiskace, občanství státní.

Nemovitost viz spoluvlastnictví.

Neplatné věci: rozštěpil-li se částečným vyhověním žalobě žalobní nárok na nepeněžitě plnění, oceněný v žalobě částkou převyšující hranici pro věci neplatné, tak, že jsou pochybnosti o přípustnosti odvolání, je na odvolacím soudu, aby z úřední moci určil poměrnou hodnotu obou částí žalobního nároku č. 139.

Neplatnost manželství: po pravoplatnosti rozsudku, jímž bylo vysloveno, že uzavřené manželství je pro soukromoprávní překážku neplatné bez viny strany, není ani manžel oprávněn požadovati na manželce náhradu za to, že plnil svoje povinnosti podle § 91 obč. zák. ani manželka nemá nárok na náhradu nákladu vynaloženého proto, že manžel po dobu trvání manželství svoji povinnost podle § 91 obč. zák. neplnil č. 46.

— — ve sporu, v němž se finanční prokuratura domáhá podle dvorského dekretu ze dne 27. června 1837, č. 208 Sb. z. s. prohlášení manželství zemřelého státního zaměstnance za neplatné, nelze řešit předurčující otázku, zda první manželství zaměstnancovo, rozloučené formálně platným usnesením, bylo rozloženo správně a zda řízení o rozluku netrpělo nějakou zmatečností č. 126.

— **posledního pořízení** viz pořízení poslední.

— **smlouvy:** i když je mezi stranami nesporné, že tržová smlouva, kterou uzavřely, je neplatná proto, že nebyla předložena ke schválení správnímu úřadu s hlediska vl. nař. č. 218/1938 Sb., ač takovéto schválení potřebuje, je přece přípustná určovací žaloba, že uzavřená smlouva je neplatná proto, že smluvená tržová cena nevyhovuje cenovým předpisům č. 72.

— — nesplnil-li prodávatel tržovou smlouvu neplatnou pro porušení předpisů o řízeném hospodářství (§ 10, odst. 2 vl. nař. č. 206/1939 Sb.), je kupitel oprávněn domáhat se vrácení napřed zaplacené tržové ceny č. 134.

Nepřekonatelný odpoor viz rozluka.

Nesporné řízení: § 1: i když žalovaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství a placení výživného složil odbytné, jak se k tomu soudním směrem zavá-

zal, nelze po vyčerpání odbytného jednání o výměře výživného v nesporném řízení, jestliže žalovaný neuznal nemanželské otcovství ani před uzavřením smíru, ani dodatečně v nesporném řízení č. 96.

- § 6: soud není oprávněn uložit pod exekucí jednomu z účastníků řízení, v němž jde o to, u kterého z rodičů má být vychováváno manželské dítě, aby se odebral do léčebného ústavu a zdržoval se tam po určitou dobu za účelem vyšetření zdravotního stavu; účastník, jemuž byl uložen za uvedeným účelem pobyt v ústavě a povinnost podrobiti se vyšetření, má proti soudnímu usnesení, pokud obsahuje pohružku exekučního donucení, samostatný opravný prostředek č. 15.
- — kdo uplatňuje vlastnické právo k majetkovým hodnotám jsoucím v pozůstalosti, je účastníkem oné části pozůstalostního řízení, v níž pozůstalostní soud nařídil vinkulaci těchto hodnot. V stejném rozsahu je účastníkem peněžní ústav, u něhož jsou hodnoty uloženy č. 54.
- — v případech, kdy je pozůstalostní soud povinen vyzkoušet dědice o dědickém nápadu (§ 75 nesp. pat.), může se domnělý dědic státi účastníkem pozůstalostního řízení i dříve, než podal dědickou přihlášku č. 111.
- — finanční prokuratura je oprávněna k stížnosti proti usnesení pozůstalostního soudu, že má jmění, které je určeno k utvoření nadace, zastupovati v době, než bude nadační správa pravoplatně ustanovena, opatrovník pozůstalosti, a je účastníkem tohoto řízení č. 117.
- — národní správce ustanovený toliko pro určitý podnik není účastníkem řízení o povolení zápisů do obchodního rejstříku týkajících se jiného podniku, třeba oba podniky patřily téže osobě č. 137.
- — národní správce se nestane účastníkem ani tím, že rozhodnutí rejstříkového soudu může mít vliv na výsledek sporu, v němž je stranou podnik (firma) jím spravovaný č. 137.
- § 17: jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., neřešil-li pozůstalostní soud otázku platnosti dohody mezi zletilými účastníky o rozdělení dědictví jen prejudiciálně, aby mohl rozhodnouti o odevzdání pozůstalosti, nýbrž učinil-li jí předmětem samostatného rozhodnutí č. 6.
- § 26: usnesení, jímž byly vyzvány osoby činící si nárok na výplatu plnění složeného podle § 1425 obč. zák. k soudu, aby se v určité lhůtě pod následky druhé věty § 26 zákona č. 100/1931 Sb. vyjádřily o návrhu na vydání složeného plnění určité osobě, není soudním rozhodnutím, nýbrž jen opatřením připravujícím spolehlivý základ pro rozhodnutí. Proti takovému opatření není přípustná stížnost č. 136.
- § 28: i když již byl vlastník pozemku, přicházejícího v úvahu pro zavazení nezbytnou cestou (zák. č. 140/1896 ř. z.) v řízení o propůjčení takové cesty slyšen, může být přece podstatnou vadou řízení, nebyl-li slyšen znovu, když šlo v důsledku zrušovacího usnesení rekursního soudu o to, zda má být hledíc na zvláštní územní poměry nezbytnou cestou zatížen pozemek jeho či některý jiný. Je-li pozemek ve spoluvlastnictví několika osob, musí býti obesláni všichni spoluvlastníci č. 81.
- § 37: odkazovník není oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž pozůstalostní soud bere na vědomí prohlášení testamentárního dědice, že neuznává platnost posledního pořízení a přijímá na soud jeho podmíněnou přihlášku ze zákona č. 39.
- — nemanželský otec není oprávněn k stížnosti proti usnesení, které vydal poručenský soud na jeho návrh, aby byl poručník nemanželského dítěte propuštěn pro neschopnost z úřadu č. 65.
- — finanční prokuratura je oprávněna k stížnosti proti usnesení pozůstalostního soudu, že má jmění, které je určeno k utvoření nadace, zastupovati v době, než bude nadační správa pravoplatně ustanovena, opatrovník pozůstalosti, a je účastníkem tohoto řízení č. 117.

- § 41: jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., neřešil-li pozůstalostní soud otázku platnosti dohody mezi zletilými účastníky o rozdělení dědictví jen prejudiciálně, aby mohl rozhodnouti o odevzdání pozůstalosti, nýbrž učinil-li jí předmětem samostatného rozhodnutí č. 6.
- — přijal-li zemský úřad zbožný odkaz, jde o zmatečnost podle § 41, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb., jestliže pozůstalostní soud nevyrozuměl o projednání pozůstalosti finanční prokuraturu a jestliže jí nedal příležitost k návrhu sa zajištění odkazu č. 10.
- — jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., řešil-li soud v pozůstalostním řízení otázku platnosti výminky (závady) omezující povinný díl svéprávného dědice č. 24.
- — pod důvod zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) cit. zák. spadá jen slyšení účastníka ve smyslu §§ 18, odst. 2 a 41, nikoli důkaz slyšení účastníka ve smyslu § 28, odst. 5 cit. zák. č. 119.
- — neuvedla-li vdova, uplatňující v pozůstalostním řízení nároky podle §§ 758, 796, 1243 obč. zák., skutkové okolnosti opodstatňující tyto nároky, je pozůstalostní soud pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. povinen ji o tom slyšet č. 119.
- — není věci pozůstalostního soudu starati se o schválení dědické dohody s hlediska vl. nař. č. 218/1938 Sb. Zamýšlí-li však pozůstalostní soud zaslat sám dohodu správnímu úřadu k schválení, je povinen slyšet před odesláním spisů účastníky o tom, zda chtějí před správním úřadem svoje zájmy zastupovati, jinak je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. č. 120.
- — je zmatečností podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyli-li spoludědicové slyšeni o návrhu dědice, jemuž byla svěřena správa pozůstalosti, na prodej pozůstalostních svršků č. 141.
- — zamítl-li pozůstalostní soud, třeba jen pro tentokráte, návrh na přijetí dědické přihlášky, ač již tutéž přihlášku přijal, je jeho později vydané usnesení, jakož i usnesení rekursního soudu, že se dědická přihláška přijímá na soud, zmatečné (§ 41, písm. e) zák. č. 100/1931 Sb.) č. 152.
- — není zmatečné usnesení pozůstalostního soudu zamítající návrh přihlašujícího se dědice na udělení správy, i když již byla tomuto dědici správa dříve vydaným usnesením udělena, vyšlo-li najevo, že zůstavitel byl Němec č. 152.
- — sepsal-li protokol, v němž nemanželský otec uznal své otcovství, pouze zapisovatel bez účasti soudcovy, nejde o uznání otcovství ve smyslu § 16 I. dílčí nov. k obč. zák.; řízení o stanovení výživného pro nemanželské dítě, vedené na podkladě takového uznání je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb. č. 160.
- § 46: nepodal-li v době, kdy na soud došel návrh jednoho z dědiců na udělení správy pozůstalosti, ještě všichni, kdož přicházejí podle stavu spisů v úvahu jako dědici, dědickou přihlášku, je na pozůstalostním soudu, aby před rozhodnutím o návrhu obeslal všechny tyto osoby a vyžádal si od nich vyjádření, zda a jakým způsobem chtějí nastoupiti dědictví. Jestliže se tak nestalo, jsou usnesení nižších soudů, jimiž bylo o návrhu rozhodnuto, nezákonná č. 11.
- — přijaly-li nižší soudy, třeba podmíněně, přihlášku dědice povolného jen pro případ, že skutečně ustanovený dědic nesplní odkazy uložené mu zůstavitelem v posledním řízení, přiči se jejich usnesení jasněmu a nepochybnému znění § 703 obč. zák. a § 121 nesp. pat. č. 30.
- — je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), jestliže nižší soudy povolily souhlasnými usneseními zápis zrušení veřejné obchodní společnosti pro úmrtí jednoho ze společníků a likvidaci společnosti do obchodního rejstříku, aniž zkoumaly, zda společenská smlouva nemá buď ustanovení, jež by umožňovalo další trvání společnosti s dědici zemřelého

společníka, nebo ustanovení, jež by pro případ zrušení společnosti vylučovalo likvidaci č. 40.

- — usnesení, jimiž nižší soudy odepřely výmaz dosavadních členů představenstva akciové společnosti dané pod národní správu, aniž vzaly zřetel na to, že členové představenstva, o něž jde, jsou osoby státně nespolehlivé (Němci), se přičítá § 4 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. č. 77.
- — právní názor nižších soudů, že se § 2 vl. nař. č. 228/1946 Sb. nevztahuje na lhůtu podle §§ 125 a násl. nesp. pat. se nepřičítá jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu uvedených zákonů č. 87.
- — souhlasí-li manželský otec s tím, aby dítě bylo ve výchově a výživě matčině, není nezákonností, že nižší soudy nerozhodly před tím, než uložily otci povinnost placení výživného na dítě, o tom, komu z odděleně žijících manželů má být dítě svěřeno do výchovy a výživy č. 131.

Nesvoboda viz spolek.

Nezákonnost viz nesporné řízení (§ 46 nesp. řiz.).

Nezbytná cesta viz cesta z nouze.

Nezletilost: i nezletilý spoluvlastník společného majetku může svůj nárok proti správci tohoto majetku na vyúčtování (§ 837 obč. zák.) uplatňovat vždy jen pořadem práva č. 61.

Neznalost právního předpisu: byla-li změna původního § 82 předpisu pro skladníky tabáku (nařízení ministra financí ze dne 10. června 1911, č. 44236), že smluvní výpověď bez udání důvodů může dát i prodejový úřad (výnos ministerstva financí ze dne 30. srpna 1919, č. 65838), vyhlášena ve Věstníku ministerstva financí, není vypověděný skladník oprávněn omlouvat se neznalostí změny, ani když o ní nebyl vyrozuměn č. 58.

Notářský spis viz forma právních jednání.

Nucené vyklizení viz vyklizení nucené.

Občanství státní: nejde o vadu, která by byla s to překaziti řádné projednání žaloby (§ 84, 85 c. ř. s.), jestliže strana žalující o rozliuku manželství nepředloží osvědčení o své národní spolehlivosti podle § 1, odst. 4 ústavního dekretu presidenta republiky č. 33/1945 Sb. o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské č. 62.

- — uložil-li procesní soud žalobci ve sporu o rozliuku manželství předložení osvědčení o státním občanství, ač tvrdil, že je ruským státním příslušníkem a nabídl o tom důkaz veřejnou listinou, nejde o usnesení o odstředění formální vady, proti němuž by byla stížnost vyloučena č. 103.
- — nejde o vadu, která by byla s to překaziti řádné projednání žaloby (§ 84 c. ř. s.), jestliže strana zapsaná v německém katastru a žalující o odznání svého manželského původu nepředloží osvědčení o československém státním občanství č. 106.

Obec: pro nárok na náhradu škody uplatňovaný proti obci a odůvodňovaný tím, že obec provádějíc předlažďování ulice ve vlastní režii zanedbala jako podnikatelka povinnost řádně dílo osvětliti, je přípustný pořad práva č. 93.

Obecní zaměstnanci viz zaměstnanci obecní.

Obhájce ve věcech trestních viz zaměstnanci.

Obchodní a živnostenská komora viz akt správní.

Obchody splátkové viz splátkové obchody.

Obnova sporu: o skutečnosti, kterou strana v základním sporu výslovně připustila a kterou nyní popírá, lze opřít žalobu o obnovu z důvodu podle § 530, č. 7 c. ř. s. jen tehdy, jestliže tak strana učinila v skutkovém omylu, který nemohla při potřebné pozornosti včas rozpoznat. Neohradila-li se strana proti přednesu svého právního zástupce, ač byla přítomna ústnímu jednání, při němž byl tento přednes učiněn, a ač znala jeho mylnost, není oprávněna uplatňovat jako důvod k obnově, že její právní zástupce byl, pokud jde o tento přednes, uveden v omyl třetí osobou č. 63.

— — skončil-li spor o nemanželské otcovství rozsudkem pro uznání, nelze tento rozsudek zvrátiti žalobou o obnovu opřenou o skutečnosti uvedené v § 530, č. 7 c. ř. s. č. 123.

— **měny:** právním následkem, jež listina vystavená v cizině způsobuje v tuzemsku (§§ 2, odst. 2, písm. f) a 18, odst. 1, zák. č. 250/1934 Sb. o umožňování listin) je i povinnost k jejímu přihlášení a složení podle § 14 dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb. o přihlášení vkladů č. 107.

— — vznikl-li peněžitý žalobní nárok za platnosti staré měny, nejde o patrnou nesprávnost ve smyslu § 419 c. ř. s., přiznal-li jej soud v K., třebaž rozsudek byl vydán teprve po právní účinnosti dekretu o obnově československé měny č. 110.

— — přijala-li strana při smlouvě o postupném dodávání zboží předem celou tržovou cenu ve staré měně a za platnosti této měny a nedodala-li v této době všechno zboží (před 1. listopadem 1945), je povinna příslušnou dílčí částku tržové ceny odpovídající množství zboží dodanému po 1. listopadu 1945 zúčtovat na nevyčerpaný ještě zbytek tržové ceny v poměru 1:1 (§ 1, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 91/1945 Sb.) č. 142.

— **právního pořádku** viz též správa národní (vynětí).

— — ustanovení čl. 6 úst. dekretu pres. rep. o obnově právního pořádku je předpisem donucující povahy a zasahuje ihned po nabytí právní účinnosti všechny právní poměry upravené tímto předpisem a dosud pravoplatně nerozhodnuté č. 88.

— — i když již spolek, rozpuštěný za doby nesvobody, ohlásil v době porevoluční obnovy své činnosti a úřady vzaly toto oznámení prozatím na vědomí, není přece tento spolek oprávněn k žádosti za obnovu vkladu svého vlastnického práva k nemovitosti, jestliže neosvědčil, že učinil žádost oznamovací povinnosti podle § 2, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 81/1945 Sb. č. 104.

— — pokud není obsahem knihovní žádosti o zrušení knihovního zápisu a o obnovu původního knihovního stavu podle dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. prokázáno, že původní majitel zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého a že jeho manželka je dědicem, není proti zamítavému usnesení knihovního soudu manželčina dovolací stížnost přípustná č. 105.

— — opatření Stálého výboru č. 291/1938 Sb. je použitelné podle čl. 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1945, č. 11 Úř. věst. čl. č. 114.

— — ustanovení § 12 nař. ze dne 26. srpna 1944, č. 183 Sb. o suspensi § 10, odst. 1 zák. č. 56/1928 Sb. o osvojení je naprosto vyloučeno z používání ve smyslu čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čl. č. 122.

— — rejstříkový soud není oprávněn zabývat se při zkoumání návrhu na zápis změny do společenstevního rejstříku otázkou platnosti rozhodnutí správního úřadu z doby nesvobody, jímž bylo nařízeno splnění dvou společenstev a na základě něhož se žádá o zápis změny č. 125.

— — dekret presidenta republiky č. 124/1945 Sb. o některých opatřeních ve věcech knihovních a doplňujících, zák. č. 60/1946 Sb.; knihovní majetek země, který byl v době po 29. září 1938 převeden na německou říši právním jednáním vyhovujícím československému právnímu řádu, tudíž jinak než pod tlakem okupace nebo v důsledku národní, rasové nebo politické persekuce, lze knihovně připsati jen Československému státu podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., nikoliv zemi č. 154.

— — ustanovení čl. I, § 1 dekr. pres. rep. č. 124/1945 Sb. lze použiti jen v těch případech, kdy restituce není spojena s vypořádáním vzájemných nároků druhé strany a kdy nejde o řešení otázek skutkových. Uvedeného ustanovení nelze použiti zejména na případy přechodu knihovního práva, k němuž došlo sice pod tlakem okupace, ale úplatným právním jednáním č. 154.

- — zázak výplaty podle § 71 o nesp. pat. daný německým soudem v t. zv. protektorátě peněžnímu ústavu je platný, dokud nebyl podle příslušných předpisů zrušen nebo změněn č. 155.
- — dekret pres. rep. č. 5/1945 Sb. a ústavní dekret ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. (příloha k vyhlášce ministra vnitra č. 30/1945 Sb., nyní zák. č. 12/1946 Sb.) jsou, pokud obsahují předpisy o řízení, v němž možno dosáhnouti zrušení nebo změny rozhodnutí, předpisy formálně-právními a vztahují se na všechny právní poměry, v nichž jde o to, zda jsou splněny zákonné předpoklady stanovené uvedenými dekrety č. 156.
- — k námitce věřitele žalovaného vyrovnacím dlužníkem na souhlas s výmazem zástavního práva, že potvrzení (zemědělského) vyrovnání žalobcova bylo dosaženo pod tlakem rasové persekuce a že je proto vyrovnání neplatné, lze po pravoplatnosti usnesení o potvrzení vyrovnání přihlídnouti i v opravném řízení, leč pouze tehdy, jestliže žalovaný zároveň se vznesením námítky učinil návrh na přerušeni řízení a tvrdil, pokud se týče osvědčil, že současně podává nebo již podal u vyrovnacího soudu návrh na zrušení nebo změnu usnesení o potvrzení zemědělského vyrovnání č. 156.
- — bylo-li odepřeno schválení postupu práv ze smlouvy o životním pojištění výměrem správního úřadu vydaným v době nesvobody a splnila-li pojišťovna smlouvu podle výměru německého správního úřadu Vystěhovaleckého fondu, není postupník oprávněn požadovati na ní žalobou podanou přede dnem právní účinnosti zák. č. 128/1946 Sb. z důvodu postupu nové plnění smlouvy nebo náhradu škody pro její nesplnění, nebyly-li výměry odstraněny podle předpisů o zrušení neb změně rozhodnutí z doby nesvobody č. 157.
- — bylo-li usnesení povolující v době nesvobody zápis do pozemkové knihy doručeno zplnomocněnému správci ustanovenému podle okupantských předpisů o židovském majetku, nabylo právní moci a vlastníci nemovitosti mohou si zjednatí nápravu jen podle předpisů vydaných za tím účelem po 5. květnu 1945, nikoli stížností proti usnesení knihovního soudu č. 158.

Obnovení spolkové činnosti viz spolek.

- — knihovního stavu viz obnova právního pořádku, správa národní (vyněti).

Obsílka viz doručení.

Odbytné viz dítě nemanželské.

Ocenění předmětu sporu viz nepatrné věci.

Oddělení jmění (§ 812 obč. zák.): oddělení pozůstalostního jmění od jmění dědicova lze před jeho povolením odvrátiti složením jistoty a lze sloučiti řízení o povolení oddělení s řízením o jeho odvrácení složením jistoty č. 26.

- — pozůstalostní soud není oprávněn ukládati pozůstalostnímu věřiteli povinnost, aby podal žalobu k uplatnění pohledávky, pro niž mu bylo povoleno oddělení pozůstalostního jmění, a to pod pohružkou, že jinak bude oddělení pozůstalostního jmění zrušeno č. 51.
- — povolení oddělení pozůstalosti od jmění dědicova nebrání tomu, aby pozůstalost nebyla dědici odevzdána soudem před skončením oddělení, ač se omezení vyplývajícími z právních účinků oddělení č. 59.

Odhad viz cenové předpisy.

Odkaz: přijal-li zemský úřad zbožný odkaz, jde o zmatečnost podle § 41, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb., jestliže pozůstalostní soud nevyrozuměl o projednání pozůstalosti finanční prokuraturu a jestliže jí nedala příležitost k návrhu na zajištění odkazu č. 10.

- — přijaly-li nižší soudy, třeba podmíněně, přihlášku dědice povolaneého jen pro případ, že skutečně ustanovený dědic nesplní odkazy uložené mu zůstavitelem

v posledním pořízení, přiči se jejich usnesení jasnému a nepochybnému znění § 703 obč. zák. a § 121 nesp. pat. č. 30.

- — odkazovník není oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž pozůstalostní soud bere na vědomí prohlášení testamentárního dědice, že neuznává platnost posledního pořízení a přijímá na soud jeho podmíněnou přihlášku ze zákona č. 39.
- — ve sporu, v němž se odkazovník domáhá po odevzdání pozůstalosti na zákonem dědici vydaní odkazu, nutno posuzovati pořizovací projev zůstavitelův nikoli po stránce formální, jako v pozůstalostním řízení, nýbrž po stránce vnitřní. K zajištění pravé vůle zůstavitelovy při sepsání posledního pořízení nutno použití všech okolností, jež mohou přispěti k jejímu vyzkoumání č. 53.

Odkládací výminka viz výminka.

Odmítnutí dědictví viz pozůstalost.

Odpor viz zbavení svéprávnosti.

- — nepřekonatelný viz rozluka.

Odsunutí věci viz přerušeni řízení.

Oduznání manželského původu dítěte viz dítě nemanželské.

Odvolání: vzal-li manžel žalující na rozluku manželství v odvolacím řízení svoji žalobu zpět o navrhl-li zamítnutí návrhu žalované manželky na rozluku, jemuž soud prvé stolice vyhověl, platí pro odvolací řízení zásada vyhledávací a manžel je oprávněn přednésti nové skutkové okolnosti a nové důkazy č. 44.

- — zrušil-li soud vyšší stolice pro neúplnost znaleckého nálezu o znacích krevních rozsudek vydaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství poté, kdy nabylo právní účinnosti zákon ze dne 10. ledna 1946, č. 8 Sb., nutno v dalším řízení použití ustanovení § 1, odst. 2 tohoto zákona o povinnosti trpěti odněti krve k provedení krevní zkoušky, třeba byl spor sám zahájen před právní účinností uvedeného zákona č. 84.
- — rozštěpil-li se částečným vyhověním žalobě žalobní nárok na nepeněžní plnění, oceněný v žalobě částkou převyšující hranici pro věci nepatrné, tak, že jsou pochybnosti o přípustnosti odvolání, je na odvolacím soudu, aby z úřední moci určit poměrnou hodnotu obou částí žalobního nároku č. 139.

Odvolání souhlasu s rozlukou viz rozluka.

Ochrana nájemců: na pachtovní smlouvu, jejímž předmětem je hotel s hostinskou a hoteliérskou koncesí, se vztahuje ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. č. 14.

- — »jinými místnostmi« ve smyslu § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi se rozumí i místnosti, jež nejsou právě částí bytu nebo jež nejsou potřebné pro provoz živnosti, na př. garáž pronajatá samostatnou nájemní smlouvou č. 32.
- — nezaplatí-li nájemce zvýšené nájemné, jak bylo připuštěno rozhodnutím příslušného úřadu, je pronajímatel toliko oprávněn uplatnit výpovědní důvod podle § 1, odst. 2, č. 1 zák. č. 44/1928 Sb. o ochraně nájemníků, není však oprávněn domáhati se pořadem práva zaplacení vyššího nájemného č. 75.
- — propachtování mlýna jako podniku tak, že pachtýř provozuje mlýnářskou živnost na základě živnostenského listu propachtovatele, je pachtovní smlouvou o provozování živnosti v najatých místnostech, která podléhá ochraně nájemníků podle § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. č. 108.
- — pokud lze z dohody stran o prodloužení nájemní nebo pachtovní smlouvy, sjednaném v souvislosti se sporem o vyklizení najatého nebo propachtovaného předmětu, usuzovati, že se nájemník vzdal ochrany podle uvedeného vládního nařízení č. 108.

Okresní národní výbor viz konfiskace.

- — úřad viz akt správní.

Omyl viz též obnova sporu, oprava soudního rozhodnutí.

— nelze se domáhati sporem zjištění, že pravoplatně skončené projednání pozůstalosti je pro použití listi jedním z účastníků a využití omylu jméno účastníka neplatné č. 17.

Opatrovnictví: poručenský (opatrovnický) soud je oprávněn požadovati z úřední moci složení účtů jen od chráněncových zákonných zástupců, nikoliv též od osoby již zákonný zástupce svěřil opatření jednotlivé věci pro chráněnce č. 67.

— třebaže spolek zanikl a jeho likvidátorům nelze přiznat procesní způsobilost proto, že spolkové štanovy nemají ustanovení o likvidátorech, lze spolkovému jmění zřídit opatrovníka, který je spravuje a zastupuje v zahájeném sporu č. 92.

— povolil-li knihovní soud vklad práva vlastnického, ač žadatel nepředložil rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, jsou k podání stížnosti oprávněni jak opatrovník prodatelů (Němců), tak i spoluvlastník nemovitosti, třebaže není smluvní stranou č. 95.

— finanční prokuratura je oprávněna k stížnosti proti usnesení pozůstalostního soudu, že má jmění, které je určeno k vytvoření nadace, zastupovati v době, než bude nadační správa pravoplatně ustanovena, opatrovník pozůstalosti, a je účastníkem tohoto řízení č. 117.

Operace viz asistent universitní.

Oprava soudního rozhodnutí: vznikl-li peněžitý žalobní nárok za platnosti staré měny, nejde o patrnou nesprávnost ve smyslu § 419 c. ř. s., přiznal-li jej soud v K., třebaže rozsudek byl vydán teprve po právní účinnosti dekretu o obnově československé měny č. 110.

— byl-li vypovídaný v soudní výpovědi, jež mu byla doručena, označen jménem a příjmením shodně s návrhem vypovídající strany, nelze opravou podle § 419 c. ř. s. napravit omyl vypovídající strany, záležející v tom, že křestní jméno vypovídaného bylo uvedeno nesprávně č. 129.

Oprávnění k stížnosti a dovolací stížnosti: nadzástavní věřitel a poddlužník (správce jeho konkursní podstaty), nejsou oprávněni k stížnosti proti usnesení o povolení převodu souvazného zástavního práva na dědice zástavního (hypotekárního) věřitele a o výmazu předcházejících zástavních práv; poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) je však oprávněn k stížnosti, pokud byl nadzástavnímu věřiteli povolen výmaz předcházejícího zástavního práva a poznámky souvaznosti, a to i když takováto žádost byla obsažena v exekučním návrhu nadzástavního věřitele o vklad dlužníkovy zástavního práva (§ 350, odst. 2 ex. ř.) č. 22.

— neplyne-li nepochybně již z knihovní žádosti, že vkladem poživacího práva, které zřídil jeden ze spoluvlastníků nemovitosti ke svému ideálnímu podílu třetí osobě, bude zasaženo proti vůli ostatních spoluvlastníků do jejich vlastnických a držebnostních práv, není žádný z těchto spoluvlastníků oprávněn odporovat v knihovním řízení rekusem vkladu poživacího práva č. 25.

— odkazovník není oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž pozůstalostní soud bere na vědomí prohlášení testamentárního dědice, že neuznává platnost posledního pořízení a přijímá na soud jeho podmíněnou přihlášku ze zákona č. 39.

— nemanželský otec není oprávněn k stížnosti proti usnesení, které vydal poručenský soud na jeho návrh, aby byl poručník nemanželského dítěte propuštěn pro neschopnost z úřadu č. 65.

— proti usnesení, jímž pozůstalostní soud neschválil trhovou smlouvu uzavřenou pozůstalostí, není oprávněna k stížnosti druhá smluvní strana č. 91.

— povolil-li knihovní soud vklad práva vlastnického, ač žadatel nepředložil rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, jsou k podání stížnosti oprávněni jak opatrovník

prodatelů (Němců), tak i spoluvlastník nemovitosti, třebaže není smluvní stranou č. 95.

— k otázce oprávnění Fondu národní obnovy k stížnosti č. 102.

— pokud není obsahem knihovní žádosti o zrušení knihovního zápisu a o obnovení původního knihovního stavu podle dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. prokázáno, že původní majitel zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého a že jeho manželka je dědicem, není proti zamítavému usnesení knihovního soudu manželčina dovolací stížnost přípustná č. 105.

— Fond národní obnovy je oprávněn místo povinného k rekursu proti usnesení o povolení exekuce na majetek, jež byl povinnému konfiskován podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 113.

— finanční prokuratura není po zákonu oprávněna zastupovati národní správu majetku konfiskovaného podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 113.

— finanční prokuratura je oprávněna k stížnosti proti usnesení pozůstalostního soudu, že má jmění, které je určeno k vytvoření nadace, zastupovati v době, než bude nadační správa pravoplatně ustanovena, opatrovník pozůstalosti, a je účastníkem tohoto řízení č. 117.

— ve sporu, v němž skutkové okolnosti nasvědčují objektivně tomu, že majetek strany podléhá konfiskaci podle § 1 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., je Fond národní obnovy oprávněn k podání opravního prostředku, třebaže nebylo vydáno rozhodnutí podle § 1, odst. 4 cit. dekr. č. 121.

— Fond národní obnovy je oprávněn k rekursu proti usnesení povolujícímu exekuci na majetek konfiskovaný podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., i když ještě tento majetek neprevážal do své správy č. 140.

— Fond národní obnovy je oprávněn k dovolacímu rekursu proti usnesení rekursního soudu, zrušujícímu usnesení pozůstalostního soudu, že se pro nedostatek jmění neprojednává pozůstalost osoby, jejíž majetek podléhá konfiskaci podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. č. 144.

— **k žalobě:** ten, jemuž by nepřípadlo pozůstalostní jmění odevzdané testamentárním dědici ani tehdy, kdyby byla poslední vůle, podle níž byla pozůstalost projednána, uznána za neplatnou, není oprávněn k žalobě podle § 823 obč. zák. č. 35.

— i dědic, který má v rukou listiny o zůstavitelově pohledávce, může býti hledíc k jejich neúplnosti a nespolehlivosti oprávněn k žalobě podle čl. XLII druhý případ uvoz. zák. k c. ř. s. č. 94.

Oprávnění živnostenské viz živnost.

Opuštění zlomyslné viz rozluka.

Osoba právnická: nastoupila-li podle výměru správního úřadu na místo samostatné právnické osoby (školy) země, takže se právnická osoba stala ústavem vydržovaným a spravovaným zemí, jde o období univerzální sukcesse. Přechod vlastnictví není v takovémto případě zcizením ve smyslu §§ 64 a násl. zák. č. 145/1934 Sb. o pojistné smlouvě č. 57.

Osvědčení o národní spolehlivosti: nejde o vadu, která by byla s to překaziti projednání žaloby (§ 84, 85 c. ř. s.), jestliže strana žalující o rozluku manželství nepředloží osvědčení o své národní spolehlivosti podle § 1, odst. 4 ústavního dekretu presidenta republiky č. 33/1945 Sb. o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské č. 62.

— **o státním občanství:** uložil-li procesní soud žalobci ve sporu o rozluku manželství předložení osvědčení o státním občanství, ač tvrdil, že je ruským státním příslušníkem a nabídl o tom důkaz veřejnou listinou, nejde o usnesení o odstranění formální vady, proti němuž by byla stížnost vyloučena č. 103.

— nejde o vadu, která by byla s to překaziti řádně projednání žaloby (§ 84 c. ř. s.), jestliže strana zapsaná v německém katastru a žalující o odu-

znání svého manželského původu nepředloží osvědčení o československém státním občanství č. 106.

Osvobození: ustanovení § 12 nař. č. 183/1944 Sb. o suspensi § 10, odst. 1 zák. č. 56/1928 Sb. o osvobození je naprosto vyloučeno z používání ve smyslu čl. 2, odst. 1 úst. dekr. pres. rep. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. č. 122.

— je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb., vydal-li okresní soud po 5. květnu 1945 usnesení o schválení osvojovací smlouvy v příčině nespovědné osoby, aniž je před tím předložil podle § 109, odst. 2 j. n. k potvrzení nadřízenému soudu krajskému č. 122.

Otec nemanželský viz dítě nemanželské.

Pachtovní smlouva viz smlouva pachtovní.

Peněžní ústav viz též knížka vkladní.

— kdo uplatňuje vlastnické právo k majetkovým hodnotám jsoucím v pozůstalosti, je účastníkem oné části pozůstalostního řízení, v němž pozůstalostní soud nařídil vinkulaci těchto hodnot. V stejném rozsahu je účastníkem peněžní ústav, u něhož jsou hodnoty uloženy č. 54.

Peníze viz zástavní právo.

Placení viz též složení k soudu.

— byla-li pozůstalost dědici pravoplatně odevzdána, je dědic oprávněn domáhat se na zůstavitelově dlužníku zaplacení, třeba se pohledávka vyskytla až do datečně po projednání pozůstalosti a nebylo v příčině ní provedeno řízení podle § 179 nesp. pat. č. 55.

Plat viz zaměstnanci.

Platnost manželství viz neplatnost manželství.

— smlouvy viz neplatnost smlouvy.

Plná moc: i když nelze vadu záležející v nedostatku řádně vystavené plné moci odstranit proto, že spolek, který byl jako strana ve sporu zastoupen advokátem bez plné moci, po vydání rozsudku procesním soudem zanikl, není přece řízení před pracovním soudem zmatečné, byl-li spolek zastoupen při jednání předsedou, který byl podle spolkových stanov oprávněn jej sám zastupovat č. 92.

Plnění: sleva v plnění, již dosáhla pojišťovna (při pojištění odpovědnostním) dohodou s poškozeným poté, kdy byla škoda, kterou utrpěla třetí osoba, pravoplatným rozsudkem zjištěna jak pokud jde o důvod, tak i výši, neprospívá pojistníkovi č. 78.

Plynový regulativ viz náhrada škody (různé).

Podnik viz správa národní, živnost.

Pohledávka viz oddělení jmění, započtení.

Pojištění smluvní: došlo-li k uzavření pojistné smlouvy (proti následkům podnikatelské odpovědnosti) pod výminkou, že pojistník převezme hospodářství od své matky, nenabyla smlouva účinnosti v případě, že pojistník převzal jen ideální polovici hospodářství, kdežto druhou polovici nabyla jeho manželka č. 13.

— rozsudek vyneseny ve sporu úrazové pojišťovny uplatňující nároky podle § 47 úraz. zák. proti tomu, kdo poškodil jejího pojištěnce, je podle § 120, odst. 1 zák. o pojistné smlouvě a § 20 c. ř. s. právně účinný i proti škůdci pojistitel. Nevstoupil-li pojistitel do tohoto sporu, není již ve sporu, v němž se na něm úrazová pojišťovna domáhá plnění z pojistné smlouvy uzavřené se škůdcem, oprávněn uplatnit námitky proti výši plnění úrazové pojišťovny poškozenému pojištěnci podle zákona o úrazovém pojištění dělnickém č. 48.

— nastoupila-li podle výměru správního úřadu na místo samostatné právnické osoby (školy) země, takže se právnická osoba stala ústavem vydržovaným a spravovaným zemí, jde o obdobu universální sukcesse. Přechod

vlastnictví není v takovémto případě zcizením ve smyslu §§ 64 a násl. zák. č. 145/1934 Sb. o pojistné smlouvě č. 57.

— sleva v plnění, již dosáhla pojišťovna (při pojištění odpovědnostním) dohodou s poškozeným poté, kdy byla škoda, kterou utrpěla třetí osoba, pravoplatným rozsudkem zjištěna jak pokud jde o důvod, tak i výši, neprospívá pojistníkovi č. 78.

— i když pojišťovna převedla smlouvou schválenou správním úřadem celý svůj stav životního pojištění na jinou pojišťovnu, zůstává přesto zavázána ze smlouvy o životním pojištění postupníku pojistníkovi, jenž nebyl o převodu uvědoměn a neprojevil s ním souhlas. Nestačí, že byl uvědoměn pojistník, stalo-li se tak teprve v době, kdy pojistku měl již postupník a uplatňoval z ní práva č. 157.

— bylo-li odepřeno schválení postupu práv ze smlouvy o životním pojištění výměrem správního úřadu vydaným v době nesvobody a splnila-li pojišťovna smlouvu podle výměru německého správního úřadu Vystěhovaleckému fondu, není postupník oprávněn požadovati na ní žalobou podanou přede dnem právní účinnosti zákona ze dne 16. května 1946, č. 128 Sb. z důvodu postupu nové plnění smlouvy nebo náhradu škody pro její nesplnění, nebyly-li výměry odstraněny podle předpisů o zrušení neb změně rozhodnutí z doby nesvobody č. 157.

Pojištění sociální viz zaměstnanci.

Pojištění úrazové: rozsudek vyneseny ve sporu úrazové pojišťovny uplatňující nároky podle § 47 úraz. zák. proti tomu, kdo poškodil jejího pojištěnce, je podle § 120, odst. 1 zák. o pojistné smlouvě a § 20 c. ř. s. právně účinný i proti škůdci pojistitel. Nevstoupil-li pojistitel do tohoto sporu, není již ve sporu, v němž se na něm úrazová pojišťovna domáhá plnění z pojistné smlouvy uzavřené se škůdcem, oprávněn uplatnit námitky proti výši plnění úrazové pojišťovny poškozenému pojištěnci podle zákona o úrazovém pojištění dělnickém č. 48.

Policejní strážník viz zaměstnanci obecní.

Politická strana: po zrušení použitelnosti vl. nař. č. 355/1938 Sb. o politických stranách zák. č. 195/1946 Sb. nemá politická strana způsobilost býti stranou ve sporu a to ani pokud jde o právní poměry, do nichž vstoupila ještě za platnosti uvedeného vládního nařízení č. 143.

Poručení: nemanželský otec není oprávněn k stížnosti proti usnesení, které vydal poručenský soud na jeho návrh, aby byl poručník nemanželského dítěte propuštěn pro neschopnost z úřadu č. 65.

— poručenský (opatrovnický) soud je oprávněn požadovati z úřední moci složení účtu jen od chráněncových zákonných zástupců, nikoliv též od osoby, již zákonný zástupce svěřil opatření jednotlivé věci pro chráněnce č. 67.

Pořad práva: jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., neřešil-li pozůstalostní soud otázku platnosti dohody mezi zletilými účastníky o rozdělení dědictví jen prejudiciálně, aby mohl rozhodnouti o odevzdání pozůstalosti, nýbrž učinil-li jí předmětem samostatného rozhodnutí č. 6.

— příkazem trestního soudu schovateli doličných věcí, aby je vydal určité osobě, vzniká této osobě soukromoprávní nárok na vydání věcí č. 7.

— není-li jádrem neshody mezi několika osobami otázka úpravy výkonu užívacího práva, nýbrž otázka, zda jedné z nich vůbec přísluší právo spoluzívaní nemovitostí (její částí), nelze o neshodě rozhodovati v nesporném řízení č. 16.

— universitní asistent provádějící operaci na klinice je státním úředníkem ve smyslu dvorského dekretu ze dne 14. března 1806, č. 758 Sb. z. s. č. 23.

— jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., řešil-li soud v pozůstalostním řízení otázku platnosti výminky (závady) omezující povinný díl svěprávného dědice č. 24.

- — nárok svévprávného nepominutelného dědice na započtení daru (§§ 785, 951 obč. zák.) lze uplatnit v pozůstalostním řízení č. 26.
- — i nezletilý spoluvlastník společného majetku může svůj nárok proti správci tohoto majetku na vyúčtování (§ 837 obč. zák.) uplatňovat vždy jen pořadem práva č. 61.
- — nezaplát-li nájemce zvýšené nájemné, jak bylo připuštěno rozhodnutím příslušného úřadu, je pronajímatel toliko oprávněn uplatnit výpovědní důvod podle § 1, odst. 2, č. 1 zák. č. 44/1928 SsB. o ochraně nájemníků, není však oprávněn domáhat se pořadem práva zaplacení vyššího nájemného č. 75.
- — pro nárok na náhradu škody uplatňovaný proti obci a odůvodňovaný tím, že obec provádějíc předlažďování ulice ve vlastní režii zanedbala jako podnikatelka povinnost rádně dílo osvětlit, je přípustný pořad práva č. 93.
- — i když žalovaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství a placení výživného složil odbytý, jak se k tomu soudním smírem zavázal, nelze po vyčerpání odbytého jednání o výměře výživného v nesporném řízení, jestliže žalovaný neuznal nemanželské otcovství ani před uzavřením smíru, ani dodatečně v nesporném řízení č. 96.
- — Jugoslávského státního občana nelze prohlásiti zdejšími soudy za mrtva č. 99.

Pořízení poslední: přijaly-li nižší soudy, třebaš podmíněně, přihlášku dědice povolání jen pro případ, že skutečně ustanovený dědic nesplní odkazy uložené mu zůstavitelem v posledním pořízení, přiči se jejich usnesení jasnému a nepochybnému znění § 703 obč. zák. a § 121 nesp. pat. č. 30.

- — dědický podíl přirůstá ostatním testamentárním dědicům i tehdy, jestliže dědic nenastoupí dědictví z toho důvodu, že jeho ustanovení dědicem je neplatné č. 35.
- — ten, jemuž by nepřipadlo pozůstalostní jmění odevzdané testamentárnímu dědici ani tehdy, kdyby byla poslední vůle, podle níž byla pozůstalost projednána, uznána za neplatnou, není oprávněn k žalobě podle § 823 obč. zák. č. 35.
- — odkazovník není oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž pozůstalostní soud bere na vědomí prohlášení testamentárního dědice, že neuznává platnost posledního pořízení a přijímá na soud jeho podmíněnou přihlášku ze zákona č. 39.
- — při rozhodování o odporujících si přihláškách podle §§ 125, 126 nesp. pat. je pozůstalostní soud oprávněn řešit prejudiciálně otázku, zda soudu předložené poslední pořízení je závětí či dovětkem č. 50.
- — prohlášení zůstavitelovo podle § 579 obč. zák. se nemusí státi jen slovy, nýbrž stačí i znamení, která podle okolností nezanechávají pochyby o tom, že písemnost, kterou má dožádaný svědek podepsati, obsahuje zůstavitelovu poslední vůli (§ 863 obč. zák.) č. 52.
- — ve sporu, v němž se odkazovník domáhá po odevzdání pozůstalosti na zákonném dědici vydání odkazu, nutno posuzovatí pořizovací projev zůstavitelův nikoli po stránce formální, jako v pozůstalostním řízení, nýbrž po stránce vnitřní. K zjištění pravé vůle zůstavitelovy při sepsání posledního pořízení nutno použítí všech okolností, jež mohou přispěti k jejímu vyzkoumání č. 53.
- — lhůta podle § 125 nesp. pat. je soudcovskou lhůtáv, do níž se nezapočítávají dny poštovní dopravy č. 56.
- — hrozí-li zákonnému dědici, že nebude moci podat proti dědici z posledního pořízení žalobu podle § 823 obč. zák. dříve, než uplyne lhůta uvedená v § 1487 obč. zák., je oprávněn domáhat se v této lhůtě samostatnou žalobou určení neplatnosti posledního pořízení č. 56.
- — právní názor nižších soudů, že se § 2 vl. nař. č. 228/1946 Sb. nevztahuje

na lhůtu podle §§ 125 a násl. nesp. pat. se nepřiči jasnému a nepochybnému znění nebo smyslu uvedených zákonů č. 87.

Posloupnost do statků střední velikosti viz usedlosti střední velikosti.

Postup: i když pojišťovna převedla smlouvu schválenou správním úřadem celý svůj stav životního pojištění na jinou pojišťovnu, zůstává přesto zavázána ze smlouvy o životním pojištění postupníku pojistníkovu, jenž nebyl o převodu uvědoměn a neprojevil s ním souhlas. Nestací, že byl uvědoměn pojistník, stalo-li se tak teprve v době, kdy pojistku měl již postupník a uplatňoval z ní práva č. 157.

Použitelnost právního předpisu viz obnova právního pořádku.

Povinný díj viz díl povinný.

Pozemková daň viz daň.

Pozemková kniha viz kniha pozemková.

Pozemková reforma: zcizením nemovitosti ve smyslu zák. č. 93/1931 Sb. (malý přídelový zákon), rozumí se každé její dělení, jež má za následek, že se ve vlastnickém poměru, ať již celku nebo i jen k nějaké jeho části, mění došavační právní stav č. 2.

Poznámka souvaznosti viz zástavní právo.

Pozůstalost viz též díl povinný, odkaz, oddělení jmění, pořízení poslední.

- **formální otázky** viz též rozh. č. 119 a 120, 152 pod heslem pozůstalost — různé.
- — jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., neřešil-li pozůstalostní soud otázku platnosti dohody mezi zletilými účastníky o rozdělení dědictví jen prejudiciálně, aby mohl rozhodnouti o odevzdání pozůstalosti, nýbrž učinil-li jí předmětem samostatného rozhodnutí č. 6.
- — nelze se domáhatí sporem zjištění, že pravoplatně skončené projednání pozůstalosti je pro použití listi jedním z účastníků a využití omylu jiného účastníka neplatné č. 17.
- — odkazovník není oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž pozůstalostní soud bere na vědomí prohlášení testamentárního dědice, že neuznává platnost posledního pořízení a přijímá na soud jeho podmíněnou přihlášku ze zákona č. 39.
- — kdo uplatňuje vlastnické právo k majetkovým hodnotám jsoucím v pozůstalosti, je účastníkem oné části pozůstalostního řízení, v níž pozůstalostní soud nařídil vinkulaci těchto hodnot. V stejném rozsahu je účastníkem peněžní ústav, u něhož jsou hodnoty uloženy č. 54.
- — proti usnesení, jímž pozůstalostní soud neschválil trhovou smlouvu uzavřenou pozůstalostí, není oprávněna k stížnosti druhá smluvní strana č. 91.
- — v případech, kdy je pozůstalostní soud povinen vyrozumětí dědice o dědickém nápadu (§ 75 nesp. pat.), může se domnělý dědic státi účastníkem pozůstalostního řízení i dříve, než podal dědickou přihlášku č. 111.
- — finanční prokuratura je oprávněna k stížnosti proti usnesení pozůstalostního soudu, že má jmění, které je určeno k utvoření nadace, zastupovatí v době, než bude nadační správa pravoplatně ustanovena, opatrovník pozůstalosti, a je účastníkem tohoto řízení č. 117.
- — je zmatečností podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyli-li spolu-dědicové slyšení o návrhu dědice, jemuž byla svěřena správa pozůstalosti, na prodej pozůstalostních svršků č. 141.
- **vzdání se dědictví:** lze se vzdátí dědického práva i ve prospěch osoby, jež by nebyla podle zákona povolána k dědictví po zůstaviteli č. 69.
- **losti a heslo odkaz.**
- **přihláška dědická** viz též níže rozh. č. 11 pod heslem správa pozůsta-

- — pouhé delátovo opominutí podati dědickou přihlášku nevyklučuje jej, i když byl vyzván podle § 120 nesp. pat., z práva podati úspěšnou žalobu podle § 823 obč. zák., leč by snad bylo z jiných skutečností zřejmo, že delát měl svým opominutím podati přihlášku v úmyslu odmítnouti dědictví č. 17.
- — přijaly-li nižší soudy, třebaš podmíněně, přihlášku dědice povolného jen pro případ, že skutečně ustanovený dědic nesplní odkazy uložené mu zůstavitelem v posledním pořízení, přičí se jejich usnesení jasnému a nepochybnému znění § 703 obč. zák. a § 121 nesp. pat. č. 30.
- — při rozhodování o odporujících si přihláškách podle §§ 125, 126 nesp. pat. je pozůstalostní soud oprávněn řešit prejudiciálně otázku, zda soudou předložené poslední pořízení je závětí či dovětkem č. 50.
- — lhůta podle § 125 nesp. pat. je soudcovskou lhůtou, do níž se nezapočítávají dny poštovní dopravy č. 56.
- — zamít-li pozůstalostní soud, třebaš jen pro tentokráte, návrh na přijetí dědické přihlášky, ač již tutěž přihlášku přijal, je jeho později vydané usnesení, jakož i usnesení rekursního soudu, že se dědická přihláška přijímá na soud, zmatečné (§ 41, písm. e) zák. č. 100/1931 Sb.) č. 152.
- — zjistí-li pozůstalostní soud, že dědické právo je pravoplatně konfiskováno, je povinen vyzvatí podle § 116 nesp. pat. Fond národní obnovy k podání dědické přihlášky č. 153.
- — **soupis:** právo vdovino provozovat zůstavitelovu živnost (§ 56, odst. 4 ž. ř.) nebrání zařazení živnostenského podniku do pozůstalosti, pokud jsou pro ně splněny zákonné podmínky (§§ 97, 104 nesp. pat.) č. 31.
- — **správa pozůstalosti:** nepodal-li v době, kdy na soud došel návrh jednoho z dědiců na udělení správy pozůstalosti, ještě všichni, kdož přicházejí podle stavu spisů v úvahu jako dědici, dědickou přihlášku, je na pozůstalostním soudu, aby před rozhodnutím o návrhu obeslal všechny tyto osoby a vyžádal si od nich vyjádření, zda a jakým způsobem chtějí nastoupiti dědictví. Jestliže se tak nestalo jsou usnesení nižších soudů, jimiž bylo o návrhu rozhodnuto, nezákonná č. 11.
- — nemohou-li se dědici, jimž byla přenechána správa pozůstalosti, dohodnouti se o způsobu jejich vedení, je pozůstalostní soud, vyžaduje-li to zájem pozůstalosti, oprávněn, aby ustanovil podle obdoby § 836 obč. zák. i jiného správce pozůstalosti neb určité její samostatné části č. 27.
- — je zmatečností podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyli-li spoludědicové slyšeni o návrhu dědice, jemuž byla svěřena správa pozůstalosti, na prodej pozůstalostních svršků č. 141.
- — není zmatečné usnesení pozůstalostního soudu zamítající návrh přihlašujícího se dědice na udělení správy, i když již byla tomuto dědici správa dříve vydaným usnesením udělena, vyšlo-li najevo, že zůstavitel byl Němec č. 152.
- — **různé:** dědický podíl přirůstá ostatním testamentárním dědicům i tehdy, jestliže dědic nenastoupí dědictví z toho důvodu, že jeho ustanovení dědicem je neplatné č. 35.
- — byla-li pozůstalost dědici pravoplatně odevzdána, je dědic oprávněn domáhati se na zůstavitelově dlužníku zaplacení, třebaš se pohledávka vyskytla až dodatečně po projednání pozůstalosti a nebylo v příčině ní provedeno řízení podle § 179 nesp. pat. č. 55.
- — zmocněnec zůstavitelův není povinen předkládati dědici žalujícímu podle prvního případu čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. vyúčtování z mandátního poměru č. 94.
- — i dědic, který má v rukou listiny o zůstavitelově pohledávce, může být hledíc k jich neúplnosti a nespolehlivosti oprávněn k žalobě podle čl. XLII druhý případ uvoz. zák. k c. ř. s. č. 94.
- — neuvedla-li vdova, uplatňující v pozůstalostním řízení nároky podle §§ 758, 796, 1244 obč. zák., skutkové okolnosti opodstatňující tyto nároky, je

- — pozůstalostní soud pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. povinen jí o tom slyšeti č. 119.
 - — není věci pozůstalostního soudu starati se o schválení dědické dohody s hlediska vládního nařízení ze dne 9. října 1938, č. 218 Sb. Zamýšlí-li však pozůstalostní soud zaslat sám dohodu správnímu úřadu k schválení, je povinen slyšeti před odesláním spisů účastníky o tom, zda chtějí před správním úřadem svoje zájmy zastupovati, jinak je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. č. 120.
 - — Fond národní obnovy je oprávněn k dovolacímu rekursu proti usnesení rekursního soudu, zrušujícímu usnesení pozůstalostního soudu, že se pro nedostatek jmění neprojednává pozůstalost osoby, jejíž majetek podléhá konfiskaci podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb. č. 144.
 - — okolnost, že zůstavitel byl podle úmrtního zápisu německé národnosti, nestačí sama o sobě k tomu, aby pozůstalostní soud považoval jmění za konfiskované, nýbrž je na něm, aby si vyžádal rozhodnutí správního úřadu o konfiskaci č. 144.
 - — nebyla-li vkladní knížka, patřící do pozůstalosti uložena u peněžního ústavu (sporiitelny), není peněžní ústav oprávněn odepřítí podle § 28 cis. nař. ze dne 15. září 1915, č. 278 ř. z. výplatu uložené částky dědici, jemuž byla pozůstalost odevzdána a který splnil jinak všechny podmínky potřebné pro výplatu (předložení knížky, udání hesla) č. 146.
 - — pokud příslušný správní úřad nerozhodl o tom, že podmínky konfiskace nejsou dány přesto, že zůstavitel byl Němec, nesmí pozůstalostní soud v pozůstalostním řízení pokračovati, nýbrž smí se omezití jen na nutné úkony sloužící zejména k zabezpečení pozůstalostního jmění č. 152.
 - — jsou-li splněny podmínky podle § 1 dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., podléhá dědické právo, jakmile vzniklo, konfiskaci se všemi právními důsledky, zejména i s oprávněním dědice na výkon tohoto práva, bez ohledu na to, zda je dědic vykonal či nikoli č. 153.
 - — konfiskovaného dědického práva nabývá stát jen potud a v tom rozsahu, jak se ho může dovolat sám dědic oprávněný z delace č. 153.
 - — **žaloba dědická:** pouhé delátovo opominutí podati dědickou přihlášku nevyklučuje jej, i když byl vyzván podle § 120 nesp. pat., z práva podati úspěšnou žalobu podle § 823 obč. zák., leč by snad bylo z jiných skutečností zřejmo, že delát měl svým opominutím podati přihlášku v úmyslu odmítnouti dědictví č. 17.
 - — ten, jemuž v nepřipadlo pozůstalostní jmění odevzdané testamentárním dědici ani tehdy, kdyby byla poslední vůle, podle níž byla pozůstalost projednána, uznána za neplatnou, není oprávněn k žalobě podle § 823 obč. zák. č. 35.
 - — hrozí-li zákonnému dědici, že nebude moci podat proti dědici z posledního pořízení žalobu podle § 823 obč. zák. dříve, než uplyne lhůta uvedená v § 1487 obč. zák., je oprávněn domáhati se v této lhůtě samostatnou žalobou určení neplatnosti posledního pořízení č. 56.
- Poživání viz služebnost.**
- Pracovní soudy** (zák. č. 131/1931 Sb.): i když nelze vadu záležející v nedostatku řádně vystavené plné moci odstraniti proto, že spolek, který byl jako strana ve sporu zastoupen advokátem bez plné moci, po vydání rozsudku procesním soudem zanikl, není přece řízení před pracovním soudem zmatečné, byl-li spolek zastoupen při jednání předsedou, který byl podle spolkových stanov oprávněn jej sám zastupovati č. 92.
- Právní účinnost viz účinnost právní.**
- Právní zástupce viz advokát.**
- Právnícká osoba viz osoba právnícká.**
- Právo pozivací viz služebnost.**
- **uživací viz uživací právo.**

- **Správní viz** prejudicialita.
- **vodní viz** vodní právo.
- **zástavní viz** zástavní právo.

Prejudicialita: jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) uved. zák., neřešil-li pozůstalostní soud otázku platnosti dohody mezi zletilými účastníky o rozdělení dědictví jen prejudiciálně, aby mohl rozhodnouti o odevzdání pozůstalosti, nýbrž učinil-li jí předmětem samostatného rozhodnutí č. 6.

- ustanovení § 190 c. ř. s., podle něhož si může procesní soud sám řešit předurčující otázku správního práva, nebyla-li dosud v správním řízení rozhodnuta, neplatí tehdy, když rozhodnutí příslušného správního úřadu je podmínkou nároku č. 9.
- při rozhodování o odporujících si přihláškách podle §§ 125, 126 nesp. pat. je pozůstalostní soud oprávněn řešit prejudiciálně otázku, zda soudu předložené poslední pořízení je závětí či dovětkem č. 50.
- ve sporu, v němž se finanční prokuratura domáhá podle dvorského dekretu ze dne 27. června 1837, č. 208 Sb. z. s. prohlášení manželství zemřelého státního zaměstnance za neplatné, nelze řešit předurčující otázku, zda první manželství zaměstnancovo, rozloučené formálně platným usnesením, bylo rozloučeno správně a zda řízení o rozlučku netrpělo nějakou zmatečností č. 126.
- souhlasí-li manželský otec s tím, aby dítě bylo ve výchově a výživě matčině, není nezákonností, že nižší soudy nerozhodly před tím, než uložily otcí povinnost placení výživného na dítě, o tom, komu z odděleně žijících manželů má být dítě svěřeno do výchovy a výživy č. 131.

Praxe soudní viz zaměstnanci.

Procesní způsobilost viz způsobilost procesní.

Prodej viz smlouva kupní.

Prodlení viz smlouva kupní.

Prohlášení za mrtva: československé soudy jsou při řešení otázek upravených smlouvou mezi Československou republikou a bývalým královstvím Srbů, Chorvatů a Slovinců ze dne 17. března 1923, č. 146 Sb. z. r. 1924 vázány ustanoveními této smlouvy č. 99.

- — jugoslávského státního občana nelze prohlásiti zdejšími soudy za mrtva č. 99.
- — pokud není obsahem knihovní žádosti o zrušení knihovního zápisu a o obnovení původního knihovního stavu podle dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. prokázáno, že původní majitel zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého a že jeho manželka je dědicem, není proti zamítavému usnesení knihovního soudu manželčina dovolací stížnost přípustná č. 105.

Prokuratura finanční: přijal-li zemský úřad zbožný odkaz, jde o zmatečnost podle § 41, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb., jestliže pozůstalostní soud nevyrozuměl o projednání pozůstalosti finanční prokuraturu a jestliže jí nedal příležitost k návrhu na zajištění odkazu č. 10.

- — finanční prokuratura není po zákonu oprávněna zastupovati národní správu majetku konfiskovaného podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 113.
- — finanční prokuratura je oprávněna k stížnosti proti usnesení pozůstalostního soudu, že má jmění, které je určeno k utvoření nadace, zastupovati v době, než bude nadační správa pravoplatně ustanovena, opatrovník pozůstalosti, a je účastníkem tohoto řízení č. 117.
- — ve sporu, v němž se finanční prokuratura domáhá podle dvorského dekretu ze dne 27. června 1837, č. 208 Sb. z. s. prohlášení manželství zemřelého státního zaměstnance za neplatné, nelze řešit předurčující otázku, zda první manželství zaměstnancovo, rozloučené formálně platným usnesením, bylo rozloučeno správně a zda řízení o rozlučku netrpělo nějakou zmatečností č. 126.

Promlčení: pro zápůjčku platí obecná promlčecí lhůta podle § 1478 obč. zák. a to i tehdy, byla-li zápůjčka poskytnuta bankou č. 28.

- i když byla pohledávka zjištěna v konkursu veřejné společnosti v promlčecí lhůtě podle čl. 146 obch. zák., je přece přípustná žaloba na zaplacení této pohledávky proti bývalému veřejnému společníku č. 28.
- promlčením nároku z jeho původního zvláštního právního důvodu pomíjí žalobní právo vůbec a nelze žalovati ani z jiného obecného a širšího právního důvodu promlčujícího se v delší promlčecí lhůtě č. 37.
- hrozí-li zákonnému dědici, že nebude moci podat proti dědici z posledního pořízení žalobu podle § 823 obč. zák. dříve, než uplyne lhůta uvedená v § 1487 obč. zák., je oprávněn domáhati se v této lhůtě samostatnou žalobou určení neplatnosti posledního pořízení č. 56.
- nevádí-li hledíc k okolnostem konkrétního případu hospodářská závislost, souvisící s pracovním poměrem, zaměstnanci v soudním uplatnění mzdových nedoplatků proti zaměstnavateli, nepočíná promlčení mzdového nároku skončením služebního poměru, nýbrž již okamžikem splatnosti jednotlivých platů č. 133.

Propadnutí pohledávky: je přípustné započtení pohledávky, která sice již v době, kdy byla ve sporu uplatněna, podle zvláštních pro ni platných předpisů propadla, která však byla po právu v době, kdy se střetla s pohledávkou žalobcovou č. 8.

Protokol soudní: sepsal-li protokol, v němž nemanželský otec uznal své otcovství pouze zapisovatel bez účasti soudcovy, nejde o uznání otcovství ve smyslu § 16 I. dílčí nov. k obč. zák. č. 160.

Provoz živnosti viz živnost.

První rok: jde o zmatek podle § 477, č. 4 c. ř. s. byla-li žalovanému doručena ob-silka k prvnímu roku bez připojení stejnopisu žaloby č. 5.

Předložení listiny viz listina.

Přednes strany viz dítě nemanželské, obnova sporu.

Předpis právní donucující viz obnova právního pořádku.

Předpojatost viz rozhodčí soud.

Představenstvo viz společnost akciová.

Předurčující otázka viz prejudicialita.

Překážka manželství viz neplatnost manželství.

Přerušení řízení: procesní úkony podniknuté některou ze stran nebo soudem poté, kdy byla věc podle § 13 vl. nař. č. 183/1944 Sb. pravoplatně odsunuta, nemají právního účinku č. 42.

- — jeli hledíc k žádosti o vynětí z konfiskace podané německou stranou pochybné, zda jsou či nejsou dány skutečnosti, jež výjimečně osvobozují od konfiskace, lze řízení do rozhodnutí správního úřadu přerušit č. 121.
- — k námitce věřitele žalovaného vyrovnacím dlužníkem na souhlas s výmagem zástavního práva, že potvrzení (zemědělského) vyrovnání žalobcova bylo dosaženo pod tlakem rasové persekuce a že je proto vyrovnání neplatné, lze po pravoplatnosti usnesení o potvrzení vyrovnání přihlédnouti i v opravném řízení, leč pouze tehdy, jestliže žalovaný zároveň se vznesením námitky učinil návrh na přerušení řízení a tvrdil, pokud se týče osvědčil, že současně podává nebo již podal u vyrovnacího soudu návrh na zrušení nebo změnu usnesení o potvrzení zemědělského vyrovnání č. 156.

Převzetí dluhu: o lhůtě, do které se má věřitel vyjádřiti, zda souhlasí s převzetím dluhu, platí ustanovení §§ 862 a násl. obč. zák. a čl. 318, 319 obch. zák. č. 148.

- — z pouhého mlčení věřitelova nelze usuzovati na jeho souhlas s převzetím dluhu č. 148.
- — na souhlas věřitelův s převzetím dluhu nelze ještě usuzovati z toho, že

vystavil a zaslal oznámenému mu příjemci dluhu účet, jestliže se tak stalo více než po 3 měsících po dlužnickové oznámení o převzetí dluhu č. 148.

Převzetí podniku viz pojištění smluvní.

Přidavek obecní viz zaměstnanci obecní.

Příděl viz pozemková reforma.

Přihlášení vědada viz umoření listin.

Přihláška dědičná viz pozůstalost.

Příkaz trestního soudu viz trestní soud.

Přihláška dědičná viz pozůstalost.

Příjmení viz oprava soudního rozhodnutí.

Přípustnost opravného prostředku viz odvolání, stížnost.

Přirůstek: na půdu, jež se bez působení řeky sesula na cizí pozemek a časem se s ním spojila, nelze použít ustanovení § 412 obč. zák. ani přímo, ani neložicky (§ 7 obč. zák.) č. 128.

Přísaha vyjevovací (čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s.): zmocněnec zůstavitelův není povinen předkládati dědici žalujícímu podle prvního případu čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. vyúčtování z mandátního poměru č. 94.

— — vyjevovací přísahou podle čl. XLII druhý případ uvoz. zák. k c. ř. s. se nelze domáhati udání dluhů č. 94.

— — i dědic, který má v rukou listiny o zůstavitelově pohledávce, může být hledíc k jich neúplnosti a nespolehlivosti oprávněn k žalobě podle čl. XLII druhý případ uvoz. zák. k c. ř. s. č. 94.

— — nejen při žalobě podle prvního, nýbrž i podle druhého případu čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. lze se domáhati na žalovaném předložení seznamu jmění č. 94.

Příslušnost soudu: je věcí odporového soudu, aby se zabýval otázkou soudní příslušnosti podle § 12 řádu o zbavení svéprávnosti, i když nepřislušnost soudu, vyslovivšího zbavení svéprávnosti, byla uplatněna teprve v odporu (stížností) č. 18.

— — odpadl-li důvod, který bránil soudu vykonávati soudnictví a pro nějž byl delegován podle § 30 j. n. jiný soud, není vyloučena další delegace z důvodů vhodnosti (§ 31 j. n.), a to i soudu původně příslušného č. 47.

— — Jugoslávského státního občana nelze prohlásiti zdejšími soudy za mrtva č. 99.

— — určení soudu místně příslušného k vyhlášení ztráty akcií a k jich umoření podle § 28 j. n., není-li v tuzemsku příslušného soudu, ježto akcie byly vystaveny v cizině a rovněž obecný soud navrhopatelův i místo splatnosti je v cizině č. 107.

Příspěvky k sociálnímu pojištění viz zaměstnanci.

Reforma pozemková viz pozemková reforma.

Regulativ plynový viz náhrada škody (různé).

Rejstřík obchodní: je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), jestliže nižší soudy povolily souhlasnými usneseními zápis zrušení veřejné obchodní společnosti pro úmrtí jednoho ze společníků a likvidaci společnosti do obchodního rejstříku, aniž zkoumaly, zda společenská smlouva nemá buď ustanovení, jež by umožňovalo další trvání společnosti s dědici zemřelého společníka, nebo ustanovení, jež by pro případ zrušení společnosti vylučovalo likvidaci č. 40.

— — byl-li návrh národní správy složené z několika osob, učiněný firemnímu soudu na výmaz dosavadních členů představenstva podepsán alespoň dvěma členy národní správy, jest jej považovati za návrh celého sboru národních správců č. 77.

— — usnesení, jimiž nižší soudy odepřely výmaz dosavadních členů představenstva akciové společnosti dané pod národní správu, aniž vzaly zřetel na to, že členové představenstva, o něž jde, jsou osoby státně nespolehlivé (Němci), se přičítá § 4 dekretu presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb. č. 77.

— — návrh národní správy akciové společnosti firemnímu soudu na výmaz dosavadních členů představenstva německé národnosti z obchodního rejstříku je opatřením, náležejícím k řádné správě a obyčejnému hospodaření podle §§ 21, 22 citovaného dekretu č. 77.

— — národní správce ustanovený toliko pro určitý podnik není účastníkem řízení o povolení zápisu do obchodního rejstříku týkajících se jiného podniku, třeba oba podniky patřily téže osobě č. 137.

— — národní správce se nestane účastníkem ani tím, že rozhodnutí rejstříkového soudu může mít vliv na výsledek sporu, v němž je stranou podnik (firma) jím spravovaný č. 137.

— — **společenstevní:** rejstříkový soud není oprávněn zabývat se při zkoumání návrhu na zápis změny do společenstevního rejstříku otázkou platnosti rozhodnutí správního úřadu z doby nesvobody, jímž bylo nařízeno splnutí dvou společenstev a na základě něhož se žádá o zápis změny č. 125.

Rekurs viz stížnost.

Restituce majetková viz národní správa (vyněti), obnova právního pořádku.

Rodiče viz dítě manželské.

Roentgen viz náhrada škody (§ 1299 obč. zák.).

Rok první viz první rok.

Rozdělení dědictví viz pozůstalost.

Rozepře rozsouzená: rozsudek vynesený ve sporu úrazové pojišťovny uplatňující nároky podle § 47 úraz. zák. proti tomu, kdo poškodil jejího pojištěnce, je podle § 120, odst. 1 zák. o pojistné smlouvě a § 20 c. ř. s. právně účinný i proti škůdcevoji pojistiteli. Nevstoupil-li pojistitel do tohoto sporu, není již ve sporu, v němž se na něm úrazová pojišťovna domáhá plnění z pojistné smlouvy uzavřené se škůdce, oprávněn uplatnit námitky proti výši plnění úrazové pojišťovny poškozenému pojištěnci podle zákona o úrazovém pojištění dělnickém č. 48.

— — **zahájená:** zahájení sporu ve smyslu § 21, odst. 1 nař. č. 183/1944 Sb. o zjednodušení v občanském soudnictví třeba rozumět doručení žalobního spisu žalovanému č. 66.

Rozhodčí soud: skutečnost, že se rozhodce před rozhodnutím věci vyjádřil o malé naději jedné ze stran na úspěch a že při vyhotovování rozhodčího výroku použil pomoci druhé strany, nemusí ještě odůvodňovat jeho předpojatost č. 138.

— — ani v řízení o žalobě o bezúčinnost rozhodčího výroku pro trestný čin rozhodcův (§ 595, č. 8 c. ř. s., § 530, odst. 1, č. 4 c. ř. s.) nelze v případě že ještě nedošlo k pravoplatnému odsuzujícímu rozsudku, řešiti otázku trestnosti činu kladeného rozhodci za vinu, nýbrž lze postupovati jen podle § 539 c. ř. s. č. 138.

Rozluka viz též neplatnost manželství.

— — pravoplatná rozluka manželství a zrušení spolubydlení není skutečností zrušující nebo zastavující pravoplatný nárok jednoho z manželů na obnovení posledního držebního stavu svršků ve společné domácnosti č. 19.

— — souhlas manžela žalovaného na rozluku manželství s rozlukou z důvodu nepřekonatelného odporu může být odvolán č. 82.

— — není zlomyslným opuštěním ve smyslu § 13, písm. c) rozl. zák., odpírala-li manželka (židovka) následovat v době okupace manžela ze Slovenska na Moravu pro protizidovské předpisy platící v t. zv. protektorátě. Ani její setrvání

mimo společnou domácnost v době, kdy její ohrožení rasovou persekucí přestalo, není zlomyslné, netrvá-li manžel na obnovení manželského společenství č. 147.

- skutečnost, že jeden z manželů uplatnil proti vůli druhého manžela jako důvod rozluky hluboký rozvrat manželství, opřený o židovský původ tohoto manžela, je citelnou újmu způsobenou židovskému manželovi č. 147.
- řízení: vzal-li manžel žalující na rozlukou manželství v odvolacím řízení svoji žalobu zpět a navrhl-li zamítnutí návrhu žalované manželky na rozlukou, jemuž soud prvě stolice vyhověl, platí pro odvolací řízení zásada vyhledávací a manžel je oprávněn přednésti nové skutkové okolnosti a nové důkazy č. 44.
- — nejde o vadu, která by byla s to překaziti řádné projednání žaloby (§ 84, 85 c. ř. s.), jestliže strana žalující o rozlukou manželství nepředložila osvědčení o své národní spolehlivosti podle § 1, odst. 4 ústavního dekretu presidenta republiky č. 33/1945 Sb. o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské č. 62.
- — uložil-li procesní soud žalobci ve sporu o rozlukou manželství předložení osvědčení o státním občanství, ač tvrdil, že je ruským státním příslušníkem a nabízí o tom důkaz veřejnou listinou, nejde o usnesení o odstranění formální vady, proti němuž by byla stížnost vyloučena č. 103.

Rozsudek: § 411 c. ř. s.: rozsudek vyneseny ve sporu úrazové pojišťovny uplatňující nároky podle § 47 úraz. zák. proti tomu, kdo poškodil jejího pojištěnce, je podle § 120, odst. 1 zák. o pojistné smlouvě a § 20 c. ř. s. právně účinný i proti škůdci pojišťiteli. Nevstoupil-li pojišťitel do tohoto sporu, není již ve sporu, v němž se na něm úrazová pojišťovna domáhá plnění z pojistné smlouvy uzavřené se škůdcem, oprávněn uplatnit námitky proti výši plnění úrazové pojišťovny poškozenému pojištěnci podle zákona o úrazovém pojištění dělnickým č. 48.

- **§ 419 c. ř. s. (oprava):** vznikl-li peněžitý žalobní nárok za platnosti staré měny, nejde o patrnou nesprávnost ve smyslu § 419 c. ř. s., přiznal-li jej soud v K., třeba rozsudek byl vydán teprve po právní účinnosti dekretu o obnově československé měny č. 110.
- **pro zmeškání:** zmeškal-li žalovaný prvě ústní jednání před okresním soudem, je žalobce oprávněn doplnit před návrhem na vydání rozsudku pro zmeškání žalobní přednes novými skutečnostmi, aniž je třeba, pokud neodporují obsahu žaloby, sdělovati je odpůrci č. 135.
- — pokud žalobní údaje doplněné přednesem žalobce při prvém ústním jednání tvoří dostatečný skutkový základ, odůvodňující odsouzení žalovaného k placení výživného rozsudkem pro zmeškání podle § 442, odst. 1 c. ř. s. č. 135.
- **pro uznání:** skončil-li spor o nemanželské otcovství rozsudkem pro uznání, nelze tento rozsudek zvrátiti žalobou o obnovu, opřenou o skutečnosti uvedené v § 530, č. 7 c. ř. s. č. 123.

Řádná správa viz správa národní.

Řeka viz přírůstek.

Řízení hospodářství: a) spotřebního: zřízení koní podle § 9 vyhl. č. 133/1943 Sb. je soukromoprávní smlouvou, o níž platí nejen všeobecná ustanovení o smlouvách, nýbrž i zvláštní ustanovení o smlouvě tržové č. 3.

- — kupitel koně podle § 9 vyhl. č. 133/1943 Sb. není oprávněn v případě, že odhadní cena koupeného koně byla správním úřadem dodatečně snížena, trvati na původní smlouvě a současně se domáhati rozdílu v tržové ceně vyplývajícího v jeho prospěch podle nového odhadu č. 3.
- — nesplnil-li prodávatel tržovou smlouvu neplatnou pro porušení předpisů o řízeném hospodářství (§ 10, odst. 2 vl. nař. č. 206/1939 Sb.), je kupitel oprávněn domáhati se vrácení napřed zaplacené tržové ceny č. 134.

- **b) bytového:** dokud nebyl nájemníku doručen výměr okresního úřadu určující výši nájemného podle § 5, odst. 3 vl. nař. č. 177/1941 Sb., není pro nájemníka účinným a pronajímatel se ho nemůže dovolávati č. 71.

Řízení nesporné viz nesporné řízení.

— **odvolací viz odvolání.**

Řízení práce viz zaměstnanci.

- **správní viz akt správní, cenové předpisy, konfiskace, řízení hospodářství, schválení smluv správním úřadem, správa národní, vyklizení nucené, vyvlastnění.**
- **vodoprávní viz vodní právo.**

Sbor národních správců viz správa národní.

Seznam jmen viz přísaha vyjevovací.

Schovací smlouva viz smlouva schovací.

Schválení smluv správním úřadem: prodal-li vlastník věc, jejíž prodej potřebuje ke své platnosti schválení správního úřadu, dále jinému, aniž vyčkal rozhodnutí tohoto úřadu o tom, zda se dříve uzavřená kupní smlouva schvaluje, je povinen nahraditi původnímu kupiteli způsobenou škodu, jestliže tento dokáže, že by uzavřená smlouva byla úředně schválena, kdyby byla bývala ke schválení předložena č. 12.

- — soudní smír, který je jednak smlouvou o uznání práva nabytého vydržením, jednak směnou nemovitostí, vyžaduje ke své platnosti schválení správního úřadu podle vl. nař. č. 218/1938 ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb. č. 29.
- — i když je mezi stranami nesporné, že tržová smlouva, kterou uzavřely, je neplatná proto, že nebyla předložena ke schválení správnímu úřadu s hlediska vl. nař. č. 218/1938 Sb., ač takového schválení potřebuje, je přece přípustná určovací žaloba, že uzavřená smlouva je neplatná proto, že smluvená tržová cena nevyhovuje cenovým předpisům č. 72.
- — není věcí pozůstalostního soudu starati se o schválení dědické dohody s hlediska vl. nař. č. 218/1938 Sb. Zamýšleli-li však pozůstalostní soud zaslat sám dohodu správnímu úřadu k schválení, je povinen slyšeti před odesláním spisů účastníky o tom, zda chtějí před správním úřadem svoje zájmy zastupovati, jinak je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. č. 120.
- — i když pojišťovna převedla smlouvou schválenou správním úřadem celý svůj stav životního pojištění na jinou pojišťovnu, zůstává přesto zavázána ze smlouvy o životním pojištění postupníku pojišťovníku, jenž nebyl o převodu uvědoměn a neprojevil s ním souhlas. NESTAČÍ, že byl uvědoměn pojišťovník, stalo-li se tak teprve v době, kdy pojistku měl již postupník a uplatňoval z ní práva č. 157.
- — bylo-li odepřeno schválení postupu práv ze smlouvy o životním pojištění výměrem správního úřadu vydaným v době nesvobody a splnila-li pojišťovna smlouvu podle výměru německého správního úřadu Vystěhovaleckému fondu, není postupník oprávněn požadovati na ní žalobou podanou přede dnem právní účinnosti zák. č. 128/1946 Sb. z důvodu postupu nové plnění smlouvy nebo náhradu škody pro její nesplnění, nebyly-li výměry odstraněny podle předpisů o zrušení neb změně rozhodnutí z doby nesvobody č. 157.
- **soudem:** proti usnesení, jímž pozůstalostní soud neschválil tržovou smlouvu uzavřenou pozůstalostí, není oprávněna k stížnosti druhá smluvní strana č. 91.
- — ustanovení § 12 nař. č. 183/1944 Sb. o suspensii § 10, odst. 1 zák. č. 56/1944 Sb. o osvojení je naprosto vyloučeno z používání ve smyslu čl. 2, odst. 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. č. 122.

— — je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb., vydal-li okresní soud po 5. květnu 1945 usnesení o schválení osvojecí smlouvy v příčině nesvěprávné osoby, aniž je před tím předložil podle § 109, odst. 2 j. n. k potvrzení nadřízenému soudu krajskému č. 122.

Silnice viz motorová vozidla.

Skladník tabáku: byla-li změna původního § 82 předpisu pro skladníky tabáku (nařízení ministra financí ze dne 10. června 1911, č. 44236), že smluvní výpověď bez udání důvodů může dát i prodejový úřad (výnos ministerstva financí ze dne 30. srpna 1919, č. 65838), vyhlášena ve Věstníku ministerstva financí, není vypověděný skladník oprávněn omlouvat se neznalostí změny, ani když o ní nebyl vyrozuměn č. 58.

Skutkový omyl viz obnova sporu.

Sleva viz plnění.

Stožení jistoty viz oddělení jmění.

Stožení k soudu (§ 1425 obč. zák.): tvrdí-li složitel, že se přihlásil k dědictví z poslední vůle, podle níž mu byl odkázán veškerý majetek proti tomu, že je povinen vyplatit osobě uvedené v poslední vůli určitou částku, a že oprávněný odepřel tuto částku přijmouti, jsou dány formální předpoklady pro přijetí částky k soudu podle § 1425 obč. zák. č. 74.

— — usnesení, jímž byly vyzvány osoby činící si nárok na výplatu plnění složeného podle § 1425 obč. zák. k soudu, aby se v určité lhůtě pod následky druhé věty § 26 zákona č. 100/1931 Sb. vyjádřily o návrhu na vydání složeného plnění určité osobě, není soudním rozhodnutím, nýbrž jen opatřením připravujícím spolehlivý základ pro rozhodnutí. Proti takovému opatření není přípustná stížnost č. 136.

Stožení účtu viz poručenství, společnost tichá.

Služební smlouva viz smlouva služební.

Služebnost požívání (užívání): není-li jádrem neshody mezi několika osobami otázka úpravy výkonu užívacího práva, nýbrž otázka, zda jedné z nich vůbec přísluší právo spoluužívání nemovitosti (její části), nelze o neshodě rozhodovati v nesporném řízení č. 16.

— — neplyne-li nepochybně již z knihovní žádosti, že vkladem požívacího práva, které zřídil jeden ze spoluvlastníků nemovitosti ke svému ideálnímu podílu třetí osobě, bude zasaženo proti vůli ostatních spoluvlastníků do jejich vlastnických a držebnostních práv, není žádný z těchto spoluvlastníků oprávněn odporovat v knihovním řízení rekurssem vkladu požívacího práva č. 25.

— — úmluva, kterou jeden manžel převede svoje požívací právo k nemovitostem na druhého manžela za to, že tento manžel převezme převodcovy výživovací povinnost vůči třetí osobě, nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu (§ 1, písm. b) zák. č. 76/1871 ř. z.) č. 127.

Služně viz zaměstnanci.

Slyšení účastníků viz nesporné řízení (rozh. č. 119).

Směna viz smlouva směnná.

Smír: soudní smír, který je jednak smlouvou o uznání práva nabytého vydržením, jednak směnou nemovitostí, vyžaduje ke své platnosti schválení správního úřadu podle vl. nař. č. 218/1938 ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb. č. 29.

— — zavázal-li se otec smírem poskytovat svým několika dětem jednotnou peněžitou částku na výživném, není v případě, že se jedno z oprávněných dětí domáhá částky, která na ně poměrně připadá podle počtu oprávněných, určitosti exekučního titulu na újmu, že částka výživného nebyla ve smíru stanovena pro každého z oprávněných zvláště č. 33.

— — i když žalovaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství a placení výživného složil odbytě, jak se k tomu soudním smírem zavázal, nelze po vyčerpání odbytého jednání o výměře výživného v nesporném řízení, jestliže za-

lovaný neuznal nemanželské otcovství ani před uzavřením smíru, ani dodatečně v nesporném řízení č. 96.

— — i když manželé pamatovali ve smíru o manželčině výživném, pokud jde o změnu jeho výše, jen na případ, že se příjmy manželovy zvýší nebo sníží je manželka přece oprávněna domáhat se zvýšení výživného z důvodu poklesu kupní síly peněz, vyvolaného druhou světovou válkou č. 145.

Smírčí soud viz spolek.

Smlouva darovací: nárok svěprávného nepominutelného dědice na započtení daru (§§ 785, 951 obč. zák.) lze uplatnit v pozůstalostním řízení č. 26.

Smlouva kupní viz též schválení smluv soudem, schválení smluv správním úřadem, závavek.

— — sčizení koní podle § 9 vyhl. č. 133/1943 Sb. je soukromoprávní smlouvou, o níž platí nejen všeobecná ustanovení o smlouvách, nýbrž i zvláštní ustanovení o smlouvě tržové č. 3

— — kupitel koně podle § 9 vyhl. č. 133/1943 Sb. není oprávněn v případě, že odhadní cena koupeného koně byla správním úřadem dodatečně snížena, trvat na původní smlouvě a současně se domáhat rozdílu v tržové ceně vyplývajícího v jeho prospěch podle nového odhadu č. 3.

— — prodal-li vlastník věc, jejíž prodej potřebuje ke své platnosti schválení správního úřadu, dále jinému, aniž vyčkal rozhodnutí tohoto úřadu o tom, zda se dříve uzavřená kupní smlouva schvaluje, je povinen nahradit původnímu kupiteli způsobenou škodu, jestliže tento dokáže, že by uzavřená smlouva byla úředně schválena, kdyby byla bývala ke schválení předložena č. 12.

— — hlediska rozhodná pro posouzení otázky, zda uzavřená smlouva je smlouvou tržovou či svatební č. 76.

— — proti usnesení, jímž pozůstalostní soud neschválil tržovou smlouvu uzavřenou pozůstalostí, není oprávněna k stížnosti druhá smluvní strana č. 91.

— — povolil-li knihovní soud vklad práva vlastnického, ač žadatel nepředložil rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, jsou k podání stížnosti oprávněni jak opatrovník prodatelů (Němců), tak i spoluvlastník nemovitosti, třebaš není smluvní stranou č. 95.

— — při koupi podle obchodního zákona je prodatel, je-li kupitel v prodlení, oprávněn uplatnit podle své volby buď nároky podle čl. 354 obch. zák. nebo podržeti přijatý závavek č. 124.

— — nesplnil-li prodatel tržovou smlouvu neplatnou pro porušení předpisů o řízeném hospodářství (§ 10, odst. 2 vl. nař. č. 206/1939 Sb.), je kupitel oprávněn domáhat se vrácení napřed zaplacené tržové ceny č. 134.

— — zavázala-li se jedna ze smluvních stran, že dodá druhé straně takové množství zboží, které odpovídá při cenách úředně stanovených v době dodávky výši objednatelům předem zaplacené tržové ceny, není platností dodací smlouvy na závalu, že nebylo smluvěno určité množství zboží a jeho cena č. 142.

— — přijala-li strana při smlouvě o postupném dodávání zboží předem celou tržovou cenu ve staré měně a za platnosti této měny a nedodala-li v této době všechno zboží (před 1. listopadem 1945), je povinna příslušnou dílí částku tržové ceny odpovídající množství zboží dodanému po 1. listopadu 1945 zúčtovat na nevyčerpaný ještě zbytek tržové ceny v poměru 1:1 (§ 1, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 91/1945 Sb.) č. 142.

Smlouva nájemní: »jinými místnostmi« ve smyslu § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. o ochraně nájemníků proti výpovědi se rozumí i místnosti, jež nejsou právě částí bytu nebo jež nejsou potřebné pro provoz živnosti, na př. garáž pronajatá samostatnou nájemní smlouvou č. 32.

— — dokud nebyl nájemníku doručen výměr okresního úřadu určující výši nájemného podle § 5, odst. 3 vl. nař. č. 177/1941 Sb., není pro nájemníka účinným a pronajímatel se ho nemůže dovolávat č. 71.

- — nezaplátí-li nájemce zvýšené nájemné, jak bylo připuštěno rozhodnutím příslušného úřadu, je pronajímatel toliko oprávněn uplatnit výpovědní důvod podle § 1, odst. 2, č. 1 zák. č. 44/1928 Sb., o ochraně nájemníků, není však oprávněn domáhat se pořadem práva zaplacení vyššího nájemného č. 75.
- — pokud lze z dohody stran o prodloužení nájemní nebo pachtovní smlouvy, sjednané v souvislosti se sporem o vyklizení najatého nebo propachtovaného předmětu, usuzovati, že se nájemník vzdal ochrany podle uvedeného vládního nařízení č. 108.
- — žalobu o vyklizení opřenou o bezformální mimosoudní výpověď lze podat i po uplynutí čtrnácti dnů po skončení nájemního poměru (§ 575, odst. 2 c. ř. s.) č. 112.
- — i když se manžel dávající mimosoudní výpověď nájemní smlouvy uzavření v příčině shodně s návrhem vypovídající strany, nelze opravou podle § 419 c. ř. s. napravit omyl vypovídající strany, záležející v tom, že křestní jméno vypovídajícího bylo uvedeno nesprávně č. 129.
- — byl-li vypovídán v soudní výpovědi, jež mu byla doručena, označen jménem a příjmením shodně s návrhem vypovídající strany, nelze opravou podle § 419 c. ř. s. napravit omyl vypovídající strany, záležející v tom, že křestní jméno vypovídajícího bylo uvedeno nesprávně č. 129.
- Smlouva pachtovní:** spoluvlastník reálně nedělené nemovitosti je oprávněn uzavřít bez souhlasu ostatních spoluvlastníků v příčině svého ideálního podílu společné nemovitosti s třetí osobou pachtovní smlouvu č. 1.
- — na pachtovní smlouvu, jejímž předmětem je hotel s hostinskou a hoteliérskou koncesí, se vztahuje ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. č. 14.
- — porušil-li propachtovatel hostinské koncese pachtovní smlouvu tím, že odhlásil pachtýře u živnostenského úřadu, je pachtýř oprávněn domáhat se pořadem práva na propachtovatele, aby ho zase jako pachtýře přihlásil. Tento nárok nezávisí na tom, z jakého důvodu bylo propachtování koncese živnostenským úřadem povoleno a zda snad tento důvod zanikl č. 85.
- — propachtování mlýna jako podniku tak, že pachtýř provozuje mlynářskou živnost na základě živnostenského listu propachtovatele, jak pachtovní smlouvou o provozování živnosti v najatých místnostech, která podléhá ochraně nájemníků podle § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. č. 108.
- — pokud lze z dohody stran o prodloužení nájemní nebo pachtovní smlouvy, sjednané v souvislosti se sporem o vyklizení najatého nebo propachtovaného předmětu, usuzovati, že se nájemník vzdal ochrany podle uvedeného vládního nařízení č. 108.
- Smlouva schovací** viz též doličná věc.
- — pokud ten, kdo při odevzdání své vlastní věci v úschovu uvádí jako ukladatele třetí osobu, zůstává sám stranou ve smlouvě schovací č. 132
- Smlouva služební** viz též zaměstnanci.
- — nejde-li o sporné nebo pochybné případy, není zaměstnanec povinen uplatnit nárok na dovolenou, nýbrž zaměstnavatel sám je povinen vypracovati její rozvrh č. 68.
- — nevádí-li hledíc k okolnostem konkrétního případu hospodářská závislost, souvisící s pracovním poměrem, zaměstnanci v soudním uplatnění mzdových nedoplatků proti zaměstnavateli, nepočíná promlčení mzdového nároku skončením služebního poměru, nýbrž již okamžikem splatnosti jednotlivých platů č. 133.
- — po skončení služebního poměru není bývalý zaměstnavatel oprávněn sraziti si z doplatků na zadržené služební požitky částky mezitím zvýšených příspěvků nemocenského pojištění a důchodové daně č. 133.
- Smlouva směnná:** soudní smír, který je jednak smlouvou o uznání práva nabytého vydržením, jednak směnou nemovitostí, vyžaduje ke své platnosti schválení správního úřadu podle vl. nař. č. 218/1938 ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb. č. 29.

- Smlouva svatební:** hlediska rozhodná pro posouzení otázky, zda uzavřená smlouva je smlouvou tržovou či svatební č. 76.
- Smlouva o uznání** viz uznání.
- Smlouva o zápůjčce:** pro zápůjčku platí obecná promlčecí lhůta podle § 1478 obč. zák. a to i tehdy, byla-li zápůjčka poskytnuta bankou č. 28.
- — přivodil-li dlužník, oprávněný splatiti zápůjčku kdykoliv a v jakýchkoli mimořádných splátkách, zapravením nedoplatku dluhu ukončení obligačního poměru, je věřitel, nedošlo-li k jinému ujednání, povinen započísti na kapitál úroky, které zaplatil dlužník předem v předpokladu, že obligační poměr potrvá až do konce období, za něž byly úroky zaplacený č. 49.
- Smlouva zmocňovací:** zmocněnec zůstavitelův není povinen předkládati dědici žalujícím podle prvního případu čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. vyúčtování z mandátního poměru č. 94.
- Smlouvy mezinárodní:** československé soudy jsou při řešení otázek upravených smlouvou mezi Československou republikou a bývalým královstvím Srbským, Chorvatským a Slovinským ze dne 17. března 1923, č. 146 Sb. z r. 1924, vázány ustanoveními této smlouvy č. 99.
- — jugoslávského státního občana nelze prohlásiti zdejšími soudy za mrtva č. 99.
- Soud poručenský (opatrovnický)** viz opatrovnictví, poručenství.
- Soud pozůstalostní** viz odkaz, pozůstalost.
- **smírčí** viz spolek.
- **trestní** viz trestní soud.
- Soudní praxe** viz za městnanci.
- **smír** viz smír.
- Soukromoprávní nárok** viz pořad práva.
- Souvazné právo zástavní** viz zástavní právo.
- Spis notářský** viz forma právních jednání.
- Splátka** viz smlouva o zápůjčce.
- Splátkové obchody:** pro otázku, zda na tržovou smlouvu třeba použít zákona o splátkových obchodech, je rozhodná jen výše dohodnuté ceny, nikoli částka, již měl kupec, hledíc na poskytovanou protihodnotu, zaplatiti v hotovosti č. 115.
- Splatnost** viz za zaměstnanci (rozh. č. 133).
- Splynutí družstev** viz společenstva.
- Společenstva:** rejstříkový soud není oprávněn zabývat se při zkoumání návrhu na zápis změny do společenstevního rejstříku otázkou platnosti rozhodnutí správního úřadu z doby nesvobody, jímž bylo nařízení splynutí dvou společenstev a na základě něhož se žádá o zápis změny č. 125.
- Společná domácnost** viz rozlučka.
- Společná listina** viz listina.
- Společnost akciová:** byl-li návrh národní správy složený z několika osob, učiněný firemnímu soudu na výmaz dosavadních členů představenstva podepsán alespoň dvěma členy národní správy, jest jej považovati za návrh celého sboru národních správců č. 77.
- — usnesení, jimiž nižší soudy odepřely výmaz dosavadních členů představenstva akciové společnosti dané pod národní správu, aniž vzaly zřetel na to, že členové představenstva, o něž jde, jsou osoby státně nespolehlivé (Němci), se příčí § 4 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. č. 77.
- — návrh národní správy akciové společnosti firemnímu soudu na výmaz dosavadních členů představenstva německé národnosti z obchodního rejstříku je opatřením, náležejícím k řádné správě a obyčejnému hospodaření podle §§ 21, 22 citovaného dekretu č. 77.

Společnost s ručením omezeným: zmnožnil-li předseda valné hromady společnosti s ručením omezeným klamným prohlášením o správnosti svolání valné hromady společníku podání odporu (§ 41 zák. č. 58/1906 ř. z.), neztrácí tento společník právo žalovati o zmatečnost usnesení, učiněných na takové nesprávně svolané valné hromadě č. 101.

Společnost veřejná: i když byla pohledávka zjištěna v konkursu veřejné společnosti v promlčecí lhůtě podle čl. 146 obch. zák., je přece přípustná žaloba na zaplacení této pohledávky proti bývalému veřejnému společníku č. 28.

— je nezákonností (§ 46, odst. 2 zák. č. 100/1931 Sb.), jestliže nižší soudy povolily souhlasnými usneseními zápis zrušení veřejné obchodní společnosti pro úmrtí jednoho ze společníků a likvidaci společnosti do obchodního rejstříku, aniž zkoumaly, zda společenská smlouva nemá buď ustanovení, jež by umožňovalo další trvání společnosti s dědici zemřelého společníka, nebo ustanovení, jež by pro případ zrušení společnosti vylučovalo likvidaci č. 40.

— důležitými příčinami pro jmenování likvidátorů veřejné obchodní společnosti soudem (čl. 133, odst. 2 obch. zák.), nemusí být jen skutečnosti nastalé po zrušení společnosti, nýbrž mohou to být i skutečnosti, jež vedly k jejímu zrušení (čl. 125 obch. zák.) č. 151.

— **tichá:** i když není komplementář povinen vésti obchodní knihy a sestavovati bilanci, ježto není kupcem plného práva, je přece povinen složit tichému společníku účet, t. j. dáti mu podrobné sestavení příjmů a vydání (čl. 253 obch. zák.) č. 41.

Spolehlivost národní viz osvědčení o národní spolehlivosti, správa národní.

Spolek: i když nelze vadu záležející v nedostatku řádně vystavené plné moci odstraniti proto, že spolek, který byl jako strana ve sporu zastoupen advokátem bez plné moci, po vydání rozsudku procesním soudem zanikl, není přece řízení před pracovním soudem zmatečné, byl-li spolek zastoupen při jednání předsedou, který byl podle spolkových stanov oprávněn jej sám zastupovati č. 92.

— třebaže spolek zanikl a jeho likvidátorům nelze přiznat procesní způsobilost proto, že spolkové stanovy nemají ustanovení o likvidátorech, lze spolkovému jmění zřídití opatrovníka, který je spravuje a zastupuje v zahájeném sporu č. 92.

— nedosáhl-li člen spolku buď žalobou podanou na soudě nebo před smírčím spolkovým soudem proti spolku prohlášení, že valná hromada je neplatná proto, že nebyla řádně svolána, není oprávněn dovolávati se ve sporu na náhradu škody proti jinému členu téhož spolku neplatnosti usnesení valné hromady a vykonaných voleb č. 100.

— i když již spolek rozpuštěný za doby nesvobody, ohlásil v době porevoluční obnovení své činnosti a úřady vzaly toto oznámení trozátím na vědomí, není přece tento spolek oprávněn k žádosti za obnovení vkladu svého vlastnického práva k nemovitosti, jestliže neosvědčil, že učinil zadost oznamovací povinnosti podle § 2, odst. 2 dekr. pres. rep. č. 81/1945 Sb. č. 104.

Spoluvlastnictví: spoluvlastník reálně nedělené nemovitosti je oprávněn uzavřít bez souhlasu ostatních spoluvlastníků v příčině svého ideálního podílu společně nemovitosti s třetí osobou pachtovní smlouvu č. 1.

— neplyne-li nepochybně iž z knihovni žádosti, že vkladem poživacího práva, které zřídil jeden ze spoluvlastníků nemovitosti ke svému ideálnímu podílu třetí osobě, bude zasaženo proti vůli ostatních spoluvlastníků do jejich vlastnických a držebnostních práv, není žádný z těchto spoluvlastníků oprávněn odporovat v knihovním řízení rekursem vkladu poživacího práva č. 25.

— byla-li v době vynesení rozsudku procesního soudu, k němuž došlo v době druhé světové války, žaloba na zrušení spoluvlastnictví k nemovitosti hledíc k rozvráceným právním, hospodářským a měnovým poměrům s hlediska žalovaného spoluvlastníka nečas, nelze jí vyhověti ani ve vyšší stoli, třebaže se o oprávněném prostředku rozhoduje již po skončení války č. 43.

— i nezletilý spoluvlastník společného majetku může svůj nárok proti správci tohoto majetku na vyúčtování (§ 837 obč. zák.) uplatňovati vždy jen pořadem práva č. 61.

— je-li statek ve spoluvlastnictví v ten způsob, že jeho obytná budova patří někomu jinému než zůstavitelově manželce, nelze pozůstalost projednati podle zákona ze dne 7. srpna 1908/68 z. z. čes., i když statek s pozemky, které patří do pozůstalosti, tvoří hospodářskou jednotku č. 70.

— i když již byl vlastník pozemku, přicházejícího v úvahu pro zavazení nezbytnou cestou (zák. č. 140/1896 ř. z.) v řízení o propůjčení takové cesty slyšen, může být přece podstatnou vadou řízení, nebyl-li slyšen znovu, když šlo v důsledku zrušovaciho usnesení rekursního soudu o to, zda má být hledíc na zvláštní územní poměry nezbytnou cestou zatížen pozemek jeho či některý jiný. Je-li pozemek ve spoluvlastnictví několika osob, musí býti obesláni všichni spoluvlastníci č. 81.

— povolil-li knihovní soud vklad práva vlastnického, ač žadatel nepředložil rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přes to, že jsou prodatelé Němci, jsou k podání stížnosti oprávněni jak opatrovník prodatelů (Němců), tak i spoluvlastník nemovitosti, třebaže není smluvní stranou č. 95.

Spor zahájený: zahájením sporu ve smyslu § 21, odst. 1 nař. č. 183/1944 Sb. o zjednotnění v občanském soudnictví třeba rozuměti doručení žalobního spisu žalovanému č. 66.

Správa manželčina jmění: i když se manžel dávající mimosoudní výpověď nájemní smlouvy uzavřené v příčině místnosti v manželčině nemovitosti nezmínil, že jedná za manželku, dal přece výpověď s účinky pro ni, ví-li nájemník nebo může-li věděti, že manžel jedná jako manželčin zástupce č. 118.

Správa národní (dekr. č. 5/1945 Sb.): byl-li návrh národní správy složena z několika osob, učiněný firemnímu soudu na výmaz dosavadních členů představenstva podepsán alespoň dvěma členy národní správy, jest jej považovati za návrh celého sboru národních správců č. 77.

— usnesení, jimiž nižší soudy odepřely výmaz dosavadních členů představenstva akciové společnosti dané pod národní správu, aniž vzaly zřetel na to, že členové představenstva, o něž jde, jsou osoby státně nespolehlivé (Němci), se příčí § 4 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. č. 77.

— návrh národní správy akciové společnosti firemnímu soudu na výmaz dosavadních členů představenstva německé národnosti z obchodního rejstříku je opatřením, náležejícím k řádné správě a obyčejnému hospodaření podle §§ 21, 22 citovaného dekretu č. 77.

— na majetek firmy, na nějž se vztahuje konfiskační dekrét č. 108/1945 Sb., nelze prohlásiti konkurs ani na návrh národního správce, s nímž projevil souhlas i příslušný národní výbor č. 102.

— i když se vede exekuce na majetek konfiskovaný podle cit. dekretu presidenta republiky ze dne 25. října 1945, č. 108 Sb., pro pohledávku vzniklou v době před konfiskací, je na vymáhajícím věřiteli, aby v exekučním návrhu tvrdil, že majetek, na nějž se exekuce vede, nepodléhá výjimečně konfiskaci přes to, že je pod národní správou, a že povinný je Němec č. 113.

— finanční prokuratura není po zákonu oprávněna zastupovati národní správu majetku konfiskovaného podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 113.

— národní správce ustanovený toliko pro určitý podnik není účastníkem řízení o povolení zápisu do obchodního rejstříku týkajících se jiného podniku, třebaže oba podniky patřily téže osobě č. 137.

— národní správce se nestane účastníkem ani tím, že rozhodnutí rejstříkového soudu může míti vliv na výsledek sporu, v němž je stranou podnik (firma) jím spravovaný č. 137.

— **vynětí (§ 24 cit. dekr.):** k výkladu ustanovení § 24 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. o vynětí z národní správy č. 149.

- — výměr místního národního výboru o vynětí majetku, daného pod národní správu výměrem ministerstva ochrany práce a sociální péče v dohodě s ministerstvy vnitra a financí, z této správy a vrácení dřívějším majitelům není dostatečným podkladem pro obnovení vkladu vlastnického práva č. 149.
- — není-li z výměru vydaného podle § 24 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb., o který se opírá knihovní žádost o obnovení vkladu vlastnického práva pro původního knihovního vlastníka, zřejmo, že majetek, o jehož vrácení jde, patřil osobám, které měly ono zvláštní sociální postavení, jaké má na mysli uvedené ustanovení, nelze podle něho povolit žádaný knihovní zápis č. 161.
- — knihovní soud rozhodující o žádosti za obnovu knihovního pořádku na základě výměru správního úřadu (§ 24 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb.), je povinen zkoumat věcnou příslušnost úřadu, jenž výměr vydal č. 162.
- — jen výměr, z něhož je zřejmo, že jde o případ vrácení majetku podle § 24 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a že žadatel, jemuž se majetek vrací, má ono zvláštní sociální postavení, uvedené v tomto ustanovení, je způsobilým podkladem pro obnovení vkladu vlastnického práva žadatelova č. 162.

Správce konkursní podstaty viz konkurs.

- **pozůstalosti** viz pozůstalost.
- **společného majetku** viz spoluvlastnictví.

Správní akt viz akt správní.

- **právo** viz prejudicialita.
- **řízení** viz akt správní.
- **úřad** viz akt správní, schválení právních jednání správním úřadem, vyklizení nucené, vyvlastnění.

Stálý výbor viz vyvlastnění.

Stanovy spolkové viz spolek.

Státní občanství viz občanství státní.

Státní úředník viz zaměstnanci státní.

Stavba viz náhrada škody (rozh. č. 34).

Stejnopis viz doručení.

Stížnost viz též oprávnění k stížnosti.

- **ve sporu:** uložil-li procesní soud žalobci ve sporu o rozlučku manželství předložení osvědčení o státním občanství, ač tvrdil, že je ruským státním příslušníkem a nabídl důkaz veřejnou listinou, nejde o usnesení o odstranění formální vady, proti němuž by byla stížnost vyloučena č. 103.
- **samostatná:** soud není oprávněn uložit pod exekuci jednomu z účastníků řízení, v němž jde o to, u kterého z rodičů má být vychováváno manželské dítě, aby se odebral do léčebného ústavu a zdržoval se tam po určitou dobu za účelem vyšetření zdravotního stavu. Účastník, jemuž byl uložen za uvedeným účelem pobyt v ústavě a povinnost podrobiti se vyšetření, má proti soudnímu usnesení, pokud obsahuje pohružku exekučního donucení, samostatný opravný prostředek č. 15.
- **v řízení exekučním:** je-li rekurs nepřipustný již podle ustanovení exekučního řádu, není rekursní soud oprávněn připustit jej pro zásadní význam právní otázky podle § 11 vl. nař. č. 183/1944 Sb. č. 36.
- — Fond národní obnovy je oprávněn místo povinného k rekursu proti usnesení o povolení exekuce na majetek, jenž byl povinnému konfiskován podle dekretu presidenta republiky č. 108/1945 Sb. č. 113.
- — přípustnost rekursu podle § 11 nař. č. 183/1944 Sb. třeba vyslovit v usnesení, proti němuž se rekurs vyhrazuje č. 159.

Stížnost v řízení knihovním: neplyne-li nepochybně již z knihovní žádosti, že vkladem poživacího práva, které zřídil jeden ze spoluvlastníků nemovitosti ke svému ideálnímu podílu třetí osobě, bude zasaženo proti vůli ostatních spoluvlastníků do jejich vlastnických a držebnostních práv, není žádný

z těchto spoluvlastníků oprávněn odporovat v knihovním řízení rekuresem vkladu poživacího práva č. 25.

- — doporučuje-li se usnesení knihovního soudu jednak účastníkům v obvodu zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud, jednak mimo tento obvod, neplatí šedesátidenní lhůta k stížnosti pro všechny účastníky knihovního řízení, nýbrž pouze pro ty, kteří bydlí mimo obvod zemského soudu, v němž má sídlo knihovní soud č. 60.
- — v řízení, v němž jde jen o zápis takových změn do pozemkové knihy, které nemají vzápětí zápis věcného práva, na němž se zakládá povinnost k pozemkové dani, není proti souhlasným usnesením nižších soudů přípustný dovolací rekurs č. 79.
- — pokud není obsahem knihovní žádosti o zrušení knihovního zápisu a obnovení původního knihovního stavu podle dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. prokázáno, že původní majitel zemřel nebo byl prohlášen za mrtvého a že jeho manželka je dědicem, není proti zamítavému usnesení knihovního soudu manželčina dovolací stížnost přípustná č. 105.
- — bylo-li usnesení povolující v době nesvobody zápis do pozemkové knihy doručeno zplnomocněnému správci ustanovenému podle okupantských předpisů o židovském majetku, nabylo právní moci a vlastníci nemovitosti mohou si zjednatí nápravu jen podle předpisů vydaných za tím účelem po 5. květnu 1945, nikoli stížností proti usnesení knihovního soudu č. 158.
- **v řízení poručenském:** nemanželský otec není oprávněn k stížnosti proti usnesení, které vydal poručenský soud na jeho návrh, aby byl poručník nemanželského dítěte propuštěn pro neschopnost z úřadu č. 65.
- **v řízení pozůstalostním:** odkazovník není oprávněn k stížnosti proti usnesení, jímž pozůstalostní soud bere na vědomí prohlášení testamentárního dědice, že neuznává platnost posledního pořízení a přijímá na soud jeho podmíněnou přihlášku ze zákona č. 39.
- — proti usnesení, jímž pozůstalostní soud neschválil tržovou smlouvu uzavřenou pozůstalostí, není oprávněna k stížnosti druhá smluvní strana č. 91.
- **v jiném řízení nesporném:** usnesení, jímž byly vyzvány osoby činící si nárok na výplatu plnění složeného podle § 1425 obč. zák. k soudu, aby se v určité lhůtě pod následky druhé věty § 26 zákona č. 100/1931 Sb. vyjádřily o návrhu na vydání složeného plnění určité osobě, není soudním rozhodnutím, nýbrž jen opatřením připravujícím spolehlivý základ pro rozhodnutí. Proti takovému opatření není přípustná stížnost č. 136.

Strana politická viz politická strana.

Strážník policejní viz zaměstnanci obecní.

Sukcesse universální viz pojištění smluvní (rozh. č. 57).

Svatební smlouva viz smlouva svatební.

Svémocný prodej viz zástavní právo.

Škoda viz náhrada škody.

Tichá společnost viz společnost tichá.

Tok vodní viz vodní právo.

Trafika: byla-li změna původního § 82 předpisu pro skladníky tabáku (nařízení ministra financí ze dne 10. června 1911, č. 44236), že smluvní výpověď bez udání důvodů může dát i prodejový úřad (výnos ze dne 30. srpna 1909, č. 65838), vyhlášena ve věstníku ministerstva financí, není výpověď skladník oprávněn omlouvat se neznalostí změny, ani když o ní nebyl vyrozuměn č. 58.

Trestní soud: příkazem trestního soudu schovateli dolůčných věcí, aby je vydal určité osobě, vzniká této osobě soukromoprávní nárok na vydání věcí č. 7.

Trestný čin viz rozhodčí soud.

Tržová smlouva viz smlouva kupní.

Třetí viz obnova sporu, pojištění smluvní (odpovědnostní), smlouva schovací, spoluvlastnictví (rozh. č. 1).

Tuzemsko viz umožnění listiny.

Účastník viz nesporné řízení.

Účelní: výměr obchodní a živnostenské komory o prominutí zkušební doby podle § 12 vl. nař. č. 200/1943 Sb. je výměrem správního úřadu; přezkoumávatí jej jsou soudy oprávněny jen po stránce formální č. 45.

Účinnost právní: zrušil-li soud vyšší stolice pro neúplnost znaleckého nálezu krevních znaků rozsudek vydaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství poté, kdy nabytí právní účinnosti zák. č. 8/1946 Sb., nutno v dalším řízení použít ustanovení § 1, odst. 2 tohoto zákona o povinnosti trpětí odněti krve k provedení krevní zkoušky, třebaš byl spor sám zahájen před právní účinností uvedeného zákona č. 84.

— — ustanovení čl. 6 úst. dekrety pres. rep. o obnově právního pořádku je předpisem donucující povahy a zasahuje ihned po nabytí právní účinnosti všechny právní poměry upravené tímto předpisem a dosud pravoplatně nerozhodnuté č. 88.

— — dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb. a ústavní dekret ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. (příloha k vyhlášce ministra vnitra č. 30/1945 Sb., nyní zák. č. 12/1946 Sb.) jsou, pokud obsahují předpisy o řízení, v němž možno dosáhnouti zrušení nebo změny rozhodnutí, předpisy formálněprávními a vztahují se na všechny právní poměry, v nichž jde o to, zda jsou splněny zákonné předpoklady stanovené uvedenými dekrety č. 156.

Udržovací povinnost viz vodní právo.

Umožnění listiny (zák. č. 250/1934 Sb.): právním následkem, jejíž listina vystavená v cizině způsobuje v tuzemsku (§§ 2, odst. 2, písm. f) a 10, odst. 1, zák. č. 250/1934 Sb. o umořování listin) je i povinnost k jejímu přihlášení a složení podle § 14 dekr. pres. rep. č. 95/1945 Sb. o přihlášení vkladů č. 107.

— — určení soudu místně příslušného k vyhlášení ztráty akcií a k jich umořování podle § 28 j. n., není-li v tuzemsku příslušného soudu, ježto akcie byly vystaveny v cizině a rovněž obecný soud navrhovatelův i místo splatnosti je v cizině č. 107.

Universální sukcese viz pojištění smluvní (rozh. č. 57).

Universitní asistent viz asistent universitní.

Úrazové pojištění viz pojištění úrazové.

Určovací žaloba viz žaloba určovací.

Úroky: přivodil-li dlužník, oprávněný splatití zápůjčku kdykoliv a v jakýchkoli mimořádných splátkách, zapravením nedoplatku dluhu ukončení obligačního poměru, je věřitel, nedošlo-li k jinému ujednání, povinen započísti na kapitál úroky, které zaplatil dlužník předem v předpokladu, že obligační poměr trvá až do konce období, za něž byly úroky zaplacený č. 49.

Úřad administrativní viz akt správní.

— ochrany práce viz zaměstnanci.

Úřad správní viz akt správní, schválení právních jednání správním úřadem, vyklizení nucené.

Úřad okresní viz akt správní.

— zemský viz odkaz.

Ústav léčebný viz dítě nemanželské.

Úředník státní viz zaměstnanci státní.

Usedlosti střední velikosti: je-li statek ve spoluvlastnictví v ten způsob, že jeho obytná budova patří někomu jinému než zůstavitelově manželce, nelze pozůstalost projednatí podle zák. 1908/68 z. z. čes. i když statek s pozemky, které patří do pozůstalosti, tvoří hospodářskou jednotku č. 70.

Usnesení viz neplatnost manželství, osvojení, stížnost.

— obce viz zaměstnanci obce.

Ústav léčebný viz dítě nemanželské.

— peněžní viz peněžní ústav.

Uvedení v předešlý stav viz náhrada škody.

Uzávěra viz knížka vkladní.

Uznání: soudní smír, který je jednak smlouvou o uznání práva nabytého vydržením jednak směnou nemovitostí, vyžaduje ke své platnosti schválení správním úřadu podle vl. nař. č. 218/1938 ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb. č. 29.

— **nemanželského otcovství:** ve sporech o uznání nemanželského otcovství neplatí zásada vyhledávací ani po vydání zák. č. 8/1946 Sb. č. 80.

— — je věcí strany vedoucí ve sporu o uznání nemanželského otcovství důkaz dědicko-biologickou zkouškou, aby přednesla skutečnosti svědčící o podobnosti či nepodobnosti mezi matkou, dítětem a označeným otcem č. 80.

— — i když žalovaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství a placení výživného složil odbytné, jak se k tomu soudním smírem zavázal, nelze po vyčerpání odbytného jednání o výměře výživného v nesporném řízení, jestliže žalovaný neuznal nemanželské otcovství ani před uzavřením smíru, ani dodatečně v nesporném řízení č. 96.

— — skončil-li spor o nemanželské otcovství rozsudkem pro uznání, nelze tento rozsudek zvrátit žalobou o obnovu opřenou o skutečnosti uvedené § 530, č. 7 c. ř. s. č. 123.

— — sepsal-li protokol, v němž nemanželský otec uznal své otcovství pouze zapisovatel bez účasti soudcovy, nejde o uznání otcovství ve smyslu § 16 I. dílčí nov. k obč. zák. č. 160.

— — řízení o stanovení výživného pro nemanželské dítě, vedené na podkladě takového uznání je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb. č. 160.

Uživací právo: není-li jádrem neshody mezi několika osobami otázka úpravy výkonu užívacího práva, nýbrž otázka, zda jedné z nich vůbec přísluší právo spoluužívání nemovitosti (její části), nelze o neshodě rozhodovati v nesporném řízení č. 16.

Vada formální: nejde o vadu, která by byla s to překaziti řádné projednání žaloby (§ 84, 85 c. ř. s.), jestliže strana žalující o rozluce manželství nepředloží osvědčení o své národní spolehlivosti podle § 1, odst. 4 ústavního dekrety presidenta republiky č. 33/1945 Sb. o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské č. 62.

— — i když nelze vadu záležející v nedostatku řádně vystavené plné moci odstranit proto, že spolek, který byl jako strana ve sporu zastoupen advokátem bez plné moci, po vydání rozsudku procesním soudem zanikl, není přece řízení před pracovním soudem zmatečné, byl-li spolek zastoupen při jednáních předsedou, který byl podle spolkových stanov oprávněn jej sám zastupovati č. 92.

— — uložil-li procesní soud žalobci ve sporu o rozluce manželství předložení osvědčení o státním občanství, ač tvrdil, že je ruským státním příslušníkem a nabídl o tom důkaz veřejnou listinou, nejde o usnesení o odstranění formální vady, proti němuž by byla stížnost vyloučena č. 103.

— — nejde o vadu, která by byla s to překaziti řádné projednání žaloby, jestliže strana zapsaná v německém katastru a žalující o odzůstvení svého nemanželského původu nepředloží osvědčení o československém státním občanství č. 106.

— — pokud je výměr administrativního úřadu, jímž bylo veřejnému zaměstnanci uloženo vrácení neprávem vyplacené částky, soudně vykonatelným exekučním titulem podle vládního nařízení ze dne 8. ledna 1928, č. 8 Sb. přes některé jeho formální nedostatky, na př. nedostatek označení jako výměr, nepřesné určení lhůty platební a pod. č. 130.

— **řízení:** i když již byl vlastník pozemku, přicházejícího v úvahu pro zavazení nezbytnou cestou (zák. č. 140/1896 ř. z.) v řízení o propůjčení takové cesty slyšen, může být přece podstatnou vadou řízení, nebyl-li slyšen

znovu, když šlo v důsledku zrušovacího usnesení rekursního soudu o to, zda má být hledíc na zvláštní územní poměry nezbytnou cestou zatížen pozemek jeho či některý jiný. Je-li pozemek ve spoluvlastnictví několika osob, musí býti v takovémto případě obesaňi všichni spoluvlastníci č. 81.

Válka viz smír, spoluvlastnictví.

Valná hromada viz společnost s r. o., spolek.

Vázanost soudu správním aktem viz též rozsudek.

- — výměr obchodní a živnostenské komory o prominutí zkušební doby podle § 12 vl. nař. č. 200/1943 Sb. je výměrem správního úřadu; přezkoumávají jej jsou soudy oprávněny jen po stránce formální č. 45.
- — není-li z výměru vydaného podle § 24 dekr. presidenta republiky ze dne 19. května 1945, č. 5 Sb., o který se opírá knihovni žádost o obnovení vkladu vlastnického práva pro původního knihovního vlastníka, zřejmo, že majetek, o jehož vrácení jde, patřil osobám, které měly ono zvláštní sociální postavení, jaké má na mysli uvedené ustanovení, nelze podle něho povolit žádaný knihovní zápis č. 161.
- — knihovní soud rozhodující o žádosti za obnovu knihovního pořádku na základě výměru správního úřadu (§ 24 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb.), je povinen zkoumat věcnou příslušnost úřadu, jenž výměr vydal č. 162.

Vdova viz listina, pozůstalost (rozh. č. 119).

Vdovské právo viz živnost.

Věc viz zástavní právo.

- **doličná** viz doličná věc.

Veřejná listina viz osvědčení o státním občanství.

- **silnice** viz motorová vozidla.
- **společnost** viz společnost veřejná.

Vinkulace viz pozůstalost (rozh. č. 54).

Vkladní knížka viz knížka vkladní.

- **list** viz knížka vkladní.

Vlastnictví viz též kniha pozemková, konfiskace, obnova právního pořádku, spoluvlastnictví.

- kdo uplatňuje vlastnické právo k majetkovým hodnotám jsoucím v pozůstalosti, je účastníkem oné části pozůstalostního řízení, v níž pozůstalostní soud nařídí vinkulaci těchto hodnot. V stejném rozsahu je účastníkem peněžní ústav, u něhož jsou hodnoty uloženy č. 54.
- nastoupila-li podle výměru správního úřadu na místo samostatné právnické osoby (školy) země, takže se právnická osoba stala ústavem vydržovacím a spravovaným zemí, jde o období universální sukcese. Přechod vlastnictví není v takovémto případě zcizením ve smyslu §§ 64 a násl. zákona ze dne 3. července 1934, č. 145 Sb. o pojistné smlouvě č. 57.
- nepředložil-li kupitel nemovitosti, u níž jsou splněny objektivní podmínky konfiskace podle dekr. pres. rep. č. 108/1945 Sb., k žádosti o vklad vlastnického práva rozhodnutí správního úřadu, že nemovitost nepodléhá konfiskaci přesto, že jsou prodatelé Němci, nelze knihovní vklad povolit č. 95.

Vodní právo: změny nastalé na vodním toku přirozenou cestou jdou podle zákona č. 51/1870 z. z. sl. na vrub vlastníka vodního díla a postihují i obsah a rozsah udržovací povinnosti, jež mu byla vodoprávním řízením uložena. Jde-li však o umělou změnu záležející v prodloužení toku a provedenou třetí osobou mimo území a nad schválený dosah vodního díla, nelze udržovací povinnost vlastníkovu beze všeho rozšiřovat č. 9.

Vozidla motorová viz motorová vozidla.

Vrácení majetku viz obnovení právního pořádku, správa národní (vynětí).

Výbor národní viz konfiskace.

- **stálý** viz vyvlastnění.

Vydání věci viz pořad práva.

Vydržení: soudní smír, který je jednak smlouvou o uznání práva nabytého vydržením jednak směnou nemovitostí, vyžaduje ke své platnosti schválení správního úřadu podle vl. nař. č. 218/1938 ve znění vl. nař. č. 443/1941 Sb. č. 29.

Vyhledávací zásada viz zásada vyhledávací.

Výchova viz dítě nemanželské.

Vyklizení nucené: užíval-li zaměstnanec země České bytu v zemském ústavě z titulu soukromoprávního, nepřísluší správnímu (zemskému) úřadu rozhodovati o tom, že zaměstnanec je povinen být vyklidit č. 98.

- — není exekučním titulem ani podle § 1, č. 10, ani podle § 1, č. 12 ex. ř., uložil-li správní (zemský) úřad svému zaměstnanci, aby vyklidil »ústavní« byt č. 98.
- — pokud lze z dohody stran o prodloužení nájemní nebo pachtovní smlouvy, sjednané v souvislosti se sporem o vyklizení najatého nebo propachtovaného předmětu, usuzovati, že se nájemník vzdal ochrany podle uvedeného vládního nařízení č. 108.
- — žalobu o vyklizení opřenou o bezformální mimosoudní výpověď lze podat i po uplynutí čtrnácti dnů po skončení nájemního poměru (§ 575, odst. 2 c. ř. s.) č. 112.
- — nebyly-li proti soudní výpovědi z domovníckého poměru podány námitky (§ 571 a násl. c. ř. s.), nelze teprve v exekučním řízení uplatňovati, že ke zrušení domovníckého poměru nebyl dán souhlas úřadu ochrany práce č. 150.
- — vymáhající věřitel nemusí v návrhu na povolení exekuce nuceným vyklizením, vedené podle pravoplatné výpovědi z domovníckého poměru, dokazovat, že k této výpovědi dal souhlas úřad ochrany práce č. 150.

Výměr správního úřadu viz akt správní.

Výminka: došlo-li k uzavření pojistné smlouvy (proti následkům podnikatelské odpovědnosti) pod výminkou, že pojistník převezme hospodářství od své matky, nenabyla smlouva účinnosti v případě, že pojistník převzal jen ideální polovici hospodářství, kdežto druhou polovici nabyla jeho manželka č. 13.

- jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) zák. č. 100/1931 Sb., řešil-li soud v pozůstalostním řízení otázku platnosti výminky (závady) omezující povinný díl svéprávného dědice č. 24.
- má-li knihovní soud z příloh připojených ke knihovní žádosti teprve řešit otázku, zda se dostavila odkládací výminka, na níž podle smlouvy závisí vklad knihovního práva, nevyhovuje knihovní žádost předpisu § 94, č. 3 knih. zák. č. 90.

Vynětí z národní správy viz správa národní.

Výpověď z nájmu viz smlouva nájemní, vyklizení nucené.

- **z poměru domovníckého** viz domovníci.

Vyrovnání soudní: usnesení o potvrzení (zemědělského) vyrovnání je soudním rozhodnutím č. 156.

- — k námitce věřitele žalovaného vyrovnacím dlužníkem na souhlas s výmazem zástavního práva, že potvrzení (zemědělského) vyrovnání žalobcova bylo dosaženo pod tlakem rasové persekce a že je proto vyrovnání neplatné, lze po pravoplatnosti usnesení o potvrzení vyrovnání přihlídnouti i v opravném řízení, leč pouze tehdy, jestliže žalovaný zároveň se vznesením námítky učinil návrh na přerušení řízení a tvrdil, pokud se týče osvědčil, že současně podává nebo již podal u vyrovnacího soudu návrh na zrušení nebo změnu usnesení o potvrzení zemědělského vyrovnání č. 156.

Vyšetření zdravotního stavu viz dítě manželské.

Vyúčtování viz spoluvlastnictví, smlouva zmocňovací, živnost.

Vyvlastnění: opatření stálého výboru č. 291/1938 Sb. je použitelné podle čl. 2 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl. č. 114.

- byly-li pozemky k účelům železničním vyvlastněny podle opatření Stálého výboru č. 291/1938 Sb. (č. 420/1938 Sb.), nelze se domáhati nápravy výroku správního úřadu o náhradě u soudu podle § 23 zák. č. 30/1878 ř. z. č. 114.
- Výživa dítěte manželského:** zavázal-li se otec smírem poskytovat svým několika dětem jednotnou peněžitou částku na výživném, není v případě, že se jedno z oprávněných dětí domáhá částky, která na ně poměrně připadá podle počtu oprávněných, určitosti exekučního titulu na újmu, že částka výživného nebyla ve smíru stanovena pro každého z oprávněných zvláště č. 33.
- — souhlasí-li manželský otec s tím, aby dítě bylo ve výchově a výživě matčině, není nezákonností, že nižší soudy nerozhodly před tím, než uložily otci povinnost placení výživného na dítě, o tom, komu z odděleně žijících manželů má být dítě svěřeno do výchovy a výživy č. 131.
- **nemanželského:** i když žalovaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství a placení výživného složil odbytě, jak se k tomu soudním smírem zavázal, nelze po vyčerpání odbytého jednat o výměře výživného v nesporném řízení, jestliže žalovaný neuznal nemanželské otcovství ani před uzavřením smíru, ani dodatečně v nesporném řízení č. 96.
- — sepsal-li protokol, v němž nemanželský otec uznal své otcovství pouze zapisovatel bez účasti soudcovy, nejde o uznání otcovství ve smyslu § 16 f. dílčí nov. k obč. zák. č. 160.
- — řízení o stanovení výživného pro nemanželské dítě, vedené na podkladě takového uznání je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb. č. 160.
- **manželky:** po pravoplatnosti rozsudku, jímž bylo vysloveno, že uzavřené manželství je pro soukromoprávní překážku neplatné bez viny stran, není ani manžel oprávněn požadovati na manželce náhradu za to, že plnil svoje povinnosti podle § 91 obč. zák., ani manželka nemá nárok na náhradu nákladu vynaloženého proto, že manžel po dobu trvání manželství svoji povinnost podle § 91 obč. zák. neplnil č. 46.
- — i když manželé pamatovali ve smíru o manželčině výživném, pokud jde o změnu jeho výše, jen na případ, že se příjmy manželovy zvýší nebo sníží, je manželka přece oprávněna domáhati se zvýšení výživného z důvodu poklesu kupní síly peněz, vyvolaného druhou světovou válkou č. 145.
- **jiné případy:** úmluva, kterou jeden manžel převede svoje poživací právo k nemovitostem na druhého manžela za to, že tento manžel převezme převodcovu vyživovací povinnost vůči třetí osobě, nevyžaduje ke své platnosti formy notářského spisu (§ 1, písm. b) zák. č. 76/1871 ř. z.) č. 127.
- — pokud žalobní údaje doplněné přednesem žalobce při prvním ústním jednání tvoří dostatečný skutkový základ, odůvodňující odsouzení žalovaného k placení výživného rozsudkem pro zmeškání podle § 442, odst. 1 c. ř. s. č. 135.
- Vzájemné nároky viz obnova právního pořádku (rozh. č. 154).**
- Vzdání se nároku:** lze se vzdáti dědického práva i ve prospěch osoby, jež by nebyla podle zákona povolána k dědictví po zůstaviteli č. 69.
- Zabavení viz zástavní právo.**
- Zahájení sporu viz rozepře zahájená.**
- Zajištění odkazu viz odkaz.**
- Zákaz výplaty viz knížka vkladní.**
- Zákonný zástupce viz opatrovnictví, poručenství.**
- Zaměstnanci obecní, státní a zemští (veřejní) viz též neplatnost manželství.**
- — universitní asistent provádějící operaci na klinice je státním úředníkem ve smyslu dvorského dekretu ze dne 14. března 1806, č. 758 Sb. z. s. č. 23.

- — i když měl obecní zaměstnanec (policejní strážník) podle usnesení obce platový nárok obdobný jako státní zaměstnanci, nemá přece nároku na drahotní přírůstek podle § 4 vl. nař. č. 126/1941 Sb. č. 64.
- — užíval-li zaměstnanec země České bytu v zemském ústavě z titulu soukromoprávního, nepřísluší správnímu (zemskému) úřadu rozhodovati o tom, že zaměstnanec je povinen byt vykliditi č. 98.
- — není exekučním titulem ani podle § 1, č. 10, ani podle § 1, č. 12 ex. ř., uložil-li správní (zemský) úřad svému zaměstnanci, aby vyklidil »ústavní« byt č. 98.
- — pokud je výměr administrativního úřadu, jímž bylo veřejnému zaměstnanci uloženo vrácení neprávem vyplacené částky, soudně vykonatelným exekučním titulem podle vl. nař. č. 8/1928 Sb. přes některé jeho formální nedostatky, na př. nedostatek označení jako výměr, nepřesné určení lhůty platební a pod. č. 130.

Zaměstnanci viz též dovolená.

- nevadí-li hledíc k okolnostem konkrétního případu hospodářská závislost, související s pracovním poměrem, zaměstnanci v soudním uplatnění mzdových nedoplatků proti zaměstnavateli, nepočíná promlčení mzdového nároku skončením služebního poměru, nýbrž již okamžikem splatnosti jednotlivých platů č. 133.
- soudní praxe je rovnocennou praxi v kancelářích advokátů, notářů a obhájců ve věcech trestních ve smyslu § 5, odst. 1 vyhlášky ze dne 29. února 1940, č. 51 Úředního listu č. 133.
- po skončení služebního poměru není bývalý zaměstnavatel oprávněn sraziti si z doplatků na zadržené služební požitky částky mezitím zvýšených příspěvků nemocenského pojištění a důchodové daně č. 133.
- pokud není »třinácté služné« součástí platu ve smyslu § 2, odst. 3 uved. vyhl., nýbrž mimořádnou odměnou, i když bylo pravidelně vypláceno a tím byla jeho pravidelná výplata mlčky smluvna (§ 63 obč. zák.) č. 133.

Zaměstnanci — řízení práce: výměr obchodní komory o prominutí zkušební doby podle § 12 vl. nař. č. 200/1943 Sb. je výměrem správního úřadu; přezkoumávatí jej jsou soudy oprávněny jen po stránce formální č. 45.

- — i k výpovědi domovnického poměru je třeba předchozího souhlasu úřadu ochrany práce podle § 13 dekr. pres. rep. č. 88/1945 Sb. č. 150.
- — nebyli-li proti soudní výpovědi z domovnického poměru podány námitky (§ 571 a násl. c. ř. s.), nelze teprve v exekučním řízení uplatňovati, že ke zrušení domovnického poměru nebyl dán souhlas úřadu ochrany práce č. 150.
- — vymáhající věřitel nemusí v návrhu na povolení exekuce nuceným vyklizením, vedené podle pravoplatné výpovědi z domovnického poměru, dokazovat, že k této výpovědi dal souhlas úřadu ochrany práce č. 150.

Zapisovatel viz protokol soudní.

Započtení: je přípustné započtení pohledávky, která sice již v době, kdy byla ve sporu uplatněna, podle zvláštních pro ni platných předpisů propadla, která však byla po právu v době, kdy se střetla s pohledávkou žalobcovou č. 8.

Započtení daru viz smlouva darovací.

Zápůjčka viz smlouva o zápůjčce.

Zásada vyhledávací: vzal-li manžel žalující na rozluku manželství v odvolacím řízení svoji žalobu zpět a navrhl-li zamítnutí návrhu žalované manželky na rozluku, jemuž soud prve stolice vyhověl, platí pro odvolací řízení zásada vyhledávací a manžel je oprávněn přednésti nové skutkové okolnosti a nové důkazy č. 44.

- — ve sporech o uznání nemanželského otcovství neplatí zásada vyhledávací ani po vydání zák. č. 8/1946 Sb. č. 80.
- — je věcí strany vedoucí ve sporu o uznání nemanželského otcovství důkaz dědicko-biologickou zkouškou, aby přednesla skutečnosti svědčící o podobnosti či nepodobnosti mezi matkou, dítětem a označeným otcem č. 80.

Zásadní význam rozhodnutí viz stížnost v řízení exekučním.

Zástavní právo: svémocným dlužníkovým prodejem zabavených movitých věcí nepřechází zástavní právo na peníze stržené za tyto věci č. 4.

- — nadzástavní věřitel a poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) nejsou oprávněni k stížnosti proti usnesení o povolení převodu souvazného zástavního práva na dědice zástavního (hypotékárního) věřitele a o výmazu předcházejících zástavních práv; poddlužník (správce jeho konkursní podstaty) je však oprávněn k stížnosti, pokud byl nadzástavnímu věřiteli povolen výmaz předcházejícího zástavního práva a poznámky souvaznosti, a to i když takováto žádost byla obsažena v exekučním návrhu nadzástavního věřitele o vklad dlužníkovy zástavního práva (§ 350, odst. 2 ex. ř.) č. 22.

Zástupce právní viz advokát, prokuratura finanční.

- **zákonný** viz opatrovnictví, poručenství.

Závďavek: i když kupitel odevzdal částku označenou ve smlouvě jako »záloha« prodateli až po uzavření smlouvy, jde přece o závďavek, měla-li tato částka sloužit jako jistota, že kupitel odebere objednané zboží a je-li ujednání o výši, způsobu a době poskytnutí takovéto jistoty v časové souvislosti s uzavřením kupní smlouvy č. 124.

- při koupi podle obchodního zákona je prodatel, je-li kupitel v prodlení, oprávněn uplatnit podle své volby buď nároky podle čl. 354 obch. zák. nebo podržeti přijatý závďavek č. 124.

Závět viz pořízení poslední.

Závody automobilové viz motorová vozidla.

Zbavení svéprávnosti: je věcí odporového soudu, aby se zabýval otázkou soudní příslušnosti podle § 12 řádu o zbavení svéprávnosti, i když nepřislušnost soudu, vyslovivšího zbavení svéprávnosti, byla uplatněna teprve v odporu (stížnosti) č. 18.

Zbožný odkaz viz odkaz.

Zcizení viz pozemková reforma, řízení hospodářství, pojištění smluvní (rozh. č. 57).

Země: nastoupila-li podle výměru správního úřadu na místo samostatné právnické osoby (školy) země, takže se právnická osoba stala ústavem vydržovaným a spravovaným zemí, jde o období universální sukcese. Přechod vlastnictví není v takovémto případě zcizením ve smyslu §§ 64 a násl. zákona ze dne 3. července 1934, č. 145 Sb. o pojistné smlouvě č. 57.

- užíval-li zaměstnanec země České bytu v zemském ústavě z titulu soukromoprávního, nepřísluší správnímu (zemskému) úřadu rozhodovati o tom, že zaměstnanec je povinen byt vykliditi č. 98.

Zemědělské vyrovnání viz vyrovnání.

Zemský úřad viz odkaz.

Zkouška dědicko-biologická viz dítě nemanželské.

- **krvní** viz dítě nemanželské.

Zletilost viz nesporné řízení (§ 25 zák. č. 100/1931 Sb.).

Zlomyslné opuštění viz rozluka.

Zmatečnost viz též neplatnost manželství (rozh. č. 126), způsobilost procesní.

- **civilní řád soudní:** § 477, č. 4: ve sporu, v němž se finanční prokuratura domáhá podle dv. dekr. ze dne 27. června 1837, č. 208 Sb. z. s. prohlášení manželství zemřelého státního zaměstnance za neplatné, nelze řešit předurčující otázku, zda první manželství zaměstnancovo, rozloučené formálně platným usnesením, bylo rozloučeno správně a zda řízení o rozluku netrpělo nějakou zmatečností č. 126.

- — jde o zmatek podle § 477, č. 4 c. ř. s., byla-li žalovanému doručena obsílka k prvnímu roku bez připojení stejnopisu žaloby č. 5.

- § 477, č. 5: i když nelze vadu záležející v nedostatku řádně vystavené píle moci odstranit proto, že spolek, který byl jako strana ve sporu zastoupen advokátem bez píle moci, po vydání rozsudku procesním soudem zanikl, není přece řízení před pracovním soudem zmatečné, byl-li spolek zastoupen při jednáních předsedou, který byl podle spolkových stanov oprávněn jej sám zastupovati č. 92.

- **zákon č. 100/1931 Sb.: § 41 b):** je zmatečností podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb., vydal-li okresní soud po 5. květnu 1945 usnesení o schválení osvojecí smlouvy v příčině nesvěprávné osoby, aniž je před tím předložil podle § 109, odst. 2 j. n. k potvrzení nadřízenému soudu krajskému č. 122.

- — sepsal-li protokol, v němž nemanželský otec uznal své otcovství pouze zapisovatel bez účasti soudcovy, nejde o uznání otcovství ve smyslu § 16 I. dílčí nov. k obč. zák.; řízení o stanovení výživného pro nemanželské dítě, vedené na podkladě takového uznání je zmatečné podle § 41, odst. 2, písm. b) zák. č. 100/1931 Sb. č. 160.

- § 41 d): jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) uved. zák., neřešil-li pozůstalostní soud otázku platnosti dohody mezi zletilými účastníky o rozdělení dědictví jen prejudiciálně, aby mohl rozhodnouti o odevzdání pozůstalosti, nýbrž učinil-li jí předmětem samostatného rozhodnutí č. 6.

- — jde o zmatečnost podle § 41, písm. d) uved. zák., řešil-li soud v pozůstalostním řízení otázku platnosti podmínky (závady) omezující povinný díl svéprávného dědice č. 24.

- § 41 e): zamítá-li pozůstalostní soud, třebaš jen pro tentokrát, návrh na přijetí dědické přihlášky, ač již tutéž přihlášku přijal, je jeho později vydané usnesení, jakož i usnesení rekursního soudu, že se dědická přihláška přijímá na soud, zmatečné (§ 41, písm. e) zák. č. 100/1931 Sb.) č. 152.

- — není však zmatečné usnesení pozůstalostního soudu zamítající návrh přihlašujícího se dědice na udělení správy, i když již byla tomuto dědici správa dříve vydaným usnesením udělena, vyšlo-li najevo, že zůstavitel byl Němec č. 152.

- § 41 f), g): přijal-li zemský úřad zbožný odkaz, jde o zmatečnost podle § 41, písm. f), g) zák. č. 100/1931 Sb., jestliže pozůstalostní soud nevyrozuměl o projednání pozůstalosti finanční prokuraturu a jestliže jí nedal příležitost k návrhu na zajištění odkazu č. 10.

- — pod důvod zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) cit. zákona spadá jen slyšení účastníka ve smyslu §§ 18, odst. 2 a 41, nikoli důkaz slyšením účastníka ve smyslu § 28, odst. 5 cit. zák. č. 119.

- — Neuvedla-li vdova, uplatňující v pozůstalostním řízení nároky podle §§ 758, 796, 1244 obč. zák., skutkové okolnosti opodstatňující tyto nároky, je pozůstalostní soud pod následky zmatečnosti podle § 41, odst. 2, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. povinen ji o tom slyšeti č. 119.

- — není věcí pozůstalostního soudu starati se o schválení dědické dohody s hlediska vl. nař. č. 218/1938 Sb. Zamýšlí-li však pozůstalostní soud zaslat sám dohodu správnímu úřadu k schválení, je povinen slyšeti před odesláním spisů účastníky o tom, zda chtějí sami před správním úřadem svoje zájmy zastupovati, jinak je jeho rozhodnutí zmatečné podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb. č. 120.

- — je zmatečností podle § 41, písm. g) zák. č. 100/1931 Sb., nebyli-li spolu-dědicové slyšeni o návrhu § 28, odst. 5 cit. zák. č. 119, jestliže byla svěřena správa pozůstalosti, na prodej, pozůstalostních svršků č. 141.

Zmatečnost valné hromady viz společnost s r. o.

Zmeškání viz rozsudek pro zmeškání.

Zmocňovací smlouva viz smlouva zmocňovací.

Znalec: zrušil-li soud vyšší stolice pro neúplnost znaleckého nálezu krevních znaků rozsudek vydaný ve sporu o uznání nemanželského otcovství poté, kdy nabyli právní účinností zák. č. 8/1946 Sb., nutno v dalším řízení použít ustanovení

§ 1, odst. 2 tohoto zákona o povinnosti trpěti odněti krve k provedení krevní zkoušky, třebas byl spor sám zahájen před právní účinností uvedeného zákona č. 84.

Zohyžďení viz náhrada škody.

Zpětivzetí žaloby: vzal-li manžel žalující na rozluku manželství v odvolacím řízení svoji žalobu zpět a navrhl-li zamítnutí návrhu žalované manželky na rozluku, jemuž soud prvě stolice vyhověl, platí pro odvolací řízení zásada vyhledávací a manžel je oprávněn přednésti nové skutkové okolnosti a nové důkazy č. 44.

Způsobnost procesní: třebaže spolek zanikl a jeho likvidátorům nelze přiznat procesní způsobilost proto, že spolkové stanovy nemají ustanovení o likvidátorech, lze spolkovému jmění zřídit opatrovníka, který je spravuje a zastupuje v zahájeném sporu č. 92.

— — i když nelze vadu záležející v nedostatku řádně vystavené plné moci odstranit proto, že spolek, který byl jako strana ve sporu zastoupen advokátem bez plné moci po vydání rozsudku procesním soudem zanikl, není přece řízení před pracovním soudem zmatečné, byl-li spolek zastoupen při jednáních předsedou, který byl podle spolkových stanov oprávněn jej sám zastupovati č. 92.

— — po zrušení použitelnosti vl. nař. č. 355/1938 Sb. o politických stranách zák. č. 195/1946 Sb. nemá politická strana způsobilost být stranou ve sporu a to ani pokud jde o právní poměry, do nichž vstoupila ještě za platnosti uvedeného vládního nařízení č. 143.

Zrušení společnosti viz společnost veřejná.

— **Spoluvlastnictví** viz spoluvlastnictví.

Zvýšení nájemného viz cenové předpisy.

— **výživného** viz smír.

Zádst knihovní viz kniha pozemková.

Zaloba viz též doručení, vada formální.

— **určovací (§ 228 c. ř. s.):** nelze se domáhati sporem zjištění, že pravoplatně skončená projednání pozůstalosti je pro použití lsti jedním z účastníků a využití omylu jiného účastníka neplatné č. 17.

— — hrozí-li zákonnému dědici, že nebude moci podat proti dědici z posledního pořizení žalobu podle § 823 obč. zák. dříve, než uplyne lhůta uvedená v § 1487 obč. zák., je oprávněn domáhati se v této lhůtě samostatnou žalobou určení neplatnosti posledního pořizení č. 56.

— — i když je mezi stranami nesporné, že tržová smlouva, kterou uzavřely, je neplatná proto, že nebyla předložena ke schválení správnímu úřadu s hlediska vl. nař. č. 218/1938 Sb., ač takovéto schválení potřebuje, je přece přípustná určovací žaloba, že uzavřená smlouva je neplatná proto, že smluvená tržová cena nevyhovuje cenovým předpisům č. 72.

— **§ 237** viz zpětivzetí žaloby.

— **exekuční: § 35 ex. ř.:** pravoplatná rozluka manželství a zrušení spolubydlení není skutečností zrušující nebo zastavující pravoplatný nárok jednoho z manželů na obnovení posledního držebního stavu svršků ve společné domácnosti č. 19.

— **podle čl. XLII. uvoz. zák. k c. ř. s.** viz přísaha vyjevovací.

— **dědická** viz pozůstalost (§ 823 obč. zák.).

— **o obnovu** viz obnova sporu.

— **o vyklizení** viz vyklizení nucené.

Živnost: na pachtovní smlouvu, jejímž předmětem je hotel s hostinskou a hotelierskou koncesí, se vztahuje ustanovení § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. č. 14.

— právo vdovy vésti živnost podle § 56, odst. 4 ž. ř. má význam jen pro otázku živnostenského oprávnění, nedotýká se však nijak soukromých práv souvisejících s podnikem jako majetkovým substrátem spojeným s provozováním živnosti č. 27.

— právo vdovino provozovat zůstavitelovu živnost (§ 56, odst. 4 ž. ř.) nebrání zařazení živnostenského podniku do pozůstalosti, pokud jsou pro ně splněny zákonné podmínky (§§ 97, 104 nesp. pat.) č. 31.

— »jinými místnostmi« ve smyslu § 1 vl. nař. č. 248/1941 Sb. se rozumí i místnosti, jež nejsou právě částí bytu nebo jež nejsou potřebné pro provoz živnosti (garáž) č. 32.

— porušil-li propachtovatel hostinské koncese pachtovní smlouvu tím, že odhlásil pachtýře u živnostenského úřadu, je pachtýř oprávněn domáhati se pořadem práva na propachtovatele, aby ho zase jako pachtýře přihlásil. Tento nárok nezávisí na tom, z jakého důvodu bylo propachtování koncese živnostenským úřadem povoleno a zda snad tento důvod zanikl č. 85.

— manželka, pomáhající manželovi v rámci povinnosti podle § 92 obč. zák. v živnosti, nemá vyúčtovací povinnosti č. 97.

— propachtování mlýna jako podniku tak, že pachtýř provozuje mlynářskou živnost na základě živnostenského listu propachtovatelova, je pachtovní smlouvou o provozování živnosti v najatých místnostech, která podléhá ochraně nájemníků podle § 1 vl. nař. č. 108.

Seznam zákonných ustanovení, jež byla uvedena v měsících srpen až prosinec 1945 a ročníku 1946.

I. Občanský zákon.

	č.		č.
2		469	22
5	58, 97	509	25
6	157	531	21, 31, 57
7	154	533	31
8	112, 128	535	11
19	146	536	21
60	22	537	153
62	46	547	153
89	46	548	21, 57, 126
91	46, 118	553	57
92	97	560	50, 53
93	46	565	35
100	46	576	53
102	46	578	53
139	131	579	126
141	131	582	52
142	15, 131	647	53
150	67	697	13
163	80, 84, 123, 160	698	13
166	65, 160	699	13, 90
167	160	703	29
169	65	713	56
238	61	727	11
238 — 242	67	757	6
249	65	758	6, 119
254	65	760	57
276	92	774	24
282	67	785	26
285	4	796	119
312	128	797	55, 155
315	128	798	155
341	26	799	69, 155
349	19	800	69
361	1	805	17, 69
365	102	806	17, 69
366	128, 132	808	39
369	132	809	153
372	132	810	11, 39, 50, 111, 119, 152
377	132	§ 812	26, 39, 51, 59, 119
378	132		119
411	128	§ 818	155
412	128		
418	16		

	č.		č.
§ 819	21, 27, 59, 155	1079	25
823	17, 35, 56, 153	1090	1, 75, 85
825	16	1091	14, 108
828	1	1096	85
829	1	1098	85
830	43	1111	109
§ 833 — 835	16	1113	14, 108
836	27	1114	14, 112
837	61	1116	14
839	13	1164	134
844	21	1165	23
861	3	1174	134
862	148	1175	41
863	52, 58, 133	1198	41
869	13	1217	76
870	13	1238	118
875	3	1243	119
876	82	1244	119
877	3, 134	1265	46
878	123	1267	78
879	3, 72, 85, 123, 126, 134	1268	78
		1278	57, 153
§ 888	7, 13	1288	78
889	13, 33	1293	20
891	13	1295	38, 58, 89, 132
896	13	1297	38, 89
898	13	1299	23, 38, 89, 155
908	124	1302	9, 13
914	13, 16, 41, 49, 58	1304	34, 89
915	49	1311	20, 89
916	76	1313 a)	23, 38
919	115	1315	23, 34
921	124	1323	109
934	3	1325	73
935	3	1326	73
936	142	1338	23, 93
951	26	1369	156
957	7	1375	148
961	7, 132	1380	145
964	132	1383	153
968	7	1389	145
997	13	1393	155
§ 1005	92	1404	83
§ 1008	118	1405	148, 157
§ 1012	94	1425	48, 74, 90, 109, 136, 156
§ 1017	118	§ 1426	49, 156
§ 1034	118	§ 1431	3, 37, 134
§ 1037	37	§ 1432	134
§ 1041	37	§ 1435	49, 134
§ 1042	46	§ 1447	3, 142
§ 1048	134	§ 1448	126
§ 1053	3, 76, 134	§ 1460	128
§ 1056	3	§ 1461	128
§ 1060	3	§ 1472	128
§ 1061	134		
§ 1064	134		
§ 1072	25		

§ 1478	28	§ 1487	37, 133
§ 1481	21	§ 1489	8, 56
§ 1486, č. 1	28		133

II. Obchodní zákon.

čl. 24	40	čl. 278	58, 124
čl. 29	41	čl. 279	58
čl. 123, č. 1	28	čl. 285	124
— č. 3	40	čl. 318	148
— odst. 2	40	čl. 319	148
čl. 125	151	čl. 322	13
čl. 129	40	čl. 323	148
čl. 133	40, 151	čl. 337	148
čl. 135	40	čl. 339	148
čl. 146	28	čl. 343	124
čl. 247	57	čl. 347	148
čl. 250	41	čl. 354	124
čl. 251	41	čl. 355	124
čl. 253	41	čl. 364	148

III. Jurisdikční norma.

§ 1	17	§ 42	96, 114
§ 19	47	§ 44	18
§ 28	107	§ 65	47
§ 30	47	§ 105	17
§ 31	47	§ 109	122
§ 41	18		

IV. Soudní řád.

čl. IV	121	§§ 74—170	56
čl. XLII	54, 94, 97	80	5
čl. XLIII uvoz. zák. k c. ř. s.	21	84	62, 103, 106
§ 1 c. ř. s.	92, 126, 143	85	62, 103
§ 6, 7	92, 126	106	5
§ 17	22	158	92
§ 20	48	163	42
§ 26	143	169	42
§ 27	121	179	19
§ 34	63	182	12, 44, 108
§ 37	121	183	108

§ 186	15	§ 477, č. 9	23
§ 190	9, 121, 196	§ 478	17, 19
§ 228	56, 72	§ 482	23, 156
§ 232	5, 66	§ 496, č. 3	44, 112
§ 237	44	§ 497	80, 108
§ 240	28	§ 498	21, 94
§ 261	28	§ 501	66
§ 266	45, 82, 132	§ 502 (3)	159
§ 273	73	§ 503, č. 1	5, 9
§ 275	80	§ 503, č. 2	9, 37, 41, 56,
§ 277	80	§ 503, č. 3	9, 19, 37, 41,
§ 292	58, 160, 161	§ 503, č. 4	56, 76, 80, 84,
§ 303	21		3, 9, 32, 37,
§ 304	21		41, 45, 56, 64,
§ 368	15		75, 76, 118, 133,
§ 370	15		146
§ 395	123	§ 504	21
§ 396	5, 135	§ 509	112
§ 398	121	§ 510	5, 17, 84, 118,
§ 405	109		132, 138
§ 406	55, 146	§ 513	17
§ 411	28	§ 514	62, 103
§ 419	24, 110, 129, 159	§ 515	15
§ 430	129	§ 523	159
§ 431	24	§ 526	4, 36, 139
§ 438	5	§ 528	4, 7, 9, 28, 36
§ 442	135	§ 529, č. 2	126
§ 448	66, 139	§ 530, č. 4	138
§ 454	19	§ 530, č. 7	63, 123
§ 457	19	§ 539	138
§ 460	129	§ 565	112
§ 462	8	§ 566	14
§ 471, č. 2	121	§ 569	112
§ 471, č. 6	28	§ 571	150
§ 472	121	§ 575	112
§ 474	121, 139	§ 577	138
§ 475	28	§ 595, č. 4	138
§ 477	24, 126	§ 595, č. 5	138
§ 477, č. 1—7	139	§ 595, č. 7	138
§ 477, č. 4	5, 135	§ 595, č. 8	138
§ 477, č. 5	126		
§ 477, č. 6	7, 9, 17, 19,		
	34, 61, 103		

V. Exekuční řád.

§ 1, č. 4	129, 150	§ 11	28
— č. 10	98	§ 15	116
— č. 12	98	§ 28	116
— č. 17	28	§ 35	19, 83
§ 3	98, 114, 140, 150	§ 39	19
§ 7	33, 130, 150	§ 54	4, 116, 130
§ 10	129	§ 55	98, 113, 140

č.

§ 65	22
§ 78	4, 22, 36, 159
§ 114	7
§ 212	4
§ 214	4
§ 229	4
§ 231 — 234	4
§ 236	4
§ 237	22
§ 258	4
§ 259	7

VI. Nesporné řízení.

č.

a) Nesporný patent.	
§ 71	155
§ 75	111
§ 78	126
§ 84	10
§ 92	59
§ 97	31
§ 104	31
§ 115	11
§ 116	11, 153
§ 118	119
§ 120	17, 111, 153
§ 121	30
§ 122	50, 69
§ 125	39, 50, 53, 56, 87, 153
§ 126	39, 50, 53, 56, 87
§ 127	11, 111
§ 128	11
§ 129	126
§ 145	11, 39, 111, 119, 141, 155
§ 159	10
§ 174	146
§ 170	6
§ 171	6
§ 174	21
§ 177	21
§ 179	55
§ 203	61
§ 219	67
b) Zákon č. 100/1931 Sb.	
§ 4	79
§ 5	18
§ 5	155

č.

§ 261	7
§ 283 — 287	4
§ 285	4
§ 307	4, 48
§ 308	22
§ 320	22
§ 346	132
§ 350	22
§ 353	83
§ 379, č. 3	155
§ 391	51

č.

§ 6	25, 54, 65, 111, 117, 119, 136, 137
§ 7	141
§ 11	15
§ 16	152
§ 18	10, 26, 54, 81, 119, 120, 141
§ 23	15, 26, 40, 99, 119, 120, 141
§ 25	6, 16, 50, 61, 69
§ 26	15, 136
§ 28	15, 119
§ 30	160
§ 31	15, 69, 111, 131
§ 32	152
§ 33	17
§ 34	15, 56
§ 35	15, 136
§ 37	25, 54, 65, 119, 137, 144
§ 38	54
§ 40	18, 153
§ 41	131
— písm. b)	122, 160
— písm. d)	6, 16, 24, 61, 96
— písm. e)	152
— písm. f)	10
— písm. g)	10, 39, 54, 119, 120, 141
— písm. h)	77
— (3)	114, 153
— (4)	10
§ 43 (1)	144
§ 43 (2)	10, 18, 114, 119, 152
§ 46 (2)	11, 30, 40, 69, 77, 99, 120, 144
§ 46 (3)	10, 15, 18, 65, 114, 119, 152, 153
§ 50 (2) (4)	27

VII. Jiné předpisy a nařízení.

č.

1801 říjen 23., č. 542 Sb. n. s.	103
1806 březen 14., č. 758 Sb. z. s.	23
1819 srpen 23., č. 1595 Sb. z. s.	§ 14 44, 82
1837 červen 27., č. 208 Sb. z. s.	126
1852 květen 27., č. 117 ř. z. (trestní zákon)	§ 101 138
§ 102	138
§ 104	138
§ 335	20, 78
1859 prosinec 20., č. 227 ř. z. (živn. ř.)	§ 19 85
§ 55	27, 85
§ 56 (4)	27, 31
§ 97	45
§ 139	27
1867 listopad 15., č. 134 ř. z. (spolk. zák.)	100, 104
1868 květen 25., č. 48	§ 1 23
1868 červen 29., č. 85 ř. z.	§ 2 45
§ 3	45
1870 srpen 28., č. 51 z. z. sl. (vodní zákon)	§ 17 9
§ 44	9
§ 75	9
1871 červenec 25., č. 75 ř. z. (not. řád)	§ 3 28
— červenec 25., č. 76 ř. z. (not. spisy)	§ 1 a) 76
§ 1, písm. b)	127
— červenec 25., č. 95 ř. z. (knihovní zákon)	§ 20, písm. b) 79
§ 26	90, 127, 149, 161
§ 27	90
§ 31	90, 161
§ 33, písm. a)	149
§ 33, písm. d)	161, 162
§ 94	22
§ 94, č. 2	25, 105
§ 94, č. 3	104
§ 94, č. 4	25, 90
§ 95	127, 161
§ 123	25, 158
§ 126	22, 158
§ 127	22, 25, 158
§ 127	60
§ 130	79

č.

1873 duben 9., č. 70 ř. z. (výdělk. a hospod. společenstva)	§ 32 125
§ 36	125
§ 37	125
§ 88	125
— květen 23., č. 119 ř. z. (trestní řád)	§ 98 7
§ 143	7
§ 366	126, 133
§ 371	126
1878 únor 18., č. 30 ř. z. (vyvl. zákon)	§ 23 114
§ 24	114
1883 květen 23., č. 82 ř. z.	§ 3 79
1887 prosinec 28., č. 1 ř. z. z r. 1888 (úraz. zák.)	§ 6 48
§ 7	48
§ 47	48
1889 duben 1., č. 50 ř. z. (zákon o posl. do statků střed. vel.)	70
1896 červenec 7., č. 140 ř. z. (cesty z nouze)	§ 4 81
§ 9	81
§ 11	81
§ 12	81
§ 15	81
1896 listopad 27., č. 217 ř. z.	§ 89 56
— prosinec 31., č. 8/1897 ř. z.	23
1897 prosinec 9., č. 283 ř. z.	§ 10 44, 82, 126
1906 březen 6., č. 58 ř. z. (spol. s ruč. obm.)	§ 38 101
§ 41	101
§ 96	57
— červenec 18., č. 176 ř. z. (plnový regulativ)	§ 4 20
1907 únor 5., č. 26 ř. z. (nov. k živn. ř.)	31
1908 srpen 7., č. 68 z. z. čes. (posl. do statků střední velikosti)	§ 1 70
§ 3	70
— srpen 9., č. 162 Sb. (autom. zák.)	§ 2 89

	č.
1914 leden 25., č. 5 ř. z.	23
— říjen 12., č. 276 ř. z. (I. dílčí novela)	
§ 16	96, 160
1915 září 15., č. 278 ř. z.	
§ 14	69, 153
§ 24	146
§ 26	60, 144
§ 28	54, 144
§ 30	69
— prosinec 28., č. 397 ř. z.	
§ 30	54
1916 červen 28., č. 207 (řád o zba- vení svéprávnosti)	
§ 4	68
§ 5	67
§ 12	18
§ 56	18
1917 prosinec 23., č. 501 ř. z. (zák. o poj. směl.)	
§ 2	13
1918 říjen 28., č. 11 Sb.	114
1919 leden 28., č. 50 Sb.	23
— březen 13., č. 139 Sb.	
§ 1	58
§ 2	99
— duben 16., č. 215 Sb. (zá- borový zákon)	
§ 1	149
§ 14	149
— květen 22., č. 320 Sb. (manž. nov.)	
§ 8	126
§ 12	126
§ 13, písm. c)	147
— písm. e)	82
— písm. g)	82
— písm. h)	44, 82, 147
— písm. i)	82
§ 28	46, 126
— prosinec 17., č. 16 Sb.	
§ 24	64
1920 leden 17., č. 38 Sb.	7
§ 3	
— leden 30., č. 82 Sb. (do- movnický zák.)	
§ 10	150
— únor 29., č. 121 Sb. (ústavní listina)	
§ 88	45
§ 91	45
§ 96	98
§ 105	98, 114
§ 108	125
— duben 8., č. 275 Sb. (zák. o ochr. náj.)	
§ 6	14

	č.
1920 duben 14., č. 302 Sb.	
§ 10	146, 155
1923 březen 17., č. 146 z r. 1924 Sb. (smlouva s Jugoslavií)	103
čl. 31	99
čl. 67	99
1924 červenec 3., č. 178 Sb. (zá- kon o úplatkářství)	138
— říjen 9., č. 221 Sb. (soc. poj.)	
§ 164	133
— říjen 10., č. 239 Sb.	
§ 1	155
§ 2	155
1925 březen 6., č. 5 Sb. z r. 1926 (sml. o práv. stycích s Pol- skem)	103
— březen 26., č. 48 (zák. o ochr. náj.)	
§ 1	14
§ 7	14
§ 30	14
— duben 3., č. 67 Sb.	
§ 12	68
— květen 7., č. 171 Sb. z r. 1926 (sml. o práv. stycích s Ru- munkem)	103
— říjen 15., č. 217 Sb.	98
§ 1	114
1926 červen 24., č. 103 Sb. (plat. zákon)	
§ 93	23
§ 151	130
— listopad 24., č. 218 Sb. (au- tor. zákon)	
§ 16	21
1927 červen 15., č. 76 Sb. (zák. o př. daň)	
§ 11	133
§ 30	133
§ 36	133
§ 41	133
§ 43	133
§ 263	133
§ 264	133
— červenec 14., č. 125 Sb. (org. pol. správy)	
§ 10	98
§§ 30—39	98
§ 31	98
§ 54	98
— prosinec 16., č. 177 Sb. (poz. kat.)	
§ 42	79
1928 leden 13., č. 8 Sb. (spr. ři- zení)	
§ 1	98, 130

	č.
1928 § 4	71
§ 7	133
§ 25	71
§ 67	130
§ 68	71, 130
§ 72	71
§ 90	98
§ 93	98
§ 96	130
— březen 28., č. 44 Sb. (zák. o ochr. náj.)	
§ 1 (2), č. 1	14
§ 1 (2) č. 14—16	75
§ 2	32
— březen 28., č. 56 Sb. (zák. o osvojení)	108
§§ 3—6	122
§ 10	122
— říjen 13., č. 183 Sb.	
§ 1	41
1930 květen č. 23., č. 64 Sb.	
§ 37	79
— červenec 8., č. 130 Sb. čl. VI	98, 130
1931 březen 27., č. 64 Sb.	
Konkursní řád:	
§ 3	102
§ 63	28
§ 68	102
§ 70	102
§ 166	102
Vyrovnací řád:	
§ 67	156
— květen 27., č. 93 (malý při- dělový zákon)	
§ 2	2
— červenec 4., č. 131 Sb. (zák. o prac. s.)	
§ 19	92
§ 28, č. 5	92
§ 34	68
§ 35	92
1934 březen 24., č. 62 Sb. (zák. o ochraně náj.)	
§ 1	108
§ 2	75
§ 2	14
§ 7	14
— červenec 3., č. 145 Sb. (zák. o poj. směl.)	
§ 2	13
§ 47	13
§ 63	13, 57
§ 64	13, 57
§ 65	13, 57

	č.
1934 § 66	57
§ 68	57
§ 69	13
§ 72	13
§ 115	13, 78
§ 116	78
§ 118	13
§ 119	48
§ 120	48, 78
§ 123	78
§ 124	13
— 1926 (sml. — červenec 11., č. 154 Sb.)	
§ 19	68
§ 25	68
§ 26	68
§ 27	68
— prosinec 11., č. 250 Sb. (umof. listin)	
§ 2	107
§ 3	107
§ 18	107
— prosinec 11., č. 251 Sb. čl. I	139
čl. V, č. 1	11, 30, 77, 87, 99
čl. V, č. 2	131
1935 březen 26., č. 81 Sb. (autom. zákon)	
§ 45	89
§ 52	89
§ 67	89
— březen 29., č. 63 Sb.	114
— duben 12., č. 76 Sb. (spiat- kové obchody)	
§ 1	115
§ 5	115
§ 6	115
§ 18	115
— červen 8., č. 125 Sb.	2
1936 březen 31., č. 76 (zeměd. vyr. řízení)	
§ 9	156
§ 10	156
§ 19	156
— duben 2., č. 82 Sb. (instr. pro fin. prok.)	
§ 2, č. 2, 5	10, 117
— duben 2., č. 86 Sb. (exek. novela)	
§ 6	116
— květen 26., č. 144 Sb. čl. I, č. 1	133
— červen 17., č. 174 Sb.	
§ 2	23
— prosinec 17., č. 314 Sb. čl. I	30, 77, 87, 99, 159

	č.
1937 leden 29., č. 13. Sb. (zeměd. vyr. řízení)	156
— květen 25., č. 86 Sb. (žel. zák.)	114
§ 195	114
— červen 16., č. 164 Sb. (zák. o nejv. spr. s.)	45
§ 2	13, 29, 95, 120
§ 1	72
§ 9	25
— listopad 16., č. 288 Sb.	71
§ 7	71
— listopad 16., č. 291 Sb.	114
§ 6	43
— prosinec 6., č. 313 Sb.	43
— prosinec 23., č. 355 Sb.	143
§ 3	114
— prosinec 6., č. 420 Sb.	143
1939 leden 13., č. 4 Sb.	43
— březen 15., č. 75 Sb.	156
— duben 21., č. 83 Sb.	149
čl. II	40
— březen 21., č. 87 Sb.	104
§ 3	92
— březen 31., č. 97 Sb.	43
čl. II	71
— červen 16., č. 169 Sb.	43, 71
— červenec 20., č. 175 Sb.	72
§ 1	134
— září 18., č. 206 Sb.	134
§ 10	134
1940 únor 29., č. 163 Sb.	64
§ 2	64
— květen 8., č. 209 Sb.	49
§ 28 (1) b)	134
— listopad 30., č. 418 Sb.	134
1941 březen 13., č. 113 Sb.	125
§ 6	125
§ 7	125
§ 11	125
— duben 1., č. 126 Sb.	64
§ 4	64
§ 7	64
— únor 26., č. 177 Sb.	71
§ 5	71
§ 10	2
— červen 4., č. 205 Sb.	2
— červen 26., č. 248 Sb.	14, 32, 108
§ 1	14, 32, 108
§ 7	14
— červenec 9., č. 365 (soc. poj.)	133
§ 78	25,
— prosinec 18., č. 443 Sb.	29, 120

	č.
1942 prosinec 21., č. 33 Sb.	68
§ 8	68
— prosinec 24., č. 420 Sb.	98
§ 12	98
1943 duben 20., č. 103 Sb.	71
§ 10	71
— květen 10., č. 133 Sb.	3
§ 4	3
§ 7	3
§ 9	3
§ 24	3
— červenec 3., č. 200 Sb.	45
§ 2	45
§ 3	45
§ 6, 7	45
§ 12	45
§ 21	45
1944 leden 25., č. 39 Sb.	80
čl. II, č. 12	108
čl. III, č. 12	112
— březen 30., č. 79 Sb.	75
— srpen 3., č. 11 Úř. věst. čsl.	157
čl. 1	32, 143, 157
čl. 2	2, 12, 25, 29, 32, 36, 45, 66, 71, 87, 98, 112, 114, 122, 125, 134, 139, 143, 157, 158, 159
čl. 3	122, 157
čl. 6	88, 155, 156, 157, 158
čl. 8	88
— srpen 26., č. 183 Sb.	66, 139
§ 6	66, 139
§ 9	133
§ 11	36, 116, 159
§ 12	122
§ 13	42
§ 14	42
§ 21	66, 133, 139
§ 22	66
— říjen 7., č. 228 Sb.	87
§ 1	87
§ 2	87
— prosinec 27., č. 289 Sb.	114
čl. 1	114
1945 květen 19., č. 5 Sb. (dekr. o nár. správě)	36, 104, 105, 149, 154, 156, 161, 162
§ 1	36, 102, 137, 153
§ 2	36, 102, 137, 153
§ 3	137
§ 4	77, 153, 161
§ 5	121
§ 7	134, 149, 152, 161
§ 11	77
§ 15	149

	č.
1945 § 20	36
§ 21	36, 77, 137
§ 22	77, 102
§ 24	36, 149, 154, 161, 162
— leden 22., č. 10 Sb.	134
— červen 21., č. 12 Sb. (dekr. o konf. zem. maj.)	116, 144
§ 1	116, 144
§ 5	116
§ 11	116
— červen 26., č. 23 Sb.	68
§ 7	68
— červenec 27., č. 30 Sb. (vyhl. min. vnitra o platnosti ústavního dekr. ze dne 3. srpna 1944, č. 11 Úř. věst. čsl.)	3, 12, 25, 36, 45, 66, 71, 122, 125, 133, 134, 155, 156, 157
— červenec 27., č. 31 Sb.	143
§ 1	143
— srpen 2., č. 33 Sb.	62
§ 1	62
— září 19., č. 79 Sb.	42, 66
§ 18	42, 66
— září 25., č. 81 Sb.	104
§ 2	104
— říjen 1., č. 88 Sb.	150
§ 13	150
§ 14	150
— říjen 19., č. 91 Sb. (obnova měny)	110, 142
§ 1	110, 142
§ 2	110
§ 7	110
§ 16	110
— říjen 20., č. 95 Sb. (příhl. vkladů)	110
§ 6	110
§ 14	107
— říjen 25., č. 108 Sb. (konf. nepř. majetku)	95, 102, 113, 121, 144, 152, 153, 154
§ 1	95, 102, 113, 121, 144, 152, 153, 154

VIII. Výnosy a jiné předpisy.

Výnosy ministerstva vnitra:

	č.
Věst. min. vnitra z r. 1923, str. 15	23
výměr ze dne 8. června 1945, Úř. l. č. 39/1945	149
vyhl. ze dne 28. listopadu 1946, Úř. list ze dne 30. listopadu 1946	157

	č.
1945 § 2	95, 102, 121, 152, 154
§ 3	102, 113, 121, 140
§ 4	121
§ 5	102, 113, 121, 140, 144
§ 7	121
§ 14	140
§ 19	95
§ 20	121
§ 21	121
§ 22	121, 144
— říjen 27., č. 117 Sb.	105
§ 16	99
— říjen 27., č. 118 Sb.	134
— říjen 27., č. 124 Sb.	149
§ 1	104, 154
čl. II, § 5	95
— prosinec 19., č. 12 z r. 1946 Sb.	66, 87, 99, 112, 114, 133, 143
čl. 2	134, 139, 158, 159
čl. 3	122
čl. 6	88, 156, 158
1946 leden 10., č. 8 Sb.	80
§ 1	84, 86
— únor 4., č. 16 Sb.	99
— únor 4., č. 27 Sb.	99
— únor 28., č. 60 Sb.	95
— březen 1., č. 45 Sb.	149, 154
§ 1	121
§ 4	113, 121, 140, 144
— březen 28., č. 57 Sb.	114
— duben 9., č. 76 Sb.	88, 157
§ 10	149
— duben 30., č. 110 Sb.	157
§ 3	125
§ 6	125
— květen 16., č. 128 Sb.	162
§ 1	154
§ 2	154, 158
§ 6	154
§ 7	154
§ 9	149, 161
— říjen 2., č. 195 Sb.	159

Výnosy a sdělení min. spravedlnosti:

	č.
1900 leden 10., č. 1 Věst. min. sprav.	7
1909 únor 28., č. 3 Věst. min. sprav.	70
1928 únor 7., č. 4952, č. 8 Věst. min. sprav.	79
1944 sděl. č. 9 Věst. min. sprav.	75
výnos ze dne 26. července 1945, č. 18504/45-I-3	152
vysvětlivky k zák. č. 124/1945 Sb., Věst. min. sprav. 1945, str. 30	154
1946 duben 13., č. 28.682/46-II/4	116

Výnosy ministerstva školství:

1910 říjen 12., č. 12532 (min. kultu a vyučování)	23
---	----

Výnosy ministerstva financí:

ze dne 10. června 1911, č. 44236 (předpisy pro skladníky tabáku)	58
výnos ze dne 22. června 1944, č. 48243/44-V-5 (uveř. ve Věst. min. sprav. z r. 1944, sdělení č. 18)	146
výnos ze dne 17. listopadu 1944, č. 87309/44-V-5 (uveř. ve Věst. min. sprav. z r. 1945, str. 5—6)	146
výměr ze dne 8. června 1945, Úř. l. č. 39/1945	149

Výnosy min. průmyslu:

jednací řád pro národní správce ze dne 18. června 1945 (§ 3)	77
směrnice k provedení § 24 dekr. pres. rep. č. 5/1945 Sb.	154

Vyhlášky mzdové:

vyhl. ze dne 29. února 1940, č. 51 Úř. l. § 2, 5	133
vyhl. ze dne 10. listopadu 1941, Úř. l. č. 266	45
vyhl. č. 221/1942, Úř. l. č. 56/1942, §§ 13, 14	8
vyhl. ze dne 27. března 1943, Úř. l. č. 74/1943	45
vyhl. ze dne 29. září 1945, č. 290 Úř. l. č. 112	133

IX. Předpisy cizozemské.

	č.
1940 duben 4., říš. zák. I, str. 603	43
1941 listopad 5., str. 623 věstníku t. zv. říš. protektora §§ 1, 3, 5	12
1942 červenec 28., říš. zák. I, str. 481	43

X. Různé.

	č.
Výklad pojistných podmínek	48, 78
— spolkových stanov	92, 125